

שאלות ותשובות בחסידות ברסלב

אוסף שאלות ותשובות אקטואליות
העוסקות בכל תחומי החיים

אמונה

זוגיות

חינוך

בריאות

פרנסה

אקטואליה

שמחה

ועוד

חלק ל"א

הַכְּתָבַת לְהַשִּׁיג אֶת הַסֵּפֶר הַזֶּה
וְכָל סֵפֶרֵי אֲדָמוֹ"ר מוֹהֲרַ"ן מְבַרְסֶלֶב זי"ע
וְסֵפֶרֵי תַלְמִידָיו הַקְּדוֹשִׁים

* * *

בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל
יְבֵנְאֵל
עִיר בְּרֶסֶלֶב בְּגָלִיל

* * *

בְּאֶרְצוֹת הַבְּרִית
מִתִּיבְתָא הֵיכַל הַקֹּדֶשׁ - חֲסִידֵי בְרֶסֶלֶב

42nd st. 1129

Brooklyn N.Y. 11219

* * *

יוֹצֵא לְאוֹר עַל יְדֵי

מוֹסָדוֹת 'הֵיכַל הַקֹּדֶשׁ' חֲסִידֵי בְרֶסֶלֶב בְּאֶרֶץ וּבְחוּ"ל
שְׁעַל-יְדֵי עֲמַתַּת 'יִשְׁמַח צְדִיק - קֵהֶלֶת בְּרֶסֶלֶב בְּגָלִיל'
בְּנִשְׂיאוֹת כ"ק מוֹהֲרָא"ש זְצוּק"ל - הַצְּדִיק מִיְבֵנְאֵל
רַח' רַבִּי נַחֲמָן מְבַרְסֶלֶב 1, ת.ד. 421 יְבֵנְאֵל, 15225
טֶלְפוֹן רַב קוֹי: 04-6656666 - פֶּקֶס: 04-6656655
דְּאָר אֶלְקָטְרוֹנִי: info@breslevcity.co.il
אֶתֶר אִינְטֶרְנֶט: www.breslevcity.co.il

* * *

לְהַזְמִינַת סֵפֶר זֶה וְהַפְּרָכִים הַקּוֹדְמִים:
'בְּרֶסֶלֶב סְנַטְר' - הַמְּרֻכָז לְתַשְׁמִישֵׁי קְדֻשָּׁה וְיוֹדְאִיקָה
הַגָּדוֹל בְּצֶפוֹן
04-6650050

תִּכְן הָעֵינִינִים

- הַקְדָּמָה** יז.....
- ג' תתקנט.** הָעֵינִינִים אֶת בְּתוּנֵנוּ וְהִיא בְּרַחֵם מִהַבֵּית. הָאֵם לִהְחַזֵּיר
אוֹתָהּ הַבֵּיתָה? וְהָאֵם לָתֵת לָהּ לַעֲשׂוֹת מַה שֶּׁהִיא רוֹצֶה? יט.....
- ג' תתקס.** הָאֵם כְּשֶׁמְקַבְּלִים בְּרַכָּה מִהַצַּדִּיק כְּדָאֵי לְשִׁמּוֹר אוֹתָהּ
בְּסוֹד מַחֲשֵׁשׁ עַיִן הָרַע? כא.....
- ג' תתקסא.** גְּלִיתִי שְׁלִבְעֵלִי יֵשׁ פְּלֶאפּוֹן שְׁמַחְבֵּר לְאֵינְטֶרְנֵט. אֵיךְ אֲנִי
צָרִיכָה לְפַעֵל? כב.....
- ג' תתקסב.** רְאִיתִי שְׁיֵשׁ אֲנָשִׁים שֶׁלֹּא מְשֹׂאֲרִים בְּבֵיתָם אִמָּה עַל אִמָּה
זָכַר לְחַרְבָּן. מַה הַהֶסְבֵּר לְכַרְךָ? כג.....
- ג' תתקסג.** הָאֵם בְּזִמּוֹן הַתְּפִלָּה מְתַר לִי לְהוֹסִיף תְּפִלוֹת אִישִׁיּוֹת
כְּאִוֶּת בְּפִשִׁי? כד.....
- ג' תתקסד.** אֲנִי שׁוֹקֵלֶת לְהִתְחִיל לְלַמֵּד הַשָּׁנָה, וְאֵינֶנִּי יוֹדַעַת בְּמָה
עָלִי לְהִתְעַסֵּק קֶדֶם - בְּחִתְנָה אוּ בְלִמּוּדִים. מַה דַּעְתְּכֶם? כו.....
- ג' תתקסה.** יֵשׁ לִי חֶדֶר מִיְחָד לְכִתִּיבַת סֵת"ם. הָאֵם אֲנִי יְכוֹל לְתַלּוֹת
שֵׁם שֵׁם הַיְוָ"ה? כז.....
- ג' תתקסו.** בְּזִמּוֹן שְׁשֵׁרְתִי בְּצֶבֶא כְּמָה מַחְבְּרֵי נְהַרְגוּ מוֹל עֵינֵי, וּמֵאֵז
אֲנִי בְּטָרְאוּמָה קָשָׁה. אֶשְׁמַח מֵאֵד שֶׁתְּחַזְקוּ אוֹתִי. כח.....
- ג' תתקסז.** חֲזַרְתִּי בְתִשׁוּבָה לְפָנַי שְׁנַתִּים, אַךְ קָשָׁה לִי לְקַבֵּל עַל
עֲצָמֵי כְּסוּי רֹאשׁ. לא.....

ג' תתקסח. איזע ספָּרִים אָפֿשֶׁר וְצָרִיךְ לִלְמַד חוּץ מִסְפָּרִים שְׂקֵשׁוּרִים
לִרְבֵּנוּ?.....לג.

ג' תתקסט. אָנִי לֹא מִתְחַבֵּר לְשָׂמִי 'אַרְיָה', הָאֵם כִּדָּאִי לִי לְשָׁנֹת
אֶת שְׂמִי ל'אַגִּם'?.....לה.

ג' תתקע. מַה־הַנִּקְדָּה הַמְרֻכָּזִית שְׁכַל אָדָם צָרִיךְ לְשִׁים עָלֶיהָ דְגֵשׁ
בְּעֹבְדֵת הַשֵּׁם?.....לז.

ג' תתקעא. אָנִי וּבְעָלִי הִתְגַּרְשָׁנוּ, וְעַכְשָׁו אָנִי מֵאֵד מִתְחַרְטֵת.
אִיךְ מִתְחַזְקִים?.....לט.

ג' תתקעב. רַב אֶחָד אָמַר לִי שֶׁהַסְּגָלָה שֶׁרַבְּנוּ נִתֵּן לְיֹלְדֵת אֵינָנָה
מְקַבֵּלֵת בְּעוֹלָם. הָאֵם הוּא צוֹדֵק?.....מא.

ג' תתקעג. מַה־הַדְרָךְ הַנִּכּוֹנָה לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בְּתוֹכָהּ?.....מג.

ג' תתקעד. אִיךְ מְשַׁלְבִים אֶת הַתְּקוּן הָאִישִׁי וְאֶת תְּקוּן הָעוֹלָם
בְּצוּרָה הַנִּכּוֹנָה?.....מד.

ג' תתקעה. הָעֹבְדָה הַיְחִידָה שָׂאֲנִי יְכוּל לַעֲבֹד בָּהּ כְּעַת הִיא מְלַצְרוֹת
בְּחֻבְרָה חֲלוּנִית. הָאֵם לַעֲשׂוֹת זֹאת אוּ לֹתֵר?.....מז.

ג' תתקעו. לָאֵן עֲדִיף לְתַרְם אֶת כִּסְפֵי הַמַּעֲשֵׂר שְׁלִי: לְכוּלֵל אַבְרָכִים
אוּ לְהַפְצֵת סְפָרֵי רַבְּנוּ?.....מח.

ג' תתקעז. נִכְשַׁלְתִּי הַמּוֹן בְּאֵינְטֵרְנֵט. הָאֵם לְחַסֵּם אוֹתוֹ לְחֲלוּטִין אוּ
לְהִשְׁאִיר רַק אֶת הַטּוֹב שָׁבוּ?.....נ.

ג' תתקעח. מַה הָרַב מְצִיעַ לַעֲשׂוֹת לְאוֹר הַמְּקָרִים הַמְזַעְזָעִים
וְהַתְּבוּלֹת שֶׁמְתַרְבִּים לְאַחַרְוֹנָה?.....נג.

ג' תתקעט. הִתְגַּרְשִׁיתִי מֵאִשְׁתִּי בְּלַחֵץ הַרְבֵּנִים בְּבֵית הַדִּין וְכַעַת אָנִי
מִתְחַרְט. מַה נִּתֵּן לַעֲשׂוֹת?.....נה.

ג' תתקפ. מִיִּשְׁהִי יִצְרָה אֶתְנּוּ קֶשֶׁר בְּטַעֲנָה שְׁלֵה וּלְבַעְלִי יֵשׁ יֶלֶד
מִשְׁתַּף שְׁרוּצָה לְהַפְּכִיר אוֹתוֹ. מָה עָלִינוּ לַעֲשׂוֹת?.....נז

ג' תתקפא. אֲנִי בַּחֹר דְּתִי, אֲבָל הַתְּעוֹרָרוּ אֲצָלִי סִפְקוֹת בְּאַמוּנָה
וּבַתּוֹרַת יִשְׂרָאֵל. מָה עוֹשִׂים?.....נט

ג' תתקפב. כִּי־צַד יֵשׁ לְנַהֵג בְּעֵינַי חֲסוּנִים לִילְדִים קִטְנִים: הָאֵם לְחֹסֵן
אוֹתָם אוֹ לֹא?.....סא

ג' תתקפג. הָאֵם לְהַשְׁאֵר בְּמִקּוֹם עֲבוֹדָתִי אוֹ לַעֲבֹר לַעֲבוֹדָה חֲדָשָׁה
עִם תְּנָאִים מְשֻׁפְּרִים?.....סב

ג' תתקפד. יֵשׁ הֲרֵבָה רַבָּנִים בְּבִרְסָלָב, וְלִכְל אֶחָד יֵשׁ סִגְנוֹן שׁוֹנֶה
מְאֹד. אִיךָ יוֹדְעִים מִי מִבֵּינֵיהֶם הוּא הַצּוֹדֵק?.....סד

ג' תתקפה. אֲמָרוּ לִי שָׂאֵם מִתְּקַלְחִים אַחֲרֵי הַטְּבִילָה זֶה מְפַסֵּד אֶת
כָּל הַקְּדוּשָׁה. הָאֵם זֶה נָכוֹן?.....סו

ג' תתקפו. אֲנִי נְשׂוּאִים כְּכָר שְׁנַתִּים וְעֵדִין לֹא זָכִינוּ לִילְדִים. אִיךָ
מִתְמוֹדְדִים עִם מַצַּב כְּזֶה?.....סח

ג' תתקפז. אֲנִי עוֹבְרִים לְדִירָה חֲדָשָׁה. מָה אָנוּ צְרִיכִים לַעֲשׂוֹת כְּדִי
שְׁתֵּהִיָּה לָנוּ כָּאֵן בְּרָכָה וְהַצְלָחָה?.....ע

ג' תתקפח. קִשָּׁה לִי מְאֹד עִם הַיְלָדִים שְׁלִי וְאֲנִי כּוֹעֶסֶת עֲלֵיהֶם רַבּוֹת.
אִיךָ זוֹכִים לְרַגֵּעַ וְסִבְלָנוֹת?.....עב

ג' תתקפט. בְּזִמְנוֹ הָאֲחֵרוֹן אֲנִי כְּכָר לֹא נִמְשַׁכְתָּ לְבַעְלִי וְאִין לִי חֶשֶׁק
לְהַמְשִׁיךְ לַחַיּוֹת אֶתְנוּ. ....עג

ג' תתקצ. אֲנִי מְפַחֶדֶת שְׁבַעֲלִי מִסְתִּיר מִמֶּנִּי דְּבָרִים, וְזֶה גוֹרֵם לָנוּ
בְּעִיּוֹת בְּשָׁלוֹם בֵּית.....עה

ג' תתקצא. יש עלי עמס גדול בעבודה אך קשה לי לוותר על משימות מאתגרות. מה עושים?.....עז

ג' תתקצב. שמעתי שזה לא טוב לחשוף את הילדים לתמונות של חיות טמאות. האם זה נכון?.....עט

ג' תתקצג. כבר שנתים אנחנו מצפים להריון שבושש מלבוא. מה אפשר לעשות?.....פ

ג' תתקצד. אנו מתלבטים מאד לאיזו ישיבה לרשם את בננו. אנא יעץ לנו. ....פב

ג' תתקצה. כבר ארבע שנים אני לא מצליחה להכנס להריון. מה הסבה?.....פד

ג' תתקצו. מה ההתר לרקד ולשמוח, הרי מיום שחרב בית המקדש אסרו לשמע כלי זמר?.....פו

ג' תתקצז. איך זוכים לישוב הדעת ברוחניות ובגשמיות?.....פח

ג' תתקצח. למרות שאני ובעלי נשואים שנים רבות, אין בינינו חבור אמת. האם להשאיר אתו?.....פט

ג' תתקצט. שמעתי שבבית שיש בו מריבות כדאי להשמיט את השוירה "צאתכם לשלום". האם זה נכון?.....צב

ד'. אשתי רוצה שאטיל אתה ואשוחח אתה. האין זה בטול זמן?.....צד

ד' א. האם זה לא זלזול לשיר שירים עם שמו הפרטי של רבי נחמן?.....צה

ד' ב. איך מחשבים הלכה למעשה את זמן החצות שרבנו דבר עליו בתורה קמ"ט?.....צז

- ד'ג. מַצֵּב שְׁלוֹם הַבַּיִת שְׁלֵנוּ לֹא מֵאִיר פְּנִים. אֶשְׁמַח
לְקַבֵּל עֲצָה.....צח
- ד'ד. הָעֶבֶר שְׁלִי בְּמַצֵּב עִכּוֹז וְהַלְדָּה מִתְקַרְבֶּת. מָה אֶפְשֶׁר
לַעֲשׂוֹת כְּדֵי שֶׁהוּא יִתְהַפֵּךְ?.....ק
- ד'ה. חֲזָ"ל אָמְרוּ שְׁלַעֲתִיד יִתְבַטְּלוּ כָּל הַקְּרָבָנוֹת. אִיךָ זֶה יִתְכַּן,
הֲרֵי הַתּוֹרָה הִיא נְצַחִית?.....קב
- ד'ו. בְּעֵלֵי נְשֻׁלַח לְעֶבֶר בְּדִיקוֹת רְפוּאִיוֹת אַךְ הוּא מְסָרֵב
לַעֲשׂוֹת אוֹתָן. מָה עָלַי לַעֲשׂוֹת?.....קג
- ד'ז. הָאֵם אֶפְשֶׁר לְהִבִּין מִדְּבָרֵי הַתְּנִיָּא שֶׁאֵין חֲשִׁיבוֹת
לְהַתְּבַדְּדוֹת?.....קה
- ד'ח. הֲרַמְתִּי יָדַיִם עַל אִשְׁתִּי וְעַכְשָׁו הִיא רוֹצָה לְהַתְּגַרֵּשׁ.
מָה עוֹשִׂים?.....קט
- ד'ט. אִיךָ זֹכִים לְחַזֵּר בְּתִשׁוּבָה מֵאֲהָבָה?.....קיא
- ד'י. גְּלִיתִי שִׁבְגָן שֶׁל בְּתִי מִתְנַהֲגִים בְּצוּרָה לֹא רְאוּיָה וּבַחֲטָר
סְבָלָנוֹת לִילְדִים. מָה עָלַי לַעֲשׂוֹת?.....קיג
- ד'יא. אֲנִי לֹא מוֹצֵאת אֶת הַכּוּחַ שְׁלִי בַחַיִּים. אוּלַי כְּדֹאֵי לִי לְשָׁנוֹת
אֶת שְׁמִי?.....קטו
- ד'יב. הָאֵם יֵשׁ עֵינַיִן לְלַמֵּד וְלוֹמַר קְדִישׁ לְעֵלוּי נְשִׁמַת הַרְשָׁעִים?.....קִיז
- ד'יג. הָאֵם מִתֵּר לְהַתְּחַפֵּשׂ בְּפוּרִים אוּ שִׁזָּה מְנַהֵג הַגּוֹיִם?.....קיט
- ד'יד. אִיךָ אֶפְשֶׁר לְהִגִּיעַ לְשִׂמְחָה אֲמִתִּית?.....קכב
- ד'טו. מָה עֲדִיפִי: לִישׁוֹן מְקֻדָּם וְלְהִשְׁכָּיִם לְפָנַי עֲלוֹת הַשַּׁחַר אוּ
לְלַכֵּת לִישׁוֹן כְּשַׁעֲתַיִם לְאַחַר זְמַן חֲצוֹת?.....קכד

- ד' טז.** אֲנַחְנוּ לֹא מְצַלִּיחִים בְּשׁוּם דָּבָר, וַיֵּשׁ לָנוּ קְשָׁיִם גְּדוֹלִים
בְּפִרְנֶסֶה..... קכו
- ד' יז.** מִי־שֶׁהוּ טוֹעֵן שֶׁפָּגַעְתִּי בּוֹ וְהוּא קָלֵל אוֹתִי. הֲאֵם יֵשׁ לִי מַמָּה
לְחַשֵּׁשׁ?..... קכח
- ד' יח.** אֲנַחְנוּ נִמְצָאִים בְּמִצּוּקָה כְּלָכְלִית קָשָׁה, וְזֶה גֹרֵם לָנוּ
לְחֻצִים בְּבֵית..... קכט
- ד' יט.** שָׁמַעְתִּי שֶׁיֵּשׁ מְנַהֵג אֶצֶל אֲנָשֵׁי שְׁלוּמְנוּ לְהַדְלִיק נֵר תְּמִיד.
אִיךָ עוֹשִׂים זֹאת בְּדִיּוּק?..... קלא
- ד' כ.** אִיךָ זֶה יִתְכַן שְׁאֲנָשִׁים שֶׁקִּרְבָּתִי מִתְרַחֲקִים מִמֶּנִּי וְעוֹד
מְזַלְזָלִים בִּי?..... קלב
- ד' כא.** לְמִרוֹת שֶׁכָּל חֲבֵרוֹתַי לִכְתֹּתָ כִּבְרַתְּהֶנּוּ, הוֹרִי
מִתְעַקְשִׁים שְׂאֲנִי עֲדוּן צְעִירָה לְחַתֶּנָּה..... קלה
- ד' כב.** הַשְּׂתַכְרָתִי בְּמִסְבֵּת פְּאֻרִים וְכַמְעַט שֶׁנִּכְשַׁלְתִּי עִם גֶּבֶר זָר.
אִיךָ מִתְקַנֵּים אֶת זֶה?..... קלז
- ד' כג.** יְלָדֵי לֹא מִתְקַשְּׂרִים לְשֵׁאל לְשִׁלוּמֵי וְגוֹרְמִים לִי בְּכָף
צֶעַר גְּדוֹל..... קלט
- ד' כד.** אֲנִי שָׂרִי תְּמִיד בְּעֶצְבוֹת וְדִכְאוֹן וּמְרָגִישׁ נִרְדָּף מְעֻצָּמִי.
אִיךָ יוֹצֵאִים מִזֶּה?..... קמא
- ד' כה.** כֹּל דְּבַר קֵטָן מְעֻצָּבֵן אוֹתִי וּמוֹצִיא אוֹתִי מִשְׁלוֹה..... קמה
- ד' כו.** הֲאֵם לְהַמְשִׁיךְ לְלַמֵּד עִם הַחֲבֵרוֹתָא שְׁלִי, אוֹ שְׁעָדִיף
לְלַמֵּד לְבַד עַל מְנַת לְהַסְפִּיק יוֹתֵר?..... קמז
- ד' כז.** הַחֲתָן שְׁלִי לֹא מוֹכֵן לְרֵאוֹת שׁוּם אִשָּׁה, אֲפֹלוּ לֹא אֶת אִמָּא
שְׁלִי. הֲאֵם זוֹ הַנְּהֻגָה נְכוֹנָה?..... קמח

- ד' כח.** האם זה נכון שְאָדָם צָרִיךְ לְהַעֲלוֹת עַל הַכֶּתֶב אֶת חֲדוּשֵׁי הַתּוֹרָה שְׁלוֹ?..... קנ
- ד' כט.** האם מִתֵּר לִי לְעַבֵּד בְּחַל הַמוֹעֵד כְּדֵי לְהַשִּׁיג כֶּסֶף לְקִנּוֹת אֶת סִפְרֵי רִבּוֹנוֹ?..... קנב
- ד' ל.** אֲנִי בִפְגִישׁוֹת עִם בְּחוּר כֶּבֶר אֲרַבְּעָה וְחֲצִי חֲדָשִׁים, אֲךָ לֹא רוֹאֶה הַתְּקַדְמוֹת בְּקִשְׁר. מָה עוֹשִׂים?..... קנג
- ד' לא.** כְּשֶׁהֵייתִי לְקָטָן הַתְּעַלְלוּ בִּי מִיְּבִיט וּמֵאֵז יֵשׁ לִי תִאֲוָה לְגַבְרִים. בְּבִקְשָׁה תַעֲזְרוּ לִי!..... קנה
- ד' לב.** בְּשָׁנִים הָאֲחֵרוֹנוֹת אֲשֶׁתִּי וְיִלְדֵי הַתְּדַרְדְּרוּ רֹחֲחִית וְהִפְכוּ לְאֲתַאיִסְטִים. מָה אֲנִי יֹכֹל לַעֲשׂוֹת?..... קנד
- ד' לג.** הַמְּשֻׁדָּךְ שְׁלִי לֹא מְמַהֵר לְהַתְּקַדֵּם לְחֻתְנָה בְּטַעֲנָה שְׁאֲנוּ צָרִיכִים לְהַכִּיר יוֹתֵר. הָאֵם הוּא צוֹדֵק?..... קס
- ד' לד.** מָה עֲדִיף לְבַחֵר מִתְחַזֵּק: לְלַמֵּד 'חֶק לְיִשְׂרָאֵל' אוֹ לְלַמֵּד הַלְּכוֹת?..... קסב
- ד' לה.** אֵין לִי רַב שְׁמֻדָּרִיף אוֹתִי. אוֹלֵי כְבוֹדוֹ יֹכֵל לְתֵת לִי הַדְּרָכָה טוֹבָה בְּעִבּוּדַת הַשֵּׁם?..... קסג
- ד' לו.** אֲנִי מִחְפֵּשׁ שְׁתַּפְּיִם לְעֶסֶק וְרִצִּיתִי עֲצָה אֵיךְ לֹא לִפְלֵ עִם אֲנָשִׁים מְפַקְפָּקִים..... קסה
- ד' לז.** הָאֵם הִיָּה לָכֶם קִשְׁר עִם רַבֵּי אַבְרָהָם נַחְמָן וְיִצְהַרְנֵדְלֵר זְכוֹרֵנוּ לְבִרְכָה?..... קסו
- ד' לח.** נִקְרָאתִי עַל שֵׁם דוֹדָתִי שְׁנַפְטָרָה בְּגִיל צָעִיר. הָאֵם יִתְּכֵן שֶׁהַשֵּׁם הַזֶּה מְשַׁפֵּיעַ עָלַי לְרָעָה?..... קסח

תֵּכֵן הָעֵינַיִם

י

- ד' לט.** בְּעֵלֵי חוֹלָה מָאֵד וְזָה גוֹרֵם לוֹ לִהְיוֹת עֶצְבָּנִי מָאֵד וְלִהְתַּפְרֹץ
עָלַי וְעַל הַיְלָדִים..... קסט
- ד' מ.** עוֹבֵד אֶתִּי אָדָם שֶׁמֵרְאָה סִימָנִים קְשִׁים שֶׁל מְצוּקָה
נִפְשִׁית וּפְרָאנוּיָה. הָאֵם עָלַי לְדוּחַ עַל כָּךְ?..... קע
- ד' מא.** הָאֵם מְתָר לְאָדָם לְבַקֵּשׁ מֵהַשָּׁם יִתְבַּרַךְ שִׁיזְכֶּה לְרוּחַ
הַקֹּדֶשׁ וּלְמַדְרָגוֹת גְּבוּהוֹת?..... קעא
- ד' מב.** חֲזַרְתִּי בְּתִשׁוּבָה לִפְנֵי שָׁנָתַיִם, וְאֲנִי מְחַפֵּשׂ אֶת דַּרְכֵי
בְּחַיִּים. אֲנָא עֹזֵר לִי..... קעג
- ד' מג.** אִיךָ מִתְמוֹדְדִים עִם הַמְצִיאוֹת שֶׁהַסּוֹבְבִים אוֹתִי מְפָנִים
אֵלַי טְעֵנוֹת כָּלִפִּי הַדְּתִיִּים?..... קעה
- ד' מד.** מָה הַדְרֹךְ לְהַצְלִיחַ בְּחַיִּים - גַּם בְּגִשְׁמִיּוֹת וְגַם בְּרוּחַנוּיּוֹת?..... קעז
- ד' מה.** אִיךָ אֶפְשָׁר לְעֹזֵר לְבַעֲלִי לְצִאֵת מֵהַדְּכָאוֹן?..... קעט
- ד' מו.** נִתְקַתִּי קֶשֶׁר בֵּין שָׁנָתַיִם, וּמֵאֵז קֶשֶׁה לִי לְחַשֵּׁב עַל
מִישׁוֹהוּ אַחֵר..... קפ
- ד' מז.** מִדּוּעַ אֵין הַיּוֹם מוֹכִיחִים שְׁנוֹסְעִים מְעִיר לְעִיר וּמְטִיפִים
מוֹסָר לְאֲנָשִׁים?..... קפב
- ד' מח.** מָה הַתְּכֵלִית בְּזֶה הָעוֹלָם?..... קפג
- ד' מט.** הַיִּיְתִי מְקַרֵּב אֶל רַב גְּדוֹל אֶךְ לְאַחַר כְּמָה שָׁנִים הִתְרַחַקְתִּי
מִמֶּנּוּ כִּי נִהְיִי לִי קֶשִׁיּוֹת עָלָיו וְעַל הַשָּׁם. לְמָה זֶה קָרָה?..... קפט
- ד' נ.** אֲשֶׁתִּי מְשַׁתְּפֶת בְּסִדְנָה שֶׁל בְּרֶסֶלְב, וְהִיא סוֹפְרָה לִי
שְׁעוֹשִׂים שָׁם כְּמָה דְבָרִים תְּמוּהִים..... קצ
- ד' נא.** אֲנִי בְּשִׁדּוּךְ עִם אִשָּׁה טוֹבָה אֶךְ יֵשׁ לָהּ בְּעֵית גְּמוּגוֹם שֶׁמָאֵד
מְפָרִיעָה לִי. מָה לַעֲשׂוֹת?..... קצב

- ד' ב.** יֵשׁ לִי בְעֵינַי שֶׁהָרְגַלִּים שְׁלִי מִתְנַפְּחוֹת וּמִתְמַלְאוֹת נוֹזְלִים
וְאֲנִי אוֹבְדֵת עֲצוֹת. מָה הַצְדִּיק מֵעַץ לִי לַעֲשׂוֹת?.....קצג
- ד' ג.** בְּרוּךְ הַשֵּׁם הַחֲלַמְתִּי מִמַּחַלַּת הַסַּרְטָן. כָּעֵת אֲנִי בְּהַרְיוֹן,
וְרִצִּיתִי לְדַעַת מָה לַעֲשׂוֹת לְגַבִּי בְּדִיקַת סְקִירַת מַעֲרָכוֹת?.....קצד
- ד' ד.** אִם אָדָם רוֹאֶה אִישׁ אוֹ אִשָּׁה שְׁטוֹבְעִים בַּיָּם הָאֶפִיקוֹרְסוֹת
וְלֹא עוֹזֵר לָהֶם הוּא נִקְרָא רָשָׁע?.....קצו
- ד' ה.** לִפְנֵי כִשְׁנָה בְּעָרֶךְ הַתְּגַרְשִׁתִּי מֵאִשְׁתִּי וּמֵאֲז אֲנִי נִמְצָא
בְּדַכְאוֹן עִמָּךְ. מָה עוֹשִׂים?.....קצז
- ד' ו.** אֲנִי מְבַקֵּשׁ עֲצָה וּבְרָכָה מֵאַחַר וְהַשְׁנָה הָאַחֲרוֹנָה עוֹבְרַת
עָלַי: עִם הַרְבֵּה קְשׁוּיִים בְּעֶקֶר בְּפִרְנֶסָה עַד שֶׁאֲנִי חוֹשֵׁב
כָּבֵר לְהִתְאַבֵּד. ....קצט
- ד' ז.** הָאֵם לְקַיֵּם אֶת דְּרִישׁוֹתֶיהָ שֶׁל גְּרוּשָׁתִי כְּדֵי שֶׁיִּנְחַזֵּר
לְהִיּוֹת בִּיחָד?.....ר
- ד' ח.** עֲזַבְתִּי אֶת הַכּוֹלָל לְהַבִּיא פְּרִנְסָה מִשׁוּם שֶׁהוֹצֵאוֹת
גְּדִלוֹ וְאֲנִי מְרַגֵּשׁ שֶׁלֹּא עָשִׂיתִי מִסְפִּיק מִסְרִוֹת נֶפֶשׁ
לְהִשָּׂאֵר בְּכּוֹלֵל. ....רה
- ד' ט.** לְאַחֲרוֹנָה מִתְקַרְבִּים לְבִרְסָלֵב הַרְבֵּה אֲנָשִׁים מְכַל
הַזְּרָמִים. מָה הַסִּבָּה לְכַךְ?.....רז
- ד' י.** הָאֵם אָדָם שְׁסִיִּים אֶת כָּל הַמִּשְׁנִיּוֹת יְכוּל לְגַרֵס אֶת הַגְּמָרָא
לֹלָה הַמִּשְׁנִיּוֹת?.....רי
- ד' יא.** אֲנִי רוֹצֶה לְהִלְחִין אֶת מְזֻמּוֹרֵי הַתְּקוּן הַכָּלְלִי. הָאֵם מֵתָר לִי
לְשִׁיר אֶת שֵׁם הַיְי"ה וְשֵׁם אֱלֹקִים?.....ריג
- ד' יב.** הָאֵם גַּם אֲנָשִׁים פְּשׁוּטִים יְכוּלִים לְהַנִּיחַ תְּפִלִּין שֶׁל
שְׁמוּשָׁא רַבָּא?.....ריד

- ד' סג.** מה דעתו של הצדיק לגבי הקמת מסגרות חנוכיות
לנער בסכון ונער נושר?.....רטז
- ד' סד.** בגדתי בבעלי, נפרדנו, וכעת חזרנו לחיות שוב ביחד, אף
המצב לא טוב. מה אעשה עם חיי?.....ריז
- ד' סה.** מאז שהתחתנו יש בינינו חסר תקשורת. אנא עזר לנו!.....ריט
- ד' סו.** אני ובעלי פרודים כבר חצי שנה, והוא לא מוכן לשמע
על שלום בית. האם יש דרך להחזיר את השלום?.....רכב
- ד' סז.** רגע לפני החתונה נוצרו בינינו מריבות והחתנה נדחתה.
האם זה הזוג המיועד לי?.....רכד
- ד' סח.** האם גם האשה מתייבת בכבוד חמיה וחמותה?.....רכו
- ד' סט.** מה הסבה שהייתה על הצדיקים שבכל הדורות כל כך
הרבה מחלקת?.....רכז
- ד' ע.** האם יש תועלת בלמוד ספרי רבי נחמן גם למי
שרחוק מהקדשה?.....רכט
- ד' עא.** מאז החתנה בעלי מתנהג אלי בברוטליות ובאכזריות.
אנא עזר לי כי אני מרסקת לגמרי!.....רלא
- ד' עב.** האם יש בעיה להתפלל ב'לקוטי תפלות' לאחר
השקיעה?.....רלב
- ד' עג.** איך מצליחים לחיות ולגדל ילדים נורמליים כשהאשה
דכאונית?.....רלג
- ד' עד.** לבעלי קשה להתקרב אלי משום שהוא טוען שאני
מזכירה לו את אמו. מה עושים?.....רלה

- ד' עה.** הַזְמַנְתִּי לַלַּיִל הַסֹּדֵר אֶצֶל אַחֹתִי, אַךְ הַשָּׂהוּת עִם
הַמְשֻׁפָּחָה גֹרַמְתָּ לִי צֶעַר. מָה עוֹשִׂים?..... רלז
- ד' עו.** בְּמִסְגֶּרֶת עֲבוּדָתִי בְּגַן יְלָדִים אֲנִי נֹאֲלָצֶת לַעֲבֹד יַחַד עִם
מַלְמֵד. כִּיצַד עָלִי לְנַהַג?..... רלט
- ד' עז.** רַבְּנוּ דְּבַר בְּרָמֵז מַעֲנִין ה'פֶּעֶנְצֶעֶר'. הָאֵם תּוֹכְלוּ
לְגַלוֹת לְנוּ יוֹתֵר?..... רמא
- ד' עח.** מֵאִיזָה גִיל רְאוּי לְהַרְגִיל אֶת הַיְלָדִים לְהַתְּבַדֵּד?..... רמד
- ד' עט.** הָאֵם נִתֵּן לְסוֹמֵךְ עַל זְמַן חֲצוֹת לְשִׁיטַת רַבְּנוּ ז"ל בְּעֵינַיִן
אֲכִילַת אֶפִיקוֹמֵן?..... רמה
- ד' פ.** הָעֲבוּדָה שְׁלִי מִצְרִיכָה אוֹתִי לְהַתְּמוּדֵד עִם נִסְיוֹנוֹת קָשִׁים.
מָה הָעֲצָה?..... רמוז
- ד' פא.** יֵשׁ לְנוּ חֲמֻשָּׁה בְּנִים וְאַנְחֵנוּ מְאֹד רוֹצִים בֵּת. הָאֵם כָּדַאי לִי
לְהַעֲזֹר בְּטְפוּלִים?..... רנ
- ד' פב.** אֲמִי נִפְטָרָה, וְאָבִי הִתְחַתֵּן עִם אִשָּׁה אַחֶרֶת. הָאֵם מִצַּד
הַהֲלָכָה אֲנִי חַיִּב בְּכַבּוּדָה?..... רנא
- ד' פג.** מִדּוּעַ לֹא מְזַכְּרִים אֶת הַמְּלֶאךָ סְמַא"ל בְּשֵׁמוֹ הַמְּלֶאךָ?..... רנב
- ד' פד.** אִיךָ מְקִיְמִים הַלְכָה לְמַעֲשֵׂה אֶת סֹדֵר דְּרָף הַלְמוּד שֶׁל
רַבְּנוּ ז"ל?..... רנה
- ד' פה.** הַמְשֻׁכְּנֵתָּה הַגְּבוּהָה שֶׁלְקַחְנוּ חוֹנֵקֶת אוֹתָנוּ. אִיךָ
מִתְחַזְּקִים כְּשֵׁיִשׁ לְחַצִּים כְּאֵלוּ?..... רנח
- ד' פו.** מָה אֶפְשָׁר לַעֲשׂוֹת כְּדֵי שֶׁתְּהִיָּה לְנוּ סִיעָתָא דְשְׂמִיָּא
וְנִצְלִיחַ לְמִצָּא לִילְדֵינוּ זֹהָגִים הַגּוֹנִים?..... רסא

- ד' פז.** למרות שאני עובדת, המצב הכספי קשה וגורם לנו מועקה גדולה..... רסג
- ד' פח.** התברר שיש אצלי בעית פוריות, וכרגע אנחנו בטפולי הפריה. האם להמשיך בהם?..... רסה
- ד' פט.** האם אפשר לנצל את המבצעים שיש עכשו ולקנות את כל הדברים לתינוק עוד לפני הלדה?..... רסו
- ד' צ.** אילו מדות צריך לבדק בזמן השדוכים? וכיצד בודקים זאת?..... רסח
- ד' צא.** עשיתי את טעות חיי והשקעתי את כספי על קרן הצבי. איך אפשר להציל את המצב?..... רער
- ד' צב.** תאות הנאוף בווערת בי מאד ואני לא יודע איך להנצל ממנה..... רעא
- ד' צג.** רב מסים קבע לפי השמות שלנו שאני והשדוך שלי לא מתאימים. האם לבטל את השדוך?..... רעג
- ד' צד.** האם צריכים להתעסק בנושא המשיח ולחפש רמזים מי הוא?..... רעד
- ד' צה.** לפני כל שבת וחג או מארע רוחני אשתי נכנסת ללחץ, וכשמגיע המועד היא לא מתפקדת..... רעו
- ד' צו.** אמי מתנגדת לכך שאצא בלילה להתבודדות בשדה. איך אוכל לשנות את דעתה?..... רעח
- ד' צז.** אני רוצה להתחתן רק עם חסיד ברסלב. איפה אוכל להכיר חסיד ברסלב אמתי?..... רפ
- ד' צח.** מאז שבננו נהרג בתאוונה, שני הילדים האחרים שלנו נתקו אתנו את הקשר ומאשימים אותנו בהכל..... רפא

- ד' צט.** אָמִי גָּרָה בְּשִׁכּוּנָה חֲרָדִית, אֶךְ מְסַרְבֶּת לְכַסּוֹת אֶת רֹאשָׁהּ. אִיךָ אֲנִי יָכוֹל לְשַׁכְנַע אוֹתָהּ?..... רפג
- ד' ק.** מָה אֶפְשָׁר לַעֲשׂוֹת עִם הַתְּקִפִי הַחֲרָדָה שֶׁלֹּא מְרַפֵּים מִמּוֹנִי?..... רפד
- ד' קא.** הַפְּרַתִּי בַּחוּרָה מְצִינָת אֶךְ מְפָרִיעַ לִי שֶׁהִיא לֹא כָּל כֶּף חֲכָמָה. הֲאֵם לְהַמְשִׁיךְ בְּשִׁדּוּךְ?..... רפה
- ד' קב.** הַתְּחַתְּנָתִי לִפְנֵי שְׁלֹשָׁה חֲדָשִׁים וְאֲנִי מְרַגֵּשׁ תְּקוּעַ כִּי שׁוּם דָּבָר לֹא מְצָלִיחַ לִי. אִיךָ אֲנִי יָכוֹל לְהַתְחַזֵּק?..... רפז
- ד' קג.** עַד כַּמָּה חֲשׂוּבָה מְצוֹת הַכְּנָסֶת אוֹרְחִים?..... רפח
- ד' קד.** מָה הֵיְתָה דַעְתּוֹ שֶׁל רַבִּי מֹשֶׁה פִּינְשֵׁטִין לְגַבֵּי חֲסִידוֹת בְּכָלֵל וְחֲסִידוֹת בְּרִסְלֵב בִּפְרֻט?..... רצא
- ד' קה.** אֲנִי מִתְלַבֵּט אִם לְקִנּוּת מ'מְצוֹת בְּרִסְלֵב' אוֹ לְקִנּוּת מְצוֹת בְּכִשְׁרוֹת אַחֲרָת. מָה עֲדִיף?..... רצג
- ד' קו.** הֲאֵם אַתֶּם מְמַלִּיצִים לְלַמֵּד בְּסִפְרֵי הָרַב אֶשְׁלַג?..... רצד
- ד' קז.** אָמָּה שֶׁל בַּת זֹהֲרֵי שְׁלֵלָה אוֹתִי עוֹד לִפְנֵי שְׁרָאָתָה אוֹתִי. מָה אֲנִי יָכוֹל לַעֲשׂוֹת בְּנִדּוֹן?..... רצה
- ד' קח.** מִדּוּעַ דּוֹקָא רַבִּי מְאִיר בַּעַל הַנֶּסֶךְ וְרַבִּי שְׁמַעוֹן בַּר יוֹחָאי זְכוֹ לְהֵיוֹת הַתְּנַאֲמִים הַכִּי מְפָרְסְמִים?..... רצז
- ד' קט.** אֲנִי זְקוּקָה לַעֲצָה טוֹבָה בְּעִנְיַן מְצִיאַת הַזּוּג וְהַפְּרָנְסָה..... רצט
- ד' קי.** אוֹמְרִים שֶׁהַצְּדִיקִים הָאֲמֵתִיִּים מְכַבְּסִים אֶת הַנְּשָׁמוֹת שֶׁל תְּלִמֵּי־דֵיהֶם. מָה הַכּוֹנֵה?..... רשא
- ד' קיא.** אִיךָ מְשַׁתְּמָשִׁים בְּמַדַּת הַתְּמִימוֹת בַּצּוּרָה הַנְּכֹנָה?..... רשב
- ד' קיב.** לְאַחֲרוֹנָה הוֹסַפְתִּי לְשֵׁמִי 'נְעוּמִי' אֶת הָאוֹת ו', וְכַעַת אֲנִי נִקְרָאת 'נְעוּמִי'. הֲאֵם נְהַגְתִּי כְּשׁוּרָה?..... רשה

ד' קיג. מֵאֵז שֶׁאַמְרַתֶּם שֶׁקָּצַכְּם קָרוֹב אֲנִי מְרַגֵּשׁ מְרֻסָּק
לְחִלוּטִין וְיֵשׁ לִי הַלִּישׁוֹת הַדַּעַת גְּדוֹלָה.....שׁו

תְּפִלָּה לְשִׂמְחָה.....לח

תְּפִלָּה לְלִידָה קְלָה.....קא

תְּפִלָּה לְמַעֲבָרַת.....קצה

תְּפִלָּה לְזוּג לְבַחֲרוֹר.....רסט

תְּפִלָּה לְזוּג לְבַחֲרוֹה.....רפא

תְּקוּן הַכָּלְלִי.....שיג

הַקְדָּמָה

הַסֵּפֶר הַזֶּה הוּא הַחֶלֶק הַשְּׁלוֹשִׁים וְאַחַת בְּסֵדֶרֶת 'שְׂאֵלוֹת וּתְשׁוּבוֹת בְּחִסְדוֹת בְּרֶסֶלֶב', וְבוֹ מוֹפְיעוֹת שְׂאֵלוֹת וּתְשׁוּבוֹת בְּנוֹשְׂאִים שׁוֹנִים וּמְגֻנָּים, הַנּוֹתְנוֹת מַעֲנֵה לַתְּהִיּוֹת וּסְפִיקוֹת שֶׁל מַתְקָרְבִים חֲדָשִׁים לְדַרְכָּה שֶׁל חִסְדוֹת בְּרֶסֶלֶב, וְכֵן לַתְּלִמִּידִים וְתִיקִים, אֲשֶׁר מְעַנִּינִים לְדַעַת אֶת דַּעְתוֹ שֶׁל רַבְּנוֹ הַקְּדוֹשׁ, רַבִּי נַחֲמָן מְבַרְסֶלֶב זי"ע, וְאֶת הַדְרָךְ שֶׁלְמוֹד אוֹתָנוּ.

הַשְּׂאֵלוֹת, שֶׁהִגִּיעוּ מִכָּל רַחְבֵי הָעוֹלָם, נִשְׁלַחוּ לְלִשְׁכַת כְּבוֹד קִדְשֵׁת מוֹהֲרַא"ש זְצוּק"ל - הַצַּדִּיק מִיְבִנְיָאֵל, אֲשֶׁר הִשִּׁיב עֲלֵיהֶן בְּאֶפֶן אִישִׁי. הַתְּשׁוּבוֹת אוֹצְרוֹת בְּתוֹכָן עֲצוֹת נוֹרְאוֹת וְנִפְלְאוֹת בַּעֲבוּדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אִיךָ לְהַחֲזִיק מַעֲמֵד בְּכָל מָה שֶׁעוֹבֵר עַל כָּל אֶחָד וְאַחַד, מְקַטֵּן וְעַד גְּדוֹל, בְּרוֹחַנִיּוֹת וּבְגִשְׁמִיּוֹת, וְאִיךָ לְהַתְמוּדָד עִם כָּל בְּעִיּוֹת הַחַיִּים בְּזֶה הָעוֹלָם.

מֵאַמְצִים גְּדוֹלִים נַעֲשׂוּ עַל מְנַת לְהַגִּישׁ לְקוֹרְאִים אֶת הַסֵּפֶר בְּאֶפֶן מְהֻדָּר וְאִיכוּתִי, וּבְלִבְנוֹ תְּקוּהָ, שֶׁכָּל מִי שִׁיקְרָא בַּסֵּפֶר הַזֶּה, יִהְיֶה וְיַחֲפִיָּה אֶת עֲצָמוֹ מְאֹד, וְיִמְצָא תְשׁוּבָה גַם לְשְׂאֵלוֹתָיו הַפְּרֻטִּיּוֹת, כִּי לְמֵרוֹת שֶׁהַמְּכַתְּבִים נִכְתְּבוּ בְּאֶפֶן אִישִׁי לְשׂוֹאֵל, מִיְעָדִים הֵם לְכָל אָדָם מִיִּשְׂרָאֵל.

על-ידי שאתה נוטל עצת מהרב, על-
ידי-זה תזכה לישועה.

(ספר המדות, אות עצת, סימן ה')

אי אפשר לבוא לאמונה אלא על-ידי
אמת... ואי-אפשר לבוא לאמת אלא
על-ידי התקרבות לצדיקים, וילך
בדרך עצתם.

(לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן ז')

שאלות ותשובות בַּחֲסִידוֹת בְּרֵסֶלֶב

ג' תתקנט.

**הַעֲנֵשְׁנוּ אֶת בְּתוּנוֹ וְהִיא בְּרַחֵה מֵהַבֵּית. הֲאֵם לְהַחְזִיר
אוֹתָהּ הַבֵּיתָה? וְהֲאֵם לִתֵּת לָהּ לַעֲשׂוֹת מַה שֶּׁהִיא רוֹצֶה?**

שְׂאֵלָה:

מֵאֵת חֲנָה: לְכַבֹּד קִדְשֵׁי מוֹהֲרָא"ש שְׁלִיט"א.
בְּתִי בַת הַשֵּׁשׁ-עֶשְׂרֵה הַתְּחִילָה לְזַלֵּל בְּמִסְגֶּרֶת הַחֲנוּךְ, וּמִכֵּיּוֹן
שֵׁשׁ לָהּ כֶּסֶף שֶׁנִּמְצָא בְּיָדֶיהָ, הִחֲלַטְתִּי שֶׁבְּכָל פֶּעַם שֶׁהִיא
מִחְסֶרֶת אוֹ מֵאַחֲרֵת לְלַכֵּת לְבֵית הַסֵּפֶר אֲנִי קוֹנֶסֶת אוֹתָהּ
מֵהַסְּכּוּם שֶׁנִּמְצָא אֲצִלָּנוּ. הִיא כּוֹעֶסֶת עַל זֶה מְאֹד וּבְרַחֵה
מֵהַבֵּית.

כִּיצַד עָלִינוּ לְהַתְּנֵהָ אֵתָּה: הֲאֵם לְהַחְזִיר אוֹתָהּ הַבֵּיתָה? וְהֲאֵם
לִתֵּת לָהּ לַעֲשׂוֹת מַה שֶּׁהִיא רוֹצֶה?

תְּשׁוּבָה:

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ, יוֹם שְׁלִישִׁי לְסֵדֵר צוּ, ט' אָדָר ב' ה'תשע"ד.

שְׁלוֹם רַב אֶל חֲנָה תְּחִיָּה

לְנִכּוֹן קַבְּלֹתִי אֶת מִכְתָּבְךָ.

צְרִיכִים לְלַכֵּת עִם הַיְלָדִים בְּעֵדִינּוֹת וְלֹא עִם יָד חֲזָקָה וְכוּ', כִּי
הַיּוֹם הַנֶּעַר מְאֹד מְאֹד מְסֻכָּן שֶׁלֹּא יִפְּלוּ לְנוֹקְבָא דְתוֹהוֹמָא רַבָּה אִם
יֵלְכוּ אִתָּם בְּיַד חֲזָקָה, צְרִיכִים רַק לְקָרֵב אוֹתָם וְלְהַבְטִיחַ לָהֶם שֶׁנִּחְתָּן
אוֹתָם, וְלִדְאֹג עֲבוּרָם, וְרַבְּנוּ ז"ל הִחְזִיק מְאֹד לְלַכֵּת עִם בְּנֵי
הַנְּעוּרִים בְּיַד רַבָּה, וְהַקְפִּיד מְאֹד לֹא לְהַכּוֹת אֶת הַיְלָדִים וְכוּ' וְכוּ'.

וְעַל כָּלֵם צְרִיכִים הַרְבֵּה הַרְבֵּה תְּפִלוֹת וּדְמָעוֹת לְשַׁפֵּךְ כְּדֵי לְזַכּוֹת
לַיְלָדִים טוֹבִים.

שאלו את הגאון האלקי הבעל "חתם סופר" זכותו יגן עלינו
 איך זכה לבנים ובנות כל כך מצלחים? ענה ואמר: כל לילה בעת
 תקון חצות מלאתי את הכוס עם דמעות, והתפללתי על הצלחת ילדי,
 וכך זכיתי לזה.

וכן מספר מאחד מאנשי שלומנו שהיו לו עשרה ילדים, וכלם
 היו מצלחים ובעלי דרך ארץ גדולה, ושאלו אותו אנשי שלומנו איך
 זכית לילדים טובים כאלו? ענה ואמר: מה אתם חושבים שהם צמחו
 לי על העץ? כל לילה שפכתי דמעות להקדוש ברוך הוא, ומלאתי את
 הכפה שלי עם הדמעות, ואחר כך רחצתי את פני עם הדמעות וכו',
 עד שזכיתי לראות מהם מה שראיתי וכו'.

ידוע שפעם באה אמא אל החפץ חיים זכר צדיק לברכה ובקשה
 ברכה על ילדיה שיהיו תלמידי חכמים, ענה ואמר: עם ברכה אתם
 רוצים שהילדים יהיו תלמידי חכמים? צריכים להשקיע בהם, והעקר
 להתפלל הרבה להצלחת הילדים, וזה מועיל מאד מאד, כי תפלת
 האמא על ילדיה עושה רשם בשמים, והוציא מארון הספרים שלו
 ספר תהלים ישן נושן שהיו הדפים מנפחים עם המון כתמים וכו',
 וזה היה מרב הדמעות של האמא שלו שהתפללה עליו, והראה את
 זה לאשה, ואמר לה: את רואה? זה התהלים של האמא שלי שהרבתה
 להתפלל עלי.

רואים מכל זה שעקר הצלחת הילדים זה רק על ידי תפלה, ולכן
 אשרי האשה שמתפללת על הצלחת ילדיה, ובודאי תפלת האבות על
 הבנים מועילה מאד מאד.

הקדוש ברוך הוא יעזר שתזכי לראות רב נחת דקדושה מכל
 יוצאי חלציה, ומי שאמר לעולמו די יאמר לצרותיה די.

המאחל לך ברכה והצלחה מן השמים...

ג' תתקס.

**האם כְּשֶׁמִקְבְּלִים בְּרָכָה מֵהַצְדִּיק כְּדַאי לְשָׁמֵר אוֹתָהּ
בְּסוּד מַחֲשֵׁשׁ עַיִן הָרַע?**

שְׂאֵלָה:

מֵאֵת לִימור: שְׁלוֹם לְכָבוֹד הַצְדִּיק מוֹהֲרָא"ש שְׁלִיט"א.
הָאֵם כְּשֶׁמִּקְבְּלִים בְּרָכָה מֵהַצְדִּיק בְּנוֹשֵׂא מִסִּים מֵתָר וְאִפְשָׁר
לְסַפֵּר זֹאת אוֹ שְׁעֵדִיף שֶׁלֹּא לְגַלוֹת אֶת זֶה לְאָף אֶחָד בְּבַחֲיִנַת
'אִין הַבְּרָכָה שְׂרִיָּה אֶלֶּא בְּדָבָר הַסְמוּי מִן הָעַיִן?'
תּוֹדָה רַבָּה עַל הַכֹּל.

תְּשׁוּבָה:

בְּעִזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם שְׁלִישִׁי לְסֹדֵר צו, ט' אָדָר ב' ה'תשע"ד.

שְׁלוֹם רַב אֶל לִימור תַּחֲיָה

לְנִכּוֹן קַבְּלִיתִי אֶת מַכְתְּבֶךָ.

חֲכַמֵּינוּ הַקְדוֹשִׁים אָמְרוּ (תַּעֲנִית ח:) אִין הַבְּרָכָה מְצוּיָה אֶלֶּא בְּדָבָר
הַסְמוּי מִן הָעַיִן, שֶׁנֶּאֱמַר (דְּבָרִים כ"ח ח') "יֵצֵו הָרוּ"ה אֶתְךָ אֶת הַבְּרָכָה
בְּאֶסְמִיךָ", תִּנָּא דְּבִי רַבִּי יִשְׁמַעְאֵל: אִין הַבְּרָכָה מְצוּיָה אֶלֶּא בְּדָבָר
שֶׁאִין הָעַיִן שׁוֹלֵטֶת בּוּ.

וְלִכֵּן מֵה טוֹב וּמֵה נְעִים שְׁכָל בְּרָכָה שְׁמֵתְבָרְכִים מֵאִיזָה צְדִיק
כְּדַאי לְהַעֲלִימָה וְלְהַסְתִּירָה מֵעַיִן כָּל, כְּדִי שֶׁהַבְּרָכָה תִּהְיֶה חֲלָה, וְזֶה
בְּדוּק וּמְנִסָּה. יַעֲזֹר הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שֶׁנִּזְכָּה לְהִיּוֹת כָּלִים לְקַבֵּל אֶת
כָּל הַבְּרָכוֹת.

הַמֵּאֲחֵל לְךָ בְּרָכָה וְהַצְלָחָה מִן הַשָּׁמַיִם...

ג' תתקסא.

גליתי שלבעלי יש פלאפון שמחבר לאינטרנט. איך אני צריכה לפעול?

שאלה:

מאת שיינדי: גליתי שישי לבעלי פלאפון שמחבר לאינטרנט והוא יכול לצפות ולראות מה שהוא רוצה, וכשדברתי אתו על זה הוא אמר לי "זה לא עסק שלך, אל תתערבי לי בחיים!". מאז אני לא מדברת אתו יותר על זה, אבל אני לא יודעת אם אני נוהגת כשורה כי אולי במסגרתים הוא כן מסתכל במקומות לא טובים.

אני יודעת על עצמי שאם לי היה דבר כזה לא הייתי מצליחה להתאפק וכן הייתי מסתכלת בדברים לא טובים. איך אני צריכה להתיחס לעניין: לדרוש ממנו שיפטר מזה, לבקש ממנו, או להעלים עין ולקוות שהוא לא גולש למקומות לא ראויים? תודה על התשובות הנפלאות.

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום שלישי לסדר צו, ט' אדר ב' ה'תשע"ד.

שלום רב אל שיינדי תחיה

לנכון קבלתי את מכתבך.

מה אמר לך, לדעתי את פן צריכה לדבר פתוח עם בעלך לפני שזה יהיה מאחר, כי הפלי משחית הזה שמחבר אל אינטרנט יכולים לראות בו כל הזבל והלכלוך שבעולם וכו', ומה קורה לבסוף? מתחילות להיות מריבות בתוך הבית בשביל זה, ורבים חללים הפיל הפלי משחית הזה והחריב בתים שלמים, ולכן אם את רוצה להציל את הבית שלך, את מכרחת לדבר עם בעלך פתוח וכו'.

כמוכן לא בהתקפות, אלא באהבה גדולה מאד וכו', כי כך אמרו

חכמינו הקדושים (סנהדרין מ"ה.) אין יצר הרע שולט אלא במי שעניו רואות; ואמר החכם "אין חוצץ בפני התאוה כעצימת העינים", ואמר "אין לך אבר באברי האדם שיגרום לו מכשול כמו העינים". ואני מרחק להגיד לך שהרבה בתים נהרסו לגמרי רק מפני שהיה להם מחשב שמחבר אל אינטרנט בבית, ואף שזה נדמה כאלו זו הגזמה וכו', אבל רבים נפלו בפח בשביל הפלי הארוך הזה וכו', ונשבר ביתם, ולבסוף התגרשו רחמנא לישזבן, ולכן אסור בהחלט שיהיה בבית מחשב שמחבר אל אינטרנט, כי זה הורס את כל חלקה טובה של היהדות, ומוריד את היראת שמים עד השאול רחמנא לישזבן, ולכן את מכתת לדבר עם בעלך לפני שיהיה מאחר, ואז שניכם תתחרטו אבל יהיה כבר מאחר.

הקדוש ברוך הוא יטהר את נשמות ישראל, ויקים (זכריה י"ג ב) "ואת רוח הטמאה אעביר מן הארץ".

המאחל לך ברכה והצלחה מן השמים...

ג' תתקסב.

**ראיתי שיש אנשים שלא משאירים בביתם אמה על אמה
זכר לחרבן. מה ההסבר לכך?**

שאלה:

מאת יעקב: לכבוד הצדיק הקדוש מוהרא"ש שליט"א.
ראיתי הרבה אנשים יראי השם שלא משאירים אמה על אמה בלי צבע בביתם זכר לחרבן, וכן לא עושים קריעה כשפוגעים לכתל המערבי למרות שלא היו שם בתוף שלשים יום. מה ההסבר לכך? ואיך צריכים לנהג בשתי ההלכות האלו?

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום שלישי לסדר צו, ט' אדר ב' ה'תשע"ד.

שלום וברכה אל יעקב נרו יאיר

לנכון קבלתי את מכתבך.

חכמינו הקדושים אמרו (ברכות ז.) אמר רבי יוחנן משום רבי יוסי: טובה מרדות אחת בלבד של אדם יותר מכמה מלקיות, ולכן אלו שמקלים שאין משאירים אמה על אמה בלי צבע בביתם, וכן אינם קורעים קריעה לשבאים אל הכתל המערבי ורואים את מקום המקדש שהוא בידי שבי אצל הטמאה וכו', והבית המקדש חרב ונחרב וכו', כי הם הולכים עם שיטה זו, שהם אינם מסיחים דעת מגלות השכינה ומחרבן בית המקדש וצרות ישראל בין ביום ובין בלילה, ולבם שבור לאלף רסיסים מצער השכינה ומצרות ישראל, ועל סמך זה הם לא נוהגים כן, כי הם לא מסיחים דעת מהצרות שעם ישראל עוברים בגלות זה כבר אלפים שנה שהורגים ושוחטים ושורפים וחונקים במיתות משנות את נשמות ישראל, וסובלים גזרות על גבי גזרות וכו'.

הקדוש ברוך הוא יגאלנו כבר גאלת עולם, ונזכה לראות במו עינינו בבנין בית המקדש ובקבוץ גליות בביאת משיח צדקנו.

המאחל לך ברכה והצלחה מן השמים...

ג' תתקסג.

**האם בזמן התפלה מתר לי להוסיף תפלות אישיות
כאות נפשי?**

שאלה:

מאת ירון: לכבוד הרב שלום ותודה גדולה על כל התשובות
שלכם!

רבנו אומר שבשעה שאומרים "וצבא השמים לך משתחוים" ראוי להתפלל על כל צרכיו. האם הכונה היא להתפלל באותו זמן ממש שאני קורא את הפסוק? האם אין בעיה להוסיף מלים בתפלה, הרי זה נסח שתקנו חז"ל? ומה לגבי תפלת שמונה עשרה - האם גם שם מתר לי להוסיף תפלות כאות נפשי? אפשר מיד לתשובה, כי זה נושא שמאד חשוב לי ואני לא יודע כיצד לנהג.

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום שלישי לסדר צו, ט' אדר ב' ה'תשע"ד.

שלום וברכה אל ירון נרו יאיר

לנכון קבלתי את מכתבך.

כך נהגו הצדיקים שבאמצע התפלה היו מוסיפים תפלות באידיש או בשפות אחרות, וכן כתב הרמב"ם שבשמונה עשרה יכולים להוסיף בכל ברכה מעין אותה הברכה, ובפרט בברכת 'שמע קולנו' - שמה יכולים לבקש הרבה דברים, ומכל שכן וכל שכן בתפלת 'אלקי נצר' וכו' - שם יכולים להרבות בתפלה ולבקש ממנו יתברך כל מה שצריך, כי אז בעת שאומרים את השמונה עשרה ברכות, זה עת רצון גדול בשמים.

הקדוש ברוך הוא ימתיק מאתנו את כל הדינים ונשמע ונתבשר תמיד בשורות משמחות.

המאחל לך ברכה והצלחה מן השמים...

ג' תתקסד.

אני שוקלת להתחיל ללמד השנה, ואינני יודעת במה עלי להתעסק קודם - בחתנה או בלמודים. מה דעתכם?

שאלה:

מאת יעל: שלום לכבוד מוהרא"ש. אני מתפללת שהשם יתברך ישלח לכם ברכה, רפואה והצלחה בכל. אני שוקלת להתחיל ללמד השנה, ואינני יודעת במה עלי להתעסק קודם - בחתנה או בלמודים. מה דעתכם? והאם כדאי לי להכנס לתחום הבנין כמו שאני רוצה? אשמח שתענו לי, תודה רבה.

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום שלישי לסדר צו, ט' אדר ב' ה'תשע"ד.

שלום רב אל יעל תחיה

לנכון קבלתי את מכתבך.

קודם כל, את צריכה לדאג להתחתן מה שיותר מהר, כי רבנו ז"ל רצה שנתחתן מה שיותר מהר, ולא לחכות וכו' וכו', ואחר כך את יכולה ללמד איזה מקצוע שרק מושך אותך.

רק תתחזקי מאוד להיות בשמחה, כי השמחה זו ההצלחה של האדם, כמו שאמר רבנו ז"ל (ספר המדות אות שמחה חלק ב' סימן א') מי שהוא שמח תמיד על ידי זה הוא מצליח, ולכן אם את רוצה להצליח בחייה, תשתדלי עם כל הכחות להיות רק בשמחה, ואף שאני יודע שזה מאוד מאוד קשה לך להגיע לשמחה מרב הבלבולים שעוברים עליך וכו' וכו', עם כל זאת תכריחי את עצמך להיות בשמחה, ותראי שתהיה לך הצלחה בחיים.

הקדוש ברוך הוא השומע תפלות ישראל ישמע בתפילתי שאני

מבקש ומתפלל בעדך שתהיה לך הצלחה מרבה ובכל אשר תפני
תשכילי ותצליחי.

המאחל לך ברכה והצלחה מן השמים...

ג' תתקסה.

**יש לי חדר מיוחד לכתיבת סת"ם. האם אני יכול לתלות
שם שם הוי"ה?**

שאלה:

סאת בר נתן: שלום רב. אנו עומדים להכנס לדירה שכורה,
ועשיתי לי שם חדר בו אוכל לעסק בעבודת השם - סופרות
סת"ם, למוד תורה והתבודדות. האם אני יכול לתלות שם על
הקיר מסגרת עם שם הוי"ה ברוך הוא?

תשובה:

בעזרת השם ותברך, יום שלישי לסדר צו, ט' אדר ב' ה'תשע"ד.

שלום וברכה אל בר נתן נרו יאיר

לנכון קבלתי את מכתבך.

בדרך כלל צריכים מאד מאד לשמר לא לתלות בבית את שם
הוי"ה ברוך הוא וברוך שמו, כי מסתובבים ילדים עם חתולים וכו',
ואין זה שום כבוד, ויכול גם לצאת מזה נזק בבית חס ושלום, ולכן
נזהרים מאד מאד לא לתלות בבית טבלה של "שויתי הוי"ה לנגדי
תמיד", מה שאין כן אם יש לו חדר מיוחד ששם הוא לומד ומתפלל,
והוא בטוח שלא יכנסו שמה ילדים עם חתולים וכו', אזי יכולים
לתלות את זה.

יעזר הקדוש ברוך הוא שנוזכה תמיד לציר לפני עינינו את שם

הוי"ה יתברך שמו, שזה מביא לאדם יראת שמים גדולה מאד, ומזכך ומטהר את עצמו על ידי זה מבית ומבפנים.

המאחל לך ברכה והצלחה מן השמים...

ג' תתקסו.

בזמן ששרתי בצבא כמה מחברי נהרגו מול עיני, ומאז אני בטראומה קשה. אשמח מאד שתחזקו אותי.

שאלה:

מאת עז: לצדיק מיבנאל שלום רב.

בזמן ששרתי בצבא כמה מחברי נהרגו מול העינים שלי, ומאז אני בטראומה קשה. המראות הקשים והפרצופים שלהם לא יוצאים לי מהראש, ואני סובל מדודי שנה ולחץ נפשי. אני מטפל על ידי ארגון נט"ל (נפגעי טראומה לאמית), וזה עוזר לי מאד, אך עדין אני זקוק לרחמי שמים כדי שאוכל להמשיך לתפקד כרגיל. אשמח מאד שתחזקו ותעודדו אותי כי קשה לי מאד. תודה רבה.

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום שלישי לסדר צו, ט' אדר ב' ה'תשע"ד.

שלום וברכה אל עז נרו יאיר

לנכון קבלתי את מכתבך.

אתה צריך לדעת שבזה העולם העובר יש לכל אחד ואחד תפקיד מסוים, וכשגומר את התפקיד אזי חוזר חזרה למעלה, הינו הנשמה של בר ישראל היא חלק אלוק ממעל, ויורדת אל זה העולם למשך זמן שקבעו לה למעלה, והוא עובר את זה העולם, ויש לו משימה מיוחדת לעשות בזה העולם, וכשגומר את המשימה שלו, אזי

קוראים אותו חזרה ונשמתו עולה למעלה, וזה צריך לתת מצד אחד חזוק גדול לכל אחד, שידע שנשמתו היא חלק אלוך ממעל ומצפים ממנו שיגלה ויפרסם את אמתת מציאותו יתברך בזה העולם על ידי קיום מצוות מעשיות דיקא, וכן שיחזק ויעודד וישמח אחרים, ויעזר לנזקקים, שזו התכלית שלשמה נבראנו בזה העולם - לגלות את אורו יתברך לכל באי עולם, כי כך אמרו חכמינו הקדושים (תנחומא נשא) בשעה שבא הקדוש ברוך הוא את העולם נתאנה שיהא לו דירה בתחתונים כמו שיש בעליונים, הינו שכל אחד ואחד יגלה את אמתת מציאותו יתברך בזה העולם, ויאיר את העולם עם אלקותו יתברך, שזו תכלית הבריאה, וכשגומר את ענינו אזי הוא חוזר חזרה למעלה, ומצד שני זה צריך לעורר בני אדם שלא באנו לפה להשתקע, כי יבוא היום שגם אנחנו נחזר חזרה למעלה וכו'.

כי באמת אנחנו נמצאים בזה העולם כמו דגים בים, וכמו שאמר החכם מכל אדם (קהלת ט') "כי גם לא ידע האדם את עתו כדגים שנאחזים במצודה רעה וכצפירים האחזות בפח כהם יוקשים בני האדם לעת רעה כשתפול עליהם פתאום", וחכמינו הקדושים דרשו על זה (סנהדרין פ"א:) מאי דכתיב (קהלת ט') "כי גם לא ידע האדם את עתו כדגים שנאחזים במצודה רעה?" מאי מצודה רעה? אמר ריש לקיש: חכה. ופרש רש"י: שהוא רע וחלש וקטן ואוחז בו דגים גדולים פתאום ואינו רואה, ואינו דומה לנאחז ברשתות על ידי מארב ותחבולות; הינו אדם נמצא בתוך הים הסוער שבעולם הזה וכמו דגים שנמצאים בתוך הים ובכל עת באים דגים ומורידים רשתות לתוך המים ומוציאים משם דגים, כך הוא בעולם הזה - בכל פעם פתאום מוציאים כמה בני אדם מזה העולם וכו', ואף אחד לא לומד מוסר השכל מזה, שזה יכול לקרות גם לו יום אחד וכו', תמיד נדמה שרק לזולת זה קורה, אבל לי זה אף פעם לא יקרה וכו'.

ולכן אתה צריך מאד מאד להתחזק כי חבריך שנהרגו על קדושת השם גמרו את התקון שלהם וחזרו למעלה, ואתה לא צריך להתבלבל

מזה, כי בודאי זכו למה שזכו, כי כל מי שנהרג על ידי גוי ארור טמא, הוא בכלל מת על קדוש השם שאין אף אחד יכול להכניס במחצתו, ויען שאתה נשארת בחיים, סימן שיש לך עוד הרבה מה לתקן בזה העולם, ועקר התקון הוא להיות שמח ולשמח את אשתך ולשמח את ילדיך, ולשמח שאר אנשים, ולגלות להם את אמתת מציאותו יתברך - איך שהוא יתברך נמצא ואין בלעדיו נמצא, ולהכניס בעצמך את האמונה הקדושה בו יתברך, שזו התכלית מכל התכליתים בזה העולם - לגלות ולפרסם לכלם שיש אלקים חיים ומלך עולם, ועלינו לשבח ולפאר אותו יתברך, ולעסוק בשירות ותשבחות לפניו יתברך, ולהודות ולהלל תמיד על החסדים והרחמים הגמורים שעשה עמך שנשארת בחיים, כי יש לך עדין הרבה מה לתקן בזה העולם.

ולכן קח את עצמך בידיך ותראה להתחזק, והעקר להיות בשמחה, כי כך אמר רבנו ז"ל (ספר המדות אות שמחה סימן א) כשאדם עושה מצוה בשמחה בידוע שלבו שלם עם אלקיו, כי שמחת המצוה מראה את טהר הלב של האדם, שפונתו לעשות רצונו יתברך באמת בלי שום חשבונות פרטיים.

נא ונא אל תכנס בחשבונות פרטיים וכו' וכו', כי אין אנו יודעים את דרכי המקום ברוך הוא וברוך שמו, אבל דבר אחד צריך להיות לנו ברור - שהכל משגח בהשגחה פרטית, וכל כדור יש לו את הכתבת שלו וכו', וצריכים לחזור הרבה על מה שאמרו חכמינו הקדושים (חולין ז:) אין אדם נוקף אצבעו מלמטה אלא אם כן מכריזין עליו מלמעלה; (יומא לח.) בשמך יקראוך ובמקומך ישיבוך, אין אדם נוגע במה שמוכן לחברו, ואין מלכות נוגעת במלכות חברתה אפלו כמלא נימא (ברכות נח.); ואפלו ריש גרגייתא מן שמיא מנו לי; [הינו מנוי על הביובים שזו העבודה הכי בזויה, גם זה מן השמים], ולא כמו שהטפשים חושבים שהעולם הפקר וכו', והכל נעשה לכד וכו', אין דבר כזה וכו', מי עוד יכול לראות את זה כמו אתה שעברת מה

שעברת וכו', וראית מה שראית, אלו נהרגו ואלו נשארו בחיים וכו', אשר בודאי יש בזה כוונה עמקה שזה למעלה מהשגת שכלנו.

ולכן ראה לשמח מאד מאד ותמסר את נפשך על נקודת השמחה, ותקים את כל המצוות בשמחה עצומה, אשר אין למעלה מזה, והאריז"ל אמר לתלמידו רבי חיים ויטאל זכרוננו לברכה שלא הגיע אל מדרגתו הגדולה לצפות בכל העולמות וכו', וכו', כי אם על ידי שמחת המצוות, כי בשעה שקים מצוה היה כל כך בשמחה שאפלו אם היו נותנים לו כל הון דעלמא לא היה כל כך שמח כמו בעת קיום מצוה אחת, ואת זה אי אפשר להסביר. רואים מכל זה את החשיבות של קיום מצוות מעשיות בשמחה עצומה, והעקר המצוה לעזר לזולת, ולכן אפה צריך מאד מאד לשמח שעזרת לזולת, וכן תמשיך לעזר לזולת אשר אין למעלה מזה.

הקדוש ברוך הוא השומע תפלות ישראל ישמע בתפילתי שאני מבקש ומתפלל בעדך שתהיה לך הצלחה מרבה ובכל אשר תפנה תשכיל ותצלית.

המאחל לך ברכה והצלחה מן השמים...

ג' תתקסז.

חזרתי בתשובה לפני שנתים, אך קשה לי לקבל על עצמי כסוי ראש

שאלה:

מאת רחל: שלום לכבוד הרב.

לפני שנתים התחלתי להתקרב לדת ולשמור מצוות, אך קשה לי מאד לקבל על עצמי כסוי ראש ואני לא מתחברת לזה בכלל. שמעתי כמה רבנים שהסבירו כמה זה חשוב, אבל מה אעשה שזה קשה לי מאד? אודה לך אם תענה לי.

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום שלישי לסדר צו, ט' אדר ב' ה'תשע"ד.

שלום רב אל רחל תחיה

לנכון קבלתי את מכתבך.

את צריכה לדעת שכל מצוה ומצוה זה רצונו יתברך, וכשזוכים לקיים את רצונו יתברך ראוי לנו לשמח מאד מאד, כי אנחנו גורמים לו יתברך כביכול נחת רוח גדולה מאד מאד, ולכן אמר רבנו ז"ל (ספר המדות אות שמחה סימן א') כשאדם עושה מצוה בשמחה בידוע שלבו שלם עם אלקיו, והנה אחד מהמצוות של אשה נשואה, שתלך בכסוי שער, והפליגו על זה חכמינו הקדושים מאד מאד, עד כדי כך שאמרו שזו דת יהודית, הינו אשה נשואה שהולכת בכסוי שער זו דת יהודית, ואמרו חכמינו הקדושים (כתובות ע"ב.) ואלו יוצאות שלא בכתבה - העוברת על דת משה ויהודית, ואיזוהי דת יהודית? יוצאה וראשה פרוע; זאת אומרת אם אשה נשואה הולכת בלי כסוי שער, מגיע לה גט ולא צריכים לתת לה דמי כתבה.

ובזהר הקדוש מחמיר מאד מאד על אשה שהולכת בגלוי שער, ומובא (נשא קכ"ה:) תונבא ליטי [קללה תבוא] על ההוא בר נש [על אדם] דשבק לאינתתיה [שמרשה לאשתו] דתתחזי משערה דרישה לבר [שיהיו השערות של הראש מגלות ושיראו אותן בחוץ]. ודא הוא חד מאיננון צניעותא דביתא [וזה אחד מהיסודות של הצניעות של בית יהודי]. ואתתא דאפיקת משערא דרישה לבר [נאשה שמגלה את שערות ראשה לחוץ] לאתתקנא ביה [ליפות את עצמה בזה], גרים מסכנוותא לביתא [גורמת עניות לבית] וגרים לבנהא דלא יתחשבון בדרא [וגורמת שהילדים לא יהיו מצלחים, ולא יהיו חשוכים בדור] וגרים מלה אחרא דשריא בביתא [וגורמת שהסטרך אחרא והחיצונים ישרו בבית, שהם מביאים מריבות]. מאן גרים דא? [מי גורמת כל הצרות האלו?] ההוא שערא דאתחזי מרישא לבר. [השערות של האשה שרואים אותן בחוץ]. ומה בביתא האי [ואם כל

הקללות האלו מדברות כשהאשה הולכת מגלת שערות בבית] – כל שכן בשוקא [על אחת כמה וכמה כשיוצאת בחוץ בגלוי שער, היא גורמת לעצמה ולבעלה ולילדים צרות משנות], וכל שכן חציפותא אחרא [על אחת כמה וכמה כשהאשה הולכת בחציפות אחרת, הינו שמסתובבת על הרחוב בבגדים צמודים ושקופים וכו' כדי לגרות גברים, הרי זה גורמת שהחיצונים יתאחזו בה].

ולכן לדעתי אחר דבורים כאלו אני חושב שתשני את דעתך לגמרי, ותהיי בת ישראל צנועה, ותלכי עם כסוי ראש, ואם קשה לך אזי תלכי עם פאה שמכסה לגמרי את השערות שלא יראו את השערות שלך בחוץ, כי זה מאד מאד חמור שאשה נשואה תלך בגלוי שער, ויש המון פוסקים שמתירים לאשה ללכת עם פאה, העקר שלא יראו את שערות ראשה.

יעזר הקדוש ברוך הוא שתצליחי בחייה, ותהיי אשה צנועה שזה עקר היפי והחן של בת ישראל.

המאחל לך ברכה והצלחה מן השמים...

ג' תתקסח.

**איזה ספרים אפשר וצריך ללמד חוץ מספרים
שקשורים לרבנו?**

שאלה:

מאת ניראל: שלום לצדיק.

איזה ספרים אפשר וצריך ללמד חוץ מספרים שקשורים לרבנו?

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום שלישי לסדר צו, ט' אדר ב' ה'תשע"ד.

שלום וברכה אל ניראל נרו יאיר

לנכון קבלתי את מכתבך.

רבנו ז"ל אמר (שיחות הר"ן סימן כ"ח) ראוי לאדם שיעבר וילך בזה העולם בכל הספרים הקדושים, וללמד כלם כדי שיהיה בכל מקום. כמו שנמצא השרים הגדולים שהולכים ועוברים במדינות, ומוציאים הוצאות רבות על זה כדי שיוכל אחר כן להתפאר ולומר שיהיה במדינות כמו שדרך השרים להתפאר ולומר: "הייתי בורשא" וכיוצא בזה. כמו כן ראוי שיהיה האדם בעולם הזה בכל מקומות הקדושים של התורה, כדי שיוכל להתפאר בעולם הבא שיהיה בכל מקום דהינו בכל הספרים הקדושים, ולעתיד בעולם הבא מזכירין אותו כל מה שלמד בעולם הזה.

העקר שצריכים להיות מסדרים בסדר נכון - הינו בכל יום מכתרים ללמד מקרא: מפרשת השבוע, משנה: לגרס בכל יום כמה פרקים משניות, גמרא: להיות חזק מאד ללמד את הדר היומי, כי דף גמרא ליום זה חיות לנפש, והשלישה למודים האלו הם עקר העשירות של האדם, כי להפך, אמרו חכמינו הקדושים (שבת ק"כ.) "ובביתי אין לחם ואין שמלה" - שאין בידי לא מקרא ולא משנה ולא תלמוד; שזה נקרא עני מי שלא לומד בכל יום את השלישה למודים האלו, ועל כלם צריכים ללמד הלכה כדי שידע איך להתנהג, ורבנו ז"ל אמר (שיחות הר"ן סימן כ"ט) שכל בר ישראל מכרח ללמד בכל יום הלכה, וחכמינו הקדושים הפליגו מאד מאד במעלת למוד הלכה, עד שאמרו (נדה ע"ג.) תנא דבי אליהו כל השונה הלכות בכל יום מבטח לו שהוא בן העולם הבא, שנאמר (חבקוק ג' ו') "הליכות עולם לו", אל תקרי הליכות אלא הלכות; וזה טוב מאד ללמד עם סדר מסדר, וכך לעולם לא יתבלבל משום דבר וכו', וכן שום דבר לא יהיה לו קשה וכו'.

וכך אמרו חכמינו הקדושים (תנחומא פנחס י"א) למה נמשלה תורה לתאנה? שרוב האילנות הזית והגפן והתמרה נלקטין באחד והתאנה נלקטה מעט מעט. וכך התורה - היום לומד מעט ולמחר הרבה לפי שאינה מתלמדת לא בשנה ולא בשנים; וכן אמרו (דברים רבה פרשה ח' סימן ד') הטפש הזה תמה איך יכולים ללמד כל כך הרבה, אמר רבי ינאי: למה הדבר דומה? לככר שהיה תלוי באויר, טפס אומר: מי יוכל להביאו? ופקח אומר: לא אחד תלה אותו? מביא סלם או קנה ומוריד אותו. כך כל מי שהוא טפש, אומר: אימתי אקרא כל התורה? ומי שהוא פקח מהו עושה? שונה פרק אחד בכל יום ויום עד שמסיים כל התורה בלה.

וזכר גם זכר שעם רצון טוב יכולים להגיע לכל מקומות התורה הקדושה, והעקר שיהיה מסדר בסדר נכון, ואל יהיה בהול לגמר את הכל ביום אחד, זה לא הולך ככה וכו' וכו', ורבנו ז"ל אמר למוהרנ"ת ז"ל את הכלל הזה "מעט גם כן טוב", ולכן בכל פעם לומדים מעט ועוד מעט, עד שזוכים לסיים את כל התורה בלה.

המאחל לך ברכה והצלחה מן השמים...

ג' תתקסט.

אני לא מתחברת לשמי 'אריקה', האם כדאי לי לשנות את שמי ל'אגם'?

שאלה:

מאת אריקה: שלום רב.

שמי הוא 'אריקה', ומכיון שאני לא מתחברת לשם הזה חשבתי לשנות את שמי ל'אגם'. האם השם הזה מתאים לי?

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום שלישי לסדר צו, ט' אדר ב' ה'תשע"ד.

שלום רב אל אריקה תחיה

לנכון קבלתי את מכתבך.

צריכים לשמר מאד איזה שם נותנים לילדים, כי כפי השם כך נמשכים נשמת ומזל הילדים, לכן מה טוב ומה נעים לתת שם אחר צדיק או אחר אחד משמות האבות והאמהות הקדושים, או הנביאים והנביאות וכו', שם תנ"כי, כמוכא מהצדיק הקדוש הרבי רבי אלימלך מליזענסק זכותו יגן עלינו (נעם אלימלך - במדבר) שהשם יתברך ברוך הוא גזר בבריאת העולם שיהא כך וכך שמות ראובן וכך וכך שמות שמעון, ועתה כשנתגלגל איזה אדם בעולם ונותנין לו שם בשם צדיק אחד שיהיה כבר בעולם זה גורם לאיש הלזה שיהיה גם כן צדיק מחמת שנתעורר האור של הצדיק שהוא בעולם העליון; ולא כמו שנוהגים היום שנותנים שם מצוץ מהאצבע וכו', שאין לזה שום ערך כלל, ואחר כך הילדים סובלים מאד מאד.

כי השם הוא הנפש, כמו שכתוב (בראשית ב') "וכל אשר יקרא לו האדם נפש חיה הוא שמו", ולכן צריכים מאד מאד לשמר לא לתת שמות בדויים לילדים שאין לזה שום ערך וכו', ולכן אני לא יודע למה את רוצה לקחת את השם 'אגם', כי הרי 'אגם' זו ברכת מים, כמו שכתוב (תהלים קי"ד ז) "ההפכי הצור אגם מים", ורואים בחוש שנותנים היום שמות על עצים ואבנים וכו', על הרים וגבעות וכו', על ימים ונהרות וכו', ואחר כך הילדים סובלים סכל כל החיים כי פשוט אין להם שם, ולכן מה טוב ומה נעים לתת שם תנ"כי, שיש בזה שרש בקדשה, ומצינו בדברי חכמינו הקדושים (ברכות ז:) מנא לן דשמא גרים? אמר רבי אליעזר: דאמר קרא (תהלים מ"ו) "לכו חזו מפעלות הוי"ה אשר שם שמות בארץ", אל תקרא שמות, אלא שמות. ומוכא במהרש"א (שם) שפעלת הוי"ה נמשכים אחר השם של האדם שהוא הגורם, ולכן עצתי שתבחרי אחד משמות הנשים המזכרות בתנ"ך.

הקדוש ברוך הוא ישנה את המזל שלך לטובה.
המאחל לך ברכה והצלחה מן השמים...

ג' תתקע.

**מהי הנקדה המרכזית שכל אדם צריך לשים עליה דגש
בעבודת השם?**

שאלה:

מאת יוסף: מהי הנקדה המרכזית שכל אדם צריך לשים
עליה דגש בעבודת השם?

תשובה:

בעזרת השם ותברך, יום שלישי לסדר צו, ט' אדר ב' ה'תשע"ד.

שלום וברכה אל יוסף נרו ואיר

לנכון קבלתי את מכתבך.

יסוד היסודות בעבודת השם ותברך וזה צריך להיות היעוד של כל בר ישראל, הוא נקדת השמחה, שהיא הנקדה המרכזית שאדם צריך להגיע אליה בזה העולם - תמיד להיות בשמחה ובמצב רוח טוב, כי השמחה מגלה את טהר לבב האדם, ובפרט בעת עשית המצוות, כמו שאמר רבנו ז"ל (ספר המדות אות שמחה סימן א') כשאדם עושה מצוה בשמחה בידוע שלבו שלם עם אלקיו; ואמר רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן חלק ב' סימן כ"ד) מצוה גדולה להיות בשמחה תמיד, ולהתגבר להרחיק העצבות והמרה שחורה בכל כחו, כי כל החלאות הבאים על האדם כלם באים רק מחמת קלקול השמחה, ולכן צריכים למסר את נפשו בשביל להיות תמיד בשמחה.

וחכמינו הקדושים אמרו (תנחומא שמיני) לפי שאין השמחה

ממתנת לאדם, לא כל מי ששמח היום שמח למחר, ולא כל מי שמצור היום מצור למחר, לפי שאין השמחה ממתנת לאדם; ולכן יעזר הקדוש ברוך הוא שתמיד תהיה השמחה מצויה אצלך, כי אין טוב מזה, ועל ידי שמחה מתרחב הלב ויכולים אחר כך לדבר אל הקדוש ברוך הוא, ולספר לפניו יתברך את כל אשר עם לבבו בתמימות ובפשטות גמורה, כי מה שאין האדם מתחזק לדבר אל הקדוש ברוך הוא, הוא מפני שנופלים על לבו עצבות ומרירות ודכאון, אבל תכף ומיד שמכריח את עצמו להיות בשמחה, אזי נפתח לבו לדבר אל הקדוש ברוך הוא. אבל אתה צריך לדעת שעל שמחה צריכים הרבה לבקש את הקדוש ברוך הוא, כי אדם מחמת קלקול מעשיו נמשך תמיד אחר העצבות והמרירות והדכאון וכו', ולכן ראוי לכל בר ישראל קדם כל לעבד על נקדת השמחה שזו הנקדה המרפזית של כל אדם, ואתה צריך לדעת ששמחה היא אור גדול מאד מאד שאי אפשר להגיע לזה רק על ידי שמחה, ולכן ראה לומר בכל יום כמה פעמים את התפלה הזו:

רבונו של עולם! זכני להיות בשמחה תמיד, ואזכה להרגיש את השמחה ברמ"ח איברי ובשס"ה גידי, עד שהשמחה תגיע לרגלי, שאזכה לרקד בכל יום מרב שמחה על גדל החסד שעשית עמדי, שנבראתי מזרע ישראל, ואני יכול לקיים את מצוותיה. אנא רחם עלי והרחק ממני את העצבות והעצלות, וזכני לדבר בכל יום עם אחרים משמחה, ואזכה לשמח את אחרים, ועל ידי זה גם אני אזכה לשמח, ובזכות השמחה אזכה להכליל בך לגמרי, עד שלא אראה לפני עיני רק את אמתת מציאותך תתברך, איך שאתה מחיה ומהווה ומקים את כל הבריאה כלה, וזכני לאמונה ברוךה ומזככת שאזכה לדעת בידיעה ברוךה שאתה נמצא ואין בלעדיך נמצא, ועל ידי זה תמחל לי על כל עוונותי, ואזכה להכליל בך מעתה ועד עולם אמן סלה.

הקדוש ברוך הוא השומע תפלות ישראל ישמע בתפילתי שאני

מבקש ומתפלל בעדך שיהיה לך הצלחה מרבה ובכל אשר תפנה תשכיל ותצלית.

המאחל לך ברכה והצלחה מן השמים...

ג' תתקעא.

**אני ובעלי התגרשנו, ועכשו אני מאד מתחרטת.
איך מתחזקים?**

שאלה:

מאת טלי: שלום לצדיק.

אני ובעלי לשעבר התגרשנו כי הוא לא היה מעניין בשלום בית, ולמרות שהוא היה לא בסדר בכלל בנשואין, עכשו יש לי חרטה גדולה מאד כי אני יודעת שהמשפחה והחברים הסיתו אותי שיתגרש, והוא לא עשה זאת על דעת עצמו בלבד. איך מתחזקים וקמים מהנפילה הזאת? ואיך קורה שבדיאק כשמתחזקים הכל נופל? האם זה תקון שעלי לעבר?

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום רביעי לסדר צו, י' אדר ב' ה'תשע"ד.

שלום רב אל טלי תחיה

לנכון קבלתי את מכתבך.

אין בית שלא יהיו שמה חלוקי דעות, כי סוף כל סוף הבעל והאשה באים משני עולמות, ועקר השלמות הוא להשתוות יחד ולותר אחד לשני, ורק כך בונים בית חזק, ורבנו ז"ל אמר (לקוטי מוהר"ן חלק א' סימן פ') כששני הפכים מתאחדים יחד זה נקרא שלום, כי אם שניהם אוחדים אותו דבר לא שיף לעשות שמה שלום, מתי

שיף לעשות שלום? כשהם שניהם הפכים לגמרי, ואז על הזוג לעבד להשתוות יחד.

ולצערנו הרב לזוגות אין שכל כי עדין לא נבנה בית חרשת שמצא שכל, ואין קניון שמוכר שכל, ולכן אין בית שלא יהיו שמה מריבות, כי אין מי שישכיל את הזוג שבזה העולם צריכים לוותר אחד לשני, וצריכים להבין אחד את השני וכו', ומזה יוצאות כל המריבות שיש בבתיים עד שמתגרשים רחמנא ליצלן, ומי הם הקרבנות? הילדים! ואחר שהתגרשו אזי מתחרטים חרטה גדולה מאד למה הצרכנו להתגרש? ודבר זה מצוי מאד לצערנו הרב ואין אף אחד שיפתח לזוג הטרי את השכל והדעת שלא הולכים להתגרש בשום פנים ואופן, אפלו שהיה איזה וכוח או מריבה וכו', לא רצים אל הרבנות להתגרש, כי גרושין זה לא פתרון, זה רק סבוב שמסבכים את עצמם יותר ויותר, ובפרט כשיש ילדים אזי הורגים את הילדים, כמאמרם ז"ל (גיטין צ:.) כל המגרש אשתו ראשונה אפלו מזבח מוריד עליו דמעות. ונשאלה השאלה למה דוקא המזבח מוריד דמעות? למה לא שאר כלי המקדש כגון הכיור, השלחן, המנורה, הארון וכו'? אלא המזבח מוריד דמעות כאומר "מספיק קרבנות הביאו עלי, ולכן אני לא צריך יותר קרבנות", כי בגרושין מי הקרבנות? הילדים! ולכן המזבח דוקא מוריד דמעות, כי יש עליו מספיק קרבנות, והוא לא צריך שיביאו עליו עוד קרבנות.

אשרי אלו שעוסקים לעשות שלום בין זוגות צעירים לשם שמים, ולא לוקחים כסף עבור זה, ותכף ומיד כשאחד לוקח כסף כדי לעשות שלום בית צריכים לדעת שהכל שקר, כי אם זו הפרנסה שלו אז למה שהוא יהיה מענין שיהיה נעשה תכף ומיד שלום בית? והוא מושך את זה לכל הפחות לעשר פגישות, כי מה הוא מפסיד שהוא מקבל על כל פגישה חמש מאות שקל או יותר וכו', וכו', ולכן אלו שעוסקים בעשית שלום בית ולוקחים כסף, מהם צריכים לברח כמו שבורחים מאש שורפת, ואשרי אלו שבוערת בהם אהבת

ישראל, ומכניסים את עצמם בעבודתו של אהרן הכהן שהיה אוהב שלום ורוךף שלום, ומסר את נפשו שיהיה שלום בין איש לאשתו.

המאחל לך ברכה והצלחה מן השמים...

ג' תתקעב.

רב אחד אמר לי שהסגלה שרבנו נתן לילודת איננה מקבלת בעולם. האם הוא צודק?

שאלה:

מאת ישראל: שלום לכבוד קדשת מוהרא"ש. רבנו כותב בספר המדות בערך קלפה שסגלה לילודת לכתב על קלף "השם רמה ידף בל יחזיון". האם צריכים לרשם את הפסוק הזה עם שם הו"ה ברוך הוא? בנוסף, שאלתי את אחד הצדיקים בענין זה, והוא אמר לי שהסגלה הזו אינה מקבלת בעולם. האם הוא צודק?

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום רביעי לסדר צו, י' אדר ב' ה'תשע"ד.

שלום וברכה אל ישראל נרו יאיר

לנכון קבלתי את מכתבך.

אתה צריך לדעת שכל מה שרבנו ז"ל אומר זהו זה, ולא שיהי לחלק עליו, ומי שחולק עליו מראה לא רק שאין לו אמונת חכמים, אלא שיש לו צוואה בראש, כמו שאמר רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן חלק א' סימן ס"א) מי שפוגם באמונת חכמים, על ידי זה עולין עשנים סרוחים אל המזח, ומערבבים ומבלבלים דעתו, ואמרו חכמינו הקדושים (עירובין כ"א) הלועג על דברי חכמים נדון בצוואה רותחת, והוא מדה כנגד מדה, כי הוא אינו מאמין בדבריהם ומלעיג עליהם, ודבריהם

הם אך למותר אצלו, על כן נדון במוותרות שראשו מלא צוֹאָה וטנוף, ולכן כל מי שמדבר על רבנו ז"ל להוי ידוע שיש לו צוֹאָה בראש וכו' וכו'.

ספר המדות שרבנו ז"ל חבר זה לא ספר לקוטים, אלא השגות שהשיג במקום שהשיג, ולכן אשרי מי שמקיים את דבריו בתמימות ופשיטות גמורה בלי שום חכמות והשכלות כלל, שבפרוש גלה לנו רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן חלק א' סימן קכ"ג) העקר והיסוד שהכל תלוי בו, לקשר עצמו להצדיק שבדור, ולקבל דבריו על כל אשר יאמר כי הוא זה, דבר קטן ודבר גדול. ולבלי לנטות, חס ושלום, מדבריו זמין ושמאל, כמו שאמרנו חכמינו הקדושים (ספרי פֶּרַשֶׁת שִׁפְטִים) 'אִפְלוֹ אוֹמֵר לָךְ עַל יְמִין שְׁמֵאל וְעַל שְׁמֵאל יְמִין תֵּצִית אוֹתוֹ', וְהִשְׁלִיךְ מֵאֲתוֹ כָּל הַחֲכָמוֹת, וְלִסְלַק דַּעְתּוֹ כְּאִלוֹ אֵין לוֹ שׁוֹם שְׂכָל, בְּלַעֲדֵי אֲשֶׁר יִקְבַּל מֵהַצְדִּיק וְהָרַב שֶׁבְדוֹר. וְכֵל זְמַן שֶׁנִּשְׁאַר אֲצֵלוֹ שׁוֹם שְׂכָל עֲצָמוֹ, אֵינוֹ בְּשִׁלְמוֹת, וְאֵינוֹ מְקַשֵּׁר לְהַצְדִּיק; כִּי הָעֶקֶר לְבַטֵּל אֶת שְׂכָלוֹ הַמְדַמָּה וְהַבְדוּי לְגַמְרֵי, וְלַצִּית אֶת הַצְדִּיק עַל כָּל אֲשֶׁר אוֹמֵר, וְרַק זֶה נִקְרָאת הַתְקַרְבוֹת.

ולכן אם רבנו ז"ל כתב (ספר המדות אות קלפה סימן ב') שמירה ליוֹלָדֵת שֶׁתִּכְתֵּב עַל קֶלֶף פָּסוּק "הוֹי"ה רְמָה יִדָּף בַּל יַחֲזִינוּ", צְרִיכִים לָקִים אֶת זֶה בְּתַמִּימוֹת וּפְשִׁיטוֹת גְּמוּרָה בְּלִי שׁוֹם חֲכָמוֹת וְהַשְׂכָּלוֹת, אֵף שֶׁלֹּא מְבִינִים אֶת זֶה. וּבְאַמַּת הַמְקוֹר לְזֶה הוּא (זֶהר מִשְׁפָּטִים ק"ג). שְׁמַדְבֵּר מֵהַנְּשֻׁמוֹת הַעֲשׂוֹקוֹת שֶׁהַקְּלוֹת מֵתְלַבְּשִׁים עַל הַתִּינּוֹקוֹת שְׁנוּלָדִים וְכוּ', אֵינוֹן יְנוּקִין דְּמִתִּין בְּתוֹקְפָא דְאַמְהוּן [אלו התינוקות שמתים פתאום אצל אמותיהם] (שִׁזָּה נִקְרָא מוֹת עֲרִיסָה), וְלִכֵּן אִם רַבְּנוֹ ז"ל אָמַר שֶׁהַפָּסוּק הַזֶּה שְׂכָתוֹב עַל קֶלֶף הוּא שְׁמִירָה לְיוֹלָדֵת, מֵהַ כָּל כֵּךְ קִשָּׁה לָקִים אֶת זֶה? וְתוֹלִים אֶת זֶה עַל עֲרִיסַת הַתִּינּוֹק וְכוּ'.

אני לא יודע מי הם אלו הצדיקים של סדום שנתנו לה עצת אחיתפל שהסגלה הזו אינה מקבלת בעולם. הקדוש ברוך הוא יעזר לנו שנזכה לאמונת חכמים אמתית, ולדעת שכל מה שרבנו ז"ל אומר

צריכים לקיים את זה בלי שום חכמות והשכלות כלל, ואז טוב לו כל הימים.

המאחל לך ברכה והצלחה מן השמים...

ג' תתקעג.

מהי הדרך הנכונה להשתמש בתוכחה?

שאלה:

מאת יהודה: שלום רב לכבוד מוה"ר א"ש שליט"א.
ברצוני לשאל לגבי תוכחה: מצד אחד רבנו ז"ל כותב בספר המדות את חשיבות התוכחה, ומצד שני בלקוטי מוה"ר"ן תנינא סימן ח' מזהיר רבנו ז"ל מתוכחות לא טובות. איך מושבים את שני המקורות הללו? ומהי הדרך הנכונה להשתמש בתבונה במצות התוכחה? תודה.

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום חמישי לסדר צו, י"א אדר ב' (מעניית אסתר) ה'תשע"ד.

שלום וברכה אל יהודה נרו יאיר

לנכון קבלתי את מכתבך.

אין עוד דבר יותר חשוב כמו מצות תוכחה, עד שאמרו חכמינו הקדושים (תמיד כ"ח) איזו היא דרך ישרה שיבור לו האדם? יאהב את התוכחות, שכל זמן שתוכחות בעולם נחת רוח בעולם, וטובה וברכה באין לאדם, ורעה מסתלקת מהעולם, וכל המוכיח את חברו לשם שמים זוכה לחלקו של הקדוש ברוך הוא, ולא עוד אלא שמושיבין עליו חוט של חסה. וכן אמרו (אבות דרבי נתן פרק כ"ט) יש לך חברים מקצתן מוכיחין אותך ומקצתן משבחין אותך, אהוב את המוכיחך ושנא את המשבחך, מפני שמוכיחך מביאך לחיי העולם הבא

והמשבחך מוציאך מן העולם; ואמרו (דרך ארץ רבה פרק ב') הוי אוהב את המוכיחך ושנא את המכבדך, שלא תתמעט בחכמתך; הרי שלך לפניך גדל הענין של תוכחה, להוכיח את הזולת שזו מצות עשה של (ויקרא י"ט י"ז) "הוכח תוכיח את עמיתך".

עם כל זאת למד אותנו רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן חלק ב' סימן ח') שלא כל אחד יכול להוכיח, כי צריכים להוכיח את האדם בתוכחה של משה, הינו תוכחה של אהבה, לקרב ולא לרחק, כי אם מוכיחים שלא לשם שמים אלא לקנטה, הרי אתה מבאיש את ריחו ואתה יכול לנתק אותו ממנו יתברך, ולכן התוכחה צריכה להיות בדרך אהבה כמו משה רבנו שהוכיח את עם ישראל אחר שעשו את העגל וכו', ואמר להם (שבת פ"ח:) עדין חביבותא גבן, שהקניס ריח טוב בעם ישראל, לקרבם ולא לרחקם, וכך פשו המפרשים את הפסוק (משלי ט"ח) "אל תוכח לץ פן ישנאך הוכח לחכם ויאהבך" - אסור להוכיח את האדם בלשון שלילית "אתה לץ" וכו', כי אם תגיד לו ככה, הוא ישנא אותך וכו', אלא תאמר לו "חכם כמוך לא מתאים לו לעשות דבר כזה", ואז הוא יאהב אותך, והכלל שמצות תוכחה זו מצות עשה, ועם כל זאת צריכים לדעת איך להוכיח את הזולת, שהכל ילך בצורת אהבה, לקרב ולא לרחק, ולכן אני לא רואה שום סתירה.

המאחל לך פורים שמח...

ג' תתקעד.

איך משלבים את התקון האישי ואת תקון העולם בצורה הנכונה?

שאלה:

מאת יחזקאל: שלום לכבוד הרב.

אני רואה שהרב מעורר תמיד את אנשי שלומנו לצאת

להפצה ולפרסם את אורו של רבנו נחמן מברסלב בעולם, ומצד שני ראיתי שהרב כתב שכל אחד צריך להסתכל על עצמו ולראות שהוא יתקדם בעבודת השם ויתעלה מיום ליום. איך מסתדרים שני הדברים הללו יחד - כלומר, איך משלבים את התקון האישי שלנו ואת תקון העולם בצורה הנכונה?

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום חמישי לסדר צו, י"א אדר ב' (תענית אסתר) ה'תשע"ד.

שְׁלוֹם וּבְרָכָה אֶל יַחְזֵקָאֵל נְרוּ יְאִיר

לְנִכּוֹן קַבְלָתִי אֶת מַכְתָּבְךָ.

הקדוש ברוך הוא חמל על עם ישראל ונתן לנו תרי"ג מצוות - רמ"ח מצוות עשה ושס"ה לא תעשה, רמ"ח מצוות עשה הן כנגד רמ"ח אברים שיש באדם, והשס"ה לא תעשה הן כנגד השס"ה גידים שיש באדם.

והנה המצוות נחלקו לשנים: א. מצוות שבין אדם למקום ב. מצוות שבין אדם לחברו, וזו הטעות שבני אדם טועים כשחושבים שאת המצוות שבין אדם למקום צריכים לקיים בהדור הכי גדול, אבל כשמגיעים למצוות שבין אדם לחברו מזלזלים בזה מאד מאד, שזו הטעות הכי גדולה, כי הם הולכים שניהם יחד, כי הקדוש ברוך הוא בעצמו נתן לנו את המצוות, ולכן הן מצוות שבין אדם לחברו והן מצוות שבין אדם למקום קשורים אחד לשני, ואם אחד מזלזל במצוות שבין אדם לחברו בידוע שהוא מזלזל גם במצוות שבין אדם למקום.

ולכן אדם שזוכה להתקרב אל רבנו ז"ל, אשר הוא פותח לנו את העינים, כמובא בדבריו ז"ל (לקוטי מוהר"ן חלק ב' סימן ס"ז) שהצדיק פותח את העינים להסתכל על גדלת הבורא יתברך שמו, והעקר להסתכל על עצמו, נמצא שכל מי שמתקרב אל רבנו ז"ל כבר מתחיל להסתכל כלפי מעלה, ומתגלה לו שהקדוש ברוך הוא מחיה ומנהיג

ומקיים את כל הבריאה בלה, והצדיק מעורר מהשנה (לקוטי מוהר"ן חלק א' סימן ס) ומתחיל לדבר אליו יתברך כאשר ידבר איש אל רעהו, וכן העקר שאדם צריך להסתפל על עצמו איפה הוא אוהז בהד' יסודות שלו, שלא יטעה את עצמו כלל, כמו שאמר רבנו ז"ל (שיחות הר"ן סימן נ"א) את זה תקבלו ממני שלא יטעה אתכם העולם כי העולם מטעה מאד, ולכן אדם צריך להסתפל על עצמו איך הוא מחזיק בהד' יסודות שלו (לקוטי מוהר"ן חלק א' סימן ד') שמשם באים כל התאוות והמדות הרעות.

ולכן אדם צריך לעסק בשני התקונים האלו - תקון אחד בין אדם למקום שיתקן את המדות שלו, ויזכך את עצמו עד שיהיה כלי להרגיש את אמתת מציאותו יתברך, ויזכה להתעלות מעלה מעלה בכל פעם למדרגה יותר עליונה וכו', ותקון שני בין אדם לחברו - שישתדל מאד מאד לגלות ולפרסם את רבנו ז"ל לכל בר ישראל, כמובא בדבריו ז"ל (לקוטי מוהר"ן חלק א' סימן כ"א) הישר מחייב שיגלה ויכניס את הסגלה הנוראה והנפלאה שקבלנו מרבנו ז"ל שיגלה את זה לעם סגלה ולהיטיב מטובו לאחרים. ולכן זה לא סותר אחד לשני, מצד אחד אדם צריך תמיד להסתפל על עצמו איך זוכים להתעלות יותר ויותר ברוחניות וכו', וכו', ומצד שני אדם צריך לזכות את השני, וזה תקון גדול מאד מאד, כמו שאמר רבנו ז"ל (ספר המדות אות נאוף סימן מ"א) תקון להוצאת זרע לבטלה שישתדל להחזיר בני אדם בתשובה; ועל כן אשרי מי שזוכה לגלות ולפרסם את דעת רבנו ז"ל גם לזולת, וזה לא סותר את עבודת השם יתברך שאדם צריך לעבד בעצמו להתעלות בעליה אחר עליה וכו' וכו'.

ואם כבר מדברים מרמ"ח מצוות עשה ופס"ה לא תעשה, כדאי לזכר מה שאמרו חכמינו הקדושים (תנחומא תצא) רמ"ח מצוות עשה יש בתורה כמנין אברין שיש באדם, ובכל יום ויום צועקים על האדם עשה אותנו שתחיה בזכותנו ותאריך ימים, ופס"ה מצוות לא תעשה כמנין ימות החמה ובכל יום ויום שהחמה זורחת עד שהיא שוקעת

צווחת ואומרת לאדם גזרני עליך במי שהגיע ימיך ליום הזה אל תעבר בי את העבירה הזאת ואל תכריע אותך ואת העולם כלו לכף חובה; ולכן ראוי לנו לשמח מאד מאד בקיום מצוותיו יתברך, ואמר רבנו ז"ל (ספר המדות אות שמחה סימן א') כשאדם עושה מצוה בשמחה בידוע שלבו שלם עם אלקיו.

המאחל לך פורים שמח...

ג' תתקעה.

**העבודה היחידה שאני יכול לעבד בה כעת היא מלצרות
בחברה חלופית. האם לעשות זאת או לוותר?**

שאלה:

מאת יוסף: אני רוצה לעבד, אבל בגלל שאני חיל כעת העבודות היחידות שמתאימות לשעות הפנויות שלי הן עבודות מלצרות והגשה בחברה צעירה וחלופית. האם כדאי לי לעבד שם או שיעדיף לוותר על זה ולהשאיר דחוק עד שאמצא עבודה במקום אחר?

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום חמישי לסדר צו, י"א אדר ב' (מעניית אסתר) ה'תשע"ד.

שלום וברכה אל יוסף נרו יאיר

לנכון קבלתי את מכתבך.

אתה צריך להתחזק ביותר שאת וביתר עז באמונה פשוטה בו יתברך, ולידע שהוא יתברך אין בלעדיו נמצא, וככל שתחדיר בעצמך אמונה בו יתברך, כן תהיה תמיד שש ושמח, כי המאמין האמתי שמאמין שאין בלעדיו יתברך כלל והכל לכל אלקות גמור הוא, אזי הוא תמיד שש ושמח.

והנה חכמינו הקדושים אמרו (סוטה ל"ז): שְׁעַם יִשְׂרָאֵל עֲרִיבִים
 אֶחָד לְשָׁנִי, וּבִעַת קְבֵלַת הַתּוֹרָה כָּלֶם קָבְלוּ עֲרִיבֵי אֶחָד עַל הַשָּׁנִי,
 וְלָכֵן זֶה צָרִיךְ לְהֵיטֵיב הֵיעוּד שֶׁל כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל, שְׂאִיפָה שֶׁהוּא רַק
 נִמְצָא שְׂיִגְלָה שֵׁם אֶת הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. וְלָכֵן אִם מְצִיעִים לָךְ עֲבוּדָה,
 תִּקַּח אֶת זֶה, וְאֵל תַּעֲשֶׂה שׁוּם חֲשׁוֹנוֹת, אֲלֵא תִהְיֶה חֲזָק בְּאִמוּנָה,
 וְתִהְיֶה טוֹפַח עַל מְנַת לְהִטְפִיחַ וכו', שֶׁתְּדַבֵּר עִם כָּלֶם דְּבוּרֵי אִמוּנָה
 וְהַשְׁגָּחָה פְּרָטִית, וְאָמַר רַבְּנוּ ז"ל יְכוּלִים לְדַבֵּר גַּם דְּבוּרִים אַחֲרֵים
 עַל דָּא וְעַל הָא וְכו' וכו', אֲבָל הָעֵקֶר שֶׁמִּתּוֹךְ דְּבָרָיו יֵצְאוּ גַם דְּבוּרֵי
 אִמוּנָה, וְלִהְיוֹת אֶת נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ, וְאֵת זֶה יְכוּלִים
 לְקַיֵּם מְאֹד מְאֹד בְּקָלוֹת עַל יְדֵי שְׂמֻקְבָּלִים אֶת כָּלֶם בְּסִבָּר פְּנִימֵי יְפוֹת
 וְעִם חֵיוֹךְ וְעִם בְּדִיחוּת וכו' וכו', וּבְתוֹךְ הַדְּבוּרִים מְזִכִּירִים פֶּה וְשֵׁם
 אֶת שְׁמוֹ יִתְבָּרֵךְ, וְכֵן מְחַדִּירִים אֶת הָאִמוּנָה הַקְּדוּשָׁה בְּנִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל
 שֶׁהֵם בְּנֵי הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, כְּמוֹ שֶׁפָּתוּב (דְּבָרִים י"ד א') "בְּנִימֵי אֲתֵם
 לְהוֹי"ה אֱלֹקֵיכֶם", וְלָכֵן תִּקַּח אֶת הָעֲבוּדָה הַזֶּה, וְאִין לָךְ מָה לְפַחַד,
 הָעֵקֶר שֶׁאֲתָה תִּתְחַזֵּק בְּאִמוּנָה פְּשוּטָה בּוֹ יִתְבָּרֵךְ, וְתִהְיֶה חֲזָק בְּעֲצֻמָּה,
 וְאִז תּוּכַל לְהַשְׁפִּיעַ גַּם עַל כָּלֶם.

המאחל לך פורים שמח...

ג' תתקעו.

**לאן עדיף לתרם את כספי המעשר שלי: לכולל אברכים
 או להפצת ספרי רבנו?**

שאלה:

מאת חזי: שלום לכבוד מוהרא"ש, ותודה על כל ההדרכות
 והחזקים המרוממים אותנו:
 לאן עדיף לתרם את כספי המעשר שלי: לכולל אברכים או
 להפצת ספרי רבנו?

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום חמישי לסדר צו, י"א אדר ב' (תענית אסתר) ה'תשע"ד.

שלום וברכה אל חזי נרו יאיר

לנכון קבלתי את מכתבך.

שלמות הצדקה וכספי המעשר זה לתת אכל לעניים, כי הצדקה הזו עולה על כל הצדקות, כמאמרם ז"ל (בבא בתרא ט) אין בודקין למזונות, הינו בכל דבר יכולים לרמות בני אדם וכו', אבל אם בא אחד והוא אומר שהוא רעב וצמא, שמה הוא לא יכול לרמאות אותה, כי מי שבאמת רעב או צמא הוא יאכל וישתה, ומי שלא רעב וצמא הוא לא יאכל ולא ישתה, ולכן אין צדקה יותר גדולה מלתת לאכל לרעבים וצמאים, ותהלה לאל יש לנו ביבנאל בית התבשיל - אהל אברהם שמחלק בכל יום קרוב לאלף מנות אכל בבקר בצהריים ובערב לרעבים וצמאים, וכן יש לנו קרן הדפסה "היכל הקדוש" שאתה מדפיסים כבר חמשים שנה את ספרי רבנו ז"ל ומפיצים את זה בכל העולם בלו, ויש לנו שני כוללים - כולל "אור המאיר" לבעלי בתים, וכולל "תפארת בנימין" לאברכים שמשתלמים בהוראה, והשליש צדקות האלו הן מאד מאד גדולות, אבל כמוכן שלתת לאכל לרעבים זה עולה על הכל.

הקדוש ברוך הוא השומע תפלות ישראל ישמע בתפילתי שאני מבקש ומתפלל בעדך שתהיה לך הצלחה מרבה ובכל אשר תפנה תשכיל ותצלית.

המאחל לך פורים שמח...

ג' תתקעז.

נכשלתִי הַמון בְּאֵינְטֵרְנֵט. הָאֵם לְחַסֵּם אוֹתוֹ לְחִלוּטִין אוֹ לְהַשְׁאִיר רַק אֶת הַטוֹב שָׁבוּ?

שְׁאֵלָה:

מֵאֵת עֶפְר: לְכַבּוֹד קִדְשֵׁי הָאֲדָמוֹ"ר הַמְשֻׁקָּה אוֹתָנוּ מִמִּימֵי הַנַּחֲל נֹבֵעַ מְקוֹר חֲכָמָה.

אֲנִי חוֹזֵר בְּתִשׁוּבָה כְּבָר עֶשֶׂר שָׁנִים בְּרוּךְ הַשֵּׁם, וְאַחֲרַי שֶׁבַע שָׁנִים בְּעֶרְךָ נִפְלְתִי נִפְיִלוֹת גְּדוּלוֹת עַד שֶׁהֵיִיתִי מִמֶּשׁ כִּמְעַט כְּמוֹ לִפְנֵי הַתִּשׁוּבָה, אָבֵל בְּרוּךְ הַשֵּׁם בְּחֻסֵּד הַשֵּׁם עָלַי לֹא עֲזַבְתִּי אֶת רַבְּנוּ וּבִפְרֹט אֶת הַהִתְבּוֹדָדוֹת וְהַתְּקוּן הַכִּלְלִי, וְהַכֵּל מִמֶּשׁ מְאוּצָר מִתְּנַת חֲנָם בְּלִבְד, וְעַכְשָׁו אַחֲרַי אוֹלֵי שְׁנֵתַיִם שֶׁל חֲשָׁךְ גָּדוֹל אֲנִי מִרְגִּישׁ רְצוּנוֹת וְכִסּוּפִים טוֹבִים לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְקִרְבַּת הַשֵּׁם, וְאֲנִי מִתְּפַלֵּל רַבּוֹת עַל הַרְצוֹן שְׁלִי לְחַזֵּר בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה.

הָאֵינְטֵרְנֵט הַכְּשִׁיל אוֹתִי מְאֹד, וּבְרַצוֹנִי לְדַעַת מַה דַּעַת הַצְּדִיק: הָאֵם לְחַסֵּם אֶת הָאֵינְטֵרְנֵט כְּלוֹ אוֹ לְהַשְׁאִיר רַק אֶת הַטוֹב שָׁבוּ כְּמוֹ הָאֲתֵר שֶׁל הָרֵב? אֲנִי מִתְּלַבֵּט מַה עָלַי לַעֲשׂוֹת כִּי מִצַּד אֶחָד אֲנִי זָקוּק לְחִזּוּקִים אֲלוֹ-שְׁמֹחִים אוֹתִי, אָבֵל מִצַּד שֵׁנִי אוֹלֵי זוֹ עֵצַת הַיֵּצֵר שֶׁבָּא לְבַלְבֵּל אוֹתִי.

אֲנִי כְּלִי תִפְלָה שְׁאֲזַכֶּה לְשִׁמְעַת אֶת תִּשׁוּבַת הָרֵב, וְאֲנִי מְאֻמִּין שֶׁהַתִּשׁוּבָה תִּתֵּן לִי כֹחַ לְהַמְשִׁיךְ דְּרָכִי. תּוֹדָה רַבָּה!

תְּשׁוּבָה:

בְּעִזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם חֲמִישִׁי לְסֵדֵר צוּ, י"א אָדָר ב' (תַּעֲנִית אֶסְתֵּר) ה'תשע"ד.

שְׁלוֹם וּבִרְכָּה אֶל עֶפְר גְּרוֹ יָאִיר

לְנִכּוֹן קְבִלְתִּי אֶת מַכְתְּבֶךָ.

אֵתָהּ מְכַרְחַח לְהַתְחַזֵּק בִּיְתֵר שְׂאֵת בִּיְתֵר עַז וְלֹא לְהַתְבַּלְבֵּל מִשׁוּם

דְּבַר, וּרְבֵנוּ ז"ל אָמַר (לקוטי מוהר"ן חלק ב' סימן ק"ב) אִם אַתָּה מְאָמִין שְׂיִכּוּלִים לְקַלְקַל תְּאָמִין שְׂיִכּוּלִים לְתַקֵּן, וְאָמַר (לקוטי מוהר"ן חלק ב' סימן ע"ח) אֵין שׁוּם יְאוּשׁ בְּעוֹלָם כָּלָל! אֲסוּר לְהִתְיַאֵשׁ בְּשׁוּם פְּנִים וְאִפְּן, יִהְיֶה אִיךְ שְׂיִהְיֶה וְיִהְיֶה מַה שְׂיִהְיֶה, וְלִכֵּן צְרִיכִים לַעֲשׂוֹת בְּכָל יוֹם בְּכָל שָׁעָה וּבְכָל רֵגַע הַתְּחַדְּשׁוֹת חֲדָשָׁה בַּחֲזָרָה בַּתְּשׁוּבָה, וְדַבֵּר רַבֵּנוּ ז"ל עִם מוהר"נ"ת ז"ל (חיי מוהר"ן סימן תקס"ה) אִיךְ שְׂאָדָם צָרִיךְ לְהִתְחַזֵּק אֲפֹלוּ אִם נָפַל לְמָקוֹם שֶׁנָּפַל כָּל אֶחָד כָּפִי נְפִילְתוֹ רַחֲמָנָא לִיְצַלֵּן, אַף עַל פִּי כֵן יִחֲזַק אֶת עֲצָמוֹ וְאֵל יִתְיַאֵשׁ עֲצָמוֹ לְעוֹלָם, כִּי גִדְּלוֹתוֹ יִתְבַּרְךְ שְׂגָבָה מְאֹד מְאֹד וְכו', וְלִכֵּן אֵל תְּהִיָּה שְׁבוּר, רַק תִּתְחַיֵּל הַתְּחַלָּה חֲדָשָׁה בְּכָל פְּעַם מִחֲדָשׁ וְכו'.

הַכְּלִי מִשְׁחִית אִיפֹן, בְּלִקְבְּרִי, אִיפֹד, אֲנִדְרוּאִיָּה, סְמַארְטפֹון וְכו', וְכו', אוֹ שְׂאָר הַשְּׁמוֹת הַנִּדְחִים שְׂיֵשׁ לָהֶם וְכו', וְאֲפֹלוּ מִחֲשָׁב שְׁמַחְבֵּר אֶל אֵינְטֶרְנֵט וְכו', זֶה בְּאֵמֶת עֲבוּדָה זָרָה שֶׁל בְּעַל פְּעוּר שֶׁל דוּרוּתֵינוּ אֵלוּ, וְזֶה הַנְּסִיּוֹן הַכִּי קָשָׁה, וְאִף שְׂזָה מְאֹד מְאֹד מִגְּעִיל וְכו', אָבָל אִם נִתְבוּנָן גַּם הָעֲבוּדָה זָרָה שֶׁל פְּעוּר הִיָּתָה מִגְּעִילָה מְאֹד וְכו', וְאִף עַל פִּי כֵן כָּל אֶחָד הַחֲזִיק אֶת זֶה בְּפִיִּס שְׁלוֹ וְכו', וְלִכֵּן אֲנִי מְכַרַח לְהַגִּיד לָךְ כִּי הַיּוֹם הַקְּלָפָה הָעֲצוּמָה הַזֹּאת כּוֹבֶשֶׁת כָּל חֻלְקָה טוֹבָה, וּמְקַרְרֶת אֶת הָאֱמוּנָה וְאֶת הִירָאָת שָׁמַיִם מִבְּרֵי יִשְׂרָאֵל, וּמְכַנְּסָה בּוֹ כְּפִירוֹת וְאִפִּיקוֹרְסוֹת, וְהִיא הַכְּלִי מִשְׁחִית הַנִּקְרָא מִחֲשָׁב (מְכַשֵּׁף) הַמְּחַבֵּר לְאֵינְטֶרְנֵט, אוֹ אִיפֹד, אוֹ בְּלִקְבְּרִי וְכו', שְׂבֻזָּה יְכוּלִים לְרַאוֹת כָּל מִינֵי שְׁקוּץ תְּעוּב עֵרֶם וְזָהוּם, וּמְאֲמֵלִים אֶת עֲצָמָם וְכו', כִּי עַל יְדֵי שְׁמִסְתְּכָלִים בְּזָבֵל וּבְלִכְלוּךְ הַזֶּה וְכו', נִדְבַקְתָּ בּוֹ כָּל הַזְּהֵמָא שֶׁל הָעֵרֶם וְהַתְּעוּב וְכו' וְכו', עַד שֶׁנַּעֲשִׂים מְכוּרִים לָזֶה וְקָשָׁה מְאֹד מְאֹד לְצִאת מִזֶּה, כִּי זֶה בְּדִיוּק כְּמוֹ שְׂאָחַד מְכוּר לְסַמִּים וְכו', אוֹ שְׂאָחַד מְכוּר לְשִׁתִּית אֲלִכּוֹהוֹל וְכו', כְּמוֹ כֵן מִי שְׂיֵשׁ לוֹ מִחֲשָׁב הַמְּחַבֵּר לְאֵינְטֶרְנֵט אוֹ שְׂאָר כְּלֵי מִשְׁחִית שְׂיִכּוּלִים לְרַאוֹת בְּזָה כָּל מִינֵי עֵרֶם וְזָהוּם וְכו' וְכו', אָדָם נַעֲשֶׂה מְכוּר לָזֶה וְקָשָׁה לוֹ לְצִאת מִזֶּה וְכו', וְזֶה שׁוֹרֵף לוֹ אֶת כָּל הַמִּחַ וּבוֹעֲרוֹת בּוֹ כָּל הַתְּאוּוֹת רַעוֹת, וְהִרָאֵשׁ וְהַמִּחַ שְׁלוֹ נַעֲשִׂים מְטֻמְטָמִים לְגַמְרֵי מִרְבַּח הַנְּאוּף וְהַלְכְלוּךְ שְׁמִסְתְּכָלִים בְּזָה,

והלב מתעקם בעקמומיות עד שנכנסות בו ספקות באמונה, ונעקר ממנו יתברך.

ולכן העקר ראה לזרק מהבית מחשב שמחבר אל אינטרנט או איפד או בלקברי וכו', וכו', כי כך אמרו חכמינו הקדושים (סנהדרין מה.) אין יצר הרע שולט אלא במה שענינו רואות; ואמר החכם "אין חוצץ בפני התאוה כעצימת העינים", ואמר "אין לה אבר באברי האדם שיגרום לו מכשול כמו העינים". ואני מכרח להגיד לה שהרבה בתים נהרסו לגמרי רק מפני שהיה להם מחשב שמחבר אל אינטרנט בבית, והבעל או האשה התחילו להתכתב דרך הפיסבוק וכו', וכו', וכך נפלו בפח, ולבסוף או הבעל או האשה ברחו מהבית וכו', ודבר זה מאד מאד מצוי בעתים הללו, ואף שזה נדמה כאלו זו הגזמה וכו', אבל רבים נפלו בפח בשביל הכלי הארור הזה וכו' ונשבר ביתם, ולבסוף התגרשו רחמנא לישזבן, ולכן אסור בהחלט שיהיה בבית מחשב שמחבר לאינטרנט, כי זה הורס כל חלקה טובה של היהדות, ומוריד את היראת שמים עד השאול תחתית רחמנא לישזבן, ומה גם שמאבדים את הילדים, כי ילד או ילדה שלוקחים כלי משחית כזה בתוך ידיהם וכו', הם כבר נופלים בשאול תחתית ומתחתיו, ולכן אשרי מי שמבער את החמץ הזה מביתו, ואז השכינה תשמר עליו.

הקדוש ברוך הוא יטהר את נשמות ישראל, ויגאלנו גאלת עולם, ונפטר מכל הצרות שבעולם.

המאחל לה פורים שמח...

ג' תתקעח.

**מה הרב מציע לעשות לאור המקרים המוזעזעים
וההתבוללות שמתרבים לאחרונה?**

שאלה:

סאת בנימין: שלום לכבוד הרב הגדול רבי אליעזר שלמה שיק שליט"א.
יהי רצון שתזכו לארץ ימים ושנים טובות מתוך בריאות שלמה ונחת, ושינצח לראותכם מבשרים את הגאולה בקרוב, אמן.
רואים צרות ומקרים לא קלים בעם ישראל, מחסור בגשם, ובעיות התבוללות - בפרט באזור שאני גר רואים הרבה צעירים ערבים שמנסים בכל הכח לטמא את בנות ישראל בכל מיני פתוים של כסף ומתנות. שמעתי שבעבר היו מכריזים על ימי תפלה ותענית וקוראים את פטום הקטרת.
מה כבוד הרב מציע לעשות?

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום חמישי לסדר צו, י"א אדר ב' (תענית אסתר) ה'תשע"ד.
שלום וברכה אל בנימין נרו יאיר
לנכון קבלתי את מכתבך.

חכמינו הקדושים הקדימו לנו בכל מיני לשונות מה יקרה לפני הגאולה, ואיך שיהיה מר מאד מאד, והערב רב יתפשט בעולם, ויתערבו קדשה וטמאה יחד וכו', אור וחשך ישמשו יחד וכו', עד שיכנסו בבני אדם ספקות עצומים שלא ידעו מה זה אור ומה זה חשך, ועוד יהפכו זה את זה, כמו שאמר הנביא (ישעיה ה' כ) "הוי האמרים לרע טוב ולטוב רע שמים חשך לאור ואור לחשך שמים מר למתוק ומתוק למר", ורבנו ז"ל צעק מאד ואמר (שיחות הר"ן סימן ל"ה וסימן כ"ב) שהולך אפיקורסות גדול על העולם. וכן ספר כמה פעמים

שהולך ונמשך אפיקורסות גדול בעוונותינו הרבים בעולם. אשרי מי שיחזיק עצמו באמונה באלו העתים.

ואמר, אף על פי שאינו מועיל כלל מה שהוא מספר זאת, שיהיה אפיקורסות בעולם ושצריכין להתחזק עצמו באמונה, כי אף על פי שהוא אומר זאת, אף על פי כן מתגברת האפיקורסות והבלבולים, כי הלא גם דניאל וכיוצא הודיעו מקדם, שקדם שיבוא משיח, יתבררו ויתלבנו ויצרפו רבים, "והרשיעו רשעים והמשכלים זכינו" (דניאל י"ב י'), ואם כן מאחר שהודיע מקדם שזה יהיה הנסיון קדם ביאת משיח שיתבררו ויתלבנו ויצרפו רבים באמונה, ומי שיזכה לעמד בנסיון וישאר קיים באמונתו, אשרי לו ויזכה לכל טוב המעתד לבוא לנו במהרה בימינו אשר נבאו עליהם כל נביאינו וחכמינו מקדם, ואם כן היה ראוי שכל אחד ישכיל ויחוס על עצמו להשאיר קיים חזק באמונתו, ולא יהיה לו עוד שום נסיון וצרוף כלל מאחר שכבר הודיעו זאת מקדם, ובאמת אף על פי כן, אף על פי שהודיעו זאת מקדם אף על פי כן יהיה נסיון גדול. ורבים ירשיעו כמו שכתוב (דניאל י"ב י') "והרשיעו רשעים", אף אף על פי כן אני מודיע זאת מקדם בשביל אותן מעט הכשרים שיחזקו עצמן באמונתן, ובודאי יהיה להם מלחמות גדולות בדעתן, למען יהיה להם למשיב נפש והתחזקות והתאמצות יותר כשיראו שכבר דברו מזה מקדם.

ולכן אין עצה אחרת אלא להתחבר עם יראים ושלמים, כי הכל תלוי כפי החברותא שיש לאדם, כמו שכתב הרמב"ם (פרק ו' מהלכות דעות הלכה א') דרך בריתו של אדם להיות נמשך בדעותיו ובמעשיו אחר רעיו וחבריו ונוהג כמנהג אנשי מדינתו, לפיכך צריך אדם להתחבר לצדיקים ולישב אצל החכמים תמיד כדי שילמד ממעשיהם, ויתרחק מן הרשעים ההולכים בחשך כדי שלא ילמד ממעשיהם, הוא ששלמה אומר (משלי י"ג כ') "הולך את חכמים יחכם ורעה כסילים ירוע", ואומר (תהלים א') "אשרי האיש אשר לא הליך בעצת רשעים ובדרך חטאים לא עמד ובמושב לצים לא ישב".

ולכן צריכים לדעת שהנסיונות עכשווים הם נסיונות קשים ומרים
מאד, וצריכים לעשות כל מה שביכולתנו לחזק ולאמץ ולעודד
ולשמח ולקרב את כלל נשמות ישראל אליו יתברך, ולהפיץ את אור
רבנו ז"ל בעולם, כי רק הוא יש בכחו לטהר את נשמות ישראל מכל
מיני מינים ואפיקורסים, ומכל מיני משחתים וכו', ולהוציאנו מתאוות
נאוף וכו'.

יעזר הקדוש ברוך הוא שיקים (זכריה י"ג ב') "ואת רוח הטמאה
אעביר מן הארץ".

המאחל לך פורים שמח...

ג' תתקעט.

**התגרשתי מאשתי בלחץ הרבנים בבית הדין וכעת אני
מתחרט. מה ניתן לעשות?**

שאלה:

מאת אבירם: לכבוד קדשת מוהרא"ש שליט"א, שלום רב.
אני כותב את השאלה הזו רגע לאחר שנתקלתי בקונטרס
שהצדיק כתב - "אתה יכול". זו פעם ראשונה שקראתי משהו
שהצדיק כתב, ופשוט נפעמתי, התחזקתי מאד, והרגשתי
שהצדיק שכתב את זה יכול לעזור לי.
אני בן שלשים וחמש, גרוש ואבא לשלושה ילדים. הייתי כפיה
שנים בארצות הברית עם אשתי והעסקים שלי הצליחו, אף
כשחזרנו לארץ לא מצאתי את עצמי ועברה עלינו תקופה
קשה.

לצערי התגרשתי ואבדתי את אשתי, והאמת היא שהרבנים
בבית הדין מאד השפיעו עלינו להתגרש במקום לעשות
ההפך. אני יודע שעשיתי טעות, ואני מאד רוצה להחזיר אותה

אלי, הבטיחה שהיא גרה כרגע אצל אמה שלה והיא משפיעה עליה לרעה גם מבחינת שמירת תורה ומצוות וגם מבחינת זה שהיא לא רוצה שהיא תחזור אלי. אני דן אותה לכף זכות כי בכל זאת התגרשתי ממנה, אף לא טוב לי עם המצב. מה אפשר לעשות?
אני מקווה שבעזרת השם אצכה לקבל תשובה. תודה רבה.

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום חמישי לסדר צו, י"א אדר ב' (תענית אסתר) ה'תשע"ד.

שלום וברכה אל אביכם נרו יאיר

לנכון קבלתי את מכתבך.

צו וזו לשמע דבר כזה שרע-בנים יעצו לך להתגרש, כי עבודתו של אהרן הכהן הייתה תמיד לעסק בשלום בית בין הבעל והאשה, ולכן כל מי שנותן עצה לאדם להתגרש, עליו לתת הדין וכו', ואוי להם לבני אדם ששומעים בקול השקרנים הרמאים והצ'בועים - שר"ץ השרץ על הארץ ומתגרשים, כי הרי בפרוש גלו לנו חכמינו הקדושים (שבת קט"ו.) לעשות שלום בין איש לאשתו אמרה תורה שמי שנכתב בקדשה ימחה על המים; ואיך יכולים ליעץ לאנשים להתגרש?

מה אמר לך, עשית את הטעות הכי גדולה בחייה, ויש רק עצה אחת - ללכת ולבקש ממנה סליחה, ולשנות את כל הנהגתך כלפיה וכו', וכו', פן ואולי זה יועיל וכו' וכו'.

כל כך כואב לשמע שזוגות רבים ביניהם, מתוכחים יומם ולילה, וממררים לעצמם את חייהם, וכל אחד יש לו את הספור שלו וכו', ואף אחד לא שם לב שאנחנו כמו דגים בים, וכמו שאמר החכם מכל אדם (קהלת ט') "כי גם לא ידע האדם את עתו כדגים שנאחזים במצודה רעה וכצפריים האחזות בפח כהם יוקשים בני האדם לעת רעה כשתפול עליהם פתאום", וחכמינו הקדושים דרשו על זה (סנהדרין

פ"א:) מאי דכתיב (קהלת ט) "כי גם לא ידע האדם את עתו כדגים שנאחזים במצודה רעה". מאי מצודה רעה? אמר ריש לקיש: חפה. ופרש רש"י: שהוא רע וחלש וקטן ואוחז בו דגים גדולים פתאום ואינו רואה, ואינו דומה לנאחז ברשתות על ידי מארב ותחבולות; הינו אדם נמצא בתוך הים הסוער שבעולם הזה, וכמו דגים שנמצאים בתוך הים ובכל עת באים דיגים ומורידים רשתות לתוך המים ומוציאים משם דגים, כך הוא בעולם הזה - בכל פעם פתאום מוציאים כמה בני אדם מזה העולם וכו', ואף אחד לא לומד מוסר השכל מזה, שזה יכול לקרות גם לו יום אחד וכו', תמיד נדמה שרק לזולת זה קורה אבל לי זה אף פעם לא יקרה וכו', ולכן מחמת קטנות הדעת והמחין האלו איש ואשתו רבים ביניהם, ולא מסתדרים יחד, עד שמתגרשים, ורחמנות גדולה על הילדים שהם נשארים יתומים חיים וכו', והם צריכים לסבל כל החיים, כי אם ההורים מתגרשים זה נשאר צלקת על הילדים למשך כל ימי חייהם.

הקדוש ברוך הוא שאמר לעולמו די יאמר לצרות ישראל די.

המאחל לה פורים שמח...

ג' תתקפ.

**מישהי יצרה אתנו קשר בטענה שלה ולבעלי יש ילד
משתף שרוצה להכיר אותו. מה עלינו לעשות?**

שאלה:

מאת עדי: לכבוד הרב שלום.

אנו חוזרים בתשובה, יש לנו שבועה ילדים, וברוך השם יש לנו שלום בית אמתי. בימים האחרונים קבלנו שיחת טלפון לבית, ומעבר לקו היתה אשה מהעבר של בעלי שטוענת שיש להם

יֵלֵד מִשְׁתָּרָף, שְׂכִיזִים הוּא בֶן שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה, וְהוּא רוֹצֵה לְהַכִּיר
אֶת אָבִא שְׁלוֹ.

הָאִשָּׁה טוֹעֵבֶת שְׁבַעֲלֵי יוֹכֵל לַעֲשׂוֹת בְּדִיקָה עַל מְנַת לְבַדֵּק
שְׂאֵכֵן זֶהוּ יֵלְדוּ. הַמְצָב גֵּרָם לְהִרְבֵּה בְּעִיּוֹת בְּשְׁלוֹם בֵּית וְאִנּוּ
לֹא יוֹדְעִים מַה לַעֲשׂוֹת: הָאִם לְהִתְעַלֵּם מִכָּל זֶה וּלְהִמְשִׁיךְ אֶת
חַיֵּינוּ אוֹ שְׁעָלֵינוּ לְבַצֵּעַ מִהַלְכִים אַחֲרֵיהֶם?
אֲנֵי כְבוֹד הָרַב עֲנֵה לָנוּ, אִנּוּ בְּמַצָּב נַפְשִׁי מְאֹד קָשָׁה מִהַסְּפּוֹר
הַזֶּה.

תשובה:

בְּעִזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם חֲמִישִׁי לְסֵדֶר צו', י"א אָדָר ב' (תַּעֲנִית אֶסְתֵּר) ה'תשע"ד.

שְׁלוֹם רַב אֶל עַדֵי תַחֲיָה

לְנִכּוֹן קַבְלַתִּי אֶת מַכְתְּבְּךָ.

הֲרִי אַתֶּם חוֹזְרִים בְּתִשׁוּבָה, אֲשֶׁר־יִכֶם וְאֲשֶׁר־יִחַלְקֶכֶם, כִּי בְּפִרוּשׁ
גָּלוּ לָנוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים (בְּרִכּוֹת ל"ה) בְּמַקּוֹם שְׁבַעֲלֵי תִשׁוּבָה עוֹמְדִים,
שָׁם אֵין צְדִיקִים גְּמוּרִים יְכוּלִים לַעֲמֹד, וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים
(פְּסִיקְתָא דְּרַב כְּהֵנָא) גְּדוּל כַּחַה שֶׁל תִּשׁוּבָה, שְׂכִינֵן שְׂאָדָם מְהִרְהֵר בְּלָבוּ
לַעֲשׂוֹת תִּשׁוּבָה, מִיָּד הִיא עוֹלָה לֹא עַד עֲשָׂרָה יָמִים וְלֹא עַד עֶשְׂרִים
וְלֹא עַד מֵאָה, אֲלֵא עַד מֵהַלֶּךְ חֲמֵשׁ מֵאוֹת שָׁנִים, וְלֹא עַד רִקִּיעַ רֵאשׁוֹן
וְשָׁנִי, אֲלֵא שֶׁהִיא עוֹמֶדֶת לְפָנֵי כֶּסֶף הַכְּבוֹד. וְהִסְמִיךְ-מ"ם מְאֹד מְאֹד
מִפְּחָד מִבֵּן אָדָם שְׁחוֹזֵר בְּתִשׁוּבָה, כִּי כִיּוֹן שְׂאָדָם בָּא אֶל הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ
הוּא אֲפִלוּ שֶׁהוּא עֹשֶׂה עַד עַכְשָׁו מַה שֶׁהוּא עֹשֶׂה, וּמִתְנַדֵּה וּמִתְתַּרְטֵר
עַל כָּל מַה שֶׁעֲשָׂה, הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא כְּבָר מִקְּבִלוֹ.

וְלִכֵּן מֵאַחַר שְׂזִכִּיתֶם לְחֹזֵר בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה, אַתֶּם צְרִיכִים לְשַׁמַּח
מְאֹד מְאֹד וּלְהִתְחַזֵּק יְחָד, וּבְפִרְט שֶׁהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא חֲנֵן אֶתְכֶם עִם
שְׂבַעָה יְלָדִים חֲמוּדִים, וְלִכֵּן רְאוּי לְכֶם לְשַׁמַּח יְחָד, וּלְאַהֵב אֶחָד אֶת
הַשְּׁנִי, וּלְהַשְׁתַּדֵּל לְהַבִּיחַ אֶחָד אֶת הַשְּׁנִי.

הַסְּפּוֹר שְׂקָרָה מְאֹד מְאֹד יְכוּל לְהִיּוֹת אֲמֵת וְכוּ', כִּי לְצַעֲרָנוּ הָרַב

הערב רב התפשטו בין נשמות ישראל, ואלו שלא קבלו חנוך תורני חיים כמו חיות מממש וכו', שלי שלך ושלך שלי וכו', הכל הפקר בשקוץ תעוב ונאוף וכו', ויכול להיות שבאמת קרה דבר כזה שזה הבן של הבעל, והיום יכולים לבדק את זה בקלות וכו' וכו', ואם זה אמת מרחמים לקבלו וכו', ואני לא יודע למה אתם צריכים בשביל זה לשבר את השלום בית שלכם, סוף כל סוף לפני שחזרתם בתשובה וכו' כל אחד עשה מה שעשה ודי לחכימא, ולכן לדעתי אסור לכם להתבלבל מהעבר, ואפילו שזה באמת הבן שלו וכו', לא צריכים לשבר את הבית בשום פנים ואופן וכו'.

יעזר הקדוש ברוך הוא שיהיו ביניכם תמיד שלום ואהבה והבנה הדדית, וכל בעלי התשובה צריכים להיות מוכנים לדברים כאלו וכו' וכו', כי לפני החזרה בתשובה חיו כמו חיות וכו', בלי שום תכלית כלל, והנאוף והשקוץ והתעוב וכו' היו מנת חלקם וכו', אזי מה רוצים?

הקדוש ברוך הוא יעזר שיקים (זכריה י"ג ב') "ואת רוח הטמאה אעביר מן הארץ".

המאחל לך פורים שמח...

ג' תתקפא.

אני בחור דתי, אבל התעוררו אצלי ספקות באמונה ובתורת ישראל. מה עושים?

שאלה:

מאת אדיר: לכבוד הצדיק שלום.

אני בחור דתי, חנכתי בדרך האמונה והמצוות אבל כנראה מרב החטאים שלי התעוררו אצלי ספקות באמונה ובתורת ישראל. מה עושים?

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום חמישי לסדר צו, י"א אדר ב' (תענית אסתר) ה'תשע"ד.

שלום וברכה אל אדיר גרו יאיר

לנכון קבלתי את מכתבך.

חכמינו הקדושים אמרו (ברכות י"ב): על הפסוק (במדבר ט"ו ל"ט) "ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם אשר אתם זנים אחריהם", אחרי לבבכם - זו מינות, אחרי עיניכם - זה הרהור עברה; נמצא שכפירות ואפיקורסות וספקות באמונה תלויים בפגם הברית, כמו שאמר רבנו ז"ל (לקוטי מוה"ר"ן חלק א' סימן ל"א) שברית ואמונה תלויים זה בזה, כמו שכתוב (תהלים פ"ט) "ובריתי נאמנת לו", כי אי אפשר להגיע לאמונה ברורה ומזככת בו יתברך, אלא כשהוא נקי מפגם הברית, וכשאדם פוגם בברית רחמנא ליצלן נכנסים לו ספקות באמונה הקדושה, ולכן כל אחד שיש לו ספקות באמונה זה סימן שפגם בברית, וככל שהספקות והכפירות וכו' וכו' בוערים בו וכו' וכו' סימן שהוא מונח בזהמת תאות נאוף וכו'.

והיות שעכשו הנאוף פתוח לגמרי רחמנא ליצלן ושקועים בזה וכו' וכו', מזה בא שנכנסות קרירות וספקות באמונה רחמנא ליצלן, ובפרט לאחר שיש את הכלי משחית שהם איפון, בלקברי, איפד, אנדרואיד, סמארטפון וכו' וכו', שיכולים לראות שמה כל מיני שקוץ תעוב ערם וזהו וכו', שזה הבעל פעור של הדור הזה, וידוע מה שאמרו חכמינו הקדושים (במדבר רבה פרשה כ' סימן כ"ג) על בעל פעור, שהיו מפתות את נשמות ישראל לעבר עברות וכו', ומזה בא שכפרו בעקר וכו' וכו'.

הרי שלף לפניך, שזה תלוי בזה - כפי שאדם שקוע בנאוף, כך נכנסות בו כפירות ואפיקורסות ועקמומיות בלבן וספקות באמונה, ואין עצה אחרת לצאת מזה, אלא להרגיל את עצמו לדבר אל הקדוש ברוך הוא בשפת האם שלו, שבזה בונה לעצמו את האמונה, כי

מֵאַחַר שֶׁמְדַבֵּר עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ, הֵחֲרַח שִׁיבְנָה אֶת הָאֲמוּנָה, כִּי הָרִי הוּא מְדַבֵּר פְּנִים אֶל פְּנִים אֶל הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְתִכְּף וּמִיָּד כְּשֶׁמִּתְחַזְּקֵת אֲצִלּוֹ הָאֲמוּנָה, עַל יְדֵי זֶה הוּא מִחֲסֵן מִתְאַוֵּת נְאוּף, כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבְּנּוּ ז"ל (לְקוּטֵי מוֹהֲר"ן חֵלֶק א' סִימָן ע"ב) שֶׁמִּי שִׁיּוּדַע מִגְדֵּלֵת אֲדוּנֵינוּ הַבּוֹרָא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, אֶפְלוּ תִתְבַּע אוֹתוֹ אִשָּׁה וְכוּ', וְהוּא יָכוֹל לַעֲבֹר אֶת הָעֵבֶרָה וְכוּ', אֲבָל מֵאַחַר שֶׁהִחְדִּיר בְּעֵצְמוֹ אֶת אֲמֵתֵת מִצִּיאוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ, זֶה מֵה שֶׁשׁוֹמֵר אוֹתוֹ, וְרוֹאֵה שֶׁתְּאַוֶּה נְאוּף זֶה רַחֲמָנָא לִיְצַלֵּן שְׁטוֹת אַחַת גְּדוּלָה שֶׁבָּאָה מִהַדְּמִים, כְּמוֹכָא בְּדַבְרֵי רַבְּנּוּ ז"ל (לְקוּטֵי מוֹהֲר"ן חֵלֶק א' סִימָן ל"ו) שֶׁתְּאַוֶּה נְאוּף בָּאָה מִהַדְּמִים שֶׁלֹּא זָכָךְ וְכוּ', וְתְאַוֶּה נְאוּף הִיא הַתְּאַוָּה הַכְּפֻלִית שֶׁל כָּל אֲמוֹת הָעוֹלָם, וְלִכֵּן אֵין עֲצָה אַחֲרֵת אֵיךְ לַהֲנַצֵּל מִזֶּה, רַק עַל יְדֵי תִקְוָה הָאֲמוּנָה.

יְעוֹר הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שֶׁתְּזַכֶּה לְצֵאת מֵהַפֶּח יְקוֹשׁ הַזֶּה שֶׁנִּפְלְטָ אֵלָיו, וְתִבְקֶשׁ מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ הִרְבֵּה שִׁיּוּצִיא אוֹתָךְ מִכָּל הַנְּאוּף שֶׁנִּפְלְטָ אֵלָיו וְכוּ', וְאַתָּה צְרִיךְ לְדַעַת כִּי מֵה שֶׁתְּפֻלָּה פּוֹעֵלֵת שׁוּם דְּבַר בְּעוֹלָם לֹא פּוֹעֵל.

הַמֵּאַחַל לְךָ פּוֹרִים שְׂמַח...

ג' תתקפב.

**כִּיצַד יֵשׁ לְנֶהֱג בְּעֵנִין חֲסוּנִים לִילְדִים קֹטְנִים:
הָאֵם לְחֹסֵן אוֹתָם אוֹ לֹא?**

שְׁאַלָה:

מֵאַת הַלֵּל: יְדוּע שֶׁרַבְּנּוּ דְּבַר פְּעָמִים רַבּוֹת בְּגִנוּת הַרוֹפְאִים.
כִּיצַד יֵשׁ לְנֶהֱג בְּעֵנִין חֲסוּנִים לִילְדִים קֹטְנִים: הָאֵם לְחֹסֵן אוֹתָם
אוֹ לֹא?

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום חמישי לסדר צו, י"א אדר ב' (תענית אסתר) ה'תשע"ד.

שלום וברכה אל ה'לל נרו יאיר

לנכון קבלתי את מכתבך.

ידוע אצלנו שרבנו ז"ל הקפיד מאד מאד לחסן את הילדים עוד קדם חצי שנה, ואמר שאפלו באמצע החורף (שכידוע החורף הרוסי זה עשרים ושלשים מעלות מתחת לאפס) כדאי לקחת את הילדים לחסן אותם נגד אבעבועות וכו', ואף שרבנו ז"ל הזהירנו כל כך לשמר מרופאים, עם כל זאת הזהירנו על דבר זה מאד, וזה היה עוד לפני מאתיים שנה שהתרופות לא היו מפתחות כמו היום, ולכן מכרחים לחסן את הילדים כשהם קטנים נגד כל מיני מחלות וחלאים רעים שנמצאים וכו', ואסור להיות חכם בעיניו.

הקדוש ברוך הוא החונן דעת לאדם, יתן לך גם כן דעת ושכל.

המאחל לך פורים שמח...

ג' תתקפג.

האם להשאיר במקום עבודתי או לעבר לעבודה חדשה עם תנאים משפריים?

שאלה:

סאת נתן: לכווד הרב שלום.

אני רוצה להתיעץ אתך לגבי מקום העבודה שלי: אני עובד במקום מסדר כבר כמה שנים, ולפני כשבועיים הפנהל הודיע לי שהוא מתכוון לתת לי קדום משמעותי ולמנות אותי לתפקיד חשוב בצות. כמוכן ששמחתי מאד כששמעתי שאני עומד להיות מקדם.

ממש כמה ימים אחרי שהוא הודיע לי את זה, פנו אלי מחברה
אחרת בהצעת עבודה עם משכרת יותר גבוהה ותנאים יותר
טובים ממה שאני מקבל עכשיו, ומאז אני מאד מתלבט: האם
להשאר במקום עבודתי הנוכחי או לעבר למקום החדש עם
התנאים המשפרים? אשמח לקבל את עצתך, תודה רבה.

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום חמישי לסדר צו, י"א אדר ב' (תענית אסתר) ה'תשע"ד.

שלום וברכה אל נתן נרו יאיר

לנכון קבלתי את מכתבך.

מוהרנ"ת ז"ל אמר: פרנסה לא זורקים, אלא הפרנסה צריכה
לזרק אותך, ולכן לדעתי אל תחליף למקום אחר, כי פה אתה כבר
עובד כמה וכמה שנים ואוהבים אותך, והנה רוצים להעלות אותך
בכמה דרגות וזה בטוח, אבל אם תלך למקום אחר אפלו שמציעים
לך יותר כסף, זה רק פתוי וכו', כי מי אומר שתמצא חן בעיניהם,
יכול להיות שאחר חדש-חדשים יפטרו אותך וכו', ותשאר קרח מכאן
וקרח מכאן וכו', ולכן עדיף שתשאר באותו מקום, ורק תבקש ממנו
יתברך שירחיב לך יותר ויותר, כמאמרם ז"ל (נדה ע:) מה יעשה אדם
ויתעשר? אמר להן ירבה בסחורה וישא ויתן באמונה. אמרו לו:
הרבה עשו כן ולא הועילו, אלא יבקש רחמים ממי שהעשר שלו,
שנאמר (תגי ב' ח') "לי הכסף ולי הזהב". מאי קא משמע לן? דהא בלא
הא לא סגי; הינו שצריכים את שניהם, הן פרנסה והן תפלה - לבקש
ממי שהכסף אצלו, הינו לבקש ממנו יתברך, כי בלי תפלה זה לא ילך.
המאחל לך פורים שמח...

ג' תתקפד.

יש הרבה רבנים בברסלב, ולכל אחד יש סגנון שונה מאד. איך יודעים מי מביניהם הוא הצודק?

שאלה:

מאת אבי: לרב שיק שלום ופורים שמח.
שמי אבי, אני חוזר בתשובה ואני מאד מחבר לרבי נחמן ולספרים שלו. אני רואה שיש הרבה רבנים בברסלב, ולכל אחד יש סגנון שונה מאד, וזה מאד מבלבל אותי. איך יודעים מי מביניהם הוא הצודק?

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום חמישי לסדר צו, י"א אדר ב' (מעניית אסתר) ה'תשע"ד.

שלום וברכה אל אבי נרו יאיר

לנכון קבלתי את מכתבך.

רבנו ז"ל אמר (לקוטי מוהר"ן חלק א' סימן קצ"ב) אשר פניו שכלו ונשמתו נמצאים בתוך הספר, ולכן העקר להתמיד בספרי רבנו ז"ל, ולא להתבלבל מאף אחד, כי סוף כל סוף עקר ההתקרבות אל רבנו ז"ל תלויה רק כפי ההתמדה שאדם מתמיד בספרי רבנו ז"ל, כי בלי זה הוא סתם עם הארץ גמור שאינו יודע בין ימינו לשמאלו וכו', כי הרי גם רבני ברסלב הם חוזרים בתשובה כמוך וכו', ואם לא למדו את ספרי רבנו ז"ל איך הם יודעים ללמד אותך?

ולכן עדיף שתכניס את עצמך ללמד הרבה בספרי רבנו ז"ל, עד שיהיו שגורים על פיה, והעקר שתלמד הרבה את שיחותיו הקדושות של רבנו ז"ל שרשמים מוהרנ"ת ז"ל והם בספרי "חיי מוהר"ן" ו"שיחות הר"ן", ושם תראה מה רבנו ז"ל רוצה מאתנו, ותמסר את נפשך לקיים כל שיחה ושיחה בתמימות ובפשיטות גמורה בלי שום חכמות והשכלות כלל, ואז תראה שכל המשג של 'רבני ברסלב' זה

דמיון אחד גדול, כי הם בעלי תשובה בדיוק כמוך וכו', והיו להם שערות ארכות יותר ממך וכו', והיום גזזו את השערות ובשביל זה יש להם פאות ארכות עד אחר הפתפים וכו'.

ולכן העקר רק להתמיד בספרי רבנו ז"ל ובפרט בשיחותיו הקדושות, שבפרוש אמר (חיי מוהר"ן סימן שני"ח) שבכל שיחה ושיחה שיהיה משיח ומדבר עמנו יכולים להיות על ידה איש כשר, ואפלו צדיק גמור כל ימי חייו כמו שאני רוצה (אזוי וויא איך מיין איין גוטער ייד) אם ירצה לילך עמה לקיים כפי שיחתו הקדושה. [וכתב על זה מוהרנ"ת ז"ל: (ש) וגם אפלו עכשו כשלוּמדין דבריו הקדושים יש להם גם כן כח גדול לעורר להשם יתברך לזכות לדרכי השם באמת, למי שישים לבו היטב לדבריו ולשיחותיו הקדושים הנאמרים בספריו הקדושים, כי כל שיחה שלו היא התעוררות נפלא ונורא מאד ודרך ישרה ונכונה מאד לעבודת השם יתברך לכל אחד לפי מדרגתו יהיה באיזה מדרגה שיהיה. אפלו מי שהוא במדרגה עליונה מאד יכול לקבל דרך ישרה ועצות נפלאות מכל שיחה ושיחה שלו, וכן להפך, מי שהוא בתכלית מדרגה התחתונה חס ושלום באיזה מקום שרק לא יהיה, יכול לקבל דרך ישרה ועצות נכונות מכל שיחה ושיחה שלו למלט נפשו מני שחת, ולשוב אל השם יתברך באמת אם ישים לבו לדבריו היטב, ויקיים אותם באמת ובתמימות בלי שום חכמות, אשרי מי שיאחז בהם].

היום עושים עסק מכל בן אדם וכו' וכו', ושוכחים שעקר התכלית הוא רק לעבד את הקדוש ברוך הוא, ולחזר בתשובה שלמה רק אליו יתברך, ואמר רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן חלק א' סימן ל"ה) שעקר התשובה לחזר למקום שבא משם וכו', הינו ממנו יתברך, ולכן צריכים לחזר רק אליו יתברך, ואם יש אחד שמחזק אותי להתמיד בספרי רבנו ז"ל, להתמיד בשיחה בינו לבין קונו, להתמיד בשמחה עצומה, להתמיד בשעורים כסדרן במקרא, משנה, גמרא ומדרש וכו' וכו' - תבוא עליו ברכה, וצריכים להחזיק בו עם כל הפחות, ולא להחליף

אותו בשום פנים ואפן וכו', אבל אם אחד סתם מדבר מהרות וכו', והוא מלא דמיונות וכו', מאנשים כאלו צריכים מאד מאד לשמר, כי הם בקלות יכולים להפיל אותך בנוקבא דתהומא רבה.

ובכר הזהירנו רבנו ז"ל על דבר זה, ואמר (לקוטי מוהר"ן חלק א' סימן ס"א) ויש מנהיגים שנקראים בשם רבי, שלמודם מאלו המותרות, ולא די שאינם יכולים אפלו להנהיג את עצמן, ומכל שכן שאינם יכולים להנהיג את אחרים, והם נוטלים גדלה לעצמן להנהיג את העולם. צריך לראות שלא להסמך אותם, שלא לתן להם תקף ועז, שלא יהיו מכנים בשם רבי. כי הם עצמן אינם חייבים כל כף, כי יש להם יצר הרע גדול להנהיג העולם, אך צריך לשמר מאד, שלא לתן להם תקף ועז, כי אלו הנותנים להם תקף ועז ונסמכים על ידם שיהיו נקראים בשם רבי, הם עתידין לתן דין וחשבון.

ולכן אשרי מי שמחמיד בספרי רבנו ז"ל עד שזה שגור על פיו, וכן מתחבר עם חברים טובים שהם מחזקים אותו לקים את עצות רבנו ז"ל בתמימות ובפשיטות גמורה, ואז אף פעם לא יבוא לידי בלבולים וכו'.

המאחל לך פורים שמח...

ג' תתקפה.

אמרו לי שאם מתקלחים אחרי הטבילה זה מפסיד את כל הקדשה. האם זה נכון?

שאלה:

מאת נתן: שלום לכבוד קדשת מוהרא"ש שליט"א. השם יאריך ימיכם בטוב ובנעימים, אמן.
הנה ידוע גדל הענין של טבילה במקוה בכל יום, ובפרט אצלנו חסידי ברסלב, והיות שאני בטבעי אסטניס גדול, אני נוהג

להתקלח אחרי הטבילה, אף שמעתי מכמה וכמה אנשים שאם מתקלחים אחרי הטבילה זה מוריד את כל הערף של הטבילה, ובעצם זה לא נחשב כטבילה כלל, ומאז יש לי חלישות הדעת שאולי אני לא פועל כלום בטבילתי. אשמח לשמע מה דעתכם בנדון, ואם צריך אזי אמסר נפשי לטבל כמנהג הנכון.

רב תודה וברכה, יישר כח גדול מאד, ותזכו עוד להרבה שנות חיים בהפצת דעת רבנו הקדוש בעולם מתוך נחת, שלוחה ובריאות השלמה, אמן.

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום ששי ערב שבת קדש לסדר צו, י"ב אדר ב' ה'תשע"ד.

שלום וברכה אל נתן נרו יאיר

לנכון קבלתי את מכתבך.

אדם, לפני שהולך לטבל במקוה מכרח לקחת מקלחת בשביל הבריאות, כי זה סתם מסכן לאחרים שאדם נכנס עם זעה למקוה וכו', עם כל זאת היום יש בכל המקוואות פילטר שמסנן את המקוה עם כלור וכו', שזה הורג את החידקים ואין מה לחשש לטבל, ואדרבה, רבנו ז"ל הפליג מאד מאד במעלת טבילת המקוה, ואמר (לקוטי מוה"ר"ן חלק ב' סימן כ"ג) שמקוה אינה מזקת כלל, והדאקטור שיאמר לו שמקוה מזקת, אינו דאקטור כלל. אדרבה, טבילת מקוה טובה מאד לבריאות הגוף, כי יש נקבים קטנים הרבה בגופו של אדם והם נקבי הזעה, שדרך שם יוצא הזעה מן האדם, והם צריכין להפתח, כי אם נסתמין נקבי הזעה יוכל לחלש ולפל לחלשה, חס ושלום, ועל ידי טבילה במים נפתחין נקבי הזעה, וזה טוב מאד לבריאות הגוף. רק שלא יהיו המים קרים ביותר, כי אז מייא מטרשי להנקבים, אבל כשאין המים קרים מאד, אזי הטבילה בהם טובה מאד; ואין צריכים ראיה יותר טובה מזו, ובפרט בענין תקון הכללי, רבנו ז"ל אמר התקון הראשון זה מקוה.

ולכן צריכים לעשות כל מיני פעולות שבעולם ללכת בכל יום למקוה, עם כל זאת אם אדם כל כך אסטניס וכו', אזי יכול לקחת אחר הטבילה עוד מקלחת, מלבד המקלחת שלקח לפני הטבילה, ובאמת הדיון הזה כבר נמצא בגמרא (שבת י"ד) אמר רב ביבי אמר רב אסי שבתחלה היו טובלין במי מערות מכונסין וסרוחין והיו נותנין עליהן מים שאובין, התחילו ועשאוים קבע, גזרו עליהם טמאה. מאי קבע? אמר אביי שהיו אומרים לא אלו מטהרין אלא אלו מטהרין. אמר ליה רבא: מאי נפקא מינה הא קא טבלי בהנד? אלא אמר רבא: שהיו אומרים לא אלו מטהרין אלא אלו מטהרין; עין שם. אבל היום רב רבם של המקואות נקיים, ויש להם פילטר שמסנן את המים עם כלור, אז אין מה לחשש כלל, ואדרבה, אשרי אדם שזוכה ללכת בכל יום למקוה טהרה שאין למעלה מזה, והבעל שם טוב הקדוש זכותו יגן עלינו אמר שהוא זכה להגיע למדרגותיו על ידי רבוי טבילה, שהיה רגיל מאד בטבילת מקוה.

המאחל לך שבת שלום ופורים שמח...

ג' תתקפו.

אנו נשואים כבר שנתיים ועדין לא זכינו לילדים. איך מתמודדים עם מצב כזה?

שאלה:

מאת ריקי: אני נשואה שנתיים ועדין לא זכיתי לפרי בטן. אני מתפלקת ובוכה המון, מקבלת על עצמי הרבה קבלות וטרם הגיעה הישועה. אני לא יכולה לשרד יותר עם הפאב החותר הזה, ואני מרגישה כאלו התפלות חסומות ולא מתקבלות. כל ההשתדליות שאנו עושים כושלות, ויש זמנים שאני מרגישה שאין לי כח לחיות יותר.

ברוך השם אני ובעלי בריאים, הכל תקין ואנחנו תקועים...

ההורים לוחצים ואני בסך הכל ילדה ויש לי הר של סבל והשי.
איך אני מתמודדת נפשית עם כזה דבר?

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום ששי ערב שבת קדש לסדר צו, י"ב אדר ב' ה'תשע"ד.

שלום רב אל ריקי תחיה

לנכון קבלתי את מכתבך.

אתם נשואים בסך הכל שנתים, ולמה אתם כל כך נכנסים
בלחץ? הקדוש ברוך הוא יתן לכם פרי בטן, ואתם לא צריכים לדאג,
העקר להיות רק בשמחה, ולקיים את כל הסגלות שרבנו ז"ל מביא
בספר המדות באות בנים, וראוי לכם לקיים את כל הסגלות האלו,
ותראו שבעזרתו יתברך יהיו לכם ילדים, רק אל תכנסו בלחץ.

צריכים לבקש את הקדוש ברוך הוא בכל יום ברחמים
ובתחנונים ולא לדחק את השעה, ואז תראו ישועות גדולות, העקר
שתשתדלו שיהיו ביניכם שלום ואהבה והבנה הדדית, שזה מקרב
את הישועה להוליד ילדים, וכן להרבות בצדקה, כמו שכתוב (הושע
י"ב) "זרעו לכם לצדקה" - אם נוהגים לצדקה אזי יש זרע, וכן אמרו
חכמינו הקדושים (בבא בתרא י'): מה יעשה אדם ויהיו לו בנים זכרים?
רבי אליעזר אומר: יפזר מעותיו לעניים, רבי יהושע אומר: ישמח
אשתו לדבר מצוה; ולכן אני מאד מבקש אתכם אל תכנסו בלחץ
ואל תדאגו, יהיו לכם ילדים, רק תשתדלו לשמח מאד מאד, ונשמע
ונתבשר בשורות משמחות תמיד.

המאחל לך שבת שלום ופורים שמח...

ג' תתקפז.

אָנוּ עוֹבְרִים לְדִירָה חֲדָשָׁה. מָה אָנוּ צָרִיכִים לַעֲשׂוֹת כִּדִּי שְׂתֵּהֶיּה לָנוּ כָּאֵן בְּרָכָה וְהַצְלָחָה?

שְׂאֵלָה:

מֵאֵת גְּלִית: שְׁלוֹם וּבְרָכָה לְצַדִּיק.

תּוֹדָה לָךְ עַל הַכֹּל, וְיֵהי רָצוֹן שֶׁתִּזְכֶּה לְאֲרִיכוֹת יָמִים וּרְפוּאָה שְׁלֵמָה, וְאָנוּ נִזְכָּה לְעוֹד שָׁנִים רַבּוֹת לְלַמֵּד וּלְשִׁמֵּעַ מִדְּבַשׁ דְּבָרֶיךָ.

אָנוּ גָרִים בְּבֵת יָם וְדָרִים בְּבֵית הַנוֹכַחִי כִּכָּר עֶשֶׂר שָׁנִים. אֶמְנָם חֲזַרְנוּ פֹּה בְּתִשׁוּבָה וְנוֹלְדוּ לָנוּ חֲמִשָּׁה יְלָדִים בְּרוּךְ הַשָּׁם, אֲבָל תְּמִיד הָיוּ בִּינֵינוּ מְרִיבוֹת קְשׁוֹת מְאֹד וְלֹא הָיָה לָנוּ טוֹב בְּיַחַד, פְּשוּט לֹא הָיָה לָנוּ מְזַל בְּבֵית הַזֶּה. בְּעוֹד שְׁבוּעִים אֲנַחְנוּ עוֹבְרִים לְדִירָה חֲדָשָׁה בְּאֶזְרוֹ יוֹתֵר דְּתִי, מָה אֲנַחְנוּ יְכוּלִים לַעֲשׂוֹת כִּדִּי שְׂיֵהִיוּ לָנוּ בְּבֵית הַחֲדָשׁ בְּרָכָה, הַצְלָחָה וְשְׁלוֹם בֵּית?

תְּשׁוּבָה:

בְּעֶזְרַת הַשָּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם שְׁשֵׁי עָרֵב שֶׁבֶת קָדֵשׁ לְסִדְרָ צוּ, י"ב אָדָר ב' ה'תשע"ד.

שְׁלוֹם רַב אֶל גְּלִית תַּחֲיָה

לְנִכּוֹן קַבְּלֵתִי אֶת מַכְתְּבֶךָ.

אֲשַׁרְיֶכֶם וְאֲשַׁרֵּי חֲלֻקְכֶם שְׂזַכִּיתֶם לְחֹזֵר בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה, וְרֹאזִי לָכֶם לְשִׂמְחַ מְאֹד מְאֹד, כִּי אֶצְלוּ יִתְבָּרַךְ מְאֹד מְאֹד יְקָרִים בְּעֲלֵי תִשׁוּבָה, כְּמֵאמָרָם ז"ל (בְּרִכוֹת ל"ד) בְּמָקוֹם שֶׁבְּעֲלֵי תִשׁוּבָה עוֹמְדִים, שֶׁם אֵין צַדִּיקִים גְּמוּרִים יְכוּלִים לַעֲמֹד, וְעַל כָּלֵם אַתֶּם צָרִיכִים מְאֹד מְאֹד לְשִׂמְחַ שְׁנַתֵּן לָכֶם הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא חֲמִשָּׁה יְלָדִים מְקַסִּימִים שְׂאֲחָרִים הָיוּ מְשֻׁלְּמִים כָּל הוֹן דְּעֵלְמָא שְׂיֵהִיוּ לָהֶם אֶפְלוּ בֵּן אוּ בַת אַחַת.

בַּעֲנֵן הַמְרִיבוֹת שֵׁשׁ בֵּינֵיכֶם וְכוּ', אַתֶּם צְרִיכִים לְדַעַת אֶשֶׁר
 אִישׁ וְאִשָּׁה מְכָרְחִים לְהִיּוֹת וּתְרַנִּים אֶחָד לְשָׁנִי, וְלִתְתַּת תְּשׁוּמַת לֵב אֶחָד
 לְשָׁנִי, זֶזוּ שְׁלָמוֹת הַבַּיִת, וְעַל יְדֵי זֶה מִמִּילָא יֵשׁ אַהֲבָה וְהַבְּנָה הַדְּדִית,
 אֲבָל הֶרְגַע שְׂרוּצִים אֶחָד לְהַשְׁתַּלֵּט עַל הַזּוּלָת, דְּעוּ לָכֶם שְׂזָה הַסֵּמ"ךְ-
 מ"ם שְׁבָא לְשֹׁבֵר אֶת הַבַּיִת. הַזֶּהר הַקְּדוֹשׁ קוֹרָא אִישׁ לְבָדוּ פִּלְג גּוּפָא
 - חֲצִי גוּף, נִמְצָא כְּשֶׁאָדָם מִתְחַתֵּן זֶה גוּף שְׁלָם, כְּמוֹ שְׁכָתוּב (בְּרֵאשִׁית
 ב' כ"ד) "וְדָבַק בְּאִשְׁתּוֹ וְהָיָה לְבָשָׂר אֶחָד", הֵינּוּ שְׁנֵיהֶם חֲצִי חֲצִי, וּבִיחַד
 הֵם שְׁלָם, מַה שָּׂאִין כֵּן כְּשֶׁאֶחָד רוֹצֶה לְהַשְׁתַּלֵּט עַל הַזּוּלָת, זֶה הַסֵּמ"ךְ-
 מ"ם, הֵינּוּ שְׁשִׁים עַל אַרְבָּעִים, אֲנִי יוֹתֵר מִמֶּךָ וְכוּ', וְהֶרְגַע שֶׁהַבְּעַל
 אִו הָאִשָּׁה חוֹשְׁבִים שְׁאֶחָד יוֹתֵר מֵהַשְּׁנַיִם עִם עֲשָׂרָה אַחֲזוּזִים, וְהָהוּא
 פָּחוֹת מִמֶּנִּי עִם עֲשָׂרָה אַחֲזוּזִים, זֶה כְּכֹר נִקְרָא סֵמ"ךְ-מ"ם שְׁשִׁים עַל
 אַרְבָּעִים. וְלִכֵּן כָּל מִי שְׂרוּצָה שְׁלוֹם בֵּית אֲמָתִי, צָרִיךְ לְדַעַת שֶׁהָאִישׁ
 וְהָאִשָּׁה הֵם גּוּף אֶחָד, וְכִמוֹ שְׁאָמַר הַחֹכֵם מְכַל הָאָדָם (קֹהֶלֶת ד') "טוֹבִים
 הַשְּׁנַיִם מִן הָאֶחָד אֲשֶׁר יֵשׁ לָהֶם שְׂכָר טוֹב בְּעַמְלָם: כִּי אִם יִפְלוּ הָאֶחָד
 יָקִים אֶת חֲבֵרוֹ וְאִילוֹ הָאֶחָד שִׁיפּוֹל וְאִין שְׁנֵי לְהַקִּימוֹ: גַּם אִם יִשְׁכְּבוּ
 שְׁנַיִם וְחַם לָהֶם וּלְאֶחָד אֵיךְ יַחַם", וְלִכֵּן אִם רוֹצִים שְׁלוֹם בֵּית אֲמָתִי,
 זֶה צָרִיךְ לְהִיּוֹת מִשְׁנֵי הַצְּדָדִים, הֵן מֵהַבְּעַל וְהֵן מֵהָאִשָּׁה, וְלוֹתֵר אֶחָד
 לְשָׁנִי, וְאִז הֵם חֲצִי חֲצִי שְׁתַּפִּים שְׁלָמִים, וְתִמִּיד יַחֲיוּ בִּיחַד בְּאַהֲבָה
 וּבְהַבְּנָה הַדְּדִית, וְיִצְלִיחוּ בְּחַיֵּי נְשׁוּאֵיהֶם.

וְאִם תִּקְיָמוּ אֶת זֶה אֲזִי יִהְיֶה לָכֶם שְׁלוֹם בֵּית אֲמָתִי, אֲבָל אִם
 תִּמִּיד תִּחְפְּשׂוּ אֶת הַחֲסוּרוֹנוֹת אֶחָד עַל הַשְּׁנַיִם וְכוּ' וְכוּ', אֲזִי מִזֶּה יִצְאוּ
 כָּל הַמְרִיבוֹת, וְאִין לְדָבָר סוּף, חוּסוּ וְחַמְלוּ עַל עַצְמְכֶם וְתַפְסִיקוּ לְרִיב,
 כִּי כִּף אֲמָרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (שְׁמוֹת רַבָּה פָּרָשָׁה ל' סִימָן י"ז) עַל הַפְּסוּק
 (שְׁמוֹת כ"א) "כִּי יִרְיֹבֵן אֲנָשִׁים וְהִכָּה אִישׁ אֶת רֵעֵהוּ" - אִין דְּכָר טוֹב
 וְאִין שְׁלוֹם יוֹצֵא מִתּוֹךְ מְרִיבָה, קִיֵּן לֹא נִגַע בְּאֲחֵיו אֲלֵא מִתּוֹךְ מְרִיבָה.

הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שֶׁשְּׁמוֹ שְׁלוֹם יְשִׁים שְׁלוֹם בֵּינֵיכֶם, וְתִזְכּוּ
 לְהִיּוֹת דְּגָמָא חַיָּה לְיַלְדֵיכֶם.

הַמֵּאחַל לָךְ שְׁבַת שְׁלוֹם וּפְוִרִים שְׂמַח...

ג' תתקפח.

**קִשָּׁה לִי מְאֹד עִם הַיְלָדִים שְׁלִי וְאֲנִי כּוֹעֶסֶת עֲלֵיהֶם רַבּוֹת.
אִיךָ זֹכִים לְרַגֵּעַ וּסְבֻלָּנוֹת?**

שְׂאֵלָה:

מֵאֵת חֲנָה: קִשָּׁה לִי מְאֹד עִם הַיְלָדִים שְׁלִי, וְכִמְעַט בְּכָל יוֹם
אֲנִי מוֹצֵאת אֶת עַצְמִי כּוֹעֶסֶת וְצוֹעֶקֶת עֲלֵיהֶם. אִיךָ זֹכִים לְרַגֵּעַ
וּסְבֻלָּנוֹת?

תְּשׁוּבָה:

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם שְׁנֵי לְסֹדֵר שְׁמִינִי, ט"ו אָדָר ב' (שׁוֹשַׁן פּוּרִים) ה'תשע"ד.

שְׁלוֹם רַב אֶל חֲנָה תְּחִיָּה

לְנִכּוֹן קְבֻלָּתִי אֶת מַכְתָּבְךָ.

אֶת צְרִיכָה לְדַעַת שְׁזוֹ הַעֲבוּדָה הַכִּי קִשָּׁה לְאָדָם - לְהַגִּיעַ אֶל
הַמְּדָה הַיְקָרָה וְהַנְּפֻלָּאָה שֶׁהִיא סְבֻלָּנוֹת, כִּי תִכְףּ וּמִיד כְּשֶׁאָדָם זֹכֶה
לְקִנּוּת לְעַצְמוֹ אֶת הַמְּדָה הַנְּפֻלָּאָה שֶׁל סְבֻלָּנוֹת, כָּל הַחַיִּים שְׁלוֹ
מִשְׁתַּנִּים לְגַמְרִי, כִּי אִי אֶפְשֶׁר לְהִסְבִּיר אֶת הַרְגֵעַ וְשְׁלוֹת הַנֶּפֶשׁ שֶׁיֵּשׁ
לְאָדָם שֶׁקֵּנָה לְעַצְמוֹ אֶת הַמְּדָה הַיְקָרָה שֶׁל סְבֻלָּנוֹת, עַד שֶׁשּׁוּם דְּבָר
בְּעוֹלָם לֹא יִכּוֹל לְעַצְבֵּן אוֹתוֹ, אֲבָל אֵל זֶה אִי אֶפְשֶׁר לְהַגִּיעַ רַק עַל יְדֵי
תְּקֵף הָאֱמוּנָה - לְדַעַת שֶׁהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְנַהֵיג אֶת עוֹלָמוֹ בְּחֶסֶד
וּבְרַחֲמִים בְּצֶדֶק וּבְמִשְׁפָּט, וְלִכֵּן צְרִיכִים הַרְבֵּה לְבַקֵּשׁ אֶת הַקְּדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא עַל אֱמוּנָה פְּשוּטָה, וְתִכְףּ וּמִיד כְּשֶׁיֵּשׁ לוֹ אֱמוּנָה אֲזִי הוּא
זֹכֶה לְקִנּוּת לְעַצְמוֹ אֶת מֵדַת אַרְיִכוֹת אֲפִים שֶׁהִיא הַסְּבֻלָּנוֹת, כְּמוֹ
שֶׁאָמַר רַבְּנוּ ז"ל (לְקוּיֵי מוֹהַר"ן חֶלֶק א' סִימָן קנ"ה) שֶׁעַל יְדֵי אֱמוּנָה זֹכִים
לְאַרְיִכוֹת אֲפִים שֶׁהִיא מֵדַת הַסְּבֻלָּנוֹת לְסִבֵּל כָּל אֲשֶׁר עוֹבֵר עָלָיו, וְלֹא
יִתְעַצְבֵּן מִשּׁוּם דְּבָר, וְאֶת צְרִיכָה לְדַעַת שֶׁמֵדַת הַסְּבֻלָּנוֹת זוֹ הַמְּדָה הַכִּי
יְקָרָה שָׂרָק יִכּוֹלָה לְהִיּוֹת לְאָדָם.

אֲשֶׁרִי הָאִשָּׁה שֶׁקֵּנָה לְעַצְמָהּ אֶת מֵדַת הַסְּבֻלָּנוֹת שְׁזֶה עָקֵר גְּדוּל

בחיים, וזו המתנה הכי יפה שאשה צריכה להגיע אליה, כי החיים מלאים קשיים ונדמים פים הסוער וכו' וכו', ובפרט אשה שכל העל של הבית עליה וכו', היא צריכה להיות בבית עם הילדים וכו' ולטפל בהם וכו', וזה לא בא קל, ולכן את צריכה לדעת מי האשה המצליחה בחייה? רק הסבלנית! ואמר החכם "אין דבר שמחסר מן הרעה כמו הסבל", כי הסבלן הוא המנצח בכל תחום, ואמר החכם "הסבל מעלה גדולה, והיא תחבולה למי שאין לו תחבולה", ולכן תראי להתאזר במדת הסבלנות הן לגבי ילדיה, והן לגבי בעלה, והן לגבי השכנות והחברות שלה, ואז תהיי הכי מצלחת בעולם, וזה עקר גבורת הגבור להתאזר במדת הסבלנות, וכך אמרו חכמינו הקדושים (אבות פרק ד') איזהו גבור? הכובש את יצרו, שנאמר (משלי ט"ז) "טוב ארך אפים מגבור ומשל ברוחו מלכד עיר", רואים מפסוק זה שמדבר מסבלנות שזו עקר הגבורה, שיכול לכבש את יצרו של הפעס, שלא יכעס יותר, כי הסבלן הוא המנצח תמיד.

הקדוש ברוך הוא יעזר שתצליחי בחייה.

המאחל לך ברכה והצלחה מן השמים...

ג' תתקפט.

בזמן האחרון אני כבר לא נמשכת לבעלי ואין לי חשק להמשיך לחיות אתו

שאלה:

מאת עידית: בזמן האחרון אני מרגישה שאני כבר לא נמשכת לבעלי ואין לי חשק להמשיך לחיות אתו. אני רוצה להתגרש ממונו ולהמשיך בחיים שלי, אבל בגלל שיש לנו חמשה ילדים אני עדין לא עושה את הצעד הזה. אשמח לשמע מה דעתכם בעניין?

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום שני לסדר שמיני, ט"ו אדר ב' (שושן פורים) ה'תשע"ד.

שלום רב אל עידית תחיה

לנכון קבלתי את מכתבך.

אני חושב שאין לך מחשבות כל כך טהורות וכו', ומי אומר שלא שמת עין על איזה גבר וכו', שזה געל נפש - אשה עם חמשה ילדים ועם בעל, אמא למשפחה אהובה ויקרה, ופתאום שמה עין על מישהו אחר, האם זה לא מגעיל? האם זו לא בגידה? האם זו לא הפקרות לגבי הילדים?

חכמינו הקדושים מגלים לנו (סוטה ט) סוטה נתנה עיניה במי שאינו ראוי לה - מה שבקשה לא נתן לה ומה שבפיה נטלוהו ממנה, שכל הנותן עיניו במה שאינו שלו, מה שמבקש אין נותנין לו ומה שבידו נוטלין הימנו; ולכן לדעתי תחזרי בתשובה שלמה על מחשבות של נאוף ותועבה כאלו וכו' וכו', פתאום בעלך כבר לא טוב וכו', ופתאום את כבר לא אוהבת את בעלך וכו' האבא של חמשת הילדים שלך, האם את לא רואה שהיצר מסית אותך לפל בשאול תחתית ומתחתית, ואז תהיי אבודה משני העולמות וכו', כי הנואף יזרק אותך לבסוף וכו', והבעל אסור לו לחיות אתך וכו'.

ולכן ראי לחזור בתשובה שלמה ותשלימי עם בעלך, ותשמחי עם חלקך שנתן לך הקדוש ברוך הוא בעל נפלא כזה, ועם חמשה ילדים חמודים כאלו, ולמה את צריכה להכניס בתוך הראש שלך זבל ולכלוף וכו', והמציאות המרה הראתה לנו שכל אשה ששמה עין על גבר אחר וכו', לבסוף כשהילדים מתבגרים הם לא רוצים להסתכל עליה וכו', והנואף זרק אותה לפלבים כמו שראוי לה וכו' וכו', והאשה נשארה גלמודה ומנדה מכל חברותיה וכו' וכו'.

הקדוש ברוך הוא הנותן דעת לאדם יתן לך דעת ותחזורי
בתשובה שלמה, ונשמע ונתבשר תמיד בשורות משמחות.

המאחל לך ברכה והצלחה מן השמים...

ג' תתקצ.

**אני מפחדת שבעלי מסתיר ממני דברים, וזה גורם לנו
בעיות בשלום בית**

שאלה:

מאת רעות: שלום. אני נשואה ואם לתינוק, בעלי בתשובה
וכך גם אני. אנחנו נשואים כמעט שנתיים ומתוכם שנה וחצי
ידעו המון קשיים, מריבות קשות ומלים ומעשים דורסניים.
חיותי הרבה שקרים מצד בעלי, וגליתי שבתקופות הקשות
שהיו בינינו, הוא היה בקשר טלפוני עם נשים מעברו.
בעלי התייתם מאמו לפני בר-המצוה, ומאז הוא זקוק לדמות
של אשה שתפרגן ותקשיב לו. היאם כשהכל טוב אני פוחדת
כל הזמן שיהיו שקרים והסתרות ממני, אני נזכרת בכל
מה שהיה, והיצר הרע לא נותן לי מנוח. בכל פעם אני באה
ושואלת אותו למה הוא עשה כך וכך, ושואלת פרטים, והוא
בתגובה מתעצבן ואז נהיה פצוץ נוסף וכך אנו במעגל ללא
יציאה.

אינני יודעת איך להלחם ביצר הרע שמעלה בי זכרונות, מלים
שנאמרו לי, העלבות ושקרים, ונכון שאסור להזכיר לאדם
שעושה תשובה את מעשיו גם אם חטא שוב אַתְּמול, אך זה
קשה לי מאד.

לקחתי על עצמי עוד ועוד דברים, כסוי ראש מלא ובגדים
צנועים יותר, אך הענין הזה עם בעלי מיסר אותי ואני זקוקה
לשקט נפשי, בטחון ושלום בית. אודה להתחסותך.

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום שני לסדר שמיני, ט"ו אדר ב' (שושן פורים) ה'תשע"ד.

שלום רב אל רעות תחיה

לנכון קבלתי את מכתבך.

את צריכה לדעת שלכל זוג חדש לוקח להם הרבה זמן עד שהם מתרגלים אחד לשני, ובפרט בעלי תשובה שהעבר של שניהם לא כל כך מזוהר וכו', כו', כי לכל אחד מהם יש עבר לא כל כך נקי וכו', ולכן כשמסתגלים שני בעלי תשובה הרי עליהם לקבל את המציאות שבהם היו קדם לכן, ועכשו הם רוצים להתחיל דף חדש, ועל כן העצה - לפני שמסתגלים צריכים להיות מאד פתוחים אחד לשני, ולגלות אחד לשני את העבר וכו' וכו', כדי שלא יצוץ העבר בכל פעם כשתהיה איזו אי הבנה וכו' או וכו' וכו', וזה יכול לפוצץ את חיי הנשואין.

מאחר שבעלך התיתם עוד לפני גיל בר מצוה, אזי זה טבעי שהוא מחפש אשה שתמלא לו את החסם והאהבה שילד מקבל מאמא וכו', והוא ילך לחפש את זה בכל מקום שרק יקבל את זה וכו', ולכן את צריכה להיות מאד מאד חכמה, לתת לו את החסם והאהבה מה שחסר לו בעת שהיה יתום וכו', ועל ידי זה השלום בית יחזור אצלכם.

תהיי אשה פקחית ותביני את בעלך שמספן הוא גדל לבד בלי אמא וכו', והתחתן אתך, ויש לכם כבר תינוק חמוד, ועל כן תעשי כל מה שביכולתך לתת לו את האהבה והחסם, ותראי איך שהוא ישתנה לך לגמרי מהקצה אל הקצה.

זה שלקחת על עצמך פסוי ראש ובגדים צנועים וכו', אין לתאר ולשער את חשיבות הענין הזה שזה מאד מאד יקר בעיניו יתברך כשאשה הולכת בצניעות שזה עקר החן והיפי שלה וכו' וכו', עם כל זאת את צריכה להבין גם את בעלך שהיתה חסרה לו אמא שתתן לו חסם ואהבה ואת הפנוק וכו' וכו', ולכן תהיי פקחית ותשלימי מה

שְׁהִיָּה חֶסֶר לוֹ, וְתֵרָאֵי שֶׁהַכֵּל יִסְתַּדֵּר עַל הַצֵּד הַכֵּי טוֹב, וְתַחֲיוּ בַיַּחַד חַיִּים נְעִימִים וּמְאֻשְׁרִים.

זְכָרֵי הַיֵּטֵב אֲשֶׁר כָּל זוּג טָרֵי צְרִיכִים לְהִיּוֹת וְתִרְנִים אֶחָד לְשָׁנִי, לֹא לְלַכֵּת עִם דֵּינָיִם אֶחָד נֶגֶד הַשָּׁנִי, שְׁעַל יְדֵי זֶה בָּאִים אַחַר כֵּן לְשִׁקֵּר וְכוּ', שֶׁאֶחָד מִבְּנֵי הַזּוּג מִכָּרַח לְשִׁקֵּר וְכוּ', וְעַל יְדֵי זֶה נִהְרָסִים לָהֶם חַיֵּי נְשׂוּאֵיהֶם. הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה עָלֶיהָ נֶאֱמַר (מְשֻׁלֵי ג' י"ז) "דְּרַכֶּיהָ דְרַכֵּי נְעָם וְכָל נְתִיבוֹתֶיהָ שְׁלוֹם", וְלָכֵן כָּל זוּג שֶׁהוֹלְכִים עַל פִּי דְרַכֵּי הַתּוֹרָה בְּלִי לְהַטּוֹת יְמִין וּשְׂמָאל וְכוּ', וּבְלִי לְתַת שְׂגוּרָמִים מִבַּחוּץ יִתְעַרְבוּ לָהֶם בְּחַיֵּי נְשׂוּאֵיהֶם, אֲזַי הַזּוּג חַי חַיֵּי זוּגִיּוֹת מְאֻשְׁרִים, וַיֵּשׁ בֵּינֵיהֶם תְּמִיד שְׁלוֹם וְאַהֲבָה וְהַבְּנָה הַדְּרִית, וּמִתְרִים אֶחָד לְשָׁנִי.

הַמְּאַחַל לָךְ בְּרַכָּה וְהַצְּלַחָה מִן הַשָּׁמַיִם...

ג' תתקצא.

**יֵשׁ עָלַי עֵמֶס גְּדוֹל בְּעִבּוּדָה אֲךָ קֶשֶׁה לִי לְוַתֵּר עַל מְשִׁימוֹת
מֵאֲתַגְרוֹת. מָה עוֹשִׂים?**

שְׂאֵלָה:

מַאת שִׁירְלִי: לְכַבּוֹד מוֹהֲרָא"ש שְׁלִיט"א, שְׁלוֹם וּבְרַכָּה.
אֲנִי נִמְצָאת בְּתַקּוּפָה לְחוּצָה וְעִמוּסָה - מִצַּד אֶחָד אֲנִי מְרַגֵּשָׁה
שְׂאֵנִי מִמְצָה אֶת הַיְכוּלוֹת שְׁלִי, וְזֶה מְשַׁמֵּחַ אוֹתִי, וּמִצַּד שֵׁנִי
אֲנִי רוֹצֵה לְוַתֵּר עַל חֵלֶק מֵהַמְּשִׁימוֹת כְּדֵי לְהוֹרִיד מֵהָעֵמֶס
שֵׁישׁ עָלַי אֲבָל מִפְּחַדַּת לְהַחְמִיץ הַזְּדִמְנִיּוֹת.
לְדַגְמָא: מִבְּקָשִׁים מִפְּנֵי בְּמִקּוּם עֲבוּדָתִי לְעֶזֶר לָהֶם בְּתַחוּם
שְׁלִי, וְזֶה מֵאֵד מְשַׁמֵּחַ אוֹתִי לְהִיּוֹת נְחוּצָה וְעוֹזֶרֶת, אֲךָ מִצַּד
שֵׁנִי זֶה מְעַמִּיס עָלַי עוֹד מְשִׁימָה. אֲשַׁמַּח לְקַבֵּל עֲצָה אִיךָ
לְהַתְּנַחֵג בְּמַצֵּב כְּזֶה, וְכֵן בְּרַכָּה. בְּהַעֲרָכָה רַבָּה וְכַבּוֹד רַב.

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום שני לסדר שמיני, ט"ו אדר ב' (שושן פורים) ה'תשע"ד.

שלום רב אל שירלי תחיה

לנכון קבלתי את מכתבך.

באנו לזה העולם רק להקל מעצמנו את על הגיהנם שנמצא פה וכו' וכו', כמו שאמר רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן חלק ב' סימן קי"ט) שאין משג של עולם הזה, כפי הצרות והיסורים, המרירות והמכאובים, המחלוקות המריבות והוכוחים וכו' וכו', שעוברים על כל אדם, נראה שכאן הוא הגיהנם, ולכן אין דבר כזה עולם הזה, אלא או גיהנם שזה חיי סבל וכו' וכו', או גן עדן שזה חיי נעם ומתיקות ורגיעה ושלות הנפש וכו' וכו'.

ולכן על אדם לרעת שאנחנו נמצאים פה בזה העולם העובר רק לזמן קצר וכו', כי הזמן פורח כצל הפורח, כמאמר ז"ל (בראשית רבה פרשה צ"ו סימן ב') כצל ימינו על הארץ ואין מקוה, והלואי כצלו של כתל או כצלו של אילן אלא כצלו של עוף בשעה שהוא עף, דכתיב (תהלים ק"ד) כצל עובר. ואין מקוה - ואין מי שיקוה שלא ימות, הכל יודעים ואומרים בפיהם שהן מתים; ולכן עקר החכמה של האדם להקל ממנו את הטרחה שטורח בזה העולם וכו', הינו כל אחד מרח להתיגע ולטרח עבור פרוסתו וכו', כמו שכתוב (בראשית ג') "בזעת אפיך תאכל לחם עד שובך אל האדמה", ולכן אשרי מי שיש לו שכל ומוריד מעצמו את העל הזה וכו'. לא צריכים לקים את הפסוק הזה בהדור וכו', כי יש בני אדם שחסר להם שכל ודעת וכו' ומקמים את הפסוק הזה עם כל ההדורים וכו', ולכן החיים שלהם מרים מאד מאד וכו' וכו', אבל החכמים הם יודעים איך להתחמק מלקחת על עצמם את העל והטרחה והיגיעה וכו', ומקלים מעצמם את העבודות וכו' מצליחים.

ולכן לדעתי אל תעמיסי על עצמך עוד משימה וכו' ועוד עבודה

וכו', כי לא תוכלי לעמד בזה וכו', ואין זה כבוד כלל להתגאות על שנתנו לך עוד משימה ועוד משימה וכו', פשוט עשו אותך שפחה יותר ויותר וכו', ולכן תהיי חכמה ואל תקחי על עצמך יותר מהכחות שלך, ואז תהיי הכי מאשרת בחיך.

המאחל לך ברכה והצלחה מן השמים...

ג' תתקצב.

שמעתי שזה לא טוב לחשוף את הילדים לתמונות של חיות טמאות. האם זה נכון?

שאלה:

מאת יעל: לכבוד מוהרא"ש היקר.

תודה רבה על כל התשובות שאתם כותבים לנו, זה מדריך אותנו בצורה הכי מדיקת, אין לנו מלים להודות לכם, ואנו מתפללים שתהיה רפואה שלמה לרב ולרבנית ולכל צאצאיכם.

שמעתי שזה לא טוב שיהיו על הבגדים או על המשחקים של התינוקות והילדים תמונות של חיות טמאות כי זה לא טוב לנשמה של הילדים.

א. האם זה נכון? ואם כן, מה הסבה לכך?

ב. האם זה נכון גם לגבי מבגרים?

ג. מה לגבי אריה ונשה, הרי הם היו מצירים גם בבית המקדש?

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום שני לסדר שמיני, ט"ו אדר ב' (שושן פורים) ה'תשע"ד.

שלום רב אל יעל תחיה

לנכון קבלתי את מכתבך.

הסבה שלא נותנים לילדים לשחק עם משחקים של חיות טמאות וכו', כי כח הפועל בנפצל, כי כשילדים קטנים מרגילים את עצמם להסתכל על חיות טמאות וכו', זה נקלט להם בראש, ולכן עדיף לתת להם משחקים של דברים שבקדשה, שמגיל קטנות יקלטו רק קדשה בתוך עצמם, ומהטעם הזה מאד מאד נזהרים לא לגדל חיות טמאות בבית, כגון כלבים וחתולים וכו', שמונח עליהם רוח טמאה וכו', ומרגילים את הקטנים עוד מגיל קטנות שלא יהיה להם שום שיכות אל דברים טמאים, וכך הם גדלים בקדשה וטהרה.

צריכים לזכר שמנהג ישראל תורה הוא, ומנהג טוב שנתפשט מדורי דורות בין נשמות ישראל ובין קהלות שונות, זה כמו שזה כתוב בתורה, ומאד מקפידים על זה.

המאחל לך ברכה והצלחה מן השמים...

ג' תתקצג.

כבר שנתים אנחנו מצפים להריון שבושש מלבוא. מה אפשר לעשות?

שאלה:

מאת עדי: שלום. יש לנו ילד שמתקרב לגיל ארבע שנולד מהריון טבעי לחלוטין, ולמרות שמבחינה רפואית ברוך השם הכל בסדר, אני ובעלי מנסים כבר שנתים להכנס להריון שני ללא הצלחה.

אנחנו שומרי שבת ומצוות, אני מרבה בתפלות רבות ותחנונות, קוראת מדי שבת ספר תהלים שלם מבלי לדבר, הולכת בכל יום ששי לצינו של רבי מאיר בעל הבס, מתפללת, מדליקה נרות ומשתדלת להתחזק כמה שיותר, אף הישועה עדין לא באה.

אנחנו מאד רוצים עוד ילדים. מה עוד אפשר לעשות? אפשר
לתשובה, תודה רבה!

תשובה:

בעזרת השם ותבריך, יום שני לסדר שמיני, ט"ו אדר ב' (שושן פורים) ה'תשע"ד.

שלום רב אל עדי תחיה

לנכון קבלתי את מכתבך.

אני לא מבין אותך ואת בעלך: מה כל הרעש הזה? אתם צריכים לרקד מרב שמחה שנתן לכם הקדוש ברוך הוא בן חמוד, ולשמח עמו, ולמה לכם לדחוק את השעה שיהיו לכם עוד ילדים? מתי שהקדוש ברוך הוא ירצה שיהיו לכם עוד ילדים - יהיו לכם עוד ילדים, אבל למה אתם צריכים להפנס בלחץ ולהצטער צער בחנם שזה מביא ביניכם וכוהים ואי הבנות וכו', ואתם ממרמרים את חייכם בחנם? תשמחו עם הכוס המלאה שנתן לכם הקדוש ברוך הוא - בן חמוד.

רואים בחוש שבני אדם מחפשים מתחת לאדמה איך להיות עצובים וממרמרים על לא דבר וכו', בודאי יגיע הזמן שירצו לתת לכם עוד ילדים ותקבלו את זה בשמחה, אבל לעת עתה תשמחו עם מה שיש לכם, כי אנשים אחרים היו משלמים כל הון דעלמא להצליח להביא אפלו בן או בת אחת וכו'.

יעזר הקדוש ברוך הוא שתזכו להתנהג כמאמר התנא הקדוש (אבות פרק ד') איזהו עשיר? השמח בחלקו, כי צריכים להרגיל את עצמו לשמח במה שיש.

המאחל לך ברכה והצלחה מן השמים...

ג' תתקצד.

**אָנוּ מִתְלַבְּטִים מְאֹד לְאִיזוֹ יוֹשִׁיבָה לְרִשָּׁם אֶת בְּנֵינוּ.
אָנָּא יַעֲץ לָנוּ.**

שְׂאֵלָה:

מֵאֵת דָּוִד: שְׁלוֹם לְכָבוֹד הָרַב שְׁלִיט"א.

אָנוּ מִתְלַבְּטִים בְּקִשְׁר לְיוֹשִׁיבָה קִטְנָה לְבִנְנוּ הַבְּכוֹר: בְּתִלְמוּד תּוֹרָה בּוֹ לִוְמַד הֵבֵן הַחֲלִיטוֹ הַשְּׁנָה לְפִתּוֹחַ יוֹשִׁיבָה קִטְנָה וְלִמְנוֹת אֶת הָרַב שֶׁל הַכֶּתֶה הַשְּׁנִיָּה כְּרֹאשׁ הַיּוֹשִׁיבָה. בְּכֶתֶה שֶׁל הֵבֵן שְׁלִי רַב הַיְלָדִים לֹא מִתְכַּוְּנִים לְהַמְשִׁיךְ בְּיוֹשִׁיבָה, וְאֵלּוּ בְּכֶתֶה הַשְּׁנִיָּה רָבִם כֵּן.

בְּנֵי נִבְחָן בְּיוֹשִׁיבָה טוֹבָה מְאֹד בְּעִיר, וּבְרוּךְ הַשֵּׁם הַתְּקַבֵּל, וְאָנוּ מִתְלַבְּטִים מְאֹד מָה הַכִּי מִתְאַיִם לְיֵלֵד: מִצַּד אֶחָד לְהַמְשִׁיךְ בְּיוֹשִׁיבָה שֶׁל הַתְּלִמּוּד תּוֹרָה זֶה 'חֲמֻמָּה' וּמְכִירִים שָׁם אֶת מַעְלוּתֵיו - יוֹדְעִים שֶׁהוּא תְּלִמִּיד מְבָרִיק בְּלִשׁוֹן הַמַּעֲטָה בְּגִמְרָא, אָבֵל יֵשׁ לוֹ עֶדְף בְּטָחוֹן עֲצָמִי, מָה גַם שְׂאֵנִי מְאַמִּין שְׁשָׁם הוּא יִקְבֵּל אֶת הַיְחֹס הַנִּדְרָשׁ, כִּי אַחֲרֵי הַכֵּל יִהְיוּ בְּיוֹשִׁיבָה רַק שְׂשָׁה עֶשֶׂר תְּלִמִּידִים, וּמִצַּד שְׁנֵי - הַיּוֹשִׁיבָה הַשְּׁנִיָּה שְׂאֵלֶיהָ הַתְּקַבֵּל זוֹ יוֹשִׁיבָה וְתִיקָה בְּעִיר וְגַם נְחֻשְׁבֶת טוֹבָה, וַיֵּשׁ בָּהּ מְקוֹם לְהַתְּפַתֵּחַ בְּגִמְרָא בְּרָמָה גְבוּהָ אָבֵל אֲנִי חוֹשֵׁשׁ מִמְּשִׁבֵר אוֹ בְּעִוֹת כְּאֵלוֹ וְאַחֲרוֹת שִׁיְהִיוּ לוֹ עַד שְׂיִכְירוּ אֶת אִפִּי הַיְלֵד וְיִכְוְנוּ אוֹתוֹ בְּהַתְּאֵם.

הֵבֵן בְּעֲצָמוֹ בְּלִבָּטִים קְשִׁים - מִצַּד אֶחָד הוּא מַעְדִּיף לְהַשְׂאֵר בְּיוֹשִׁיבָה הַקִּטְנָה שְׁעוֹמֶדֶת לְהַפְתֵּחַ אָבֵל יֵשׁ לוֹ צַעַר שָׂרֵב חֲבָרְיוֹ לְכֶתֶה עוֹזְבִים, וְלִכֵּן הָרַמָּה תִּהְיֶה כְּנִרְאָה נְמוּכָה מִדִּי לְטַעֲמוֹ, וּמִצַּד שְׁנֵי הוּא שְׂמֵחַ שֶׁהַתְּקַבֵּל לְיוֹשִׁיבָה טוֹבָה אָבֵל חוֹשֵׁשׁ וְלֹא בְּטוֹחַ בְּעֲצָמוֹ. אֶשְׂמַח לְקַבֵּל אֶת תְּשׁוּבָתוֹ הַמְּאִירָה שֶׁל הָרַב שֶׁתְּכַוֵּן אוֹתָנוּ בְּדֶרֶךְ הַנְּכוּנָה.

בְּרָצוֹנִי לְצִיָּן שְׁבָרוּךְ הַשֵּׁם בְּהַמְלַצַת הָרַב הַיִּיְתִי בְּשָׁנָה שְׁעֵבְרָה

עם הילד באומן, וראיתי שני גדול מאד בהתנהגותו וברצינותו בלמוד. ברכותי ותודותי לרב.

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום שני לסדר שמיני, ט"ו אדר ב' (שושן פורים) ה'תשע"ד.

שְׁלוֹם וּבְרָכָה אֶל דּוֹד נְרוּ יְאִיר

לְנֶכֶן קִבְּלָתִי אֶת מִכְתָּבְךָ.

בְּוִדְאֵי יֵשׁ סְבוֹת טוֹבוֹת לְכָאן וְסְבוֹת טוֹבוֹת לְכָאן וְכוּ' וְכוּ', עִם כָּל זֹאת צְרִיכִים תְּמִיד לְרְאוֹת מֵה טוֹבַת הַבֵּן, וּמֵה הוּא רוֹצֵה, כִּי סוֹף כָּל סוֹף הוּא צְרִיף לְהַכְנִס לְיִשִּׁיבָה, וְהוּא צְרִיף לְהִיּוֹת הֵכִי מְאֹשֶׁר, וְלִבְנוֹת אֶת הַבְּטָחוֹן הָעֲצָמִי שְׁלוֹ, וְלִכֵּן צְרִיכִים לְתַת אֶת הַבְּחִירָה לְבֵן שֶׁהוּא יִבְחַר, וְאוֹלֵי צְרִיכִים לְהַקְדִּים וְלְהַגִּיד לוֹ אֶת הַהִשְׁלָכוֹת שֶׁיֵּשׁ לְכָאן וְלְכָאן, וְשֶׁהוּא יִבְחַר.

הָעֵקֶר לִבְנוֹת לְבֵן אֶת הַבְּטָחוֹן הָעֲצָמִי שְׁלוֹ, וְלְתַת לוֹ אֶת הַחֵם וְהָאֵהָבָה שֶׁזֶה מְאֹד מְאֹד נֶצְרָף בְּעֵתִים הַלְלוֹ, כִּי אִם רוֹצִים לְהַצְלִיחַ עִם הַיְלָדִים צְרִיכִים לְתַת לָהֶם אֶת הַחֵם וְהָאֵהָבָה וְהַגֵּב בְּכָל דְּבַר.

וְעַל כֵּלֵם צְרִיכִים הִרְבֵּה תְּפִלָּה לְבַקֵּשׁ אֶת הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עַל הַצְּלַחַת הַיְלָדִים, כִּי מֵה שֶׁתְּפִלָּה פּוֹעֵלֶת שׁוֹם דְּבַר בְּעוֹלָם לֹא פּוֹעֵל, וְלִכֵּן אֲשֵׁרִי הַהוֹרִים שֶׁמִּתְפַּלְּלִים בְּכָל יוֹם עַל הַצְּלַחַת יְלָדֵיהֶם, וּבְוִדְאֵי עַל יְדֵי זֶה יִרְאוּ בְּרָכָה מִיְלָדֵיהֶם, כְּמֵאֲמָרָם ז"ל (תְּנָא דְבֵי אֱלִיָּהוּ רַבָּה פָּרַק י"ח) מַעֲשֵׂה בְּכֹהֵן אֶחָד שֶׁהָיָה יִרְא שְׁמַיִם בְּסִטְרָה, וְהָיָה לוֹ עֲשָׂרָה בְּנִים מְאֹשֶׁה אַחַת, שֶׁשָּׂה זְכָרִים וְאֶרְבַּע נְקֻבוֹת, וּבְכָל יוֹם וְיוֹם הָיָה מִתְפַּלֵּל וּמִשְׁתַּטַּח וּמִתְחַנֵּן וּמִבְקֵשׁ רַחֲמִים וּמִלַּחֵף בְּלִשׁוֹנוֹ עֵפֶר, כְּדֵי שְׁלֹא יֵצֵא אֶחָד מֵהֶן לְיַדֵי עֲבָרָה וְלִיְדֵי דְבַר מְכַעֵר. מֵה הָיָה עוֹשֶׂה? בְּכָל יוֹם וְיוֹם הָיָה מְכַנְּסֵן לְבֵית פְּנִימִי, וְיֹשֵׁב וּמְשַׁמְרֵן בְּבֵית הַחִיצוֹן, וּמִתְפַּלֵּל וּמִשְׁתַּטַּח וּמִבְקֵשׁ רַחֲמִים וּמִלַּחֵף בְּלִשׁוֹנוֹ עֵפֶר כְּדֵי שְׁלֹא יֵהָא אֶחָד מֵהֶן בָּא לְיַדֵי עֲבָרָה וְלִיְדֵי דְבַר מְכַעֵר. אֲמָרוּ, לֹא יֵצֵאת אוֹתָהּ שָׁנָה וְלֹא שְׁנָתָה וְלֹא שְׁלֹשָׁה, עַד שֶׁבָּא עֲזָרָא וְהָעֵלָה אֶת יִשְׂרָאֵל מִבָּבֶל, וְהָעֵלָה

אותו פהן עמָהם. לא נכנס אותו פהן לבית עולמו, עד שראָה פהנים גדולים ופרחי פהנה מכניו ומכני בניו עד חמשים שנה, ואחר כך נכנס אותו פהן לבית עולמו, ועליו הכתוב אומר (תהלים ל"ז ג') "בטח ביהו"ה ועשה טוב" וגו'; אשרי מי שמכניס את הדבורים האלו בתוך לבו, ואז יצליח עם ילדיו.

המאחל לך ברכה והצלחה מן השמים...

ג' תתקצה.

כבר ארבע שנים אני לא מצליחה להכניס להריון. מה הסבה?

שאלה:

מאת מיכל: שלום כבוד הרב.

אני נשואה שמונה וחצי שנים, יש לי ילד בן שש וחצי, וכבר ארבע שנים אני לא מצליחה להכניס להריון. מה הסבה? ומה עלי לעשות כדי להפקד?

שאלה נוספת: איך אדע בודאות שבְעלי הוא הזוג שלי משמים? אני שואלת מכיון שלאחרונה אני מרגישה מרחקת ממנו, ושהתחנתתי אתו מהסבות הלא נכונות ומקום של נוחות ויציבות כלכלית, ולא מאהבה. אשמח לקבל את תשובותיך, תודה רבה.

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום שני לסדר שמיני, ט"ו אדר ב' (שושן פורים) ה'תשע"ד.

שלום רב אל מיכל תחיה

לנכון קבלתי את מכתבך.

רואים בחוש שבני אדם מחפשים לעצמם צרות מתחת לאדמה

וכו' וכו', הרי הקדוש ברוך הוא עזר לכם שיש לכם בן בגיל שש וחצי, ואתם צריכים להיות הכי מאשרים בחייכם ולרקוד בכל יום על המתנה הנפלאה שנתן לכם הקדוש ברוך הוא, ובמקום זה אתם עצובים וממרמרים למה אין לכם עוד ילדים? מה אתם צריכים לדחוק את השעה? למה אתם צריכים לחיות תחת לחץ כזה?

אחרי עשר שנים של נשואין את שואלת שאלה טפשית "איך אדע בודאות שבעלי הוא הזווג שלי מן השמים"?! לדעתי גם אם תחיי אתו עוד מאה שנים, גם אחר כך תשאלי את השאלה הזו וכו'.

כל המחשבות הזרות שנכנסו בראש שלך שהתחתנת עמו מהסבות הלא נכונות וכו', ולא מאהבה וכו', זה בא רק מחמת השגעון שנכנס בך שאת רוצה עוד ילדים ואין לך וכו', ובמקום לשמח ולרקוד בכל יום על המתנה הנפלאה שנתן לך הקדוש ברוך הוא שאחרים היו משלמים על זה מילי מיליונים שיהיה להם בן אחד או בת אחת, את צריכה למרר את חייך על לא דבר?

לדעתי את צריכה לבקש הרבה את הקדוש ברוך הוא שיתן לך את הבינה יתרה שיש לנשים, כי כנראה שאת לא קבלת את זה וכו'. בעל ואשה שהתחתנו לפני עשר שנים, ומכל שכן שהקדוש ברוך הוא עזר ונתן להם גם בן חמוד, עכשו את נזכרת לשאל אם זה הזווג מן השמים או לא? איפה השכל והבינה שלך? הקדוש ברוך הוא יכניס בך שמחה אמיתית לשמח עם בעלה, ותשתדלי לעשות כל מיני פעולות שבעולם שיהיו ביניכם שלום ואהבה והבנה הדדית, ותהיו הכי מאשרים בחייכם, ורואים בחוש שבני אדם מרב שעמום אין להם מה לעשות אלא לחפש חסרונות - הבעל על האשה והאשה על בעלה, וככה הם ממררים לעצמם את חיייהם בחנם.

המאחל לך ברכה והצלחה מן השמים...

ג' תתקצו.

**מה ההתר לרקוד ולשמח, הרי מיום שחרב בית המקדש
אסרו לשמע כלי זמר?**

שאלה:

מאת אלחנן: לכבוד הצדיק מיבנאל, שלום רב.
שמעתי שיש מנהג אצל חסידי ברסלב לרקוד בכל יום אחר
התפלה, ושכבודו הנהיג בקהלתו לרקוד יחד עם מוזיקה
שמחה. מה ההתר לכה, הרי אמרו שמיזם שחרב בית המקדש
אסרו לשמע כלי זמר?

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום שני לסדר שמיני, ט"ו אדר ב' (שושן פורים) ה'תשע"ד.

שלום וברכה אל אלחנן נרו יאיר

לנכון קבלתי את מכתבך.

הנה חכמינו הקדושים אמרו (שבת ל:): על הפסוק (קהלת ח' ט"ו)
"ושבחתני אני את השמחה" - זה שמחה של מצוה. (קהלת ב' ב')
"ולשמחה מה זה עשה" - זו שמחה שאינה של מצוה, ללמדך שאין
שכינה שורה לא מתוך עצבות ולא מתוך עצלות ולא מתוך שחוק
ולא מתוך קלות ראש ולא מתוך שיחה ולא מתוך דברים בטלים אלא
מתוך דבר שמחה של מצוה, שנאמר (מלכים ב' ג' ט"ו) "ועתה קחו לי
מנגן והיה כנגן המנגן ותהי עלי יד הוי"ה".

הרי שלך לפניך, שבשמחה של מצוה ראוי לשמח עם כלי
זמר, ותהלה לאל יש לכל בר ישראל לשמח עם נקדת יהדותו, וזה
החדוש שחדש לנו רבנו ז"ל שכל בר ישראל ישמח עם כל נקדה
ונקדה טובה שיש בו, ואמר רבנו ז"ל (ספר המדות אות שמחה סימן א')
כשאדם עושה מצוה בשמחה זה סימן שלבו שלם עם אלקיו; ורבנו
ז"ל החדיר באנשי שלומנו שנרגיש את הנקדות הטובות שיש בנו,

מכל שכן וכל שכן כשבר ישראל זוכה להתפלל את השלש תפלות שממשיכים את השלש מחין לאדם שינצל על ידי זה מפגם הברית, כמובא בדבריו ז"ל (לקיטי מוהר"ן חלק ב' סימן ח'), בודאי ראוי לו לשמח מאד מאד שזכה להתפלל את השלש תפלות, כי אם בני אדם היו יודעים מה זה להתפלל שחרית מנחה וערבית במנין דיקא, ואיזה מחין קדושים זה ממשיך לאדם, היו נזהרים מאד מאד להתפלל בכונה גדולה את השלש תפלות שחרית מנחה וערבית, ואחר התפלה היו רוקדים בשמחה עצומה, כי בפרוש גלה לנו האריז"ל שבכל יום יום ממשיכים מחין חדשים בכל העולמות, ולאדם בפרטיות וכו' דרך השלש תפלות שמתפללים.

ולכן ראוי לשמח מאד מאד אחר כל תפלה ותפלה, ולרקד עם כלי זמר, וזה מנהג של אנשי שלומנו שרבנו ז"ל הטעימנו שזוכה לטעם את הערבות הנעימות והידידות של התפלות הקבועות שאנחנו מתפללים בכל יום, ולכן לא בחנם שחסיד ברסלב רוקדים אחר כל תפלה ותפלה. ורבנו ז"ל אמר (לקיטי מוהר"ן חלק א' סימן נ') שמי שזכה לתקון הברית הרי התפלות שלו הן מיינ מתקין - שמרגיש כל מיני מתיקות וערבות בתפלתו, ולכן לא בחנם שרוקדים מרב שמחה אחר כל תפלה ותפלה.

ובפרט עכשו שעובר על בני אדם כל מיני משברים וגלים, וסובלים כל מיני סבל, מה טוב ומה נעים להרגיל את עצמו ללכת בדרך זו שגלה לנו רבנו ז"ל (לקיטי מוהר"ן חלק ב' סימן כ"ד) מצוה גדולה להיות בשמחה תמיד, ולהתגבר להרחיק העצבות והמרה שחורה בכל כחו, כי כל החלאות הבאים על האדם כלם באים רק מחמת קלקול השמחה, ולכן צריכים למסר את נפשו בשביל להיות תמיד בשמחה, וחכמינו הקדושים אמרו (תנחומא שמיני) לפי שאין השמחה ממתנת לאדם, לא כל מי ששמח היום שמח למחר, ולא כל מי שמיצר היום מיצר למחר, לפי שאין השמחה ממתנת לאדם.

ולכן אשרי אדם ששש ושמח עם הנקודות הטובות שיש בו,

וְגַלְיָה לָנוּ רַבְנוּ ז"ל (לקוטי מוהר"ן חלק א' סימן רפ"ב) שְׁאָדָם צָרִיךְ לְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ וּלְמַצֵּא בְּעֵצְמוֹ אֶת הַטּוֹב שֵׁישׁ בּוֹ, כִּי בְּכָל בֵּר יִשְׂרָאֵל יֵשׁ טוֹב אִמְתִּי וְנִצְחִי, כְּמֵאמָרָם ז"ל (בְּרִכּוֹת נ"ז.) עַל הַפְּסוּק (שִׁיר הַשִּׁירִים ד') "כִּפְּלַח הַרְמוֹן רִקְתָּךְ" - מֵאֵי רִקְתָּךְ? אֶפְלוּ רִיקְנִין שֶׁבְּךָ מְלֵאִים מִצְוֹת כְּרַמּוֹן; וְלָכֵן אֲשַׁרִּי מִי שֶׁשָּׁשׁ וְשִׂמְחָה עִם הַנְּקֻדּוֹת הַטּוֹבוֹת שֵׁישׁ בּוֹ, שֶׁבְּזֶה הוּא מְגַלְיָה אֶת טַהַר לְבָבוֹ שֶׁפּוֹנֵתוֹ רְצוּיָהּ בְּשָׂמִים, וּבְזֶה זוֹכִים לְהִתְחַזֵּק וּלְעֵבֵר אֶת זֶה הָעוֹלָם הָעוֹבֵר הַמְּלֵא נְסִיווֹת קָשִׁים וּמְרִים, וְזוֹכֵה לְהִחְזִיק מִעֲמֵד, וְשָׁשׁ וְשִׂמְחָה עִם הַנְּקֻדּוֹת הַטּוֹבוֹת שֵׁישׁ בּוֹ, שֶׁבְּזֶה בְּעֵצְמוֹ הוּא נִכְלָל בְּאֵין סוֹף בְּרוּךְ הוּא, כִּי כֹּף אָמַר רַבְנוּ ז"ל (לקוטי מוהר"ן חלק א' סימן ה') שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ וּמִצְוֹתָיו אֶחָד הֵם, וּבִשְׁעָה שְׁאָדָם עוֹשֶׂה וּמְקַיֵּם מִצְוֹת בְּשִׂמְחָה, עַל יְדֵי זֶה נִכְנָס בְּתוֹךְ שִׂמְחָתוֹ יִתְבָּרַךְ. הַמְּאַחֵל לָךְ בְּרָכָה וְהַצְלָחָה מִן הַשָּׁמַיִם...

ג' תתקצז.

אֵיךְ זוֹכִים לְיִשׁוּב הַדַּעַת בְּרוּחָנִיּוֹת וּבְגִשְׁמִיּוֹת?

שְׂאֵלָה:

מֵאֵת רוּנִי: שְׁלוֹם לְכַבּוֹד הָרַב שְׁלִיט"א.
אֵיךְ זוֹכִים לְיִשׁוּב הַדַּעַת בְּרוּחָנִיּוֹת וּבְגִשְׁמִיּוֹת?

תְּשׁוּבָה:

בְּעִזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם שְׁלִישִׁי לְסֹדֵר שְׂמִינִי, ט"ז אָדָר ב' ה'תשע"ד.

שְׁלוֹם וּבְרָכָה אֶל הַיְקָר וְהַנְּעִלָה רוּנִי נְרוּ יֵאִיר

לְנִכּוֹן קַבְלַתִּי אֶת מַכְתָּבְךָ.

דַּע לָךְ אֲשֶׁר בְּזֶה הָעוֹלָם הָעֶקֶר הוּא יִשׁוּב הַדַּעַת, כִּי בְּלֵי יִשׁוּב הַדַּעַת אֵין לְאָדָם כְּלוּם, וְלֹא עוֹד אֶלָּא שֶׁהוּא מְבַהֵל וּמְבַלְבֵּל לְגַמְרִי, וְאִזּוּ מְאוּמָה אֵין בְּיָדוֹ כְּלָל, וְאָמַר רַבְנוּ ז"ל (לקוטי מוהר"ן חלק ב' סימן

(י): מה שבני אדם רחוקים מהשם יתברך, מפני שאין להם ישוב הדעת. ולמה אין להם ישוב הדעת? מפני שאינם בשמחה. ולמה אינם בשמחה? מפני שלא מחיים עצמם עם הנקודות הטובות שיש בהם, כי באמת בכל בר ישראל יש טוב הרבה מאד, אלא אף אחד לא רוצה להכיר בטוב שיש בו, ולכן הוא שבור פתוס הנשבר ונמצא בדכאון פנימי ויאוש עמוק לגמרי וכו', ולכן אינם תופסים ואינם קולטים כלום מלמודם וכו', ורע ומר להם, ועל ידי זה הם נשברים לגמרי, ועל ידי העצבות נופלים לעצלות ומבלים את ימיהם הטובים בהבל וריק, ורע ומר להם בחיים ומאומה אין בידם.

ולכן גלה רבנו ז"ל את עצת השיחה בינו לבין קונו שזה מכניס ישוב הדעת אמתי באדם, וככל שמרבים בשיחה בינו לבין קונו כמו כן נכנס בו יותר ישוב הדעת, עד שזוכה לתפיסה קלה וכו', וקולט את הלמוד בנקל ומתמלא בדבקות גדולה באין סוף ברוך הוא וברוך שמו. כי באמת כשיש לאדם ישוב הדעת אמתי, אז מרגיש תמיד את אמתת מציאותו יתברך אשר אין טוב ונעם ואשר יותר מזה.

הלואי שתזכה לקיים את כל זאת, ואז כל החיים שלך ישתנו לטובה, ותוכל לנצל את הזמן היקר שלך אשר אי אפשר לקנות את זה בשום כסף שבעולם.

המאחל לך ברכה והצלחה מן השמים...

ג' תתקצח.

למרות שאני ובעלי נשואים שנים רבות, אין בינינו חבור אמתי. האם להשאיר אתו?

שאלה:

מאת נעמה: לכבוד הצדיק מיבנאל, שלום רב.
לי ולבעלי יש שבעה ילדים, ולמרות שאנחנו נשואים כבר

שנים רבות אני מרגישה שאין בינינו חבור אמתי. האם להשאר אתו?

תשובה:

בעזרת השם ותבריך, יום שלישי לסדר שמיני, ט"ז אדר ב' ה'תשע"ד.

שלום רב אל נעמה תחיה

לנכון קבלתי את מכתבך.

היום הדור הפקר לגמרי, ורוח הטמאה נושבת בכל מקום וכו', ולכן צריכים רחמים רבים - הן הגברים והן הנשים שיזכו ליראת שמים ולזכר שהקדוש ברוך הוא מנהיג את עולמו בהשגחה נוראה ונפלאה מאד, ואם זוג התחתנו ויש להם כבר ילדים, אזי עליהם לחשב פעמים מלחפש מומים אחד על השני, הינו הבעל על האשה או האשה על הבעל וכו', והחפוש הזה שמחפשים מומים על הבעל זה לא בא מרוח הקדשה אלא מרוח הטמאה, כי בודאי את מסתכלת בכל מיני סרטים מגעילים וכו', שממש לקחת את כל הדעות הנפסדות שלך וכו'.

הקדוש ברוך הוא זכה אותך עם בעל טוב, בעל מסור בכל נפשו אליך ואל הילדים, ובכל פעם מקרקרת בך רוח הטמאה וכו' ממה שהסתכלת בסרטים המגנים וכו', ואת רוצה לחקות את מעשה הגויים שחיים בתועבה וכו', וכל מעשיהם זה תועבה, ולכן עליך להתביש מאד מאד, כי סוף כל סוף משלמים על זה מחיר כבד מאד מאד. אל תחשבי שהעולם הפקר, את לא מפסיקה מלרדף את בעלך, ותמיד את מחפשת עלה להתגרש ממנו, כי הראש שלך מלא זבל ולכלוך, ואת תמיד חושבת מגברים אחרים, ולכן ראוי לך להתביש מאד מאד, כי לא יאבה הקדוש ברוך הוא לסלח לך. הבעל שלך מסור לגמרי אליך, ועוזר לך בכל הענינים, ואת חושבת שתוכלי לעבד עלי וכו'.

אני מכרח להגיד לך שכדאי לך לשוב בתשובה שלמה ולהתחיל

לְכַבֵּד וּלְיַקַּר אֶת בַּעֲלָהּ, מִיֵּלֵא אִם הוּא הִיָּה אִישׁ רַע וּבִלְעֵל וְנוֹתֵן לָךְ מַכּוֹת וְכוּ', הֵיוּ יְכוּלִים לְדוֹן בְּכָל הָעֲנִיָּן שְׁלֶךְ, אָבֵל אִיךָ שְׁאֲנִי יוֹדֵעַ הַסְּפוּר הוּא בְּדִיוֹק הַפּוּךְ - שְׁאֵת מוֹצִיָּאָה אֶת כָּל הָעֲצָבִים שְׁלֶךְ עַל בַּעֲלָךְ מוֹל הַיְלָדִים, וְכֵן אֶת לֹא מִתְבַּיֶּשֶׁת לְנַבֵּל אֶת הַפֶּה שְׁלֶךְ מוֹל הַיְלָדִים, שְׁעַל זֶה בְּעֲצָמוֹ מִגִּיעַ לָךְ גֵּט, וְלִכְן אֵל תַּחֲשָׁבִי שְׁאֵת טְלִית שְׁכָלָה תְּכַלֵּת וְכוּ', רְאוּי לָךְ לַחְזוֹר בַּתְּשׁוּבָה שְׁלָמָה וְתַכְךָ וּמִיד לְהַשְׁלִים עִם בַּעֲלָהּ, כִּי לְדַעְתִּי בַעַל כְּזֶה לֹא תִמְצָאִי בְּשׁוּם פָּנִים וְאַפֵּן.

הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא יִכְנִיס בְּךָ רוּחַ טְהוֹרָה שְׁתַּפְּסִיקִי לְהַסְתַּכֵּל בְּסִרְטִים מִגְעִילִים שֶׁל גּוֹיִים וְגוֹיּוֹת שְׁמִשָּׁם אֶת לִוְקַחַת אֶת כָּל הָרַעֲיוֹנוֹת הַפְּסוּלִים וְכוּ', חֲקוּי מַעֲשֵׂה הַגּוֹיִים וְכוּ'.

רַבְּנּוּ ז"ל אָמַר (לְקוּטֵי מוֹהֲר"ן חֶלֶק א' סִימָן רס"ה) שְׁקֵדָם שֶׁהִנְשָׁמוֹת יוֹרְדוֹת כְּאֵן לְזֶה הָעוֹלָם, לְמַעַלָּה הֵם נִשְׁמָה אַחַת, וְכִשְׁיוֹרְדוֹת לְזֶה הָעוֹלָם הֵן מִתְפַּצְלוֹת - הַזְּכָר יוֹרֵד דְרָךְ זוּג הוֹרִים אֶחָד וְהַנְּקֵבָה יוֹרֵדַת דְרָךְ זוּג הוֹרִים אֶחָרִים, וְעַד שְׁמוֹצָאִים אֶחָד אֶת הַשְּׁנַי לִוְקַח זְמַן כִּי יֵשׁ הַמוֹן עֲכוּבִים, כְּמֵאמָרָם ז"ל (סִנְהֶדְרִין כב.) קָשָׁה זְוִיגוֹ שֶׁל אָדָם כְּקָרִיעַת יַם סוּף, וְהִרְגַע שְׁמוֹצָאִים אֶחָד אֶת הַשְּׁנַי, הֵם מִתְאַחֲדִים יַחַד וְזוֹ הַשְּׁמִחָה הַכִּי גְדוֹלָה, וּבַפֶּרֶט כְּשִׁחִיִּים בְּקִדְשָׁה וְטְהוֹרָה יַחַד וְיֵשׁ בִּינֵיהֶם אֶהְבָּה גְדוֹלָה וְהַכְּנָה הַדְּרִית, וְהִעֲקָר שְׁמוֹתָרִים אֶחָד לְשַׁנִּי, אֲזִי הַשְּׁכִינָה נִמְצָאֵת בַּתּוֹךְ הַבַּיִת, לֹא כֵן כְּשִׁמְכַנִּיסִים בַּבַּיִת אֶת הַכְּלִי מִשְׁחִית שֶׁהוּא אָבִי אָבוֹת הַטְּמֵאָה - טְלוּיָזְיָה וְכוּ' וְכָל מִינֵי סִרְטִים שֶׁל תּוֹעֵבָה וְכוּ', שְׁאֲז מִגְרָשִׁים אֶת הַשְּׁכִינָה מִתּוֹךְ הַבַּיִת, וְעַל יְדֵי זֶה גוֹרְמִים פְּרוּד בֵּין הַבַּעַל וְהָאִשָּׁה רַחֲמָנָא לִיִּצְלוֹן, וְאֲז שְׁנִיָּהֶם סוּבְלִים.

וְלִכְן רְאִי לַחְזוֹר בַּתְּשׁוּבָה שְׁלָמָה וְלַעֲזוֹב אֶת כָּל הַשְּׁטִיּוֹת שְׁלֶךְ, תִּקְחִי אֶת עֲצָמְךָ בְּיַדְךָ וְתִהְיִי אִשָּׁה כְּשֶׁרָה הַמְּכַבֵּדַת אֶת בַּעֲלָהּ, וְחֲכַמִּינוּ הַקְּדוּשִׁים אָמְרוּ (תְּנָא דְבִי אֵלֵיהּ רַבָּה פֶּרֶק י' סִימָן ה') אִינְ אִשָּׁה כְּשִׁרְיָה אֶלֵא הָעוֹשָׂה רְצוֹן בַּעֲלָהּ; וּמָה סֶךְ הַכָּל בַּעֲלָךְ רוּצָה מִמֶּךָ?

רק לחיות ביחד באהבה ובהבנה הדדית, ולהיות סמל של קדשה לילדים.

המאחל לך ברכה והצלחה מן השמים...

ג' תתקצט.

שמעתי שבבית שיש בו מריבות כדאי להשמיט את השורה "צאתכם לשלום". האם זה נכון?

שאלה:

מאת ששון: לכבוד צדיק הדור! שמעתי שיש סגלה לבית שאין בו שלום בית רחמנא לצלן, לא להגיד בקבלת שבת "צאתכם לשלום". האם זה נכון? תודה וכל טוב סלה.

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום שלישי לסדר שמיני, ט"ז אדר ב' ה'תשע"ד.

שלום וברכה אל ששון גרו יאיר

לנכון קבלתי את מכתבך.

סגלה לשלום בית להיות ותרון אחד לשני, כי אי אפשר להחזיק בית אלא כשהבעל והאשה מותרים אחד לשני, וזה עקר השלמות של כל זוג - שאחד מותר לשני, ורבונו ז"ל אמר (לקוטי מוהר"ן חלק א' סימן פ') שעקר השלום כששני הפכים מתאחדים יחד, הינו אחד יש בו מדת החסד, ואחד יש בו מדת הגבורה, שהם שניהם הפכים, אך ומים, אבל אם הם מתאחדים זו השלמות של השלום, ולכן כל זוג שרוצים שהשכינה תשרה בתוך ביתם, עליהם להרגיל את עצמם לותר אחד לשני, ולסבל אחד את השני, ואמר החכם מכל אדם (משלי י"ב) "שנאה תערר מדנים ועל כל פשעים תכסה אהבה" - אם יש אהבה אמיתית בין הזוג, אפלו שיקרה משהו וכו' אזי "על כל

פְּשָׁעִים תִּכְסֶּה אֹהֶבָה", אָבֵל אִם מְאֹבְדִים אֶת הַשָּׂכֵל וְנִכְנָסִים בְּלֶחֶץ וְלֹא מוֹתָרִים אַחַד לְשָׁנִי, עַל יְדֵי זֶה מְכַל דְּבַר קָטָן עוֹשִׂים דְּבַר גָּדוֹל וְכוּ', וְאָזִי "שְׁנֵאָה תַעֲרַר מְדֻנִּים". וְלִכֵּן הַסְּגֻלָּה הַבְּטוּחָה לְשָׁלוֹם בֵּית-לְהֵיוֹת וְתָרֵן אַחַד לְשָׁנִי, וְלִדְעַת שְׁאֵם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׂדֵךְ בְּיַנְיָנוּ זֶה סִימָן שְׁאֲנַחְנוּ נְשָׂמָה אַחַת וְעֲלִינוּ לְהִסְתַּדֵּר יַחַד.

זֶה שְׁאוּמְרִים בְּלֵיל שַׁבַּת כְּשׁוֹכְנִסִּים בְּתוֹךְ הַבַּיִת "שָׁלוֹם עֲלֵיכֶם מְלֹאכֵי הַשְּׂרָת", "בּוֹאֲכֶם לְשָׁלוֹם מְלֹאכֵי הַשָּׁלוֹם", "בְּרֹכֵנוּ לְשָׁלוֹם מְלֹאכֵי הַשָּׁלוֹם", "צֵאתְכֶם לְשָׁלוֹם מְלֹאכֵי הַשָּׁלוֹם", זֶה עַל פִּי דְבָרֵי חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים שְׁאָמְרוּ (שַׁבַּת ק"ט:): שְׁנֵי מְלֹאכֵי הַשְּׂרָת מְלוּיִן לוֹ לְאָדָם בְּעָרֵב שַׁבַּת מִבֵּית הַכְּנֶסֶת לְבֵיתוֹ; אַחַד זֶה הַמְּלֹאֶךְ מִיכָאֵל, וְאַחַד זֶה הַמְּלֹאֶךְ גְּבַרְיָאֵל וְכוּ', וְלִקְרָאתֶם אֲנַחְנוּ שָׂרִים אֶת הַשִּׁיר הַזֶּה, וְזֶה שְׁאוּמְרִים "צֵאתְכֶם לְשָׁלוֹם" וְכוּ', זֶה לֹא שְׁשׁוּלְחִים אוֹתָם הַחוּצָה שִׁיחֲזֹרוּ מֵאִיפָה שְׁבָאוּ וְכוּ', אֲלֵא מְקַבְּלִים אֶת פְּנִיָּהֶם שֶׁהֵרִי יֵצְאוּ מֵעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן לְלוֹתוֹ לְבֵיתוֹ וְכוּ', וְאִין זֶה שֵׁיךְ כָּלֵל לְשָׁלוֹם בֵּית וְכוּ', אֲדַרְבָּה, הַמְּלֹאכִים שְׁמֵלוּיִם אֶת הָאָדָם מִבֵּית הַכְּנֶסֶת לְבֵיתוֹ, כְּשֵׁרוֹאִים שֵׁישׁ בֵּין הַזּוּג שְׁלוֹם וְאַהֲבָה וְאַחֲדוּת, וְהַכֵּל מוֹכֵן - גֵּרוֹת דּוֹלְקִים וְשִׁלְחָן עָרוּךְ וּמִטָּה מְצַעֵת, אָזִי אוֹמְרִים יְהִי רְצוֹן שִׁיְהִיָּה כֵּן לְשַׁבַּת הַבָּאָה.

הַכָּלֵל, שֶׁהַכֵּל תְּלוּי כְּפִי מִדַּת הַסְּבָלָנוּת וְהַתְּרַנּוּת שֶׁהַזּוּג צָרִיכִים לְקַבֵּל עַל עַצְמָם, וְאֵז יֵצְלִיחוּ בְּחַיֵּי נְשׁוּאֵיהֶם, וְאִין עוֹד מִדָּה כָּל כָּךְ יָפָה כְּמוֹ שְׁלוֹם וְאַהֲבָה וְאַחֲדוּת בְּתוֹךְ הַבַּיִת, וּמִבֵּית כְּזֶה יוֹצְאִים יְלָדִים הַכֵּי בְּרִיאִים בְּנִפְשָׁם וּבְשִׂכְלָם וְכוּ' וְכוּ'.

הַמֵּאחֵל לָךְ בְּרֹכָה וְהַצְּלֵחָה מִן הַשָּׁמַיִם...

ד'

אשתי רוצה שְאֵטִיל אֶתָּה וְאֶשׁוּחַח אֶתָּה. הַאִין זֶה בְּטוֹל זְמַן?

שאלה:

מצאת אבי: שלום וישע רב לצדיק שמחיה אותנו ומאיר לנו מתוך החשכה באורו של רבנו הקדוש. יישר כח גדול, ומשמים תברכו בכל הברכות והישועות. אשתי שתחיה מענינת שאלך לטיל אתה ואשוחח אתה, והיא טוענת שהיא מרגישה שהיא לא מענינת אותי ושאיני לי סבלנות אליה. האמת, אודה שבאמת אין לי סבלנות לשבת סתם ככה ולפטפט כי אני מרגיש בזבוז זמן, ומה גם שחז"ל הקדושים אמרו "אל תרבה שיחה עם האשה, וכל הפרכה שיחה עם האשה גורם רעה לעצמו ובטל מדברי תורה וסופו יורש גיהנם". ועל כן באתי בזה לבקש מהצדיק שיִרְאֶה לי את דרך האמת מה עלי לעשות. יישר כח, אבי.

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום שלישי לסדר שמיני, ט"ז אדר ב' ה'תשע"ד.

שלום וברכה אל אבי נרו יאיר

לנכון קבלתי את מכתבך.

אם היית המתמיד הכי גדול שלא פסק פומיה מגירסא, וחבל לך על כל דקה, כי הרי אתה יושב ולומד בהתמדה רבה מאד, בבלי ירושלמי ותוספתא, ומב"ם טור ושלחן ערוך בעמק העיון וכו', וכו', אזי אני יודע שבאמת חבל על הזמן, ואין לך זמן לאשתך וכו', אבל אתה ואני יודעים שאתה לא מתמיד כל כך גדול וכו', ויכולות לעבר שעות שתדבר עם פלוני או עם אלמוני וכו', עם כלם יש לך

שיחה משתפת, רק לא עם אשתך, וזה מראה שהשטן התלבש עליך ורוצה לשבר לך את הבית.

ולכן ראוי לכל בעל להוריד את עצמו אל אשתו, וללכת לטיל אתה, ולדבר על דא ועל הא, ולחזק ולעודד ולשמח אותה, וזו מצוה גדולה מאד מאד, כי אשה צריכה את העדוד מבעלה, ואין עוד דבר שמעודד ומחזק אותה כמו שהבעל יוצא אתה לטיל ומשיחים יחד, וזה מביא קרוב ללבבות גדול מאד מאד, ולכן זו מצוה גדולה לצאת ולטיל אתה, כדי לקרב את הלבבות יחד וכו'.

בודאי צריכים לשמר מאד מאד לא לנגע בנושאים רגישים שיכאבו לה וכו' או יכאבו לך וכו', כי על זה אמרו חכמינו הקדושים (אבות פרק א') ואל תרבה שיחה עם האשה; כי סופו גורם רעה לעצמו, ויורש גיהנם עוד בזה העולם, כי מרבוי הדבורים של נושאים רגישים שכואב לשניהם, יוצא מזה ריב, ואחר כך סובלים את הגיהנם בתוך הבית, ולכן כדאי וכדאי לדבר רק דבורים של התחזקות וספורי צדיקים ודבורי אמונה והשגחה פרטית, ומכל ספור שקורה בעולם מה לומדים מזה, וזה מקרב את הלבבות יחד, וזה דבר גדול מאד מאד.

המאחל לך ברכה והצלחה מן השמים...

ד' א.

האם זה לא זלזול לשייר שירים עם שמו הפרטי של רבי נחמן?

שאלה:

מאת ציון ששון: לכבוד הצדיק שלום וברכה וכל טוב. בשנים האחרונות הוציאו לאור המון דיסקים עם שירים

קצביים שמשתמשים בשמו הפרטי של רבנו, והאמת היא שזה מאד מפריע לי כי לדעתי זה זלזול. מה דעתכם בענין?

תשובה:

בעזרת השם ותברך, יום שלישי לסדר שמיני, ט"ז אדר ב' ה'תשע"ד.

שלום וברכה אל ציון ששון נרו ואיר

לנכון קבלתי את מכתבך.

אתה צריך לדעת שחכמינו הקדושים אמרו (סנהדרין ק.) רב נחמן אמר: הקורא רבו בשמו זה אפקרוותא, דאמר רבי יוחנן מפני מה נענש גיחזי? מפני שקרא לרבו בשמו, שנאמר (מלכים ב' ח' ה') "ויאמר גיחזי אדני המלך זאת האשה וזה בנה אשר החיה אלישע", וכן אמרו (מדרש אגדה) הקורא את רבו בשמו חייב מיתה, ולכן זו הפקרות ולצי לצנות ועזות גדולה מאד לעשות שירים על שמו של רבנו ז"ל, וכבר ידוע שאין לזה שום מקור בקדשה וכו', ועבדא בהפקירא נחא ליה, ומי שקורא את עצמו על שם רבנו ז"ל, צריך לשמר מאד לא להזכיר את שמו של רבנו ז"ל, ובפרט בלשון עלגת ומזלזלת ומגמגמת וכו', שזה פשוט לצי לצנות שעושים רחמנא ליצלן מרבנו ז"ל, ואוי לו ואוי לנפשו מי ששר את השירים האלו שהמציאו מטרפים ונואפים וכו' מסממים ותמהונים וכו', ולא יודעים שבנפשם הוא, כי אסור לעשות צחוק משם הצדיק, ומקדם או אחר כך יקבלו את הענש על זה ששרו שירים אלו שבהם מזכירים את שם רבנו ז"ל בדרך גמגום וזלזול וכו' וכו'.

הקדוש ברוך הוא יציל אותנו מהם ומהמונם, אין לזה שום קשר לחסידות ברסלב ואין לזה שום מקור בספרי רבנו ז"ל.

הקדוש ברוך הוא יכלה את הקוצים מהכרם.

המאחל לך ברכה והצלחה מן השמים...

ד'ב.

איך מחשבים הלכה למעשה את זמן החצות שרבנו דבר עליו בתורה קמ"ט?

שאלה:

מצאת משה: שלום וברכה לכבוד הרב, ותודה על כל התשובות שפנית לי בעבר.
איך מחשבים הלכה למעשה את זמן החצות שרבנו דבר עליו בתורה קמ"ט? מפתי מתחילים לספור - מצאת הכוכבים או מהשקיעה? והאם מדבר בשעות זמניות או בשעות של ששים דקות? אשמח לקבל תשובה מפורטת כדי שלא אטעה, תודה.

תשובה:

בעזרת השם ותברך, יום רביעי לסדר שמיני, י"ז אדר ב' ה'תשע"ד.

שלום וברכה אל משה נרו יאיר

לנכון קבלתי את מכתבך.

רבנו ז"ל אמר (לקוטי מוהר"ן חלק א' סימן קמ"ט) עקר חצות הוא תמיד אחר ששה שעות מתחילת הלילה, הן בקיץ והן בחורף, ואז מתחיל זמן חצות, ונמשך עד זמן אשמורה שניה, דהיינו שתי שעות ושמיצתי מאנשי שלומנו שזה שרבנו ז"ל אמר אחר ששה שעות מתחילת הלילה, זה סובב מהשקיעה, שאז שקיעת החמה, עם כל זאת יש בזה כמה וכמה שיטות, כגון אחרים אומרים שזה רק מודאי לילה שהוא אחר שבעים ושתיים דקות אחר השקיעה בזמן של רבנו תם.

ואחרים אומרים שהזמן הוא מזמן הגאונים שזה זמן יותר מקדם, והרב הקדוש מקאמארנא זכותו יגן עלינו מחזיק שלעולם זמן חצות הוא בשעה שתיים עשרה, בין בקיץ ובין בחורף, שזה קולא גדולה מאד, ובפרט בימי הקיץ, ולכן הבוחר יבחר.

העקר להקפיד להיות ער בזמן חצות, ואז יבקש על גלות השכינה וצרות ישראל, שהתפללות שהאדם מתפלל אז מאד מקבלות בשמים, כי בעת חצות נאמר (איכה ב' י"ט) "שפכי כמים לבך נכח פני הוי"ה", כי הקדוש ברוך הוא כביכול נמצא אז פה למטה בזה העולם, בסוד פנים אל פנים וכו'.

ומוהרנ"ת ז"ל אמר (לקוטי הלכות השקמת הבקר הלכה א' אות ט"ו) כמו שהגאולה הראשונה היתה בחצות לילה, כמו כן הגאולה העתידה תהיה רק בזכות אלו האנשים שקמים בחצות לילה, כי היתה הגאולה הראשונה בחצות דיקא, וכן הגאולה האחרונה שאנו מקוים לה במהרה בימינו תהיה על ידי בחינת חצות, על ידי הכשרים והיראים העומדים בכל לילה בחצות.

יעזר הקדוש ברוך הוא שנזכה לקיים את זה בתמימות ובפשיטות גמורה.

המאחל לך ברכה והצלחה מן השמים...

ד' ג.

מצב שלום הבית שלנו לא מאיר פנים. אשמח לקבל עצה.

שאלה:

מאת חנוך: שלום לכבוד הרב.

שמי חנוך, אני בן ארבעים ושנים, נשוי בלי ילדים. עבורי אלו הנשואין הראשונים ואלו אשתי גרושה ואם לשתי בנות מהנשואין הקודמים. אשתי בת ארבעים וארבע ואיננה מענינת בודו ילדים בטענה שיש לה כבר שתי בנות. מצב השלום בית שלנו לא מאיר פנים, ואנחנו פרודים כבר מסכות. אני לא יודע מה לעשות ואשמח לקבל עצה.

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום רביעי לסדר שמיני, י"ז אדר ב' ה'תשע"ד.

שלום וברכה אל חנוך נרו יאיר

לנכון קבלתי את מכתבך.

כל כך חבל שאתה חושב על מחשבות של גרושין, חפית ארבעים ושנים שנה, ועד שסוף כל סוף זכית למצא אשה טובה שתשמר אותך שלא תכשל בעברות חמורות וכו', ועכשו נפרדתם וכו', האם זו לא עצת הסמ"ך-מ"ם כדי להפיל אותך לשאול תחתית ומתחתיו? כי היכן תמצא אשה בת בנים? וכן אתה צריך לדעת שאתה בגיל כזה שכבר מסכן להביא ילדים וכו' וזה לא כל כך פשוט כמו שאתה חושב.

ולכן לדעתי תבקש סליחה מאשתך ותמשיכו לחיות באהבה גדולה מאד, ותגדל את הבנות שלה, והם יתחתנו ויביאו ילדים, ותהיה שמחה בביתכם, ועל כן לדעתי חבל מאד מאד שתתגרש, כי אחר כך תשאר גלמוד כל ימי חיך וכו' וכו'.

ראה להקפיד מאד להניח בכל יום תפלין כשרות, כי אי אפשר להסביר לכן אדם מעלת מצות תפלין ומעלת האדם שמניח תפלין, ואמרו חכמינו הקדושים (מנחות מ"ד) כל המניח תפלין מאריך ימים, ואמרו (פסיקתא זוטרתא שמות) כל המניח תפלין כאלו קרא בתורה, ואמרו (ילקוט שמות רמז רכ"ב) אמרו ישראל לפני המקום, אנו רוצים ליגע בתורה יומם ולילה אבל אין לנו פנאי, אמר להם הקדוש ברוך הוא קימו מצות תפלין ומעלה אני עליכם כאלו אתם יגיעים יומם ולילה; ואם היה אדם יודע את מעלת הזוכה להניח תפלין של יד ותפלין של ראש, היה נזהר בזה מאד מאד, והמצוה הזו ממשיכה לאדם חיים ודבקות באין סוף ברוך הוא, ואמרו חכמינו הקדושים (מנחות מ"ג:) כל שיש לו תפלין בראשו ותפלין בזרועו, הכל בחזוק שלא יחטא; כי כשאדם שש ושמש עם מצות תפלין שהניח היום,

השמחה של המצוה לא תתן לו לחטא, ולכן אשרי מי שנוהר מאד מאד במצות תפלין.

הקדוש ברוך הוא השומע תפלות ישראל ישמע בתפילתי שאני מבקש ומתפלל בעדך שתהיה לך הצלחה מרבה ובכל אשר תפנה תשכיל ותצלית.

המאחל לך ברכה והצלחה מן השמים...

ד' ד.

העבר שלי במצב עכוז והלדה מתקרבת. מה אפשר לעשות כדי שהוא יתהפך?

שאלה:

מאת רות דקלה: לכבוד מורנו ורבנו הקדוש. שמי הוא רות דקלה, אני בהריון ראשון ונמצאת כעת בשבוע השלישי ושמונה. לפני חדש וחצי כתבתי לכם שהעבר במצב עכוז, והשבתם לי שיש ענין שייתהפך הכל לטובה, ושעלי להתפלל בכל יום תפלה מיחדת שכתבתם לי. לצערי, העבר עדין לא התהפך והרופאים אמרו לי שאם הוא לא יתהפך תוך שבועים אצטרף לעבר נתוח קיסרי, אף אני לא רוצה להגיע לזה כי אני חוששת ומפחדת מזה מאד. מה עוד אני יכולה לעשות כדי לשנות את המצב?

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום רביעי לסדר שמיני, י"ז אדר ב' ה'תשע"ד.

שלום רב אל רות דקלה תחיה

לנכון קבלתי את מכתבך.

אל תפחדי משום דבר, הקדוש ברוך הוא יעזר שתלדי בקלות
מאד מאד, ואל תכנסי בלחץ פי גדול אדונינו ורב להושיע, ותעברי
את הלדה בקלות מאד, רק אל תהיי בלחץ משום דבר.

ראי לומר את התפלה הזאת בכל יום כמה פעמים, והקדוש
ברוך הוא יעזר לך שתלדי בנקל בלי שום סבוכים:

רבנו של עולם! חוס וחמל עלי ותקל מעלי את צער העבור
והלדה, ותהיה עמי בעת הלדה, ויצא הולד לאויר העולם ברגע
קטן בקלות בלי שום נזק לא לי ולא לולד, ויהיה נולד בשעה
טובה ומצלחת, ובמזל טוב לחיים טובים ולשלום ולבריאות
לחן ולחסד, ואני ובעלי נגדלהו לעבודתך ולתורתך הקדושה,
ונאמין בך תמיד אשר אתה נמצא ואין בלעדיך נמצא, ואתה
משגיח עלינו בהשגחה פרטי פרטית, ותשמר אותי ואת העבר
שלא אהיה אני והעבר נזוקים, לא בגוף, ולא באיברים, ולא
בעורקים, ולא בגידים, ולא בעור ובשר, ובשאר בנין האדם, לא
בתוך חלל הגוף, ולא חוץ לחלל הגוף, ותחזק את כחי ורוחי
ועצמותי, כמו שנאמר רפאות תהי לשרך ושקוי לעצמותיך, כי
לך יהוה הוחלתי אתה תענה יהוה אלהי, ואני ביהוה אעלוזה
אגילה באלהי ישעי, רצה יהוה להצילני יהוה לעזרתי חושה,
ואזכה לילד בקלות מאד בלי שום פחד וכאב וצער כלל, ואזכה
להכלל בך מעתה ועד עולם, אמן סלה.

הקדוש ברוך הוא השומע תפלות ישראל ישמע בתפלתי שאני
מבקש ומתפלל בעדך שיהיה לך הצלחה מרבה ובכל אשר תפני
תשכילי ותצליחי.

המאחל לך ברכה והצלחה מן השמים...

ד'ה.

חז"ל אמרו שלעתיד יתבטלו כל הקרבנות. איך זה יתכן, הרי התורה היא נצחית?

שאלה:

מאת משה: שלום לכבוד הצדיק האהוב על כל עם ישראל, הקדוש ברוך הוא ישלח לך רפואה שלמה ותוכל להמשיך לחזק אותנו באמונה בהקדוש ברוך הוא ובצדיקים, אמן.
חז"ל אמרו שלעתיד לבוא כל הקרבנות יתבטלו. חוץ מקרבן תודה, כי לא יהיו עונות. והרי התורה היא נצחית, ומה יהיה עם כל יתר המצוות של הקרבנות - עולה, שלמים, קרבן יולדת וכו', האם המצוות האלו יתבטלו לגמרי?

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום רביעי לסדר שמיני, י"ז אדר ב' ה'תשע"ד.

שלום וברכה אל משה נרו יאיר

לנכון קבלתי את מכתבך.

אחד מעקרי האמונה - שלא ישתנה שום דבר מהתורה הקדושה, ומה שאמרו חכמינו הקדושים (ויקרא רבה פרשה ט' סימן ז') לעתיד לבוא כל הקרבנות בטלין וקרבן תודה אינו בטל, כל התפלות בטלות והודאה אינה בטלה; הינו שלא יחטאו מרב גלוי אלקות שיהיה אז, וממילא לא יצטרכו להביא קרבן חטאת ואשם וכו', אבל הקרבנות ששייכים לכל יום וכן השייכים לשבתות ולימים טובים בודאי לא יתבטלו, וכמו שהתפלות שיתבטלו כל הבקשות הפרטיות שאדם מבקש, זה בריאות, זה פרנסה, זה ילדים וכו' וכו', כי יהיה לכל אדם מכל טוב, רק ישאר קרבן תודה והודאה, שתמיד יודו ויהללו את הקדוש ברוך הוא על כל החסדים והרחמים גמורים שעושה אתנו,

וכן התפללות יהיו של הודאה - שנודה להקדוש ברוך הוא על כל הטוב שגומל אתנו.

רבנו ז"ל אומר (לקוטי מוהר"ן חלק ב' סימן ב') שצריכים כבר עכשו להרגיל את עצמנו לתן תודה והודאה להקדוש ברוך הוא על כל החסדים והרחמים הגמורים שעושה עמנו, כי תודה והודאה זה שעשוע עולם הבא, וככל שאדם מרגיל את עצמו לתת תודה להקדוש ברוך הוא, כן ממשיך על עצמו הארת עולם הבא בעולם הזה, וכן אמר רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן חלק א' סימן ב') שהתפלה נקראת פי שנים וכו', כי צריכים קדם לתת תודה והודאה, ואחר כך שאלת צרכיו, שזה חרב פיפות, הינו שתי פיפות - מצד אחד לתת להקדוש ברוך הוא תודה והודאה, ומצד שני לבקש כל מה שצריך, שזה פרוש מה שאמרו חכמינו הקדושים (מדרש תהלים קמ"ט) פיהם של ישראל חרבם, שנאמר (תהלים קמ"ט) "וחרב פיפות בידם", הינו חרב התפלה יש לה שתי פיפות - מצד אחד תודה והודאה, ומצד שני תפלה ובקשה על להבא.

יעזר הקדוש ברוך הוא שנזכה לצית את רבנו ז"ל, ובכל יום יום לתת לו יתברך תודה והודאה על העבר, ולהתפלל על להבא.
המאחל לך ברכה והצלחה מן השמים...

ד'ו.

**בעלי נשלח לעבר בדיקות רפואיות אף הוא מסרב
לעשות אותן. מה עלי לעשות?**

שאלה:

מאת יהודית: שלום לכבוד הצדיק היקר. השם יתן לכם בריאות איתנה ואריכות ימים ושנים.
בעלי עבר סדרת בדיקות, ונמצא דם סמוי בצואה שלו.

הרופאים חוששים שזה קשור למחלה הידועה רחמנא ליצילן ובקשו ממנו להבדק בשנית, אך בעלי מאד חושש להבדק בגלל שגם אחיו וגם אח אמו נפטרו ממחלה זו, והוא מדאג מאד. מה גם שהוא טוען שלפני חדשים הבדיקות יצאו תקינות ולכן אינו רוצה להבדק.
מה עלינו לעשות? אני מבקשת מהצדיק עצה וברכה בנדון.

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום רביעי לסדר שמיני, י"ז אדר ב' ה'תשע"ד.

שלום רב אל יהודית תחיה

לנכון קבלתי את מכתבך.

תשובת חן על הברכות והאחולים לרפואה שלמה, ואמרו חכמינו הקדושים (בבא קמא צ"ב.) כל המבקש רחמים על חברו והוא צריך לאותו דבר הוא נענה תחלה; ולכן יעזר הקדוש ברוך הוא שתהיה רפואה שלמה לבעלך, והוא לא צריך ללכת לעשות בדיקות בשום פנים ואופן, הכל יתהפך לטובה וכו', ומה שמצאו דם וכו' זה רק סימן להתחלת אולקוס וכו', ולכן עליו לשמר לא לאכל שום דבר חמוץ וכו' או מלוח וכו', והקדוש ברוך הוא ישלח לו רפואה שלמה רפואת הנפש ורפואת הגוף גם יחד, ולא צריכים לפחד כלל, ומכל שכן לא כדאי להתבלבל משום דבר, כי בודאי לא חסר לו שום דבר, ונשמע ונתבשר בשורות משמחות תמיד.

חכמינו הקדושים אמרו (מנחות מ"ד.) כל המניח תפלין מאריך ימים, ולכן מה טוב ומה נעים שבעלך יניח בכל יום תפלין כשרות, ויזכה לאריכות ימים ושנים טובות ונעימות.

צריכים להקפיד מאד מאד על מזוזות כשרות שיהיו בבית, כמוכא בזהר (ואתחנן רס"ג): פקודא למקבע בר נש מזוזה לתרעיה למגהוי כל בר נש נטיר מעם קודשא בריך הוא כד נפיק וכד עייל, ורזא "הוי"ה ישמר צאתך ובוואך מעתה ועד עולם" - בגין דרזא דמזוזה

איהו קאים תדיר לפתחא וְדא איהו פתחא דלעילא, וְדא איהו דרגא דאקרי שומר לאשתכחא בנטירו. דבר נש לאו איהו נטיר בר נטירו דקודשא בריך הוא, דאיהו נטיר תדיר, וקאים לפתחא ובר נש לגו. ותו, דלא ינשי בר נש דוכרנא דקודשא בריך הוא לעלמין, וְדא איהו כגונא דציצית, כמה דכתיב "וראיתם אתו וזכרתם את" וגו', כיון דחמי בר נש להאי דוכרנא אדכר בגרמיה למעבד פקודא דמאריה וכו' [מצוה לקבע מזוזה בפתח ביתו, שעל ידי זה אדם שמור ממנו יתברך כשיוצא וכשנכנס, כי המזוזה שומרת על האדם, ומי שיש לו מזוזה כשירה על פתח ביתו, הוא תמיד נשמר על ידו יתברך, וכן האדם הזה כבר לא ישכח את הקדוש ברוך הוא], ולכן צריכים לקבע מזוזות כשרות על פתח ביתו, ולהקפיד על זה מאד מאד, וכך מובא גם בזהר (זהר תדש רות) מזוזות אותיות ו"ז מנ"ת, שלא נתן רשות למשחית לחבל וזו מפתחו.

הקדוש ברוך הוא השומע תפלות ישראל ישמע בתפילתי שאני מבקש ומתפלל בעדך שתהיה לך הצלחה מרבה ובכל אשר תפני תשכילי ותצליחי.

המאחל לך ברכה והצלחה מן השמים...

ד' ז.

האם אפשר להבין מדברי התניא שאין חשיבות להתבודדות?

שאלה:

מאת אהד : שלום וברכה!

חברי הראה לי את דברי בעל התניא בסוף פרק ל"ז, שם הוא אומר שמי שאינו קורא לקדוש ברוך הוא על ידי עסק התורה, אלא מתפלל "אבא אבא" - זוהי לא קריאה אמיתית. כיצד יש

להבין את הדברים? האם יש לומר שלדברי בעל התניא אין מקום אמתי להתבודדות חס וחלילה? תודה רבה, אהד.

תשובה:

בעזרת השם ותברך, יום רביעי לסדר שמיני, י"ז אדר ב' ה'תשע"ד.

שלום וברכה אל אהד נרו יאיר

לנכון קבלתי את מכתבך.

מזהרנ"ת ז"ל מאריך מאד לבאר את קשיתך, ומסביר בעמק את הענין (לקוטי הלכות ראש חדש הלכה ה') כי הנה חכמינו הקדושים אמרו (שבת י.) רבא חזייה לרב המנונא דקא מאריך בצלותיה, אמר מניחין חיי עולם ועוסקים בחיי שעה, והוא סבר זמן תפלה לחדוד וזמן תורה לחדוד; והענין הוא שיש שתי מיני תפלות - יש תפלה לצרכי הגוף שהיא חיי שעה, ויש תפלה שהיא בשביל חיי עולם בשביל התורה, ועל כן בודאי שלמות התפלה היא בשביל קיום התורה והמצוות, שתפלה זו היא למעלה מהתורה, מאחר שהוא מתחנן אליו ותברך שיזכה לקים את מצוותיו ותברך, ויזכה להבין את התורה הקדושה שלומד, ותפלה זו נקראת חיי עולם, שהוא מבקש על רוחניות שרוצה לקים את המצוות, ולהבין את התורה לעמקה.

וכן יש תפלה שמתפללין על צרכיו, דהינו פרנסה וכו' וחיים ורפואה וכו', וזאת התפלה נקראת חיי שעה, והיא למטה מהתורה וטפלה לתורה, כי בודאי מי שמתפלל על צרכי גופו ואינו מתכוון כלל בשביל התורה, רק הוא מתפלל שיתן לו השם ותברך בני חיי ומזוני וכו', להנאתו ולצורך גופו, זאת התפלה בודאי אינה חשובה לפני השם ותברך, והיא בחינת תפלות רעות שכתב רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן חלק א' סימן ר"ט) שיש לכל אדם תפלות רעות, כגון (ברכות ס"ג) גנבא אמחתרתא רחמנא קריה, כי זה ידוע ונראה בחוש שכל ימי חיינו הבל וריק וימינו כצל עובה, (תהלים קמ"ד ד') ומה יתרון לאדם בכל עמלו (קהלת א' ג'), ואם יצבור כעפר כסף (איוב כ"ז ט"ז), לא כמותו

יִקַּח הַכֹּל (תהלים מ"ח י"ט), וְאִין מְלוּיִן לוֹ לְאָדָם לֹא כֶסֶף וְלֹא זָהָב וְלֹא אֲבָנִים טוֹבוֹת וּמְרַגְלִיּוֹת (אבות פֶּרֶק ו'), וְעַל כֵּן מִי שְׁאִינוֹ מְסַתְּפֵל עַל הַתְּכֵלִית הָאֲחֻרֹנָה הָאֲמִתִּית, לָמָּה לוֹ חַיִּים? וּמָה הַנַּחַת רוּחַ לְהִשָּׁם יִתְבָּרֵךְ מִתְּפִלָּתוֹ שֶׁמִּתְּפַלֵּל שִׁיתֵן לוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ פְּרִנְסָה וּמְמוֹן וְכוּ', לְמֵלְאוֹת תְּאוֹת בְּטֶנוּ, וְהַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ יוֹדֵעַ וּמְבִין שֶׁכָּל מֶה שֶׁמִּבְקֵשׁ אִינוֹ טוֹבָה לְפָנָיו כָּלֵל, כִּי מֵאַחַר שְׁאִינוֹ מְסַתְּפֵל עַל הַתְּכֵלִית, בּוֹדֵאי הַפְּרִנְסָה וְהַעֲשִׂירוֹת שְׁלוֹ הִיא בְּחִינַת (קהלת ה' י"ב) עֲשֹׂר שְׁמוֹר לְבַעֲלָיו לְרַעְתּוֹ רַחֲמָנָא לִי צִלָּן.

נִמְצָא שֶׁהַתְּפִלָּה שֶׁהִיא לְצַרְךָ הַגּוֹף לְבַד בְּלִי כְּוִנַּת קִיּוֹם הַתּוֹרָה, הִיא בּוֹדֵאי אֵינָה טוֹבָה כָּלֵל, וְעַל תְּפִלוֹת כְּאלוֹ קוֹרָא תְּגַר בְּזֵהָר הַקְּדוֹשׁ (תְּקוּנַי זֵהָר תְּקוּנָה ו') צוֹנְחִין כְּכֹלְבִין הַבַּיָּת, הַבַּיָּת לֵן חַיִּי, הַבַּיָּת לֵן מְזוֹנָא וְכוּ', עֵינֵי שָׁם. וְאִין לְהִשָּׁם יִתְבָּרֵךְ נַחַת מִתְּפִלָּה כְּזֹאת שֶׁהִיא לְצַרְכֵי הַגּוֹף, כִּי אִם כְּשֶׁזֶה הַמִּתְּפַלֵּל מִתְּכַוֵּן בְּתְּפִלָּתוֹ בְּשִׁבְלֵי קִיּוֹם הַתּוֹרָה, דִּהְיִינוּ שֶׁמִּתְּפַלֵּל עַל בְּנֵי חַיִּי וּמְזוּנֵי וְכָל כְּוִנָּתוֹ כְּדִי שִׁיזְכֶּה לַעֲשׂוֹת רְצוֹנוֹ יִתְבָּרֵךְ וּלְקַיֵּם תּוֹרָתוֹ וּמְצוֹתָיו בְּאֲמִתּוֹ. וְאִם כְּוִנָּתוֹ בְּאֲמִתּוֹ בְּשִׁבְלֵי זֶה, בּוֹדֵאי יֵשׁ לְהִשָּׁם יִתְבָּרֵךְ נַחַת רוּחַ מִתְּפִלָּה כְּזֹאת, אֲבָל אִף עַל פִּי כֵן תְּפִלָּה כְּזֹאת הִיא בּוֹדֵאי לְמִטָּה מִהַתּוֹרָה וּטְפִלָּה לְתוֹרָה, כִּי מֵאַחַר שֶׁהַתְּפִלָּה בְּשִׁבְלֵי צַרְכֵי הַגּוֹף. נִמְצָא, שֶׁהַתְּפִלָּה זֹאת בְּפָנֵי עֲצָמָה אֵינָה כְּלוּם, כִּי לָמָּה לוֹ הַגּוֹף וְצַרְכָּיו וְהִיּוֹם בְּכֹאן וּמִחָר בְּקִבֵּר (פְּרֻכּוֹת כ"ח:), וְאִין לְתְּפִלָּה זֹאת שׁוֹם חַיּוֹת וְקִיּוֹם כִּי אִם עַל יְדֵי הַתּוֹרָה, דִּהְיִינוּ מֶה שֶׁמִּתְּכַוֵּן בְּתְּפִלָּתוֹ עַל צַרְכֵי הַגּוֹף בְּשִׁבְלֵי קִיּוֹם הַתּוֹרָה. נִמְצָא שֶׁתְּפִלָּה כְּזֹאת בּוֹדֵאי טְפִלָּה לְהַתּוֹרָה, כִּי הָעֵקֶר הוּא הַתּוֹרָה, רַק הוּא מִתְּפַלֵּל עַל צַרְכֵי הַגּוֹף כְּדִי שִׁיּוּכַל לְקַיֵּם אֶת הַתּוֹרָה, וְעַל כֵּן בּוֹדֵאי תְּפִלָּה כְּזֹאת הִיא טְפִלָּה לְתוֹרָה וּלְמִטָּה מִהַתּוֹרָה.

וְעַל תְּפִלָּה כְּזֹאת הַקְּפִידוֹ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים שֶׁלֹּא לְהֶאֱרִיךְ בָּהּ בְּיוֹתֵר, כְּמוֹ שְׁאֲמָרוֹ (שְׁבֵת י') מְנִיחִין חַיִּי עוֹלָם וְעוֹסְקִין בְּחַיֵּי שְׁעָה, כִּי הָעֵקֶר הוּא חַיִּי עוֹלָם, שֶׁהוּא הַתּוֹרָה. אֲבָל תְּפִלָּה כְּזֹאת בְּשִׁבְלֵי צַרְכֵי הַגּוֹף הִיא חַיִּי שְׁעָה, רַק שְׁצַרִּיכִין אוֹתָהּ בְּשִׁבְלֵי חַיִּי עוֹלָם בְּשִׁבְלֵי

התורה. ועל כן בודאי אין להניח העקר, שהוא חיי עולם, ולהאריך בטפל, שהוא חיי שעה. ותפלה כזאת צריכה שמירה גדולה שלא יתאחזו בה החיצונים, שלא תהיה בבחינת (משלי ה' ה) "רגליה ירדות מות" חס ושלום, כי מאחר שמתפלל על הצרכים הגשמיים של הגוף רק שפונתו בשביל התורה, בקל תוכל הסטרא אחרא להתאחז בו להטות כונתו בשביל צרכי הגוף בעצמו, שאז תפלתו פסולה.

אבל עקר התפלה השלמה היא כשאדם מתפלל רק על צרכי נשמתו בעצמו, דהינו שכל תפלותיו לזכות ליראת השם ועבודתו יתברך, כמו שאמר דוד המלך (תהלים כ"ז ד) "אחת שאלתי מאת הוי"ה אותה אבקש שבתי בבית הוי"ה כל ימי חיי". וזאת התפלה היא למעלה מהתורה, כי היא עקר קיום התורה והמצוות שמתפלל שיזכה ללמד תורה ולקיימה, ותפלה כזאת היא נקראת חיי עולם, והיא למעלה מהתורה וכו', עין שם באריכות גדולה.

ובזה נבין בנקל פונת הרב הקדוש הבעל התניא זכותו יגן עלינו (לקוטי אמרים פרק ל"ז) על הפסוק (תהלים קמ"ה) "קרוב הוי"ה לכל קראיו לכל אשר יקראהו באמת" - ואין אמת אלא התורה, דהינו שקורא את הקדוש ברוך הוא על ידי התורה דיקא, לאפוקי מי שקורא אותו שלא על ידי התורה, אלא שצועק כף אבא אבא, עין שם.

וכן מובא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן חלק א' סימן נ"ו) כשרוצים לקרא את הקדוש ברוך הוא צריכים לקרא אותו דרך התורה, כי התורה היא שמו יתברך, וכשקוראים את האדם צריכים לקרא אותו על ידי שמו, ואז הוא נתעורר, וכביכול כן אצל הקדוש ברוך הוא כשאדם קורא אותו דרך התורה, אז ממשיך את הקדוש ברוך הוא אליו, עין שם.

נמצא שעכשו ברור מאד שיש תפלות שאדם מתפלל לחיי שעה בלי שום תכלית, שעל זה קורא תגר בזהר (תקוני זהר תקון ו') צווחין ככלבין הב הב, הב לן חיי, הב לן מזונא וכו', עין שם, ויש

תפלה שמתפלל אדם לחיי עולם אפלו שמתפלל על פרנסה ועל בנים ועל רפואה, אבל עקר התכלית כדי שיוכל ללמד תורה, ולקיים את מצוותיו ותברך, שתפלה זו היא למעלה מהתורה וכו', ולכן אינם סותרים כלל.

וכבר אמר רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן חלק ב' סימן ק') שמקטן ועד גדול אי אפשר להיות איש כשר באמת, כי אם על ידי התבודדות. והיה מזכיר כמה וכמה צדיקים מפרסמים אמתיים ואמר שכלם לא באו למדרגתם כי אם על ידי התבודדות שיחה בינו לבין קונו; עין שם. המאחל לה ברכה והצלחה מן השמים...

ד' ח.

**הרמתי ידים על אשתי ועכשו היא רוצה להתגרש.
מה עושים?**

שאלה:

מאת נתי: לכבוד הרב מיבנאל.
אשתי משפילה ומבזה אותי ללא הפסקה, וכתוצאה מזה היתה לנו מריבה רצינית ואני הרמתי עליה ידים והרבצתי לה. עכשו היא רוצה שנתגרש. מה עלי לעשות?

תשובה:

בעזרת השם ותברך, יום רביעי לסדר שמיני, י"ז אדר ב' ה'תשע"ד.

שלום וברכה אל נתי גרו יאיר

לנכון קבלתי את מכתבך.

אתה צריך לדעת שהאשה של האדם היא חלק ממנו, כמו שכתוב (בראשית ב' כ"ג) "עצם מעצמי ובשר מבשרי לזאת יקרא אשה

כי מאיש לקחה זאת", ואמרו חכמינו הקדושים (יבמות סג.) זכה - עוזרתו, לא זכה - כנגדו; הינו אם הוא זוכה להיות איש כשר, ועושה את רצונו יתברך, אזי האשה עוזרת לו בהכל, אבל אם הוא לא זוכה, הינו שאינו זוכה להיות איש כשר ואינו עושה את רצונו יתברך, אזי אשתו כנגדו ובכל מה שיעשה היא תתנגד לו וכו', ולכן אם האשה משפילה ומבזה את בעלה וכו' זה סימן שהוא חטא נגדו יתברך, ולכן מקבל חזרה מאשתו, ועל זה אמרו חכמינו הקדושים (עירובין מ"א:) מי שיש לו אשה רעה אינו רואה פני גיהנם, וצריך לקבולי באהבה, שכל מה שעובר עליו ממנה הוא צריך לשתק ולקבל את זה באהבה, וזו המציאות.

ולכן כל אדם יכול לבדק את עצמו אם הוא עושה את רצונו יתברך בשלמות, אם אשתו בטלה אליו וכו', אז ידע בידעה שלמה שהוא בטל אליו יתברך וכו', אבל אם אשתו אינה בטלה אליו, ועוד מבזה ומשפילה ומקללת אותו וכו' וכו' - סימן שהוא עדין רחוק ממנו יתברך, ועליו לשתק ולקבל את הכל באהבה, כדי לתקן מה שפגם נגדו יתברך, וזה צריך כל בר ישראל לידע שהכל תלוי פני מעשיו, ואם אשתו עדין מתנגדת לו, עליו לחזר בתשובה שלמה עד שיחזר וילך לו כסדר, כמובא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי מוה"ר חלק ב' סימן פ"ב) כשאדם בטל אליו יתברך אז אשתו שהיא נקראת בחינת חוה בטלה אליו, שהוא נקרא בחינת אדם, והכל הולך לו ישר וכסדרן וכו'.

עכשו, איך אדם מסגל להרביץ לאשתו? הלא חכמינו הקדושים אמרו (סנהדרין נ"ח:) המגביה ידו על חברו אף על פי שלא הפהו נקרא רשע, שנאמר (שמות ב' י"ג) "ויאמר לרשע למה תכה רעך". למה הפית לא נאמר, אלא למה תכה, אף על פי שלא הפהו נקרא רשע; ומכל שכן וכל שכן איך יכול אדם לפעל בעצמו לתת מכות לאשתו? מה אדם שרק הגביה את היד על חברו כבר נקרא רשע, מכל שכן וכל שכן כשהכה אותו הוא רשע מרשע, ועל אחת כמה וכמה כשאדם

מכה את אשתו אין כבר לשון גנאי במה לכנותו וכו', כי זה אכזר שבאכזרים וכו', ומה הפלא שאשתך רוצה להתגרש ממך? מה אתה חושב שהיא תהיה השק חבטות שלך? אתה תכה בה והיא תגיד לך תודה רבה?

ולבסוף אתה שואל מה עלי לעשות? יש רק עצה אחת - מה שאמר רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן חלק ב' סימן קי"ב) אם אתה מאמין שיכולים לקלקל תאמין שיכולים לתקן, שתקבל על עצמך שאף פעם בחייה לא תגביה עוד יד על אשתך וכו', ותבקש ממנה סליחה, ואתה צריך רחמים מרבים שהיא תמחל לך וכו', ואז ושב ורפא לך, ובלבד שבאמת תקבל על עצמך לא להגביה ידים יותר.

המאחל לך ברכה והצלחה מן השמים...

ד' ט.

איך זוכים לחזר בתשובה מאהבה?

שאלה:

מאת אהרן: לכבוד מוהרא"ש.

תודה רבה לכם על הכל, בזכות רבנו ובזכותכם אני מחזיק מעמד, ולמרות שעוברים עלי יסורי גוף ולחצים אני והבר שלי מפיצים במסירות נפש את הקנטרסים, לומדים תורה ומתבודדים. אני קשור מאד לספרים שלכם ובמיוחד לספרי 'אשר בנחל' שמרפאים לי את הנשמה.

אני רוצה לחזר בתשובה שלמה מאהבה. איך זוכים לכך? בהזדמנות זו אבקש ברכה להצלחה בקניית הדיירה אותה אנו מתכננים לקנות בעזרת השם. תודה רבה.

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום רביעי לסדר שמיני, י"ז אדר ב' ה'תשע"ד.

שלום וברכה אל אהרן נרו יאיר

לנכון קבלתי את מכתבך.

אתה לא יכול לתאר ולשער את גדל הזכות שיש לך שאתה מפיץ את ספרי רבנו ז"ל, שאין למעלה מזה, כי באמת קבלנו מרבנו ז"ל מתנה שנקראת הפצה - להפיץ את ספריו הקדושים בין שכבות העם, כי בפרוש גלה לנו (לקוטי מוהר"ן חלק א' סימן י"ד) שעל ידי שמקורבים בני אדם לעבודת השם יתברך מעלים את כבוד השם יתברך לשרשו, ואמרו חכמינו הקדושים (בבא מציעא פ"ח.) על הפסוק (ירמיה ט"ו) "אם תוציא יקר מזולל" - אלו שמקורבים בני אדם לעבודת השם יתברך, כי זה נקרא מוציא יקר מזולל, הינו מזילותה דגלותא. והלואי שהיינו כל אנשי שלומנו חסידי ברסלב מציתים את מזהרנ"ת ז"ל שהניח לנו צואה ארבעה ימים לפני הסתלקותו ואמר אז לאנשי שלומנו "העבדה שלכם תהיה פוצו מפנינו חוצה", ואז היינו באים לתקוננו הנצחי.

ולכן אשרי מי שזוכה להפיץ בכל יום את ספרי רבנו ז"ל אשר אין עוד מעלה יותר גדולה מזו בתקון הברית, וכמו שאמר רבנו ז"ל (ספר המדות אות נאוף סימן מ"א) תקון להוצאת זרע לבטלה שישתדל להחזיר בני אדם בתשובה; ומי יכול להתפאר שהוא נקי מהחטא הזה, כי מובא בספר "ראשית חכמה" (שער התשובה פרק ג' סימן י') ומהדברים שצריך השב לתקן, הוא לתקן את ברית הפגום בהוצאת זרע לבטלה, שאין אדם בזמננו נצול ממנו בבחירתו, עין שם.

ואם כתב את זה עוד לפני ארבע מאות וארבעים שנה, כי הוא היה תלמיד הרמ"ק ז"ל שהיה בדורו של האריז"ל, וכבר אז כתב "שאין אדם בזמננו נצול ממנו בבחירתו", מה נאמר אנחנו בדור הזה שהכל פתוח, והכל פרוץ, ובני הנעורים נכשלים בגדול בחטא

המגנה והמרור הזה, ורק אלו הספרים, הקנטרסים והחוכרות שהם תמצית דברי רבנו ז"ל ומוהרנ"ת ז"ל מצילים את האדם מאבדון ומהתאבדות ומחזירים אותו בתשובה, כאשר יעידו כל המפיצים, ולכן אתה וחבריך צריכים מאד מאד לשמח שאתם זוכים לטרח ולהפיץ את אור רבנו ז"ל בין כל שכבות העם, ועל ידי זה מחזירים בני אדם בתשובה, וראוי לך לשמח מאד מאד שיש לך חלק בלגלות את האור הגנוז של רבנו ז"ל לכל בר ישראל, ובזה ראוי לך לרקד בכל יום בשמחה עצומה שאתה זוכה ומזכה את הרבים, אשר זכות הרבים תלויה בך, וזו עקר התשובה מאהבה - שהוא עוסק להחזיר בני אדם בתשובה, שאין דבר גדול מזה.

הקדוש ברוך הוא יעזר לך שבזכות שאתה מפיץ את אור רבנו ז"ל בעולם, שלא יחסר לך אף פעם שום דבר, ותהיה לך פרנסה בשפע, ודירה משלך, ולא תצטרך לגור בשכירות, ותהיה תמיד שש ושמח.

המאחל לך ברכה והצלחה מן השמים...

ד'י

גליתי שבגן של בתי מתנהגים בצורה לא ראויה ובחסר סבלנות לילדים. מה עלי לעשות?

שאלה:

מאת אורטל: לכבוד הצדיק היקר מוה"ר א"ש. השם יתן לך כח ובריאות איתנה. יש לנו אהבה גדולה אליכם, ותודה להשם יתברך שזכנו אותנו להתקרב לצדיק האמת! לצערי, בשבוע שעבר קרה לי מקרה לא נעים בגן של הבת הקטנה שלי בת החצי שנה, וכך היה: התקשרו אלי מהגן והודיעו לי שהילדה שלי עם חם גבוה. אחרי 10 דקות בערך

התקשרתי שוב לשאל מה שלום הילדה, ואמרו לי שהכל בסדר ואני יכולה להיות רגועה ולסיים את העבודה שלי. הגעתי לגן אחר שעתים, כל הילדים היו ישינים ורק הבת שלי צרחה מבכי. נכנסתי בשקט, וראיתי שהמטפלת מנדנדת את הלול בחזקה, מדברת לא יפה לתינוקת שלי ודוחפת לה מוצץ לפה בחזקה! לקחתי מהר את הילדה, והלכתי הביתה בוכה. התקשרתי לבעלת הגן וספרתי לה בבכי מה ראיתי. היא אמרה שזה לא יכול להיות, ומפה הספור התהפך, וגם הנגנות הפכו את הספור וטענו שאני אמא שמזניחה את הילדה שלה, שאני ממציאה דברים ואני שקרנית. הם הוסיפו שהרב שלהם אמר שאני מדמינת ושאיני צריכה להוריד את הכסו ראש ובעלי את הזקן... אני כל כך פגועה שלא מספיק שהתנהגו בצורה כזו עם הבת שלי, גם מוציאים אותי שקרנית ומדמינת. מה עלי לעשות עם הספור הזה?

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום רביעי לסדר שמיני, י"ז אדר ב' ה'תשע"ד.

שלום רב אל אורטל תחיה

לנכון קבלתי את מכתבך.

זה רשעות ואכזריות מה שעשו לך, כי מטפלת שמטפלת בתינוקות צריכה להיות מאד סבלנית ועדינה וכו', וכו', ואם היא עצבנית שלא יכולה לשמע בכי וצרחות של תינוקות וכו', עליה לעזב את העבודה, כי מי שעוסק בחנוך - הן מלמד והן מורה והן גונות, כלם צריכים לדעת שעם ילדים מכרחים הרבה סבלנות, כי בלי סבלנות לא יכולים לחנך ילדים, ומי שסובל מעצבים אסור לו להיות מחנך או מחנכת בשום פנים ואופן, ומכל שכן וכל שכן בתינוקיה, כי אם הולכים עם התינוקות ביד קשה וכו' ואי סבלנות וכו', מטפלת כזו

כָּבֵר צְרִיכָה לְהִתְפַּטֵּר, וְלִכְּנֹן לְדַעֲתִי אֶת צְרִיכָה לְהִתְלַוֵּן לְבַעֲלַת הַגֶּן, וְלְהִזְהִיר אוֹתָהּ שְׂאֵם עוֹד פֶּעַם יִקְרָה דְבָר כֵּזֶה אֶת תְּלִכִי אֶל הַגּוֹרְמִים מַעֲלִיָּה וְכו', כִּי זֶה רְשָׁעוֹת וְאַכְזָרִיוֹת גְּדוֹלָה מְאֹד לְהִתְנַהֵג כִּכָּה, וּמִכָּל שֶׁכֵּן לֹמַר בְּשֵׁם 'רַב' שְׂאֵת צְרִיכָה לְהוֹרִיד אֶת הַכֶּסֶף רֹאשׁ, וְהַבֶּעַל צְרִיךְ לְהוֹרִיד אֶת הַזָּקֵן וְהַפְּאוֹת, אֲנִי לֹא יוֹדֵעַ אִיזָה 'רַב' זֶה, אוֹלֵי רַב דִּקְלָפָה.

כָּל כֶּף חֶבֶל שְׁלֹקֶחִים מְטַפְלוֹת אוֹ גִּנְנוֹת אוֹ מוֹרוֹת אוֹ מְלַמְדִים שְׁבַכְלָל לֹא יוֹדְעִים אֶת עֲבוֹדָתָם, וְחֻכְמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים הַקְּפִידוּ עַל זֶה מְאֹד מְאֹד, וְאָמְרוּ (כְּבֹא בַתְּרֵא כ"א:): עַל הַפְּסוּק (רְמִיָּה מ"ח י) "אָרוּר עֲשֵׂה מְלֹאכֶת הַוּוִי" רְמִיָּה" - זֶה שְׂמֻזְנִיחַ אֶת הַתְּלַמִּידִים, וְכֹתֵב הַרְמָבָ"ם (פָּרָק ב' מֵהַלְכוֹת תְּלַמּוּד תוֹרָה הֶלְכָה ג') מְלַמֵּד הַתִּינוּקוֹת שֶׁהוּא מְנִיחַ הַתִּינוּקוֹת וְיוֹצֵא אוֹ שֶׁהוּא עוֹשֶׂה מְלֹאכָה אַחֲרַת עֲמָהֵן אוֹ שֶׁהוּא מְתַרְשֵׁל בְּלַמּוּדָן - הֵרִי זֶה בְּכָלֵל אָרוּר עֲשֵׂה מְלֹאכֶת הַשֵּׁם רְמִיָּה, לְפִיכֶף אֵין רְאוּי לְהוֹשִׁיב מְלַמֵּד אֶלָּא בַעַל יְרֵאָה מְהִיר לְקָרוֹת וּלְדַקְדֵּק.

רְאֵי לְהִתְחַזֵּק בִּיתֵר שְׂאֵת וּבִיתֵר עַז, וְאֲנִי מְבִיֵן אֶת הַכָּאֵב שֶׁלָּךְ, וּבְצִדְקָה, וְאֲנִי לֹא הֵייתִי מְחֻזֵּר לְשֵׁם אֶת הַיְלָדָה שֶׁלָּךְ, וְעוֹד הֵייתִי מְפָרְסֵם לְחִבְרוֹת שֶׁלָּךְ מֵהַ שְׁעֵשׂוּ לָךְ.

הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא יַעֲזֹר שְׂתַמִּיד תְּבַשְׂרֵי לִי בְּשׁוֹרוֹת מְשֻׁמְחוֹת.

הַמֵּאֲחֵל לָךְ בְּרִכָּה וְהַצְּלָחָה מִן הַשָּׁמַיִם...

ד' יא.

אֲנִי לֹא מוֹצֵאת אֶת הַכּוֹחַ שְׁלִי בְּחַיִּים. אוֹלֵי כְּדַאי לִי לְשִׁנוֹת אֶת שְׂמִי?

שְׂאֵלָה:

מַאת הַקְּטָרִין: לְכַבּוֹד קְדֻשַׁת הָאֲדָמוֹר שְׁלִיט"א.

שמי קטרוני, אני נשואה ואמא לשלשה ילדים נפלאים, אולם אני מרגישה שאני לא מוצאת את הכוון שלי בחיים - הן מבחינת פרנסה והן מבחינת מצוי עצמי, ואני מעניבת לשנות את שמי. הייתי שמחה אם הרב יוכל להמליץ לי על שם אחר.

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום רביעי לסדר שמיני, י"ז אדר ב' ה'תשע"ד.

שלום רב אל קטריני תחיה

לנכון קבלתי את מכתבך.

בודאי את צריכה לשנות את השם שלך, ותבחרי שם תנ"כי, כי השם של אדם אומר הרבה מאד, כי השם הוא הנפש, כמו שכתוב (בראשית ב') "וכל אשר יקרא לו האדם נפש חיה הוא שמו", כי השם הוא הנפש, ולכן צריכים מאד לשמר לא לתת שמות בדויים לילדים שאין לזה שום ערך וכו', וכן מצינו בדברי חכמינו הקדושים (ברכות ז:) מנא לן דשמא גרים? אמר רבי אליעזר דאמר קרא (תהלים מ"ו) "לכו חזו מפעלות הוי"ה אשר שם שמות בארץ" - אל תקרא שמות אלא שמות, ומובא במהרש"א (שם) שפעלות הוי"ה נמשכות אחר השם של האדם שהוא הגורם.

כל הבעיה שלך שאין לך בטחון עצמי, ואת צריכה לעבד הרבה על נקדה זו שיהיה לך בטחון עצמי, ואז תהיי תמיד שמחה ועליזה, אשר זה עקר העשירות של האדם, כמו שאמר התנא הקדוש (אבות פ"ד) איזהו עשיר? השמח בחלקו, ולכן את צריכה לעבד מאד מאד על נקדה אחת - נקדת השמחה - להיות תמיד שמחה ועליזה, ותמיד לשמע עלי זמר (קלטת של שירי קדש שישמחו אותך), כי השמחה היא רפואה בין בגשמי ובין ברוחני, וכל הצרות שיש לאדם זה רק מחמת חסרון השמחה, כי כשאדם שש ושמח אזי הוא מוצא את עצמו וכו' וכו'.

ולכן ראי להתחזק מאד להיות בשמחה, כי השמחה זו ההצלחה

שֶׁל אָדָם, כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבְנּוּ ז"ל (ספר המדות אות שמחה חלק ב' סימן א') מִי שֶׁהוּא שֹׂמֵחַ תָּמִיד עַל יְדֵי זֶה הוּא מְצַלִּיחַ, וְלִכֵּן אִם אֶת רוּצָה לְהַצְלִיחַ בְּחַיֵּיהֶ, תִּשְׁתַּדְּלֵי עִם כָּל הַכַּחוֹת לְהִיּוֹת רַק בְּשִׂמְחָה, וְאַף שֶׁאֲנִי יוֹדֵעַ שֶׁזֶה מְאֹד מְאֹד קָשָׁה לָךְ לְהַגִּיעַ לְשִׂמְחָה מְרַב הַבְּלִבּוּלִים שֶׁעוֹבְרִים עָלֶיךָ וְכוּ' וְכוּ', עִם כָּל זֹאת תְּכַרְיַחֵי אֶת עֲצֻמְךָ לְהִיּוֹת בְּשִׂמְחָה, וְתִרְאֵי שֶׁתְּהִיָּה לָךְ הַצְלָחָה בְּחַיִּים.

הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא הַשׁוֹמֵעַ תְּפִלוֹת יִשְׂרָאֵל יִשְׁמַע בְּתַפְלַתִּי שֶׁאֲנִי מִבְקֵשׁ עָלֶיךָ שֶׁתְּצַלִּיחֵי בְּכָל אֲשֶׁר תִּפְנִי.

הַמְּאַחַל לָךְ בְּרִכָּה וְהַצְלָחָה מִן הַשָּׁמַיִם...

ד' יב.

הָאֵם יֵשׁ עֵבֶן לְלַמֵּד וְלוֹמַר קְדִישׁ לְעֵלּוּי נִשְׁמַת הַרְשָׁעִים?

שְׂאֵלָה:

סַאֵת דָּן: שְׁלוֹם לְכַבֹּד הַצַּדִּיק, הַשֵּׁם יֶאֱרִיךְ יְמֵיכֶם בְּטוֹב וְשְׂנוֹתֵיכֶם בְּנְעִימִים.
יֵשׁ רְשָׁעִים גְּדוֹלִים שֶׁלְחַמוּ נֶגֶד הַיְהוּדוֹת בְּפִרְהוּסָה וְנִפְטָרוּ.
הָאֵם יֵשׁ עֵבֶן לֹמַר עֲלֵיהֶם קְדִישׁ וְלַלְמֵד לְעֵלּוּי נִשְׁמַתְךָ, מְכִיּוֹן שֶׁכָּל הַבָּנִים חְלוּנִיִּים וְאִינָם אוֹמְרִים קְדִישׁ אוֹ לֹמְדִים תּוֹרָה, אוֹ שֶׁעַל זֶה נֶאֱמַר "הַלְעִיטָהוּ לְרָשָׁע וַיָּמוּת" וְאִין צָרְךָ לְזַכּוֹת אוֹתָם?

תְּשׁוּבָה:

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם רַבִּיעִי לְסֵדֶר שְׁמִינִי, י"ז אָדָר ב' ה'תשע"ד.

שְׁלוֹם וּבְרִכָּה אֶל דָּן נְרוּ יֶאֱרִי

לְנִכּוֹן קַבְלַתִּי אֶת מַכְתְּבֶךָ.

בְּדַאי זֶה מִצְוָה גְּדוּלָה לומר קְדִישׁ וְלִלְמַד פֶּרֶק מִשְׁנֵיּוֹת אַחַר
נִשְׁמָה עֲרָמָה וכו', כִּי הִיא מִסְכְּנָה מָאד מָאד, מְשׁוּטְטָת בְּאֵוִיר הָעוֹלָם
וְאֵין לָהּ שׁוֹם מְנוּחַ וכו', וְלִכֵּן מִצַּד אַהֲבַת יִשְׂרָאֵל צְרִיכִים לַעֲסֹק
בְּתַקוּן נִשְׁמוֹת עֲרָמוֹת מִמִּצְוֹת וכו' וכו', וְלומר עֲלֵיהֶן קְדִישׁ, וְלִלְמַד
לְתַקוּן נִשְׁמַתָּם פֶּרֶק מִשְׁנֵיּוֹת.

וְכֵן מְסַפְּרִים חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים (תָּנָא דְּבֵי אֱלִיָּהוּ זֹוטָא פֶּרֶק י"ז) אָמַר
רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן זְכַאי: פַּעַם אַחַת הֵייתִי מֵהַלֵּךְ בְּדֶרֶךְ וּמִצָּאתִי אָדָם אֶחָד
שֶׁהוּא הָיָה מְלַקֵּט עֵצִים, וְדַבַּרְתִּי עִמּוֹ וְלֹא הִתְחַזֵּר לִי דְבַר, וְאַחַר כֵּן
הָיָה בָּא אֵלַי, אָמַר לִי: רַבִּי, מִתְּ אֲנִי וְלֹא חִי. וְאָמַרְתִּי לוֹ: אִם מִתְ אַתָּה,
עֵצִים הִלְלוּ לְמָה לָּךְ? וְאָמַר לִי: רַבִּי, הֵאָזִין לִי מִה שֶׁאָמַר לָךְ דְּבַר
אֶחָד - כִּשְׁהֵייתִי חִי אֲנִי וְחֻבְרֵי הֵינּוּ עוֹסְקִין בְּעֵבְרָה בְּפִלְטְרִין שְׁלִי,
וְכִשְׁבָּאֵנוּ לְכָאן גָּזְרוּ עָלֵינוּ גְזֵר דִּין שֶׁל שְׂרָפָה. כִּשְׁאֲנִי מְלַקֵּט עֵצִים -
שׁוֹרְפִין אֶת חֻבְרֵי, וְכִשְׁהוּא מְלַקֵּט עֵצִים אֲזִ שׁוֹרְפִין אוֹתִי. וְאָמַרְתִּי לוֹ:
דִּינְכֶם עַד מַתִּי? וְאָמַר לִי: כִּשְׁבָּאתִי לְכָאן הִנַּחְתִּי אֶת אֲשֵׁתִי מְעַבְרַת
וַיֹּדַע אֲנִי שֶׁזָּכַר הִיא מְעַבְרַת, לָכֵן בְּבִקְשָׁה מִמֶּךָ הָיָה זְהִיר בּוֹ מִשְׁעָה
שֶׁיְהִיָּה נוֹלָד עַד שֶׁיְהִיָּה בֶן חֲמֵשׁ שָׁנִים הוֹלִיךְ אוֹתוֹ לְבֵית רַבּוֹ לְמַקְרָא,
כִּי בְשָׁעָה שֶׁהוּא יֹאמַר בָּרְכוּ אֶת הַשֵּׁם הַמְּבֹרָךְ, אֲזִ יְהִיּוּ מַעֲלִין אוֹתִי
מִדִּינָה שֶׁל גִּיהֲנֹם; עֵינֵי שָׁם.

הָרִי שֶׁלָּךְ לִפְנֵיךְ גְּדֹל הַזְּכוֹת לַעֲשׂוֹת טוֹבָה לְאָדָם שֶׁנִּפְטָר, וְאִפְלוּ
שֶׁיְהִיָּה רָשָׁע כָּל יָמָיו וכו' וכו', צְרִיכִים לַעֲשׂוֹת לוֹ טוֹבָה נִצְחִית.

יַעֲזֹר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׁכַלְם יַחֲזִירוּ בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה בְּחַיִּים
חַיִּוּתָם, וַיָּבֹאוּ עַל תַּקוּנָם הַנִּצְחִית.

הַמֵּאֲחֵל לָךְ בְּרֻכָּה וְהַצְּלִיחָה מִן הַשָּׁמַיִם...

ד' יג.

האם מתר להתחפש בפורים או שזה מנהג הגויים?

שאלה:

מאת איתן: לכבוד קדשת האדמו"ר מוהרא"ש שליט"א.
קדם כל רציתי לאחל לצדיק ולבני משפחתו בריאות איתנה,
ושנזכה שתגורו כבר בארץ ישראל ולא תצטרכו לנסע הלוך
ושוב.

האם מתר להתחפש בפורים או שזה מנהג הגויים?

תשובה:

בעזרת השם ותברך, יום רביעי לסדר שמיני, י"ז אדר ב' ה'תשע"ד.

שלום וברכה אל איתן נרו יאיר

לנכון קבלתי את מכתבך.

תשובת חן לך על התפלות שאתה מתפלל על רפואתי ובריאותי,
יעזר הקדוש ברוך הוא שיתקבלו תפלותיך לרחמים ולרצון לפני
אדון כל.

בענין להתחפש בפורים, מובא בספרים הקדושים על זה הרבה
טעמים, ומנהג ישראל תורה הוא, ואסור ללעג על זה, ומוהרנ"ת
ז"ל מגלה סוד גדול מאד על זה (לקוטי הלכות קרחה הלכה ג' אות כ"ב):
מה שמשנין עצמם בפורים ומלבישין את פניהם ומדמין עצמן
לאמה אחרת, לישמעאל או לעכו"ם אחר וכיוצא בזה (עין שלחן ערוך
ארח חיים סימן תקצ"ו סימן ח' וברמ"א ובנושאי כליו) זה סוד משנין מפני
דרכי השלום, כי כשצריכין להרבות שלום וצריכין לפעמים לשנות
ולהתנהג ברמאות למען השלום, וצריכין לשנות פניו לכמה גוונים לכל
אחד ואחד כפי רצונו בשביל השלום. וזה סוד (תהלים י"ב ט) "כרם
זלות לבני אדם", ודרשו חכמינו הקדושים (ברכות ו:) כיון שנצרך אדם
לבריות, משתנה פניו לכמה גוונים, כי צריכין להתדמות לכל אחד

ואחד כפי רצונו כדי לאחז בשלום עמו, כדי למשכו ולקרבו להשם
 יתברך, וזהו "כרם זלות לבני אדם", כי לפי פשוטו 'זלות' פרושו בני
 אדם הזוללים ומבזים, דהינו כשרוצים להגביה ולהרים את הזוללים
 ומבזים מזילותא ודגלותא. וכמו שפרש רש"י שם על פסוק כרם זלות
 מעין זה. ואז כשצריכין להגביה אותם, שזהו סוד כרם זלות וכו',
 אז פניו משתנה בכרום לכמה גונין, כי צריכין לשנות פניו לפני כל
 אחד כרצונו, שזהו סוד משנין מפני השלום.

ועל כן בפורים, שאז הוא רבוי השלום ביותר ויותר, אפלו עם
 כל האמות, כי פורים מרמז על הגאלה אחרונה, שאז יהיה נמחה
 זכר עמלק לגמרי, וכמו שאמרו חכמינו הקדושים (שחר טוב שמואל ט)
 כל המועדים בטלים חוץ מפורים. כי עקר הגאלה האחרונה שימחה
 זכר עמלק, שזהו סוד פורים שאז יתרבה השלום הנפלא בעולם וכו',
 כמו שכתוב (ישעיה י"א) "וגר זאב עם כבש ונמר עם גדי ירפץ ועגל
 וכפיר ומריא יחדו ונער קטן נהג בם: ופרה ודב תרעינה יחדו ורצו
 ילדיהן ואריה כבקר יאכל תבן", כי אפלו שני הפכים יוכלו לחיות
 ביחד מרב הדעת שיהיה בעולם, כמו שכתוב (שם ט) "לא ירעו ולא
 ישחיתו בכל הר קדשי כי מלאה הארץ דעה את הוי"ה כמים לים
 מכסים", ועל כן בפורים משנין פניהם לכמה גונין, זה סוד שמשנין
 מפני השלום, כדי להמשיך כלם להשם יתברך, וכמו שכתוב (צפניה
 ג' ט) "כי אז אהפך אל עמים שפה ברורה לקרא כלם בשם הוי"ה
 לעבדו שכם אחד", שכל זה נעשה על ידי השלום, שזה סוד (אסתר י'
 ג) "ודבר שלום לכל זרעו", כמובא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן חלק
 ב' סימן כ"ז) על ידי השלום יכולין להמשיך כל העולם פלו לעבודתו
 יתברך לעבדו שכם אחד.

הרי שלך לפניך שיש בזה סוד נפלא במה שמתחפשים בפורים,
 וכל אחד מתחפש לאמה אחרת, כדי להמשיך את השלום הנפלא בין
 כל אמות העולם, ושתתגלה אמתת מציאותו יתברך לכל העולם פלו,
 וידעו כי להשם המלוכה ומשל בגוים.

וכן מביא מוהרנ"ת ז"ל (לקוטי הלכות תחומין הלכה ד' אות י' י"א) ענין נפלא על כל מיני הצחוק ושחוק שעושים בפורים (עין ברמ"א סוף סימן תרצ"ו), לרמוז שאז בימי הפורים האלה, מעלין כל מיני ירידות וקטנות, והכל נתהפך עכשו ונעשה מזה תורה, כי הירידה נתהפך לעליה, בבחינת ירידה תכלית העליה, כי הצדיק הגדול שיש לו דעת גדול, הוא מוריד עצמו לפעמים בכונה לעניני קטנות ומילי דשטותא, בבחינת (מנחות צ"ט:) ביטולה של תורה זהו קיומה, וכמוכא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן חלק א' סימן ע"ח) שזהו גם כן בחינת ירידה שקדם העליה, שמחמת שרואה שמחו נתיגע ואינו יכול עוד לילך במחו יותו, אזי הוא מקרח להוריד את עצמו לעניני קטנות ומילי דשטותא וכיוצא.

וכמוכא בזהר הקדוש (תוריע מ"ז) ברב המנונא סבא דהווי מסדרין קמיה תלת פרקי מילי דשטותא, ואחר כך על ידי בחינת ירידה זוכה לתכלית העליה, בבחינת ירידה תכלית העליה בבחינת ביטולה של תורה זהו קיומה, כמו שדרשו חכמינו הקדושים (תמורה י"ד) על הפסוק (תהלים ק"ט) "עת לעשות להי"ה הפרו תורתך"; שדיקא אז בפורים שמורידים את עצמם לכל מיני קטנות ושחוק וכו', ומילי דשטותא לשמח את עצמו וכו', שכל זה היא ירידה לצרף עליה, שאחר כך עולים בתכלית עליה, שזה האור הגנוז שנתגלה בימי פורים הקדושים מחין דאבא, שאדם מגיע למדרגה כזו עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי, כי נתגלה לו שהכל טוב, ואין שום רע כלל, כי מרב השמחה בפורים מרגישים רק את אמתת מציאותו יתברך בגלוי רב ונורא מאד, ויוצאים מכל הלבושים וכו', כמוכא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן חלק א' סימן ל"ג) שאז מתגלה הארת אורייתא דעתיקא סתימאה, שכביכול הוא בלי שום לבושים כלל, ומרגישים רק את אמתת מציאותו יתברך שאז כבר אין שום רע כלל בעולם, אלא הכל טוב, עין שם.

הקדוש ברוך הוא יאיר עלינו את אור הפורים על כל השנה,

ונזכה להיות תמיד שמחים ועליזים על נעם חלקנו שזכינו להתקרב אל הנחל נובע מקור חכמה זכותו יגן עלינו.

המאחל לך ברכה והצלחה מן השמים...

ד' יד.

איך אפשר להגיע לשמחה אמיתית?

שאלה:

מאת אפרת: איך אפשר להגיע לשמחה אמיתית שנובעת מהלב, שמחה פנימית ולא שמחה גשמית?

תשובה:

בעזרת השם ותברך, יום חמישי לסדר שמיני, י"ח אדר ב' ה'תשע"ד.

שלום רב אל אפרת תחיה

לנכון קבלתי את מכתבך.

רבנו ז"ל אמר (לקוטי מוהר"ן חלק ב' סימן כ"ד) מצוה גדולה להיות בשמחה תמיד, ולהתגבר להרחיק העצבות והמרה שחרה בכל כחו. וכל החולאת הבאין על האדם, כלם באין רק מקלקול השמחה וכו', וכפי קלקול השמחה והנגון, כן בא החולאת על האדם, וגם חכמי הרופאים האריכו בזה, שכל החולאת על ידי מרה שחורה ועצבות, והשמחה היא רפואה גדולה בין בגשמי בין ברוחני, וצריך להתגבר מאד בכל הכחות, להיות אף שמח תמיד. כי טבע של האדם למשוך עצמו למרה שחורה ועצבות מחמת פגעי ומקרי הזמן, וכל אדם מלא יסורים, על כן צריך להכריח את עצמו בכח גדול להיות בשמחה תמיד ולשמח את עצמו בכל אשר יוכל.

ואמר רבנו ז"ל (תני מוהר"ן סימן תקצ"ג) שאפלו בעת הצער והרחוק

מעבודתו יתברך וכו', וכן מה שעובר עליו כל מיני צרות ויסורים ומרירות ומכאובים וכו', עם כל זאת צריכין להתחזק להיות אף שמח תמיד, ולשמח את עצמו בכל מה דאפשר במה שמוצא בעצמו איזה נקדה טובה עדין, כי כל בר ישראל מלא נקודות טובות, כמאמרם ז"ל (ברכות נ"ז.) על הפסוק (שיר השירים ד') "כפלח הרמון רקתך". מאי רקתך? אפלו ריקנין שבף מלאים מצות כרמון; והעולה על הכל צריך לשמח במה שזכה שלא עשני גוי כגויי הארצות וכו', ולהפך את כל היגון ואנחה והצער והיסורין לשמחה גדולה, וצריכים לשמר מאד מאד מעצבות ומרירות ומדכאון שזה אבי אבות הטמאה וכו', ואפלו שהסמ"ך-מ"ם רוצה לשבר אותו לגמרי ולומר לו שאין לו כבר שום תקנה ותוחלת, עם כל זאת ראוי לו לומר לעצמו, אף על פי שאני כמו שאני וכו', אף על פי כן זכיתי להיות מזרע ישראל, ולקים כמה מצוות בכל יום ציצית ותפלין וקריאת שמע, וצדקה, ושבת, וכיוצא, ואף על פי שגם בעשית המצוות הם כמו שהם וכו', אף על פי כן על כל פנים יש בהם בודאי נקודות טובות מאד שנעשה מהם שעשועים גדולים למעלה בכל העולמות, כי הרי אפלו על ידי המצוות שנעשין על ידי פושעי ישראל, כי כל זמן ששם ישראל נקרא עליו, מתפאר בו השם יתברך הרבה, כמו שכתוב (ישעיה מ"ט) "ישראל אשר בך אתפאר".

וצריכים לדעת אשר המרה שחורה והעצבות מתגברת על האדם יותר מן הכל, וקשה לשברה יותר מכל המדות, ומזקת לאדם מאד יותר מהכל. וכל עקר התרחקות של כל אדם מהשם יתברך, היא רק מחמת עצבות ומרה שחורה ודכאון שמתגברים עליו, על כן צריכין לראות לשמח את עצמו בכל הכחות בכל מה דאפשר אפלו בעת שצר להאדם ודחוק לו מאד בגשמיות וברוחניות, הן בפרנסת הנפש, הן בפרנסת הגוף, אף על פי כן צריך לראות לבטח תמיד בהשם יתברך שסוף כל סוף לא יעזב השם יתברך אותו וכו', ולכן ראוי לשמח את עצמו בכל מה דאפשר; וזו התכלית והשלמות שאדם צריך להגיע אל זה.

וְלִכְּנֵן רַק תַּתְחִיל לְמַד לְהִיּוֹת בְּשִׂמְחָה, כִּי הַשִּׂמְחָה זֶה הַהֲצִלָּה שֶׁל אָדָם, כְּמוֹ שְׂאֵמֶר רַבְּנֵנוּ ז"ל (סֵפֶר הַמִּדּוֹת אוֹת שִׂמְחָה חֵלֶק ב' סִימָן א') מִי שֶׁהוּא שֹׂמֵחַ תָּמִיד עַל יְדֵי זֶה הוּא מְצַלִּיחַ, וְלִכְּנֵן אִם אֶת רוּצָה לְהַצְלִיחַ בַּחַיִּיהַ, תִּשְׁתַּדְּלֵי עִם כָּל הַכּוּחוֹת לְהִיּוֹת רַק בְּשִׂמְחָה, וְאַף שְׂאֵנִי יוֹדֵעַ שֶׁזֶה מְאֹד מְאֹד קָשֶׁה לָךְ לְהִגִּיעַ לְשִׂמְחָה מֵרַב הַבְּלִבוֹלִים שֶׁעוֹבְרִים עָלֶיךָ וְכוּ' וְכוּ', עִם כָּל זֹאת תִּכְרִיחֵי אֶת עַצְמְךָ לְהִיּוֹת בְּשִׂמְחָה, וְתִרְאִי שֶׁתְּהִי לָךְ הַצְּלָחָה בַּחַיִּים.

הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא הַשׁוֹמֵעַ תְּפִלוֹת יִשְׂרָאֵל יִשְׁמַע בְּתַפְלָתִי שְׂאֵנִי מִבְּקֵשׁ עָלֶיךָ שֶׁתְּצַלִּיחֵי בְּכָל אֲשֶׁר תִּפְנִי.

הַמְּאַחַל לָךְ בְּרִכָּה וְהַצְּלָחָה מִן הַשָּׁמַיִם...

ד' טו.

מָה עֲדִיף: לִישׁוֹן מְקֻדָּם וְלִהְשָׁכִים לְפָנַי עֲלוֹת הַשַּׁחַר אוּ לְלַכֵּת לִישׁוֹן כְּשִׁעְתִּים לְאַחַר זְמַן חֲצוֹת?

שְׂאֵלָה:

מֵאת יִשְׂרָאֵל.

מָה יוֹתֵר טוֹב: לְלַכֵּת לִישׁוֹן מְקֻדָּם וְלִהְשָׁכִים קִדְּם עֲלוֹת הַשַּׁחַר אוּ לְהִיּוֹת עַר עַד כְּשִׁעְתִּים אַחַר חֲצוֹת וְאַזּ לְלַכֵּת לִישׁוֹן? תּוֹדָה.

תְּשׁוּבָה:

בְּעֲזֶרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם חֲמִישִׁי לְסִדְרֵי שְׁמִינִי, י"ח אָדָר ב' ה'תשע"ד.

שְׁלוֹם וּבְרִכָּה אֶל יִשְׂרָאֵל נְרוּ יֵאִיר

לְנִכּוֹן קַבְלָתִי אֶת מִכְתָּבְךָ.

רַבְּנֵנוּ ז"ל אָמַר (שיחוֹת הַר"ן סִימָן ש"א) שֶׁעַקֵּר עֲבוּדַת אִישׁ הַיִּשְׂרָאֵלִי הוּא בַּחֲרֵף לְקוּם בַּחֲצוֹת, הִינּוּ דַעַת רַבְּנֵנוּ ז"ל הוּא לְלַכֵּת לִישׁוֹן מְקֻדָּם

וְלָקוּם מִקֶּדֶם, וְדָבַר זֶה אֵין לְמַעַלָּה מִזֶּה, קֶדֶם לְלֶכֶת לִישָׁן וְאַחַר כֵּן קָמִים, עִם כָּל זֹאת אָדָם קָרוֹב לְעַצְמוֹ וְהוּא צָרִיךְ לְדַעַת אֶת תְּכוּנַת הַנֶּפֶשׁ שְׁלוֹ, כִּי אִם טִבְעוֹ שֶׁהוֹלֵךְ לִישָׁן מֵאַחַר, וְכֵן שְׁקוּרָה מִה שְׁקוּרָה וְכוּ', שֶׁהוּא מִמִּילָא עַר בְּלִילָה, אֲזִי יִשְׁמַר מְאֹד מְאֹד עַל הַשְּׁעֵתִים הָאֵלוֹ שֶׁל זְמַן חֲצוֹת, שְׁאָמַר רַבְּנוּ ז"ל (לְקוּטֵי מוֹהָר"ן חֵלֶק א' סִימָן קמ"ט) שְׁאֵז עַת רְצוֹן גָּדוֹל מְאֹד בְּשָׂמִים.

הַעֲקָר זָכַר וְגַם זָכַר שְׁדִיקָא בְּלִילָה מִתְּגַבֵּר הַסֵּמ"ךְ-מ"ם עַל הָאָדָם לְבָלוֹת אֶת הַזְּמַן בְּהִבֵּל הַבְּלִים, הַעֲקָר שְׁלֵא יַעֲסֹק בְּעִבּוּדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ, וְלִכֵּן רוֹאִים אֵיךְ שֶׁהַסֵּטְרָא אַחֲרָא מִתְּגַבֵּרַת וּמִתְפַּשְׁטַת מְאֹד מְאֹד דִּיקָא בְּלִילוֹת, כְּגוֹן כָּל הַמְּקוֹמוֹת שֶׁל הוֹלְלוֹת, כְּמוֹ הַדִּיִּסקוּטִיקִים וְהַפְּאָבִים, הַבְּרִים וּמְקוֹמוֹת הַבְּלוּי וְכוּ', כִּי אֵז הַקְּלָפוֹת שׁוֹלְטוֹת בְּעוֹלָם, וְלִכֵּן הִיָּתָה דְרִכּוֹ שֶׁל הַרְבֵּי רַבֵּי אֱלִימֶלֶךְ מְלִיז'עֵנְסֶק זְכוּתוֹ יִגַּן עֲלֵינוּ לְהִיּוֹת סְגוּר וּמְסֻגָּר בְּחֻצֵי הַלִּילָה הָרֵאשׁוֹן שְׁאֵז הַקְּלָפוֹת מְשׁוֹטְטוֹת בְּעוֹלָם וְכוּ', וְצָרִיכִים מְאֹד מְאֹד לְשְׁמֹר מֵהֶם, וְעַל כֵּן אֲשַׁרִּי מִי שְׁשׁוֹמֵר עַל הַלִּילוֹת, כְּמוֹבָא בְּרַמְבַּ"ם (פֶּרֶק ג') מֵהַלְכוֹת תְּלַמּוּד תּוֹרָה הִלְכָה י"ג) אֵף עַל פִּי שְׂמֻצּוֹה לְלַמֵּד בַּיּוֹם וּבְלִילָה, אֵין אָדָם לְמַד רַב חֻכְמָתוֹ אֶלָּא בְּלִילָה, לְפִיכֵךְ מִי שֶׁרָצָה לְזָכוֹת בְּכַתֵּר הַתּוֹרָה יִזְהַר בְּכָל לַילוֹתָיו וְלֹא יֵאבֵד אֶפְלוֹ אֶחָד מֵהֵן בְּשָׁנָה וְאֶכִּילָה וְשִׁתִּיָּה וְשִׁיחָה וְכִיּוֹצֵא בָהֶן, אֶלָּא בְּתַלְמוּד תּוֹרָה וְדַבְרֵי חֻכְמָה.

וְאָמְרוּ חֻכְמִים (שִׁיר הַשִּׁירִים רַבָּה פָּרָשָׁה מ"ז סִימָן ח') אֵין רַנָּה שֶׁל תּוֹרָה אֶלָּא בְּלִילָה, שְׁנֶאֱמַר (אִיּוֹב ב' י"ט) "קוּמִי רַנִּי בְּלִילָה", (חֲגִיגָה י"ב:) וְכָל הַעוֹסֵק בַּתּוֹרָה בְּלִילָה חוּט שֶׁל חֶסֶד נִמְשָׁךְ עֲלָיו בַּיּוֹם שְׁנֶאֱמַר (תְּהִלִּים מ"ב ט') "יּוֹמָם יִצְוֶה הוֹי"ה חֶסְדּוֹ וּבְלִילָה שִׁירָה עִמִּי תִפְּלָה לְאֵל חַיִּי", (סִנְהֶדְרִין צ"ב.) וְכָל בֵּית שְׂאִין נִשְׁמָעִים בּוֹ דְבָרֵי תּוֹרָה בְּלִילָה אֲשׁ אוֹכְלָתוֹ, שְׁנֶאֱמַר (אִיּוֹב כ' כ"ו) "כָּל חֲשֵׁךְ טָמוֹן לְצַפּוֹנָיו תִּאֲכָלְהוּ אֲשׁ לֹא נִפְח", וְאָמְרוּ חֻכְמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים (לְקוּט בַּמְדַּבֵּר רַמְזוֹ תַשְׁמ"ט) עַל הַפְּסוּק (בַּמְדַּבֵּר ט"ו ל"א) "כִּי דָבַר הוֹי"ה בְּזָה" - זֶה שְׁלֵא הַשְּׂגִיחַ עַל דְּבָרֵי תּוֹרָה כָּל עַקְר, וְכֵן כָּל שְׁאֶפְשֵׁר לוֹ לְעַסֵּק בַּתּוֹרָה וְאֵינוֹ עוֹסֵק אוֹ

שקרא וּשְׁנָה וּפְרַשׁ לְהַבְלִי עוֹלָם וְהַנִּיחַ תְּלִמּוּדוֹ וּזְנָחוּ הָרִי זֶה בְּכָל־ל
בוֹזֵה דְבַר הַשֵּׁם.

וְאָמְרוּ חֲכָמִים (אָבוֹת פָּרָק ד') כָּל הַמְּבַטֵּל אֶת הַתּוֹרָה מֵעוֹשֶׁר סוֹפּוֹ
לְבַטְלָהּ מֵעוֹנֵי, וְכָל הַמְּקִיִּים אֶת הַתּוֹרָה מֵעוֹנֵי סוֹפּוֹ לְקִיּוּמָהּ מֵעוֹשֶׁר,
וְעֵינָן זֶה מְפָרֵשׁ הוּא בַּתּוֹרָה, הָרִי הוּא אוֹמֵר (דְּבָרִים כ"ח מ"ז) "תַּחַת
אֲשֶׁר לֹא עֲבַדְתָּ אֶת הָי"ה אֱלֹקֶיךָ בְּשִׂמְחָה וּבְטוֹב לֵבָב מְרַב כָּל וְעֲבַדְתָּ
אֶת אִיבִיד" וְאוֹמֵר (דְּבָרִים ח' ב') "לְמַעַן עֲנֹתְךָ לְהִיטִיבְךָ בְּאַחֲרִיתְךָ".

הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הַשּׁוֹמֵעַ תְּפִלוֹת יִשְׂרָאֵל יִשְׁמַע בְּתַפְלַתִּי שְׂאֲנִי
מִבְּקֵשׁ וּמִתְפַּלֵּל בְּעֵדֶךָ שְׂיִהְיֶה לְךָ הַצְּלָחָה מְרַבָּה וּבְכָל אֲשֶׁר תִּפְנֶה
תִּשְׁכִּיל וְתִצְלִיחַ.

הַמֵּאֲחֵל לְךָ בְּרָכָה וְהַצְּלָחָה מִן הַשָּׁמַיִם...

ד' טז.

**אֲנַחְנוּ לֹא מַצְלִיחִים בְּשׁוּם דְּבַר, וַיֵּשׁ לָנוּ קְשׁוּיִים גְּדוּלִים
בְּפִרְנֹסָה**

שְׂאֵלָה:

מֵאת אַרְבֵּית: שְׁלוֹם כְּבוֹד הָרַב.

לִי וּלְבַעְלֵי לֹא הוֹלֵךְ בְּשׁוּם דְּבַר וַיֵּשׁ לָנוּ קְשׁוּיִים גְּדוּלִים מְאֹד
בְּפִרְנֹסָה. גַּם אִם נִקְבַּל מִשְׁכַּרְתַּת גְּבוּהָה הַחֹבוֹת עֲצוּמִים וְכָל
זֶה אַחֲרֵי שֶׁהִגְעֵנוּ לְהִסְדְּרִים עִם הַבְּנֵקִים. מַה גַּם שֶׁבְּגִלְלֵי זֶה
בְּעֵלֵי נִמְצָא כָּל הַיּוֹם בְּעִבּוּדָה וְלֹא מִתְפַּנֶּה כָּלֵל לְקַבֵּעַ עֵתִים
לְתוֹרָה. מַה אָנוּ יְכוּלִים לַעֲשׂוֹת?

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום חמישי לסדר שמיני, י"ח אדר ב' ה'תשע"ד.

שלום רב אל ארנית תחיה

לנכון קבלתי את מכתבך.

אל תכנסו בפאניקה ובלחץ שזה יותר גרוע מעניות ודחקות וכו' וכו', כי חכמינו הקדושים אמרו (גדרים מ"א) אין עניות אלא מהדעת, כי דעת קנית מה חסרת וכו', ובשעה שאדם נלחץ זה יותר גרוע מהכל. אדם צריך לדעת שמכל צרה יכולים לצאת, אבל צריכים שכל לדעת איך לצאת מהצרה שנקלע אליה. הדבר הראשון - להיות רק בשמחה, כי השמחה מרחיבה את הדעת, כמוכא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי מוה"ר"ן חלק ב' סימן י') והרגע שנתרחבת הדעת כבר יודעים איך להתנהג, ולכן תראו שניכם לעבד על מדת השמחה, ולא להאשים אחד את השני, ותשמרו מהיום והלאה לא להכניס יותר בחובות, ולצמצם את ההוצאות וכו' וכו', ואז לאט לאט תראו שתצאו מהסכך שנסתבכתם בו וכו'.

הרבה פעמים אנשים עושים שטיות רק מחמת שנוכנסו בפאניקה ובלחץ, ולכן צריכים מאד מאד לשמר על דבר זה, לא להלחץ את עצמו.

תקבלו על עצמכם שמירת שבת בכל ההדורים, כי שמירת שבת זו סגולה לפרנסה ולשפע, כמאמר ז"ל (בראשית רבה פרשה י"א סימן א') על הפסוק (משלי י') "ברכת הוי"ה היא תעשיר ולא יוסף עצב עמה" - ברכת הוי"ה היא תעשיר - זו השבת, שנאמר (בראשית ב' ג') "ויברך אלקים את יום השביעי".

הקדוש ברוך הוא השומע תפלות ישראל ישמע בתפילתי שאני מבקש ומתפלל בעדך שתהיה לך הצלחה מרבה ובכל אשר תפני תשכילי ותצליחי.

המאחל לך ברכה והצלחה מן השמים...

ד' יז.

**מישהו טוען שפגעתי בו והוא קלל אותי. האם יש לי
ממה לחשש?**

שאלה:

מאת ישראל: שלום.

מישהו קלל אותי קללות נמרצות על לא דבר. הוא טוען שפגעתי בכבודו, אבל אני לא יודע על מה הוא מדבר. האם אני צריך לחשש מהקללות שלו, לבקש ממנו מחילה ולעשות התרת קללות או שאני לא צריך לעשות מזה עסק בכלל? תודה על הכל.

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום חמישי לסדר שמיני, י"ח אדר ב' ה'תשע"ד.

שלום וברכה אל ישראל נרו יאיר

לנכון קבלתי את מכתבך.

לא צריכים לפחד משום קללות, כי כבר אמר החכם מכל אדם (משלי כ"ב) "כצפור לנוד כדרור לעוף כן קללת חנם לא תבא", ואמר רבנו ז"ל (ספר המדות אות קלה סימן ו') סוף שקללת חנם ישוב על המקלל; ולכן אל תעשה עסק מכל הקללות שמקללים אותך כי אין בזה כלום וכו', וחכמינו הקדושים אמרו (פסחים ק"י:) כללא דמילתא - כל דקפיד קפדי בהדיה, ודלא קפיד לא קפדי בהדיה; הינו אם מכניסים את עצמו בפחדים מכל מיני קללות ולחשים וכו' אזי זה יכול להזיק לו וכו', אבל אם לא עושים שום עסק מזה, ואדרבה יודעים שהקדוש ברוך הוא מנהיג את עולמו בחסד וברחמים בצדק ובמשפט, ודבר גדול ודבר קטן לא נעשה מעצמו אלא בהשגחת המאציל העליון, על ידי זה הוא לא מפחד משום דבר שבעולם, כי על ידי תקף האמונה שיש באדם, לא יכולים לעשות לו שום דבר.

רַבְּנּוּ ז"ל אָמַר (סֵפֶר הַמִּדּוֹת אוֹת קָלְלָה חֶלֶק ב' סִימָן א') אָדָם הַרְגִיל בְּקָלְלוֹת הוּא בָּא מֵעוֹלָם הַתְּהוֹ, וְכֵן לְהַפְךָ - הַרְגִיל בְּבִרְכוֹת הוּא בָּא מֵעוֹלָם הַתְּקוּן; וְלִכֵּן צְרִיכִים מְאֹד לְשָׁמֵר לֹא לְקַלֵּל אֶת הַזּוֹלָת, שְׂזָה מֵרְאָה שֶׁהוּא בָּא מֵעוֹלָם הַתְּהוֹ, וְהוּא מְבַהֵל וּמְבַלְבֵּל, אֲלֵא לְהִיּוֹת רְגִיל בְּבִרְכוֹת לְבָרֵךְ אֶת כָּל בֵּר יִשְׂרָאֵל.

הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יִשְׁמִיעַ לִי בְּשׁוֹרוֹת מְשֻׁמְחוֹת מִמֶּךָ תְּמִיד.
הַמֵּאֲחִיל לְךָ בְּרִכָּה וְהַצְלִיחָה מִן הַשָּׁמַיִם...

ד' יח.

**אֲנַחְנוּ נִמְצָאִים בְּמִצּוּקָה כְּלִכְלִית קֶשֶׁה, וְזֶה גוֹרֵם לָנוּ
לְחֻצִים בְּבֵית**

שְׂאֵלָה:

מֵאת וִיקִי: שְׁלוֹם לְכָבוֹד הָרַב.

אֲנִי נִשְׁוֵאָה וְאִם לִילָד, וּבְרוּךְ הַשֵּׁם כְּעֵת נִמְצָאת בְּהַרְיוֹן נֹסֶף.
אֲנַחְנוּ נִמְצָאִים בְּמִצּוּקָה כְּלִכְלִית וְגָרִים אֶצֶל חֲמוּתִי, אֲנִי לֹא
עוֹבְדֵת וְלִכֵּן הַיֵּלֵד לֹא הוֹלֵךְ לִגְנוּ כִּי אֵין לָנוּ אֲמֻצָעִים לְשָׁלֵם. גַּם
בְּעָלִי לֹא עוֹבֵד, וּבְכָל פֶּעַם שֶׁהוּא מִנְסָה לַעֲשׂוֹת מִשְׁהוּ כְּדִי
לְהִיּוֹת עֲצֻמָּי - שׁוּם דְּבָר לֹא מִצְלִיחַ.

עֲכָשׁוּ הוּא פְּנֵה לְתַחֲוּם הַתְּוֹךְ בְּבִנֵי בְּרָקָה, וְגַם זֶה לֹא הוֹלֵךְ יֵשׁ
לָנוּ חוֹבוֹת וְהַלְוָאוֹת עַד מֵעַל הָרֵאשׁ, וְנִרְאָה שֶׁהֵכֵל סָגוּר וְשׁוּם
דְּבָר לֹא מִצְלִיחַ, אַךְ עִם כָּל הַקְּשֵׁי אֲנַחְנוּ תְּמִיד מִפְּרִי־שֵׁים
מֵעֲשָׂה מְנַסִּים לְהוֹדוֹת לַהֵשֶׁם גַּם עַל זֶה וּמְבַקְּשִׁים רַחֲמִים.

בְּעָלִי מְאֹד מִשְׁתַּדֵּל שְׁלֵא יִחְסַר לָנוּ כְּלוּם וְהוּא נוֹרָא מֵתְּאֻמָּץ,
אֶךְ עִם זֹאת הוּא נִרְאָה שְׁבוּר וּמְדַכָּא שֶׁהוּא לֹא מִצְלִיחַ לְהַבִּיא
הַבֵּיתָה כְּסוֹף. כְּבוֹד הָרַב, בְּבִקְשָׁה תִיעֵץ לָנוּ מֵהַ לַעֲשׂוֹת: הָאֵם

התוֹרָה יִצְלִיחַ? וְהֵאֵם בְּמִקְרָה שֶׁל מִצּוּקָה כְּלִכְלִית יֵשׁ הַתֵּר
 לְקַחַת גְּלוּלוֹת לְמִנְיַעַת הַרְיוֹן?
 בְּבִקְשָׁה כְּבוֹד הָרַב תִּבְרָךְ אוֹתָנוּ וּבִפְרָט אֶת בְּעָלֵי לְבָרְכָה
 הַצְּלָחָה וּפְרֻנְסָה. בְּעָלֵי מְאֹד מְחַבְּרֵי אֵלֵינוּ, וְתוֹדָה עַל כָּל
 הַבְּרוּכוֹת שֶׁבִּרְכַת אוֹתָנוּ בְּאוֹמֵן.

תשובה:

בְּעִזְרוֹת הַשָּׁם וְתִבְרָךְ, יוֹם חֲמִישִׁי לְסֵדֶר שְׁמִינִי, י"ח אָדָר ב' ה'תשע"ד.

שְׁלוֹם רַב אֶל וִיקֵי תַחֲיָה

לְנִכּוֹן קַבְלָתִי אֶת מַכְתָּבְךָ.

אֶת וּבְעֵלְךָ צְרִיכִים רַק לְשִׁמּוּחַ עַל הַמַּתְנָה שֶׁנָּתַן לָכֵם הַקְּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא - בֵּין חֲמוּדֵי, וְעַכְשָׁיו אֶת בְּהַרְיוֹן, הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יַעֲזֹר
 שֶׁתִּלְדִּי בְּקִלּוֹת מְאֹד מְאֹד, וְתִהְיֶי הַכִּי מְאֻשְׁרַת בְּחַיִּיךָ.

נָא וְנָא אֵל תִּכְנָסוּ בְּלַחֲץ וְכוּ', כִּי הַלַּחֲץ זֶה יוֹתֵר גְּרוּעַ מֵהַכֵּל,
 צְרִיכִים לְקַחַת אֶת הַחַיִּים בְּקִלּוֹת מְאֹד, וְלִשְׁמֹר לֹא לְפַל בְּפַח יוֹתֵר
 וְיוֹתֵר וְכוּ', כִּי כְּשֶׁאֲדָם מְלַחֲץ אֶת עֲצָמוֹ אִזּוּ מְאֻבָּד אֶת עֲשֵׁתוֹנוֹתָיו
 וְעוֹשֶׂה יוֹתֵר וְיוֹתֵר שְׁטִיּוֹת וְכוּ', וְלָכֵן אֶת צְרִיכָה מְאֹד לְשִׁמּוּחַ שֵׁישׁ לָךְ
 בְּעַל שְׁלֵא מַחְסִיר מִמֶּךָ שׁוֹם דְּבַר.

תִּשְׁתַּדְּלוּ מְאֹד מְאֹד לְשִׁמּוּר שְׁבֵת, כִּי הַשְּׁבֵת מְעַשְׂרֵת, כְּמֵאמְרָם
 ז"ל (בְּרֵאשִׁית רַבָּה פָּרָשָׁה י"א סִימָן א') עַל הַפְּסוּק (מְשָׁלִי י) "בְּרֵכַת הַיְי"ה הִיא
 תַּעֲשִׂיר וְלֹא יוֹסֵף עֲצָב עִמָּה" - בְּרֵכַת הַיְי"ה הִיא תַּעֲשִׂיר זוֹ הַשְּׁבֵת,
 שֶׁנֶּאמַר (בְּרֵאשִׁית ב' ג') "וַיִּבְרָךְ אֱלֹקִים אֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי".

דְּעֵי לָךְ שֶׁסְּגָלָה לְפְרֻנְסָה לְבָרְךָ בְּרֵכַת הַמְּזוֹן מִתּוֹךְ הַסְּדוּר דִּיקָא,
 וּבְקוֹל וּבְשִׁמְחָה, וְזֶה מְסָגֵל לְעֲשִׂירוֹת נִפְלְאוֹה, כְּמוֹ שְׁכָתוּב (מְשָׁלִי י)
 "בְּרֵכַת הַיְי"ה הִיא תַּעֲשִׂיר וְלֹא יוֹסֵף עֲצָב עִמָּה", הֵינּוּ אִשָּׁה שֶׁמְבָרַכַת
 אֶת בְּרֵכַת הַמְּזוֹן בְּשִׁמְחָה עֲצוּמָה, זֶה מְסָגֵל לְעֲשִׂירוֹת, וְכֵן לְהַזְהֵר
 מְאֹד עַל נְטִילַת יָדַים וְכוּ', וְלָכֵן מֵהַיּוֹם וְהַלָּא תִקְפִּידִי מְאֹד מְאֹד עַל

נטילת ידים כשאת קמה בבקר וכו', וכן כשיוצאים לשרותים וכו', וכן לפני האכילה לטל ידים עם נטלה דיקא וכו', כי נטילת ידים מסגלת להציל מעניות, כי ע'ל נטילת ידים - ראשי תבות ענ"י, ומי שמוזלזלת בנטילת ידים נעשית עניה, ואמרו חכמינו הקדושים (שבת ס"ב:) אמר רב חסדא: אגא משאי מלא חפני מיא ויהבו לי מלא חפני טיבותא [אני נטלתי ידי עם מלא מים ונתנו לי חפנים מלא טוב; כי רב חסדא היה עשיר גדול מאד, והכל בזכות נטילת ידים שהיה מקפיד על זה].

הקדוש ברוך הוא יעזר שתבשרי לי בשורות משמחות תמיד.
המאחל לך ברכה והצלחה מן השמים...

ד' יט.

**שמעתי שיש מנהג אצל אנשי שלומנו להדליק נר תמיד.
איך עושים זאת בדיוק?**

שאלה:

מאת גד: לכבוד מורנו ורבנו המאיר לארץ ולדרים עליה, ובטובו מוצא מזמנו לענות על שאלותינו.

ידוע שיש ענין גדול אצל אנשי שלומנו להדליק נר תמיד. א. האם יש ענין שכל אחד ואחד ידליק נר תמיד בביתו או שמדליקים רק בציון רבנו או במקום ההתכנסות של אנשי שלומנו?

ב. האם יש ענין להדליק בשמן זית דוקא?

ג. האם שנים או שלשה אנשים יכולים להדליק בשתפות, כלומר להשתתף בהוצאת השמן וכו' וזה יחשב לזכות כלם? בברכת בריאות ואריכות ימים ושנים, וכל טוב סלה.

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום חמישי לסדר שמיני, י"ח אדר ב' ה'תשע"ד.

שְׁלוֹם וּבְרָכָה אֶל גֵּד נְרוֹ יְאִיר

לְנִכּוֹן קַבְלָתִי אֶת מַכְתְּבֶךָ.

רַבְּנוּ ז"ל הִפְלִיג מְאֹד מְאֹד בְּמַעֲלַת נֵר תְּמִיד, וְאָמַר (סֵפֶר הַמְדוּת
אוֹת נֵר תְּמִיד חֶלֶק ב' סִימָן א') בְּזִכְרוֹת נֵר תְּמִיד הַדּוֹלָקִים בְּשֶׁמֶן זַיִת, נִצּוּלִין
מִגְזֵרֵת שְׂמֵד; וְאֵת זֶה מְדַלֵּיקִים רַק בְּבֵית הַכִּנּוֹסֶת, אוּ בְּקַבְרֵי צַדִּיקִים,
וְלֹא בְּבֵית בָּשׂוּם פְּנִים וְאִפֶּן, כִּי זֶה פְּשוּט מְסֻכָּן וְכוּ'. וְאִדְרָבָה, מִי
שֶׁיִּכּוֹל לְהַשְׁתַּתֵּף בְּקִנְיַת שֶׁמֶן לְמַעַן הַדְּלִיקַת נֵר תְּמִיד תְּבוּא עָלָיו
בְּרָכָה, וְהוּא וּבְנֵי בֵיתוֹ יִהְיוּ שְׂמוּרִים מִגְזֵרֵת שְׂמֵד רַחֲמָנָא לִיצְלָן.

הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא הַשּׁוֹמֵעַ תְּפִלוֹת יִשְׂרָאֵל יִשְׁמַע בְּתַפְלָתִי שְׂאֲנִי
מְבַקֵּשׁ וּמִתְפַּלֵּל בְּעִדָּךְ שִׁיְהִיָּה לְךָ הַצְּלָחָה מְרֻבָּה וּבְכֹל אֲשֶׁר תִּפְנֶה
תִּשְׁכִּיל וְתִצְלִיחַ.

הַמֵּאֲחֵל לְךָ בְּרָכָה וְהַצְּלָחָה מִן הַשָּׁמַיִם...

ד' כ.

**אִיךָ זֶה יִתְכַּן שְׂאֲנִישִׁים שֶׁקִּרְבָּתִי מִתְרַחֵקִים מִמֶּנִּי וְעוֹד
מִזְלָזְלִים בִּי?**

שאלה:

מֵאֵת אַבְרָהָם: לְכַבּוֹד הַצַּדִּיק הִיקָר שְׁלוֹם וּבְרָכָה!
אֲנִי עוֹסֵק בְּקִרְוֵי רַחוּמִים מִזֶּה הַרְבֵּה שָׁנִים, וּמִשְׁתַּדֵּל לְקַרֵּב
אֶת כָּל מִי שֶׁאֲנִי יְכוּל, אֶף לְצַעְרֵי כָּבֵד כְּפֹה פְּעָמִים הָאֲנָשִׁים
שֶׁקִּרְבָּתִי הִתְרַחֲקוּ מִמֶּנִּי וְעוֹד הַעֲלִילוּ עָלַי עֲלִילוֹת שׂוֹא.
רְצִיתִי לְדַעַת מִדּוּעַ זֶה כִּף שֶׁאֲנִי מוֹסֵר אֶת נַפְשִׁי כְּדִי לְקַרֵּב
אֲדָם וְלַעֲזֹר לוֹ בְּמָה שֶׁאֲנִי רַק יְכוּל וּבְסוּפּוֹ שֶׁל דְּבַר הוּא יוֹרֵק

לכאנ"י? ומדוע אני מרגיש שמשמים מנסים למנוע מפני
להמשיך לקרב רחוקים?

תשובה:

בעזרת השם ותברך, יום חמישי לסדר שמיני, י"ח אדר ב' ה'תשע"ד.

שלוש וברכה אל אברהם נרו יאיר

לנכון קבלתי את מכתבך.

אתה לא יכול לתאר ולשער את גדל זכותך בשמים, כי זה
שמקרב יהודים אל הקדוש ברוך הוא הוא מאד מאד חשוב בעיניו
יתברך, כמובא בזהר (תרומה קכ"ח): תא חזי כל מאן דאחיד בידא
דחייבא, ואשתדל ביה למישבק ארחא בישא, איהו אסתלק בתלת
סלוקין מה דלא אסתלק הכי בר נש אחרא, גרים לאכפיא סטרא
אחרא, וגרים דאסתלק קודשא בריך הוא ביקריה, וגרים לקיימא
כל עלמא בקיומיה לעילא ותתא, ועל האי בר נש כתיב (מלאכי ב')
"בריתי היתה אתו החיים והשלום". וזכי למחמי בנין לבנוי, וזכי
בהאי עלמא וזכי לעלמא דאתי, כל מארי דינין לא יכלין למידן ליה
בהאי עלמא ובעלמא דאתי, עאל בתריסר תרעי ולית מאן דימחי
בידיה. ועל דא כתיב (תהלים קי"ב) "גבור בארץ יהיה זרעו דור ישרים
יברך הון ועשר בביתו וצדקתו עמדת לעד זרח בחשך אור לישרים"
וגו'. [בא וראה, כל מי שאוחז בידם של החיבים, ומשתדל שיעזבו
את דרכיהם הרעות וכו', עולה במעלת הקדשה במקום שאף אחד לא
יכול לעלות שמה וכו', והוא גורם להכניע את הסטרא אחרא, והוא
גורם שיתיקר שמו של מלך המלכים הקדוש ברוך הוא, וגורם
שבזכותו כל העולמות יש להם קיום, וזוכה לראות פנים לבניו, וזוכה
לכל טוב אמתי ונצחי בזה העולם ובעולם הבא, וכל הבעלי דינים לא
יכולים לדון אותו לא בעולם הזה ולא בעולם הבא, ונכנס בשלושה
עשר שערים של רחמים למעלה בשמים, ואין מי שימחה בו].

עם כל זאת, אמר רבנו ז"ל (לקוטי מוה"ר"ן חלק א' סימן רכ"ח) דע,

שכשהקדוש ברוך הוא מסתכל בנשמה שתוכל להחזיר בני אדם בתשובה ולעשות גרים, אזי הוא יתברך בעצמו בכיכול מבקש ורואה שיהיה מחלקת עליו, כי (במות כ"ד) אין מקבלין גרים לימות המשיח ולא בימי שלמה משום שלחן מלכים, כי אז אינן מתגייירין מאהבה, רק מחמת שרואין גדלת ישראל, ועקר הגרים הוא כשמתגייירין בעת שישאל סחופים בעוני ודוחק, כמו שכתוב (ישעיה נ"ד) "מי גר אתך בעניותך" וגו', ועל כן בהכרח שיהיה מחלקת על מי שמחזיר בני אדם למוטב ומגיר גרים, כדי שלא יהיה לו שום שלוה, כי אז מי שמתקרב אליו הוא באמת, ואזי יכול לגיר גרים באמת, לא משום שלום ונחת. וזהו "וישב יעקב בארץ מגורי אביו", ואיתא במדרש (בראשית פרשה פ"ד סימן ד') "מגורי אביו" - שהיה מגייר גרים כמו אבותיו, כמו מגירי אביו, וזה שאמרו חכמינו הקדושים (שם) "וישב יעקב" - 'בקש יעקב לישוב בשלוה, מיד קפץ עליו רוגזו של יוסף', הינו מחמת שיעקב היה מגייר גרים, בחינת "מגורי אביו", על ידי זה לא היה יכול לישוב בשלוה, כדי שיהיו הגרים באמת, ואם יהיה לו שלוה לא יוכל לעשות גרים, כי אין מקבלין גרים לימות המשיח.

ולכן אסור לה להתבלבל מאף אחד, כי בשמים שולחים מניעות לזה שמקרב רחוקים, כדי שהמקרבים יהיו מקרבים עם אמת, וכן להראות אשר זה שמקרב פונתו לשמים, שאף שאלו שקרב התרחקו ממנו ומדברים עליו כל דבר אסור וכו' וכו', עם כל זאת הוא לא מתיאש, אלא הוא ממשיך לקרב רחוקים, ובזה הוא מראה את טהר לבבו שפונתו רק לשם שמים, ולכן תמשיך בעבודתך עבודת הקדש ואל תתבלבל משום בריה שבעולם.

לצערנו הרב מי שקבל טובה ממישהו, ומכל שכן כשאחד החזיר את השני בתשובה, ואחר כך ישלם לו רעה תחת טובה, צריך לזכור מה שאמר החכם מכל אדם (משלי י"ז) "משיב רעה תחת טובה לא תמוש רעה מביתו", כי אדם שמשלם רעה תחת טובה, בזה הוא מראה את גריעות נפשו, ואיך שהוא רקוב מבפנים וכו',

ואף שהוא מראה פְּרָצוּף שֶׁל תָּמִים וְכוּ' הוּא מְשַׁחַת מְאֹד, וְהַגְּאוֹן הַצַּדִּיק הַסְּטִיפְלֵעַר זְכוּתוֹ יִגַן עָלֵינוּ מְאֹד מְגַנֵּה בְּאֶחָד מִמְּכַתְּבָיו אֶת מִי שֶׁמְשַׁלֵּם רְעָה תַּחַת טוֹבָה וְקוֹרָא אוֹתוֹ בְּלִשׁוֹנוֹת שֶׁל גְּנָאֵי וְכוּ', וְאוֹמֵר שְׂאִין עוֹד דְּבַר יוֹתֵר גְּרוּעַ מִזֶּה שְׂאָדָם מְשַׁלֵּם רְעָה תַּחַת טוֹבָה, וְלָכֵן אַתָּה אַל תְּבַלְבֵּל אֶת עַצְמְךָ, תִּמְשִׁיךְ בְּעִבּוּדְתְּךָ עֲבוּדַת הַקֹּדֶשׁ, וְתִזְכַּר מַה שְׂאָמַר רַבְּנוּ ז"ל (סֵפֶר הַמִּדּוֹת אוֹת דַּעַת סִימָן ל"ג) מִי שֶׁמְשַׁלְּמִין לוֹ רְעָה תַּחַת טוֹבָה, הַקֹּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא מְרַחֵם עָלָיו וְנוֹתֵן לוֹ שְׂכָל גְּדוֹל בְּעִבּוּדַת הַבּוֹרָא.

הַקֹּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא הַשּׁוֹמֵעַ תְּפִלוֹת יִשְׂרָאֵל יִשְׁמַע בְּתַפְלַתִּי שְׂאֲנִי מִבְּקֵשׁ וּמִתְפַּלֵּל בְּעַדְךָ שְׁתַּהֲיֶה לְךָ הַצְּלָחָה מְרֻבָּה וְכִכֵּל אֲשֶׁר תִּפְנֶה תִשְׁכִּיל וְתִצְלִיחַ.

הַמֵּאֲחֵל לְךָ בְּרִכָּה וְהַצְּלָחָה מִן הַשָּׁמַיִם...

ד' כא.

**לְמִרוֹת שְׂכָל חֲבֵרוֹתֵי לְכַתָּה כָּבֵר הַתְּחַתְּנוּ, הוֹרֵי
מִתְעַקְּשִׁים שְׂאֲנִי עֵדִין צַעֲרִיָּה לְחַתְּנָה**

שְׂאֵלָה:

מֵאֵת חֵיָּה: אֲנִי בֵּת עֲשָׂרִים וְאַחַת מִמְשַׁפְּחָה חֲרָדִית מְאֹד. כָּל חֲבֵרוֹתֵי לְכַתָּה הַתְּחַתְּנוּ כָּבֵר מִזְּמַן וְיֵשׁ לָהֶן כָּבֵר יְלָדִים, רַק אֲנִי עֵדִין לֹא הַתְּחַתְּנֵתִי כִּי הַהוֹרִים שְׁלִי חוֹשְׁבִים שְׂאֲנִי עֵדִין צַעֲרִיָּה מִכְּדֵי לְהַתְּחַתֵּן, וְהֵם אֶפְלוּ לֹא מוֹכְנִים לְשִׁמְעַ שְׂדוּכִים עֲבוּרֵי.

כָּל כֶּף כּוֹאֵב לִי כִּי כָּבֵר מִגִּיל שֵׁשׁ עֶשְׂרֵה אֲנִי רוֹצֶה לְהַתְּחַתֵּן, וְאֲנִי מְאֹד מִתְסַכֵּפֶלֶת, וְכָבֵר חֲשַׁבְתִּי כִּפּוֹה פְּעָמִים לְזָרוֹק הַכֹּל וּלְבָרַח מֵהַבֵּית אֶפְלוּ עִם גּוֹי... תַּעֲזְרוּ לִי בְּבִקְשָׁה.

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום חמישי לסדר שמיני, י"ח אדר ב' ה'תשע"ד.

שלום רב אל חיה תחיה

לנכון קבלתי את מכתבך.

מה אמר לך, כואב לי מאד מאד הספור שלך, כי לצערנו הרב ההורים בדור הזה הם נאיביים, ואינם יודעים מה קורה עם בניהם ובנותיהם, ולא בחנם שאמרו חכמינו הקדושים (פסחים ק"ג.) בתוך בגרה - שחרר עבדך ותן לה; ואמרו (במדבר רבה פרשה י"א סימן ה') וישמרך - בבנות, שצריכות שמירה, ועקר השמירה לחתן אותן תכף ומיד כשהן מגיעות לפירקן, ולא לחכות וכו', ולא לחפש אחר כסף או יחוס וכו' וכו', בנות צריכים תכף ומיד לחתן, כי הנסיונות מאד מאד קשים בדור הזה.

ולכן אני מאד מבקש אותך אל תפנסו בלחץ, אגחנו קבלנו מרבנו ז"ל את העצה הכי פשוטה - להשתמש עם הפה ולבקש ממנו יתברך כל מה שצריכים, ולכן הרגילי את עצמך לדבר עם הקדוש ברוך הוא בשפת האם שלך, ותבקשי ממנו יתברך שיזמין לך את בן זוגך, ותספרי לו יתברך כל מה שעובר לך בראש וכו', ואז תראי את הנסים שיעשה עמך הקדוש ברוך הוא, כי מה שתפלה פועלת שום דבר בעולם לא פועל וכו'. תאמיני לי שגם לך יש בן זוג, כי כך אמרו חכמינו הקדושים (סוטה ב.) ארבעים יום קודם יצירת הולד בת קול יוצאת ואומרת בת פלוני לפלוני, ולכן תוציאי מהראש מחשבות של הבל לברח עם גוי, יש לך בן זוג נפלא, רק את צריכה לבקש את הקדוש ברוך הוא שיזרז את מציאת בן זוגך, ותראי איך שלא יקח הרבה זמן ותזכי למצא אותו ותתחתנו.

אל תתיאשי, אלא כל יום תאמרי כמה פעמים את התפלה הזאת, ותראי איך שקרובה ישועתך לבוא:

רבנו של עולם! חוס וחמל עלי וזכני למצא את בן זוגי,

וְאַתָּה בְּעֶצְמָךְ יוֹדֵעַ שְׁאֲנִי מוֹכֵנָה כְּכֹר לְהִתְחַתֵּן כְּדֵי לְהַנְצִיל מֵעֲבֻרוֹת חֲמוּרוֹת, אֲךָ מִפְּנֵי מַעֲשֵׂי הַמְּגֻנִים וְהָרָעִים שֶׁעָשִׂיתִי עַד עַכְשָׁו, נִתְעַכְבָּה מְצִיאַת זְוֹגִי, וְאֲנִי נִמְצְאָה בְּצַעַר גְּדוֹל מְאֹד, כִּי אַתָּה גְּלִיתָ עַל יְדֵי חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים כָּל הַשְּׂרוּי בְּלֹא אִשָּׁה שְׂרוּי בְּלֹא שְׂמֻחָה, וּבְלֹא תוֹרָה, וּבְלֹא חוּמָה, וּבְלֹא שְׂמִירָה, וְלִכֵּן הִנְנִי מִתְחַרְטֶת עַל כָּל עֲוֹנוֹתַי שֶׁעָשִׂיתִי עַד עַכְשָׁו, וְאֲנִי מְקַבֶּלֶת עַל עֲצָמִי לְחֹזֵר בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה, וְגְלִיתָ לָנוּ עַל יְדֵי הַתְּנַא הָאֱלֹקִי רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאִי (תְּקוּנֵי זֵהַר תְּקוּנָה י"ד) עִם כָּל דָּא, דְּחֹזֵר בְּתִשׁוּבָה חֹזֵר וְיִהְיֶיבְנָא לִיהַּ בֵּת זְוֹגִיהַ, וְהִנְנִי שְׂבָה בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה, וְלִכֵּן תְּזַמֵּן לִי אֶת בֶּן זְוֹגִי, וְאֶזְכֶּה לְהַקִּים בֵּית נְאֻמָּן בִּישְׂרָאֵל, וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹנָךְ וְלַגְרֵם לָךְ נַחַת רוּחַ גְּדוֹל מְאֹד, וְאֶזְכֶּה לְחַיִּים טוֹבִים וְנֹעִימִים, מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם אָמֵן סְלַח.

הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יַעֲזֹר שְׁתַּשְׁמִיעֵי לִי בְּשׁוּרוֹת מְשֻׁמּוֹת.

הַמְּאַחֵל לָךְ בְּרִכָּה וְהַצְּלָחָה מִן הַשָּׁמַיִם...

ד' כב.

**הַשְּׂתַכְרָתִי בְּמִסְבַּת פּוֹרִים וְכַמְעַט שֶׁנִּכְשַׁלְתִּי עִם גְּבַר זָר.
אִיךְ מִתְקַנִּים אֶת זֶה?**

שְׂאֵלָה:

מַאֵת לִיטל: שְׁלוֹם רַב לְצַדִּיק.

לְמִירוֹת שְׁאֲנִי אִשָּׁה נְשׂוּאָה, בְּכָל פַּעַם אֲנִי נוֹפֶלֶת וְנִכְשַׁלְתִּי. בְּפוֹרִים הֵייתִי בְּמִסְבָּה עִם חֲבֵרוֹת, וְכֹלָם שָׁתוּ שָׁם אֶלְכוּלוֹ, וְגַם אֲנִי שָׁתִיתִי עַד שֶׁהֵייתִי מְעֻרְפֶּלֶת לְגַמְרִי. אַחֲרֵי זֶה סָפְרוּ לִי שְׂאֵחַד הַגְּבָרִים הַתְּקַרְבֵּי אֵלַי וְהִתְחִיל לְלַטֵּף אוֹתִי, וְלוֹלֵא הַחֲבֵרוֹת שְׁלִי שֶׁהֲצִילוּ אֶת הַמְּצַב - מִי יוֹדֵעַ לָאֵן זֶה הִיָּה יְכוֹל

להגיע. אני מצטערת מאד ויש לי יסורי מצפון על ההתנהגות שלי. מה עלי לעשות כדי לתקן את זה?

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום ששי ערב שבת קדש לסדר שמיני, י"ט אדר ב' ה'תשע"ד.

שלום רב אל ליטל תחיה

לנכון קבלתי את מכתבך.

חכמינו הקדושים אמרו (בבא קמא צ"ב:) לא לחנם הלך ורזיר אצל עורב אלא מפני שהוא מינו; למה את תמיד צריכה ללכת בין גברים וכו', ושיקרו לך דברים כאלו וכו', שמשכרים אותך ועושים בך מה שמתחשק להם וכו', הרי את אשת איש, הלא כתיב (ויקרא כ"י) "ואיש אשר ינאף את אשת איש אשר ינאף את אשת רעהו מות יומת הנאף והנאפת", אני מכרח להגיד לך שעל הכל הקדוש ברוך הוא מוחל, אבל לא על זנות וכו', ואין על זה תרוץ שמתגבר עלי יצרי וכו', כי הבחירה חפשית, אם רוצים - עושים, ואם לא רוצים - לא עושים, ולכן את מכרחת לחזור בתשובה שלמה, כי אחרת אני מכרח להגיד לך שחכמינו הקדושים אמרו (בראשית רבה פרשה כ"ו סימן ה') על הכל הקדוש ברוך הוא מאריך אפו חוץ מן הזנות; ואמרו (במדבר רבה פרשה ט' סימן ז') אמר הקדוש ברוך הוא על הכל אני כובש, ועל הזמה אני כועס; ואמרו (תנחומא בראשית) על הכל הקדוש ברוך הוא מותר, חוץ מן הזמה והזנות; ולכן דעי לך שמרה יהיה לך באחרונה אם לא תחזרי בתשובה תכף ומיד.

אשה חושבת שהכל הפקר ולית דין ולית דין וכו' וכו', ופתאום היא מקבלת את המכה בצורה כזו שהיא לא חלמה, ולכן ראי לחזור בתשובה שלמה ולברח מהזבל והלכלוך הזה, לפני שכבר לא תוכלי לחזור וכו', וזו מציאות עגומה שכל אלו הנשים הפרוצות והקלות דעת וכו', חושבות שהעולם הפקר ויכולות לעשות מה שהן רוצות

וכו', ולהכשיל גברים אחרים וכו', ולבסוף יקבלו מכה כזו ממנו
יתברך שלא חלמו, ולכן אשרי האשה שחוזרת בתשובה בעוד מועד.

שומעים כל יום על תאוונות דרכים מתרידות וכו', נשים צעירות
נחטפות במחלה הממארת וכו', וכל מיני אסונות שקורים בעולם
וכו', ואף אחד או אחת שחוטאים נגדו יתברך לא שמים לב שזה
יכול לקרות גם להם רחמנא ליצלן, ולכן תראי לחזור בתשובה שלמה.
המאחל לך תשובה שלמה...

ד' כג.

**ילדי לא מתקשרים לשאל לשלומי וגורמים לי בכך
צער גדול**

שאלה:

מאת דוד: שלום רב לכבוד הרב!

גדלתי נשמה ילדים ומסרתי נפש עבורם, אין דבר שלא נתתי
להם, חתנתי אותם בכבוד גדול ותמיד עזרתי להם, ואפלו
עכשו אני משתדל לעזר להם, אבל יש לי צער גדול מאד
מהם, כי יכולים לעבר שבועות וחדשים והם לא יטרחו אפלו
להרים טלפון אחד ולשאל בשלומי - מה אני עושה, ואיך אני
מרגיש, האם אני חי או מת...

הם מאד אדישים, עד כדי כך שאפלו עכשו בפורים הם לא
צלצלו אלי להגיד לי פורים שמח, וזה מאד מאד כואב לי. מה
אפשר לעשות כדי לשפר את המצב?

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום ששי ערב שבת קדש לסדר שמייני, י"ט אדר ב' ה'תשע"ד.

שלום וברכה אל דוד נרו יאיר

לנכון קבלתי את מכתבך.

אני חייב להגיד לך שאתה בעצמך חייב במצבך וכו', כי כך אמרו חכמינו הקדושים (ברכות ל"ב). אין ארי נוהם מתוך קפה של תבן אלא מתוך קפה של בשר, אמר רבי אושעיא: משל לאדם שהיתה לו פרה כחושה ובעלת אברים האכילה כרשינין והיתה מבטט בו, אמר לה מי גרם לך שתהא מבטטת בי אלא כרשינין שהאכלתיך; כי אם לא היתה דוחף להם כל כך הרבה כסף וזורק להם על ימין ועל שמאל כספים ועוזר להם וכו', וכו', הם לא היו בועטים בה, ואף שזה נשמע מאד מאד מוזר וכו', עם כל זאת זו המציאות המרה, ילדים שמפנקים אותם יותר מדי ונותנים להם כל מה שמבקשים, לבסוף הם בועטים כמו הפרה הכחושה שנתנו לה מפל טוב שתשמין וכו', ולכן הדבר הראשון תפסיק לתת להם יותר כסף וכו' (ואף שאני יודע שזה יכאב לך, כי טבע של אב רחמן הוא לרחם על ילדיו וכו'), עם כל זאת אם אתה רוצה שהילדים יתחילו לכבד אותך, תתחיל להעלים עין מהם וכו', ואז תראה שבמשך הזמן הם יבואו אליך, וככל שתעשה את עצמך כאלו שאתה מתרחק מהם וכו', תראה שהם ימשכו אחריך בסוף.

מה לעשות, זה הנער היום, ומי יודע אם אנחנו לא חטאנו להורים שלנו באותה דרך, ועכשו אנחנו מקבלים את זה חזרה, כי בשמים משלמים מדה כנגד מדה וכו' וכו'.

אין לתאר ואין לשער את גדל הזכות של מי שזוכה לקים מצות כבוד אב ואם, עד פדי כך שאמרו חכמינו הקדושים (תנא דבי אליהו רבה פרשה כ"ו) כל העולם כלו של הקדוש ברוך הוא, ואין הקדוש ברוך הוא מבקש מהאדם רק שיכבד אב ואם; ואמרו (פסיקתא רבתי)

חמורה שבחמורות כבוד את אביך ואת אמך; ואמרו (קידושין ל:) שלשה שתפין הן באדם - הקדוש ברוך הוא, ואביו ואמו, בזמן שאדם מכבד את אביו ואת אמו, אמר הקדוש ברוך הוא מעלה אני עליהם כאלו דרתי ביניהם וכבדוני; רואים מזה שאם מכבדים את אבא ואמא בזה מכבדים את הקדוש ברוך הוא. וכתב הרמב"ם (פרק ה' מהלכות ממרים סימן ט"ו) כל המבזה אביו או אמו אפלו בדברים ואפלו ברמיזה הרי זה ארור מפי הגבורה, שנאמר (דברים כ"ז ט"ז) "ארור מקלה אביו ואמו", והרי הוא אומר (משלי ל' י"ז) "עין תלעג לאב ותבו ליקהת אם" וגו', ויש לבית דין להכות על זה מכת מרדות ולענש כפי מה שיראו; ומובא (ספר חרדים פרק ט' סימן ל"ה) שאפלו אם מבזה אותם בלבד בלבד, הרי הוא בכלל ארור זה, עין שם. ומי יודע אם אנהנו לא פגמנו באותו דבר עם ההורים שלנו, שעכשו אנהנו מקבלים את זה חזרה מהילדים שלנו מדה כנגד מדה וכו'.

ולכן העצה היא רק לחזר בתשובה שלמה אליו יתברך על שפגמנו בכבוד אב ואם, ולבקש ממנו יתברך שימחל לנו, ועל ידי זה נזכה שהילדים יחזרו וימשכו אחרינו.

המאחל לך שבת שלום...

ד' כד.

**אני שרוי תמיד בעצבות ודכאון ומרגיש נרדף מעצמי.
איך יוצאים מזה?**

שאלה:

מאת אלי: שלום לצדיק היקר מכל.

עברתי בחיי הרבה משברים, הן מעצמי והן מאחרים, ואני מרגיש נרדף כל ימי חיי ובגלל זה אני שרוי תמיד בעצבות ובדכאון, למרות שאני לא מראה את זה לאף אחד ואני תמיד

מחייך לכלם, אבל בפנימיות לבבי אני מאד שבור ומדכא,
ואיני יודע מה לעשות. אולי הרב יוכל לעזור ולתת לי עצה איך
לצאת מזה.

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום ראשון לסדר תזריע, כ"א אדר ב' ה'תשע"ד.

שלום וברכה אל אלי גרו יאיר

לנכון קבלתי את מכתבך.

רבנו ז"ל אמר (לקוטי מוהר"ן חלק ב' סימן כ"ד) מצוה גדולה להיות
בשמחה תמיד, ולהתגבר להרחיק העצבות והמרה שחורה בכל כחו.
וכל החולאת הבאין על האדם, כלם באין רק מקלקול השמחה וכו',
וכפי קלקול השמחה והנגון, כן בא החולאת על האדם, וגם חכמי
הרופאים האריכו בזה, שכל החולאת על ידי מרה שחורה ועצבות.
והשמחה היא רפואה גדולה בין בגשמי בין ברוחני, וצריך להתגבר
מאד בכל הכחות, להיות אף שמח תמיד. כי טבע של האדם למשך
עצמו למרה שחורה ועצבות מחמת פגעי ומקרי הזמן, וכל אדם מלא
יסורים, על כן צריך להכריח את עצמו בכח גדול להיות בשמחה
תמיד ולשמח את עצמו בכל אשר יוכל.

ואמר רבנו ז"ל (תני מוהר"ן סימן תקצ"ג) שאפלו בעת הצער והרחוק
מעבודתו יתברך וכו', וכן מה שעובר עליו כל מיני צרות ויסורים
ומרירות ומכאובים וכו', עם כל זאת צריכין להתחזק להיות אף שמח
תמיד, ולשמח את עצמו בכל מה דאפשר במה שמוצא בעצמו איזה
נקדה טובה עדין, כי כל בר ישראל מלא נקדות טובות, כמאמרם
ז"ל (ברכות נ"ז.) על הפסוק (שיר השירים ד') "כפלח הרמון רקתך" - מאי
רקתך? אפלו ריקנין שבה מלאים מצות כרמון.

והעולה על הכל צריך לשמח במה שזכה שלא עשני גוי כגויי
הארצות וכו', ולהפוך את כל היגון ואנחה והצער והיסורין לשמחה
גדולה, וצריכים לשמר מאד מאד מעצבות ומרירות ומדכאון שזה אבי

אבות הטמאה וכו', ואפלו שהסמ"ך-מ"ם רוצה לשבר אותו לגמרי ולומר לו שאין לו כבר שום תקנה ותוחלת, עם כל זאת ראוי לו לומר לעצמו, אף על פי שאני כמו שאני וכו', אף על פי כן זכיתי להיות מזרע ישראל, ולקיים כמה מצוות בכל יום ציצית, ותפלין, וקריאת שמע, וצדקה, ושבת, וכיוצא, ואף על פי שגם בעשית המצוות הם כמו שהם וכו', אף על פי כן על כל פנים יש בהם בודאי נקודות טובות מאד שנעשה מהם שעשועים גדולים למעלה בכל העולמות, כי הרי אפלו על ידי המצוות שנעשין על ידי פושעי ישראל, כי כל זמן ששם ישראל נקרא עליו, מתפאר בו השם יתברך הרבה, כמו שכתוב (ישעיה מ"ט) "ישראל אשר בך אתפאר", וצריכים לדעת אשר המרה שחורה והעצבות מתגברים על האדם יותר מן הכל, וקשה לשברם יותר מכל המדות, ומזיקה לאדם מאד יותר מהכל.

וכל עקר ההתרחקות של כל אדם מהשם יתברך, היא רק מחמת עצבות ומרה שחורה ודכאון שמתגברים עליו, על כן צריך לראות לשמח את עצמו בכל הכחות בכל מה דאפשר אפלו בעת שצר לאדם ודחוק לו מאד בגשמיות וברוחניות, הן בפרנסת הנפש, הן בפרנסת הגוף, אף על פי כן צריך לראות לבטח תמיד בהשם יתברך שסוף כל סוף לא יעזב השם יתברך אותו וכו', ולכן ראוי לשמח את עצמו בכל מה דאפשר; וזו התכלית והשלמות שאדם צריך להגיע אליה. ועל כן אתה צריך לעשות כל מה שביכלתך לצאת מעצמך, כי הרבה פעמים אדם מדמין דמיונות כאלו שרודפים אותו ובאמת אף אחד לא חושב ממנו וכו' וכו', ומענה את עצמו בחנם על לא דבר וכו' וכו'.

ואפלו באמת שרודפים אותו וכו', אזי עקר העצה לברח יותר ויותר אל הקדוש ברוך הוא, וכמו שאמר רבנו ז"ל (לקוטי מוה"ר"ן חלק ב' סימן י"ג) כשחולקין על האדם, נמצא שרודפין אותו, והוא בורח בכל פעם להשם יתברך, וכל מה שחולקין עליו יותר, מקרובין אותו יותר להשם יתברך כי השם יתברך בכל מקום, בבחינת (תהלים קל"ט): "אם אסק שממים שם אתה ואציעה שאול הנף", נמצא שבכל מקום

בורח להשם יתברך. וזה בחינת: "ופרעה הקריב" - 'שהקריב את ישראל לאביהם שבשמים' (מדרש רבה בשלח פרשה כא), שעל ידי רדיפתו אותם נתקרבו יותר להשם יתברך; ולכן כשאדם מרגיש שרודפים אותו, עקר העצה היא רק לברח אל הקדוש ברוך הוא ולפרש את כל שיחתו אליו יתברך, ולבקש הרבה בעקר על שמחה - שיהיה רגיל בשמחה, ולכן ראה לומר את התפלה הזאת בכל יום וזה יכניס בך שמחה אמיתית:

רבונו של עולם! זכני להיות בשמחה תמיד, ואזכה להרגיש את השמחה ברמ"ח איברי ובשס"ה גידי עד שהשמחה תגיע לרגלי, שאזכה לרקד בכל יום מרב שמחה על גדל החסד שעשית עמדי, שנבראתי מזרע ישראל, ואני יכול לקיים את מצוותיך. אנא רחם עלי והרחק ממני את העצבות והעצלות, וזכני לדבר בכל יום עם אחרים משמחה, ואזכה לשמח את אחרים, ועל ידי זה גם אני אזכה לשמח, ובזכות השמחה אזכה להכליל בך לגמרי, עד שלא אראה לפני עיני רק את אמתת מציאותו יתברך, איך שאתה מחיה ומנהיג ומקיים את כל הבריאה כלה. וזכני לאמונה ברורה ומזככת שאזכה לדעת בידיעה ברורה שאתה נמצא ואין בלעדיך נמצא, ועל ידי זה תמחל לי על כל עוונותי, ואזכה להכליל בך מעתה ועד עולם, אמן סלה.

הקדוש ברוך הוא השומע תפלות ישראל ישמע בתפילתי שאני מבקש ומתפלל בעדך שיהיה לך הצלחה מרבה ובכל אשר תפנה תשכיל ותצלית.

המאחל לך ברכה והצלחה מן השמים...

ד' כה.

כָּל דְּבַר קָטָן מְעַצְבֵּן אוֹתִי וּמוֹצִיא אוֹתִי מִשְׁלוֹה:

שְׁאֵלָה:

מאת אשר: שלום לצדיק שמשקה אותנו ממימי הנחל נובע מקור חכמה.

אני בן אדם מאד עצבני בטבעי, וכל דבר קטן מעצבן אותי. אני יודע ומבין שזה לא טוב בשבילי לא בגשמיות ולא ברוחניות, אבל אינני מצליח לצאת מזה. תעזרו לי בבקשה ותנו לי עצה.

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום ראשון לסדר תזריע, כ"א אדר ב' ה'תשע"ד.

שלום וברכה אל אשר נרו יאיר

לנכון קבלתי את מכתבך.

מה אמר לה, אדם צריך מאד מאד לשמור מהמדה הרעה של הכעס הנובע מפגם הברית, כי מי שפגום בבריתו רחמנא ליצילן מחו מבהל ומבלבל, והוא תמיד בכעס ועצבים, ולכן על ידי כעס יכולים להכיר את האדם, ורבנו ז"ל אמר (שיחות הר"ן סימן קפ"ד) על ידי החטם יכולים להכיר את הנואף, כי באמת מוכא בדבריו (שיחות הר"ן סימן רמ"ט) על הפסוק (בראשית ל"ח ז') "ויהי ער רע בעיני הוי"ה", למה לא כתוב 'רשע' אלא 'רע'? אלא מי שעובר על החטא המגנה של הוצאת זרע לבטלה והוא נואף, על ידי זה הוא תמיד בכעס שנקרא רע, לשון ביזוי, והוא תמיד עצבני.

וזה מה שכתוב בזהר (נשא קל"ז): בחוטמא אשתמודע פרוצופא, הינו על ידי החטם מכירים את פרוץ האדם בהאי חוטמא אתפרשא מילה, דכתיב (שמואל ב' כ"ב) "עלה עשן באפו" וגו', הינו דרך האף באים הכעס והרציחה, ולכן על ידי הכעס של האדם מכירים את כל האדם, והוא מגלה את כל ענינו וכו' והעבר שלו וכו', ולכן צריכים

לשמר מאד מאד לא להיות בכעס ועצבים, כי את קלונו הוא מגלה ברבים, ובדואי מי שחטא בחטא המגנה הזה של פגם הברית, עליו להזהר מאד לילך מן הקצה אל הקצה שאף פעם לא יהיה בכעס, ואל תחשב שזה בא בקלות, כי צריכים לעבד הרבה על מדת הסבלנות שהיא המדה הכי יפה שאדם צריך להגיע אליה, שזה נקרא אריכות אפים, מאריך אפו על כל מה שעובר עליו, ואמר רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן חלק א' סימן קנ"ה) שלהגיע אל מדת ארך אפים שהיא סבלנות, על ידי זה צריכים להתחזק באמונה פשוטה בו יתברך, כי ככל שאדם חזק באמונה והוא יודע שהכל ממנו יתברך, כמו כן יאריך אפו על כל מה שעובר עליו.

אשרי אדם שקונה לעצמו את מדת הסבלנות שזה עקר גדול בחיים, וזו המתנה הכי יפה שאדם צריך להגיע אליה, כי החיים מלאים קשיים ונדמים כים סוער וכו' וכו', ומי המצליח בחייו? זה רק הסבלן! ואמר החכם "אין דבר שמחסר מן הרעה כמו הסבל", כי הסבלן הוא המנצח בכל תחום, ואמר החכם "הסבל מעלה גדולה, והיא תחבולה למי שאין לו תחבולה", ולכן תראה להתאזר במדת הסבלנות הן לגבי ילדיך, והן לגבי אשתך, ואז תהיה המצליח הכי גדול בעולם, וזו עקר גבורת הגבור להתאזר במדת הסבלנות, וכך אמרו חכמינו הקדושים (אבות פרק ד') איזהו גבור? הכובש את יצרו, שנאמר (משלי ט"ז) "טוב ארך אפים מגבור ומשל ברוחו מלכד עיר", רואים מפסוק זה שמדבר מסבלנות שזה עקר הגבורה, שיכול לכבש את יצרו של הכעס, שלא יכעס יותר, כי הסבלן הוא המנצח תמיד.

הקדוש ברוך הוא יעזר שתבשר לי תמיד בשורות משמחות.

המאחל לך ברכה והצלחה מן השמים...

ד' כו.

האם להמשיך ללמוד עם החברותא שלי, או שעדיף ללמוד לבד על מנת להספיק יותר?

שאלה:

מאת ישראל: שלום וברכה למוהרא"ש שליט"א. אני אברך כולל, ויש לי חברותא יומית של שעותים-שלוש עם אברך שאביו בקש שאלמד אתו. אני יודע שאם הייתי לומד לבד באותן שעות הייתי לומד הרבה יותר ממה שאני לומד אתו, כי ברוך השם יש לי מח טוב. האם עלי להמשיך ללמוד אתו למרות שבגלל זה אני לומד פחות, או שעלי להפסיק את החברותא למרות שיתכן שלא תהיה לו חברותא אחרת? אשמח לקבל דברי חזקה, ותודה רבה על כל החסד שאתם עושים אתנו.

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום ראשון לסדר תזריע, כ"א אדר ב' ה'תשע"ד.

שלום וברכה אל ישראל נרו יאיר

לנכון קבלתי את מכתבך.

יכולים לחלק את הזמן ללמוד - שעותים בחברותא וביתר הזמן ללמוד לבד. וחברותא תמיד טוב, כמאמרם ז"ל (תענית ט). דאמר רבי חנינא: הרבה למדתי מרבתי, ומחברי יותר מרבתי, ומתלמידי יותר מכולן; כי כשלומדים בחברותא זה מקשה וזה מתרץ, מתברר יותר ויותר הלמוד שלומדים, ולכן זה דבר גדול מאד לקבע לעצמו לכל הפחות שעותים בלמוד בחברותא, והקדוש ברוך הוא יצליח את דרכך.

העקר תהיה חזק מאד מאד ללמוד בכל יום שעור במקרא - חמש

וְרַש"י עִם הַתְּרַגּוּם מִפְּרֶשֶׁת הַשְּׁבוּעַ, וְתַגְרִס הַרְבֵּה פְּרָקִים מִשְׁנֵיּוֹת כְּסִדְרָן, וְכֵן תַּעֲשֶׂה לְעֲצֻמָּה סֵדֵר בְּש"ס לְלַמֵּד כְּסִדְרָן דָּף אַחַר דָּף, וְכֵן בְּד' חֲלָקֵי שְׁלַחַן עֲרוּךְ שְׁזָה דְבַר גְּדוֹל מְאֹד מְאֹד, וְאֵין טוֹב אֶלֶּא תוֹרָה, וְזֶה מָה שְּׁמַלְיָה אֶת הָאָדָם, כְּמֵאמֵר הַתְּנַא הַקְּדוּשׁ (אֲבוֹת פְּרָק ו') לְפִי שְׁבִשְׁעַת פְּטִירְתּוֹ שֶׁל אָדָם אֵין מְלוּיָן לוֹ לְאָדָם לֹא כֶּסֶף וְלֹא זָהָב וְלֹא אֲבָנִים טוֹבוֹת וּמְרַגְלִיּוֹת אֶלֶּא תוֹרָה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים בְּלִבָּה, שְׁנֵאמֵר (מִשְׁלִי ו') "בְּהַתְּהַלֵּךְ תִּנְחָה אֶתְךָ בְּשִׁכְבְּךָ תִּשְׁמַר עֲלֶיךָ וְהַקִּיצוֹת הִיא תִּשְׁיַחֵךְ", וְאִמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים (סוּטָה כ"א.) "בְּהַתְּהַלֵּךְ תִּנְחָה אֶתְךָ" - בְּעוֹלָם הַזֶּה, "בְּשִׁכְבְּךָ תִּשְׁמַר עֲלֶיךָ" - בַּקָּבֶר, "וְהַקִּיצוֹת הִיא תִּשְׁיַחֵךְ" - לְעוֹלָם הַבָּא.

אֲשָׁרֵי מִי שְׁזוֹכָה לְלַמֵּד כְּפִי סֵדֵר דְּרָךְ הַלְמוּד שֶׁל רַבְנּוֹ ז"ל (שִׁיחּוֹת הַר"ן סִימָן ע"ו), וְאֵז בְּמִשְׁךָ יְמֵי חַיָּיו הוּא זוֹכֵה לְסִיִּם אֶת כָּל הַתְּנַיִךְ וְשִׁשָּׁה סִדְרֵי מִשְׁנָה, וְש"ס בְּבַלִּי, יְרוּשְׁלָמִי, וְתוֹסַפְתָּא, וְכָל הַמְדַרְשִׁים כָּלָם, וְכֵן רַמְב"ם, טוֹר, וְשְׁלַחַן עֲרוּךְ וְכוּ' וְכוּ', סְפָרֵי חִסְדוֹת, וְסְפָרֵי מוֹסֵר וְכוּ' וְכוּ', וְאֵז יֵשׁ לוֹ עִם מָה לְעֹזֵב אֶת הָעוֹלָם, כִּי הַתּוֹרָה תִּלְוָה אוֹתוֹ לְמַעְלָה לְמַעְלָה, אֲשָׁרֵי מִי שְׁאִינוֹ מְטַעֵה אֶת עַצְמוֹ בְּזֶה הָעוֹלָם כָּלֵל.

הַמֵּאחַל לָךְ בְּרֻכָּה וְהַצְּלַחָה מִן הַשָּׁמַיִם...

ד' כז.

הַחֲתָן שְׁלִי לֹא מוֹכֵן לְרֵאוֹת שׁוּם אִשָּׁה, אֶפְלוּ לֹא אֶת אִמָּא שְׁלִי. הָאֵם זוֹ הַנְּהַגָה נְכוֹנָה?

שְׁאֵלָה:

סִיאַת נַעִם: לְמוֹהֲרָא"ש שְׁלוֹם רַב.

בְּעֲזַרַת הַשֵּׁם אֲנִי מִתְחַתֵּנֵת בְּעוֹד כְּשִׁבְעִים עִם בַּחֹר יְשִׁיבָה שִׁינֹשֵׁב וְלוֹמֵד תּוֹרָה כָּל הַיּוֹם. יֵשׁ לוֹ שְׁמִירַת עֵינָיִם מְאֹד חֲזָקָה

- הוא לא מסתכל בכלל על נשים, אפלו על אִמָּא שְׁלִי, והוא לא רואה שום אשה חוץ ממני. כל הזמן הוא עוצם עינים ולא מסתכל מסביבו, וגם ברחוב הוא לא מסתובב הרבה. רציתי לדעת: האם ההנהגה הזאת של שמירת העינים שמפוש לא רואים כלום, ולא נוהגים ברכב ולא יוצאים לרחוב כל כך אלא אם כן אין ברירה היא הדרך הנכונה בעבודת השם?

אשמח אם הרב יוכל לברר אותנו שיהיו לנו חיים טובים עם שלום בית אִמְתִּי בעזרת השם. תודה רבה על הכל.

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום ראשון לסדר תזריע, כ"א אדר ב' ה'תשע"ד.

שלום רב אל נעם תחיה

לנכון קבלתי את מכתבך.

אדם צריך ללכת בדרך המצוה, ולא להיות קיצוני, לא לימין ולא לשמאל, וזו הדרך הישרה של כל בר ישראל, כמוכא (רמב"ם פרק א' מהלכות דעות הלכה ד') הדרך הישרה היא מדה בינונית שבכל דעה ודעה מכל הדעות שיש לו לאדם והיא הדעה שהיא רחוקה משתי הקצוות רחוק שונה ואינה קרובה לא לזו ולא לזו. לפיכך צוו חכמים הראשונים שיהא אדם שם דעותיו תמיד ומשער אותם ומכוין אותם בדרך האמצעית כדי שיהא שלם בגופו כיצד לא יהא בעל חמה נח לכעס ולא כמת שאינו מרגיש, אלא בינוני, לא יכעוס אלא על דבר גדול שראוי לכעס עליו כדי שלא יעשה כיוצא בו פעם אחרת וכן לא יתאנה אלא לדברים שהגוף צריך להן ואי אפשר להיות בזולתן כענין שנאמר צדיק אכל לשבע נפשו, וכן לא יהיה עמל בעסקו אלא להשיג דבר שצריך לו לחיי שעה כענין שנאמר טוב מעט לצדיק, ולא יקפץ ידו ביותר ולא יפזר ממונו אלא נותן צדקה כפי מסת ידו, ומלוא כראוי למי שצריך, ולא יהא מהולל ושוחק ולא עצב ואונן

אֵלָא שְׁמַח כָּל יָמָיו בְּנַחַת בְּסִבְר פְּנִים יְפוּת. וְכֵן שְׂאָר דְּעוֹתָיו. וְדַרְךְ זוֹ
הִיא דַּרְךְ הַחֲכָמִים - כָּל אָדָם שֶׁדְּעוֹתָיו דְּעוֹת בִּינוּנִיּוֹת מְמַצְעוֹת נִקְרָא
חֲכָם, עֵינֵן שָׁם.

וְלָכֵן גַּם בְּעֵנִין שְׁמִירַת הָעֵינַיִם צְרִיכִים שְׂכָל וְדַעַת וְכוּ', לֹא
לְהִיּוֹת קִיצוּנִי לֹא לְכָאן וְלֹא לְכָאן וְכוּ' וְכוּ', הִרְגַע שְׂאָדָם מְחִדִּיר
בְּעֵצְמוֹ אֶת אֲמַתַּת מְצִיאוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ וְיוֹדַע וְעַד אֲשֶׁר אֵין שׁוֹם מְצִיאוֹת
בְּלִעְדָּיו יִתְבָּרַךְ כָּלֵל, וְהַכֵּל לְכָל אֱלֻקוֹת גְּמוּר הוּא, זֶה מְרָאָה עַל
שְׁלֵמוֹת דְּעַתּוֹ, וְאִז לֹא יִבְלָבֵל אוֹתוֹ שׁוֹם דְּבַר, וְלָכֵן צְרִיכִים מְאֹד מְאֹד
לֹא לְהִיּוֹת קִיצוּנִי, שְׂזָה בָּא מַחְמַת חֶסְרוֹן הַדַּעַת, שְׂזָה יִבִּיא אַחַר כֶּף
לְהִרְבֵּה בְּעִיּוֹת בְּחִיּוֹ הַפְּרִטִיִּים.

יַעֲזֹר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׂיִכְנִיס אֶת הַדְּבוּרִים הָאֵלוֹ לְתוֹךְ לְבוֹ,
וְלֹא יִהְיֶה קִיצוּנִי מְדִי, וְעַל יְדֵי זֶה יִצְלִיחַ אֶת דְּרָכּוֹ בְּחַיִּים חַיּוּתוֹ.

הַמְּאַחַל לָךְ בְּרִכָּה וְהַצְלָחָה מִן הַשָּׁמַיִם...

ד' כח.

**הָאֵם זֶה נֶכּוֹן שְׂאָדָם צְרִיף לְהַעֲלוֹת עַל הַכְּתָב אֶת חֲדוּשֵׁי
הַתּוֹרָה שְׁלוֹ?**

שְׂאֵלָה:

מַאֲת דָּן: שְׁלוֹם לְכַבּוֹד הַצְּדִיק הַיְקָר אֲשֶׁר אֶת מִימּוֹ אָנוּ
שׁוֹתִים בְּצֻמָּא וּמְתַחַזְקִים עַד מְאֹד מְדַבְּרִיו.
שְׁמַעְתִּי שְׂיִישׁ לְאָדָם חַיִּב לְהַעֲלוֹת עַל הַכְּתָב אֶת חֲדוּשֵׁי
הַתּוֹרָה שְׁלוֹ, וְאֵם הוּא לֹא עוֹשֶׂה כֶּף - הוּא עֲתִיד לְהִתְבַּע עַל
כֶּף בְּשָׂמִים. הָאֵם בְּדוּמָה לְכֶף יֵשׁ עֵנִין וְחַיִּב לְאָדָם לְפָרְסָם
בְּרַבִּים הֵן בְּדַבּוּר וְהֵן בְּכַתִּיבָה כָּל מִינֵי סְפּוּרֵי הַשְּׂגָחָה נִפְלְאִים
שְׁחָוָה, וְאֶת הַיְשׁוּעוֹת וְהַחֲסָדִים שֶׁהַשֵּׁם עָשָׂה עִמּוֹ? מַה דַּעַת
הַצְּדִיק בְּזֶה?

תשובה:

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם רֵאשׁוֹן לְסֵדֶר תְּזַרִיעַ, כ"א אָדָר ב' ה'תשע"ד.

שְׁלוֹם וּבְרָכָה אֶל דִּן גֵּרֵי יֵאִיר

לְנִכּוֹן קַבְלֹתִי אֶת מַכְתְּבְּךָ.

רַבְּנוּ ז"ל אָמַר לְאַחַד (לְקוּטֵי מוֹהֲר"ן חֶלֶק ב' סִימָן ק"ה) שִׁישֵׁתֵדָדֵל לְעֵינַי בְּתוֹרָתוֹ, וַיִּרְאֶה לְחִדּוּשׁ בְּתוֹרָתוֹ אֵיזָה דְבָר (כְּאֲשֶׁר הִזְהִיר עַל זֶה לְכַמָּה וְכַמָּה מְאֻנְשִׁי), וְאָמַר לוֹ: אִם תִּזְכֶּה לְכַוֵּן אֶל תִּכּוֹן כְּוִנָּתִי בְּתוֹרָתִי מַה טוֹב, וְאֶפְלוּ אִם לֹא תוּכַל לְכַוֵּן כְּוִנָּתִי, אָף עַל פִּי כֵן טוֹב מְאֹד כְּשִׁזּוּכִין לְחִדּוּשׁ אֵיזָה דְבָר בְּתוֹרָה, כִּי הוּא תִקּוּן גְּדוֹל לְהַרְהוּרִים. כִּי כָל הַהַרְהוּרִים בָּאִים עַל יְדֵי כַח הַמְדָמָה, וְעַל יְדֵי שְׂמֻחַדְשֵׁין אֵיזָה דְבָר בְּתוֹרָה, שְׂזָהוּ בְּחִינַת מְדָמָה מִלְתָּא לְמִילְתָּא, עַל יְדֵי זֶה מְתַקְנִין פְּגָם הַהַרְהוּרִים שְׂבָאִין עַל יְדֵי הַמְדָמָה.

[וְכַתֵּב מוֹהֲרַנ"ת ז"ל (ש"ס) גַּם אֲנֹכִי בְּעֶצְמִי שְׂמַעְתִּי מִפִּי הַקְּדוֹשׁ כְּמָה וְכַמָּה פְּעָמִים, שֶׁהִזְהִיר מְאֹד לְחִדּוּשׁ בְּתוֹרָה, וְאָמַר שֶׁהוּא תִקּוּן גְּדוֹל מְאֹד מְאֹד עַל הָעֵבֶר. וְאָמַר שְׂאֶפְלוּ דְבוּר אֶחָד לְבַד כְּשִׁזּוּכִין לְחִדּוּשׁ, הוּא גַם כֵּן טוֹב מְאֹד, כִּי הוּא תִקּוּן גְּדוֹל מְאֹד. גַּם אָמַר שֶׁהוּא טוֹבָה לְנִשְׁמַת אַבּוּתִיו, שְׂכַבֵּר נִסְתַּלְקוּ.]

הָרִי שֶׁלָּךְ לְפָנֶיךָ, שְׂזָה דְבָר גְּדוֹל מְאֹד לְחִדּוּשׁ חֲדוּשֵׁי תוֹרָה, וּבְפָרֵט עַל פִּי הַקְּדָמוֹת רַבְּנוּ ז"ל, וְלִרְשָׁמָם בְּסִפְרָה, אֲבָל אֵינּוּ מְחִיב לְהִדְפִּיסוֹ, כִּי מַה שְׂאָדָם רוּשָׁם בְּכַתֵּב זֶה נִשְׁאָר לוֹ תְּמִיד בְּזִכְרוֹנוֹ.

הַמְּאֵחַל לָךְ בְּרָכָה וְהַצְלָחָה מִן הַשָּׁמַיִם...

ד' כט.

**האם מתר לי לעבד בחל המועד כְּדִי להשיג כֶּסֶף לקנות
את ספרי רבנו?**

שאלה:

מאת אביתר: שלום לכבוד הרב.
אני בן חמש עשרה, ובזמן האחרון אני מתקרב מאד לחסידות
ברסלב. מצאתי בבית הכנסת שלי את ספר 'שיחות הר"ן'
ואני פשוט 'מאהב' בספר הזה.
אני רוצה לקנות סט ספרי רבנו, כי אני ממש רוצה להתקרב,
וסת כֶּזֶה עולה מאתים ושמונים ש"ח. ההורים שלי בחיים
לא יסכימו לקנות לי את זה, והדרך היחידה שלי להשיג את
הכסף זה לעבד בחל המועד. האם מתר לי?

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום ראשון לסדר תזריע, כ"א אדר ב' ה'תשע"ד.

שלום וברכה אל אביתר נרו יאיר

לנכון קבלתי את מכתבך.

ראה להתמיד ביותר בשיחותיו הקדושות של רבנו ז"ל
המדפסות בספר "שיחות הר"ן" ו"חיי מוהר"ן", כי בפרוש גלה לנו
רבנו ז"ל (חיי מוהר"ן סימן שנ"ח) ש**בכל שיחה ושיחה שהיה משיח**
ומדבר עמנו יכולים להיות על ידה איש כֶּשֶׁר, ואפלו צדיק גמור כל
ימי חייו כמו שאני רוצה (אזוי וויא איך מיינ איין גוטער ייד) אם
ירצה לילך עמה לקיים כפי שיחתו הקדושה. ונכתב על זה מוהרנ"ת
ז"ל (שם): וגם אפלו עכשו כשלומדין דבריו הקדושים יש להם גם כן
כח גדול לעורר להשם יתברך לזכות לדרכי השם באמת, למי שישים
לבו היטב לדבריו ולשיחותיו הקדושות הנאמרות בספריו הקדושים,
כי כל שיחה שלו היא התעוררות נפלאה ונוראה מאד ודרך ישרה

ונכונה מאד לעבודת השם יתברך לכל אחד לפי מדרגתו יהיה באיזה מדרגה שיהיה. אפלו מי שהוא במדרגה עליונה מאד יכול לקבל דרך ישרה ועצות נפלאות מכל שיחה ושיחה שלו, וכן להפך מי שהוא בתכלית מדרגה התחתונה חס ושלוש באיזה מקום שרק לא יהיה, יכול לקבל דרך ישרה ועצות נכונות מכל שיחה ושיחה שלו למלט נפשו מני שחת, ולשוב אל השם יתברך באמת אם ישם לבו לדבריו היטב, ויקים אותם באמת ובתמימות בלי שום חכמות, אשרי מי שיאחז בהם.]

אל תכנס בלחץ, עם רצונות חזקים ועם תפלות וכו' תזכה לבסוף לקבל את כל ספרי רבנו ז"ל אשר אין ערך אליהם, ואשרי מי שקובע לעצמו שעור בהם בכל יום, כי ספרי רבנו ז"ל מעוררים את האדם מהשנה העמקה, כמוכא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן חלק א' סימן ס') שהצדיק מעורר מהשנה העמקה שאדם ישן בה, ופותח את פיו לדבר אל הקדוש ברוך הוא, אשר אין למעלה מזה, וכן אמר (לקוטי מוהר"ן חלק א' סימן קצ"ב) אשר פניו שכלו ונשמתו של הצדיק נמצאים בספריו הקדושים.

יעזר הקדוש ברוך הוא שבקרוב תזכה להשיג את כל ספרי רבנו ז"ל כרצונך, והעקר להחיות את עצמך בהם, ואז טוב לך כל הימים. המאחל לך ברכה והצלחה מן השמים...

ד' ל.

אני בפגישות עם בחור כבר ארבעה וחצי חדשים, אף לא רואה התקדמות בקשר. מה עושים?

שאלה:

מאת אור: שלום רב.

אני נפגשת עם בחור כבר ארבעה וחצי חדשים למטרה של

חַתְנָה וּבֵית מִשְׁתֵּף. אֲנַחְנוּ לֹא כָּף מְצַלְיָחִים לְדַבֵּר עֲלֵינוּ,
 וְיֹתֵר מְדַבְּרִים עַל דְּבָרִים אֲחֵרִים וְאֵנִי מְרַגֵּשׁ שֶׁהוּא חוֹשֵׁשׁ
 מִמְּחִיבוֹת וְשֶׁהוּא לֹא בָּשָׁל לָזֶה כְּמוֹנִי. לְפַעְמִים הוּא "בּוֹרַח"
 לְכַמָּה יָמִים, לֹא מִתְקַשֵּׁר יוֹם, יוֹמִים, שְׁלֹשָׁה וְלֹא מִפְנֵה זְמַן
 עַל מְנַת שְׁנִפְגֵּשׁ וּנְדַבֵּר וּנְקַדֵּם אֶת הַקֶּשֶׁר.

אֲנִי מְבִסֵּה לֹא לְלַחֵץ, אֲבָל זֶה מְתַסְכֵּל וּמַעְצִיב אוֹתִי כִּי אֲנִי
 מְרַגֵּשׁ שֶׁאֲנִי לֹא מְסַפִּיק חֲשׁוֹבָה לוֹ וְשֶׁאוֹלִי הוּא מִפְחָד
 מִהִמְחִיבוֹת הַזֶּה. דְּבַרְתִּי אֵתוֹ עַל זֶה כְּמָה פְּעָמִים, אֲבָל לֹא
 רָאִיתִי שֶׁהוּא עוֹשֶׂה שְׁנוֹי. מִפְּרִיעַ לִי גַם שְׁלִפְעָמִים הוּא מְמַהֵר
 לְשִׁפְט אֲחֵרִים, וְשֶׁהוּא לּוֹקַח עַל עֲצָמוֹ לְטַפֵּל בְּכָל הָעוֹלָם גַּם
 בְּדַבְּרִים שֶׁלֹּא שִׂיכִים אֵלָיו, אֲבָל בְּשִׁבִיל הַקֶּשֶׁר שְׁלָנוּ הוּא לֹא
 מְקַדֵּשׁ כְּמַעֲט זְמַן וּמְתַרְץ תְּרוּצִים.

מִצַּד אֶחָד הוּא בְּחוֹר טוֹב, יֵשֶׁר וְחוֹרֵץ מְאֹד וְנִעְמִים לָנוּ בִּיחָד,
 וּמִצַּד שְׁנֵי אֲנִי מְאֹד דּוֹאֲגָת מַה יִּהְיֶה אִם נִתְחַתֵּן, וְלֹא כָּל כָּף
 יוֹדַעַת מַה לַעֲשׂוֹת. אֲשַׁמַּח לַעֲצָה.

תשובה:

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם רֵאשׁוֹן לְסֵדֵר תּוֹרִיעַ, כ"א אָדָר ב' ה'תשע"ד.

שְׁלוֹם רַב אֶל אוֹר תְּחִיָּה

לְנִכּוֹן קְבִלְתִּי אֶת מַכְתְּבְּךָ.

אֵת צְרִיכָה לְהִיּוֹת אֵתוֹ פְּתוּחָה, וּלְדַבֵּר אֵתוֹ פְּתוּחַ הָאֵם הוּא
 מְעַנְיָן לְהִתְחַתֵּן וְלִקְחַת עַל עֲצָמוֹ הִתְחִיבוֹת, אוֹ שֶׁהוּא חֵי בְּדַמְיוֹנוֹת
 וְכוּ' וְכוּ'. לָמָּה לָךְ לְהִיּוֹת מְתַסְכֵּלֶת וְעֲצָבְנִית? תִּשְׁאַלִי אוֹתוֹ פְּתוּחַ
 וְתִרְאִי אֵיךְ הוּא יָגִיב, וְיֹתֵר טוֹב לְהִתְרַחֵק עֲכָשׁוּ מִמֶּנּוּ, לְפָנַי שִׁיְהִיָּה
 מְאַחֵר וְכוּ' וְכוּ'.

מִי שְׂרוּצָה בְּאֵמַת לְהִתְחַתֵּן אֲזִי הוּא מְדַבֵּר פְּתוּחַ וְנִמְשָׁכִים אֶחָד
 לְשְׁנֵי וְכוּ' וְכוּ', אֲבָל כְּשֶׁמְדַבְּרִים מֵהַכֵּל אֲבָל לֹא מִחַתְנָה זֶה מְרָאָה
 חֶסֶר שְׁפִיּוֹת וְכוּ' וְכוּ', וְלִכֵּן אֵת צְרִיכָה לְשֶׁאֵל אוֹתוֹ פְּתוּחַ, וְלֹא לְחִיּוֹת

בְּאִשְׁלֵיּוֹת וְכוּ', תִּלְחָצִי אוֹתוֹ אֶל הַקִּיר וְתִשְׁמְעֵי מִה הוּא יַעֲנֶנּוּ לְךָ, כִּי אֵין לְךָ טוֹב כְּמוֹ הַיְהוּדָאוֹת.

יַעֲזֹר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, שְׁתַּבְּשְׂרֵי לִי בְּשׁוּרוֹת מְשֻׁמְחוֹת.

הַמֵּאחֵל לְךָ בְּרָכָה וְהַצֹּלְחָה מִן הַשָּׁמַיִם...

ד' לא.

**כְּשֶׁהֵייתִי קוֹטֵן הַתְּעַלְלוֹ בִּי מִיְּנִית וּמֵאֲזִי יֵשׁ לִי תַאֲוָה
לְגַבְרִים. בְּבִקְשָׁה תַעֲזְרוּ לִי!**

שְׁאַלְהָ:

מֵאֵת מֹשֶׁה: לְצַדִּיק שְׁלוֹם.

אֲנִי מֵאֵד מוֹתְבִישׁ לְכַתֵּב אֶת זֶה, אֲבָל הַתְּעַלְלוֹ בִּי כְּשֶׁהֵייתִי
קוֹטֵן וּמֵאֲזִי יֵשׁ לִי תַאֲוָה לְגַבְרִים וְזֶה פְּשׁוּט רֹדֵף אוֹתִי. בְּבִקְשָׁה
תַעֲזְרוּ לִי לְצֵאת מִזֶּה כִּי כוֹאֵב לִי מֵאֵד בְּגַלֵּל הַתַּאֲוָה הַזֹּאת.

תְּשׁוּבָה:

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ, יוֹם רֵאשׁוֹן לְסֹדֵר תְּזַרִיעַ, כ"א אָדָר ב' ה'תשע"ד.

שְׁלוֹם וּבְרָכָה אֶל מֹשֶׁה נֵרוֹ יֵאִיר

לְנֶכֶן קַבְּלֵתִי אֶת מַכְתָּבְךָ.

עָלִי לוֹמַר לְךָ שְׁזֶה הַעֲוֹן הַכִּי חָמוּר וְחִיבִים עַל זֶה מִיתָה, כְּמוֹ
שְׁכַתוֹב (וַיִּקְרָא כ' י"ג) "וְאִישׁ אֲשֶׁר יִשְׁכַּב אֶת זָכָר מִשְׁכַּבֵּי אִשָּׁה תוֹעֵבָה
עָשׂוֹ שְׁנֵיהֶם מוֹת יוֹמְתוֹ דְּמִיָּהֶם בָּם", וְאֵין עַל זֶה שׁוּם לְמוֹד זְכוּת
שְׁמִתְגַּבֵּר עָלַי יִצְרִי, כִּי לְאָדָם יֵשׁ בְּחִירָה, כְּמוֹ שְׁאָמַר רַבְּנּוּ ז"ל (לְקוּטֵי
מוֹהַר"ן חֶלֶק ב' סִימָן ק"י) לְאִישׁ אֶחָד שֶׁשָּׁאַל אוֹתוֹ: כִּיצַד הוּא הַבְּחִירָה,
הַשִּׁיב לוֹ בְּפִשְׁטוּת: שֶׁהַבְּחִירָה הִיא בְּיַד הָאָדָם בְּפִשְׁטוּת, אִם רוּצָה
- עוֹשֶׂה, וְאִם אֵינוֹ רוּצָה - אֵינוֹ עוֹשֶׂה. [נִכְתַּב מוֹהַרנ"ת ז"ל רְשָׁמְתִי

זאת, כי הוא נצרך מאד, כי כמה בני אדם נבוכים בזה מאד, מחמת שהם מרגלים במעשיהם ובדרכיהם מנעוריהם מאד, על כן נדמה להם שאין להם בחירה חס ושלום, ואינם יכולים לשנות מעשיהם. אבל באמת אינו כן, כי בודאי יש לכל אדם בחירה תמיד על כל דבר, וכמו שהוא רוצה עושה. והבן הדברים מאד.]

ולכן אין תרוץ שאתה לא יכול להתגבר על יצרך וכו', וכבר אמר רבנו ז"ל (ספר המדות אות נאוף חלק ב' סימן ח') אסור ללמד זכות על זה שעבר על משכב זכור; וזה פשוטו כמשמעו, ולא צריכים שום פרושים על זה, ועל פי התורה הוא חיב מיתה על דבר זה, ואל תחשב שזה הפקר, כי בזמן שבית המקדש היה קים היו מקבלים על זה מיתה, עם כל זאת מי שעובר על זה, לא ימלט שלא יקבל את ענשו אם לא שחזור בתשובה שלמה, כי כך אמרו חכמינו הקדושים (כתובות ל). תני רבי חייא: מיום שחרב בית המקדש אף על פי שבטלו סנהדרין ארבע מיתות לא בטלו וכו', אלא דין ארבע מיתות לא בטלו, מי שנתחייב סקילה או שנופל מן הגג או שחיה דורסתו, ומי שנתחייב שרפה או שנופל בדלקה או שנחש מפישו, ומי שנתחייב הריגה או שנמסר למלכות או שליסטים באין עליו, ומי שנתחייב חנק או טובע בנהר או שמת בסרוגכי.

העולם זה לא הפקר, שומעים כל כך הרבה אסונות ותאונות דרכים וכו' וכו', והכל הוא בחשבון צדק, ואמר רבנו ז"ל (ספר המדות אות נאוף סימן ל"ג) מי שעובר על משכב זכור על ידי זה נתפס בתפיסה; וכל זה מדבר על מגול או שני מגולים וכו', שהם חיבים מיתה, ולא יועיל שום דבר, אין על זה שום למוד זכות, מכל שכן וכל שכן אם יש רשע מרשע שהתעלל מינית בקטינים, שלצערנו הרב לא חסרים מתעבים כאלו וכו', אותם צריכים פשוט לטרס וכו', ואחר כך שישבו בבית סהר כל ימי חייהם, כי קטין שעבר התעללות מינית וכו', אז נשאר אצלו כתם על כל החיים וכו', ואין על זה שום מחילה בעולם וכו', ולכן לא בחנם שרבנו ז"ל אמר (ספר המדות אות נאוף חלק ב' סימן

(ח) אָסור לְלַמֵּד זְכוּת עַל זֶה שֶׁעָבַר עַל מִשְׁכַּב זְכוּר; כִּי עַל הַתְּעַלְלוּת מִיְּנִית בְּקִטְיָנִים, אֵין עַל זֶה שׁוּם לְמוֹד זְכוּת, וְאֵין לוֹ שׁוּם תִּקְנָה רַק סְרוּס וְאַחַר כֵּן שִׁישֵׁב כָּל יְמֵי חַיָּיו בְּבֵית סְהַר, כִּי הוּא אִמְלֵל אֶת הַקִּטְיָנִים עַל כָּל הַחַיִּים שְׁלָהֶם, וְעַל פִּי רַב אֱלוֹ הַקִּטְיָנִים שֶׁהִתְעַלְלוּ בָּהֶם מִיְּנִית, כְּשֶׁגִּדְלִים אָזִי יֵשׁ לָהֶם נְטִיָּה רַק לְזָכְרִים וְכוּ' וְכוּ', וְלִכֵּן אוֹי וְאֲבוֹי לְמִשְׁחָת וּמִתְעַב שֶׁהִתְעַלְל מִיְּנִית בְּקִטְיָנִים, שֶׁצָּרִיכִים רַק לְסָרֵס אוֹתוֹ וְשִׁישְׂאָר תַּחַת סוּרְג וּבְרִיחַ כָּל יְמֵי חַיָּיו, וְאָסוּר לְרַחֵם עַל רִשָּׁע כְּזֶה, כִּי הוּא אִמְלֵל אֶת הַקִּטְיָן כְּכַר עַל כָּל יְמֵי חַיָּיו.

המאחל לך תשובה שלמה...

ד' לב.

**בשנים האחרונות אשתי וילדי התדרדרו רוחנית והפכו
לאתאיסטים. מה אני יכול לעשות?**

שאלה:

מאת נח: שלום לרב ורב ברכות!

התחתנתי עם אשתי לפני שלשים וארבע שנים כאשר שנינו היינו בעלי תשובה, וברוך השם נולדו לנו תשעה ילדים - שנים נשואים, אחת גרושה ועוד נששה בבית. בשנים האחרונות הבית שלי התהפך לגמרי, אשתי וילדי התחילו להתדרדר רוחנית עד שהגיעו לכפירה ופשוט הפכו לאתאיסטים. למה זה קרה להם? ומה אני יכול לעשות כדי להציל אותם מאבדון רוחני? אנא עזר לי ולמשפחתי!

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום ראשון לסדר תזריע, כ"א אדר ב' ה'תשע"ד.

שלום וברכה אל נח נרו יאיר

לנכון קבלתי את מכתבך.

אני בטוח שעל ידי שחזרת בתשובה, הלכת לכוון ההפוך לגמרי וכו', ונעשית קיצוני יותר מדי, ועל ידי זה דחקת את אשתי ואת ילדיך שילכו בקיצוניות כמו שאתה הולך וכו', עם דעות קיצוניות וכו', וזה מה שהפך אותם להיות מה שהם עכשו וכו', הרי בפרוש כתב הרמב"ם (רמב"ם פרק א' מהלכות דעות הלכה ד') הדרך הישרה היא מדה בינונית שבכל דעה ודעה מכל הדעות שיש לו לאדם והיא הדעה שהיא רחוקה משתי הקצוות רחוק שוה ואינה קרובה לא לזו ולא לזו. לפיכך צוו חכמים הראשונים שיהא אדם שם דעותיו תמיד ומשער אותם ומכוין אותם בדרך האמצעית כדי שיהא שלם בגופו כיצד לא יהא בעל חמה נח לכעס ולא כמת שאינו מרגיש, אלא בינוני, לא יכעוס אלא על דבר גדול שאיני לכעס עליו כדי שלא יעשה כיוצא בו פעם אחרת וכן לא יתאוה אלא לדברים שהגוף צריך להן ואי אפשר להיות בזולתן כענין שנאמר צדיק אכל לשבע נפשו, וכן לא יהיה עמל בעסקו אלא להשיג דבר שצריך לו לחיי שעה כענין שנאמר טוב מעט לצדיק, ולא יקפץ ידו ביותר ולא יפזר ממונו אלא נותן צדקה כפי מסת ידו, ומלוה כראוי למי שצריך, ולא יהא מהולל ושוחק ולא עצב ואונן אלא שמח כל ימיו בנחת בסבר פנים יפות. וכן שאר דעותיו. ודרך זו היא הדרך החכמים - כל אדם שדעותיו דעות בינוניות ממצעות נקרא חכם.

ודבר זה כל בעל תשובה צריך לדעת, אשר אי אפשר ללכת בדרך קיצונית, ולדחף את דעותיו הקיצוניות לאשתו וילדיה, זה לא ילה, וזה נגד היהדות, לנו יש תורה הקדושה, אשר עליה נאמר (משלי ג' י"ז) "דרכיה דרכי נעם וכל נתיבותיה שלום", פי התורה הקדושה לא מבקשת אותנו ללכת בדרך קיצונית, ולכן העצה היעוצה שיש

לי בשבילך שתשנה את כל הגישה שלך לגבי אשתך וילדיך, ותראה ללכת אתם רק בדרכי נעם ובאהבה, ורק בצורה כזו תצליח.

כל כך חבל שכל אלו שחוזרים בתשובה ואין להם מי שיוליך אותם, אזי הם הולכים בדרך קיצונית יותר מדי וכו', וכו', ולבסוף כשלא יכולים לעמד בזה אזי נופלים חזרה אל תוך הטמאה בדרך קיצונית וכו' וכו', ורבנו ז"ל אמר (לקוטי מוהר"ן חלק א' סימן ס"א) שעל ידי אמונת חכמים זוכים ללכת בדרך הממצעת, לא לימין ולא לשמאל, כי חכמי ישראל האמתיים יראי השם וחושבי שמו יודעים איך להנהיג את הצבור שלא ילכו בדרך קיצונית, כי היא מאד מאד מסכנת, כמו שאמר החכם מכל אדם (קהלת ז') "אל תהי צדיק הרבה ואל תתחכם יותר למה תשומם: אל תרשע הרבה ואל תהי סכל למה תמות בלא עתך", ואמר מוהר"ן ז"ל כשאדם רוצה להיות צדיק יותר מדי וזה לא הולך לו, אזי רחמנא ליצלן הוא נופל ונעשה רשע יותר מדי, ולכן אדם צריך ללכת בדרך הממצעת, ולא למתח את החבל יותר מדי.

אקוה שתבין ומהיום תלך עם אשתך וילדיך בדרך פשרנית מאד מאד, ואתה תמשך את עצמך רק אליו יתברך, ותקיים את מצוותיו יתברך בשמחה עצומה, ותחזר בתשובה שלמה, וזה יגרם שגם אשתך וילדיך יתהפכו ללכת בדרך הנכונה.

המאחל לך ברכה והצלחה מן השמים...

ד' לג.

הַמְשַׁדְּךְ שְׁלִי לֹא מְמַהֵר לְהַתְקַדֵּם לְחַתְנָה בְּטַעֲנָה שְׁאֵנוּ צְרִיכִים לְהַפְכִיר יוֹתֵר. הָאֵם הוּא צוֹדֵק?

שְׁאֵלָה:

מֵאֵת נְטִילָה: לְכַבוֹד צְדִיק הַדּוֹר שְׁלוֹם, הַשֵּׁם יִשְׁלַח לְךָ רַפּוּאָה וְשְׁלֵמָה אָמוֹן.

אֲנִי בַחֲוָרָה מִתְחַזְּקֵת כְּחֻדָּשִׁים, וְאִין לִי רַב שְׁמִדְרִיךְ אוֹתִי. קִבְּלֵתִי עַל עֲצָמֵי בְּתַקּוּפָה הַזֹּאת שְׁמִירַת שַׁבָּת, צְנִיעוּת, תְּפִלוֹת וְאֶף הַצְּטִרְפָּתִי לְמִדְרָשָׁה, וְכָל זֶה בְּחֻדָּשִׁים. בְּזִמְנֵי הַזֶּה הִכְרַתִּי בַּחֲוֹר שֶׁהִפְכִיר לִי אֶת כְּבוֹד הָרַב, הוּא מְכִיר אֶת סִפְרִיךְ וְלוֹמֵד דְרָךְ הַשְּׂקֻפְתָּךְ בְּעֶרְךָ שָׁנָה וְגַם הוּא מִתְחַזֵּק. הוּא הַיְחִידִי שֶׁמַּעֲנִיק לִי דְרָךְ לְחַיִּים וְאֲנִי חִיבֵת לְצַיֵּן שֶׁהִתְאַהֲבֵתִי בְּצִדִיק וְאֲנִי שֶׁמַּחֲהֵה עַל כֶּף שֶׁהֵשֵׁם סִבֵּב שֶׁהִבְחֹר הַזֶּה הִכִּיר לִי אוֹתָךְ וְאֶת רַבְּנוֹ. אֲנִי מְרַגֵּשָׁה שֶׁכָּל הַחַיִּים שְׁלִי הִשְׁתַּנּוּ מְאֹד, וְזִכְרֵתִי לְהַיּוֹת בְּאוֹמֵן מִמֶּשׁ אַחֲרֵי סְכוּת אֲצֵל רַבְּנוֹ וְלִזְכוּת לְתַקּוּן הַנִּצְחִי שְׁלִי, כִּי הִסְבִּיר לִי הַבְּחֹר, וְהַזְכִּיזֵת חֻלְקֵן שִׁיכוּת לוֹ.

בְּזִמְנֵי הַזֶּה נִפְגַּשְׁנוּ פְּעָמִים בּוֹדְדוֹת וְכַמוֹכָן אֲנַחְנוּ שׁוֹמְרִים נְגִיעָה וְכוּ' וְאֵנוּ מִשְׁתַּדְּלִים שֶׁהַכֹּל יִהְיֶה רַק דְרָךְ הַקְּדוּשָׁה כְּמוֹכָן. הַבְּחֹר מְאֹד נִרְאָה לִי וְהוּא אָמַר שְׁגַם הוּא מְרַגֵּשׁ כִּי כְּלַפִּי.

הַבְּחֹר הִסְבִּיר לִי שֶׁבְּגִלּוֹל שְׁאֵנוּ מִתְחַזְּקִים עֲדוּן, צְרִיךְ לְהַפְכִיר וְלִבְדֵּק אַחַד אֶת הַשְּׁנִי יוֹתֵר, כִּי הוּא אָמַר שֶׁהוּא לֹא קוֹנֵה חֲתוּל בְּשֵׁק, וּמְכִינֵן שְׁזֵה זְמַן מְאֹד קָצֵר שְׁאֵנוּ מְכִירִים צְרִיךְ יוֹתֵר זְמַן כְּדֵי לְדַעַת הָאֵם אֲנַחְנוּ צְרִיכִים לְהַתְקַדֵּם לְכוּן חֲתָנָה אוֹ לֹא, וְלְהַפְכִיר טַפְּהָ יוֹתֵר כִּי לֹא בְּאֵנוּ מְרַקֵּעַ כְּזֶה שֶׁל קִשְׁר מִמֶּשׁ קָצֵר וְחֲתָנָה.

דַּעַתִּי הִיא שֶׁכָּל הַבְּדִיקוֹת הָאֵלוּ וְהַשִּׁיחוֹת הָאֵלוּ וְהַהֲמַתְנָה הַזֹּאת וְהַבְּרוּרִים הָאֵלוּ אִם אֲנִי מְסַפֵּיק טוֹבָה אוֹ לֹא טוֹבָה,

עצבנית או לא עצבנית וכו' לא צנועים, והעקר שצריכים לבדק האם יש לנו אהבת השם, ואני מאמינה שהשם יתן לנו את הברכה ולא צריך לבדק יותר מדי. אני מפחדת לאבד ענין בפחור, ולא יודעת איך יודעים אם זה זה או לא...
האם הוא צודק שצריכים לבדק ולבחן יותר כדי לדעת איך בן הזוג מבחינה רוחנית, במדות ובהתנהגות ולבחן זאת לעמק או שלא? מה עלי לעשות? תודה לכבוד הצדיק.

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום ראשון לסדר תזריע, כ"א אדר ב' ה'תשע"ד.

שלום רב אל נטלי תחיה

לנכון קבלתי את מכתבך.

אשריך ואשרי חלקך שזכית לחזור בתשובה שלמה שזה מאד מאד חשוב בעיניו יתברך, כמאמרם ז"ל (ברכות ל"ה) במקום שבעלי תשובה עומדים - שם אין צדיקים גמורים יכולים לעמד, ולכן תחזיקי בדרך זו והקדוש ברוך הוא יעזר לך לבנות בית נאמן בישראל, ותהיו הכי מאשרים בחייכם.

לדעתי מצאת את הבחור הנכון שאומר שכדאי לבדק יותר אחד את השני, אבל לא במדה מגזמת וכו', כי אם יש משיכה בין אחד לשני, ורואים את המדות הטובות, אזי כדאי תכף ומיד לגמר ולעשות ארוסין ולקבע זמן על חתונה, כי רבנו ז"ל הקפיד מאד מאד לא להמשיך זמן רב בין הארוסין לנשואין, ורואים את זה בחוש שאם מושכים זמן יותר מדי, אזי באים באמצע תקלות ונפסק הקשר וכו', ולכן רבנו ז"ל הקפיד מאד מאד לא לחכות הרבה זמן מבין הארוסין לבין הנשואין.

שוב פעם, הבחור דבר לענין - הוא רוצה להכיר אותך יותר, וזה פשוט מראה שיש לו ישוב הדעת, והוא בעל אחריות גדול מאד.

יעזר הקדוש ברוך הוא שתבשרו לי בשורות משמחות תמיד.
המאחל לך ברכה והצלחה מן השמים...

ד' לד.

מה עדיף לבחור מתחזק: ללמוד 'חק לישראל' או ללמוד הלכות?

שאלה:

מאת יניב: לכבוד הרב שליט"א.
ברוך השם לפני כחצי שנה זכיתי להתחתן ואנו שומרים שבת ומקפידים על כשרות בבית. רציתי לשאל לגבי למוד: האם כדאי ללמוד 'חק לישראל' מדי יום או שעדיף ללמוד הלכות? ומה הרב ממליץ לבחור מתחזק ברמה שלי? תודה רבה לכבוד הרב.

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום ראשון לסדר תזריע, כ"א אדר ב' ה'תשע"ד.

שלום וברכה אל יניב נרו יאיר

לנכון קבלתי את מכתבך.

בהתחלת התשובה צריכים ללמוד הרבה הלכה כדי לדעת איך להתנהג, ולכן הייתי מייעץ לך שתלמד קצור שלחן ערוך "ילקוט יוסף", כדי שתדע איך יהודי צריך להתנהג, ורבנו ז"ל הזהירנו על זה ביותר, ואמר (שיחות הר"ן סימן כ"ט) שכל בר ישראל מוכרח ללמוד בכל יום הלכה, ולכן זה יסוד ועקר גדול ביהדות ללמוד הלכה.

וכן אתה יכול ללמוד בכל יום מקרא הינו חמש עם התרגום מפרשת השבוע כדי שתדע איזו פרשה זו, וצריכים לחיות עם פרשת

השבוע, וכן תקבע לעצמך ללמד בכל יום פרק משניות, ויש היום פרושים קלים המסבירים טוב טוב את פרוש המשנה.

ויותר מזה אל תקח על עצמך, כדי שלא יהיה רבוי אור וכו' ופן יהרסו וכו'.

העקר - רק תהיה שש ושמיח על נעם חלקך שאתה זוכה לחזור בתשובה שלמה, ותרגיל את עצמך לדבר אל הקדוש ברוך הוא, ולהתודות בכל פעם מחדש, כי עוונותיו של אדם הם על עצמותיו, כמו שאמר רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן חלק א' סימן ד') והם נוקמים בו, ועל ידי שמתודה להקדוש ברוך הוא מוציא את כל הצרופים הרעים מעצמותיו, וזוכה להמשיך על עצמו אור וזיו וחיות ודבקות באין סוף ברוך הוא, אשרי לו ואשרי חלקו.

המאחל לך ברכה והצלחה מן השמים...

ד' לה.

אין לי רב שמדריך אותי. אולי כבודו יוכל לתת לי הדרך טובה בעבודת השם?

שאלה:

מאת טל: לצערי אין לי רב שאני יכול לקבל ממנו הדרך ודרך נכונה כדי להתקדם. אני יודע רק להתפלל להשם, אבל אני לא מצליח להבין תמיד מה השם רוצה ממני. כבוד הרב, האם תוכל לתת לי עצה מה לעשות ומה ללמוד בכדי לצאת לאט לאט ובשוב הדעת מכל הבלי העולם הזה, איך לעשות את רצון השם ואיך לשמח את האשה? אני מצטער שאני שואל הרבה שאלות, אבל אני צריך שתראו לי את הדרך תודה רבה.

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום שני לסדר תזריע, כ"ב אדר ב' ה'תשע"ד.

שלום וברכה אל טל נרו יאיר

לנכון קבלתי את מכתבך.

חכמינו הקדושים אמרו (אבות פרק א') "עשה לך רב וקנה לך חבר והוי דן את כל אדם לכהן זכות", ויש לומר דהנה רבנו ז"ל אמר (לקוטי מוהר"ן חלק א' סימן ל"ד) שיש נקדת הרב, שקדם צריכים לקבל מהרב שזה רבנו ז"ל בעצמו הינו שצריכים ללמד הרבה את ספרי רבנו ז"ל אשר שם טמונים פניו שכלו וחקמתו ונשמתו (עין לקוטי מוהר"ן חלק א' סימן קצ"ב) שזה רבנו ז"ל בעצמו, הינו שבתוך דבריו הקדושים גנוזים שכלו ונשמתו ותכף כשקבל את הרב על ידי זה הוא צריך את נקדת החבר שיחזק אותו לקיים את דברי הרב, ואם תאמר מי יכול להיות החבר שלי? הלא אני יותר חכם מהם וכו' או אני יותר קטן מהם וכו' לזאת - והוי דן את כל האדם לכהן זכות, וכך יהיו לך הרבה חברים בין אנשי שלומנו שיחזקו אותך להחזיק בנקדת הרב שהוא רבנו ז"ל ולכן למה לך להיות שבור? יותר טוב שתמצא חברים מאנשי שלומנו שהם יחזקו אותך אשר דבר זה מאד נחוץ לדבר רבנו ז"ל, שאיש את רעהו יאמר חזק, כי בזה העולם מכרחים להתחזק כי עובר על כל אחד מה שעובר כל מיני צרות ויסורים מרירות ומכאובים וכו', ולכן ההכרח בדבר רבנו ז"ל להגיע אל נקדת החבר, והרגע שיהיה לך חבר טוב להתחזק עמו בדבר רבנו ז"ל הכל ילך לך בקלות, כי לעולם צריך האדם שיהיה לו חבר כמו שאמרו חכמינו הקדושים (תענית ז') "הרבה למדתי מרבתי ומחברי יותר מרבתי", הרי שלך לפניך שחבר לפעמים יותר טוב מרבי, ולכן ראה לחזק עצמך ולא להיות שבור מכל מה שעובר עליך בכלליות ובפרטיות.

אנחנו קבלנו מרבנו ז"ל מתנה כזו שרק משיח יגלה אותה לכל העולם פלו והיא השיחה בינו לבין קונו שהוא ענין ההתבודדות, שגלה לנו רבנו ז"ל שאדם צריך להרגיל עצמו לדבר עמו יתברך

כְּאִשֶּׁר יְדַבֵּר אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ וְזוֹ עֵצָה נִוְרָאָה אֵיךְ לְצַאֵת מִהַעֲצָבוֹת
 וְהַדְּפָאוֹן וְכוּ' וּמִן הַבְּדִידוֹת וְכוּ', כִּי הִרְגַע שְׂאָדָם מְרַגֵּל עֲצָמוֹ לְדַבֵּר
 עִמּוֹ יִתְבַּרֵךְ אֲזִי הוּא לֹא לְבַד, וְכֵן זֶה מְכַנִּים בְּאָדָם אַמוּנָה בְּרוּרָה
 וּמְזַכֶּכֶת שְׂזֵה רְצוֹנוֹ יִתְבַּרֵךְ שְׁנוֹזֶכֶה לְהַפְרִירוֹ מִפְּרִטֵי הַבְּרִיאָה, כִּי בְּאֵמֶת
 אֵין שׁוֹם מְצִיאוֹת בְּלַעֲדֵיו יִתְבַּרֵךְ כִּלְל וְהַכֵּל לְכֹל אֲלֻקוֹת גְּמוּר הוּא
 כִּי דוּמָם צוּמַח חַי מְדַבֵּר זֶה לְבוֹשׁ לְגַבֵּי הָאֵין סוֹף בְּרוּךְ הוּא, וְכִכֵּל
 שְׂאָדָם מְכַנִּים יְדִיעָה זֹו בְּדַעְתּוֹ עַל יְדֵי זֶה הוּא מְשָׁלִים כְּנֹנֶת הַבְּרִיאָה
 שְׂרָצָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׁיִהְיֶה לוֹ דִּירָה בַּתְּחִתּוֹנִים כְּמֵאֲמָרָם ז"ל
 (תְּנַחֲמוּא בְּחֻקְתִּי) "נִתְאַוָּה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא כְּשֵׁם שְׁיֵשׁ לוֹ דִּירָה לְמַעְלָה
 כִּךְ יִהְיֶה לוֹ דִּירָה לְמַטָּה".

וְאוֹדוֹת אֲשֶׁתָּךְ וְכוּ' אֶתָּה מְכַרַח לְשִׂמְחָה אוֹתָהּ מֵאֵד כִּי (ראשׁ הַשָּׁנָה
 ג.) אֲשֶׁה בַּעֲלָהּ מְשִׁמְחָה וְרַבְּנוֹ ז"ל הִזְהִירָנוּ עַל זֶה בְּיוֹתֵר, וְאָמַר (שיחות
 הַר"ן סִימָן רס"ד) שְׂצָרִיכִים לְכַבֵּד וּלְיַקֵּר אֶת אֲשֶׁתּוֹ וְזֶה הִיָּה יְסוּד גְּדוֹל
 אֲצֵל רַבְּנוֹ ז"ל כִּי בְּלִי שְׁלוֹם בֵּית אָדָם בָּא לְיַדֵי חֲטָאִים שֶׁל פְּגָמֵי
 הַבְּרִית וְכוּ', וְלִכֵּן אֲשֶׁרֵי מִי שֶׁתְּמִיד שׁוֹמֵר עַל כְּבוֹד אֲשֶׁתּוֹ וּמְחַזֵּק
 וּמְשִׂמַח אוֹתָהּ וְעַל יְדֵי זֶה הַשְּׂכִינָה תִּשְׁרָה בְּתוֹכָם וּבְמִקוֹם שֶׁהַשְּׂכִינָה
 נִמְצָאת שָׁם הַבְּרָכָה מְצוּיָה.

הַמֵּאחַל לָךְ בְּרָכָה וְהַצְּלָחָה מִן הַשָּׁמַיִם...

ד' לו.

**אֲנִי מְחַפֵּשׁ שְׂתַּפִּים לְעֶסֶק וְרָצִיתִי עֵצָה אֵיךְ לֹא לִפְלַעַם
 אֲנָשִׁים מְפַקְפָּקִים**

שְׂאֵלָה:

מֵאֵת נַעֲמָן: שְׁלוֹם לְכַבֵּד הַצְּדִיק הַיָּקָר לָנוּ מִכֹּל.
 אֲנִי חוֹשֵׁב לְפָתַח עֶסֶק, וּבְגַלְלֵי שְׂאִין לִי אֶת הָאֲמָצָעִים לְכַף אֲנִי

מחפש שתפים. אשמח לקבל את העצה של הצדיק איך לא
לפל בפח עם אנשים מפקפקים.
בתודה ובברכה נעם.

תשובה:

בעזרת השם ותברך, יום שלישי לסדר תזריע, כ"ג אדר ב' ה'תשע"ד.

שלום וברכה אל נעם נרו יאיר

לנכון קבלתי את מכתבך.

מה אמר לך, על זה צריכים רק רחמי שמים ולבקש הרבה ממנו
יתברך כי אי אפשר להאמין היום לאף אחד בעולם, וכמו שאמר ינאי
המלך לאשתו (סוטה כ"ב): "אל תתיראי מן הפרושין ולא ממי שאינן
פרושין אלא מן הצבועין שדומין לפרושין"; כי מצבועים צריכים
לשמר יותר מהכל אבל אי אפשר להשמר מהם אלא על ידי תפלה,
לבקש ממנו יתברך שיוליכו על דרך האמת, ואני מכרח לומר לך
שבלי תפלה ותחנונים לפניו יתברך זה לא ילך.

ולכן זאת עשה, תלך אל מקום פנוי שאין שם בני אדם ותפרש
שיחתך אליו יתברך ותבקש רחמים מבעל הרחמים שישמר אותך
מהם ומהמונם.

המאחל לך ברכה והצלחה מן השמים...

ד' לז.

**האם היה לכם קשר עם רבי אברהם נחמן ויצהנודלר
זכרונו לברכה?**

שאלה:

מאת הלל: לכבוד הרב שיק שליט"א.

אָמַשׁ נִפְטַר בְּפִתְאוּמֵיז הָרַב אַבְרָהָם נַחֲמָן וַיִּצְהַנְדָּלָר זְכוּרוֹנוֹ
 לְבִרְכָה מַחְסִידֵי בְרִסְלָב בִּירוּשָׁלַיִם. הָאֵם הִיָּה לָכֵם קָשֶׁר אִישִׁי
 אֵתוֹ? וּמָה דַעְתְּכֶם לְגַבֵּי הַשִּׁיחֹת שְׁלֵקַט בִּסְפָר 'שִׁיחַ שְׂרָפִי
 קִדְשׁ', הָאֵם אֶפְשָׁר לְסַמֵּךְ עֲלֵיהֶן?

תשובה:

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם חֲמִישִׁי לְסֵדֶר תְּזַרִיעַ, כ"ה אָדָר ב' ה'תשע"ד.

שְׁלוֹם וּבִרְכָה אֶל הַלֵּל נִרוֹ יָאִיר

לְנִכּוֹן קַבְלָתִי אֶת מַכְתְּבְּךָ.

הָאֲבֵרָךְ הַזֶּה הִיָּה אִישׁ יָרָא אֱלֹקִים מְרַבִּים, וְהוּא הִיָּה מְסֻתּוֹבֵב
 הַמּוֹן אֲצִלֵי כְּשֶׁהָיָה בְּחוּר צְעִיר, וְכֵן הָאֵחַ שְׁלוֹ, וּבִפְרָט הָאָבָא שְׁלוֹ רַבִּי
 אֶלְעָזָר זְכוּרוֹנוֹ לְבִרְכָה הוּא תָמִיד הִיָּה בָא אֶל הַשְּׁעוּרִים שְׁלִי בְּאַרְצוֹת
 הַבְּרִית, וְהִיָּה לָנוּ קָשֶׁר מְאֹד הַדּוּק עִם הַמְשַׁפָּחָה.

אוֹדוֹת סִפְרוֹ "שִׁיחַ שְׂרָפִי קִדְשׁ" שֶׁהֵם שִׁיחֹת שֶׁשָּׁמַע בְּעַקְרָא
 מִהָרַב הַחֲסִיד רַבִּי לױי יִצְחָק בְּנֵדֶר זְכוּרוֹנוֹ לְבִרְכָה, הֵן כֻּלָּן נְכוֹנוֹת, וְנִסֵּ
 שֶׁהוּא רָשָׁם אֶת זֶה כִּי כָף הַשְּׂאִיר לְדוֹרוֹת זְכוּרוֹן. וְאֵף שֶׁכִּמָּה פְּעָמִים
 אֶמְרָתִי לוֹ שֵׁישׁ הַמּוֹן שִׁיחֹת שֵׁישׁ לְפָנָי זֶה סְפוּר וְאַחֲרָי זֶה יֵשׁ סְפוּר,
 עִם כָּל זֹאת הַמְּעַט שֶׁהוּא כָּתַב גַּם כֵּן דְּבַר גְּדוֹל מְאֹד, כִּי כִּכָּה הִצִּיל
 שִׁיחֹת מִכָּל הַדּוֹרוֹת שֶׁל אֲנָשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ.

יֵעֶזֶר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וַיִּנְחָם אֶת הַמְשַׁפָּחָה הַמְתְּאֲבָלֶת עַל אִישׁ
 יָקָר וְנִבּוֹן כְּמוֹהוּ.

הַמְּאֲחֵל לָךְ בְּרִכָּה וְהַצְּלָחָה מִן הַשָּׁמַיִם...

ד' לת.

נקראתי על שם דודתי שנפטרה בגיל צעיר. האם יתכן שהשם הזה משפיע עלי לרעה?

שאלה:

מאת טל תמר: שמי הוא טל תמר, אני חוזרת בתשובה, מקרבת לרבנו ומשתדלת להתחזק. אני בת עשרים ושבע, עדין רוקה, ואין לי פרנסה מזה כארבע שנים. שמי השני 'תמר' הוא על שם אחות של אבא שלי שנפטרה בגיל עשרים ושש מסרטן. האם יתכן שהשם הזה גורם השפעה שלילית על החיים שלי? והאם אתה מיעץ לי להחליף שם? מחכה לתשובתך תודה רבה.

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום חמישי לסדר תזריע, כ"ה אדר ב' ה'תשע"ד.

שלום וברכה אל טל תמר תחיה

לנכון קבלתי את מכתבך.

את צריכה מאד מאד לשמח שזכית להתקרב אל רבנו ז"ל שאין למעלה מזה, כי רבנו ז"ל פותח לנו את הלב והמח ומעורר אותנו מהשנה העמקה עד שאנחנו מתחילים לדבר אל הקדוש ברוך הוא, ולכן ראי להתחזק ביתר ושאת וביתר עז להמשיך בדרך התשובה, ותתפללי להקדוש ברוך הוא העקר על שמחה ועל בטחון עצמי וזה כבר יביא לך שדוף טוב.

אודות השם שלך וכי לדעתי שניהם הם לא שמות, ואת צריכה להוסיף את השם 'חיה' על שם בת רבנו ז"ל, והקדוש ברוך הוא ישנה לך את המזל ותהיי הכי מאשרת בחייה, ובקרוב מאד תבשרי לי בשורה משמחת.

המאחל לך ברכה והצלחה מן השמים...

ד' לט.

**בעלי חולה מאד וזה גורם לו להיות עצבני מאד
ולתפּרץ עלי ועל הילדים**

שאלה:

מאת מרים: בעלי עצבני כל הזמן בעקר עלי ועל הילדים, הוא לא מפרגן לי בכלל, ולפעמים הוא אפלו מקלל אותנו. הרבה פעמים אני ברגז אתו ולפעמים גם הוא אתי. אנו משפחה דתית ושומרים שבת כמו שצריך, אני מתפללת כל בקר תפלת שחרית ומבקשת מהקדוש ברוך הוא שישלח לנו שלום בית איתי, אף הוא לא מעריך אותי ולא אוהב אותי, מה שגורם גם לי לא להעריך אותו ולא לכבד אותו. נמאס לי מהמצב הזה, וקשה לי שאנחנו תמיד ברגז, גם בשבתות ויחגים.

אני עובדת במשרד עורכי דין, והוא מקבל פנסיה רפואית. הוא נכה פוליו, ויש לו כליה אחת שגם היא בקושי מתפקדת ולכן הוא בתזונה מיחודת במינה - הוא אוכל רק פרות וירקות ואף זאת בהגבלה, אף התזונה עוזרת לו שלא יצטרך דיאליזה והשתלת כליה, ואולי בגלל זה הוא כל הזמן עצבני. אבא תנו לי עצה כיצד לנהג על מנת שהוא יוכל לסבל אותי ואת הילדים? תודה.

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום חמישי לסדר תזריע, כ"ה אדר ב' ה'תשע"ד.

שלום וברכה אל מרים תחיה

לנכון קבלתי את מכתבך.

את צריכה לבדק את המזוזות בתוך הבית שלך כי אני בטוח

שכמה מהמזוזות פסולות.

בענין בעלך וכו' את מכרחת לטובתך ולטובת הילדים להיות סבלנית, כי את צריכה להבין את בעלך, עובר עליו מה שעובר מצד המצב הבריאותי שלו, ולכן את צריכה לתת לו המון תשומת לב וכך הוא יהיה רגוע, כי מרב הכאבים והצער והחלישות הדעת שעוברים עליו שהוא לא מתפקד בריאותית וכו' וכו' אזי בשביל זה הוא מוציא את זעמו עליך ועל הילדים שהוא אוהב מאד.

הוא לא מתכוון לפגוע בך אישית, אלא הוא חי במגבלות וכו' ולכן תדוני אותו לכף זכות ואת תראי לכבד וליקר אותו, ואז כמים הפנים אל פנים אזי תראי שהוא יכבד אותך בחזרה והכל יסתדר על הצד הכי טוב.

הקדוש ברוך הוא השומע תפלות ישראל ישמע בתפילתי שאני מתפלל עבורך שיחוס וירחם על המשפחה שלך ושיהיה תמיד שלום ואהבה ביניכם, והעקר שמחת החיים שתהיה בתוך הבית.
המאחל לך ברכה והצלחה מן השמים...

ד' מ.

**עובד אתי אדם שמראה סימנים קשים של מצוקה
נפשית ופראנויה. האם עלי לדוח על כך?**

שאלה:

מאת שירה: עובד אתי אדם שמראה סימנים קשים של מצוקה נפשית ופראנויה. מה לעשות בנדון? האם עלי לדוח על כך?

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום חמישי לסדר תזריע, כ"ה אדר ב' ה'תשע"ד.

שלום רב אל שירה תחיה

לנכון קבלתי את מכתבך.

בודאי את צריכה להודיע למי שצריכים להודיע על האדם הזה שעובר קשיים של מצוקה נפשית וכו' וכו' כי זה יכול להגמר בטרגדיה נוראה חס ושלום, ואסור לקחת את זה בקלות, כי מחלת הפראנוזיה זו מחלה של ערעור בנפש, ומי שנכנס בזה רחמנא ליצלן יכול להזיק לעצמו או לאחרים או לשניהם, ולכן אסור לקחת את זה בקלות.

הקדוש ברוך הוא ישלח רפואה שלמה לכל חולי ישראל ונשמע ונתבשר בשורות משמחות.

המאחל לך ברכה והצלחה מן השמים...

ד' מא.

**האם מתר לאדם לבקש מהשם יתברך שיזכה לרוח
הקדש ולמדרגות גבוהות?**

שאלה:

מאת יהודה: שלום רב.

מה הדרך הנכונה לנהג בנושא של בקשת דברים גדולים מהשם יתברך לדגמא: להיות בעל רוח הקדש, לבקש השגות אלקות, להיות כמו צדיק פלוני וכדומה - כל מיני בקשות של דברים גדולים ששמורים לבני עליה ולצדיקים האמתיים: האם על האדם לבקש ככל העולה על רוחו, או שהאדם צריך להיות צנוע ולא לבקש שום גדלה ושבח גדול מדי שעלול

לעורר עליו קטרוג גדול ולהביא אותו לידי סכנה? מה דעתכם
בנושא הזה? תודה רבה.

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום חמישי לסדר תזריע, כ"ה אדר ב' ה'תשע"ד.

שלום רב אל יהודה נרו יאיר

לנכון קבלתי את מכתבך.

עקר שלמות התפלה וההתבודדות צריך להיות בתמימות
ופשיטות - לבקש את הקדוש ברוך הוא לזכות להיות יהודי פשוט,
לקיים את המצוות בשמחה עצומה, ולזכות ללמד הרבה תורה, לעבר
על כל התנ"ך ועל ששה סדרי משנה, ועל בבלי ירושלמי ותוספתא
וכו' וכו'.

אדם צריך לבקש מהקדוש ברוך הוא רק דבר אחד - שתמיד
יהיה שמח ותמיד ירגיש את הקדוש ברוך הוא שנמצא אתו עמו
ואצלו, ולא צריכים לחפש גדלות וכו'. רבנו ז"ל אמר (לקוטי מוהר"ן
חלק ב' סימן עב) עקר הגדלה שמקבלים מהצדיק זה שפלות; אדם צריך
להכיר את מקומו ותמיד לדעת את העבר שלו ומאיפה בא וכו' וכו'
וכך לא תכנס בו איזו ישות וגאות.

רבי חיים ויטאל זכותו יגן עלינו כתב בכמה מקומות שאדם
צריך רק לבקש ממנו יתברך שתהיה לו יראה ממנו יתברך ואהבה
אליו יתברך, ואם יהיה ראוי הקדוש ברוך הוא כבר ישפיע עליו
דברים גדולים, ולכן לא כדאי לבלבל את עצמו מאחרים, תמיד
צריכים להשתדל למלאות את הנקדה שלו, כי רבנו ז"ל אמר (לקוטי
מוהר"ן חלק א סימן לד) שכל בר ישראל יש לו נקדה מה שאין לחברו
ולכן אף פעם אתה לא צריך לבקש להיות כמו הזולת כי כבר אמר
התנא הקדוש (אבות פרק ו) ואל תתאוה לשלחנם של אחרים כי שלחנך
גדול משלהם; אדם צריך לדאג לנשמה שלו - לתקן אותה ולהדביק
אותה אל שרשה, ובכלל לא להתעסק עם אחרים.

יְדוּעַ מַה שְּׂאֵמַר הַצַּדִּיק הַקָּדוֹשׁ רַבִּי זֹשָׁא מְאַנְיָפוּלִי זְכוּתוֹ יִגַן עָלֵינוּ: כְּשֶׁאֲנִי אֶעֱלֶה אֶל הַשָּׁמַיִם לֹא יִשְׁאַלוּ אוֹתִי לָמָּה אָנִי לֹא כְּצַדִּיק פְּלוֹנִי אוֹ אֶלְמוֹנִי, אֲלֵא יִשְׁאַלוּ אוֹתִי לָמָּה אָנִי לֹא הִיִּיתִי זֹשָׁא, וְזֶה לְמוֹד עֵמֶק מְאֹד מְאֹד שְׂאֵדֶם צָרִיךְ רַק לְדַאָּג לְנִשְׁמָה שְׁלוֹ - לְתַקֵּן אוֹתָהּ וּלְהַדְבִּיקָהּ לְשֵׁרְשָׁהּ הָעֲלִיּוֹן וְלֹא לְרִצּוֹת לֵהֱיוֹת כְּמוֹ זֶה אוֹ כְּמוֹ זֶה וְכוּ' וְכוּ', הוּא צָרִיךְ לֵהֱיוֹת כְּמוֹ עֲצָמוֹ, וּלְהַשְׁלִים אֶת שְׁמוֹ שְׁזֶה נִשְׁמָתוֹ, וְאָז כְּשֶׁאֵדֶם אוֹחֵז בְּמַדְרָגָה זוֹ, זוֹ הַמַּדְרָגָה הַכִּי עָלִיוֹנָה שְׂאֵדֶם צָרִיךְ לְהַגִּיעַ אֵלֶיהָ.

הַמְּאַחַל לָךְ בְּרִכָּה וְהַצְלָחָה מִן הַשָּׁמַיִם...

ד' מב.

חֲזַרְתִּי בְּתִשׁוּבָה לִפְנֵי שְׁנֵיתִים, וְאֲנִי מְחַפֵּשׂ אֶת דַּרְכֵי בְּחַיִּים. אֲנֵא עֹזֵר לִי.

שְׁאֵלָה:

מַאת יְהוּדָה: שְׁלוֹם לְכַבוֹד הַרַב. חֲזַרְתִּי בְּתִשׁוּבָה לִפְנֵי שְׁנֵיתִים, וּמֵאָז אָנִי מִשְׁתַּדֵּל לְהִתְחַזֵּק. אֲנִי מְרַגֵּשׁ וְרוֹאֶה שְׁחָל אֲצִלִּי שְׁפֹר גָּדוֹל בְּרוּךְ הַשֵּׁם וְשִׁנּוּי עֲצוּם מִמִּי שֶׁהִיִּיתִי לִפְנֵי שְׁנֵיתִים. עַד הַשְּׁבוּעַ הָאַחֲרוֹן עֲבַדְתִּי בְּעִבּוּדָה מְסֻדָּרָת וְיִצִּיבָה, אָבָל מְעַרְבֵת - עֲבַדוּ שָׁם גְּבָרִים וְנָשִׁים יַחַד וְזֶה מְאֹד הַקְּשָׁה עָלַי אֶת הַמְּשָׁךְ הַתְּקַדְמוֹתִי לְעֵבֶר אָבִינוּ שְׁבַשְׁמִים. הַרְבֵּה זְמַן הִיִּיתִי בְּלִבְטִים לְגַבִּי הַהַמְּשָׁךְ וּלְבִסּוֹף, בְּצַעַד חֲרִיג וְנִגְדַּד כָּל דְּבָרֵי הַסּוֹבְבִים אוֹתִי עֲזַבְתִּי אֶת מְקוֹם הָעִבּוּדָה. אִינִי יוֹדֵעַ אִיךְ לְהַמְּשִׁיךְ מִפֶּה - אָנִי מְאֹד רוֹצֵה לְלַמֵּד תּוֹרָה בְּמְשָׁךְ הַיּוֹם, וְאִנִּי יוֹדֵעַ בּוֹדְאוֹת שְׁכָל תְּפִלוֹתִי וְתְּפִלוֹת עִם יִשְׂרָאֵל מְגִיעוֹת אֶל אָבִינוּ שְׁבַשְׁמִים, אָבָל כָּרְגַע מִתְּעַכְּבוֹת

הַתְּשׁוּבוֹת חֲזָרָה מִסְבוּתָיו הַמְצַדְקוֹת לַחֲלוּטִין וְאִין לָנוּ הַבְּנֵה
בָּהוּ.

חָשׁוּב לִי לְצִין שְׂמָאז שֶׁהִתְחַזְקֵתִי בַקִּשְׁתִּי מֵאֲבָא שְׁבַשְׁמִים
אֲשֶׁה וּפְרַנְסָה כְּשֶׁרָה כְּדִי שְׂיִהְיֶה לִי יִשׁוּב הַדַּעַת. אֲנֵא עֶזֶר לִי
לְהַבִּין אֶת הַמְשָׁךְ דְּרַכִּי בַחַיִּים. תּוֹדָה.

תְּשׁוּבָה:

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם חֲמִישִׁי לְסֹדֵר תּוֹרִיעַ, כ"ה אָדָר ב' ה'תשע"ד.

שְׁלוֹם רַב אֶל יְהוּדָה נְרוּ יְאִיר

לְנִכּוֹן קַבְלָתִי אֶת מַכְתָּבְךָ.

כְּשֶׁאָדָם חוֹזֵר בְּתְשׁוּבָה הוּא צָרִיף לְשָׁמֵר מְאֹד מְאֹד שְׁלֵא יִלְךְ
בְּדַרְךְ קִיצוֹנִית, כִּי בְּפִרוּשׁ גְּלָה לָנוּ רַבְּנוּ ז"ל (לְקוּטִי מוהר"ן חֶלֶק א סִימָן
עב) שֶׁגַּם בַּחֲזָרָה בְּתְשׁוּבָה צָרִיכִים לְשָׁמֵר מְאֹד מֵהִיָּצֵר הָרַע שֶׁל "פֶּן
יִהְרַסוּן" הֵינּוּ שְׁלֵא לְהֵרֵס לְעֵלוֹת אֶל הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא יוֹתֵר מְדִי, כִּי
הַכֹּל צָרִיף לְהִיּוֹת בְּשֶׁכֶל וּבְדַעַת וּבְצִמְצוּם גְּדוֹל, וְלֹאט לֹאט מִתְעַלִּים.

הַעֲקָר תַּעֲבֹד עַל נְקֻדַּת הַשְּׂמֻחָה וּתְבַקֵּשׁ מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ שְׂתַמִּיד
תִּהְיֶה שֶׁשׁ וְשִׂמְחָה וְשׁוֹם דְּבַר בְּעוֹלָם לֹא יוּכַל לְשַׁבֵּר אוֹתָךְ, וְהַשְּׂמֻחָה
תִּכְנִיס בְּךָ בְּטַחֲוֹן עֲצִמִי עַד שֶׁתִּזְכֶּה לְמִצְאָ עֲבוּדָה, וְכֵן אֵל תִּהְיֶה בְּרוּן
אֶלָּא תִתְחַתֵּן לְשֵׁם שְׂמִים כְּדִי לְהַנְצִיל מִפָּגַם הַבְּרִית וּתִהְיֶה הִכִּי מֵאֲשֶׁר
בַּחַיִּיךָ.

רַבְּנוּ ז"ל גְּלָה לָנוּ שְׂאָדָם צָרִיף לְהִרְגִיל אֶת עֲצָמוֹ לְדַבֵּר אֶל
הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא כְּמוֹ שְׂמִדְבַר לְחִבְרָה טוֹב, וְלִהְשִׁיחַ וּלְסַפֵּר אֶת כָּל
אֲשֶׁר עִם לְבָבוֹ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ בְּלִי שׁוֹם חֲכָמוֹת וְהַשְּׂפָלוֹת כָּלֵל, וְאָמַר
(לְקוּטִי מוהר"ן חֶלֶק ב סִימָן פד) שֶׁהַשְּׂעֵר וְהַפֶּתַח לְהִכְנִס אֶל הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ
הוּא זֶה דְּרָף הַתְּפִלָּה.

הַמְּאַחַל לְךָ בְּרָכָה וְהַצְּלָחָה מִן הַשָּׁמַיִם...

ד' מג.

איך מתמודדים עם המציאות שהסובבים אותי מפנים אלי טענות כלפי הדתיים?

שאלה:

מצאת אתי: שלום.

שמי אתי, ואני חוזרת בתשובה זמן לא רב. התחננתי, ובזוגיות הכל טוב ויפה, ובעזרת השם נמשיו ככה, אף יש לי קשי בהתמודדות עם החברה שמסביבי - בעבודה ומחוצה לה רב האנשים חלונים, אמנם הם אנשים טובים, אבל בכל זאת הם מעירים לי ואומרים שאני מחמירה בדברים שהם לא החמרה אלא הלכה ברורה.

הם גם מפנים אלי טענות על הדתיים ועל האמונה מכל הגונים והצורות, לפעמים בצורה נעימה שאפשר להגיב לה, ולפעמים באפן שגורם לי הרבה צער, ואז אני פשוט לא מגיבה ואחר כך מגיעה הביטה מתסכלת.

אני שלמה עם האמונה שלי, פשוט כואב לי שפכה הקרובים שלי חושבים, מרגישים ומדברים. איך מתמודדים עם המציאות הזו? תודה רבה.

תשובה:

בעזרת השם ותבריך, יום שני לסדר טהרה, ערב ראש חודש ניסן ה'תשע"ד.

שלום וברכה אל אתי תחיה

לנכון קבלתי את מכתבך.

אשריך ואשרי חלקך שזכית לחזור בתשובה שלמה, כי אמרו חכמינו הקדושים (ברכות לה) במקום שבעלי תשובה עומדים שם אין צדיקים גמורים יכולים לעמוד, ולכן כל מי שזוכה לחזור בתשובה ראוי לו לשמח מאד מאד כי הוא כבר היה במקומות המטנפים ואף

על פי כן הוא עֹזב אֶת הַכֵּל וְחֹזֵר אֶל הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, וּמַעֲלֵתוֹ גְּדוּלָה בַשָּׁמַיִם.

יסוד מוסד ביהדות שאדם צריך להיות כל כך חזק באמונה עד שיהיה מחסן מכל מיני רוחות רעות שנושבות בחוץ, ואז אפלו שיהיה במקום שיש שמה חברה שעדין רחוקים מהאמונה וכו' לא יזיק לו כלום.

את צריכה לדעת שהמציאות היא שאין שום מציאות בלעדיו יתברך כלל, והכל לכל אלקות גמור, והוא יתברך מתיה ומנהיה ומקים את הבריאה כלה, ודומם צומח חי מדבר זה לבוש לגבי האין סוף ברוך, הוא אבל כדי להשיג את זה ולהבין את זה צריכים להיות נקי מכל רבב של חטא ועוון וכו' וכו' כי כל חטא ועוון מכניס כפירה באדם, כמו שאמר רבנו ז"ל (ספר המדות אות אמונה סימן כב) הפשע של האדם מכניס כפירה באדם, ולכן מי יכול להגיד שהוא כבר נקי מחטאים ועוונות כדי שיהיה המוח שלו נקי? ולכן בהכרח שיהיו לאדם קשיות על הקדוש ברוך הוא ועל האמונה הקדושה ועל אלו ששומרים תורה ומצוות וכו' וכו' כי מאחר שטנפו את עצמם בכל מיני נאוף שקוץ תעוב וזהוהם ופטמו את עצמם עם טרפות ונבלות בשור החזיר והשפנים וכו' וכו' איך מוח מלכלך כזה יכול להבין את האמונה הקדושה? ואיך הוא יכול להבין יהודי ירא שמים שמקים את המצוות?

ולכן אל תבלבלי את עצמך משום בריה שבעולם ואל תכנסי בוכוחים עם אף אחד, אדרבה, את תהיי חזקה באמונה פשוטה בו יתברך ותרגילי את עצמך לדבר אל הקדוש ברוך הוא, וזה יבנה אותך בגשמיות וברוחניות, ותראי שאם תתנהגי על פי דרך התורה וקיים מצוות מעשיות ולא תכנסי בוכוחים, אזי לא יקח הרבה זמן שגם כל הסוככים אותך בעבודה יחזרו בתשובה, כי הרי בשרשם הם גם כן נשמות קדושות.

ולכן חזקי ואמצי מאד והקדוש ברוך הוא ישמר אותך מכל רע.
המאחל לך ברכה והצלחה מן השמים...

ד' מד.

מה הדרך להצלחה בחיים - גם בגשמיות וגם ברוחניות?

שאלה:

מאת עדי: שלום לכבוד הרב.
זכיתי לחזר בתשובה, אבל אין לי רב שמדריך אותי. אני שמחה מאד שאפשר לשאל את כבוד הרב שאלה, ואני מבקשת שתדריך אותי בבקשה: מה הדרך להצלחה בחיים - גם בגשמיות וגם ברוחניות?

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום שני לסדר טהרה, ערב ראש חודש ניסן ה'תשע"ד.

שלום רב אל עדי תחיה

לנכון קבלתי את מכתבך.

עקר השלמות של אשה להיות תמיד שמחה ועליזה, ולקיים את המצוות ששייכות אליה. אחת מהמצוות ששייכות גם לנשים היא תפלה, כי בזה שמרגילים את עצמם לדבר אל הקדוש ברוך הוא ולהתפלל לפניו זה החמצן של האדם, וכמו שאמר רבנו ז"ל (לקוטי חלק א' סימן ט') עקר החיות מקבלים מהתפלה, כמו שכתוב (תהלים מב) תפלה לאל חיי, הינו האדם צריך להרגיל את עצמו כל כך להיות רגיל בתפלה עד שלא יכול לחיות בלי תפלה. לדגמא, אם צריכים ללכת לאיזה מקום וכו' מתיעצים עם הקדוש ברוך הוא, אם צריכים לאכל או לשותות מבקשים את הקדוש ברוך הוא, וכן בכל פרט ופרט בחיים

צריכים להתיעץ עם הקדוש ברוך הוא שזו שלמות התפלה, שגלה לנו רבנו ז"ל שאנחנו צריכים להרגיל את עצמנו לדבר אל הקדוש ברוך הוא, ואז כל החיים זה כבר חיים ורחנניים, ואפלו שבין כך נופלים וכו' וכו' גם את זה מספרים להקדוש ברוך הוא.

כמוכן שלהגיע לדבר זה צריכים רב שילמד אותו איך להתחזק, כי תפלה זה מהדברים שצריכים חזוק כי הסמ"ך-מ"ם שהוא השטן מכניס באדם ספקות וקיריות שאף אחד לא שומע אותו וכו' והוא לא רצוי לגמרי וכו', עם כל זאת גלו לנו חכמינו הקדושים (ירושלמי ברכות פרק ד הלכה א) והיה כי הרבתי להתפלל - מפאן שכל המרבה בתפלה נענה. חנה הייתה אשה קשת יום, אבל ידעה שישועתה תלויה רק בידי הקדוש ברוך הוא, ולכן לא עזבה את הקדוש ברוך הוא עד שנענתה בתפלה, וחכמינו הקדושים לומדים את כל עניני תפלה מחנה, אשה שלא עזבה את הקדוש ברוך הוא.

ולכן תחפשי לך רב שיחזק אותך בתפלה, וכל זמן שהוא מחזק אותך בתפלה תדעי שזה הרב האמתי, אך אם אחד יתן לך עצות על דא ועל הא אבל זה לא קשור לתפלה - דעי לך שהכל דמיון אחד גדול וצריכים להתרחק ממנו.

ולכן ראי לשמח מאד מאד ולהתפלל על כל דבר אל הקדוש ברוך הוא, וגם על זה תבקשי את הקדוש ברוך הוא - שתמצאי רב שתוכלי להתיעץ אתו על כל מה שאת צריכה ותראי ברכה והצלחה בחייה.

המאחל לך ברכה והצלחה מן השמים...

ד' מה.

איך אָפֿשֶׁר לַעֲזֹר לְבַעֲלֵי לְצֵאת מֵהַדְּכָאוֹן?

שְׂאֵלָה:

מֵאֵת רוֹנִית: בַּעֲלֵי בְּדִכְאוֹן כָּבֵר שְׁלֹשָׁה חֳדָשִׁים, הוּא סוֹבֵל מִתְסַמֵּנֶת בִּי פּוֹלָרִית וּמְטָפֵל בְּכַדוּרִים נוֹגְדֵי דְכָאוֹן. הַתְּפִקוּד שְׁלוֹ מְאֹד יָרוּד וּמְצַמְצֵם, וְכָבֵר הֶרְבֵּה שָׁנִים הוּא לֹא הִיָּה בְּשִׁמְחָה. מַה יִּכּוֹל לַעֲזֹר לְבַעֲלֵי לְצֵאת מֵהַמְצָב וְלַחֲזֹר לְהִיּוֹת בְּשִׁמְחָה? תּוֹדָה רַבָּה, הָאִשָּׁה הַנוֹאֶשֶׁת.

תְּשׁוּבָה:

בַּעֲזֵרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם שְׁנֵי לְסֹדֵר טְהָרָה, עָרַב רֹאשׁ חֹדֶשׁ נִסָּן ה'תשע"ד.

שְׁלוֹם רַב אֶל רוֹנִית תְּחִיָּה

לְנִכּוֹן קַבְּלֹתִי אֶת מַכְתְּבֶךָ.

בְּוֹדָאֵי צַר וּמֵר לְשִׁמְעַע אֶת הַסְּפוּר שְׁלֶךָ, שְׁבַעֲלֶךָ בְּצַעַר וּבְדִכְאוֹן וְכוּ' וְכוּ', אָבֵל מֵאַחַר שְׁזָה בַּעֲלֶךָ וְאַתָּם חַיִּים בְּיַחַד לְכֵן אֲנִי מְאֹד מִבְּקֵשׁ אוֹתְךָ - אֵל תִּתְיָאֵשׁ, כִּי לְאִשָּׁה יֵשׁ כַּחוֹת הַנֶּפֶשׁ בְּלִתֵּי רִגְלִים. אַף פֶּעַם אֵל תַּעֲשֵׂי בְּקִרְתָּ עַל בַּעֲלֶךָ אֶפְלוּ שֶׁהוּא עוֹשֶׂה טְעִיּוֹת וְכוּ' וְכוּ', כִּי הִרְגַעְתָּ שְׂאֵת מִכִּירָה שֵׁיֵשׁ לוֹ בַּעֲיָה נִפְשִׁית, בַּעֲיָה שֶׁל תְּפִקוּדָה, זֶה יַעֲזֹר לְךָ לְדוֹן אוֹתוֹ לְכַף זְכוּת שֶׁהוּא לֹא מִתְּפֹנֵן לְהַצִּיק לְךָ אוֹ לְהַזִּיק לְךָ, וְלִכֵּן תְּמִיד תִּדְבְּרִי אֵתוֹ דְּבוּרִים שֶׁל נְחוּמִים וְכוּ' לְחִזֵּק וּלְעוֹדֵד אוֹתוֹ וְכוּ' וְהַעֲקֹר לְהַגְבִּיָּה אוֹתוֹ וְתְּמִיד לְדַבֵּר בְּשִׁבְחוֹ, כִּי מִי שֶׁנִּכְנָס בְּקִטְנוּת הַמַּחֲזִין צְרִיכִים תְּמִיד לְהַגְבִּיָּה אֶת מַחוֹ וְדַעְתּוֹ, וְאֵז לְאֵט לְאֵט הוּא יוֹצֵא מֵעֲצָמוֹ.

וְלִכֵּן מֵאַחַר שְׂאֵת אִשָּׁה חֲזָקָה וְזָכִיתָ לְהַחֲזִיק מֵעַמֵּד כָּל כֶּף הֶרְבֵּה זְמַן אוֹתוֹ, לֹא מֵגִיעַ לוֹ שֶׁתְּשַׁלְּכִי אוֹתוֹ עֲכָשׁוּ וְכוּ' אֵלָּא תִּקְחִי אֶת עֲצָמְךָ בְּיָדְךָ וְתִשְׁמְחִי אֶת בַּעֲלֶךָ בְּכָל מִינֵי אֶפְנָיִם שְׁבַעוּלָם - לְהַצְחִיק אוֹתוֹ, לְסַפֵּר לוֹ סְפוּרִים וְכוּ' וְכוּ' וְזֶה דְּבַר גְּדוֹל מְאֹד מְאֹד.

יעזור הקדוש ברוך הוא שישלח לו רפואה שלמה, רפואת הנפש
ורפואת הגוף גם יחד, ונשמע ונתבשר בשורות משמחות.
המאחל לך ברכה והצלחה מן השמים...

ד' מו.

נתקתי קשר בן שנתים, ומאז קשה לי לחשב על מישהו אחר

שאלה:

מצאת מיכל: שלום כבוד הרב!
יצאתי עם בחור כמעט שנתיים ולצערי הרב רק לאחרונה
נתק הקשר סופית כי הבנתי שהוא לא מתכוון להציע לי
נשואין. עשיתי טעויות ואין צורך לפרט.
כמוכן שאני מאד מתגעגעת אליו ומתקשה לעבר הלאה, אף
אחרי הכל אני שמה את הרגש בצד ופועלת לפי השכל. אני
מתחזקת יותר ויותר, משתדלת לדבר עם השם ולזעק אליו
שיזמן לי זוג הגון, אף בינתיים אני לא יוצאת לפגישות נוספות
כי עדיון קשה לי לראות את עצמי עם מישהו אחר. בינתיים אני
מתפללת בלי סוף, ואשמח שתעזור לי בעצה אמתית שתראה
לי את האור תודה ושבוט טוב!

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום שני לסדר טהרה, ערב ראש חודש ניסן ה'תשע"ד.

שלום אל מיכל תחיה

לנכון קבלתי את מכתבך.

החכם מכל אדם אומר (משלי יט ג) "אנולת אדם תסלף דרכו ועל
הרעה יזעף לבו"; אדם עושה טעויות בחיים ואחר כך יש לו טענות על

הקדוש ברוך הוא. את עשית טעות גדולה מאד שנקשרת אליו רגשית ונפשית וכו' וכו' והבעיה הזו ישנה כמעט אצל כל בחורה - יוצאים שנה, שנתים, שלש ולפעמים ארבע וחמש וכו' וכו' וגם חיים ביחד וכו' וכו' ונקשרים רגשית, ולבסוף הפחור בורח.

בודאי שהבחורה תשבר באלף שבירים וכו' וכו', ולכן הדרך של התורה היא הדרך הנכונה - יוצאים כמה פעמים והעקר שמסתכלים על המדות שלו, כי העקר זה המדות, כי בלי המדות האדם הוא חיה בצורת אדם, וכשיש מדות טובות ויש משיכה אחד לשני גומרים תכף ומיד בסימן טוב ובמזל טוב, ועושים ארוסין, ואחר כך לא מושכים הרבה זמן מהארוסין לחתונה כי רבנו ז"ל הקפיד על זה מאד מאד, ומתחתנים וחיים חיים מאשרים, חיים מתוקים ונעימים והבית הוא משכן השכינה.

ולכן מאחר שהבחור נצל אותך טוב טוב וכו' וכו' ועשית המון טעיות וכו' וכו', אמר רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן חלק ב סימן קיב) אם אתה מאמין שיכולים לקלקל תאמין שיכולים לתקן, ולכן בודאי מה שעבר עבר וכו' וכו' ומה שהיה היה וכו' וכו' לא בוכים על חלב שגשפך וכו' וכו', ואף שגשפורה לך צלקת מאד גדולה, עם כל זאת אסור לך להתיאש אלא לעשות התחלה חדשה ומהיום לא לתת שבחור ינצל אותך וכו'.

זה מוסר השכל לכל בנות ישראל, שיוצאים כמה פגישות, ואם יש משיכה ביניהם ויש שפה הודית, ובודקים את המדות ורואים שהוא לא קמצן ושהוא לא אלים וכו' וכו' והוא נעים הליכות וכו' וכו' עושה חסד עם הזולת וכו' אשר אלו המדות הכי יפות של האדם, ואם יש משיכה ביניהם - גומרים בסימן טוב ומזל טוב.

ולכן אל תתיאשי, עדין יש המון בחורים טובים, אל תגידי שזה סוף העולם וכו' ושאף לא רואה את האור בקצה המנהרה וכו', אין

דָּבָר כְּזֶה, עוֹד תִּמְצָא אֶת הַחֲתָן הַשֵּׁיף לְשָׂרֵשׁ נִשְׁמָתְךָ וּמִמֶּךָ יִלְמְדוּ
כָּל הַבְּנוֹת שֶׁלֹּא נִמְשָׁכִים אַחֵר הַלֵּב וְכוּ' אֲלֵא אַחֵר הַשְּׂכָל וְכוּ'.

הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יִזְמִין לָךְ אֶת הַבְּחוּר שְׁלֹךְ, וְתִזְכִּי לְבָנוֹת בֵּית
נְאֻמָּן בְּיִשְׂרָאֵל, וְתִהְיִי הַכִּי מְאֻשְׁרֵת בְּחַיֶּיךָ.

הַמֵּאחֵל לָךְ בְּרֻכָּה וְהַצְּלִיחָה מִן הַשָּׁמַיִם...

ד' מז.

**מדוע אין היום מוכיחים שנוסעים מעיר לעיר ומטיפים
מוסר לאנשים?**

שאלה:

מיאת אלי: שלום לכבוד הצדיק.

מדוע אין היום מוכיחים כמו פעם כמו המגידים שהיו נוסעים
מעיר לעיר ומכפר לכפר ומטיפים מוסר לאנשים?

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום שלישי לסדר טהרה, ראש חדש ניסן ה'תשע"ד.

שלום וברכה אל אלי נרו יאיר

לנכון קבלתי את מכתבך.

רבנו ז"ל אָמַר (לקוטי מוה"ר חלק ב' סימן ח') אֲשֶׁר עָקַר הַתּוֹכְחָה
צְרִיכָה לְהִיּוֹת כְּמוֹ תוֹכַחַת מֹשֶׁה רַבְּנוֹ שֶׁהוֹכִיחַ אֶת יִשְׂרָאֵל בְּתוֹכְחָה
שֶׁל אֱהָבָה, כְּגוֹן בְּחֻטָּא הָעֵגֶל שֶׁהָיָה כְּלוּל מִהַשְּׁלֵשָׁה עֲבֵרוֹת הַכִּי
גְּרוּעוֹת שֶׁהֵם עֲבוּדָה זָרָה, גְּלוּי עֲרִיּוֹת, וּשְׁפִיכוֹת דָּמִים, אִף עַל פִּי כֵּן
בְּשַׁעָה שֶׁהוֹכִיחֵן אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (שְׁבַת פ"ח.) שֶׁאָמַר "וְעַדִּין
חִבִּיבוּתָא גְּבִין"; דְּעוּ לָכֵם אַחֲרֵי שֶׁחֻטְאֲתֶם בְּחֻטָּא נוֹרָא כְּזֶה, דְּעוּ
לָכֵם שְׁעַדִּין הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אוֹהֵב אֶתְכֶם, שְׂזָה הַכְּרוּז שֶׁהַכְּרִיז

רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן חלק ב' סימן ע"ח) אין שום יאוש בעולם! אין דבר פנה להתיאש! הקדוש ברוך הוא אוהב את עם ישראל, ודיקא על ידי זה זוכים להתקרב אל הקדוש ברוך הוא, כי באים תמיד עם בחינת "עשה טוב" - להראות לאדם את הצד החיובי של החיים, וזו היתה דרכו של הבעל שם טוב הקדוש זכותו יגן עלינו - רק לקרב את המון העם ולא לרחק אותם, מה שאין כן דרך המוסר היא "סור מרע" - תמיד לדבר מהרע שיש בה וצריכים להסירו, וזו דרך מספנת מאד, ולכן אמר רבנו ז"ל פעם לאחד "עשה טוב הרבה כדי שיהרע ממילא יפל", שזה פרוש סור מרע על ידי ועשה טוב.

מה שאין כן אלו המגידים היו נוסעים מעיר לעיר מכפר לכפר, ומטיפים מוסר לבני אדם עם ענשי גיהנם, ועל ידי זה הפילו את האנשים השומעים דבוריהם בעצבות ובמרירות וביאוש גדול, כי עם ישראל סובלים מה שסובלים מעל הגלות המרה והארכה הזו כל מיני מיתות משנות ואכזריות רחמנא ליצולן, סובלים עניות ודחקות וכו', ועוברים חיי מצוקה, וכשאחד בא ועוד זורה מלח על פצעים טריים, זה גורם לאריכות הגלות, ולכן הבעל שם טוב הקדוש זכותו יגן עלינו ותלמידיו שנאו מאד את אלו המגידים המקטרגים על הנשמות, וקרא אותם הבעל שם טוב הקדוש זכותו יגן עלינו נחשים הנושכים את העם, והלביש את זה בפסוק (במדבר כ"א ו') "וישלח הויה בעם את הנחשים השרפים" וגו', שהם המגידים ההולכים מעיר לעיר ומכפר לכפר להוכיח את עם ישראל, ועל ידי זה מכניסים יאוש בתוך לבבות עם ישראל.

ורבנו ז"ל אמר עליהם (לקוטי מוהר"ן חלק א' סימן כ"ט) שדבוריהם של אלו המגידים הם כמו מי שתולה את האדם בין שמים לארץ, בחינת (בכורות ה:) בני לן ביתא באוירא, שמים את האדם בין שמים לארץ - שדבוריהם מכניסים כפירות ויאוש בין השומעים דבוריהם, כי לא יוצאת מזה שום תועלת כלל, כי האדם נלקח מארציות,

וְלוֹחֲנִיּוֹת עֲדִין לֹא הִגִּיעַ, אֲזִי הוּא כְּמוֹ תְלוּי בֵּין שָׁמַיִם לָאָרֶץ וְאִינוּ מִשִּׁיג שׁוֹם דְּבָר.

וְלִכֵּן דִּיקָא הִדְרָךְ שֶׁל הַבְּעַל שֵׁם טוֹב הַקְּדוּשׁ זְכוּתוֹ יִגַּן עָלֵינוּ וְתַלְמִידָיו הַקְּדוּשִׁים זֶה דְרָךְ רַק לְקָרֵב אֶת בְּנֵי אָדָם, לְחַזְקָם וּלְאַמְצָם וּלְעוֹדָדָם וּלְשִׂמְחָתָם, שְׂדִיקָא עַל יְדֵי זֶה מְקַרְבִּים רְחוּקִים אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, כִּי מְפִיחִים בָּהֶם רוּחַ חַיִּים חֲדָשָׁה, וּמְכַנְיָסִים בָּהֶם תְּקוּהָ גְדוּלָה לְחַיּוֹת.

וְלִכֵּן לֹא בְּחִנָּם שְׂדִרְךָ הַמוּסָר וְהַמְּגִידִים כְּבָר נִתְּבַטְּלָה, כִּי עַם יִשְׂרָאֵל עָבְרוּ עַל יְדֵי הַסֵּמ"ך-מ"ם יִמַח שָׁמוֹ גְּזֵרוֹת רַעוֹת בְּגִשְׁמִיּוֹת שֶׁהָרְגוּ וְשִׁרְפוּ וְחָנְקוּ בְּכָל מִינֵי מִיתוֹת מְשֻׁנּוֹת מִלִּיּוֹנִים מְאַחִינוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וּבְרוּחֲנִיּוֹת שֶׁהֵעֵבִירוּ עַל הַדַּת מִלִּיּוֹנִים מְאַחִינוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, עַד שֶׁכָּבַר אֵינָם יוֹדְעִים מַה זֶה שֶׁבַת, כְּשֵׁרוֹת, טְהָרַת הַמְּשַׁפְּחָה, קִיּוּם מַצּוֹת מַעֲשִׂיּוֹת וְכוּ' וְכוּ', וְלִכֵּן הִדְרָךְ הַכִּי מְצַלַּחַת הִיא דְרָךְ הַבְּעַל שֵׁם טוֹב הַקְּדוּשׁ זְכוּתוֹ יִגַּן עָלֵינוּ רַק לְקָרֵב וּלְחַזֵּק לְעוֹדֵד וּלְשִׂמַח אֶת נַשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל. וּבִיּוֹתֵר הַגְּדִיל רַבְּנוּ ז"ל לְחַזֵּק וּלְעוֹדֵד וּלְשִׂמַח אֶת הַנְּשָׁמוֹת הַנְּפֹלוֹת, וּלְקָרְבָם אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְלִכֵּן דְרָךְ רַבְּנוּ ז"ל נִכְנָסָה עֲכָשׁוּ בִּיּוֹתֵר בְּעוֹלָם, כִּי עַל יְדֵי הַלְּמוּדִים הַטּוֹבִים וְהַנְּעִימִים שֶׁמְחַזְקִים אֶת נַפְשׁ הָאָדָם, עַל יְדֵי זֶה חוֹזְרִים בְּתִשׁוּבָה מֵאַהֲבָה, וְעוֹד מְקַרְבִּים רְחוּקִים הֵינּוּ אֵלּוֹ שֶׁהָיוּ מְרַחֲקִים עַד עֲכָשׁוּ, וְגַם הֵם עוֹסְקִים כְּבָר לְקָרֵב אַחֲרֵים, אֲשֶׁרֵיהֶם וְאֲשֶׁרֵי חֵלְקָם, כִּי לְקָרֵב יְהוּדִים אֵלָיו יִתְבָּרַךְ וְלַהוֹצִיאֵם מִנּוֹקְבָא דְתַהוּמָא רַבָּא אֵין לְמַעְלָה מִזֶּה.

פַּעַם בָּא מְגִיד אֶל הָעִיר בְּרִדִּיטְשׁוֹב לומר דְּבָרֵי תוֹכְחָה לְאַנְשֵׁי הָעִיר כְּדַרְכָּם שֶׁל הַמְּגִידִים, וּבָא לְשָׂאֵל רְשׁוֹת מֵהַמְּרָא דְאַתְרָא שֶׁהוּא הָרֵב הַקְּדוּשׁ רַבִּי לױ יִצְחָק מִבְּרִדִּיטְשׁוֹב זְכוּתוֹ יִגַּן עָלֵינוּ, וְהַתְּנָה עִמּוֹ הָרֵב תְּנֵאִי כְּפוּל: אֵל תִּשְׁבֵּר אֶת נַשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל בְּדְרָשָׁה שְׁלָךְ, רַק תַּחֲזֹק! וְהַסְּכִים. וּפְרָסְמוֹ שֶׁהִגִּיעַ מְגִיד וְכֹלָם בָּאוּ לְשִׁמְעַ אֶת דְּרָשְׁתּוֹ, וְגַם הָרֵב הַקְּדוּשׁ מִבְּרִדִּיטְשׁוֹב זְכוּתוֹ יִגַּן עָלֵינוּ בָּא לְשִׁמְעַ, וּכְדִרְךָ הַמְּגִידִים הַתְּחִיל לְהַטִּיף מוּסָר לְעַם אֵיךְ שֶׁהֵם רְחוּקִים לְגַמְרֵי וְכוּ', וְנִתֵּן הָרֵב הַקְּדוּשׁ דְּפִיקָה עַל הַשְּׁלַחַן וְהַתְּחִיל לְצַעֵק: "רַבּוֹנוּ שֶׁל

עולם! זה שקר זה שקר, עם ישראל הם עם קדוש, המגיד הזה צריך לחתן את בנותיו, והוא צריך לכמה מאות רובלים, ולכן מדבר בגנות ישראל, תן לו מה שחסר לו, ואז יפסיק לקטרג על נשמות ישראל".

המאחל לך ברכה והצלחה מן השמים...

ד' מח.

מה התכלית בזה העולם?

שאלה:

מאת רני: שלום.

יש לי שאלה שמנוקרת במוחי כבר הרבה זמן: מה התכלית בזה העולם?

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום שלישי לסדר טהרה, ראש חדש ניסן ה'תשע"ד.

שלום וברכה אל רני גרו יאיר

לנכון קבלתי את מכתבך.

הקדוש ברוך הוא נמצא ואין בלעדיו נמצא, הכל לכל אלקות גמור הוא, ודומם צומח חי מדבר זה לבוש לגבי האין סוף ברוך הוא, והוא יתברך ברא הכל בצורה כזו שיהיה סתים וגליא, כמוכא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן חלק א' סימן ע"ג) הקדוש ברוך הוא סתים וגליא, התורה סתים וגליא, נשמות ישראל סתים וגליא, הינו קשה מאד להבין את הפנימיות של הבריאה, קשה מאד להבין את פנימות התורה, וקשה מאד להבין את נשמות ישראל, כי הכל סתים ונסתר מעיני כל, כי גליא זה נגלה - רואים בריאה שלמה הכלולה מדומם צומח חי מדבר.

התורה מצד אחד היא נגלה - תנ"ך, ששה סדרי משנה, בבלי וירושלמי תוספתא, כל המדרשים, ספרי הזהר והתקונים, וספרי קבלה וכו', ספרי הפוסקים הרמב"ם, הר"ף, והראש וכו', טור, בית יוסף, והב"ח, ושלחן ערוך, וכל נושאי פליו - מצד אחד הכל גלוי, ומצד שני צריכים להתיגע מאד להבין את פנימיות רצונו יתברך.

וכן עם ישראל המבחר שבבריאה שבשבילם נברא כל העולם כולו - מצד אחד רואים שעם ישראל הם אחרים לגמרי מאמות העולם, כמאמרם ז"ל (ביצה ט"ז). שלש סימנים יש באמה זו רחמנים בישנים וגומלי חסדים, אשר דבר זה אין אצל אמות העולם שהם בטבעם אכזרים ורוצחים בדם קר ויותר גרועים מחיות טרף, כי חיה לא תטרף אלא כשהיא רעבה, לא כן אמות העולם עשו וישמעאל שבחרו לא תרצח לא תנאף לא תגנב. ולכן מהחיצוניות של בר ישראל קשה להבחין במעלתם, ובפרטיות אלו שלא קבלו חנוך תורני, אבל אם מתחילים לחפש אחר הפנימיות של נשמות ישראל, רואים ומבינים שהם חלק אלוה ממעל ממש, וצריכים לחפש תמיד אחר פנימיות הבריאה, להסתכל בשכל שבכל דבר, כמובא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן חלק א' סימן א') שאיש הישראלי צריך תמיד להסתכל על השכל שבכל דבר, הינו על האלקות המתיה את הדבר הזה.

וכן אמר רבנו ז"ל (שיחות הר"ן סימן נ"ב) מכל הדברים צועק כבוד השם יתברך, וצריכים רק להטות א'ן קשבת, ואז ישמע רק את הפנימיות שבבריאה. וכן בלמוד התורה הקדושה - תכלית הלמוד לידע את חקמתו יתברך, כי התורה היא היא חקמתו יתברך, וכן רצונו יתברך, ולכן קדם צריכים לברר לעצמו את ההלכה לרעת א'ף להתנהג בזה העולם, שזה הרצונות שלו, שהוא יתברך רוצה שנתנהג כך על פי התורה הקדושה, ועל ידה נהיה כלים להמשיך בנו את אלקותו יתברך, כי יש רמ"ח אברים באדם כנגד רמ"ח מצות עשה, ובקיום מצוות עשה על ידי זה הוא ממשיך על עצמו אורו יתברך, וכן יש באדם שס"ה גידים כנגד שס"ה לא תעשה, וככל שאדם נזהר

לא לעבר על רצונו יתברך, כמו כן נמשך בו אור וזיו וחייות ודבקות באין סוף ברוך הוא, וכן עצם הלמוד שאדם לומד בתורה הקדושה שהיא חכמתו יתברך, זה ענין גדול מאד, כמו שאמר רבנו ז"ל (ספר המדות אות למוד סימן י') כל ידיעה במשפטי התורה הן מצוות שבין אדם לחברו הן מצוות שבין אדם לקונו, הידיעה הזאת בעצמה היא הצלחת הנפש.

ולכן צוה רבנו ז"ל להיות ולעבר ולטייל בכל חלקי התורה הקדושה (עין שיחות הר"ן סימן כ"ח וסימן ע"ו), וכן צריכים לחפש אחר הטוב שיש בכל בר ישראל, כי בכל יהודי מונח טוב הגנוז והסתום, כי נשמות ישראל הם חלק אלוך ממעל ממש, אלא הגוף מכסה אותם, וכן אמות העולם שאנו מפזרים ביניהם שולטים עלינו, כמו שכתוב (תהלים ק"ו) "ויִתְעַרְבוּ בְּגוֹיִם וַיִּלְמְדוּ מִעֲשִׂיהֶם", ולכן צריכים לחפש תמיד אחר הפנימיות של כל בר ישראל, ולזכות למצא את הטוב שבו, שזה חלק האלוך המחיה אותו, והוא עוד חלק ממנו ממש, וזו התכלית והשלמות להיות דבוק בו יתברך, ולידע שאנחנו נמצאים בזה העולם רק לזמן קצר, והעולם הזה הוא רק מעבר - הנה הנשמה יורדת ומלבישה עצמה בגוף עכור וכו', ועוברת את זה העולם ועליה לחפש תמיד רק אחריו יתברך, ויהפך את גופו הגשמי לרוחני, כמובא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי מוה"ר"ן חלק א' סימן כ"ב) שצריכים לעשות מגשמיית גופו רוחניית, הינו להודיע גם לבשר הגוף מה שהנשמה רואה ומשיגה, כמו שכתוב (איוב י"ט כ"ו) "ומבשרי אחזה אלוך", גם מבשר הגוף צריכים לראות אלקות, וכן כתיב (ישעיה נ"ח ז) "ומבשרך לא תתעלם", שאסור להעלים את ההשגות שנשמתו משיגה, אלא להראות גם לגופו הגשמי.

והנה, גם הצדיקים זכו כבר כל אחד להשיג מה שהשיג, כל אחד כפי מדרגתו, עד שנכלל לגמרי באין סוף ברוך הוא, כי אי אפשר בשום פנים ואפן להכיר את האדם מהפנימיות שלו, כמובא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי מוה"ר"ן חלק ב' סימן קט"ז) שמבחוץ הצדיק נראה

כָּל אָדָם, אֲבָל הַעֲקָר זֶה הַפְּנִימִיּוֹת וְכוּ', וְדָבָר זֶה אֵף אֶחָד לֹא יִכּוֹל
 לְהַשִּׁיג מֵה גִּנּוּז בַּתּוֹךְ הַצְּדִיק שְׂמוּכֵן לְמִסֵּר אֶת נַפְשׁוֹ דָּמוֹ וְחִלּוֹ בְּכָל
 עֵת וְרָגַע אֵלָיו יִתְבָּרַךְ. וְלִכֵּן הִזְהִירָנוּ רַבְּנוּ ז"ל (לְקוּטֵי מוֹהֲר"ן חֵלֶק ב' סִימָן
 ח') שְׂצָרִיכִים לְחַפְּשׁ וּלְבַקֵּשׁ אַחֵר רוּחַ הַקֹּדֶשׁ הַשׁוֹרֵה בְּצְדִיק, וְזוֹ לֹא
 עֲבוּדָה קְלָה, כִּי בְּדֶרֶךְ כָּלֵל הַצְּדִיקִים מְסֻתְרִים עֲצָמָם מֵהָעוֹלָם, וְאֵינָם
 בּוֹלְטִים כָּלֵל, וְכָכָל שֶׁהַצְּדִיק יוֹתֵר גָּדוֹל הוּא מְעֲלִים וּמְסֻתֵּיר עֲצָמוֹ
 יוֹתֵר וְיוֹתֵר מֵעֵינֵי הַבְּרִיּוֹת, עַד שֶׁמִּתְנַהֲגִים כַּפְּשׁוּטֵי עִם מִמֶּשׁ, מְדַבְּרִים
 עִם כָּלֵם, מְחִיכִים לְכָלֵם וְכוּ', וּמִתְעַרְבִים בֵּינָם כָּלֵם וְכוּ', עַד שֶׁנִּדְמָה
 לְאָדָם שֶׁהוּא כְּאֶחָד מֵהֶם וְכוּ', אֲבָל בְּאֵמֶת אֵין תְּכֵלִית לְגַדְלָתָם כִּי
 הֵם נִכְלָלִים לְגַמְרֵי בְּאֵין סוֹף בְּרוּךְ הוּא בְּבִטּוּל כָּל הַרְגֵּשׁוֹתֵיהֶם, וְהֵם
 מוֹכֻנִים לְמִסֵּר נַפְשָׁם בְּכָל רֵגַע אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, שְׂאֵת זֶה אֵי אֶפְשָׁר לְאָדָם
 פְּשׁוּט לְהִבִּין, כִּי מֵה כְּשֶׁמְדַבְּרִים עִמוֹ מִיּוֹם הַמִּיתָה הוּא מִתְחִיל לְרַעַד
 וּלְפַחַד וְכוּ', וּמִכָּל שְׂכָן אֵיךְ יִבִּין אֶחָד שֶׁבִּפְעַל מִמֶּשׁ מוֹסֵר נַפְשׁוֹ וְגוֹפוֹ
 אֵלָיו יִתְבָּרַךְ בְּכָל רֵגַע וְכוּ', וְלִכֵּן לֹא בַחֲנָם שְׂאֵין לָנוּ הַשְּׂגָה כָּלֵל
 בְּצְדִיק, כִּי הִנֵּה הוּא לְמִטָּה מְשַׁחַק עִמָּנוּ וְכוּ', וְהִנֵּה הוּא חוֹזֵר וּמְדַבֵּק
 עֲצָמוֹ בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וּמִי יוֹדֵעַ דָּבָר זֶה? וְאָמַר רַבְּנוּ ז"ל (לְקוּטֵי מוֹהֲר"ן חֵלֶק
 ב' סִימָן ז' וְסִימָן ס"ח) שֶׁהַצְּדִיק הוּא לְמַעְלָה וּלְמִטָּה, הִנֵּה הוּא דְבוּק בּוֹ
 יִתְבָּרַךְ, וְהִנֵּה הוּא יוֹרֵד לְמִטָּה לְעֶסֶק עִם אֲנָשִׁים קִטְנִים וּפְחוּתִים וְכוּ'
 וְכוּ', וְלִכֵּן קָשָׁה מְאֹד לְהַשִּׁיג אֶת הַצְּדִיק כִּי הוּא סֻתֵּים וְגִלְיָא.

וְזוֹ הַתְּכֵלִית בְּזֶה הָעוֹלָם כָּל זְמַן שֶׁנִּמְצָא כָּאֵן לְמִטָּה מְלַבֵּשׁ
 בְּלָבוֹשׁ גִּשְׁמִי וְחִמְרִי, כָּל זְמַן שֶׁהוּא בְּגִלוֹת וְאֵינוֹ רוֹאֶה שׁוֹם דָּבָר וְכוּ',
 אֲלֹא נִדְמָה שְׂאֵמוֹת הָעוֹלָם הֵם שׁוֹלְטִים עָלֵינוּ וְכוּ', הַקְּלָפוֹת וְהַסְטֵרָא
 אַחֲרָא שְׂמִלְבָּשִׁים בְּרִשְׁעִים אַרְוֵרִים שׁוֹלְטִים עָלֵינוּ וְכוּ', עָלֵינוּ לְחַפְּשׁ
 וּלְבַקֵּשׁ אַחֵר הָאֱלֻקוֹת שֶׁמְסֻתְתֵרֵת שָׁם, כִּי אֵין בְּלַעְדֵּיו יִתְבָּרַךְ כָּלֵל.

הַמֵּאֲחֵל לָךְ בְּרִכָּה וְהַצְּלָחָה מִן הַשָּׁמַיִם...

ד' מט.

הייתי מקרב אל רב גדול אך לאחר כמה שנים התרחקתי ממנו כי נהיו לי קשיות עליו ועל השם. למה זה קרה?

שאלה:

מאת יחיאל: שלום למוה"ר א"ש הצדיק של הדור. הייתי מקרב אל רב גדול, והוא קרב אותי מאד וגם בגשמיות, הוא דאג שיהיו לי בגדים ואכל, והוא למד אותי הרבה תורה, ובנוסף על כך הוא גם חתן אותי עם אשה טובה ונולד לנו בן, אבל לצערי אחרי כמה שנים התרחקתי ממנו ויש לי קשיות חזקות עליו, וגם הפסקתי להתפלל וללמוד, והפסקנו גם לשמור על טהרת המשפחה כי יש לי גם קשיות גם אחריו ויתברך, למה זה קרה וממה זה בא לי?

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום שלישי לסדר טהרה, ראש חודש ניסן ה'תשע"ד.

שלום וברכה אל יחיאל נרו יאיר

לנכון קבלתי את מכתבך.

קדם כל, עליך לדעת כי יש לך מדה גרועה מאד של כפיות טובה, אתה בעצמך מודה שאחד עזר לך בגשמיות ונתן לך לאכל ולשתות ובגויה, וכן חתן אותך, ויש לך כבר בן, איפה הכרת הטוב אליו? הלא החכם מכל אדם אומר (משלי י"ז) "משיב רעה תחת טובה לא תמוש רעה מביטו", ולכן יבוא יום שתשלם על זה מחיר כבד, ומכל שכן וכל שכן כשגם למד אותך תורה, והכניס בך יראת שמים, איך אתה מעז להקשות עליו קשיות וספקות?

אתה שואל ממה זה בא לך? בודאי לאט לאט התחלת להתדרדר ברוחניות וכו', פטמת עצמך בנבלות וטרפות וכו', והעולה על הכל אתה לא שומר טהרת המשפחה, ואתה בועל נדה, שאמרו בזהר שמי

שעובר על חטא ועוון נדה רוח הטמאה כובשת אותו ושוֹרָה עליו
תמיד רוח הזהמה, ולכן אין זה פלא שאֵתָה מְנוּל כֹּזֵה.

ולכן אם לא תחזור בתשובה, מְרָה יִהְיֶה לְךָ בְּאַחֲרוֹנָה, ולכן רֵאֵה
לחזור בתשובה שלמה לפני שיהיה מאַחֵר.

המאחל לך תשובה שלמה...

ד'נ.

**אֲשֵׁתִי מִשְׁתַּתַּפֶּת בְּסִדְנָה שֶׁל בְּרִסְלָב, וְהִיא סֹפְרָה לִי
שְׁעוּשִׁים שֶׁם כִּמְרֵי דְבָרִים תְּמוּהִים**

שְׂאֵלָה:

מֵאֵת מֵשָׂה: אֲשֵׁתִי מִשְׁתַּתַּפֶּת בְּסִדְנָה שֶׁל בְּרִסְלָב, וְהִיא
סֹפְרָה לִי שְׁעוּשִׁים שֶׁם כִּמְרֵי דְבָרִים תְּמוּהִים: א. אֶחָד הַגְּבָרִים
סֹפֵר בְּפוֹרוֹם שֶׁל מֵאָה אֲנָשִׁים מֵה קוֹרָה אֶצְלוֹ בְּבֵית, כִּמְרֵי
הוּא מְחַבֵּר לְאִשְׁתּוֹ, כִּמְרֵי מְרִיזֵי אוֹתוֹ שֶׁהִיא לֹא מִתְּפַקֶּדֶת
וְאִיךָ הוּא מְגִיב לָזֶה וְכו'. ב. נָשִׁים מְסֻפְרוֹת בְּפוֹרוֹם שֶׁל כָּל
הַנָּשִׁים הָאַחֲרוֹת כִּי צִדַּד בְּעֲלִיָּהן מְדַבְּרִים אִתָּן. ג. אִשָּׁה שֶׁבְּעֲלָהּ
נִמְצָא בְּסִדְנָה הַמְּקַבֵּלָה שֶׁל הַגְּבָרִים סֹפְרָה כִּי בְּעֲלָהּ מְשׁוּטֵט
בְּאִינְטֶרְנֵט בְּאִתְרִים מְפַקְּקִים כְּאִשֶּׁר כָּל הַקְּבוּצָה יוֹדַעַת בְּמִי
מְדַבֵּר. ד. אִשָּׁה נוֹסֶפֶת סֹפְרָה בְּפוֹרוֹם שֶׁל מֵאָה אֲנָשִׁים כִּי צִדַּד
אִמָּא שְׁלָה חֲנֹכָה אוֹתָהּ בְּנוֹקְשׁוֹת וְהִתְיַחֶסֶה טוֹב יוֹתֵר לְאִח
שְׁלָה, וְשֶׁהִיא לָהּ אֲכֻפֶת רַק מְצִינִים ה. אִשָּׁה אַחֲרֵת שֶׁתְּפָה
אֵת כָּלָם בְּטִיב הִיחֲסִים עִם הַגְּרוּשׁ שְׁלָה, כִּמְרֵי הוּא לֹא אָהֵב
אוֹתָהּ לְכַאוֹרָה, כִּמְרֵי הוּא לֹא הִתְיַחֶסֶת אֵלֶיהָ כִּמוֹ שֶׁהִיא רָצְתָהּ
וְכו', וְכָל מֵה שֶׁכְּתַבְתִּי כָּאֵן זֶה רַק דְּבָרִים עֲדִינִים.
מֵאֵז שֶׁשְּׁמַעְתִּי אֵת זֶה, אֲנִי הִמוּם וּמְזַעְזַע. מֵה דַעַתְכֶם בְּעֵינָי?

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום רביעי לסדר טהרה, ב' ניסן ה'תשע"ד.

שלום וברכה אל משה נרו יאיר

לנכון קבלתי את מכתבך.

אני מכרח להגיד לך שאין דבר כזה ביהדות, ומכל שכן לא בחסידות, ומכל שכן וכל שכן לא בחסידות ברסלב, אין דבר כזה סדנה שישבו ביחד גברים ונשים וכו', וכן אין דבר כזה שישפרו מעשיהם ברבים וכו', כי זה הפך דברי חכמינו הקדושים (ברכות לה) אמר רב כהנא: חציף עלי מאן דמפרש חטאיה שנאמר (תהלים ל"ב) "אשרי נשוי פשע כסוי חטאה".

הסדנה הזו נלקחה מהגויים, ואיזה פרחח אמץ את זה מהם, וקורא את זה סדנה של ברסלב, מלבד שזה שקוץ ותעוב לשבת גברים ונשים ביחד שזה עוון חמור מאד מאד, כי אפלו הרהור רע אחד שאדם מהרהר וכו' פוגם מאד מאד וגורם קלקול לנשמתו, ומכל שכן ראיות אסורות וכו' וכו', ועל אחת כמה וכמה שכל אחד מספר את הירידות והנפילות שלו וכו' וטנוף מעשיו ברבים וכו'.

ולכן מצוה לפרסם שאין לזה שיכות בכלל ליהדות, ובפרטיות לחסידות, ובפרטי פרטיות לחסידות ברסלב, שרובנו ז"ל הקפיד מאד מאד על דבר זה שלא יהיו מערבכים גברים ונשים.

הקדוש ברוך הוא יטהר את מחננו מכל מיני משגעים ומטרפים שרוצים להדביק את זה על חסידות ברסלב וכו', חס מלהזכיר דברים כאלו וכו'.

המאחל לך ברכה והצלחה מן השמים...

ד' נא.

**אני בשדוך עם אשה טובה אך יש לה בעיית גמגום
שמאד מפריעה לי. מה לעשות?**

שאלה:

מצאת טל: שלום כבוד הרב.
יש לי שדוך עם אשה טובה, אך יחד עם זאת יש לה בעיית
גמגום שמפריעה לי. למרות זאת חבל לי להפסיד הזדמנות
להתחתן ואינני מצליח לקבל החלטה. מה עלי לעשות?

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום רביעי לסדר טהרה, ב' ניסן ה'תשע"ד.

שלום וברכה אל טל נרו יאיר

לנכון קבלתי את מכתבך.

אף אחד לא מכריח אותך לקחת אשה מגמגמת וכו', אף אתה
לא כותב באיזה גיל אתה וכו', כי אם אתה כבר בגיל מבגר אזי אל
תהיה בררן, ואם יש משיכה ביניכם תראו לגמר את זה בכי טוב
בסימן טוב ובמזל טוב.

עם כל זאת זכר גם זכר שאף אחד לא מכריח אותך, זו הבחירה
שלך, ואם אתה מרגיש שלא תוכל לחיות עם זה וכו' כי זה בעיניך
מום וכו' אזי תחכה, כי אדם אסור לו לקחת דבר שמכריחים אותו,
ולא בחנם שאמרו חכמינו הקדושים (קידושין מ"א). אסור לאדם
שיקדש את האשה עד שיראנה שמא יראה בה דבר מגנה ותתגנה
עליו, ורחמנא אמר (ויקרא י"ט י"ח) "ואהבת לרעך כמוך".

הקדוש ברוך הוא יוליך אותך בדרך האמת, ונשמע ונתבשר
בשורות משמחות.

המאחל לך ברכה והצלחה מן השמים...

ד' נב.

יש לי בעיה שהרגלים שלי מתנפחות ומתמלאות נוזלים ואני אובדת עצות. מה הצדיק מיעץ לי לעשות?

שאלה:

מאת דקלה: שלום וברכה ורב תודות לצדיק מאיר עינינו, השם יברכה בכל מכל ורב בריאות.

כשהייתי בת תשע התנפחה רגלי ובליתי רבות בבתי חולים, אף למרות שבדקו ונסו הכל לא מצאו מה הסבה לכך. עברו שנים, ורגלי השנייה התנפחה והתמלאה נוזלים עד כי לא יכולתי ללכת. כף לארץ השנים סבלתי המון.

כעת בהריון הראשון שלי נפלתי החל מחדש רביעי למשכב, ונעזרתי בקבים בכדי ללכת. לאחר הלדה הכל עבר, אף הנה מספר חדשים אחרי כן שוב מתמלאות הרגלים נוזלים וקשה לי לעמוד. אני מפחדת שלא אוכל לעבד כף לארץ זמן או לטפל בתינוקת.

קראתי בספר מהי הסבה לחלי ברגל, ועשיתי ודוי, וכן מאז הלדה אני מאד מאשפרת אף עדין הרגלים מתנפחות. אני מרגישה בשמחה אז מדוע הרגלים עדין כף? איך אדע מה השם רוצה ממני? בתודה ורב ברכות.

תשובה:

בעזרת השם ותברך, יום רביעי לסדר טהרה, ב' ניסן ה'תשע"ד.

שלום רב אל דקלה תחיה

לנכון קבלתי את מכתבך.

ראוי מאד שתבדקי את המזוזות בפתח ביתך אם הם כשרות או לא, וכן תשמרי שבת, ואז השבת תשמר עליך, וזה גם רפואה לרגלים, ורמז לדבר (ישעיה נ"ח י"ג) "אם תשיב משבת רגלך", ולשמר מאד מאד

לא לדבר לשון הרע על אף אחד, שזה גם כן רפואה לרגלים, ורמז לדבר (תהלים ט"ו ג') "לא רגל על לשנו לא עשה לרעהו רעה וחרפה לא נשא על קרבו", וכן תרגילי את עצמך לבשר בשורות משמחות תמיד, ורבנו ז"ל אמר (ספר המדות אות בשורה חלק ב' סימן א') מי שהוא רגיל לבשר בשורות משמחות על ידי זה לא יכאבו לו רגליו.

הקדוש ברוך הוא ישלח לך רפואה שלמה רפואת הנפש ורפואת הגוף גם יחד, ותזכי לרקד עם שתי הרגלים, ותרוי רב נחת דקדשה. המאחל לך ברכה והצלחה מן השמים...

ד' נג.

ברוך השם החלמתי ממחלת הסרטן. כעת אני בהריון, ורציתי לדעת מה לעשות לגבי בדיקת סקירת מערכות?

שאלה:

מאת אשרת: לפני כשנתיים חליתי במחלת הסרטן, וברוך השם כיום אני בריאה. כעת אני בהריון בחדש החמישי, ורציתי לדעת מה עלי לעשות בענין בדיקת סקירת מערכות: שמעתי דעות שאומרות כן לעשות אותה כי זה יכול להציל חיים, ולעמת זאת יש דעות שאומרות שאין צורך לחטט. הנושא חשוב לי במיוחד, ואשמח לקבל את תשובתך, תודה רבה.

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום רביעי לסדר טהרה, ב' ניסן ה'תשע"ד.

שלום רב אל אשרת תחיה

לנכון קבלתי את מכתבך.

אל תכנסי בלחץ, הקדוש ברוך הוא יעזר לך שתעבירי את ההריון ותולידי בקלות, העקר אל תפחדי הכל יתהפך לטובה, רק תהי רגילה לומר בכל יום שמות הצדיקים שמאד מסגל ללדה קלה, ורבנו ז"ל אמר (ספר המדות אות צדיק חלק ב' סימן כ') על ידי הזכרת שמות הצדיקים יכולין להביא שנוי במעשה בראשית כלומר לשנות הטבע; ולכן טוב שתאמרי בכל פעם את כל השמות של הצדיקים שאת יודעת בעל פה כגון אברהם יצחק יעקב משה אהרן יוסף דוד שלמה, רבי שמעון בר יוחאי, רבי יצחק לוריא אשכנזי, רבי ישראל בעל שם טוב, רבי נחמן בן פייגא מברסלב, רבי נתן מברסלב וכו' וכו', ועוד כל מיני שמות של צדיקים שאת זוכרת תהי רגילה לומר את זה מדי פעם, ואחר כך תאמרי את התפלה הזאת, ותראי שתולידי בקלות:

יהי רצון מלפניך אבי שבשמים שבזכות הזכרת שמות הצדיקים שהזכרתי לפניך בזכות צדקתם ותורתם ומסירות נפשם שהיה להם בשבילך, שתעזור לי להוליד בקלות ולד בריא בחושיו ובאיבריו, ואזכה לעבר את ההריון בקלות, ותסיר ממני כל מיני עין הרע שלא יפגע בי משום אדם בזה העולם, ואזכה להוליד בנים ובנות חיים וקיימים שיעשו את רצונך, ואזכה להיות בריאה כל ימי חיי, ולעשות נחת רוח לפניך, יהיו לרצון אמרי פי והגיון לבי לפניך הויה צורי וגאלי אמן בן יהי רצון.

בענין סקירת מערכות וכו', אין לך מה לדאג, יכולים לעשות את זה, הקדוש ברוך הוא יעזר שתבשרי לי בשורות משמחות.

המאחל לך ברכה והצלחה מן השמים...

ד' נד.

**אם אדם רואה איש או אשה שטובעים בימים האפיקורסות
ולא עוזר להם הוא נקרא רשע?**

שאלה:

מאת מיכאל: שלום לרב.

שמעתי מאחד הראשי ישיבות שאם אדם שהולך בחוף הים ורואה אשה טובעת בים הוא מחייב לעזור לה, ואם הוא עוזר לה הוא נקרא חסיד, ואם לא אז הוא נקרא רשע. האם אותו דבר זה גם ברוחניות, כלומר שאם אדם רואה איש או אשה טובעים בעולם הזה שנמשל לים הוא מחייב לעזור להם, ואם לא הוא נקרא רשע? ועד כמה הוא צריך להשתדל בזה?

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום רביעי לסדר טהרה, ב' ניסן ה'תשע"ד.

שלום וברכה אל מיכאל נרו יאיר

לנכון קבלתי את מכתבך.

אין לנו אלא מה שאמרו לנו חכמינו הקדושים (סוטה כ"א): היכי דמי חסיד שוטה, כגון דקא טבעה איתתא בנהרא ואמר לאו אורח ארעא לאיסתכולי בה ואצולה; הינו מי נקרא חסיד שוטה שרואה שאשה טובעת, ואינו רץ להצילה, כי אומר שאסור להסתפל עליה, וזה מה שאמרו חכמינו הקדושים לא פחות ולא יותר.

ולכן זה בכלל לא שיך ברוחניות, כי אדם צריך מאד מאד להזהר, כי כן אמרו חכמינו הקדושים (קידושין פב.) כל שעסקיו עם הנשים סורו רע; ולכן צריכים מאד מאד להזהר בדבר זה, ואפלו אלו שהולכים להפצה, צריכים לשמר על העינים ולהפיץ כלאחר יד וכו', כי צריכים להזהר מאד מאד לא להסתפל על נשים כדי שלא יבוא

לידי הרהור רע שפוגם מאד מאד, וכמו שאמר רבנו ז"ל (לקוטי מוה"ר"ן חלק ב' סימן קי"ד) שאי אפשר לתאר ולשער כלל עצם פגם הרהור רע שאדם מהרהר אחר נשים, שזה גורם פגם גדול בנשמתו.
המאחל לך ברכה והצלחה מן השמים...

ד' נה.

לפני כשנה בערך התגרשתי מאשתי ומאז אני נמצא בדכאון עמוק. מה עושים?

שאלה:

מאת ישראל: שלום כבוד הרב, אני מקוה שפנייה זו מגיעה ישירות אליך.
לפני כשנה בערך התגרשתי מאשתי, ומאז אני נמצא בדכאון עמוק. אני אוהב אותה ולא מפסיק לחשב עליה. אני מיחל תפלין, קורא תהלים, וברוך השם משתדל מאד. אני מיחל לשלום בית ורוצה מאד לחזר אליה, הבטיחה היא שאני לא יודע אם היא רוצה, משום שהיא מתחמקת.
אני לא מסגל לחשב על פרק חדש עם אשה אחרת. יש לי שני ילדים שיהיו בריאים, ואני מיחל לנס. אשמח אם כבוד הרב יתן לי עצה ויברך אותי בשלום בית בבקשה. אני מתחנן בפניך לתשובה, תודה רבה.

תשובה:

בעזרת השם תברך, יום רביעי לסדר טהרה, ב' ניסן ה'תשע"ד.
שלום וברכה אל ישראל נרו יאיר
לנכון קבלתי את מכתבך.
הלואי הלואי שהיא תרצה לחזור אליך, שאין דבר טוב מזה

וכו', ותקיים מצוה להחזיר את גרושתו וכו', עם כל זאת עלי לומר לך כי לא בחנם התגרשתם וכו', כנראה שירדת לחייה, והיה אלימות פיזית ונפשית וכו' וכו', והשפלת את אשתך לגמרי, ועכשו אתה משלם את המחיר על זה, ולכן כל אחד צריך לזכר מה שהזהירנו רבנו ז"ל מאד מאד, ואמר (שיחות הר"ן סימן רס"ד) שצריכים לכבד וליקר את אשתו. כי אמר הלא הנשים הם סובלים צער ויסורים גדולים מאד מאד מילדיהם, צער העבור והלדה והגדול, כאשר ידוע לכל עצם מכאובם וצערם ויסוריהם בכמה אפנים הקשים וכבדים מאד מאד וכו' וכו', על פן ראוי לרחם עליהם וליקרם, ולכבדם. וכן אמרו חכמינו הקדושים (בבא מציעא נ"ט). 'אוקירו לנשייכו כי היכי דתתערתו, [תכבדו ותיקרו את נשותיכם כדי שתהיו עשירים], וכן אמרו (יבמות ס"ג). 'דיינו שמגדלות את בנינו ומצלת אותנו מן החטא, ולכן צריכים לכבד וליקר אותם מאד מאד.

רואים אנשים שמתאכזרים כלפי נשותיהם וכו', עושים בקרת עליה בכל פעם, ושוברים אותה לגמרי וכו', רבים ביום ובלילה על שטיות, ולבסוף מתגרשים, ואחר כך מתחרטים, אבל זה כבר מאחה, ולכן אשרי האדם ששומר מאד מאד לכבד וליקר את אשתו, ואינו מצער אותה, כי כך אמרו חכמינו הקדושים (בבא מציעא נ"ט) לעולם יהא אדם זהיר באונאת אשתו, שמתוך שדמעתה מצויה אונאתה קרובה.

הקדוש ברוך הוא יעזר שתחזור בתשובה שלמה, ותקבל על עצמך חרטה אמיתית, ותבקש את סליחתה, פן ואולי תרצה לחזור אליה, ובלבד שתשתנה מן הקצה אל הקצה לטובה.

המאחל לך ברכה והצלחה מן השמים...

ד' נו.

אני מבקש עצה וברכה מאחר והשנה האחרונה עוברת עלינו עם הרבה קשיים בעקר בענין הפרנסה עד שאני חושב כבר להתאבד

שאלה:

מאת יחיאל: שלום אל כבוד קדשת אדמו"ר שליט"א.
אני מבקש עצה וברכה מאחר והשנה האחרונה עוברת עלינו עם הרבה קשיים, בעקר בענין הפרנסה - החל בכך שהפסדתי מאות אלפים בבורסה ועוד נשארתי בעל חוב מזה, לאחר מכן רכשתי מגרש ביבנאל לבניה וגם שם היו לי קשיים גדולים בקבלת המשכנתא עד שבנס קבלתי אותה אך בתנאים לא טובים בכלל, אחר כך התחלתי לבנות בבני ברק וגם כאן נתקלנו בקשיים, ואתמול עשו לי הפסקת עבודה בבניה.

כבר כמה חדשים אני לא עובד, וגם אין לי חשק כלל לעבד. אני מרגיש שקוע בים של חובות שאני לא יודע מה יכול להוציא אותי מזה, ואפלו עלו במחירי מחשבות של התאבדות... אני לא מקטה, ובסוף הכל אני מודה לבורא עולם שאנחנו חיים ובריאים, כי אני יודע שלא מגיע לי כלום והכל בחסד חנם, אבל אני כבר לא עומד בזה.

תכננתי נסיעה לחדש לדרום אמריקה, אבל אני בדילמה ונסיון גדול מאחר ויש לי שעור קבוע ללמוד שלשה דפי גמרא בכל יום, ובזמן האחרון אני לבד בשעור, ואם אסע לחדש יש סכוי שהשעור יתבטל חלילה ואנו ממש לפני סיום הש"ס, אך מצד שני אני חייב פרנסה ואני בעל חוב גדול מאד.
אני לא יודע מה לעשות, ומבקש עצה וברכה בכמה מלים.

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום רביעי לסדר טהרה, ב' ניסן ה'תשע"ד.

שלום וברכה אל יחיאל נרו ואיר

לנכון קבלתי את מכתבך.

הדבר הראשון אתה צריך לדעת כי הבורסה זה ממש כמו המורים, זה מחלה, ואל תאמר שכלם מרויחים, זה הכל דמיון אחד גדול, כמו בהמורים שבהתחלה מרויחים ולבסוף נופלים בפח כזה שאי אפשר לצאת מזה וכו', ולכן אוי לו למי שנכנס בבורסה או בהמורים, שבידיו הוא מאבד עצמו לדעת וכו'.

מה אמר לך מסכן אדם חי בדמיונות ורץ אחר ההכל, ורוצה להתעשר בן לילה ליום, ומלוה כספים, ולבסוף הוא נופל בפח יקוש שלא יכול לצאת מזה, הלא ידוע ומפרסם מה שאמר רבנו ז"ל על עצמו (שיחות הר"ן סימן קכ"ב) שאם לא היה ממתין בבטחון לישועת השם כבר היה איש נוסע ומטלטל כמו כל הנוסעים ומטלטלים עצמם בשביל הפרנסה כנהוג עכשו. והכונה כי אמר זאת לענין הנהגת הבית בפרנסה ומלבושים ושאר צרכי הבית שעל פי רב חסר לאדם הרבה. כגון, לזה חסר מלבוש פשוט, ויש שחסר להם מלבושים חשובים או דירה וכו'. שצריכין להמתין לישועת השם ולבלי לדחק את השעה (ערובין י"ג:) למלאות החסרון תכף ומיד. רק צריכין להמתין עד ירחם השם, ואמר רבנו ז"ל על עצמו שאם לא היה ממתין, כגון כשהיה חסר לו איזה דבר, אם היה דוחק את השעה שיהיה דוקא תכף, היה צריך ללוות לעצמו ולהיות בעל חוב עד שהיה מכרח להיות נוסע ומטלטל. כמו שאנו יודעים ענין הנוסעים שהם מכרחים תמיד לסע על המדינה מחמת שהם תמיד בעלי חובות, וענין זה צריכים לידע מאד.

וצריכין ללמד עצמו להרגיל את עצמו בזה מאד. פי לכל אדם חסר הרבה אפלו בעלי בתים ועשירים גדולים, מכל שכן מקבלים

אָפּלוּ הַחֲשׂוּבִים וְהַגְּדוּלִים. וְצָרִיךְ לָזֶה לְהִסְתַּפֵּק בְּמַעוּט וּלְהִנְהִיג בֵּיתוֹ כְּפִי הַשְּׁעָה וְהַזְמַן. וְאִם נִדְמָה לוֹ שֶׁצָּרִיךְ מִלְּבוּשׁ אוֹ לְאַשְׁתוֹ וּלְבִנְיָו, אָף עַל פִּי שֶׁמְכַרְחַר לוֹ אֵל דְּחַק הַשְּׁעָה לְלוּת וּלְהַקִּיף וּלְהִיּוֹת בְּעַל חוּב, אָף יִמְתִּין עַד שְׂיָבוֹא עִתּוֹ. וְטוֹב לְסַבֵּל דְּחַק אָפּלוּ בְּמַזוֹנוֹת וְכָל שֶׁפָּן בְּמִלְבוּשִׁים וְדִירוֹת וְכוּ' וְלֹא לְהִיּוֹת בְּעַל חוּב. וּמוֹטָב שְׂיִהְיֶה בְּעַל חוּב לְעַצְמוֹ אוֹ לְבִנְיָ בֵּיתוֹ בְּמִלְבוּשִׁים מִלְּהִיּוֹת בְּעַל חוּב לְהַחְנוּנִי אוֹ לְאַחֲרִים. כִּי בְּכָל עֲנִינֵי פְּרִנְסָה צָרִיכִין לְהִמְתִּין עַד שְׂיָבוֹא עִתּוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים קמ"ה ט"ו) "עֲנִי כָּל אֱלֹהֶיךָ יִשְׁבְּרוּ וְאַתָּה נֹתֵן לָהֶם אֶת אֶכְלָם בְּעִתּוֹ".

בְּעֲנִין שְׂאֵתָה חוֹשֵׁב מִחֲשָׁבוֹת שֶׁל הַתְּאַבְּדוֹת וְכוּ', מָה אִמַּר לָךְ רַבְּנוֹ ז"ל אִמַּר (שִׁיחוֹת הָרַ"ן סִימָן פ"ד) עַל מֵאֲמָרָם ז"ל (אָבוֹת פֶּרָק ד') "וְאֵל יִבְטִיחֶךָ יִצְרָךְ שֶׁהִשְׁאֹל בֵּית מְנוּס לָךְ" כִּי בְּעוֹלָם הַזֶּה שֵׁישׁ לְהֶאָדָם טְרָדוֹת וְעַל הַפְּרִנְסָה, יְכוּל לְהִיּוֹת שֶׁיַּעֲקֹץ וַיִּנְשָׁף אוֹתוֹ פְּרַעוֹשׁ וְהוּא לֹא יִרְגִישׁ, מִחֲמַת שֶׁמִּחְשָׁבְתוֹ טְרוּדָה בְּאִיזָה מִחְשָׁבָה שֶׁל פְּרִנְסָה וְכִיּוֹצֵא. אָבָל שֵׁם בְּקָבֵר שְׂאֵז אֵין לְאָדָם שׁוֹם טְרָדָא וְשׁוֹם מִחְשָׁבָה אַחֲרָת, אִזּוּ הוּא שׁוֹמֵעַ אָפּלוּ הַרְחִישָׁה וְהַהֲלוּף שֶׁל הַתּוֹלְעִים אִיךְ הֵם רוֹחֲשִׁים וּבָאִים אֵלָיו, וּמְרַגֵּשׁ הַצֶּעַר שֶׁל כָּל נְשִׁיכָה וּנְשִׁיכָה. וְאֵין שׁוֹם דְּבָר שֶׁיִּטְרִידָהוּ וַיִּמְנַעְהוּ מִגְּדֹל צֶעַר וְהַקְּשָׁה רַחֲמָנָא לִיִּצְלוֹן; וְלִכֵּן מָה אַתָּה כָּךְ מְמַהֵר לְמוֹת וּלְהַכְנֵס בְּקָבֵר, שֶׁשְּׂמָה לֹא תִשְׁמַע שׁוֹם דְּבָר, רַק עֲכָבְרֵי הַשָּׂדֶה וְכוּ', הַתּוֹלְעִים וְהַעֲקָרָבִים וְהַנְּחָשִׁים שֶׁיִּסְבְּבוּ אוֹתָךְ וְכוּ', עֲדִיף שֶׁתַּחֲזִק אֶת עֲצָמְךָ בְּכָל מִינֵי אָפְנִים שֶׁבְּעוֹלָם וְתִהְיֶה שְׂמֵחַ וְתִקְיָם אֶת מַצּוּתָיו יִתְבָּרֵךְ בְּשִׂמְחָה עֲצוּמָה, וְעַל יְדֵי זֶה תִּרְגִּישׁ עֲנָג וְרוּחִנִי בְּחִיָּה, וְעַל יְדֵי זֶה שֶׁתִּקְיָם כָּל מַצְוָה בְּשִׂמְחָה עֲצוּמָה, תִּהְיֶה שְׂמוֹר שֵׁם בְּקָבֵר מִהַכֵּל, כִּי מִי שְׂזוּכָה לְהִנִּיחַ בְּכָל יוֹם תְּפִלִּין בְּשִׂמְחָה עֲצוּמָה, וְכֵן זוּכָה לְלַכֵּת עִם צִיצִית, וְהוּא שְׂמֵחַ עִם הַמַּצּוֹת הָאֵלוּ, עַל יְדֵי זֶה כְּשִׂיּוֹצֵא מִזֶּה הָעוֹלָם זְכוּת הַמַּצְוָה שֶׁל צִיצִית וְתְּפִלִּין שֶׁקְיָם בְּחַיִּים חִיוֹתוֹ בְּשִׂמְחָה עֲצוּמָה שׁוֹמְרִים אוֹתוֹ, וְלִכֵּן מָה אַתָּה צָרִיךְ כָּל כָּךְ לְרוּץ וּלְהִתְאַבֵּד וְכוּ', הֲרֵי שֵׁם בְּקָבֵר מֵרַ מְאֹד לְמִי שֶׁלֹּא הִכִּין אֶת עֲצָמוֹ טוֹב טוֹב בְּמַצּוֹת וּבְמַעֲשִׂים טוֹבִים.

לדעת תשאר בביתך ותמשיך ללמד גמרא, ובפרט שאתם עומדים לסיים את הש"ס, אזי עדיף שתשאר, ולא לנסע לחוץ לארץ וכו', ומה שאתה חייב חובות, ראה לבקש הרבה את הקדוש ברוך הוא, כי מה שתפלה פועלת שום דבר בעולם לא פועל, ותהיה עקשן גדול על דבר זה להתפלל בכל יום רק שתצא מהחובות הגדולים שלך, ותראה נסים שייעשה עמך הקדוש ברוך הוא, כי בפרוש גלה לנו רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן חלק א' סימן ר"ג) הטבע מחיבת כף והתפלה משנית את הטבע.

יעזר הקדוש ברוך הוא שתזכה לצאת מכל הצרות והחובות שלך, ונשמע ונתבשר בשורות משמחות תמיד.

המאחל לך ברכה והצלחה מן השמים...

ד' נז.

האם לקיים את דרישותיה של גרושתי כדי שנחזור להיות ביחד?

שאלה:

מצאת יוסף: למורנו ורבנו מוהרא"ש, שלום רב ורפואה שלמה, יהי רצון שתזכה להאריך ימים ושנים בבריאות איתנה עד לביאת משיח צדקנו.

עשיתי כעצתך ופניתי לאשתי בבקשה לשלום בית, אך יש לה כמה דרישות: א. שאפסיק ללבש טלית קטן, ב. שאפסיק להתפלל שלש תפלות ביום ואסתפק רק בהנחת תפלין, ג. שאלף לשעור תורה רק פעם בשבוע במדה והערב פנוי.

מכיון שאני בתוך שנת האבל על אבי עליו השלום הצלחתי לשכנע אותה שתסכים לי ללבש טלית קטן לכל הפחות בשבת ולהמשיך להשתתף בשעור התורה השבועי שלי, אך

היא מסכימה שאעשה זאת רק עד סוף שנת האבל. בנוסף, היא מוכנה לשמור טהרת המשפחה ושבת. האם עלי להסכים לדרישות שלה כדי לשמור על השלום בית?

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום חמישי לסדר טהרה, ג' ניסן ה'תשע"ד.

שלום וברכה אל יוסף גרו יאיר

לנכון קבלתי את מכתבך.

אני מאד מאד שמח לשמע שאשתך מסכימה לחזור אליך וכו', אבל אתה כותב שהיא עושה אתך תנאים בעניני יהדות וכו', מה אמר לך, רבנו ז"ל הקפיד על אחד מאד מאד שאמר שנחלש מחמת שהיה במקוה כדי לטבל בערב יום הכפורים, ענה ואמר רבנו ז"ל (שיחות הר"ן סימן רצ"ח) למה אתם תולים הכבדת החולאת במצוות? טוב וראוי יותר שתתלו בעברות שלכם.

תאמין לי שאשתך לא כל כך רעה כמו שחשבת, אתה היית אלים פזיזת ונפשית, אלים מלולית, השפלת אותה ולא כבדת אותה כלל, ולכן ברחה לך עד שהתגרשתם, ובודאי עכשו היא עושה אתך תנאים בענין קיום מצות תפלין, ובענין הלבשת ציצית, ובענין ללכת להתפלל את השלש תפלות וכו' וכו', היא רוצה לנסות אותך וזה הכל, ואני בטוח שאם תתחיל להיות בן אדם ותכבד ותיקר מאד מאד את אשתך, אשר רבנו ז"ל הזהירנו על דבר זה יותר מהכל, ואמר (שיחות הר"ן סימן רס"ד) שצריכים לכבד וליקר את אשתו, כי אמר הלא הנשים הם סובלות צער ויסורים גדולים מאד מאד מילדיהם, צער העבור והלדה והגדול, כאשר ידוע לכל עצם מכאובם וצערם ויסוריהם בכמה אפנים הקשים וכבדים מאד וכו' וכו', על בן ראוי לרחם עליהם וליקדם, ולכבדם. וכן אמרו חכמינו הקדושים (בבא מציעא נ"ט). 'אוקירו לנשייכו כי היכי דתתעתרו' [תכבדו ותיקרו את נשותיכם כדי שתהיו עשירים], וכן אמרו (במות ס"ג). 'דיינינו שמגדלות

את בנינו ומצלת אותנו מן החטא, ולכן צריכים לכבד וליקר אותם מאד מאד; ועל כן אם תקים את כל זה, היא לא תקפיד עליך שאתה מניח תפלין בכל יום, עד שאמרו חכמינו הקדושים (מנחות מ"ד) כל המניח תפלין מאריך ימים, ומכל שכן שלא תעכב אותך להתפלל את השלש תפלות במנין, כי הרי אתה צריך להגיד קדיש על אביך וכו' וכו'.

היא רק רוצה לראות שאתה משתנה מהקצה אל הקצה, ונעשה בן אדם, וידוע שרבנו ז"ל מאד מאד הקפיד לא להיות קיצוני, ואמר (שיחות הר"ן סימן נ"א) הפקרות אין צריכים כלל, הינו להפקיר את כל עניני העולם הזה וכו' וכו', אדרבה, אדם צריך לכבד וליקר את אשתו בכל מה שהיא צריכה, ואת זה לא למדו אותה, ולכן באת למה שבאת וכו' וכו', ולכן אם אתה רוצה לקבל את אשתך חזרה, תבטיח לה שאתה תשתנה לגמרי, כי אחרת מר יהיה לך כל ימי חייך.

חכמינו הקדושים אמרו (בבא מציעא נ"ט) לעולם יהא אדם זהיר באונאת אשתו, שמתוך שדמעתה מצויה אונאתה קרובה, ולכן צריך כל בעל לשמר מאד מאד לא לצער את אשתו, ומכל שכן לא לתת לה לבכות וכו' וכו', כי זו אכזריות מאד גדולה, ואוי לו ואוי לנפשו של אדם ששופך את דם אשתו על ידי שמשפילה ולא נותן לה את הכבוד הראוי לה וכו' וכו'.

מוכא (ספר מנורת המאור נר ג' כלל ו' חלק ד' פרק א') אם האשה נוהגת כראוי, מצוה על בעלה לכבדה ולשמחה, ושלא יכניענה יותר מדאי, וזהו טוב לו. גם יזהר שלא יונה אותה באונאות שלא כדין או באונאת דברים (דברי צער) ויהא זהיר בתבואה בתוך ביתו כדי שלא יבואו למריבה על זה, ואם יתנהג עמה כראוי, יהיה שלום ביניהם, והשכינה תגן בעדם, ואם יאהבנה כגופו מקים את התורה, כמו שכתוב (בראשית ב' כ"ד) "והיו לבשר אחד" שהיא צלע מצלעותיו, ודרך לחזר אחריה ולפייסה בכל דבר, כמו שאמרו במסכת נדה (לא): שאלו תלמידיו את רבי דוסתאי בר ינאי מפני מה איש מחזר על האשה ואין האשה

מחזרת על האיש? אמר להם משל לאדם שאבדה לו אבדה, מי מחזר על מי? בעל אבדה (שנאבדה הצלע מהאיש) מחזר על אבדתו. מפני מה איש מקבל פיוס ואין אשה מקבלת פיוס? זה ממקום שנברא (אדמה רכה סופגת) וזו ממקום שנבראת (עצם קשה של הצלע שאינה סופגת).

הקדוש ברוך הוא יעזר שתזכה לציית אותי, ואז הכל יתהפך לטובה.

המאחל לך ברכה והצלחה מן השמים...

ד' נח.

עזבתי את הכולל להביא פרנסה משום שההוצאות גדלו ואני מרגיש שלא עשיתי מספיק מסירות נפש להשאר בכולל

שאלה:

מאת שלמה: לכבוד כבוד קדשת מוהרא"ש שליט"א.
 בגלל שברוך השם המשתפחה גדלה ואתה גם הוצאות הפרנסה, לפני כשנה יצאתי לעסק במלאכה לאחר שבמשך תקופה ארכה הייתי אברך ולמדתי בכולל. כבר כמה חודשים אין לי מנוח מכיון שאני מרגיש שותרתי לעצמי בזה העולם ולא עשיתי מספיק מסירות נפש על עבודת השם.
 בכל יום אני חושב שאם זה היום האחרון שלי בזה העולם איך אראה את פני, ויש לי תחושת פספוס איך לא דחקתי את עצמי מספיק ומסרתי את נפשי על עבודת השם, ואין לי שלווה ומנוח לא ביום ולא בלילה.
 אני משתדל לשמוח על כל הנקודות הטובות ועל כל החסדים שהשם עשה ועושה אתי, אך עדין אני מאמין שכל המניעות

זה רק מהשכל ושהייתי צריך להתעקש ולהשאיר בכולל. אגא, יעץ לי בבקשה: האם אני טועה והמחשבות האלו הם עצת היצר ואני צריך להמשיך במה שאני עושה עכשו, או שמא אני באמת צריך להתחזק ולהשליך כל יחבי רק על השם ולעסוק רק בתפלה ולמוד התורה?

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום חמישי לסדר טהרה, ג' ניסן ה'תשע"ד.

שלום וברכה אל שלמה נרו יאיר

לנכון קבלתי את מכתבך.

עליך למסור את נפשך רק להיות בשמחה עצומה, ולשמח עם כל נקודה ונקודה טובה שיש בך, כי כל בר ישראל מלא טוב, כמאמרם ז"ל (ברכות נ"ז.) על הפסוק (שיר השירים ד') "כפלח הרמון רקתך" - מאי רקתך, אפלו ריקנין שבך מלאים מצות כרמון; וכן אמרו (ירושלמי ברכות פרק ט' הלכה ה') תני בשם רבי מאיר: אין לך אחד מישראל שאינו עושה מאה מצוות בכל יום - קורא את שמע ומברך לפניה ולאחריה, ואוכל את פתו ומברך לפניה ולאחריה, ומתפלל שלשה פעמים של שמונה עשרה, וחוזר ועושה שאר מצוות ומברך עליהן. וכן היה רבי מאיר אומר: אין לך אדם בישראל שאין המצוות מקיפות אותו - תפלין בראשו ותפלין בזרועו, ומזוזה בפתחו, מילה בבשרו, ארבע ציציות בטליתו מקיפין אותו, הוא שדוד אמר (תהלים קי"ט) "שבע ביום הללתיך על משפטי צדקך". וכן הוא אומר (תהלים ל"ד) "חנה מלאך הוי"ה סביב ליראיו ויחלצם"; ולכן ראה לשמח מאד מאד עם הטוב שיש בך.

ומה שאתה צריך עכשו לצאת לעבד וכו', מה בכך? הרי אתה כתבת בכתבך שאתה תפרנס את אשתך, וכן אמרו חכמינו הקדושים (אבות פרק ב') יפה תלמוד תורה עם דרך ארץ, שיגיעת שניהם משכחת עוון, וכל תורה שאין עמה מלאכה, סופה בטלה וגוררת עוון; אזי לא

נורא שאַתָּה צָרִיךְ לְצַאת לְעֶבֶד וְלַעְזֵר בְּצָרְכֵי הַבַּיִת, וְגַם שֵׁם יְכוּלִים לְקַיֵּם אֶת הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה בְּפֶעַל מַמָּשׁ, וְכֵן לְקַבֵּעַ עֵתִים לַתּוֹרָה וְכוּ', וְלִכֵּן לָמָּה לָךְ לְהִתְבַּלְבֵּל בְּבִלְבוּלֵי חֲנָם? וַיְדוּעַ מַה שֶּׁאָמַר רַבְּנוּ ז"ל (חיי מוה"ר"ן סימן תק"א) שְׁחַפֵּץ מְאֹד שְׂיֵהִיָּה לָנוּ פְּרֻנְסָה, אִף עַל פִּי שְׁבִטְחוֹן גַּם כֵּן טוֹב מְאֹד, אִף עַל פִּי כֵן טוֹב מְאֹד כְּשִׁזְכִּינַי שֵׁישׁ לוֹ מַעֲמַד פְּרֻנְסָה, כִּי בַּמְקוֹם עֲבוּדַת הַבִּטְחוֹן בַּמְקוֹם זֶה יַעֲשֶׂה עֲבוּדָה אַחֲרָת, כְּלוֹמַר כִּי אִם לֹא יִהְיֶה לוֹ מַעֲמַד פְּרֻנְסָה וַיִּהְיֶה לוֹ בְּלִבּוֹל הַדַּעַת מִהַפְּרֻנְסָה, וַיִּצְטַרֵּף בְּכָל פַּעַם לְחִזְקַ עֲצָמוֹ בְּמַדַּת הַבִּטְחוֹן, בַּמְקוֹם זֶה יַעֲסֹק בְּעֲבוּרָה אַחֲרָת וְהִתְחַזְּקוֹת אַחֲרָת בְּשֶׁאֵר עֲגִינֵי עֲבוּדַת הַשֵּׁם; וְלִכֵּן אַל תְּבַלְבֵּל אֶת עֲצָמְךָ מִשּׁוּם בְּלִבּוֹל שְׁבַעוּלָם, רַק תִּהְיֶה שֶׁשׁ וְשִׁמְחָה וְתַחֲזִיק וְתִיקֵר אֶת אֲשֶׁתְּךָ, אֲשֶׁר כָּל הַפְּרֻנְסָה בָּאָה מִמֶּנָּה, כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבְּנוּ ז"ל (לקוטי מוה"ר"ן חלק א' סימן ס"ט) שֶׁכָּל הַכֶּסֶף שֶׁבָּא לְאָדָם זֶה בְּזָכוֹת אֲשֶׁתּוֹ, וְתִשְׁתַּדֵּל מְאֹד מְאֹד לְשִׁמְחָה אֶת אֲשֶׁתְּךָ, וְעַל יְדֵי זֶה יִהְיֶה לָךְ פְּרֻנְסָה בְּנֶקֶל.

הָעֵקֶר רַק לִהְיוֹת בְּשִׁמְחָה תָּמִיד, וְלִכֵּן אֲנִי מְאֹד מְבַקֵּשׁ אוֹתָךְ שֶׁתַּעֲשֶׂה כָּל מַה שְׁבִיכִלְתָּךְ רַק לִהְיוֹת בְּשִׁמְחָה, כִּי הַסֵּמ"ךְ-מ"ם עוֹבֵד עַל כָּל אָדָם כָּל כֶּף חִזְקָה לְהַפִּילוֹ בְּעַצְבוֹת וּבְמִרְרוֹת וּבְדַכְאֹן וְכוּ' רַק עַל יְדֵי הַדִּמְיוֹנוֹת שֶׁמְכַנִּיס בּוֹ וְכוּ' וְכוּ', כָּל אֶחָד כְּפִי בְּחִינָתוֹ וְעֲגִינּוֹ, וְלִכֵּן אַתָּה מְכַרְחַח לַעֲשׂוֹת כָּל מִינֵי פְעֻלוֹת שְׁבַעוּלָם רַק לִהְיוֹת בְּשִׁמְחָה, וְהִרְגַע שֶׁתִּהְיֶה בְּשִׁמְחָה, זֶה יִרְחִיב לָךְ אֶת הַדַּעַת לְגַמְרֵי, וְכְמוֹ שֶׁאָמַר רַבְּנוּ ז"ל (לקוטי מוה"ר"ן חלק ב' סימן י') מַה שְׁבַנֵּי אָדָם רְחוּקִים מִהַקְּדוּשָׁה בְּרוּךְ הוּא, זֶה מְחַמֵּת חֶסְרוֹן יְשׁוּב הַדַּעַת, וְלָמָּה אֵין יְשׁוּב הַדַּעַת? כִּי חָסַר מִהַשְׁמָחָה, וְלִכֵּן תִּמְסַר אֶת נַפְשְׁךָ לִהְיוֹת בְּשִׁמְחָה וְאֵז תִּזְכָּה לְגַדְלוֹת הַמַּחֲזִין וְכִבָּר לֹא יִחְסַר לָךְ שׁוּם דְּבָר.

אַתָּה צָרִיךְ לְזַכֵּר טוֹב טוֹב מַה שֶּׁאָמַרוּ חַכְמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים (שְׁמוֹת רַבָּה פְּרָשָׁה ל"א סימן ג') לֹא מִי שֶׁהוּא עֹשֶׂה הַיּוֹם עֹשֶׂה לְמַחָר, וּמִי שֶׁהוּא עֹשֶׂה הַיּוֹם עֹשֶׂה לְמַחָר, אֲלֵא לִזְה מוֹרִיד וְלִזְה מַעֲלָה, שֶׁנֶּאֱמַר (תְּהִלִּים ע"ה) "כִּי אֲלֵקִים שִׁפֹּט זֶה יִשְׁפִּיל וְזֶה יִרִים", וְלִכֵּן תִּתְחַזֵּק בִּיתֵּר שֶׁאַתָּה

וביתר עז, אל תחשב שתמיד תהיה עני וכזו, הכל יכול להתהפך בן לילה ליום, העקר תתפלל להקדוש ברוך הוא, כי כך אמרו חכמינו הקדושים (נדה ע:): מה יעשה אדם ויתעשר, אמר להן ירבה בסחורה וישא ויתן באמונה, אמרו לו הרבה עשו כן ולא הועילו, אלא יבקש רחמים ממי שהעשר שלו, שנאמר (תגי ב' ח) "לי הכסף ולי הזהב" - מאי קא משמע לן? דהא בלא הא לא סגי.

הקדוש ברוך הוא השומע תפלות ישראל ישמע בתפילתי שאני מבקש ומתפלל בעדך שתהיה לך פרנסה בנקל, ותוכל לחטף טוב אמת ונצח.

המאחל לך ברכה והצלחה מן השמים...

ד'נט.

לאחרונה מתקרבים לברסלב הרבה אנשים מכל הזרמים. מה הסבה לכך?

שאלה:

מאת דור: שלום לכבוד הצדיק מיבנאל.
לאחרונה רואים בחוש שהרבה אנשים מכל מיני זרמים וגם מכל חצרות החסידים והליטאים מתקרבים לברסלב. מה הסבה לכך?

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום חמישי לסדר טהרה, ג' ניסן ה'תשע"ד.

שלום וברכה אל דור נרו יאיר

לנכון קבלתי את מכתבך.

מוהרנ"ת ז"ל כתב (תיי מוהר"ן סימן תר"ג) ספרו לי בשמו שאמר

לענין עסק הקבוץ שלו משל, שיש עוף אחד שמטיל ביצים הרבה מאד, רבוי מפלג, עד שאי אפשר לו לישב עליהם על כלם להוליד מהם עופות. ונתן לו השם יתברך בטבעו שהולך ומשליך בערמה איזה ביצים בקן עוף אחר, וכן משליך עוד איזה ביצים באיזה קן אחר, וכן משליך ביצים שלו בקנים של עופות אחרים, ואלו העופות אחרים אינם יודעים שהביצים אינם שלהם והם יושבים עליהם עד שמולידים מהם עופות. וגם זה העוף לוקח לעצמו כמה ביצים שלו ויושב עליהם ומוליד לעצמו עופות ואחר כך פורח העוף עם הילדים שלו, ומתחיל לצפצף ואזי שומעים כל העופות שנעשו אצל אחרים מביצים שלו, והם מכירים הקול ונמשכים מיד אחר העוף שבאמת יצאו ממנו וחוזרים אליו.

והנמשל מובן מעט למי שידע איזה רמז מענין גדלת עסק הנהגתו של רבנו ז"ל איך שמתנהג עם העולם; ולכן לא בחנם שפל אלו הנשמות המפזרות בין כל החסידיות, ובין כל עולם הישיבות וכו' וכו', הפל של רבנו ז"ל, כי הוא אשר מחזקם ומעודדם ומשמחם, ומוציא אותם מהפח שנפלול לשם וכו', ולכן כל אלו שמתקרבים אל רבנו ז"ל הם שלו, וכבר אמר (חיי מוהר"ן סימן ש"י) כמה צלם אלקים היו מונחים ברפש שאני הוצאתים מהרפש והטיט שהיו שם, ועל ידי נתקרו אליו יתברך בהתקרבות כזו שאין להם להתביש מצדיקים גדולים וכו', כי נראה בחוש שהמתקרבים אלי נשתנה פניהם, ובא עליהם פנים של יהודי בחינת צלם אלקים. הלא יש אצלי אנשים שאיני יודע אם השאול תחתיות היה די להם, כי גם השאול תחתיות היה קטן לפנייהם, שאם היה אפשר להם לחתר תחת שאול תחתיות היו חותרים, ועל ידי נתקרו וכו'.

ואמר (חיי מוהר"ן סימן שכ"ב) לאחד מאנשיו שספר עמו מענין עבודת השם, אמר: הלא כבר עיני כלות כל היום, ואני עומד ומצפה ומקוה ומיחל ומחכה בכל עת שיזכני השם יתברך שאזכה לראות בכם מה שאני חפץ שתהיו עובדי השם באמת כרצוני, ואני מקוה

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם שְׂבוּדָאֵי יְהִיָּה כֶּף. וְלֹא בְלִבְד אֲנָשִׁי שִׁיְהִיּוּ מְקַרְבִּים אֵלַי, אֶלֶּא אֶפְלוּ מִי שִׁיתְקַרֵּב לְאֲנָשִׁי שְׁלוּמִי, וְאֶפְלוּ מִי שֶׁרַק יִגַּע בָּהֶם, בְּוִדָּאֵי יְהִיָּה אִישׁ כְּשֶׁר בְּאַמְתּוֹ. וְלֹא אִישׁ כְּשֶׁר בְּלִבְדוֹ, כִּי אִם אֶפְלוּ צְדִיק גְּדוֹל מְאֹד יְהִיָּה מִי שִׁיְהִיָּה שִׁיזְכֶּה לְהִתְקַרֵּב לְאֲנָשִׁים שְׁלוֹ. וְשִׁמְעָתִי שְׁאַמֵּר בְּזוֹ הַלְשׁוֹן: "אֵיךְ הָאֵב מִיךְ שׁוֹיֵן מִיֵּנַע אוֹיְגֵן אוֹיִס גִּיקוּקֵט אוֹיְף אֵיטְלִיכֵן בְּאִזּוֹנְגְדֵער" [בְּעֵינַי כֶּבֶר הַסְתַּכְּלָתִי עַל כָּל אֶחָד בְּנִפְרָד, הֵינּוּ שְׁכָל אֱלוֹ שֶׁהִתְקַרְבוּ אֵלָיו מִמְקוֹם שְׁבָאוּ וְכוּ', כֶּבֶר רַבְּנוּ ז"ל רָאָה אוֹתָם קִדְּם]. וְאָמַר אֲזוֹ: כֶּבֶר גְּמַרְתִּי וְאָגַמֵר "אֵיךְ הָאֵב אוֹיִס גִּיפִירְט אוֹן וְעַל אוֹיִס פִּירְן".

הַמֵּאֲחֵל לָךְ בְּרִכָּה וְהַצְּלָחָה מִן הַשָּׁמַיִם...

ד' . ס'

**הָאֵם אָדָם שְׁסִיִּים אֶת כָּל הַמְּשָׁנִיּוֹת יְכוּל לְגַרֵס אֶת הַגְּמָרָא
לֵאלֵּא הַמְּשָׁנִיּוֹת?**

שְׁאַלָה:

סֵאת רוּעִי: שְׁלוֹם רַב.

הָאֵם אָדָם שְׁסִיִּים אֶת כָּל הַשְּׁשָׁה סִדְרֵי מְשָׁנָה בְּגֵרְסָא יְכוּל לְגַרֵס אֶת הַגְּמָרָא בְּלִי הַמְּשָׁנִיּוֹת כִּי הוּא כֶּבֶר גֵּרַס אוֹתָן וְזֶה מַעֲכָב אוֹתוֹ בְּסִדְרֵי הַלְמוּד?

תְּשׁוּבָה:

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם שְׁשֵׁי עָרַב שַׁבַּת קִדְּשׁ לְסִדְרֵי טְהָרָה, ד' נִיֶּסֶן ה'תשע"ד.

שְׁלוֹם וּבְרִכָּה אֶל רוּעֵי נְרוֹ יְאִיר

לְנִכּוֹן קְבִלְתִּי אֶת מַכְתְּבְּךָ.

אֶתָּה צְרִיךְ לְדַעַת שֶׁהֵם שְׁנֵי עֲנִינִים נִפְרָדִים - לְמוּד מְשָׁנִיּוֹת זֶה עוֹלָה עַל כָּל הַלְמוּדִים, וְזֶה זְכוּף הַנֶּפֶשׁ וְהַצְּלַחַת הַנְּשָׁמָה, וְצָרִיכִים

ללמד בכל יום על כל פנים פרק אחד משניות כסדרן דיקא, וכן אשרי מי שזוכה ללמד בכל יום ח"י פרקים משניות, כי מעלת למוד משניות אין לתאר ואין לשער כלל, ואמרו חכמינו הקדושים (סנהדרין מב.) במי אתה מוצא מלחמתה של תורה? במי שיש בידו חבילות של משנה. ומובא (מדרש תלפיות) שאשר בן יעקב יושב על פתחו של גיהנם, ומי שהרבה ללמוד משניות אינו מניחו להפניס שם. ולכן אשרי מי שיגרס בכל יום כמה וכמה פרקים משניות, שהוא הצלחה נצחית כי משנ"ה אותיות נשמ"ה, ומשנ"ה עולה כמספר פרנס"ה, שכל המתמיד במשניות נמשך עליו פרנסה בשפע, ולכן למוד משניות זה למוד שכל בר ישראל מחיב ללמד בכל יום כדי להציל את נפשו מרדת שחת, וזכר גם זכר אשר על ידי למוד משניות יכולים לזכות להיות יותר גדול ממלאך, כמובא בזהר (כי תצא רע"ז): מארי משנה דאינון מלאכי השרת ממש, ובגין דא אוקמוה מארי מתניתין על בר נש אי יהא כמלאך השם צבאות תורה יבקשו מפיהו, ואי לאו - לא יבקשו תורה מפיהו; הינו אלו שלומדים משניות, הם נעשים צדיקים כעין מלאכי השרת, המשרתים כביכול אותו יתברך, והם זוכים אחר כך לפרנס את אחרים עם התורה, הינו שיכולים ללמד אחר כך גם את אחרים.

אותו דבר בלמוד גמרא שמכרח האדם ללמד בכל יום, כמו שאמרו חכמינו הקדושים (בבא מציעא ל"ג.) גמרא - אין לה מדה גדולה מזו, ואמרו (כריתות י"ג): דבר השם - זו הלכה, ביד משה - זו גמרא, עין שם. ולכן דע לה שאלו שני ענינים - ללמוד שעור במשניות זה דבר אחד, וללמד שעור בגמרא זה דבר שני, וצריכים את שניהם.

מה אמר לה, אין עוד למוד יותר חשוב כמו למוד גמרא, רבנו ז"ל אמר (לקוטי מוהר"ן חלק א' סימן ג') שעל ידי למוד גמרא ובפרט בלידה על ידי זה לא יזיק לו שום קול של מנגן רשע, ופרש מוהר"ן ז"ל (לקוטי הלכות אפטרופוס הלכה ג') שלא רק ממנגנים רשעים למוד גמרא מציל, אלא אפלו מכל הקולות של הרשעים זה מציל, הינו כי צריכים מאד

לשמר מקול של רשע, שאמר רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן חלק א' סימן מ"ג) שהדבורים של הרשע שהוא בר דעת מולידים נאוף בהשומע וכו', ועל ידי שאדם זהיר בלמוד גמרא נצל מכל אלו הקולות של הרשעים שלא יזיקו לו, ולכן אשרי מי שזוכה ללמד בכל יום דף גמרא שזה מציל מכל הצרות ופגעי ומקרי הזמן וכו', ואם בני אדם היו יודעים מה זה למוד דף גמרא בכל יום וכו', היו מוסרים את נפשם שהלמוד הראשון ביום יהיה דף גמרא.

הרב הקדוש רבי יהושע מבעלזא זכותו יגן עלינו אמר בשם אביו הקדוש השר שלום זכותו יגן עלינו, דף גמרא עם רש"י מסגל להצלחה, והוא בעצמו אמר ראיתי אנשים שפכרו היו בנעוריהם בדיוטא התחתונה רחמנא ליצלן וכו', אבל לקחו את עצמם ללמד בכל יום דף גמרא, ואפלו מהנסיונות הקשים שעברו עליהם וכו' זה שעמד להם ונחלצו מבור תחתיות, והצליחו להתחזק ולהתגבר על היצר, עד שעלו ונתעלו לתלמידי חכמים מפלגים ומורי הוראה בישראל.

הרי שלף לפניה מה זה ללמד בכל יום דף גמרא, והעיד יהודי בשם רבי אברהם לוי זכרונו לברכה שהיה חשוף בנים הרבה שנים, ונסע אל השר שלום מבעלזא זכותו יגן עלינו, ובקש מאד על ילדים, ענה ואמר לו בזו הלשון: "אברהם, הלא אתה יכול ללמד, אם תלמד בכל יום דף גמרא, תזכה לזרע של קימא", וקיים את זה בעקשנות גדולה מאד, ונולדו לו אחר כך שבע עשרה ילדים. אשרי מי שחזק בלמוד דף גמרא, ומוסר את נפשו על למוד זה.

הקדוש ברוך הוא השומע תפלות ישראל ישמע בתפילתי שאני מבקש ומתפלל בעדך שיהיה לך הצלחה מרבה ובכל אשר תפנה תשכיל ותצלח.

המאחל לך שבת שלום...

ד' סא.

אני רוצה להלחין את מזמורי התקון הכללי. האם מתר לי לשיר את שם הוי"ה ושם אלקים?

שאלה:

מאת מיכאל: שלום לכבוד הרב.

אני כותב מוזיקה כתחביב, ובזמן האחרון אני מרגיש השתוקקות רבה להלחין את מזמורי התהלים של התקון הכללי. האם מתר לי לשיר את שם הוי"ה ושם אלקים? תודה רבה, תמשיכו בדרךכם הנפלאה, אמן!

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום ששי ערב שבת קדש לסדר טהרה, ד' ניסן ה'תשע"ד.

שלום וברכה אל מיכאל נרו יאיר

לנכון קבלתי את מכתבך.

סתם ככה אסור להוציא את שמו יתברך לשוא, כי זה לא בתורה - "לא תשא את שם הוי"ה לשוא", וזה עוון חמור מאד מאד, אבל היות שאתה עושה מנגינה על כל התקון הכללי, אזי מתר לך לומר גם את שם הוי"ה ואלקים, אבל לא להכפיל חס ושלום כמה פעמים, כי זה עוון חמור מאד, רק את המזמורים אתה יכול להגיד במנגינה שכה יוכלו לומר אחריה, וזה זכוי הרבים, אבל לשמר מאד מאד לא לעשות סלסולים וכו', ולא לחזור כמה תבות כמה פעמים.

אי אפשר להסביר לכן אדם את מעלת מצות תפלין, ומעלת האדם שמניח תפלין, ואמרו חכמינו הקדושים (מנחות מ"ה) כל המניח תפלין מאריך ימים, ואמרו (פסיקתא זוטרותא שמות) כל המניח תפלין כאלו קרא בתורה, ואמרו (ילקוט שמות רמז רכ"ב) אמרו ישראל לפני המקום אנו רוצים ליגע בתורה יומם ולילה אבל אין לנו פנאי, אמר להם הקדוש ברוך הוא קימו מצות תפלין ומעלה אני עליכם כאלו

אתם יגעים יומם ולילה; ואם היה אדם יודע מעלת הזוכה להניח תפלין של יד ותפלין של ראש, היה נוהר בזה מאד מאד, והמצוה הזו ממשכת לאדם חיים ודבקות באין סוף ברוך הוא, ואמרו חכמינו הקדושים (מנחות מ"ג): כל שיש לו תפלין בראשו ותפלין בזרועו, הכל בחזק שלא יחטא; כי כשאדם שש ושמח עם מצות תפלין שהניח היום, השמחה של המצוה לא תתן לו לחטא, ולכן אשרי מי שנוהר מאד מאד במצות תפלין.

הקדוש ברוך הוא השומע תפלות ישראל ישמע בתפילתי שאני מבקש ומתפלל בעדך שיהיה לך הצלחה מרבה ובכל אשר תפנה תשכיל ותצלית.

המאחל לך שבת שלום...

ד' סב.

האם גם אנשים פשוטים יכולים להניח תפלין של שמושא רבא?

שאלה:

מאת ליאור דוד: שלום לכבוד הרב הגדול! רציתי לספר לרב שברוך השם בחדש האחרון קנינו והפצנו בערך שלשת אלפים קנטרסים, מאה דיסקים של הרב המדברים על שלום בית, חמשים ספרים של שאלות ותשובות וגם הגדות של פסח, ואנחנו מבקשים שהרב יתפלל עלינו שנצליח עוד יותר בזכות רבנו הקדוש. שאלה: מה דעת הרב לגבי תפלין של שמושא רבא: האם זה שיך אלינו או שזה שיך רק לאדם גדול במעלה?

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום ששי ערב שבת קדש לסדר טהרה, ד' ניסן ה'תשע"ד.

שלום וברכה אל ליאור דוד נרו יאיר

לנכון קבלתי את מכתבך.

אין לתאר ואין לשער את גדל הזכות של אדם שזוכה להפיץ את אור רבנו ז"ל בעולם, כי זו זכות מאד גדולה, ואשרי מי שזוכה לעסק בזה יום יום, כי זה תקון הברית גדול מאד, כי בפרוש גלה לנו (לקוטי מוהר"ן חלק א' סימן י"ד) שעל ידי שמקרבם בני אדם לעבודת השם יתברך מעלים את כבוד השם יתברך לשרשו. ואמרו חכמינו הקדושים (בבא מציעא פ"ח.) על הפסוק (ירמיה ט"ו) "אם תוציא יקר מזולל" - אלו שמקרבם בני אדם לעבודת השם יתברך, כי זה נקרא מוציא יקר מזולל, הינו מזילותה דגלותא, ולכן כל מי שמפיץ את ספרי רבנו ז"ל זכותו גדולה בשמים, והלואי שנזכה לצית את מוהרנ"ת ז"ל שהניח לנו צנאא ארבעה ימים לפני הסתלקותו ואמר אז לאנשי שלומנו "העבדה שלכם יהיה יפוצו מעינתיה חוצה".

הקדוש ברוך הוא יעזר שתמיד תעסק בזה ואז טוב לך כל

הימים.

בענין תפלין של שמושא רבה וכו', זה לא שיך אלינו כלל, והלואי שנזכה להניח בכל יום תפלין דרש"י ותפלין דרבנו תם, ולשמר מאד מאד לא לדבר עם התפלין ולהיות בשמחה עצומה כל היום שזכינו לקיים מצות תפלין בשלמות.

המאחל לך שבת שלום...

ד' סג.

**מה דעתו של הצדיק לגבי הקמת מסגרות חנוכיות לנער
בסכנו ונער נושר?**

שאלה:

מאת דן: שלום לכבוד הצדיק היקר שאנו נהנים מעצותיו ומתחזקים מספרייו.

כאדם שעוסק בחנוך, רציתי לשאל לגבי הנער שמתקשה ללמד במסגרת ישיבה רגילה והסכנו שלו לנשר מהישיבה ולעזב את דרך התורה גדול מאד: האם עדיף להקים מסגרות חנוכיות באוירה ישיבתית בהן ילמדו כמה שעות למודי קדש לפי רמתם ויכלתם של הנערים, וביתר השעות ירכשו מקצוע קדש או אפילו ילמדו לבגרות ויוציאו תעודה מקצועית, או שעלינו להמשיך במסגרות הישיבתיות ולהתמודד עם חלק מהנער שקשה לו ללמוד והוא עלול להתמרד ולפרק על? כמובן שלא מדבר בהחלטה גורפת לכלם, אלא כל נער לגופו. מה דעתו של הצדיק בנדון?

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום ששי ערב שבת קדש לסדר טהרה, ד' ניסן ה'תשע"ד.

שלום וברכה אל דן נרו יאיר

לנכון קבלתי את מכתבך.

אין לתאר ואין לשער את גדל הזכות של אדם שעוסק בחנוך הילדים, כי כך אמרו חכמינו הקדושים (בבא בתרא ח:) על הפסוק (דניאל י"ב) "ומצדיקי הרבים ככוכבים לעולם ועד" - אלו מלמדי תינוקות; והפרוש הפשוט הוא, כמו שלא יכולים לספר את הפוככים, כי הם לאין ספר, כך אי אפשר להסביר את גדל השכר של מלמדי תינוקות שמחזירים בהם אמונה פשוטה בו יתברך ויראת שמים שלמה,

ובפרט עכשו שהערב רב לקחו את עצמם לעקר את האמונה הפשוטה מנערי ומבנות ישראל, ולכן אשרי מי שהוא עכשו מלמד תינוקות של בית רבן, ומחדיר בהם אמונה פשוטה בו יתברך, וזכותו גדולה בשמים, עד שאין יכולין לספר את הזכיות שלו, כמו שאי אפשר לספר את הכוכבים.

בענין התלמידים שמתקשים ללמד כל היום וכו', מה טוב ומה נעים ללמד אתם חצי יום למודי קדש, וחצי יום ללמד אתם איזו אמנות שאין למעלה מזה, כמאמרם ז"ל (קידושין כ"ט). כל שאינו מלמד את בנו או מנות מלמדו לסטות; וטוב מאד ללמד את הילדים שמתקשים בלמודים איזו אמנות כדי שיוכלו לפרנס את עצמם, וזו טעות חמורה שלא עושים את זה, כי לא בחנם שיש כל כך הרבה נושרים ונושרות מאחר שמלחיצים אותם וכו', ולכן טוב מאד שבחצי השני מהיום ללמד את התלמידים אמנות, וזה דבר גדול מאד מאד, וכך נזכה להציל את הנער שלנו.

הקדוש ברוך הוא השומע תפלות ישראל ישמע בתפילתי שאני מבקש ומתפלל בעדך שיהיה לך הצלחה מרבה ובכל אשר תפנה תשכיל ותצלית.

המאחל לך שבת שלום...

ד' טו.

**בגדתי בבעלי, נפרדנו, וכעת חזרנו לחיות שוב ביחד,
אך המצב לא טוב. מה אעשה עם חיי?**

שאלה:

מאת סיון: שלום כבוד הרב.

כשהייתי נשואה לבעלי אף פעם לא הסתדרנו ותמיד הוא

זלזל בי, מה שגָרם לי לבגד בו עם מישהו אחר ולבסוף להתגרש.

למרות שאנחנו גרושים, לא מזמן חזרנו לגור ביחד, אף ההתנהגות שלו לא השתנתה - הוא לא מוכן לשמור שבת ולהתקרב לדת, ובגלל זה גם אני מחללת שבת כל הזמן. יש לציין שאין בינינו שום קרבה כי עדין אני חושבת על הגבר השני וגם בגלל שהיחס שלו מזעזע. מה אעשה עם חיי?

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום ששי ערב שבת קדש לסדר טהרה, ד' ניסן ה'תשע"ד.

שלום רב אל סיון תחיה

לנכון קבלתי את מכתבך.

אני מכרח להגיד לך שגם את לא טלית שכלה תכלת וכו', אין דבר כזה לבגד בבעל יהיה מה שיהיה ויהיה איך שיהיה, אם לא מסתדרים - מתגרשים, אבל לא בוגדים בבעל, שזה אסור חמור מאד מאד, וכן אחרי שהתגרשתם חזרתם לגור ביחד וכו' בשעה שאת אסורה על בעלה, וזכרי היטב אשר על הכל הקדוש ברוך הוא מוחל אבל לא על זנות וכו', ואין על זה תרוץ שמתגבר עלי יצרי וכו', כי הבחירה חפשית, אם רוצים - עושים, ואם לא רוצים - לא עושים.

ולכן את מכרחת לחזור בתשובה שלמה, כי אחרת אני מכרח להגיד לך שחכמינו הקדושים אמרו (בראשית רבה פרשה כ"ו סימן ה') על הכל הקדוש ברוך הוא מאריך אפו חוץ מן הזנות; ואמרו (במדבר רבה פרשה ט' סימן ז') אמר הקדוש ברוך הוא על הכל אני כובש, ועל הזמה אני כועס; ואמרו (תנחומא בראשית) על הכל הקדוש ברוך הוא מותר, חוץ מן הזמה והזנות; ולכן דעי לך שמרה תהיה לך באחרונה אם לא תחזרי בתשובה תקף ומיד, אשה חושבת שהכל הפקר ולית דין ולית דין וכו', ופתאום היא מקבלת את המכה בצורה כזו שהיא

לא חלמה, ולכן ראי לחזור בתשובה שלמה ולברח מהזבל והלכלוך הזה, לפני שפני שפבר לא תוכלי לחזור.

המאחל לך שבת שלום...

ד' סה.

מאז שהתחתנו יש בינינו חסר תקשורת. אנא עזר לנו!

שאלה:

מאת אסתר: לכבוד מוהרא"ש.

בעלי ואני נשואים בערך שנים עשרה שנה, התחתנו כשהוא היה גרוש ואב לילדה מהנשואים הראשונים ויש לנו שלשה ילדים משתפים. לאורך כל שנות הנשואים חוינו בעיות בנושאים שונים - הוא אדם טוב אבל כעסן, לא מחצין רגשות, ואין בינינו תקשורת כמעט בכלל. היו תקופות יותר קלות מעכשו במשך השנים, אבל בדרך כלל אנחנו בכעס, מריבה וחסר קשר.

היינו אצל מטפלים שונים והיה נראה שנוי לתקופת מה, אבל שוב המצב התדרדר. אני רוחנית וחזקה יותר מבחינה דתית והוא מאד חמרי. במהלך השנים הוא פגע בי הרבה פעמים מול בני משפחה וכבר איני יכולה לסבל זאת. המצב מדאיג ואני עייפה ומתשט!

השתייתי מאד והלכתי לקראתו במשך שנות נשואינו, אבל כעת אני לא יודעת מה לעשות. מקוה שתוכל לעזר לנו, לילדינו ולביתנו. תודה רבה ומקוה לבשורות טובות.

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום ששי ערב שבת קדש לסדר טהרה, ד' ניסן ה'תשע"ד.

שלום רב אל אסתר תחיה

לנכון קבלתי את מכתבך.

את צריכה לדעת אשר איש ואשה צריכים להיות ותרגים אחד לשני, ולתת תשומת לב אחד לשני, וזו שלמות הבית, ועל ידי זה ממילא יש אהבה והבנה הדדית, אבל הרגע שאחד רוצה להשתלט על הזולת, דעו לכם שזה הסמ"ך-מ"ם שבא לשבר את הבית. הזהר הקדוש קורא איש לבדו פלג גופא - חצי גוף, נמצא כשאדם מתחתן זה גוף שלם, כמו שכתוב (בראשית ב' כ"ד) "וַדַּבַּק בְּאִשְׁתּוֹ וְהָיוּ לְבָשָׂר אֶחָד", הינו שניהם חצי חצי, וכיחד הם שלם. מה שאין בן כשאחד רוצה להשתלט על הזולת, זה הסמ"ך-מ"ם, הינו ששים על ארבעים, אני יותר ממך וכו', והרגע שהבעל או האשה חושבים שאחד יותר מהשני עם עשרה אחוזים, וההוא פחות ממני עם עשרה אחוזים, זה כבר נקרא סמ"ך-מ"ם - ששים על ארבעים.

ולכן כל מי שרוצה שלום בית אמתי, צריך לדעת שהאיש והאשה הם גוף אחד, וכמו שאמר החכם מכל האדם (קהלת ד') "טובים השנים מן האחד אשר יש להם שכר טוב בעמלם: כי אם יפלו האחד יקים את חברו ואילו האחד שיפול ואין שני להקימו: גם אם ישכבו שנים וחם להם ולאחד איך יחם", ולכן אם רוצים שלום בית אמתי, זה צריך להיות משני הצדדים, הן מהבעל והן מהאשה, לותר אחד לשני, ואז הם חצי חצי שתפים שלמים, ותמיד יחיו ביחד באהבה ובהבנה הדדית, ויצליחו בתיי נשואיהם.

אל תלחצי את בעלך כלל, רק תחיו ביחד באהבה גדולה מאד, ואחד יחזק את השני, וכך תוכלו לבנות בית נאמן בישראל, ותהיה השכינה שורה בתוך ביתכם, פי (סוטה י"ז.) איש ואשה זכו שכינה ביניהן, ואמרו (ירושלמי ברכות פרק ט' הלכה ח') אי אפשר לאיש בלא

אשה ואי אפֿשר לאשה בלא איש אי אפֿשר לשניֿהן בלא שכינה, ובמקום שהשכינה נמצאת שם הברכה מצויה, רק שיהיה ביניהם שלום ואהבה גדולה מאד, כי 'שלום' אמרו חכמינו הקדושים (שבת י) זה שמו של הקדוש ברוך הוא, ולכן אם מכניסים את הקדוש ברוך הוא בתוך הבית, זה נקרא 'שלום בית', הינו שמו של הקדוש ברוך הוא בתוך הבית.

כל זוג צריכים לזכר טוב טוב שאם הם רוצים לבנות בית נאמן בישראל, עליהם לכתחלה להיות ותרגים, ולותר אחד לשני, ואז אף פעם לא יצטרכו ללכת אל שום בן אדם שעוסק בשלום בית וכו' כדי שהשלום ישרה בתוך ביתם, צריכים רק שכל ודעת אף להתנהג הבעל והאשה, והיות שעדין אין בית חרשת שמיצר שכל ודעת וכו', וכן אין חנות או קניון וכו' שמוכרים שמה שכל ודעת וכו', ועל בן צריכים לכוון בכל יום שלש פעמים בעת שמתפללים את הברכה "אתה חונן לאדם דעת ומלמד לאנוש בינה" וכו' לבקש אז על דעת ושכל, כי כך אמרו חכמינו הקדושים (גדרים מ"א). דעת קניית - מה חסרת? דעת חסרת - מה קניית?; אם יש לאדם דעת - יש לו הכל, ואם אין לו דעת - אין לו כלום, ולכן כל זוג צריכים לבקש הרבה ממנו יתברך על דעת ושכל, אשר השכל היבש אומר שצריכים להיות ותרגים, ואז השלום שורה בבית.

הקדוש ברוך הוא השומע תפלות ישראל ישמע בתפילתי שאני מבקש ומתפלל בעדך שתהיה לך הצלחה מרבה ובכל אשר תפני תשכילי ותצליחי.

המאחל לך שבת שלום...

ד' 10.

**אני ובעלי פְּרוּדִים כְּבָר חֲצֵי שָׁנָה, וְהוּא לֹא מוֹכֵן לְשִׁמְעַ
עַל שְׁלוֹם בֵּית. הָאֵם יֵשׁ דֶּרֶךְ לְהַחְזִיר אֶת הַשְּׁלוֹם?**

שאלה:

מאת עדנה: שלום.

בעלי חוזר בתשובה, ומאז שחזר בתשובה אמא שלו הייתה נגדו. גם בענין החתונה שלנו היא הייתה נגד ולא רצתה שנתחתן. אנחנו פְּרוּדִים כְּבָר חֲצֵי שָׁנָה, וכרגע בעלי נמצא תחת השפעתה של אמו ואינו רוצה לנסות לעשות שלום בית. במשך תקופה ארוכה חכיתי ובקשתי שגלף ליעוץ, אף הוא התחמק ממני ולבסוף הלך לרבנות.

יש לנו ילד בן שנה וארבעה חודשים, והמצב מאד כואב לי, כי אינני רוצה שבני יגדל בצורה כזו. הייתי רוצה שגלף ליעוץ ונחזר אחד לשני, אף ממש אין לי עם מי לדבר ואני מרגישה כאלו השם מקשה את לב בעלי.

מה עלי לעשות? האם יש דרך כלשהי להחזיר את השלום? אני מאמינה שהשם עושה נסים ויכול לעשות הכל. תודה רבה!

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום ששי ערב שבת קדש לסדר טהרה, ד' ניסן ה'תשע"ד.

שלום רב אל עדנה תחיה

לנכון קבלתי את מכתבך.

זו צרה גדולה מאד כשחמות מתערבת בחיי נשואין וכו', והרבה חרבנות נגרמו מחמות וכו', ולכן צריכים לעשות כל מיני פעולות שבעולם להסתדר לבד, כי תמיד החמות מתערבת בין הזוג, פעם זו האמא שלה, ופעם זו האמא שלו, וידוע שכלה וחמותה אף

פעם לא ישתוו בשום פנים ואופן, וזה בא להם מחמת חסרון הדעת וקטנות השכל וכו' וכו', על פי רב האמא של החתן נכנס לה בדמיון כאלו הכלה גנבה את הבן שלה וכו', וחושבת לעצמה "אני ילדתי אותו וכו' וגדלתי אותו וכו', ועכשו באה בחורה צעירה וגונבת לי את הבן?" וכו', או להפך - האמא של הכלה נכנס לה בדמיון כאלו החתן גנב את הבת שלה וכו' וחושבת לעצמה "אני ילדתי אותה וכו' וגדלתי אותה וכו', ועכשו בא בחור צעיר וגונב לי את הבת?" וכו', אשר כמובן זה בא מקטנות וחסרון הדעת שיש בנשים וכו', וכך הטבע הרע שאי אפשר לשנות את זה, ולכן זוג צריכים להיות פקחים כשמתחתנים ולא לערב את ההורים בעסק נשואיהם וכו', כי הם רק יסבלו מזה, הבעל והאשה צריכים לאהב אחד את השני, ולהבין אחד את השני, ולדאג מאד שלא יתערבו ההורים בחיי הנשואין, ואלו נשואין מצלחים.

ומחמת שכל פי רב כשהחתן והכלה צעירים אז עדין אין להם את השכל בשלמות, ותמיד על כל דבר קטן רצים אל האמא וכו', וכמובן שהיא מתערבת בהחיים ושוברת את הבית, וזה כואב מאד מאד, מה שנשאר לה לעשות הוא רק תפלה - להתפלל להקדוש ברוך הוא, שיחוס וירחם עליה ויהפך את לב בעלה חזרה אליה, ולדעתי לא לתת לו לראות את הבן עד שיסכים לעשות שלום בית.

יעזר הקדוש ברוך הוא שנסמע ונתבשר תמיד בשורות משמחות.

המאחל לה שבת שלום...

ד' 10.

**רגע לפני החתנה נוצרו בינינו מריבות והחתנה נדחתה.
האם זה הזוג המיעד לי?**

שאלה:

מאת אביבה: שלום כבוד הרב.
אני מארסת כבר שלשה חודשים, ובתקופת תכנון החתנה היו מתחים רבים ונוצרו מריבות בינינו, מה שגרם לנו לבטל את החתנה בתאריך שקבענו. בטול זה גרם לי לחשב רבות עלינו, ואני לא יודעת אם זה הזמן להתחתן.
היום כבר השלמנו וחוזרנו לזוגיות. הבחור עם מדות טובות ואני לא רוצה לפרק את החבילה בגלל מתחים וחלוקי דעות ולחץ ההכנות לחתנה, אף הקרע בזוגיות רגע לפני ההתמסדות מלחיץ ומעורר תהיות, מחשבות והמון חששות. אנא מן, אשמח לשמע את דעתך בנושא: האם להמשיך בתכנון החתנה או לחכות זמן מה? והאם זה הזוג המיעד לי? בהזדמנות זו אבקש מן להתפלל עלינו להמשיך זוגיות בריאה וטובה, תכנון חתנה בנחת ושלום. תודה רבה לך מראש!

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום ששי ערב שבת קדש לסדר טהרה, ד' ניסן ה'תשע"ד.

שלום רב אל אביבה תחיה

לנכון קבלתי את מכתבך.

צריכים מאד מאד לשמר לא לפל בפח יקוש וכו', הן בן והן בת כשנפגשים בפעם הראשונה עליהם לשמר מאד מאד לא לפל בפח וכו', עליהם לבדק אם הם מתאימים אחד לשני, וזה על ידי בדיקת המדות של כל אחד ואחת וכו', כי המדות הם עקר האדם, פי בלי

מדות האדם הוא חיה בצורת אדם, וצריכים לבדק אם אחד מהם לא כעסן או כעסנית, ואם אינם קמצינים וכו' וכו', ואז הם יכולים ללכת הלאה ולגמר את השדוף בכי טוב.

ולכן פלא בעיני שאתם מארסים יחד שלשה חדשים וכבר רבים כמו שני חתולים וכו', אתם צריכים לבוא להחלטה - אם אתם רוצים להתחתן יחד אין מריבות, ואם יהיו מריבות לא כדאי להתחתן, עדיף לעזוב עכשו את השדוף מלהתחתן ולהתגרש, ולכן עליכם להחליט סופית אם תוכלו להשלים ביניכם ולא יהיו ביניכם שום אי הבנות או מריבות או וכוזים הרי טוב ותתחתנו לשם שמים, אבל אם לא אזי חבל מאד מאד להמשיך, כי אי אפשר להתחתן בצורה כזו שיהיו ביניכם מריבות ואי הבנות וכו' וכו', חתנה היא דבר קדוש מאד מאד, וצריכים לחיות ביחד באהבה ואחווה ורעות ובהבנה הדדית, ואז מצליחים בחיי הנשואין.

ולכן תראו להחליט ביניכם או לכאן או לכאן, והקדוש ברוך הוא יתן לכם את השכל האמתי, כי כל זוג צריכים לזכר טוב טוב שאם הם רוצים לבנות בית נאמן בישראל, עליהם לכתחלה להיות ותרגים, ולותר אחד לשני, ואז אף פעם לא יצטרכו ללכת אל שום בן אדם שעוסק בשלום בית וכו' כדי שהשלום ישרה בתוך ביתם, צריכים רק שכל ודעת איך להתנהג הבעל והאשה, והיות שעדין אין בית חרשת שמיצר שכל ודעת וכו' וכן אין חנות או קניון וכו' שמוכרים שמה שכל ודעת וכו', ועל כן צריכים לכון בכל יום שלש פעמים בעת שמתפללים את הברכה "אתה חונן לאדם דעת ומלמד לאנוש בינה" וכו', לבקש אז על דעת ושכל, כי כך אמרו חכמינו הקדושים (בדרים מ"א.) דעת קניית - מה חסרת? דעת חסרת - מה קניית?; אם יש לאדם דעת - יש לו הכל, ואם אין לו דעת - אין לו כלום, ולכן כל זוג צריכים לבקש הרבה ממנו יתברך על דעת ושכל, אשר השכל היבש אומר שצריכים להיות ותרגים, ואז השלום שורה בבית.

המאחל לך שבת שלום...

ד' סח.

האם גם האשה מחייבת בכבוד חמיה וחמותה?**שאלה:**

מאת אליהו: לכבוד הצדיק שלום וברכה, ותודה רבה על התשובות המחזקות שמחיות אותנו בכל יום מחדש. האם גם האשה מחייבת בכבוד חמיה וחמותה או שרק הגבר מחייב בכבוד חמיו וחמותו?

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום ששי ערב שבת קדש לסדר טהרה, ד' ניסן ה'תשע"ד.
שלום וברכה אל אליהו נרו יאיר
לנכון קבלתי את מכתבך.

כמו שהבעל מחייב לכבוד את חמיו וחמותו, כך האשה מחייבת לכבוד את חמיה וחמותה, אבל הם צריכים שניהם לשמור מאד לא לערב את ההורים בתיי נשואיהם, שזו ההצלחה הכי גדולה כשמכבדים את ההורים, מלבד שזו מצנה גדולה מאד מאד, הן מצד הבעל והן מצד האשה, כי כך אמרו חכמינו הקדושים (תנא דבי אליהו רבה פרשה כ"ו) כל העולם כולו של הקדוש ברוך הוא, ואין הקדוש ברוך הוא מבקש מהאדם רק שיכבד אב ואם; ואמרו (פסיקתא רבתי) חמורה שבחמורות - כבוד את אביך ואת אמך; ואמרו (קידושין ל:) שלשה שתפין הן באדם, הקדוש ברוך הוא, ואביו ואמו. בזמן שאדם מכבד את אביו ואת אמו, אמר הקדוש ברוך הוא מעלה אני עליהם כאלו דרתי ביניהם וכבודוני; רואים מזה שאם מכבדים את אבא ואמא בזה מכבדים את הקדוש ברוך הוא, וזה שייך לשניהם - הן הבעל צריך לכבוד את ההורים שלו וההורים של אשתו, והן האשה צריכה לכבוד את ההורים שלה ואת ההורים של בעלה.

עם כל זאת, על כל זוג לדעת אשר אין עוד דבר טוב ובריא

לזוג כשמתחתנים כמו לא לערב את ההורים בחיי הנשואין שלהם, כמו שכתוב (בראשית ב' כ"ד) "על כן יעזב איש את אביו ואת אמו ודבק באשתו והיו לבשר אחד", זה הכי בריא שלא צריכים את העזרה של ההורים וכך לא מחיבים להם כלום וכו', וכו', אף שעל פי רב לזוג טרי זה מאד מאד קשה, כי בתחלת הנשואין צריכים את העזרה של ההורים וכו', עם כל זאת צריכים לעשות כל מיני פעולות שבעולם להסתדר לבד.

הקדוש ברוך הוא השומע תפלות ישראל ישמע בתפילתי שאני מבקש ומתפלל בעדך שיהיה לך הצלחה מרבה ובכל אשר תפנה תשכיל ותצלית.

המאחל לך שבת שלום...

ד' טו.

מה הסבה שהיתה על הצדיקים שבכל הדורות כל כך הרבה מחלקת?

שאלה:

מאת אבי: מה הסבה שהיתה על הצדיקים שבכל הדורות כל כך הרבה מחלקת?

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום ראשון לסדר אחרי, ו' ניסן ה'תשע"ד.

שלום וברכה אל אבי נרו ואיר

לנכון קבלתי את מכתבך.

התרוץ הוא פשוט - מה זה צדיק? זה שדבוק בו יתברך ואינו מסיח דעתו ממנו יתברך כרגע, וכל החיים שלו זה חיים רוחניים,

כמו שכתוב (חבוקק ב' ד') "וְצַדִּיק בְּאִמוּנָתוֹ יִחְיֶה", שְׁכַל הַחַיִּים שֶׁלֹּו
זֶה חַיִּים רוֹחֲנִיִּים, וְלִכֵּן מִי שֶׁרְחוֹק מִרוּחֲנִיּוֹת הַהֶכְרַח שֶׁיַּחֲלֹק עַל זֶה
שֶׁכָּבֵר מִחֲזִיק בְּרוּחֲנִיּוֹת, כִּי הוּא לֹא מִבִּין אוֹתוֹ, וְהוּא רְחוֹק מִמֶּנּוּ
בְּתַכְלִית הַרְחוֹק, כְּמוֹ מִי שֶׁמוֹנַח בְּחֶשֶׁךְ גָּדוֹל מְאֹד קָשָׁה לוֹ לְהִסְתַּכֵּל
בְּאוֹר הַגָּדוֹל כִּי זֶה מְסַנֵּר אוֹתוֹ, אוֹתוֹ דָּבָר בְּעֵינַי צַדִּיקִים הַדְּבוּקִים
בוֹ יִתְבַּרֵךְ וְחַיִּים רַק בְּרוּחֲנִיּוֹת, וְכֹל אֵלֹו שֶׁרְחוֹקִים מִכֹּל זֶה, וּמְכַל שֶׁכֵּן
מִי שֶׁפָּגוּם בְּבְרִית רְחֻמָּא לִיצְלָן וְכֹל הָרֹאשׁ שֶׁלֹּו מְלֵא נְאוּף, אֵיךְ יֵשׁ
לוֹ הַשְּׂגָה בְּרוּחֲנִיּוֹת? וְאֵיךְ יִהְיֶה לוֹ הַשְּׂגָה בְּצַדִּיק הַדְּבוּק בוֹ יִתְבַּרֵךְ?

וּכְבֵר אָמַר רַבְנוּ ז"ל (לְקוּטֵי מוֹהַר"ן חֶלֶק א' סִימָן ל"ו) דְּזֶה הוּא כָּלֵל
גָּדוֹל, שְׂאֵי אֶפְשֵׁר לְשׁוּם אָדָם לְהַשִּׁיג וּלְתַפֵּס בְּדַבּוּרוֹ שֶׁל הַצַּדִּיק, אִם
לֹא שֶׁתִּקַּן תְּחִלָּה אוֹת בְּרִית קִדְשׁ כְּרֵאוּי, וְאִזִּי יִכּוֹל לְהִבִּין וּלְתַפֵּס
דַּבּוּרוֹ שֶׁל הַצַּדִּיק. דְּאֵיתָא בְּזֵהֵר (מִשְׁפָּטִים ק"י) 'סְלוּקָא דִּי־סוּדָא עַד
אָבָא וְאֵמָא' שֶׁהֵם בְּחִינַת חֲכָמָה וּבִינָה, שֶׁהֵם י"ה, שֶׁהֵם מַחֲזִין. נִמְצָא
כְּשֶׁתִּקַּן אוֹת בְּרִית קִדְשׁ כְּרֵאוּי, אִזִּי הַמַּחֲזִין שֶׁלֹּו בְּשִׁלְמוֹת, וְיִכּוֹל לְהִבִּין
דַּבּוּרוֹ שֶׁל הַצַּדִּיק. כִּפִּי הַתְּקוּן שֶׁל כָּל אֶחָד, כִּן הוּא הַשְּׂגָתוֹ; וְלִהְפֹּךְ
מִי שֶׁעֲדִין מוֹנַח בְּשִׂאוֹל תְּחִתִּית וּמִתְחַתֵּיו, וְרֹאשׁוֹ מְלֵא זוֹהֲמָא וְנֵאוּף
שֶׁקוּץ תַּעֲוֹב וְזוֹהוּם, אֵיךְ הוּא יִכּוֹל שְׁלֵא לְחַלֵּק עַל צַדִּיק קְדוֹשׁ הַדְּבוּק
בוֹ יִתְבַּרֵךְ, וּכְבֵר אָמַר דּוֹד הַמֶּלֶךְ (תְּהִלִּים נ"ה כ"א) "שְׁלַח יְדִיו בְּשִׁלְמוֹ
חֵלֶל בְּרִיתוֹ", וְלֹא בְּחֻנָּם שְׁנוֹאֶפִים כְּכֹלְבַּיִם וְכוּ' מְדַבְּרִים וְנוֹבְחִים עַל
צַדִּיקִים הַדְּבוּקִים בוֹ יִתְבַּרֵךְ.

וְהִסְבֵּה שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְסַבֵּב שֶׁיְקוּמוּ עֲלֵיהֶם כָּלְבַיִם רְשָׁעִים
אֲרוּרִים הַמוֹנַחִים בְּתוֹךְ נְאוּף שֶׁיִּדְבְּרוּ עֲלֵיהֶם כֹּל דְּבָר אָסוּר וְכוּ', כִּי
הַצַּדִּיקִים יִגְעִים וְטוֹרְחִים יָמִים וְשָׁנִים לְעַקֵּר אֶת עֲצָמָם מִגְּשָׁמֵי
עוֹלָם הַזֶּה, עַד שֶׁזֹּכִיִם שֶׁמַּח מִחֲשַׁבְתָּם דְּבוּק רַק בוֹ יִתְבַּרֵךְ, וְנִעְקְרוּ
לְגַמְרֵי מֵהַבְּלִי עוֹלָם הַזֶּה, וְכֹל מִחֲשַׁבְתָּם הוּא רַק בְּשִׁמוֹת וְיַחְוּדִים
עֲמֻקִּים וְכוּ', וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא חָס עֲלֵיהֶם שְׁלֵא יִפְלוּ חָס וְשִׁלוּם
לְאֵילוֹ מִחֲשַׁבּוֹת פְּסוּלוֹת שֶׁל יִשׁוֹת וְגֵאוֹת וְכוּ', וְלִכֵּן שׁוֹלַח רְשָׁעִים
אֲרוּרִים נוֹאֶפִים כְּכֹלְבַּיִם וְכוּ' שֶׁיִּדְבְּרוּ עֲלֵיהֶם כֹּל דְּבָר אָסוּר, וְעַל

ידי זה לבם נשבר יותר ויותר, וזוכים להתעלות בתכלית העליה, כי הקדוש ברוך הוא חס וחומל על צדיקים כאלו שיגעו וטרחו בעבודת השם יתברך ימים ושנים, עד שהגיעו כבר למדרגה כזו שנעקר מח מחשבתם מהכלי עולם הזה וכו', ובשביל מחשבה אחת של פניות או ישות וגאות וכו' יאבדו את הכל, לזאת הוא מקים עליהם רשעים ארורים שיחלקו עליהם, ועל ידי זה נשבר לבם יותר ויותר וכו' וכו', עד שעולים מעלה מעלה, אשריהם ואשרי חלקם.

המאחל לה חג פשר ושמת...

ד' ע.

האם יש תועלת בלמוד ספרי רבי נחמן גם למי שרחוק מהקדשה?

שאלה:

מאת יואב: לכבוד הצדיק מיבנאל, שלום.
קראתי בספריי, שאפלו אדם שרחוק מהקדשה, אם ילמד בספרי רבי נחמן וילך בדרכיו תהיה לו תועלת גדולה מזה. מה הכוונה?

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום ראשון לסדר אחרי, ו' ניסן ה'תשע"ד.

שלום וברכה אל יואב נרו יאיר

לנכון קבלתי את מכתבך.

רבנו ז"ל אמר (מיי מוהר"ן סימן תר"ה) אפלו אדם אינו איש כשר, אף על פי כן טוב לו מאד מה שמתקרב עצמו להצדיק, ועל זה הזהיר התנא הקדוש (אבות פרק ב') ואל תהי רשע בפני עצמך; שאפלו אם הוא רשע חס ושלום לא יהיה רשע בפני עצמו, רק הוא ישתדל גם כן

להתקרב להצדיק, כדי שיהיה לו איזה אחרית ותקנה על כל פנים. כי באמת בזה שאדם מחבר אל הצדיק אפלו שהוא רחוק בתכלית הרחוק, סוף כל סוף על ידי שמסתובב סביב הצדיק לבסוף גם הוא יזכה לחזור בתשובה שלמה, ויגיע למדרגות גבוהות, כמאמרם ז"ל (ילקוט משלי רמז תתק"ג) על הפסוק (משלי י"ג כ') "הולך את חכמים יחכם" - משל למי שנכנס לחנותו של בשם אף על פי שאינו מוכר ולוקח כלל, יצא וריחו וריח בגדיו מבסמים כל היום כלו. ורעה כסילים ירוע - משל למי שנכנס לחנותו של בורסקי, אף על פי שאינו מוכר ולוקח כלל, יצא וריחו וריח בגדיו מלכלכים כל היום. כך כל מי שהולך עם החכם וכל מי שרואה אותו ואמר אלולי לא היה זה חכם כמותו לא היה מהלך עמו, וכן לכסיל הדא הוא דכתיב "הולך את חכמים יחכם" וגו'.

ולכן ראה לא לעזוב את רבנו ז"ל בשום פנים ואפן, ותהיה רגיל לנסע כל ראש השנה אל ציונו הקדוש בעיר אומן, ובדאי תזכה שם לכל התקונים שרבנו ז"ל ממשיך לאנשיו, וכבר אמר רבנו ז"ל לענין ראש השנה שלו (חיי מוהר"ן סימן ת"ו) שיכולין אז אנשים לקבל תקונים מה שבכל השנה לא היה באפשר שיהיה להם תקון בשום אפן, אף על פי כן בראש השנה יכולין אפלו הם לקבל תקון. אף על פי שבכל השנה אפלו הוא בעצמו ז"ל לא היה יכול לתקנם, אבל בראש השנה גם הם יכולים לקבל תקונים. כי אמר שהוא עושה בראש השנה ענינים ותקונים מה שבכל השנה גם הוא אינו יכול לעשות; ולכן חזק ואמץ מאד להיות בקשר עם אנשי שלומנו היקרים, והם יחזקו וישמחו ויעודדו אותך, עד שתזכה גם כן לחזור בתשובה שלמה.

המאחל לך חג פשוט ושמח...

ד' עא.

**מאז החתנה בעלי מתנהג אלי בברוטליות ובאכזריות.
אנא עזר לי כי אני מרסקת לגמרי!**

שאלה:

מאת אסתר: לכבוד האדמו"ר שליט"א, שלום וברכה.
התחתנתי עם בחור שהיה נראה מבחוץ חרדי וירא שמים,
אף לצערי הרב מיד לאחר החתנה הוא התחיל להתנהג אתי
בברוטליות ובאכזריות. גם כשאנחנו מתיחדים הוא לא חדל
מהתנהגותו האכזרית ואומר שכף כתוב בגמרא...
סבלתי סבל גדול כמה שנים, אבל עכשו אני מרגישה שאין
לי יותר כח ואני עומדת להתמוטט. אני מתביישת מאד לספר
את זה להורים שלי, ועכשו אני מתיעצת אתכם כי אני נמצאת
במצב קשה עד כדי כך ששקלתי להתאבד.
אנא עזר לי, ותדריך אותי מה לעשות, כי אני מרסקת לגמרי.

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום ראשון לסדר אחרי, ו' ניסן ה'תשע"ד.

שלום רב אל אסתר תחיה

לנכון קבלתי את מכתבך.

הספור שלך מאד מאד מזעזע, ואני מכרח להגיד לך שהאדם
הזה הוא חולה נפש, ואת צריכה להתפטר ממנו מה שיותר מהר, אף
שבדרך כלל איני מיעץ להתגרש, אבל במצב שלך את צריכה לדעת
שזו מחלה מאד חמורה שאי אפשר לצאת מזה וכו', ולכן מה שיותר
מהר להתפטר ממנו, והיה מאד מאד חשוב שתערכי את ההורים
שלה, ואם את מתביישת מהם אזי תערכי פסיכולוג לדבר אתו, כי
יסורי מצפון ואשמה וכו', והכאב שהצטבר אצלך זה כמה שנים, זה
מה שמביא אותך למחשבות של התאבדות חס ושלום. את צריכה

לדעת שגפלת בפח וכו', ומכל פח וצרה יכולים לצאת מה שיותר מהה, אבל את מכרחת לערב גורמים מבחוזן, ואל תתבשי כלל, כי חייך תלויים בזה. את צריכה להתחזק ביתר שאת ויתר עז באמץ לב, ולא לפחד בשום פנים ואפן לומר את האמת, ואף שאת מתבישת וכו' ומרגישה משפלת וכו', את צריכה להציל את נפשך מה שיותר מהה, ולא להסתכל על שום בריה שבעולם, ומה שהוא טוען שקך כתוב בגמרא וכו', כן כן הוא מגול ומשחת וחולה נפש וכו'...

לא בחנם שאמרו חכמינו הקדושים (פסחים מ"ט): תניא היה רבי מאיר אומר כל המשיא בתו לעם הארץ כאלו כופתה ומניחה לפני ארי, מה ארי דורס ואוכל ואין לו בושת פנים, אף עם הארץ מכה ובוועל ואין לו בושת פנים; ולכן עשי זאת, תכף ומיד לערב גוף שלישי, ותראי להתפטר מהמשגע וחולה הנפש הזה מה שיותר מהה.

רק אל תכנסי ביאוש ובדכאון, ומכל שכן שלא יהיו לך מחשבות של התאבדות, כי סוף כל סוף את לא חייבת כלל, נפלת בפח עם איזה משגע ומטרף וחולה נפש, ולכן עליך להתפטר ממנו מה שיותר מהה, והקדוש ברוך הוא יעזר שתבשרי לי בשורות משמחות.

המאחל לך חג כשר ושמח...

ד' עב.

האם יש בעיה להתפלל ב'לקוטי תפלות' לאחר השקיעה?

שאלה:

מאת דוד: שלום לכבוד הרב.

אני יודע שנוהגים שלא לומר תהלים אחרי השקיעה משום שזה זמן שהדינים שורים בו. האם הוא הדין בענין אמירת "לקוטי תפלות" של רבי נתן שכוללים תחנונות, ודו"ים, התעוררות ופיזיסים להשם יתברך, או שאין שום בעיה בזה?

תְּשׁוּבָה:

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ, יוֹם רֵאשׁוֹן לְסֵדֶר אַחֲרֵי, ו' נִיסָן ה'תשע"ד.

שְׁלוֹם וּבְרָכָה אֶל דָּוִד נְרוֹ יָאִיר

לְנִכּוֹן קִבְלָתִי אֶת מִכְתָּבְךָ.

אִף שֶׁלֹּא לומְדִים מִקְרָא בְּלִילָה מִפְּנֵי שְׁאֵז הוּא זְמַן דִּינִים, עִם כָּל זֹאת כִּכְר מְבֹאֵר שְׁאֵם לומְדִים עִם פְּרוּשׁ רְש"י וְצָרִיף לְהַשְׁלִים אֶת הַשְּׁעוֹר שְׁלוֹ, מְתֵר לְלַמֵּד בְּלִילָה מִקְרָא עִם פְּרוּשׁ רְש"י. וְאִפְלוּ לְאֵלוּ שְׁאוּסְרִים גַּם בְּזֶה, אֲבָל לְגַבֵּי אֲמִירַת תְּהִלִּים בְּלִילָה מוּבָא בְּסִפְר "אֲשֶׁל אַבְרָהָם" מִהַגְּאוֹן מְבוּטְשֵׁאטְשׁ זָכַר צְדִיק לְבְּרָכָה שֶׁתְּהִלִּים מְתֵר לומר בְּלִילָה, כִּי הֵם רַק תְּפִלוֹת, וְתְפִלוֹת יְכוּלִים לְהַתְּפַלֵּל לְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא תְּמִיד, וְלִכֵּן יֵשׁ עַל מִי לְסַמֵּךְ, וְלֹא צְרִיכִים לְחַשֵּׁשׁ כָּלֵל.

וּבְיִדְאֵי שׁ"לְקוּטֵי תְּפִלוֹת" וּשְׁאָר תְּחִנּוֹת וּבִקְשׁוֹת מְתֵר לומר בְּלִילָה, וְאֲשֶׁרֵי הָאָדָם שְׁרָגִיל תְּמִיד לְהַתְּפַלֵּל אֶל הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, לְבַקֵּשׁ עַל נַפְשׁוֹ, כִּי אֵין לָנוּ עֲצָה אַחֲרַת בְּזֶה הָעוֹלָם לְהַנְצִיל מִפְּגַעֵי וּמִקְרֵי הַזְּמַן, אֲלֹא עַל יְדֵי תְּהִלִּים.

הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא הַשׁוֹמֵעַ תְּפִלוֹת יִשְׂרָאֵל יִשְׁמַע בְּתְּפִלָּתְנוּ וְנִזְכָּה לְפַעַל כָּל מַה שְׁאַנְחִנוּ צְרִיכִים, כִּי אֵין לָנוּ אֲלֹא תְּפִלָּה.

הַמְּאַחַל לָךְ חַג כְּשֶׁר וְשִׂמְחָה...

ד' עג.

**אִיךָ מְצַלִּיחִים לְחַיּוֹת וּלְגִדּוֹל יְלָדִים נוֹרְמָלִיִּים
כְּשֶׁהָאִשָּׁה דְּכְאוֹנִית?**

שְׁאֵלָה:

מַאת יָאִיר: אִיךָ מְצַלִּיחִים לְחַיּוֹת וּלְגִדּוֹל יְלָדִים נוֹרְמָלִיִּים כְּשֵׁיט
אִשָּׁה דְּכְאוֹנִית?

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום ראשון לסדר אחר, ו' ניסן ה'תשע"ד.

שְׁלוֹם וּבְרָכָה אֶל יְאִיר נְרוּ יְאִיר

לְנִכּוֹן קַבְלָתִי אֶת מַכְתְּבֶךָ.

חֲכַמֵּינוּ הַקְדוּשִׁים אָמְרוּ (ראש השנה ו') אִשָּׁה בַעֲלָה מִשְׁמַחָה; כְּשֵׁי אִשָּׁה בְּדִכְאוֹנוֹת וְכוּ' וְכוּ', הַבַּעַל צָרִיךְ לְלַכֵּת אֶתָּה מְאֹד מְאֹד בְּסִבְלָנוֹת, וְלִכְבֵּד וּלְיַקֵּר אוֹתָהּ, וּלְשַׂמַּח וּלְעוֹדֵד אוֹתָהּ, וְרַק זֶה הֵיא הַעֲצָה, כִּי בְּדַרְךְ כָּלֵל הָאִשָּׁה נִכְנָסָה בְּתוֹךְ עֲצָמָה כְּשֶׁהַבַּעַל הוּא אֵלִים פִּיזִית אוּ מְלוּלִית וְכוּ', תְּמִיד מְשֻׁפָּל אֶת אִשְׁתּוֹ וְתִמִּיד עוֹשֶׂה עֲלֶיהָ בִּקְרָת, וְזוֹ הִרְשַׁעוֹת הִכִּי גְדוֹלָה שָׂרָק יְכוּלָה לְהִיּוֹת, כִּי חֲכַמֵּינוּ הַקְדוּשִׁים הַקְּפִידוּ עַל זֶה מְאֹד מְאֹד, וְאָמְרוּ (בְּכֹא מְצִיעָא נ"ט) לְעוֹלָם יֵהיָא אָדָם זֶהִיר בְּאוֹנָאֵת אִשְׁתּוֹ, שְׁמַתוֹךְ שְׁדַמְעָתָה מְצוּיָה אוֹנָאֵתָה קְרוּבָה; וַיֵּשׁ טִבַּע רַע שֶׁל גְּבָרִים שְׁמֻשְׁפִּילִים אֶת הָאִשָּׁה וְעוֹשִׂים עֲלֶיהָ בִּקְרָת עַל כָּל דָּבָר קָטָן שָׂרָק עוֹשֶׂה וְכוּ', וְהֵם מְלַחֲצִים אוֹתָהּ עַד מְאֹד, שְׁזֶה עוֹוֹן חֲמוֹר מְאֹד מְאֹד, וְחֲכַמֵּינוּ הַקְדוּשִׁים אָמְרוּ (גִּיטִין ו') אָמַר רַב חֲסֵדָא: לְעוֹלָם אַל יִטִּיל אָדָם אֵימָה יְתִירָה בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ שֶׁהִרִי פִילְגָשׁ בְּגִבְעָה הִטִּיל עֲלֶיהָ בַעֲלָה אֵימָה יְתִירָה וְהִפִּילָה כְּמָה רְבִבוֹת מִישְׁרָאֵל. אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב: כָּל הַמְטִיל אֵימָה יְתִירָה בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ סוּף הוּא בָּא לִידֵי שְׁלֹשׁ עֲבֵרוֹת - גְּלוּי עֲרִיוֹת וְשִׁפְכוֹת דְּמַיִם וְחִלוּל שִׁבְתָּ.

וְלִכֵּן עֲלֶיךָ לְדַעַת שֶׁהַכֵּל תְּלוּי בְךָ - אֶתָּה מְכָרַח לְחִזְק וּלְעוֹדֵד וּלְשַׂמַּח אֶת אִשְׁתְּךָ תְּמִיד, וְלַתֵּת לָהּ מַחְמָאוֹת עַל כָּל דָּבָר קָטָן, וּבְשׂוּם פְּנִים לֹא לִבְקָר אוֹתָהּ בְשׂוּם בִּקְרָת וְכוּ', זְכוֹר גַּם זְכוֹר שֶׁאִשְׁתְּךָ הִיא חֵלֶק מִמֶּךָ, אֲבָל לֹא הַשְׁפָּחָה שְׁלָךְ וְכוּ', וְאָמְרוּ חֲכַמֵּינוּ הַקְדוּשִׁים (נְבִמוֹת כ"ב): הָאוֹהֵב אֶת אִשְׁתּוֹ כְּגוֹפוֹ, וְהַמְכַבְּדָה יוֹתֵר מִגּוֹפוֹ, וְהַמְדַרְיֵךְ בָּנָיו וּבְנוֹתָיו בְּדַרְךְ יִשְׂרָאֵל, וְהַמְשִׂיאֵן סְמוּךְ לְפִירְקָן, עֲלִיו הַכְּתוּב אוֹמֵר (איוב ה') "וַיִּדְעַתְּ כִּי שְׁלוֹם אֶהְיֶה"; וְאָמְרוּ חֲכַמֵּינוּ הַקְדוּשִׁים (בְּכֹא מְצִיעָא נ"ט) לְעוֹלָם יֵהיָא אָדָם זֶהִיר בְּכְבוֹד אִשְׁתּוֹ, שְׂאִין בְּרָכָה מְצוּיָה בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ שֶׁל אָדָם אֵלָא בְּשִׁבְלֵי אִשְׁתּוֹ, שְׁנֹאֲמַר (בְּרַאשִׁית י"ב) "וּלְאֲבָרִים הֵיטִיב

בְּעִבּוּרָהּ. וְהִינּוּ דְאָמַר לְהוּ רְבָא לְבִנֵי מְחוּזָא אוֹקִירוּ לְנִשְׁיִיכוּ כִּי הִיכִי דִתְתַעְתְּרוּ [תִּכְבְּדוּ וּתִקְרוּ אֶת נְשׁוֹתֵיכֶם כְּדִי שְׁתַּתְּעִשְׂרוּ], וְאָמַר רַבְּנּוּ ז"ל (לְקוּטֵי מוֹהַר"ן חֶלֶק א' סִימָן ס"ט) שְׁעָקַר הָעֲשִׁירוֹת בָּא בְּזִכּוֹת הָאִשָּׁה, וְכֵן אָמַר רַבְּנּוּ ז"ל (סֵפֶר הַמִּדּוֹת אוֹת מְמוֹן סִימָן צ"ד) אֵין הַבְּרָכָה מְצוּיָה בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ שֶׁל אָדָם אֲלָא בְּשִׁבִיל כְּבוֹד אִשְׁתּוֹ.

וְלָכֵן אִם תִּקְיָם אֶת כָּל זֹאת תִּרְאֶה אִיזוֹ אִשָּׁה נִפְלְאָה תִהְיֶה לָּהּ, וְכָלֵל זֶה יִהְיֶה בְּיַדְּךָ - שְׁמַצַּב הָרוּחַ שֶׁל הָאִשָּׁה תְלוּיָה בְּמַצַּב הָרוּחַ שֶׁל הַבַּעַל.

הַמְּאָחַל לָךְ חַג כְּשֶׁר וְשִׁמְח...

ד' עד.

**לְבַעֲלֵי קִשָּׁה לְהִתְקַרֵּב אֵלַי מִשׁוּם שֶׁהוּא טוֹעֵן שְׂאֲנִי
מְזַכֵּירָה לוֹ אֶת אִמּוֹ. מֶה עוֹשִׂים?**

שְׂאֵלָה:

מֵאֵת נְטִילִי: שְׁלוֹם וְחַג שְׁמֵחַ לְכָבוֹד הָרַב. אֲנִי נִשְׂוָאָה כְּמַעַט שָׁנָה לְבַעַל עִם טוֹב לֵב וְנִתְיָנָה אֵין סוֹפִית, עַד הַיּוֹם הַכֹּל מִסְתַּדֵּר לָנוּ טוֹב בְּרוּךְ הַשֵּׁם וַיֵּשׁ בִּינֵינוּ הַבְּנָה, אֲהַבָּה וַיִּשׁוּב הַדַּעַת מִכָּל הַבְּחִינּוֹת. לְאַחֲרוֹנָה נִתְקַלְנוּ בְּבַעֲיָה - בְּעֵלֵי טוֹעֵן שֶׁכְּשֶׁאֲנִינּוּ מִתִּיחָדִים אֲנִי מְזַכֵּירָה לוֹ אֶת אִמּוֹ וְהוּא מִתְחִיל לְחַשֵּׁב עָלַיָּה, וְלָכֵן קִשָּׁה לוֹ לְהִתְקַרֵּב אֵלַי. הוּא טוֹעֵן שֶׁזוֹ תּוֹפְעָה הַנִּקְרָאת "תְּסַבִּיף אֲדִיפּוּס", וְלִמְרוֹת שֶׁהוּא נִמְשָׁךְ אֵלַי זֶה גוֹרֵם שֶׁלֹּא יוּכַל לְהִתְקַרֵּב אֵלַי. מֶה נִתֵּן לַעֲשׂוֹת? וְהֵאָם אֶפְשָׁר לִפְתֹּר אֶת הַבְּעִיָּה? תוֹדָה.

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום ראשון לסדר אחרי, ו' ניסן ה'תשע"ד.

שלום רב אל נטלי תחיה

לנכון קבלתי את מכתבך.

אני מכרח להגיד לך שזו מחלה פסיכולוגית, ואם הוא לא יקח טפולים על ידי אנשי מקצוע בתחום הזה, אז אין מה לעשות רק להתגרש, כי את עדין צעירה ואת לא יכולה לגמר את החיים שלך עם חיי גיהנם וכו' וכו'.

מפל זה רואים איך שרבנו ז"ל צדק, וגלה לנו נוראות נפלאות בענין שיחה בינו לבין קונו, שאדם יכול לעזר לעצמו אם רק ירצה, אבל הבעיה שאדם טוען שאין לו בעיות, והזולת הוא הבעיה, כמו שאמר רבנו ז"ל (שיחות הר"ן סימן ס"ז) מי שאינו שומע ומצית לדברי חכמים אמתיים הוא יכול להשתגע. כי עקר השגעון של כל המושגעים הוא רק מחמת שהוא אינו מצית ושומע לדברי הבעלי שכל. כי המושגע אם היה שומע ומצית לדברי אחרים שהם הבעלי שכל בודאי לא היה מושגע כלל, כי אף על פי שלפי הרוח שטות והשגעון שלו נדמה לו בברור גמור שהוא צריך לילך קרוע ולהתגלגל באשפה וכיוצא בזה מדרכי השטות והשגעון, אף על פי כן מאחר שהגדול ממנו אומר לו שאינו צריך לעשות כן אם היה מבטל דעתו נגד דעת הגדול ממנו בחכמה בודאי היה מתבטל כל השגעון שלו. נמצא שעקר השגעון הוא רק מחמת שהוא אינו רוצה לשמע ולצית לדברי חכמים; והכלל שאם אדם היה מרגיל את עצמו לדבר אל הקדוש ברוך הוא, ולבקש ממנו יתברך שיטהר לו את כל המח והשכל המושבש שלו וכו' וכו', היה יכול להעזר בלי שום פסיכולוגים, אבל הבעיה היא שאדם לא מצית את החכם, ואז הוא סובל ונותן לאחרים לסבל.

ולכן זאת עשי כדי להנצל מחיי גיהנם, את צריכה להגיד לו חד

משמעית שאת לא יכולה לחיות ככה, אם הוא מוכן ללכת לטפול פסיכולוגי מה טוב ומה נעים, ואם לא - עדיף להתגרש, ואף שאני יודע שזה יהיה לך קשה רגשית וכו', עם כל זאת אם הוא לא רוצה לחיות אתך, אזי מה את יכולה לעשות? האם את רוצה ככה לסבל כל ימי חייך?

הקדוש ברוך הוא יוליך אותך על הדרך הנכונה, ונשמע ונתבשר בשורות משמחות.

המאחל לך חג פשוט ושמח...

ד' עה.

הזמנתי לליל הסדר אצל אחותי, אף השתות עם המשפחה גורמת לי צער. מה עושים?

שיאלה:

מאת אביגיל: לרבנו שלום.

לאחותי יש משפחה חרדית, וכל המשפחה חוגגת אצלה את ליל הסדר יחד, אף אני לא רוצה להיות אתם יחד מכפר סבות:

א. חסר יחס מצד אבא שלי - היחסים בינינו התערערו, ואף שפעם הוא היה הכל בשבילי, אחר כך הבנתי שאני לא מענינת אותו וזה גורם לי עצב ויגון. גם אמא לא מתיחסת אלי באהבה, חבה והערכה, יש בינינו נתק ואני מרגישה נכור, וגם ביניהם הם לא מסתדרים.

ב. ההפרש גילאים ביני לבין אחותי הוא שלש שנים, היא נשואה עם ילדים, ואני עדין רווקה. אני כל כך מתבישת בזה ולא נעים לי, אף היא מתיחסת אלי באדישות.

יש לי אפשרות להתארח עם חברות אצל משפחה אחרת

שֶׁל בְּנֵי תוֹרָה, וְנִרְאָה לִי שֶׁזֶה הַדָּבָר הַנֶּכּוֹן עֲבוּרֵי, כִּי הֲרִי זֶה לִילָה קְדוֹשׁ וְאֲנִי רוֹצֵה לְהִתְפַּלֵּל כָּל הַלַּיְלָה עַל הַיְשׁוּעָה שְׁלִי - שְׂאֲזַכֶּה לְזוּזָא קְדוֹשׁ וְאֲמַתִּי בְּמַהֲרָה וְאֲזַכֶּה לְהַקִּים בַּיִת לְתַפְאֲרַת וְלְהוֹלִיד בְּעִזְרַת הַשֵּׁם בְּנִים וּבָנוֹת לְעַבֹּדְתוֹ! יִתְבָּרַךְ, כִּי רַק זֶה מֵה שְׂמַעְנִין אוֹתִי, וְאֵת אֵף אֶחָד זֶה לֹא מַעֲנִין. מֵה דַעְתּוֹ שֶׁל הַצַּדִּיק?

תשובה:

בְּעִזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם רֵאשׁוֹן לְסֵדֶר אַחֲרֵי, ו' נִיסָן ה'תשע"ד.

שְׁלוֹם רַב אֶל אַבִּיגִיל תַּחֲיָה

לְנֶכּוֹן קַבְּלַתִּי אֶת מַכְתְּבְּךָ.

לָמָּה לָךְ לַחֲיוֹת בַּחַיִּי צַעַר וְעִגְמוֹת נַפֶּשׁ וְסַפְקוֹת וְאִי וְדֹאוֹת וְכוּ', וְלִהְיוֹת מְבַהֵלֶת וּמְבַלְבֶּלֶת וְכוּ', תַּתְאַרְחִי אֲצֵל מִשְׁפָּחָה חֲרָדִית, וְהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יַעֲזֹר לָךְ שִׁיְהִי לָךְ אֶת הַשֶּׁכֶל לְהִתְפַּלֵּל אֵלָיו יִתְבָּרַךְ עַל מְצִיאַת הַזּוּג, כִּי מֵה שֶׁתִּפְּלֶה פּוֹעֵלֶת שׁוֹם דָּבָר בְּעוֹלָם לֹא יִכּוֹל לַפְעֵל, וְלָכֵן רֵאִי לְהִתְחַזֵּק בֵּיתֵךְ שְׂאֵת וּבִיטֵר עֵז, וְעוֹד תִּמְצָאִי בֵּן זוּג שְׂמֵתָאִים לָךְ, רַק אֵל תִּהְיִי בְּרַרְנִית, אֶלָּא תַחֲפְשִׁי בַּחֹר בַּעַל מַדוּת טוֹבוֹת וְטוֹב לָב, וְהַפֵּל יִסְתַּדֵּר לָךְ, רַק לֹא לְהִתְיַאֵשׁ מִתִּפְּלָה, וְסוּף כָּל סוּף אִם לֹא תִהְיִי בְּרַרְנִית, תִּמְצָאִי אֶת בֶּן זוּגְךָ.

תִּשְׁתַּדְּלִי לִזְמַר אֶת הַתִּפְּלָה הַזֹּאת בְּכָל יוֹם אֲפֹלוּ כַּמָּה פְּעָמִים, וְאִז טוֹב לָךְ כָּל הַיָּמִים:

רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם! חוּס וְחַמֵּל עָלַי וְזַפְנִי לְמַצָּא אֶת בֶּן זוּגִי, וְאִתָּה בְּעֶצְמְךָ יוֹדַע שְׂאֲנִי מוֹכֵנָה כְּכֹר לְהִתְחַתֵּן כְּדִי לְהַנְצִיל מִמְעַבְרוֹת חֲמוּרוֹת, אֲךָ מִפְּנֵי מַעֲשֵׂי הַמַּגְנָנִים וְהַרְעִים שֶׁעָשִׂיתִי עַד עַכְשָׁו, נִתְעַכְבָּה מְצִיאַת זוּגִי, וְאֲנִי נִמְצָאת בְּצַעַר גָּדוֹל מְאֹד, כִּי אִתָּה גְּלִית עַל יְדֵי חֲכָמֵינוּ הַקְדוֹשִׁים כָּל הַשְּׂרוּי בְּלֹא אִשָּׁה שְׂרוּי בְּלֹא שְׂמִחָה, וּבְלֹא תוֹרָה, וּבְלֹא חוּמָה, וּבְלֹא שְׂמִירָה, וְלָכֵן הִנְנִי מִתְחַרְטֶת עַל כָּל עוֹנוֹתַי שֶׁעָשִׂיתִי עַד עַכְשָׁו, וְאֲנִי מַקְבֶּלֶת עַל

עצמי לחזור בתשובה שלמה. וגלית לנו על ידי התנא האלקי רבי שמעון בן יוחאי (תקוני זהר תקון י"ד) עם כל דא, דחזר בתשובה - חזר ויהיבנא ליה בת זוגיה, והנני שבה בתשובה שלמה, ולכן תזמין לי את בן זוגי, ואזכה להקים בית נאמן בישראל, ולעשות רצונך ולגרם לך נחת רוח גדול מאד, ואזכה לחיים טובים ונעימים, מעתה ועד עולם, אמן סלה.

הקדוש ברוך הוא השומע תפלות ישראל ישמע בתפילתי שאני מבקש ומתפלל בעדך שתהיה לך הצלחה מרבה ובכל אשר תפני תשכילי ותצליחי.

המאחל לך חג כשר ושמח...

ד' עו.

במסגרת עבודתי בגן ילדים אני נאלצת לעבד יחד עם מלמד. כיצד עלי לנהג?

שאלה:

מאת לאה: לכבוד קדשת הצדיק הקדוש מוהרא"ש שליט"א. בחסדי השם יתברך ובזכיות חנם ממש זכיתי לחתם על הוראת קבע עבור הפרויקט הקדוש שלכם להצלת הנער מרדת שחת. אבקש מהצדיק שיברך ויתפלל שניזכה לעמוד בתשלום ההתחייבות הקדושה הזאת, והקדוש ברוך הוא ישלח לנו שפע כל חדש בחדשו עבור ענין זה ועבור כל הצטרכותנו, ובפרט עבור חג הפסח הקדוש - שניזכה לשפע גדול עבור החג הקדוש, ושניזכה תמיד להיות שתפים בגוף בנפש ובמזון למפעליכם הקדושים, אמן כן יהי רצון. ברצוני לקבל את עצת הצדיק: התחלתי לעבד כגוננת בגן ילדים מאד מיחד, ובחלק מהימים מגיע לגן מלמד, ויוצא

שָׁאֲנוּ עוֹבְדִים יַחַד. אֵינֵנִי רוֹצֵה שְׁיִגְרַם מִמְצִיאוֹת זוּ פָּגַם כָּל־שֶׁהוּ
 חֹס וְחֲלִילָה, וְלוֹ-הֶקְטַן בְּיוֹתֵר. אִיךָ עָלֶי לְנַהַג?
 בְּנוֹסֶף, אֲבָקֵשׁ מֵהַצְדִּיק בְּרַכָּה לְהַצְלִיחַ בְּעִבּוּדָה הַחֲדָשָׁה
 וְהַקְדוּשָׁה הַזֹּאת - לְחַנּוּךְ אֶת יְלָדֵי יִשְׂרָאֵל, וְשֶׁאֲזַכֶּה לַעֲשׂוֹת אֶת
 תְּפִקִּידֵי נְאֻמָּנָה עַל הַצַּד הַטּוֹב בְּיוֹתֵר, וְשֶׁלֹּא תֵצֵא חֹס וְחֲלִילָה
 שׁוֹם תִּקְלָה עַל יָדֵי.
 תּוֹדָה רַבָּה, וְיֵהִי רָצוֹן שֶׁהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא יִשְׁלַח לָכֶם רְפוּאָה
 שְׁלֵמָה וְתִרְוֵהוּ רַב נַחַת דְּקִדְשָׁה.

תשובה:

בְּעִזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם רֵאשׁוֹן לְסֵדֶר אַחֲרֵי, ו' נִיסָן ה'תשע"ד.

שְׁלוֹם רַב אֶל לְאֵה תַחֲיָה

לְנִכּוֹן קַבְלָתִי אֶת מַכְתְּבְּךָ.

אֶת לֹא יְכוּלָה לְתַאֵר וּלְשַׁעַר אֶת גְּדֹל הַזְכוּת שֶׁיֵּשׁ לָךְ בְּעֵינַי
 הַצְדָּקָה שְׂאֵת נֹתֶנֶת עֵבוֹר הַצְלַת הַיְלָדִים, שְׂזוֹ הַצְדָּקָה הַכִּי גְדוּלָה,
 וְאֵת צְרִיכָה לְדַעַת אֲשֶׁר רַק בְּזְכוּת הַצְדָּקָה נִגְאָל, כְּמוֹ שֶׁפָּתוּב (ישעיה א'
 כ"ו) "צִיּוֹן בְּמִשְׁפָּט תִּפְדֶּה וְשָׁבִיָּה בַצְדָּקָה", וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְדוּשִׁים
 (מְדַרְשׁ זוטָא שִׁיר הַשִּׁירִים א') הַדּוֹרוֹן שֶׁל הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא צְדָקָה, שְׁכֵן
 הוּא אוֹמֵר (מְשָׁלִי כ"א ג') "צְדָקָה וּמִשְׁפָּט נִבְחַר לַהוֹי"ָה מִזְבַּח", כֵּן
 הַנּוֹתֵן צְדָקָה אֶפְלוּ הֵיטָה בִּידוֹ עֲבָרָה וְנַחֲתָם דִּינוֹ לְאַבֵּד וְנִתְנָה רְשׁוּת
 לְמִלְאָךְ הַמְּמַנָּה עַל הַפְרָעָנוֹת לִילָךְ וּפְרַע מִמֶּנּוּ אֵינּוּ יְכוּל, וְהַקְדוּשׁ
 בְּרוּךְ הוּא אוֹמֵר לוֹ (מְשָׁלִי י" ב') "צְדָקָה תִצְלֵל מִמוֹת", וְיְכוּל לְהִיּוֹת
 מְקַבֵּל פָּנֵי שְׁכִינָה בְּכָל יוֹם שֶׁנֶּאֱמַר (תְּהִלִּים פ"ט ט"ו) "חֶסֶד וְאֱמֶת יִקְדָּמוּ
 פְּנֵיךְ" וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אוֹמֵר לְמִלְאָךְ שֶׁל פְּרָעָנוֹת אֶל תִּגַּע בּוֹ
 מְצִאתִי לוֹ זְכוּת לְמַחֵל עַל כָּל עֲוֹנוֹתָיו.

אוֹדוֹת הָעִבּוּדָה שְׂאֵת עוֹבְדָת כְּגֻנְנָת בְּגֵן יְלָדִים, זֶה טוֹב מְאֹד,
 כִּי חֲנוּךְ לִילְדֵי יִשְׂרָאֵל זֶה מֵהָעִבּוּדוֹת הַכִּי קְשׁוֹת, אֲבָל מְאֹד מְפָרִיעַ לִי
 שֶׁבָּא גַם מְלַמֵּד לְשֵׁם, וְזֶה כְּבָר מְסֻכָּן, כִּי כִּךָ אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְדוּשִׁים

(כתובות י"ג:) אין אפוטרופוס לעריות, ואת צריכה לדעת שאסור יחוד לרב הפוסקים זה דאורייתא, והיום יש כל מיני קלי דעת וכו', שצריכים מאד מאד לשמר מהם, ואמרו חכמינו הקדושים (חולין מ"ד): הרחק מן הכעור ומן הדומה לו, ולכן את צריכה לעשות כל מיני פעולות שבעולם שלא תעבדו ביחד כשאינן שמה אחרים, כי מה לך להכנס בנסיון קשה מאד מאד, והדור היום מאד פרוץ וכו'.

יעזר הקדוש ברוך הוא שתהיי שמורה, ונשמע ונתבשר בשורות משמחות תמיד.

המאחל לך חג פשוט ושמח...

ד' עז.

רַבְּנוּ דְּבַר בְּרַמְז מַעֲנִין ה'פֶּעֶנְצֶער'. הָאֵם תּוֹכְלוּ לְגַלוֹת לָנוּ יוֹתֵר?

שְׂאֵלָה:

מאת רפאל דוד: לכבוד מורנו ורבנו, איש האלקים שליט"א. ראיתי דברים נפלאים וסתומים בספר פעלת הצדיק (עמוד תרפ"ח-תק"צ): "אחר-כך גלה רבנו ז"ל ענין נפלא ונורא מאד, והוא, כשהולכים במלחמה לובשין שריון שקורין פֶּאֶנְצֶער... וסוים רבנו ז"ל: ענין הזה של הפֶּעֶנְצֶער יהיה בסוד ולא יגלהו-כי-אם ליחידי סגלה, אבל ענין של התקון של העשרה מזמורים יאמרו ויגלו בפני הכל. ואמר: אף-על-פי שהוא תקון קל לומר עשרה קפיטלך תהלים, אף-על-פי-כן גם זה יהיה כבד מאד לקיים".

מתוך הלשון נראה ברור שענין הפֶּעֶנְצֶער הוא ענין אחר לגמרי מהתקון הכללי, אלא שרבנו ז"ל גלה את שניהם ביחד וצריך להבין איזו שיכות ביניהם. האם כבודו יכול לגלות

אָפּס קצת מענין הפּענצער הזה, ומה לוקחים מסנוי לעבודת
הבורא יתברך?
בברכת שבת שלום ומברך.

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום ראשון לסדר אחרי, ו' ניסן ה'תשע"ד.

שלום וברכה אל רפאל דוד נרו יאיר
לנכון קבלתי את מכתבך.

התמצית של הגלוי שרבנו ז"ל גלה הוא כשהולכים במלחמה
אזי מתלבשים בשריון וכו', ואז אפלו כשירים על האדם, השריון
מגן על האדם שלא יכנסו בו הפדורים וכו', אותו דבר בענין התקון
הכללי שרבנו ז"ל הזהירנו מאד מאד להיות רגילים לומר את העשרה
מזמורי תהלים הנקראים "תקון הכללי", ומי שרגיל לאמרם אזי הוא
כמו שמתלבש בשריון, וחס ושלום אם הוא נכשל וכו' על כל פנים
החצים של הסמ"ך-מ"ם לא יכנסו בו, ולא יפילו אותו בעצבות
ובמרירות ובדכאון וכו' וכו'.

אתה צריך לדעת שרבנו ז"ל אמר (שיחות מוהר"ן סימן קמ"א) על
התקון הכללי שגלה לעם ישראל, שזה תקון גמור לפגם הברית, וכמה
וכמה צדיקים גדולים שרצו לעמד על ענין זה ונתנגעו למצא לזה
תקון גמור. וקצתם לא ידעו כלל מהו ענין זה וכו', וקצתם התחילו
לידע קצת בענין תקון זה וכו', ונסתלקו לעולמם באמצע עסקם בזה
ולא גמרו וכו', ולי עזר השם יתברך שזכיתי לעמד על זה בשלמות.

וענין תקון זה על ידי אמירת העשרה קפיטל תהלים הוא דבר
חדש לגמרי חדוש נפלא, כי הוא תקון נפלא ונורא מאד מאד, ומי
שיוכל לילך למקוה ואחר כך יאמרם בודאי מה טוב, אך אפלו אם
הוא אנוס שאי אפשר לטבל כגון שהוא חולה או שהוא בדרך, אף
על פי כן אם יאמרם אשרי לו, כי הם תקון גדול ונורא מאד, ואם
יאמרם בכונה כראוי בודאי מה טוב, אך גם האמירה בעצמה מסגלת

מאד, ואמר רבנו ז"ל כי לא נודע זאת מיום בריאת העולם. מסתמא הייתי רוצה לבטל את התאווה הזו לגמרי וכו', אך אי אפשר זאת לא בגשמיות ולא ברוחניות - בגשמיות אי אפשר כי היה צריך לבטל ולשנות הטבע של כלליות בני האדם בתמידות, וזה דבר שאי אפשר, כי אפלו משה רבנו וכיוצא שבטל הטבע היה רק לפי שעה ובדבר פרטי, כגון קריעת ים סוף, או בקיעת הירדן וכיוצא, שהיה רק לפי שעה וכו', אבל לבטל הטבע של כלליות בני אדם, כי כל אחד ואחד בהכרח לבטל ולשנות הטבע אצלו, וגם צריך לבטל ולשנות הטבע תמיד וזה דבר שאי אפשר וכו'. וגם ברוחניות אי אפשר וכו', אך העשירה קפיטל תהלים האלו הנקראים תקון הכללי הם דבר נפלא ויקר ומועיל מאד.

גם יחד כבר רבנו ז"ל שני עדים על דבר זה, ואמר שגם כי ימלאו ימיו, אזי אחר הסתלקותו מי שיבוא על קברו ויאמר שם אלו העשירה קפיטל תהלים ויתן פרוטה לצדקה, אפלו אם גדלו ועצמו עוונותיו וחטאיו מאד מאד חס ושלום, אזי אתאמץ ואשתדל לארץ ולרחב להושיעו ולתקנו וכו', ואמר אני חזק מאד בכל הדברים שלי, אך בזה אני חזק ביותר שאלו העשירה קפיטל מועילים מאד מאד.

ואלו הן העשירה קפיטל תהלים: ט"ז, ל"ב, מ"א, מ"ב, נ"ט, ע"ז, צ', ק"ה, קל"ז, ק"נ. ויאמרם כסדר שהם כתובים בתהלים. ואמר שהיא תקון הכללי, כי כל עברה יש לה תקון מיחד אבל התקון הזה שהוא תקון הכללי כלול כבר מכל התקונים.

גם אמר והזהיר רבנו ז"ל שהענין הזה של אלו עשירה קפיטל תהלים שנקראים תקון הכללי, יאמרו ויתגלו ויתפרסמו בפני הכל.

ואמר רבנו ז"ל: אף על פי שהוא דבר קל לומר עשירה קפיטל תהלים, אף על פי כן גם זה יהיה כבד מאד לקיים. וכן נתקיים עתה בעוונותינו הרבים שמחמת רבוי המחלקת רב ההמון עם רחוקים מאד מלקיים זאת ורבנו ז"ל הודיע כל זאת מקדם. ואנחנו עשינו

מה שמתל עלינו להודיע התקון לכל החפץ להתקן, וכל אחד הטוב בעיניו יעשה - השומע ישמע, והחדל יחדל ואנחנו את נפשנו הצלנו. המאחל לך חג פשר ושמח...

ד' עת.

מאיזה גיל ראוי להרגיל את הילדים להתבודד?

שאלה:

מאת שלמה יהודה: לכבוד צדיק הדור שלום. השם ישלח לך רפואה שלמה, אמן.
רציתי לשאל: מאיזה גיל צריכים לעשות התבודדות וכו' ואת כל מה שכתוב בסדר היום לרבי יצחק בריטער?

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום ראשון לסדר אחרי, ו' ניסן ה'תשע"ד.

שלום וברכה אל שלמה יהודה נרו יאיר

לנכון קבלתי את מכתבך.

צריכים להרגיל את הילדים מגיל קטנות לדבר אל הקדוש ברוך הוא, שידעו היטב שאין כתבת לפנות אליה בזה העולם רק אל הקדוש ברוך הוא, ואת זה צריכים להחדיר בילדים הכי קטנים, וההרגל נעשה טבע, וכפי שמרגילים את עצמם מגיל קטנות לדבר אל הקדוש ברוך הוא, כך יתנהגו כל ימי חייהם, ואין עוד דבר שמציל את האדם כמו מי שרגיל לדבר אל הקדוש ברוך הוא בשפת האם שלו, ומבקש כל דבר ממנו יתברך, ומי שמרגיל את עצמו בעבודה הקדושה הזו עוד בימי קטנותו, אין עוד דבר יותר גדול מזה, וזו הנהגה כללית שנתן לנו רבנו ז"ל להתנהג ככה בכל יום, ולא צריכים

להתבלבל מהנהגות אחרות, כי ההנהגה הזו כבר כוללת את כל ההנהגות.

ולכן אשרי מי שמרגיל את ילדיו עוד מגיל קטנות לדבר אף הקדוש ברוך הוא, ולבקש ממנו יתברך כל מה שצריכים, וזה בונה את האמונה, וזה מטהר את האדם מכל מיני דמיונות ושגיונות וכו', כי התפלה זה כמו מים, כמו שכתוב (איכה ב' י"ט) "שפכי כמים לבה נכח פני הוי"ה", וכמו שמים בגשמיות מנקים את האדם מכל מיני לכלוך וכו', כמו כן ויותר מכן תפלה רוחצת את האדם מבית ומבחוץ, וזוכה לטהרת המחין, ונצול מכל מיני שגיונות שרק נדבקים באדם.

ולכן העקר הוא רק שיחה בינו לבין קונו, ולא לקחת על עצמו שום הנהגות אחרות, רק מה שכתוב בשלחן ערוך, ולקיים כל הלכה בתמימות ובפשטות גמורה בלי לחקר כלל, כי רבנו ז"ל הזהירנו מאד מאד על למוד שלחן ערוך, ואמר (שיחות הר"ן סימן כ"ט) שכל בר ישראל מחיב ללמד בכל יום הלכה בשלחן ערוך.

הקדוש ברוך הוא השומע תפלות ישראל ישמע בתפלתי שאני מבקש ומתפלל בעדך שתהיה לך הצלחה מרבה ובכל אשר תפנה תשכיל ותצלית.

המאחל לך חג כשר ושמח...

ד' עט.

האם נתן לסמוך על זמן חצות לשיטת רבנו ז"ל בענין אכילת אפיקומן?

שאלה:

מאת יצחק צבי: איך נוהגים לגבי אכילת אפיקומן פסח בחצות: האם יכולים להקטין עד זמן חצות של רבנו, דהיינו:

שש שעות אחר צאת הכוכבים, כמו שכתוב בלקוטי מוהר"ן
בסימן קמ"ט: "ועקר חצות הוא תמיד אחר ששה שעות
מתחלת הלילה הן בקיץ והן בחורף", או שבענין זה צריכים
להחמיר כשאר הפוסקים שסוברים שחצות הוא באמצע
הלילה? ואיך נהגו גדולי וזקני אנ"ש?
בברכה

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום ראשון לסדר אחרי, ו' ניסן ה'תשע"ד.

שלום וברכה אל יצחק צבי גרו יאיר

לנכון קבלתי את מכתבך.

בענין אכילת אפיקומן בליל הסדר, יכולים לסמוך על שיטת
רבנו ז"ל שאמר (לקוטי מוהר"ן חלק א' סימן קמ"ט) עקר חצות הוא תמיד
אחר ששה שעות מתחלת הלילה, ולפי זה אם נוהגים כפי שיטת רבנו
תם, אז יוצא הזמן רבע לתשע, ואזי יכולים לערוך את הסדר בנחת כי
יש לו זמן לאכל את האפיקומן עד רבע לשלש, וזה ברור.

העקר שיהיה לו ישוב הדעת, כי זה כל הענין של ליל הסדר -
שאדם יזכה לגדלות המחין, כי אז בליל הסדר יורדים מחין עליונים,
ויש התעוררות בין עם ישראל ותשוקה עצומה לחזר אליו יתברך,
ולהחזיר בעצמו את אמתת מציאותו יתברך, וזה העקר מה שצריכים
להראות בליל הסדר, להגיע לגדלות המחין, ולהחזיר בעצמו (דברים
ד' ל"ה) "אתה הראת לדעת כי הוי"ה הוא האלקים אין עוד מלבדו",
וככל שאדם מחזיר בעצמו אשר אין בלעדיו יתברך כלל, והכל לכל
אלקות גמור הוא, כמו כן הוא מתקרב יותר ויותר אל הקדוש ברוך
הוא, כמו שאמר רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן חלק א' סימן ל"ג) ככל שאדם
מתקרב יותר אל הקדוש ברוך הוא מוריד מעצמו את הלבושים
המעלימים ומסתירים את אמתת מציאותו יתברך וכו', ואוהב
את עצמו יותר ויותר עמו יתברך, עד שמגיע לדבקות כזו שכבר לא

רוצה שום דבר רק את הקדוש ברוך הוא, ואל כל זה יכולים לזכות בליל הסדר, ולכן צריכים לעבד העקר על נקדה זו, ולא להסתכל על שום חמרות וכו', ועל דברים צדדיים וכו', רק איך זוכים להמשיך על עצמו את ההארה שמקבלים בליל הסדר על כל השנה.

וידוע מה שאמר הרב הקדוש רבי אהרן מקרלין זכותו יגן עלינו ש"לכן נקרא הלילה הזה 'ליל הסדר', כי כפי שמתנהגים בלילה זה כך יתנהגו כל השנה, ולכן צריכים להחזיר בעצמו במשך כל הלילה את המחשבה הזו שאין בלעדיו יתברך כלל, והכל לכל אלקות גמור הוא, ולקיים (דברים ד' ל"ט) "וידעת היום והשבת אל לבבך כי הוי"ה הוא האלקים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד", אשרי מי שמכניס בעצמו את הידיעות האלו, ואז טוב לו כל הימים.

המאחל לה חג פשר ושמח...

ד' פ.

**העבודה שלי מצריכה אותי להתמודד עם נסיונות קשים.
מה העצה?**

שאלה:

מאת אלירן: לרב הקדוש והמפיק מרגליות, שלום רב. אני נשוי ויש לי שתי בנות. בחצי השנה האחרונה התחלתי תהליך של חזרה בתשובה אמיתית והורדתי את המסכה מעלי, וככל שאני מתקרב יותר לקדוש ברוך הוא, אני נקלע לקשיים בעבודה, כי אני עובד במקום עם טמאים וגויים ואני נכשל בכל רגע ביראת שמים. מצד שני אני לא מוצא מקום עבודה אחר בלי מכשולים וטמאה כדי לפרנס את ביתי, וככל שעובר הזמן אני נשבר ונשבר.

מִצְבֵּנוּ הַכֹּלְכָלִי לֹא מֵאִפְסָר זְמַן לְחַשֵּׁב עַל פְּתוּרוֹ, וְלִמְרוֹת
שְׁאֵנִי מִשְׁתַּדֵּל לְדַבֵּר עִם הַשֵּׁם עַל זֶה, אֲנִי חוֹשֵׁשׁ לְהַשְׁבֵּר.
אֲשַׁמַּח לְעֵצָה וְדַבְרֵי חֲזָקָה, וְתוֹדָה לָרַב עַל מְלֹאכֶת הַקִּדְּשׁ.

תשובה:

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם רֵאשׁוֹן לְסֵדֶר אַחֲרֵי, ו' נִסָּן ה'תשע"ד.

שְׁלוֹם וּבִרְכָה אֶל אֱלִיָּהוּ נְרוּ יְאִיר

לְנִכּוֹן קַבְלַתִּי אֶת מַכְתְּבְּךָ.

אֵתָּה צְרִיף לְדַעַת שְׁעַקֵּר הַחֲזָרָה בְּתִשׁוּבָה הִיא לְהַגְיֵשׁ תְּמִיד
אֶת אֲמַתַּת מְצִיאוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ, כַּמּוּכָא בְּדַבְרֵי רַבְּנּוּ ז"ל (לְקוּשֵׁי מוֹהַר"ן
חֵלֶק א' סִימָן ל"ה) שְׁעַקֵּר הַתִּשׁוּבָה לְחֹזֵר לְמָקוֹם שֶׁבָּא מִשָּׁם, הֵינּוּ מִמֶּנּוּ
יִתְבָּרַךְ, לְהַחֲדִיר בְּדַעְתּוֹ תְּמִיד אֶת אֲמַתַּת מְצִיאוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְלִהְיוֹת רַק
בְּשִׂמְחָה עֲצוּמָה, שְׂבֻזָּה שֶׁבֵּר יִשְׂרָאֵל שֶׁשׁ וְשִׁמְחָה עִם כָּל נִקְדָּה וְנִקְדָּה
טוֹבָה שֵׁשׁ בּוֹ, זֶה מְרָאָה אֶת טֵהָר לְכַבּוֹ, כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבְּנּוּ ז"ל (סֵפֶר
הַמִּדּוֹת אוֹת שְׂמָחָה סִימָן א') כְּשֶׁאֲדָם עוֹשֶׂה מְצוּהַ בְּשִׂמְחָה זֶה סִימָן שֶׁלְבוֹ
שְׁלֹם עִם אֱלֹקָיו.

וְלִכֵּן אֵתָּה לֹא צְרִיף לְהַחֲלִיף שׁוּם עֲבוּדָה לְעַת עֵתָה, אֲלֵא לְהִיּוֹת
שֵׁשׁ וְשִׁמְחָה עִם כָּל נִקְדָּה וְנִקְדָּה טוֹבָה שֵׁשׁ בָּהּ, וְתִשְׁמַח עִם אֲשֶׁתְּךָ
וּבְנוֹתֶיךָ וְתִשְׁמַחֲנָן, וְתִמְשִׁיף לְהַתְּפַלֵּל בְּכָל יוֹם אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, שֶׁשׁוּם דְּבָר
בְּעוֹלָם לֹא יוּכַל לְשַׁבֵּר אוֹתָךְ, וְיִדּוּעַ מַה שְׁקָרָה שֶׁפַּעַם אַחַת הָיָה אֶחָד
מֵאֲנָשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ שֶׁהָיָה קוֹבֵל וּמִתְנַצֵּל לְפָנָיו רַבְּנּוּ ז"ל, בְּאֲשֶׁר שֵׁשׁ לוֹ
צַעַר גְּדוֹל מְזֵה שְׂאִיִן לוֹ מְקוֹם מִיָּחָד לְעֲבוּדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כִּי בֵּיתוֹ
קָטָן וְצַר מְאֹד, וּבְכָל פַּעַם יוֹשְׁבֵינָן שָׁם עֲכוּוֹם כְּמוֹ שְׂרָגִילִין בְּבֵית
הַמְּזִיגָה, וְעַל יְדֵי זֶה דַּעְתּוֹ מְבִלְבֵּל מְאֹד. הַשֵּׁיב לוֹ רַבְּנּוּ ז"ל (חֵי
מוֹהַר"ן סִימָן תַּקפ"ח) מִסְתַּמָּא אִם הָיָה הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יוֹדַע שְׂכָל בְּחִירְתְּךָ
וְעֲבוּדְתְּךָ תְּלוּי בְּזוּהַ שִׁיְהִיָּה לְךָ מְקוֹם מִיָּחָד, מִסְתַּמָּא הָיָה נוֹתֵן לְךָ
מְקוֹם מִיָּחָד, וְעַכְשָׁו בְּוַדָּאִי מִסְתַּמָּא אֵתָּה יְכוֹל לְהִיּוֹת אִישׁ כְּשֶׁר גַּם
בְּבֵית זֶה.

ולכן גם אתה ראה לחזק את עצמך בִּיתר שאת ובִּיתר עז רק להיות בשמחה עצומה, ואדרבה, עכשו אתה יכול לשמח מאד מאד עם "שלא עשני גוי" מאחר שאתה עובד בין גויים ואתה רואה את ההפרש בין גוי ולהבדיל בין יהודי, ראוי לך לשמח מאד מאד בזה, ואל תבלבל את עצמך בשום פנים ואפן מכל הענין, רק דע לך שעקר התשובה זה שמחה - שאדם צריך לשמח עם כל נקדה ונקדה שיש בו, ותהלה לאל יש בכל בר ישראל נקודות טובות, כמאמרם ז"ל (ברכות נ"ז.) על הפסוק (שיר השירים ד') "כפלח הרמון רקתך" - מאי רקתך? אפלו ריקנין שבך מלאים מצוות כרמון, ואמרו חכמינו הקדושים (ירושלמי ברכות פרק ט' הלכה ה') תני בשם רבי מאיר: אין לך אחד מישראל שאינו עושה מאה מצוות בכל יום - קורא את שמע ומברך לפניה ולאחריה, ואוכל את פתו ומברך לפניה ולאחריה, ומתפלל שלשה פעמים של שמונה עשרה, וחוזר ועושה שאר מצוות ומברך עליהן.

וכן היה רבי מאיר אומר: אין לך אדם בישראל שאין המצוות מקיפות אותו - תפלין בראשו ותפלין בזרועו, ומזוזה בפתחו, מילה בבשרו, ארבע ציציות בטליתו מקיפין אותו. הוא שדוד אמר (תהלים קי"ט) "שבע ביום הללתיך על משפטי צדקך", וכן הוא אומר (תהלים ל"ד) "חנה מלאך הוי"ה סביב ליראיו ויחלצם".

ולכן ראה לשמח מאד מאד על נעם חלקך שזכית לחזר בתשובה שלמה, וכן תשמח את אשתך ואת בנותיה, ואז תהיו הכי מאשרים בחייכם, אבל תמשיך להתפלל להקדוש ברוך הוא ותראה שסוף כל סוף אחר הרע יבוא הטוב, ויתרחב לך בגשמיות וברוחניות, כי עכשו זה הנסיון שלך, ולכן ראה להחזיק מעמד ותעבר את הנסיון הזה, ואז בא תבוא ברנה ישועתך בקרוב מאד.

המאחל לך חג פשר ושמח...

ד' פא.

יש לנו חמשה בנים ואנחנו מאד רוצים בת. האם כדאי לי להעזר בטפולים?

שאלה:

מאת בת שבע: אני בת ארבעים ואחת וחצי, יש לנו חמשה בנים, ואני ובעלי מאד רוצים שיהיו לנו עוד שתי בנות, בפרט שאני מאד זקוקה נפשית לחברה קרובה. לצערי הרב בשלש השנים האחרונות עברתי שתי הפלות, ובבדיקות דם גלו אצלי הורמון מסים ברמה גבוהה, כך שלדעת הרופאים הסכוי להרות ללא טפולים - קלוש. אני שוקלת ללכת לרופא על מנת להעזר בטפולים כדי להרות. מה דעתכם בעניין?

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום ראשון לסדר אחרי, ו' ניסן ה'תשע"ד.

שלום רב אל בת שבע תחיה

לנכון קבלתי את מכתבך.

לדעתי את ובעלך צריכים לרקד בכל יום מרב שמחה שנתן לכם הקדוש ברוך הוא מתנות חמשה בנים, ולמה לכם לדחוק את השעה ולספן אותך ואת הבריאות שלך? קבלתם חמש מתנות, ומה אתם דוחקים את השעה? תשמחו עם מה שיש לכם, וזה היה הרצון של הקדוש ברוך הוא, ולכן אל תעשי שום טפולים שיביאו אותך לידי סכנה וכו'.

רואים בחוש איך שבני אדם מחפשים צרות מתחת האדמה וכו', ולכן תעשו כל מה שביקלתם את ובעלך רק לשמח עם מה

שיש לכם, ותראו לחנך את הילדים בחנוך תורני, ושהבנים יגדלו תלמידי חכמים, ונשמע ונתבשר בשורות משמחות תמיד.

המאחל לך חג פשר ושמח...

ד' פב.

אמי נפטרה, ואבי התחתן עם אשה אחרת. האם מצד ההלכה אני חייב בכבודה?

שאלה:

מצאת משה: שלום רב לצדיק.

אמי נפטרה, ואבי התחתן עם אשה אחרת, והאמת היא שזה מאד מאד כואב לי וקשה לי לראות אותה ולדבר איתה. האם מצד ההלכה אני חייב בכבודה?

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום ראשון לסדר אחרי, ו' ניסן ה'תשע"ד.

שלום וברכה אל משה נרו יאיר

לנכון קבלתי את מכתבך.

מובא בשלחן ערוך (יורה דעה סימן ר"מ סעיף כ"א) חייב אדם לכבד אשת אביו אף על פי שאינה אמו כל זמן שאביו קיים; ורב הפוסקים אומרים שזה מדאורייתא לכבד את אשת אביו, ואף שזה כואב לך מאד מאד, כי הרי אין תמורה לאמא, עם כל זאת מדין כבוד אב עליך לכבד את אשתו, פי בזה אתה עושה ניקח לאביה, וזה בודאי בכלל כבד את אביך ואת אמך, שזה לרבות אשת אביו או בעל אמו, וצריכים להקפיד על זה מאד מאד, כי אם לא מכאיבים וגורמים צער גדול לאבא, ולכן אתה צריך לכבד אותה.

רק חזק ואמץ מאד ושום דבר בעולם שלא יוכל לשבר אותה, ותשתדל לעשות למען טובת נשמת אמה עליה השלום, כי שם בעולם העליון מאד מאד חשוב מה שעושים לנשמה, ובזה שתלמד בכל יום פרק משניות עבור נשמתה, וכן תתן צדקה לעלוי נשמתה, או תעשה שאר מצוות לתקון נשמתה, שם בעולם העליון זו קרן נפלאה, ובני אדם לא קולטים את גדל הזכות הזאת. אשרי מי שאינו מטעה את עצמו בזה העולם כלל, ואם אין לו אבא או אמא הוא עושה כל מיני פעולות שבעולם עבור עלית נשמתם בעולם העליון שזה מאד מאד חשוב.

המאחל לה חג פשוט ושמח...

ד' פג.

מדוע לא מזכירים את המלאך סמאל בשמו המלא?

שאלה:

מאת ניר: שלום לרב הצדיק!

למה תמיד כשאתם מזכירים את המלאך של כחות הרע אתם מכנים אותו הסמ"ך-מ"ם, הרי שמו הוא סמאל, ומדוע לא מזכירים אותו בשמו המלא?

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום ראשון לסדר אחרי, ו' ניסן ה'תשע"ד.

שלום וברכה אל ניר נרו יאיר

לנכון קבלתי את מכתבך.

מבאר בכתבי האריז"ל (שער הפונות דרושי תפלת ערבית דרוש א') צריך לזהר מאד האדם שלא להזכיר בפיו שם סמאל, וזה סוד (שמות כ"ג) "ושם אלהים אחרים לא תזכירו", ובפרט בלילה שאז

הוא זמן שליטתו וממשלתו. ולא עוד, אלא שגם הוא אסור להזכיר מעין דברים אלו, כגון אלו בני אדם הרגילים לומר בלשון לעז אי"ל דיאבלו וכיוצא בדברים אלו אין להזכירם כלל, לפי שגם השדים הם בחלקו ומתגבר כחם כשמזכירין אותם. ופעם אחת הייתי עם בני אדם בלילה, ובתוך הדבור שהייתי מדבר עמהם הזכרתי שם סמא"ל, ואחר כך בבקר הלכתי לבית מורי זכרונו לברכה ונסתפל בי ואמר לי הרי בלילה שעברה עברת על לאו "ושם אלהים אחרים לא תזכירו", והזהר כל ימך שלא תזכירנו לא שמו ממש ולא כיוצא בו, ובפרט בלילה, שאז נתן לו כח להתגבר עליך ועל אחרים בסביבתך אם תזכיר שמו; עין שם.

ועין (ספר משנת חסידים מסכת תלמוד תורה פרק ד') שלא יזכיר שם סמא"ל ואפלו בלשון לעז, וכל שכן אם הוא לילה כי מסתכן בנפשו, ועובר משום "ושם אלהים אחרים לא תזכירו", אלא כיצד יעשה בפגועו במקום המלאכים הן טובים הן רעים? לא יזכיר אלא חצי שם; עין שם.

וכתב רבי חיים ויטאל זכרונו לברכה (שער המצוות משפטים) כשהיה מורי זכרונו לברכה מזכירו, היה אומר סמ"ך-מ"ם שהם ב' אותיות הראשונות שלו, עין שם.

ודע לך, שהסמ"ך-מ"ם הוא השטן והוא מלאך המות, והוא המקטרג על האדם, והוא מתלבש בבני אדם ושעים ארורים ששרשם מהטמאה, ואין להם שום שרש מהקדשה, ולכן אלו הרשעים הם מציקים לצדיקים בכל מיני נכלי ערמומיות, וצריכים להזהר מאד מאד, כי בחיצוניות שלהם הם נראים כמו צדיקים ויראים וכו', אבל אין להם שום שרש בקדשה, כי הם שליחי הסמ"ך-מ"ם להוציא את הרשעות והאכזריות שלהם נגד נשמות טהורות, והם הם שליחיו להעביר על הדת ורחמנא ליצלן, ולהכשיל את אחרים בעברות חמורות, ובני אדם תמימים לא יודעים מזה, ולכן אשרי מי שגזקה שלא ילכד במלכדותם, ורבים חללים הפילו אלו שליחי הסמ"ך-מ"ם

וּגְרַמוּ לָהֶם שִׁיאָבְדוּ אֶת שְׁנֵי הָעוֹלָמוֹת וְכוּ', וְצָרִיכִים לְבַקֵּשׁ רַחֲמִים רַבִּים שְׁלֵא לִפְל בְּמַלְכָּדְתוֹ שֶׁל הַסֵּמ"ך-מ"ם שְׁמַלְבִּישׁ אֶת עַצְמוֹ בְּמִי שְׁמַלְבִּישׁ, וְאֶפְלוּ בְּדַמוֹת מְנַהֲיגִים וְכוּ', וְאוֹי לוֹ מִי שֶׁנּוֹפֵל בְּרִשְׁתּוֹ, שְׁעַל יְדֵי זֶה מְאָבֵד אֶת שְׁנֵי הָעוֹלָמוֹת גַּם יַחַד.

וּכְבָר אָמַר רַבְּנוּ ז"ל שֶׁהַסֵּמ"ך-מ"ם קָשָׁה לוֹ לִהְיוֹת בְּכָל מְקוֹם, וְלִכֵּן הוּא שׁוֹלַח אֶת שְׁלִיחֵיו שֶׁהֵם שְׁלִיחֵי הַסֵּמ"ך-מ"ם, וְהֵם הֵם הָעֶרֶב רַב שְׁמִסִּיתִים וּמְדִיחִים נִגְדוּ יִתְבָּרַךְ, וְצָרִיכִים לְדַעַת אֲשֶׁר לוֹלֵי הָעֶרֶב רַב הָיוּ כָּלֵל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל חוֹזְרִים בְּתִשׁוּבָה, כַּמּוּבָא בְּפֵרוּשׁ בְּזֵהר (רַעֲיָא מְהִימָנָא נְשֵׂא קכ"ה): וְאִתְהַדְרֵוּ אֵינּוֹן עֶרֶב רַב רַעֲיִין עַל יִשְׂרָאֵל עֲאָנָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְאִתְמַר בַּהוּ (יְחֻזְקָא ל"ד) "וְאִתְּן צָאנִי צָאן מְרַעֲיָתִי אָדָם" וְכוּ' [הָעֶרֶב רַב הֵם נַעֲשִׂים רוּעִים עַל יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם צָאנוּ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא]. וְאֵינּוֹן עֶרֶב רַב, אֵינּוֹן עֲתִירִין בְּשִׁלְוָה בְּחֻדוֹא בְּלֵא צַעְרָא בְּלֵא יְגוֹנָא כָּלֵל [אֵלּוּ הָעֶרֶב רַב הַמְנַהֲיגִים, הֵם עֲשִׂירִים וְיֹשְׁבִים בְּשִׁלְוָה וּבְשִׁמְחָה בְּלֵי צַעַר וּבְלֵי יְגוֹן כָּלֵל], גְּזֻלְנִין מְאִרֵי שׁוּחַד דְּאֵינּוֹן דִּינִין רִישֵׁי עֲמָא (בְּרֵאשִׁית ו') "כִּי מְלֵאָה הָאָרֶץ חֶמֶס מִפְּנֵיהֶם" עֲלֵיהוּ אִתְמַר (אֵיכָה א' ה') "הָיוּ צָרִיָּה לְרֵאשׁ" [הֵם גְּזֻלְנִים לֹקְחִים שׁוּחַד, וְהֵם הַדִּינִים וְהָרֵאשִׁים שֶׁל עַם יִשְׂרָאֵל, וְאֵלּוּ הַצָּרִים נַעֲשִׂים רָאשִׁים].

וְאֵנִי יְכוֹל לְהַעֲדֵי עַל זֶה שְׁעַם יִשְׂרָאֵל הֵם קְדוּשִׁים וְטְהוּרִים, וְאֵלְמָלָא אֵלּוּ הַמְּפָרְסְמִים שֶׁל שְׁקַר הָרַע-בְּנִים שְׁעוֹשִׂים צְחֻק מֵעַם יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁאֲנַחְנוּ רוֹאִים בְּחוּשׁ מַה שְׁקוֹרָה עֲכָשׁוּ בְּעוֹלָם שֶׁהַסֵּמ"ך-מ"ם מְתַלְבֵּשׁ בְּמִי שְׁמַתְלַבֵּשׁ וְכוּ', בְּכָל מִינֵי תַחְבּוּלוֹת לְהַעֲבִיר אֶת נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל מִהַדַּת עַל יְדֵי קָלִים וְרִיקִים וּפּוֹחֲזִים וְכוּ', וְלֹא בְּחֻנָּם שְׁאֲמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים (שְׁבַת קל"ט). תְּנִיָּא רַבִּי יוֹסִי בֶן אֱלִישֶׁע אֹמֵר: אִם רְאִיתָ דוֹר שֶׁצָּרוֹת רַבּוֹת בָּאוֹת עָלָיו - צֵא וּבְדוּק בְּדִינֵי יִשְׂרָאֵל, שְׁכַל פְּרַעְנוֹת שְׁבָאָה לְעוֹלָם לֹא בָּאָה אֶלָּא בְּשִׁבִיל דִּינֵי יִשְׂרָאֵל; עַם יִשְׂרָאֵל הֵם קְדוּשִׁים, וְאֵלְמָלָא הַמְנַהֲיגִים הַרְשָׁעִים הָיוּ כְּלָם חוֹזְרִים בְּתִשׁוּבָה, אֲדָּ מַה לְעַשׂוֹת הֵם הִטִּילוּ אִימָה כָּל כָּה, עַד שֶׁאֲסוּר אֶפְלוּ

לְדַבֵּר מִזֶּה, וְאוֹי וְאָבוֹי מִי שֶׁפּוֹתַח אֶת הָעֵינַיִם לְזוֹלָת וְאוֹמֵר אֶת הָאֲמֶת, רוֹצִים לְבַלֵּעַ אוֹתוֹ חַי, וּפּוֹתְחִים נִגְדוּ כָּל מִינֵי תִיקִים וְכוּ' וְכוּ'.

הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא יִשְׁמַר אוֹתָנוּ מֵהֵם וּמֵהַמוֹנֵם שְׁלִיחֵי הַסֵּמ"ךְ-מ"ם יִמַּח שְׁמָם, וְרֵאוּי לְהִתְרַחֵק מֵהֵם כְּמִטְחָוֵי קֶשֶׁת וְכוּ'.

הַמֵּאֲחֵל לָךְ חַג כְּשֶׁר וְשִׂמְחָה...

ד' פד.

אִיךְ מְקִימִים הַלְכָה לְמַעֲשֵׂה אֶת סֹדֵר דְּרָךְ הַלְמוּד שֶׁל רַבְנוּ ז"ל?

שְׂאֵלָה:

מֵאֵת שְׁלוּמֵי: אִיךְ מְקִימִים הַלְכָה לְמַעֲשֵׂה אֶת סֹדֵר דְּרָךְ הַלְמוּד שֶׁל רַבְנוּ ז"ל: הָאֵם הַכּוֹנֶה הִיא לְנִסּוֹת לְהַבִּין וְאֵם לֹא מְבִינִים גּוֹרְסִים וּמְשִׁיכִים, אוֹ שְׂאִין צָרָךְ לְהַבִּין כָּלֵל? וְכַפָּה פְּעָמִים צְרִיכִים לְגַמֵּר אֶת הַש"ס לְפִי שִׁטָּה ז'?

תְּשׁוּבָה:

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם רֵאשׁוֹן לְסֹדֵר אַחֲרֵי, ו' נִיסָן ה'תשע"ד.

שְׁלוֹם וּבִרְכָה אֶל שְׁלוּמֵי נְרוֹ יְאִיר

לְנִכּוֹן קַבְלָתִי אֶת מַכְתָּבְךָ.

עֲלֶיךָ לְדַעַת שְׂאָדָם מְחִיב לְלַמֵּד בְּכָל יוֹם מִקְרָא, מִשְׁנָה, גְּמָרָא, מְדָרְשׁ, הַלְכָה וְאַגְדָּה, וְאַמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְדוּשִׁים (שְׁבַת פ"ג): אֲמַר רַבִּי יוֹנָתָן: לְעוֹלָם אֵל יִמְנַע אָדָם אֶת עֲצָמוֹ מִבֵּית הַמְדָרְשׁ וּמִדְּבָרֵי תוֹרָה וְאַפְלוּ בְּשַׁעַת מִיתָהּ, שֶׁנֶּאֱמַר (בְּמִדְבָר י"ט י"ד) "זֹאת הַתּוֹרָה אָדָם כִּי יָמוּת בְּאֵהָל" - אֲפֵלוּ בְּשַׁעַת מִיתָהּ תִּהְיֶה עוֹסֵק בַּתּוֹרָה; וְלִכֵּן אֵי אֲפָשֶׁר לְהַפְטֵר מִלְמוּד הַתּוֹרָה הַקְדוּשָׁה, וְאַשְׁרֵי הָאָדָם שֶׁיֵּשׁ לוֹ שְׂכָל וְגוֹנֵב

בְּכֹל יוֹם קִצְצַת זְמַן וְלוֹמַד מִכָּל לַמוּד אֶפְלוּ קִצְצַת דְּקִצְצַת, וְאִינוּ מַעֲמִיס
עַל עֲצָמוֹ יוֹתֵר מְדִי וְכוּ', כִּי כָּבֵד אָמַר רַבְּנוּ ז"ל מְעַט גַּם כֵּן טוֹב,
וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְדוּשִׁים (תְּנַחֲמוּא פְּנַחֲסִי"א) לָמָּה נִמְשָׁלָה תּוֹרָה לְתַאֲנָה?
שָׂרֵב הָאֵילָנוֹת הַזֵּית וְהַגִּפֶּן וְהַתְּמָרָה נִלְקָטִין בְּאַחַד, וְהַתַּאֲנָה נִלְקָטָה
מְעַט מְעַט, וְכֵן הַתּוֹרָה - הַיּוֹם לּוֹמַד מְעַט וְלִמְחֹר הַרְבֵּה לְפִי שְׂאִינָה
מִתְלַמְּדַת לֹא בְּשָׁנָה וְלֹא בְּשָׁתַיִם.

וְאָמְרוּ (דְּבָרִים רַבָּה פְּרָשָׁה ח' סִימָן ד') הַטַּפֵּשׁ הַזֶּה תָּמָּה אֵיךְ יִכּוּלִים
לְלַמַּד כָּל כֶּף הַרְבֵּה? אָמַר רַבִּי יֵנְאִי: לָמָּה הִדְבָּר דּוֹמָה? לְכַכֵּר שְׁהֵיָה
תְּלוּי בְּאוֹרֵי, טַפֵּשׁ אוֹמֵר: מִי יוּכַל לְהִבְיֹאוֹ? וּפְקַח אוֹמֵר: לֹא אֶחָד תִּלְהֵ
אוֹתוֹ? מִבִּיא סֵלֶם אוֹ קִנְיָה וּמוֹרִיד אוֹתוֹ. כֶּף כָּל מִי שֶׁהוּא טַפֵּשׁ, אוֹמֵר:
אֵימָתִי אֶקְרָא כָּל הַתּוֹרָה? וּמִי שֶׁהוּא פְּקַח מֵהוּ עוֹשֶׂה? שׁוֹנֵה פֶּרֶק אֶחָד
בְּכָל יוֹם וַיּוֹם, עַד שֶׁמִּסִּים כָּל הַתּוֹרָה כְּלָה.

וְלִכֵּן לֹא שִׁיף לְהַגִּיד כַּמָּה פְּעָמִים מְסִימִים תַּנּוּךְ, שֶׁשֶּׁה סְדְרֵי
מְשָׁנָה, ש"ס, ד' חֲלָקֵי שְׁלַחַן עֲרוּךְ וְכוּ', וְכוּ', לּוֹמְדִים בְּכָל יוֹם אֶפְלוּ
קִצְצַת, וְזֶה מָה שִׁישָׂאָר לָךְ לְנִצַּח נִצָּחִים אִם לֹא תִטְעֶה אֶת עֲצָמָךְ,
כַּמְּאֹמֵר הַתַּנּוּךְ הַקְדוּשׁ (אֲבוֹת פֶּרֶק ו') לְפִי שֶׁבִשְׁעַת פְּטִירָתוֹ שֶׁל אָדָם
אֵין מְלוּיָן לוֹ לְאָדָם לֹא כֶסֶף וְלֹא זָהָב וְלֹא אֲבָנִים טוֹבוֹת וּמְרַגְלִיּוֹת,
אֲלֵא תּוֹרָה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים בְּלִבָּה. שְׁנַאֲמַר (מְשָׁלִי ו') "בְּהַתְּהַלֵּךְ תִּנְחָה
אֶתְךָ בְּשִׁכְבְּךָ תִּשְׁמַר עָלֶיךָ וְהַקִּיצוֹת הִיא תִּשְׁיַחֵךְ", וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ
הַקְדוּשִׁים (סוֹטָה כ"א.) "בְּהַתְּהַלֵּךְ תִּנְחָה אֶתְךָ - בְּעוֹלָם הַזֶּה, "בְּשִׁכְבְּךָ
תִּשְׁמַר עָלֶיךָ" - בְּקִבְרָה, וְהַקִּיצוֹת הִיא תִּשְׁיַחֵךְ" - לְעוֹלָם הַבָּא; וְאוֹי
לוֹ לְמִי שֶׁעוֹשֶׂה צַחֲוֹק מְזֵה, וְכַבֵּר אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְדוּשִׁים (בְּרַאשִׁית רַבָּה
פְּרָשָׁה נ"ט סִימָן ב') עַל הַפְּסוּק (מְשָׁלִי ל"א) "עַז וְהָדָר לְבוּשָׁה וְתִשְׁחַק לְיוֹם
אֶחָרוֹן" - עַז וְהָדָר לְבוּשָׁה - שֶׁל תּוֹרָה, וְתִשְׁחַק לְיוֹם אֶחָרוֹן - אֵימָתִי
הִיא שׁוֹחֲקָת? מִתֵּן שִׁכְרָה לְעֵתִיד לְבוֹא; וְכֵן אָמְרוּ (שְׁמוֹת רַבָּה פְּרָשָׁה נ"ב
סִימָן ג') אֵימָתִי הַתּוֹרָה מְשׁוֹחֲקָת לְמִי שֶׁהוּא עֹמֵל בָּהּ? לְיוֹם אֶחָרוֹן, הַיּוֹ
וְתִשְׁחַק לְיוֹם אֶחָרוֹן; כִּי אַז בְּיוֹם הָאֶחָרוֹן שֶׁל הָאָדָם שֶׁלֹּאמַד בְּכָל
יוֹם תּוֹרָה, אֶפְלוּ שֶׁעֵבֵר עָלָיו מָה שֶׁעֵבֵר, הוּא שׁוֹחֵק מִכָּל הָעוֹלָם כְּלוּ.

רבנו ז"ל בא ונתן לנו סדר דרך למוד קל מאד שאפלו אחד שהוא קשה הבנה, יכול גם כן לזכות לסיים את כל התורה כלה כמה פעמים, כמו שבפרוש אמר (שיחות הר"ן סימן ע"ו) בענין הלמוד תורה שצריכים ללמוד הרבה מאד בכל יום, טוב ללמוד במהירות ולכלי לדקדק הרבה בלמודו. רק ללמוד בפשיטות בזריזות, ולכלי לכלבל דעתו הרבה בשעת למודו מענין לענין, רק יראה להבין הדבר בפשיטות במקומו. ואם לפעמים אינו יכול להבין דבר אחד, אל יעמד הרבה שם ויניח אותו הענין וילמד יותר להלן. ועל פי הרב ידע אחר כך ממילא מה שלא היה מבין בתחלה כשילמד כסדר בזריזות להלן יותר.

ואמר: שאין צריכין בלמוד רק האמירה לבד, לומר הדברים כסדר, וממילא יבין. ולא יכלבל דעתו בתחלת למודו שירצה להבין תכף ומחמת זה יקשה לו הרבה תכף ולא יבין כלל, רק יכניס מחו בלמוד ויאמר כסדר בזריזות וממילא יבין. ואם לא יבין תכף יבין אחר כך. ואם ישארו איזה דברים שאף על פי כן לא יוכל לעמד על פונתו, מה בכך? כי מעלת רבוי הלמוד עולה על הכל, וכמו שאמרו חכמינו הקדושים (עבודה זרה י"ט) 'לעולם ליגרים איניש ואף על גב דלא ידע מאי קאמר', שנאמר (תהלים קי"ט כ') 'גרסה נפשי לתאבה', כי על ידי רבוי הלמוד שילמד במהירות ויזכה ללמוד הרבה, על ידי זה יזכה לעבר כמה פעמים אלו הספרים שלומד, לגמרם ולחזור להתחיל ולגמרם פעם אחר פעם, ועל ידי זה ממילא יבין בפעם השנייה והשלישית כל מה שלא היה מבין בתחלה, כל מה שאפשר להבין ולעמד על דבריהם.

ודבר רבנו ז"ל הרבה מאד בענין זה, ואי אפשר לבאר דברים אלו בכתב היטב. אבל באמת היא דרך עצה טובה מאד בענין הלמוד. כי על ידי זה יכולים לזכות ללמוד הרבה מאד לגמר כמה וכמה ספרים, וגם יזכה להבין הדברים יותר, מאשר היה לומד בדקדוק גדול כי זה מכלבל מאד מן הלמוד, וכמה בני אדם פסקו מלמודם לגמרי על ידי רבוי הדקדוקים שלהם, ומאומה לא נשאר בידם. אבל

כְּשִׁירָגִיל עֲצָמוּ לְלַמֵּד בְּמַהֲיֵרוֹת בְּלִי דְקְדוּקִים הַרְבֵּה, הַתּוֹרָה תִּתְקַיֵּם בְּיָדוֹ, וַיִּזְכֶּה לְלַמֵּד הַרְבֵּה מְאֹד, גָּמְרָא וּפּוֹסְקִים כָּלֵם, וְתַנְיָךְ וּמְדַרְשֵׁים וּסְפָרֵי הַזֵּהָר וְקַבְלָה וּשְׁאָר סְפָרִים כָּלֵם. וּכְבָר אָמַר רַבְנּוּ ז"ל (שיחות הַר"ן סימן כ"ח) שֶׁטוֹב לְאָדָם שֶׁיַּעֲבֹר בְּחַיָּיו בְּכָל הַסְּפָרִים שֶׁל הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה.

ומה יש להוסיף על דבריו ז"ל, שזו דרך נוראה ונפלאה מאד, דרך קלה שכל אחד ואחד יכול לזכות לזה אם רק ירצה, ואם לא יטעה את עצמו.

המאחל לך חג פשוט ושמח...

ד' פה.

הַמְשַׁכְּנָתָא הַגְּבוּהָה שְׁלַקְחָנוּ חוֹנְקָת אוֹתָנוּ. אֵיךְ מִתְחַזְּקִים כְּשֵׁיט לְחֻצִים כָּאֵלוּ?

שאלה:

מאת דור: לכבוד הצדיק מיבנאל, שלום ואחולי בריאות איתנה.

אחרי סבל של עשר שנים בדירה שכורה סוף סוף קנינו בית, אף לצערנו המשכנתא הגבוהה שלקחנו חונקת אותנו ובכל חודש אנחנו נלחמים בשנים להחזיר אותה, ואחרי שאנחנו מצליחים לגייס את הכספים לא נשארו לנו במה לכלכל את הבית.

דבר נוסף שמצער אותנו מאד היא העבדה שהבית לא עבר על שמנו בטאבו למרות שעברו כבר שנתים מאז הרכישה. איך מתחזקים כשיש לחצים כאלו?

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום ראשון לסדר אחרי, ו' ניסן ה'תשע"ד.

שלום וברכה אל דור נרו יאיר

לנכון קבלתי את מכתבך.

צריכים מאד מאד לשמר לא להכנס בדבר שהוא למעלה מכחותיו, ורבנו ז"ל הקפיד על זה מאד מאד, ואמר (שיחות הר"ן סימן קכ"ב) שאם לא היה ממתין בבטחון לישועת השם כבר היה איש נוסע ומטלטל כמו כל הנוסעים ומטלטלים עצמם בשביל הפרנסה כנהוג עכשו. והכונה כי אמר זאת לענין הנהגת הבית בפרנסה ומלבושים ושאר צרכי הבית שעל פי רב חסר לאדם הרבה, כגון לזה חסר מלבוש פשוט, ויש שחסר להם מלבושים חשובים או דירה וכו'. שצריכין להמתין לישועת השם ולבלי לדחק את השעה (ערובין יג:) למלאות החסרון תכף ומיד. רק צריכין להמתין עד ירחם השם. ואמר רבנו ז"ל על עצמו שאם לא היה ממתין, כגון כשהיה חסר לו איזה דבר, אם היה דוחק את השעה שיהיה דוקא תכף, היה צריך ללות לעצמו ולהיות בעל חוב עד שהיה מכרח להיות נוסע ומטלטל, כמו שאנו יודעים ענין הנוסעים שהם מכרחים תמיד לסע על המדינה מחמת שהם תמיד בעלי חובות, וענין זה צריכים לידיע מאד. וצריכין ללמד עצמו להרגיל את עצמו בזה מאד, כי לכל אדם חסר הרבה אפלו בעלי בתים ועשירים גדולים, מפל שפן מקבלים אפלו החשובים והגדולים. וצריך לזה להסתפק במעוט ולהנהיג ביתו כפי השעה והזמן. ואם נדמה לו שצריך מלבוש או לאשתו ובניו, אף על פי שמכרח לו אל ידחק השעה ללות ולהקיף ולהיות בעל חוב, אך ימתין עד שיבוא עתו. וטוב לסבל דחק אפלו במזונות וכל שפן במלבושים ודירות וכו' ולא להיות בעל חוב. ומוטב שיהיה בעל חוב לעצמו או לבני ביתו במלבושים מלהיות בעל חוב להחננוי או לאחרים, כי בכל עניני פרנסה צריכין להמתין עד שיבוא עתו, כמו

שכתוב (תהלים קמ"ה ט"ו) "עיני כל אליך יִשְׁבְּרוּ וְאַתָּה נוֹתֵן לָהֶם אֶת אֲכָלָם בְּעֵתוֹ".

כְּשֶׁאָדָם קוֹנֶה דִּירָה הוּא מְכַרְח לְקַחַת עוֹרֵף דִּין, וְאִסּוּר לְהֶאֱמִין לְאִף בֶּן אָדָם בְּעוֹלָם, יִהְיֶה מִי שִׁיְהִיָּה, כִּי כָּל אֶחָד לְטוֹבַת עֲצֻמוֹ הוּא דוֹרֵשׁ וְכוּ', אִיךְ קוֹנִים דִּירָה בְּלִי לְדַעַת שְׁעַל הַקְּרַקַע אֵין עַל זֶה שְׁעֵבוּדִים? וְכֵן אִם בְּאֶמֶת הַבְּנֵקִים רוֹצִים כָּל כָּךְ הַרְבֵּה כְּסָפִים אוֹלִי הִטְעוּ אוֹתָךְ לְגַמְרִי? וְכִכְּר יְדוּעַ שְׂרַבְנוּ ז"ל אָמַר (שִׁיחֹת הַר"ן סִימָן ג"א) שְׁהַפְּקוּרוֹת אֵין צְרִיכִים כְּלָל, הֵינּוּ שְׂאִסּוּר לְלַכֵּת בְּדַרְךְ הַפְּקוּרוֹת, סֵתָם לְהַלוֹות כְּסָפִים עַל יָמִין וְעַל שְׂמָאל וְלִקְפֹץ בְּאֵשׁ וּבַמַּיִם וְכוּ', וְכוּ', וְלוֹמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יִשְׁלַם וְכוּ', אָדָם צְרִיךְ לְחִיּוֹת עִם חֲשׁוֹבֵן, וְלֹא לַעֲשׂוֹת שׁוּם דְּבָרִים בְּפִזְיוֹת וְכוּ'.

וְכִכְּר אָמַר רַבְּנוּ ז"ל (לְקוּטֵי מוֹהַר"ן חֶלֶק ב' סִימָן י"י) מָה שֶׁהָעוֹלָם רְחוּקִים מֵהַשֵּׁם יִתְבַּרֵךְ וְאֵינָם מִתְקַרְבִּים אֵלָיו יִתְבַּרֵךְ, הוּא רַק מִחֲמַת שְׂאֵין לָהֶם יִשׁוּב הַדַּעַת וְאֵינָם מִיִּשְׁבִּין עֲצָמָן, וְהַעֲקָר לְהַשְׁתַּדֵּל לְיִשׁוּב עֲצָמוֹ הֵיטֵב, מָה הַתְּכַלִּית מְכַל הַתְּאֻוֹת וּמְכַל עֲנִינֵי הָעוֹלָם הַזֶּה, הֵן תְּאֻוֹת הַנִּכְנָסוֹת לְגוֹף, הֵן תְּאֻוֹת שְׁחוּץ לְגוֹף, כְּגוֹן כְּבוֹד, וְאִזּוּ בְּוֹדָאֵי יִשׁוּב אֶל הַשֵּׁם יִתְבַּרֵךְ.

אִךְ דַּע, שְׁעַל יְדֵי מְרָה שְׁחוּרָה אֵי אֶפְשָׁר לְהַנְהִיג אֶת הַמַּחַ כְּרִצּוֹנוֹ, וְעַל כֵּן קָשָׁה לוֹ לְיִשׁוּב דַּעַתוֹ, רַק עַל יְדֵי הַשְּׂמִחָה יוֹכֵל לְהַנְהִיג הַמַּחַ כְּרִצּוֹנוֹ, וְיוֹכֵל לְיִשׁוּב דַּעַתוֹ, כִּי שְׂמִחָה הוּא עוֹלָם הַחַרּוֹת, כְּמוֹ שְׂכַתוֹב (יִשְׁעִיָּה ג"ה) "כִּי בְשִׂמְחָה תִּצְאוּ", שְׁעַל יְדֵי שְׂמִחָה נַעֲשִׂין בֶּן חוֹרִין וְיוֹצְאֵין מִן הַגְּלוּת. וְעַל כֵּן כְּשֶׁמְקַשֵּׁר שְׂמִחָה אֶל הַמַּח, אִזּוּ מַחוּ וְדַעַתוֹ בֶּן חוֹרִין מִמֶּשׁ, וְאֵינּוּ בְּבַחֲיִנַת גְּלוּת, וְאִזּוּ יוֹכֵל לְהַנְהִיג אֶת מַחוּ כְּרִצּוֹנוֹ וְלְיִשׁוּב דַּעַתוֹ, מֵאַחַר שְׂמִחוֹ בְּחַרּוֹת וְאֵינּוּ בְּגְלוּת. כִּי עַל יְדֵי גְלוּת אֵין הַדַּעַת מִיִּשְׁבֵּב כְּלָל וְכוּ', וְלְכוּא לְשִׂמְחָה הוּא עַל יְדֵי מָה שְׂמוֹצָא בְּעֲצָמוֹ אִיזָה נִקְדָּה טוֹבָה, כִּי אִיךְ שָׂרַק יִהְיֶה, יֵשׁ אֲצַל כָּל בֵּר יִשְׂרָאֵל נִקְדוֹת טוֹבוֹת מְנַקְדֵת יְהוּדוֹתוֹ, כְּמֵאֲמָרָם ז"ל (בְּרַכּוֹת ג"ז.) עַל הַפְּסוּק (שִׁיר הַשִּׁירִים ד') "כְּפֶלַח הַרְמוֹן רִקְתָּךְ" - מֵאֵי רִקְתָּךְ?

אפלו ריקנין שְבֵד מְלֵאִים מְצוֹת כְּרֵמוֹן, וְעַל כָּל פְּנִיִּם יֵשׁ לְכָל בַּר יִשְׂרָאֵל לְשִׂמְחַ בְּמָה שְׂזָכָה לְהִיּוֹת מְזַרְע יִשְׂרָאֵל, וְשִׁלָּא עֲשֵׂנִי גוֹי כְּגוֹיֵי הָאֲרָצוֹת, כִּי הַשְּׂמִחָה הַזֹּאת עוֹלָה עַל כָּל הַשְּׂמִחוֹת, וְעַל יְדֵי שְׂמִיחָה מִתְרַחֲבִים מִחוּ וְדַעְתּוֹ וְכִבְרֵי יֵשׁ לוֹ יֵשׁוּב הַדַּעַת אַחַר לְגַמְרֵי.

לְדַעְתִּי תִּקַּח עוֹרֵךְ דִּין וְשִׁיעֵבֵר אֶת כָּל הַחֲשָׁבוֹנוֹת וְכוּ' וַיְבַדֵּק אִם לֹא הִטְעוּ אוֹתָךְ, כִּי בְקָלוֹת יְכוּלִים לִפְלֹא בְחֻבוֹת עֲצוּמִים שֶׁלֹּא יוּכְלוּ לְצַאת מִזֶּה אַחַר כֵּךְ כָּל יְמֵי חַיָּו.

הַמֵּאֲחֵל לָךְ חַג כֶּשֶׁר וְשִׂמְחָה...

ד' פו.

מָה אֶפְשָׁר לַעֲשׂוֹת כְּדֵי שֶׁתִּהְיֶה לָנוּ סִיעָתָא דְשְׂמִיָּא וְנִצְלִיחַ לְמִצָּא לִילְדֵינוּ זְוֵגִים הַגּוֹנִים?

שְׂאֵלָה:

מֵאֵת יְהוּדָה צְבִי: שְׁלוֹם וּבְרָכוֹת חֲמוּת לְכָבוֹד הָרַב שְׁלִיט"א. יֵשׁ לָנוּ שְׁלִשָּׁה יְלָדִים שֶׁהִגִּיעוּ לְפָרְקָם, וְהֵבֵת הַגְּדוּלָּה הַגִּיעָה כְּבָר לְגִיל עֶשְׂרִים וְשִׁלֹּשׁ, אֲךָ עֲדִין לֹא מִתְקַדֵּם מִשְׁהוּ מִשְׁמַעוֹתֵי בְּעֵינֵי הַשְּׂדוּכִים. מָה אֶפְשָׁר לַעֲשׂוֹת כְּדֵי שֶׁתִּהְיֶה סִיעָתָא דְשְׂמִיָּא וְנִצְלִיחַ לְמִצָּא לָהֶם זְוֵגִים הַגּוֹנִים? תּוֹדָה רַבָּה, וּפְסַח כֶּשֶׁר וְשִׂמְחָה.

תְּשׁוּבָה:

בְּעִזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם רֵאשׁוֹן לְסֵדֵר אַחֲרֵי, ו' נִיסָן ה'תשע"ד.

שְׁלוֹם וּבְרָכָה אֶל יְהוּדָה צְבִי גֵרוֹ יְאִיר

לְנִכּוֹן קְבִלְתִּי אֶת מַכְתְּבְּךָ.

מָה אָמַר לָךְ, לֹא חֲסָרִים שְׂדוּכִים, כִּי לְכָל אֶחָד וְאֶחָד יֵשׁ אֵת בַּת

זוג או הבן זוג, כי כבר אמרו חכמינו הקדושים (סוטה ב.) ארבעים יום קודם יצירת הולד בת קול יוצאת ואומרת בת פלוני לפלוני, הבעיה היא שההורים על פי רב גאותנים ובררנים, ולא מתאימה להם משפחה זו או משפחה זו וכו' וכו', והם מחפשים יחוס וכסף שם וכבוד וכו' וכו', וכן מכניסים את הדעות הנפסדות האלו בבנים ובבנות עד שגם הם נעשים בררנים וכו', ולכן מתעכבים השדוכים וכלם סובלים - ההורים יש להם עגמת נפש ואוכלים את הלב מרב צער, והילדים נכשלים בין כך בעוונות חמורים של פגם הברית מאחורי הגב של ההורים, ואת הסבל גרמו לעצמם בשעה שהקדוש ברוך הוא רוצה שיתחתנו מה שיותר מהר, עד כדי כך שאמרו חכמינו הקדושים (קידושין כ"ט): תנא דבי רבי ישמעאל: עד עשרים שנה יושב הקדוש ברוך הוא ומצפה לאדם מתי ישא אשה, כיון שהגיע עשרים ולא נשא - אומר תפח עצמותיו; וכן אמרו (פסחים ק"ג.) בתך בגרה שחרר עבדך ותן לה; אבל מרב הגאות והטפשות והאנוכיות שיש בבני אדם, הילדים סובלים וההורים סובלים, וצר ומר החיים, בשעה ששוכחים מה שאמרו חכמינו הקדושים (יבמות ג.) נחית דרגא נסיב איתתא, צריכים לרדת מדרגה ואז מוצאים את הזוג, כי בדרך כלל בחור או בחורה הם גאותנים וכו', ולא מתאים להם לקחת את זאת או את זה וכו', וחושבים לעצמם: "אני הכי חכם והכי יפה וכו', אקח אקח את זו?" או "אני הכי חכמה והכי יפה והכי משפילה וכו', אקח את זה?", והם מסתובבים ומחפשים את הזוג שלהם כפי הדמיון שנכנס בכל אחד ואחת כאלו מי יודע מה הוא, והם מרחים שיביאו להם זוג משהו שעדין לא נברא וכו', ועל ידי זה מחפשים וכו', ומסתובבים ויוצאים לפגישות פן ואולי אמצא את בחיר לבבי שיבוא אלי על סוס לבן עם שקים מלאים כסף וכו'.

ובשביל זה הבחור או הבחורה מחכים עד שיולד זוג כזה, ובין כך הם לא קולטים שהזמן לא מחכה, כמאמר החכם "הזהר מן הזמן כי הוא אויב רע מאד", ועד שתופסים את עצמם רואים שהם כבר בגיל שלשים, ומה עושים עכשו? על זה באים חכמינו הקדושים

וְנוֹתְנִים לָנוּ עֲצָה (יְבָמוֹת סג.) נְחִית דְּרָגָא נְסִיב אִיתְתָּא - תְּרַדּוּ מִדְּרָגָה וְאֵל תַּחֲזִיקוּ מֵעֲצָמְכֶם כָּל כֶּף בְּגָדוֹל וְכוּ', וְאֵז תִּמְצָאוּ בְּקִלּוֹת זְוִיג שְׂיִתְאִים לָכֶם, וְדָבָר זֶה שֶׁיֵּךְ גַּם לַהוֹרִים - שְׁלֵא יִהְיוּ בְּרַנִּים וְלֹא יִסְתַּכְּלוּ עַל כְּבוֹד, כְּסָף, יְחוּס וְשֵׁם וְכוּ' וְכוּ', וְאֵז בְּקִלּוֹת יְכוּלִים לְחַתֵּן אֶת הַיְלָדִים.

הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא הַחוֹנֵן דַּעַת, יִתֵּן לָכֶם דַּעַת וְתוֹכְלוּ לְחַתֵּן אֶת יְלָדֵיכֶם מֵהַ שְׂיִוְתָר מֵהָא.

הַמֵּאֲחֵל לָךְ חַג כֶּשֶׁר וְשִׂמְחָה...

ד' 19.

לְמִרְוֹת שְׂאֲנֵי עוֹבְדָת, הַמְצַב הַכֶּסְפִּי קֶשֶׁה וְגוֹרֵם לָנוּ מוֹעֵקָה גְדוֹלָה

שְׂאֵלָה:

מֵאֵת בַּת שִׁבְעֵ: מֵאֵז שִׁסְיַמְתִּי אֶת עֲבוֹדָתִי בְּמִזְכִּירוֹת לִפְנֵי כִשְׁנַתַּיִם וְחֻצֵי אֲנִי לֹא מוֹצֵאת שׁוּם עֲבוֹדָה בְּתַחוּם שְׁלִי. כְּבָר שִׁבְעָה חֲדָשִׁים אֲנִי עוֹבְדַת בְּתוֹר קְפָאִית בְּסוֹפֵר, אֲךָ הַמְשַׁכְּרַת הִיא מְשַׁכְּרַת רָעֵב, שְׁעוֹת הָעֲבוֹדָה אֵינָן נוֹחוֹת לִיְלָדִים, וְמָה גַּם שְׂאֲנֵי צְרִיכָה לַעֲבֹד בְּיוֹם שְׁשִׁי.

כְּבָר תְּקוּפָה אֲרָכָה אֲנִי מֵתְלַבֵּטֵת בֵּינִי לְבֵין עֲצָמֵי מָה עָלַי לַעֲשׂוֹת: הָאֵם עָלַי לְשַׁנּוֹת מְקַצְעוֹ, הָאֵם לְחַשֵּׁב עַל מַעֲבָר דִּירָה, אוֹ הָאֵם לְנַסּוֹת לְהַפְּךָ לַעֲצָמָאִית. מִבְּחִינַי הֵכִי מֵתְאִים לִי לַעֲבֹד בְּתַפְקִיד שְׁלִי כְּמִזְכִּירָה בְּקַפְת חוֹלִים אוֹ בְּמוֹסָד צְבוּרֵי אַחַר שֶׁבּו אֶפְשָׁר לְתַרֵּם לְזוֹלָת, אֲךָ אֵינְנִי מוֹצֵאת שׁוּם דְּבָר כְּזֶה, כֶּף שְׂאֲנֵי נֶאֱלָצַת לְהַתְּפֹשֵׁר.

לְמִרְוֹת שְׂאֲנֵי עוֹבְדַת הַמְצַב הַכֶּסְפִּי קֶשֶׁה וְגוֹרֵם לָנוּ מוֹעֵקָה גְדוֹלָה. אֲשַׁמַּח לַעֲצָתוֹ וּבְרַכְתּוֹ שֶׁל הַרְבֵּי. תוֹדָה רַבָּה!

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום ראשון לסדר אחרי, ו' ניסן ה'תשע"ד.

שלום רב אל בת שבע תחיה

לנכון קבלתי את מכתבך.

הדבר הראשון - את צריכה לדעת שאם רוצים להצליח בחיים מִכְרָחִים להכריח את עצמו עם כל הפחות להיות בשמחה, כי כך אמר רבנו ז"ל (ספר המדות אות שמחה חלק ב' סימן א') מי שהוא שמח תמיד על ידי זה הוא מצליח; ואין לתאר ואין לשער את גדל הענין הזה של שמחה, שזה מרחיב את הדעת, כי כשנכנסים בדאגות, על ידי זה מאבדים את השכל הישר, ואמרו חכמינו הקדושים (סנהדרין ק:) לא תעיל דוֹיא בלבך דגברי גיברין קטל דוֹיא; [לא תכניס דאגה בלבך, כי הרבה גבורים הרגה הדאגה], ולכן חזקי ואמצי מאד להיות בשמחה, ואז תראי שהכל יתהפך לטובה.

ראי לשמר את השבת, ואז השבת תשמר עליך, ומוכא בזהר (יתרו פ"ח.) כל ברכאן דלעילא ותתא ביומא שביעאה תליין, ותאנא אמאי לא אשתכח מנא ביומא שביעאה? משום דהוא יומא מתברכאן מיניה כל שיתא יומין עלאין, וכל חד וחד יהיב מזוניה לתתא כל חד ביומוי, מההיא ברכה דמתברכאן ביומא שביעאה; [כל הברכות שלמעלה בעולמות העליונים, ולמטה כאן בעולם הזה, תלויות רק ביום השבת. ולמדנו, למה לא ירד מן השבת? מפני שמשבת מתברכים כל הששה ימים מששת ימי השבוע, וכל יום מקבל את ההשפעה שלו משבת]. וכן מוכא (מדרש אגדה) אמר הקדוש ברוך הוא: העולם שלי, ובששה ימים בראתי את העולם, ונחתי ביום השביעי, אם תשמרו את השבת אז אשמר לכם את ששת ימי המעשה. הרי שלך לפניך - אם תשמרי שבת לא תחסר לך שום פרנסה.

ולכן ראי להתחזק ביתר שאת וביתר עז ולא להכנס בתוך

עצמך, כי גדול אדונינו ורב להושיע, ועוד תראי הרבה נסים שיעשה עמך הקדוש ברוך הוא.

היה טוב מאד שגם תבדקי את מזוזות ביתך, כי הרבה פעמים כשהמזוזות פסולות, זה גורם לעניות ודחקות גדולה. יעזר הקדוש ברוך הוא שנסמך ונתבשר תמיד בשורות משמחות.

המאחל לך חג כשר ושמח...

ד' פת.

התברר שיש אצלי בעית פוריות, וכרגע אנחנו בטפולי הפריה. האם להמשיך בהם?

שאלה:

מאת עמר: אני נשוי קרוב לשנתיים, ועד עכשו לא זכינו לילדים. לאחרונה התחלנו סדרת בדיקות בה התברר שיש אצלי בעיה, וכרגע אנחנו בהליכי טפולי הפריה. האם להמשיך? האם נצליח בדרך טבעית?

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום ראשון לסדר אחרי, ו' ניסן ה'תשע"ד.

שלום וברכה אל עמר נרו יאיר

לנכון קבלתי את מכתבך.

אני מאד מבקש אתכם - אל תכנסו בלחץ, הקדוש ברוך הוא יתן לכם ילדים, צריכים רק להתפלל להקדוש ברוך הוא אשר בידי תלוי הכל, וזכור מה שאמרו חכמינו הקדושים (בבא בתרא י): מה יעשה אדם ויהיו לו בנים זכרים? רבי אליעזר אומר: יפזר מעותיו לעניים, רבי יהושע אומר: ישמח אשתו לדבר מצוה; ולכן תראה לקיים את

שני הדברים האלו, והעקר לא להכנס בלחץ זו הדחק, ואל תחיה באשליות שאתה חייב בדבר והבעיה זה ממך וכו', חכמינו הקדושים אמרו (יבמות ס"ד). אמר רבי יצחק: מפני מה היו אבותינו עקורים? מפני שהקדוש ברוך הוא מתאנה לתפלתן של צדיקים. אמר רבי יצחק: למה נמשלה תפלתן של צדיקים כעתר? מה עתר זה מהפך התבואה ממקום למקום כך תפלתן של צדיקים מהפכת מדותיו של הקדוש ברוך הוא ממדת רגזנות למדת רחמנות.

ולכן אתה ואשתך תתפללו בכל יום להקדוש ברוך הוא שיתן לכם ילדים חיים וקיימים ובריאים, ומה שתפלה פועלת שום דבר בעולם לא יכול לפעול, העקר תשמחו אחד את השני, ותראו בקרוב ישועה גדולה מאד.

רק חזק ואמץ מאד לכבד וליקר את אשתך, ותשמר מאד מאד לא להכנס במריבות או וכוזחים שזה הורס את המצב רוח בבית, וזה גורם את כל הצרות וכו', זוג צריכים לאהב ולהבין ולכבד אחד את השני, ואז השכינה תשרה בביתכם, ובמקום שהשכינה מצויה שם הברכה מצויה.

המאחל לך חג כשר ושמח...

ד' פט.

האם אפשר לנצל את המבצעים שיש עכשו ולקנות את כל הדברים לתינוק עוד לפני הולדה?

שאלה:

מאת גלה: ברוך השם אני בהריון, ועוד מעט אני נכנסת לחדש התשיעי. שמעתי שאמרתם שזה לא מומלץ לקנות דברים לתינוק לפני הולדה, הענין הוא שעכשו יש מבצעים והנחות מיוחדים, וכנראה שאחרי הולדה שלי המחירים יעלו

בהרבה. האם אפשר לקנות לתינוק את הבגדים כבר עכשיו ולהניח אותם אצל מישהו אחר עד אחרי הלידה?
תודה רבה לכם על כל הטוב שאתם גומלים אתנו.

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום ראשון לסדר אחרי, ו' ניסן ה'תשע"ד.

שלום רב אל גלה תחיה

לנכון קבלתי את מכתבך.

חזקי ואמצי מאד והקדוש ברוך הוא יעזר שתלדי בקלות, ותאמרי את התפלה הזו בכל יום, ואפלו כמה פעמים ביום:

רבנו של עולם! חוס וחמל עלי ותקל מעלי את צער העבור והלידה, ותהיה עמי בעת הלידה, ויצא הולד לאויר העולם ברגע קטן בקלות בלי שום נזק לא לי ולא לולד, ויהיה נולד בשעה טובה ומצלחת, ובמזל טוב לחיים טובים ולשלום ולבריאות לחן ולחסד, ואני ובעלי נגדלהו לעבודתך ולתורתך הקדושה, ונאמין בך תמיד אשר אתה נמצא ואין בלעדריך נמצא, ואתה משגיח עלינו בהשגחה פרטי פרטית, ותשמר אותי ואת העבר שלא אהיה אני והעבר נזוקים לא בגוף, ולא באיברים, ולא בעורקים, ולא בגידים, ולא בעור ובשר, ולא בשאר בנין האדם, לא בתוך חלל הגוף, ולא חוץ לחלל הגוף. ותחזק את כחי ורוחי ועצמותי, כמו שנאמר רפאות תהי לשרך ושקוי לעצמותיך, כי לך יהוה הוחלתי אתה תענה יהוה אלהי, ואני ביהוה אעלוזה אגילה באלהי ישעי, רצה יהוה להצילני, יהוה אלהי לעזרתי חושה, ואזכה לילד בקלות מאד בלי שום פחד וכאב וצער כלל, ואזכה להכלל בך מעתה ועד עולם, אמן סלה.

בענין מה שאת שואלת אם את יכולה לקנות עכשו בגדים וכו', בדרך כלל נוהגים לא לקנות לפני הלידה מפני עין הרע וכו', עם כל

זאת אם את רוצה לקנות ולהחזיק את זה אצל אחרים כך שלא ידעו, מה טוב ומה נעים.

יעזר הקדוש ברוך הוא שתבשרי לי בקרוב בשורות משמחות. המאחל לך חג פשוט ושמח...

ד' צ.

אילו מדות צריך לבדוק בזמן השדוכים? וכיצד בודקים זאת?

שאלה:

מצאת רז: שלום לכבוד הצדיק מוהרא"ש. אני מאחל לך ארץ ימים ושנים והמוון בריאות, ושתמשיך להשקות אותנו ממי הנחל נובע מקור חכמה. אני רוק בן עשרים ושנים וחצי מתל אביב. ראיתי שכתובו רושם תמיד שהעקר הוא המדות של הבחורה, ורציתי לשאל: אילו מדות צריך לבדוק? וכיצד בודקים זאת?

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום ראשון לסדר אחרי, ו' ניסן ה'תשע"ד.

שלום וברכה אל רז נרו יאיר
לנכון קבלתי את מכתבך.

עקר האדם הוא המדות, כי בלי מדות הוא חיה בצורת אדם, ועקר המדות טובות שיהיה טוב לב ומוכן לעזור לזולת, ולא יהיה קמצן, ולא כעסן ועצבני, ואם יש את המדות האלו יש כבר הכל.

ראה להתחתן מה שיותר מהר כי חבל על כל יום ויום שפחור ויך מסתובב לבד, כי בקלות נכשלים בעברות חמורות מאד מאד

שְׁזָה מְעַכְבֵּ אֶת מְצִיאת הַזּוּג, כְּמוֹכָא בְּתַקוּנֵי זְהַר (תְּקוּן י"ד) שֶׁעַל יְדֵי פְגָם הַבְּרִית שְׂאָדָם פּוֹגֵם בְּבְרִיתוֹ קָשָׁה לוֹ לְמַצֵּא אֶת זּוּגוֹ, וְכֵן אָמַר רַבְּנֵנוּ ז"ל (לְקוּטֵי מוֹהֲרֵן חֶלֶק ב' סִימָן פ"ז) שֶׁעַל יְדֵי פְגָם הַבְּרִית אָדָם דּוֹחָה אֶת בַּת זּוּגוֹ מִמֶּנּוּ, וְאֶפְלוּ שְׂמוּצָא אוֹתָהּ הִיא מִתְנַגֶּדֶת לוֹ בְּכָל דְּבַר. וְלָכֵן צְרִיכִים לְחֹזֵר בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה וְלִבְקָשׁ בְּכָל יוֹם מִמֶּנּוּ יִתְבַּרְךָ שְׂיִזְכֶּה לְמַצֵּא אֶת בַּת זּוּגוֹ הַשֵּׁיכֵת לְשֹׂרֵשׁ נִשְׁמָתוֹ וְלִהְתַּחַתֵּן מִה שְׂיִוִּתֵר מֵהָ, כִּי רַבְּנֵנוּ ז"ל הִקְפִּיד עַל דְּבַר זֶה יוֹתֵר מֵהַכֹּל, וּמוֹהֲרַנְיָת ז"ל אָמַר (לְקוּטֵי הַלְכוֹת יוֹם הַכַּפּוּרִים הַלְכָה א' אוֹת א') מִי שְׂאִינּוּ נִשׁוּי הוּא פָּגוּם בְּבְרִית, וְלָכֵן תַּעֲשֶׂה כָּל מָה שְׁבִיכְלָתְךָ לְהִתַּחַתֵּן מִה שְׂיִוִּתֵר מֵהָ, וְתִרְאֶה לוֹמַר בְּכָל יוֹם כְּמָה פְּעָמִים אֶת הַתְּפִלָּה הַזֹּאת, וּבְזִכּוֹת זֶה תִּזְכֶּה לְמַצֵּא אֶת בַּת זּוּגְךָ:

רַבּוֹנוּ שֶׁל עוֹלָם! חוּס וְחַמֵּל עָלַי וְזַכְּנֵי לְמַצֵּא אֶת בַּת זּוּגִי, וְאִתָּהּ בְּעֶצְמָךְ יוֹדֵעַ שְׂאֵנִי מוֹכֵן כְּכֹר לְהִתַּחַתֵּן כְּדִי לְהַנְצִיל מִמַּעֲבְרוֹת חֲמוּרוֹת, אֲךָ מִפְּנֵי מַעֲשֵׂי הַמְּגַנְיִם וְהַרְעִים שֶׁעָשִׂיתִי עַד עַכְשָׁו, נִתְעַכְּבָה מְצִיאת זּוּגִי, וְאֵנִי נִמְצָא בְּצַעַר גָּדוֹל מְאֹד, כִּי אִתָּה גְּלִית עַל יְדֵי חֲכְמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים כָּל הַשְּׂרוּי בְּלֹא אִשָּׁה שְׂרוּי בְּלֹא שְׂמֻחָה, וּבְלֹא תוֹרָה, וּבְלֹא חוּמָה, וּבְלֹא שְׂמִירָה. וְלָכֵן הִנְנִי מִתְחַרֵּט עַל כָּל עֲוֹנוֹתַי שֶׁעָשִׂיתִי עַד עַכְשָׁו, וְאֵנִי מְקַבֵּל עַל עֲצָמִי לְחֹזֵר בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה. וְגְּלִית לָנוּ עַל יְדֵי הַתְּנַא הָאֱלֹקִי רַבִּי שְׂמֵעוֹן בֶּן יוֹחָאִי (תְּקוּנֵי זְהַר תְּקוּן י"ד) עִם כָּל דָּא, דְּחֹזֵר בְּתִשׁוּבָה - חֹזֵר וְיִהְיֶיבְנָא לֵיהּ בַּת זּוּגִיָּהּ, וְהִנְנִי שָׁב בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה, וְלָכֵן תִּזְמִין לִי אֶת בַּת זּוּגִי, וְאִזְכֶּה לְהַקִּים בֵּית נְאֻמָּן בְּיִשְׂרָאֵל, וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹנְךָ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם, אָמֵן סְלָה.

הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא יַעֲזֹר שְׂתַבְּשׂוּר לִי בְּשׁוּרוֹת מְשֻׁמְחוֹת בְּקָרוֹב

מֵאֵד.

הַמֵּאחַל לְךָ חַג פֶּשֶׁר וְשִׁמְחָה...

ד' צא.

**עשיתי את טעות חיי והשקעתי את כספי על קרן הצבי.
איך אפשר להציל את המצב?**

שאלה:

מאת עפר: שלום וברכה לכבוד הרב.
עשיתי עסק עם קרוב משפחה מהודו וקנינו יחד אדמה בהודו
בהשקעה של מאה אלף ש"ח. עשיתי את העסקה ללא שום
בירת או מסמכים, ועכשו אני לא מצליח להשיג את הקרוב
משפחה, ואני חושש מאד שהוא מתחמק ממני.
אני יודע שעשיתי טעות גדולה, טעות של החיים שלי, ואני
רוצה לעשות כל מה שביכולתי כדי להחזיר את הכסף השני
לי. כיצד אוכל לפעל בנושא?

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום ראשון לסדר אחרי, ו' ניסן ה'תשע"ד.

שלום וברכה אל עפר נרו יאיר

לנכון קבלתי את מכתבך.

בכל יום אנחנו מתפללים שלש פעמים להקדוש ברוך הוא
"אתה חונן לאדם דעת ומלמד לאנוש בינה" וכו', שמבקשים ממנו
יתברך שיתן לנו דעת ושכל, כי עדין אין בית חרשת שמיצר שכל
ודעת, וכן עדין אין קניון שמוכרים שמה דעת ושכל.

צר לי לומר לך שאתה צריך רחמים מרבים שתקבל חזרה את
הכסף אפלו למחצית לשליש ולרביע וכו', ואיך אדם יכול להאמין
לזולת ולהשקיע סכום כל כך גדול על עסק דמיוני? היום אסור
להאמין לאף אחד, אפלו לקרוב משפחה וכו', ולצערי הרב אפלו
לאח לא וכו', רבנו ז"ל הקפיד על דבר זה מאד מאד ואמר: כמה אדם
מבטל מתורה ומתפלה עד שמשיג את הכסף, ואחר כך על ידי שטות

אחת הוא מאבד את כל הכסף וכו', האם זה לא שגעון? והזהירנו רבנו ז"ל מאד מאד לשמר על הכסף, וכשבא אליו אדם ואמר לו שאבד את הכסף, היה רבנו ז"ל מבזה אותו מאד במקום לחזק אותו, ואמר לו בפרוש כמה בטול תורה ותפלה אדם מבטל כדי להשיג את הכסף, כמה יגיעות וטררחות הוא טורח בשביל להשיג את הכסף, ואחר כך בא איזה נוכל ועובר עליו ומוציא את כספו, איך ואיפה השכל והדעת שלו?

ולכן אין לי מה להוסיף על דברי רבנו ז"ל, אלא לחזק ולעודד אותך שמהיום והלאה אל תעשה טעויות, ותשמר מאד לא להאמין לאף אחד, ולא קונים ולא מוכרים ולא עושים שום עסק בלי חוזה או מסמכים וכו' וכו'.

הקדוש ברוך הוא יעזר שתתחיל לשמר שבת קדש, ואז השבת תשמר עליך, כי מי שזוכה לשמר שבת - הקדוש ברוך הוא שומר אותו מכל מיני הפסדים.

המאחל לך חג כשר ושמח...

ד' צב.

תאות הנאוף בוערת בי מאד ואני לא יודע איך להנצל ממנה

שאלה:

מאת ירון: שלום רב.

תאות הנאוף בוערת בי מאד ואני לא יודע איך להנצל ממנה. מה אני יכול לעשות בקשר לזה? אני חייב את עזרת הרב.

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום שני לסדר אחרי, ז' ניסן ה'תשע"ד.

שלום וברכה אל ירון נרו יאיר

לנכון קבלתי את מכתבך.

רבנו ז"ל אמר (לקוטי מוהר"ן חלק א' סימן ל"ו) כשבוער באדם תאות נאוף, עליו לומר שתי הפסוקים האלו "שמע ישראל הוי"ה אלקינו הוי"ה אחד, ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד", כי תאות נאוף היא התאוה הכללית של כל אמות העולם, ואי אפשר להנצל מזה, אלא על ידי שאומרים את השני פסוקים האלו, ומכל שכן כשמורידים גם דמעות בעת אמירת שני הפסוקים האלו, ובאר מוהר"ן ז"ל (לקוטי הלכות קריאת שמע הלכה ד') ששני הפסוקים האלו הם האמונה הקדושה, ואי אפשר להנצל מתאות נאוף אלא על ידי תקף האמונה, כי כשבר ישראל מחדיר בעצמו אשר אין שום מציאות בלעדיו יתברך כלל, והכל לכל אלקות גמור הוא, על ידי זה זוכה לכבות את התבערה שבועת בו, ואמר רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן חלק א' סימן ל"א) שברית ואמונה תלויים זה בזה, כמו שכתוב (תהלים פ"ט) "ובריתי נאמנת לו", ולכן כדי להנצל מתאות נאוף אין עצה אחרת אלא לצעק הרבה אליו יתברך שבעים קלין, כדי שיזכה לטהרת המח, כי תאות נאוף היא מעכירת הדמים, ולכן צריכים לצעק הרבה אל הקדוש ברוך הוא שיזכה לזכך את הדמים העכורים שמשם באים תאות נאוף, כמובא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן חלק א' סימן ע"ב) שתאות נאוף בוערת באדם מהדמים, ולכן כשמגבר על האדם תאות נאוף, אין עצה אחרת אלא ללכת במקום שאין שמה בני אדם, ולצעק הרבה אליו יתברך שיצילו מתאות נאוף הבוערת בו.

ולכן ראה לסלק את דעתך לגמרי, ותצית את רבנו ז"ל בתמימות ובפשטות, כי רק זה נקרא התקרבות אמיתית אל רבנו ז"ל כשמצייתים אותו, כמובא בדבריו ז"ל (לקוטי מוהר"ן חלק א' סימן קכ"ג) העקר והיסוד שהכל תלוי בו, לקשר עצמו להצדיק שפדוה,

וּלְקַבֵּל דְּבָרָיו עַל כָּל אֲשֶׁר יֹאמַר כִּי הוּא זֶה, דְּבַר קִטְן וְדְבַר גָּדוֹל. וְלִבְלֵי לְנִטּוֹת, חֵס וְשְׁלוֹם, מִדְּבָרָיו יְמִין וּשְׂמָאל, כְּמוֹ שְׂאֲמָרוֹ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (סְפָרֵי פָּרֶשֶׁת שְׁפָטִים) 'אֲפָלוֹ אוֹמֵר לָךְ עַל יְמִין שְׂמָאל וְעַל שְׂמָאל יְמִין תְּצִיֵת אוֹתוֹ', וְלִהְשָׁלִיךְ מִמֶּנּוּ כָּל הַחֲכָמוֹת, וְלִסְלַק דַּעְתּוֹ כְּאִלוֹ אֵין לוֹ שׁוֹם שְׂכָל, בְּלַעֲדֵי אֲשֶׁר יִקְבַּל מִהַצְדִּיק וְהָרַב שְׁבִדוּרָה. וְכָל זְמַן שֶׁנִּשְׂאָר אֲצִלוֹ שׁוֹם שְׂכָל עֲצָמוֹ, אֵינוֹ בְּשִׁלְמוֹת, וְאֵינוֹ מְקַשֵּׁר לְהַצְדִּיק; כִּי הַעֲקָר לְבַטֵּל אֶת שְׂכָלוֹ הַמְדַמָּה וְהַבְדּוּי לְגַמְרֵי, וְלַצִּיֵּת אֶת הַצְדִּיק עַל כָּל אֲשֶׁר אוֹמֵר, וְרַק זֶה נִקְרָא הַתְּקַרְבוּת, וְלִכֵּן תִּקְיָם מִה שְׂאֲמָר הַחֲכָם מְכַל אָדָם (מְשָׁלֵי ו') "עֲשֵׂה זֹאת אִפּוֹא בְּנֵי הַנֶּצֶל וְגוֹ', אַל תִּתֵּן שְׁנָה לְעֵינַיִךְ וְתִנּוּמָה לְעַפְעַפְיָה, הַנֶּצֶל כְּצַבִּי מִיַּד וְכִצְפוֹר מִיַּד יְקוֹשׁ", שֶׁתִּרְגִּיל אֶת עֲצָמְךָ לְדַבֵּר אֶל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְלִבְקֶשׁ מִמֶּנּוּ רַחֲמֵי שְׁמַיִם שִׁיקְרָר אֶת תְּבַעֲרַת הַמְדוּרָה שֶׁל הַשְּׂבָעִים אֲמוֹת שְׁבוּעַת בָּה, כִּי בְּלֵי תִפְלָה זֶה לֹא הוֹלֵךְ, וְלִכֵּן תִּהְיֶה חֲכָם, וְאִם תִּהְיֶה עַקְשָׁן גָּדוֹל, לְבִסוּף עַל יְדֵי תִפְלָה הַכֹּל יִתְהַפֵּךְ לְטוֹבָה.

הַמֵּאֲחֵל לָךְ חַג כֶּשֶׁר וְשִׂמְחָה...

ד' צג.

רַב מְסִיִּם קָבַע לְפִי הַשְּׂמוֹת שֶׁלְּנוּ שְׂאֲנֵי וְהַשְּׂדוּךְ שְׁלֵי לֹא מִתְאַיְמִים. הָאֵם לְבַטֵּל אֶת הַשְּׂדוּךְ?

שְׂאֵלָה:

מֵאת יְהוּדִית: שְׁלוֹם לְרַב הַיָּקָר, חַג מִצּוֹת שְׂמֵחָ, רְפוּאָה שְׁלֵמָה וְתוֹדָה רַבָּה עַל הַכֹּל!
שֶׁלַחְתִּי לְצְדִיק מְסִיִּם אֶת הַשֵּׁם שְׁלֵי וְשֶׁל הַשְּׂדוּךְ שְׁלֵי, וְהוּא עֲנָה שֶׁאֵנְחָנוּ לֹא מִתְאַיְמִים. קִשָּׂה לִי מֵאֵד לְהַתְּבַטֵּל לְתִשׁוּבָה זוֹ, הָאֵם זֶה אוֹמֵר שְׂאֵין לִי אֲמוֹנַת חֲכָמִים? וְמָה בְּפֶעַל עָלֵי לַעֲשׂוֹת בְּכֶזֶה מְצַב?

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום שני לסדר אחרי, ז' ניסן ה'תשע"ד.

שלום רב אל יהודית תחיה

לנכון קבלתי את מכתבך.

אני לא יודע אל מי הלכת וכו', ומי אמר לך שזה לא מתאים וכו', בדרך כלל אם בחור או בחורה נפגשים ויש ביניהם מציאת חן ומשיכה, ושניהם מסכימים, אזי צריכים תכף ומיד לגמור את השדוך בכי טוב, כמובן שצריכים לבדק טוב טוב את המדות של שניהם, שלא יהיו כעסנים, עצבנים, קמצנים וכו' וכו', וגומרים את השדוך בכי טוב.

היום יש הרבה שעובדים על הזולת בקריאות שמות וכו', שהכל דמיון אחד גדול מאד, ורבנו ז"ל הזהירנו מאד מאד (לקוטי מוהר"ן חלק א' סימן כ"ה) שאדם צריך לצאת מהדמיון ולבוא אל השכל וכו'.

ולכן אם יש ביניכם משיכה ומציאת חן, ובדקתם את העבר וכו', אזי תגמרו את זה בכי טוב ונשמע ונתבשר בשורות משמחות. המאחל לך חג פשוט ושמח...

ד' צד.

האם צריכים להתעסק בנושא המשיח ולחפש רמזים מי הוא?

שאלה:

מאת דן: שלום לכבוד הצדיק. השם יתן לכם בריאות איתנה וכחות נפש חזקים להמשיך ולהנהיג אותנו. אנו נמצאים בחדש ניסן שהוא חדש הגאולה, והרבה רבנים

מְדַבְּרִים עַל הַגְּאֵלָה וְעַל הַמְּשִׁיחַ וּמְבִיאִים רְמִזִּים וְסִמּוּכִין
 מִהַמְּקוּרוֹת שֶׁהַמְּשִׁיחַ כָּבֵר בְּפִתּוֹ. בְּרִצּוֹנִי לְשָׂאֵל:
 א. מָה הַהֶבְדֵּל בֵּין מְשִׁיחַ בֶּן יוֹסֵף לְבֵין מְשִׁיחַ בֶּן דָּוִד?
 ב. מָה הַעֲנִין שֶׁמְשִׁיחַ בֶּן יוֹסֵף צָרִיךְ לְהִהָרֵג כְּדֵי שֶׁמְשִׁיחַ בֶּן
 דָּוִד יָבוֹא?
 ג. הָאֵם בְּכָלֵל כְּדָאֵי לְהִתְעַסֵּק בְּנוֹשֵׂא זֶה שֶׁל הַמְּשִׁיחַ וּלְחַפֵּשׂ
 רְמִזִּים מִי הוּא הַמְּשִׁיחַ וּמְתִי הוּא יָבוֹא, אוֹ שֵׁשׁ לְצִפּוֹת בְּאִפְן
 כְּלָלִי לְבִיאַת הַמְּשִׁיחַ מִבְּלִי לְהַכְנִס לְפָרְטִי לְפָרְטִים?

תשובה:

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ, יוֹם שְׁנֵי לְסֹדֵר אַחֲרֵי, ז' נִיסָן ה'תשע"ד.

שְׁלוֹם וּבִרְכָה אֶל דָּן נְרוֹ יְאִיר

לְנִכּוֹן קַבְלַתִּי אֶת מַכְתְּבְּךָ.

אֲנַחְנוּ יוֹדְעִים שְׁמוֹהֶרֶן"ת ז"ל הִקְפִּיד מְאֹד מְאֹד לֹא לְהַכְנִס
 בְּפִרְטוּת בְּעֲנִינִים אֵלּוֹ שֶׁרַק מִבְּלִבְלִים וּמְשַׁגְּעִים אֶת הַדַּעַת שֶׁל
 הָאָדָם, וְהִרְבֵּה אֲנָשִׁים נִפְלוּ וְנִתְקַרְרוּ מֵהָאֲמוּנָה עַל יְדֵי זֶה, וּכְבָר אָמְרוּ
 חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים (סְנֵהֲרִין צ"ז): אָמַר רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר נַחֲמָנִי אָמַר רַבִּי
 יוֹנָתָן תַּפַּח עֲצָמָן שֶׁל מַחֲשָׁבִי קִיצִין שֶׁהֵיוּ אוֹמְרִים כִּיּוֹן שֶׁהִגִּיעַ אֶת
 הַקֶּץ וְלֹא בָּא שׁוֹב אֵינּוּ בָּא אֶלָּא חֲפָה לוֹ, שְׁנֵאָמַר (חֲבִקוּק ב' ג') "אִם
 יִתְמַהֲמָה חֲפָה לוֹ"; וְכֵן מוּבָא (לְקוּטֵי הַלְכוֹת רֵאשִׁית הַגּוֹ הַלְכָה ג' אוֹת ט"ז)
 שֶׁכֵּל עֲנִין שֶׁל מְשִׁיחַ שִׁיגְלָה אֶת אֲמַתּוֹ מְצִיאֹתוֹ יִתְבָּרֵךְ בְּגִלּוּי רַב
 מְאֹד, עַד שֶׁנִּזְכָּה לְהִתְעַלּוֹת אֶל לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן, זֶה סוּד בְּחִינַת שְׁתִּיקָה,
 כִּי הַקֶּץ סָתוּם וְחֲתוּם וְכוּ', עֵינַי שָׁם.

וְלִכֵּן אֲסוּר לְדַחֵק אֶת הַקֶּץ, אֶלָּא לְחַכּוֹת וּלְקוּוֹת וּלְצִפּוֹת בְּכָל יוֹם
 וּבְכָל שָׁעָה וּבְכָל רְגַע שְׁבָא יָבוֹא מְשִׁיחַ צְדָקְנוּ וַיִּגְאֵלְנוּ גְּאֵלַת עוֹלָם,
 וְכֵן מוּבָא (לְקוּטֵי הַלְכוֹת נְדָרִים הַלְכָה א' אוֹת כ"א) שֶׁמְשִׁיחַ יִבְנֶה בֵּית מִקְדָּשֵׁנוּ
 בְּנִין עוֹלָם, וְאָז יִתְגַּלֶּה אֶלְקוּתוֹ לְעֵינַי כָּל, וּכְבוֹדוֹ יִתְבָּרֵךְ יִהְיֶה מְלֹא
 כֹּל הָאָרֶץ כְּלוּ, וְכָל אֶחָד יִכִּיר אֶת אֲמַתּוֹ מְצִיאֹתוֹ יִתְבָּרֵךְ בְּגִלּוּי רַב

וּנְפֵלָא מְאֹד מְאֹד, וְכֵן מוֹבָא (לקוטי הלכות השקמת הבקר הלכה א') שְׁמֵשִׁיחַ יִמָּצֵא אֶת כָּל הַנִּקְדוּת טוֹבוֹת שְׁבֻכָל בַּר יִשְׂרָאֵל, וְעַל יְדֵי זֶה כָּל־ם יִחְזְרוּ בַתְּשׁוּבָה שְׁלֵמָה, אָבָל צְרִיכִים מְאֹד מְאֹד לְשָׁמֵר לֹא לְדַחֵק אֶת הַשְּׁעָה, כִּי מְשִׁיחַ יְבוֹא בְּהֶסֶח הַדַּעַת לְגַמְרִי, יַעֲזֹר הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׁנִזְכָּה כָּבֵר לְגֵאֲלָה הַשְּׁלֵמָה.

הַמֵּאֲחֵל לָךְ חַג כְּפֶשֶׁר וְשִׂמְחָה...

ד' צה.

לְפָנַי כָּל שַׁבַּת וְחַג אוֹ מֵאֲרַע רוּחָנִי אֲשֵׁתִי נִכְנָסֶת לְלַחֵץ, וְכִשְׁמֹגִיעַ הַמוֹעֵד הַיָּא לֹא מִתְּפַקְדָּת

שְׁאֵלָה:

מֵאֵת יְאִיר: שְׁלוֹם לְרַב הַצַּדִּיק וְהָאֱהוּב, תְּבָרַךְ בְּכָל אוֹרוֹת הַחַג הַקְדוּשׁ לְגֵאֲלַת עוֹלָם.
לְפָנַי כָּל שַׁבַּת, חַג וּמֵאֲרַע רוּחָנִי אֲשֵׁתִי נִכְנָסֶת לְלַחֵץ, וְכִשְׁמֹגִיעַ הַמוֹעֵד הַיָּא לֹא מִתְּפַקְדָּת, שׁוֹכְכֶת בְּמִטָּה וּמִתְחִילָה אֶתִּי שִׁיחָה אֲרָכָה עַל כְּמָה שְׁאֲנִי לֹא בְּסֹדֵר כְּלָפִיָּה, כִּךְ שְׁקִדוּשׁ שֶׁל שַׁבַּת, תְּפִלַּת שַׁבַּת, בְּדִיקַת חֲמִץ אוֹ קְרִיאַת מְגִלָּה יְכוּלִים לְהִתְעַכֵּב שְׁעוֹת. מַה לַעֲשׂוֹת?

תְּשׁוּבָה:

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם שְׁנֵי לְסֹדֵר אַחֲרֵי, ז' נִסָּן ה'תשע"ד.

שְׁלוֹם וּבִרְכָה אֶל יְאִיר גֵּרֵי יְאִיר

לְנִכּוֹן קְבִלְתִּי אֶת מִכְתָּבְךָ.

לְדַעַתִּי עַל כָּל הַצַּעַר וְהַעֲגָמַת נַפְשׁ הַצְּרוּת וְהַבְּלוּלִים שֵׁשׁ בְּבֵיתְכֶם אֶתְּהָ חֲזִיב, כִּי אִם הֵייתָ תְּמִיד שְׂמֵחַ וּמְשֻׁמָּח אֶת אֲשֶׁתְּךָ, אֲזִי לֹא הָיָה שׁוֹם בְּעֵינָה בְּבֵית, וְזָכַר גַּם תְּזָכַר מַה שְׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְדוּשִׁים

(ראש השנה ו') אשה בעלה משמחה; מעת שהתחנתה הרגלת לעשות בקרת על אשתה, ותמיד אתה משפיל אותה וכו' על לא דבר, רק על רע לבבך וכו', כי יש גברים שהטבע שלהם רק לרדת על נשותיהם ולבטל את כל מה שאומרות וכו', תמיד משפילים אותן על לא דבר, רק מחמת הטבע רע שנטבע בהם להיות מושל בבית, וזה רשעות ואכזריות מצד הבעל, ואחר כך כשהאשה נופלת בדכאון ובעצבות וכו', אזי זורקים את האשמה עליהם כאלו היא לא בסדר וכו', אבל הם לא תופסים את הרשעות ואכזריות שיש בהם, שתמיד צריכים לבטל ולהשפיל את נשותיהם, כי זה בא מרע הלב שיש בגברים כאלו וכו'.

ולכן האשמה עליה, כי בעל צריך תמיד לחזק ולעודד ולשמח את האשה, כמו שאמר רבנו ז"ל (שיחות הר"ן סימן רס"ד) שצריכים לכבד וליקר את אשתו. כי אמר הלא הנשים הם סובלים צער ויסורים גדולים מאד מאד מילדיהם, צער העבור והלדה והגדול, כאשר ידוע לכל עצם מכאובם וצערם ויסוריהם בכמה אפנים הקשים וכבדים מאד מאד וכו' וכו', על כן ראוי לרחם עליהם וליקרם, ולכבדם. וכן אמרו חכמינו הקדושים (בבא מציעא נ"ט.) 'אוקירו לנשייכו כי היכי דתתעתרו', [תכבדו ותיקרו את נשותיכם כדי שתהיו עשירים], וכן אמרו (במות ס"ג.) 'דיינו שמגדלות את בנינו ומצלת אותנו מן החטא', ולכן צריכים לכבד וליקר אותם מאד מאד, כי הבעל מרחם לעזר לאשתו, ורבנו ז"ל הקפיד על דברים אלו מאד מאד, על אלו שמשפילים את נשותיהם, ומי שהיה לו ססוד עם אשתו, רבנו ז"ל לא רצה לקבל אותו לגמרי, ולא רצה אפלו לראות אותו, וכו' וכו'.

ולכן ראה מהיום והלאה לא להכנס בוכוחים עם אשתה, אלא אדרבה תשמח ותחזק אותה, כי היא עוברת צרות ויסורים ומרירות ומכאובים וכו', ובמקום שתחזק ותעודד אותה, אתה עוד משפילה ומחפש את המומים והחסרונות שבה וכו', ואחר כך אתה טוען הפוך על הפוך שהיא מתוכחת אתה, ומראה לך שאתה לא בסדר וכו'.

הגיע הזמן שיהיה לך ישוב הדעת, ותפסיק להתוכח עם אשתך, ומכל שכן לא להשפיל אותה, כי לא יאבה הקדוש ברוך הוא לסלח לך על דבר זה.

המאחל לך חג פשר ושמח...

ד' צו.

אמי מתנגדת לך שאצא בלילה להתבודדות בשדה. איך אוכל לשנות את דעתה?

שאלה:

מאת שמואל: שלום לכבוד מוהרא"ש שליט"א. אני בחור ישיבה, ואני נוסע עם חברים להתבודד בשדה בחצות הלילה. אמי אינה מסכימה שאצא בלילה להתבודד - גם בגלל הסכנות שיש בלילה בשדה וגם משום שזה עלול לפגע לי בלמוד למחרת. סכמתי עם אמי שנשאל את כבודו, ומה שתאמר לנו לעשות - נקבל ונעשה. מה דעת הרב בענין?

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום שני לסדר אחרי, ז' ניסן ה'תשע"ד.

שלום וברכה אל שמואל נרו יאיר

לנכון קבלתי את מכתבך.

לדעתי אמך צודקת, ואתה צריך לקיים את רצונה משני טעמים, קדם כל זה מצות כבוד אם, ושנית אם זה מפריע לך בלמודים כל היום אזי יצא שכרו בהפסדו.

אתה צריך לדעת שהקדוש ברוך הוא נמצא ואין בלעדיו נמצא והכל לכל אלקות גמור הוא, יכולים למצא את הקדוש ברוך הוא

בְּכֹל מְקוֹם בְּעוֹלָם, וְלָכֵן יְכוּלִים לְשַׁבֵּת בְּחֵדֵר לְבָד אוֹ בְּעֵלִית גַּג, אוֹ בְּמִרְתֵּף וְכוּ', שְׁשֵׁם אֵין שׁוּם בְּרִיָּה, וְשֵׁם אֶתָּה יְכוּל לְשַׁבֵּת וְלִהְתְּבוּדֵד אֶל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֲשֶׁר אֵין לְמַעְלָה מִזֶּה, כִּי בְּזֶה שְׂאָדָם מְרַגֵּיל אֶת עֲצָמוֹ לְדַבֵּר אֶל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הוּא נִדְבָק בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְזוֹ הַמַּתְנָה שֶׁקְּבִלְנוּ מֵרַבְּנוּ ז"ל שִׁיְכוּלִים לְדַבֵּר עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ כְּאֲשֶׁר יִדְבַר אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ, וְדַבֵּר זֶה מְזַכֵּךְ וּמְטַהֵר אֶת מַח הָאָדָם, וּמְזַכֵּה אוֹתוֹ לִישׁוּב הַדַּעַת אֲמִתִּי, כִּי בְּפִרוּשׁ גְּלַה לָנוּ רַבְּנוּ ז"ל וְאָמַר (שִׁיחֹת הַר"ן סִימָן רכ"ח) אֲשֶׁר בּוֹדָאֵי נִמְצְאִים כְּשֵׁרִים אִף עַל פִּי שְׂאִין לָהֶם הַתְּבוּדוֹת. אָבֵל אֲנִי קוֹרָא אוֹתָם "פְּלִיטִיס" מְבַהֲלִים וּמְבַלְבְּלִים, וּפְתָאוּם כְּשִׁיבּוֹא מְשִׁיחַ וַיִּקְרָא אוֹתָם יִהְיוּ מְעַרְפָּבִים וּמְבַלְבְּלִים. אָבֵל אֲנַחְנוּ נִהְיָה דוּמִים כְּמוֹ הָאָדָם אַחַר הַשְּׁנָה שֶׁדַּעְתּוֹ נּוֹחָה וּמִישְׁבֵּת הֵיטֵב, כֵּן תִּהְיֶה דַּעְתָּנוּ נּוֹחָה וּמִישְׁבֵּת עָלֵינוּ בְּלִי מְהוּמָה וּבִלְבוּל וְכוּ'; וְלָכֵן מֵהַיּוֹם אֶתָּה יְכוּל לְהַתְּבוּדֵד בְּאַיְזָה חֵדֵר אוֹ בְּאַיְזָה מִרְתֵּף אוֹ בְּאַיְזָה גַּג, כִּי מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, וּבּוֹדָאֵי לְצֵאת לְשָׂדֶה זֶה דְּבַר גְּדוֹל מְאֹד מְאֹד, אָבֵל אִם יֵשׁ לָךְ הַתְּנַגְּדוֹת מֵאַמָּה, הֵן מֵהַפְּחָד שֶׁמִּפְחָדָת שֶׁתִּלְךָ בְּשָׂדֶה אוֹ בַּיַּעַר, וְהֵן מִפְּנֵי שְׂזֵה יִפְרִיעַ לְלַמּוּדִים שְׁלָךְ, אֲזִי תַחֲפֹשׁ לְעַצְמְךָ אִיזָה בֵּית כְּנֶסֶת צְנוּעַ, וְשֵׁם תְּתַבּוּדֵד עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ.

מִי יִתֵּן שֶׁתִּרְגִּיל אֶת עֲצָמְךָ לְגֵרֵס מְשֻׁנְיּוֹת, וְאִם תִּזְכֶּה לְסִיסִים בְּכָל יוֹם ח"י פְּרָקִים מְשֻׁנְיּוֹת בְּגֵרְסָא מַה טוֹב וּמַה נְּעִים, כִּי כֵּךְ מוּבָא (שִׁיחֹת הַר"ן סִימָן קפ"ה) לְכַמָּה מְאַנְשֵׁי שְׁלוּמְנוּ נִתֵּן רַבְּנוּ ז"ל תִּקּוּן לּוֹמַר ח"י פְּרָקִי מְשֻׁנְיּוֹת, וּבִינְיָהֶם הָיָה מוֹהַרְנַ"ת ז"ל שֶׁגַּם לוֹ נִתֵּן רַבְּנוּ ז"ל אֶת הַתִּקּוּן הַזֶּה, וְלָכֵן אֲשֶׁרִי מִי שְׁזוּכָה לְגֵרֵס בְּכָל יוֹם ח"י פְּרָקִי מְשֻׁנְיּוֹת, אֲשֶׁר אֵין לְמַעְלָה מִזֶּה, כְּמֵאֲמָרָם ז"ל (סְנֵהֲרִין מ.ב.) בְּמִי אֶתָּה מוּצָא מְלַחֲמָתָה שֶׁל תּוֹרָה? בְּמִי שֵׁישׁ בִּידוֹ חֲבִילוֹת שֶׁל מְשֻׁנָּה. וּמוּבָא (מִדְּרַשׁ תְּלַפְיוֹת) שְׂאֲשֶׁר בֶּן יַעֲקֹב יוֹשֵׁב עַל פִּתְחוֹ שֶׁל גֵּיהֶנּוּם, וּמִי שֶׁהֲרַבָּה לְלַמֵּד מְשֻׁנְיּוֹת אֵינוֹ מְנִיחוֹ לְהַכְּנִס שֵׁם, וְלָכֵן אֲשֶׁרִי מִי שֶׁיִּגְרֵס בְּכָל יוֹם כְּמָה וְכַמָּה פְּרָקִי מְשֻׁנְיּוֹת, שֶׁהִיא הַצְּלָחָה נְּצָחִית, כִּי מְשֻׁנָּה אוֹתִיתוֹת נְּשֻׁמָּה, מְשֻׁנָּה עוֹלָה כְּמִסְפֵּר פְּרִנְסָה, שְׁכָל הַמַּתְמִיד בְּמְשֻׁנְיּוֹת, נִמְשָׁךְ עָלָיו פְּרִנְסָה בְּשִׁפְעַ.

הקדוש ברוך הוא השומע תפלות ישראל ישמע בתפילתי שאני מבקש ומתפלל בעדך שיהיה לך הצלחה מרבה ובכל אשר תפנה תשכיל ותצלית.

המאחל לך חג פשוט ושמח...

ד' צ.

אני רוצה להתחתן רק עם חסיד ברסלב. איפה אוכל להכיר חסיד ברסלב אמתי?

שאלה:

מאת אורטל: שלום לצדיק.

הקדוש ברוך הוא זכני להתקרב לחסידות ברסלב, ומאז שהתקרבותי אני רוצה להתחתן רק עם חסיד ברסלב. הבעיה היא שאינני יודעת כיצד והיכן אוכל להכיר חסיד אמתי. האם כדאי ללכת לשדכנית? אשמח אם הצדיק יוכל לעזור לי, תודה מראש.

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום שני לסדר אחרי, ז' ניסן ה'תשע"ד.

שלום רב אל אורטל תחיה

לנכון קבלתי את מכתבך.

תהלה לאל בין חסידי ברסלב יש בחורים טובים, בעלי יראת שמים, ובעלי מדות טובות, ואת יכולה למצא ביניהם חתן טוב ששייך לשרש נשמתך, את רק צריכה להתודע מכמה ראשי ישיבות שיש בברסלב, והם יורו לך את הדרך הנכונה למצא בחור כלכבך.

העקר במציאת הזיווג הוא רק תפלה, ולכן ראוי להתפלל את התפלה הזאת בכל יום.

רבונו של עולם חוס ורחמל עלי וזכני למצא את בן זוגי, ואתה בעצמך יודע שאני מוכנה כבר להתחתן כדי להנצל מעברות חמורות, אך מפני מעשי המגנים והרעים שעשיתי עד עכשו, נתקע מציאת זוגי, ואני נמצאת בצער גדול מאד, כי אתה גלית על ידי חכמינו הקדושים כל השרוי בלא אשה שרוי בלא שמחה, ובלא תורה, ובלא חומה, ובלא שמירה, ולכן הנני מתחרטת על כל עוונותי שעשיתי עד עכשו, ואני מקבלת על עצמי לחזור בתשובה שלמה, וגלית לנו על ידי התנא האלקי רבי שמעון בן יוחאי (תקוני זהר תקון י"ד) עם כל דא דחזר בתשובה, חזר ויהיבנא ליה בת זוגיה, והנני שבה בתשובה שלמה, ולכן תזמין לי את בן זוגי, ואזכה להקים בית נאמן בישראל, ולעשות רצונך ולגרם לך נחת רוח גדול מאד, ואזכה לחיים טובים ונעימים, מעתה ועד עולם אמן סלה.

הקדוש ברוך הוא השומע תפלות ישראל ישמע בתפלתי שאני מבקש ומתפלל בעדך שיהיה לך הצלחה מרבה ובכל אשר תפני תשכילי ותצליחי.

המאחל לך חג פשוט ושמח...

ד' צח.

מאז שבנו נהרג בתאונה, שני הילדים האחרים שלנו נתקו אתנו את הקשר ומאשימים אותנו בהכל

שאלה:

מאת רינת: היו לנו שלשה ילדים - אחד נהרג בתאונה ונשארו לנו בן ובת, שניהם רוקים. מאז מות אחיהם שניהם

לא רוצים שום קשר אתנו והם מאשימים אותנו בכל מה שקרה. בעלי ואני נשארנו לבד ולא יודעים מה לעשות. נשמח לעצתו של הרב.

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום שני לסדר אחרי, ז' ניסן ה'תשע"ד.

שלום רב אל רינת תחיה

לנכון קבלתי את מכתבך.

באמת אני לא יודע בדיוק מה היה הספור עם הילדים וכו', אבל זה לא מצדיק לילדים להתנהג ככה נגד הורים, כי חכמינו הקדושים אמרו (תנא דבי אליהו רבה פרשה כ"ו) כל העולם כולו של הקדוש ברוך הוא, ואין הקדוש ברוך הוא מבקש מהאדם רק שייכבד אב ואם; ואמרו (פסיקתא רבתי) חמורה שבחמורות כבד את אביך ואת אמך; ואמרו (קידושין ב:) שלשה שתפין הן באדם, הקדוש ברוך הוא, ואביו ואמו, בזמן שאדם מכבד את אביו ואת אמו, אמר הקדוש ברוך הוא מעלה אני עליהם כאלו דרתי ביניהם וכבדוני; וראים מזה אם מכבדים אבא ואמא בזה מכבדים את הקדוש ברוך הוא.

עם כל זאת אני מכרח להגיד לך ולבעלך שתראו להתחזק ביתר שאת ויתר עז, ולא להשבר משום דבר, כי לצערנו הרב לא כל אחד זוכה לילדים שמפירים בטובת ההורים שלהם, ולא זוכרים את הטוב שקבלו מהם, ושכחו כבר מה ההורים סבלו בגדוליהם וכו' וכו', ולכן הם כפויי טובה, וצער ומר להגיד לכם שכמעט רב הילדים כשמתבגרים שוכחים מההורים שלהם, ואין להם פנאי להתקשר אפלו פעם אחת ביום, ויכולים לעבר שבועות וגם חדשים שלא יתקשרו להורים ולשאל איך הם מרגישים? ומה שלומם? עד שלא תופסים את הרשעות ואכזריות שהם עושים וכו', ושוכחים שמה שעושים להורים מקבלים חזרה וכו'.

ולכן ראוי את ובעלך להתחזק ביתר שאת ויתר עז, ולא להשבר,

ואף שזה כואב מאד מאד, לא די ששפלתם אחד וכו', עוד זאת שגם שני הילדים לא רוצים לדעת מכם, שזה כאב גדול מאד מאד. מה אמר לכם לצערנו הרב בעתים הללו יש הרבה כאלו, כי לא חנכו אותם על מצות כבוד אב ואם, וחבל מאד מאד על ילדים שלא טורחים לבקר את ההורים, או על כל פנים לצלצל אליהם לכל הפחות פעם אחת ביום ולשאל בשלומם, אשר אין עוד מצוה יותר גדולה מזו, כי כבוד אב ואם זו המצוה הכי חמורה, ואשרי מי שמכבד את ההורים שלו שאז יזכה שגם ילדיו יכבדו אותו.

הקדוש ברוך הוא השומע תפלות ישראל ישמע בתפילתי שאני מבקש ומתפלל בעדך שיהיה לך ולבעלך כבר נחת ונשמע ונתבשר בשורות משמחות.

המאחל לך חג פשר ושמח...

ד' צט.

אמי גרה בשכונה חרדית, אף מסרבת לכסות את ראשה. איך אני יכול לשכנע אותה?

שאלה:

מאת שמעון: אמא שלי גרה בשכונה חרדית, אף איננה מכסה את ראשה. אחד הרבנים שהתעצתי אתו אמר לי שעלי לבקש ממנה שתכסה את הראש, אבל עדין לא אזרתי אמיץ לדבר אתה על זה, ובינתיים אני מתפלל עליה. מה עוד אפשר לעשות?

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום שני לסדר אחרי, ז' ניסן ה'תשע"ד.

שלום וברכה אל שמעון נרו יאיר

לנכון קבלתי את מכתבך.

זה לא כל כך פשוט, כי בפרוש מובא בשלחן ערוך (יורה דעה סימן ר"מ סעיף י"א) ראה אביו שעבר על דברי תורה לא יאמר לו עברת על דברי תורה אלא יאמר לו אבא כתוב בתורה כך וכך כאלו הוא שואל ממנו ולא כמזהירו והוא יבין בעצמו ולא יתבייש ואם היה אומר שמועה בטעות לא יאמר לו לא תתני הכי וכו' עין שם.

ולכן אתה מכרח לדבר אתה בחכמה ובדרך ארץ גדולה, להסביר את החשיבות של אשה נשואה שצריכה ללכת עם כסוי ראש וכו', ואם היא לא מציינת וכו', אז אתה לא יכול לעשות שום דבר, כי כבוד אב ואם זה מהחמורות שבחמורות, וצריכים להקפיד על זה מאד מאד, אזי תקנים כמו שכתוב בשלחן ערוך, שזה האורים ותמים שלנו, ולא כמו שמסיתים לך אנשים וכו'.

הקדוש ברוך הוא יעזר שתבשר לי בשורות משמחות.

המאחל לך חג כשר ושמח...

ד' ק.

מה אפשר לעשות עם התקפי החרדה שלא מרפים ממני?

שאלה:

מאת הלה: שלום רב.

קוראים לי הלה, אני עורכת דין במקצועי ויש לי זוגיות, אבל אני לא מרגישה טוב נפשית. לאחרונה נתקפתי בהתקפי

חֲרָדָה שְׁלֵא מְרַפִּים מִמֶּנּוּ. אֲנִי מְטַפֶּלֶת בְּתַרּוּפוֹת וְאֲנִי מְרַגִּישָׁה
רַע עִם עֲצָמִי. זְקוּקָה לְעֻזְרָתְךָ.

תשובה:

בְּעֻזַּת הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ, יוֹם שְׁנֵי לְסֵדֶר אַחֲרֵי, ז' נִיסָן ה'תשע"ד.

שְׁלוֹם רַב אֶל הַלָּה תַחֲיָה

לְנִכּוֹן קַבְלָתִי אֶת מַכְתְּבְּךָ.

אֶת צְרִיכָה לְהִתְחַזֵּק בְּבִטְחוֹן עֲצָמִי, סוּף כָּל סוּף הַמְקַצוּעַ שְׁלָךְ
הוּא עֲרִיכַת דִּין, וְעוֹרֵךְ דִּין טוֹב מְכַרַח שִׁיחִיָּה לוֹ בְּטַחֲוֹן עֲצָמִי, כִּי
אַחֲרַת לֹא מְצַלִּיחַ בְּמַקְצוּעוֹ וְכוּ', כַּנֶּרְאָה שְׁבְאַיִזָּה מְקוֹם בְּלִבְךָ יֵשׁ לָךְ
פֶּחֶד לְהִתְחַתֵּן וְכוּ', וּמִזָּה בָּאִים לָךְ כָּל הַחֲרָדוֹת וְכוּ', כִּי קָשָׁה לָךְ לְקַבֵּל
אַחֲרֵיכֶּנּוּ, וְלָכֵן רָאִי לְהִתְחַזֵּק בִּיְתֵר שְׂאֵת וְיֵתֵר עֵז, וְלֹא לְפַחַד מִשׁוּם
דְּבָר, כִּי גָדוֹל אֲדוֹנֵינוּ וְרַב לְהוֹשִׁיעַ, וְאִם מִתְחַזְּקִים בְּאַמוּנָה פְּשוּטָה
בּוֹ יִתְבָּרֵךְ, זֶה מְכַנִּיס בְּאֶדָם בְּטַחֲוֹן עֲצָמִי עַד שֶׁלֹּא מְפַחַד מִשׁוּם דְּבָר,
וְעַל כֵּן רָאִי לִישֵׁב אֶת עֲצָמְךָ, כִּי חָבֵל מְאֹד שֶׁתֵּאבְדִי אֶת הַבֶּן זוּג שְׁלָךְ,
רָאִי לְחַזֵּר בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה, כִּי אֲסוּר לְגוֹר כְּכָה בְּלִי נִשְׁוֹאֵין, שְׂזָה עוֹוֹן
חֲמוּר. יַעֲזֹר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שֶׁתִּזְכִּי לְקַחַת אֶת עֲצָמְךָ בְּיָדֶיךָ, וְלִכְנֹת
לְעֲצָמְךָ אֶת הַבְּטַחֲוֹן עֲצָמִי, וְאֵז טוֹב לָךְ כָּל הַיָּמִים.

הַמְּאַחַל לָךְ חַג כֶּשֶׁר וְשִׂמְחָה...

ד' קא.

**הַכְּרַתִּי בַחֲוָרָה מְצִינָת אַךְ מְפָרִיעַ לִי שֶׁהִיא לֹא כָּל כֶּף
חֲכָמָה. הָאֵם לְהַמְשִׁיךְ בְּשִׂדוּן?**

שאלה:

מאת יחזקאל: שְׁלוֹם לְכַבּוֹד קְדֻשַׁת מוֹהֲרָא"ש, יְתוּדָה רַבָּה
עַל כָּל הַהִקְשָׁבָה וְהַזְמִין.

אני בן עשרים ושלש, ויוצא כבר חדש וחצי עם בחורה שהכרתי דרך שדכנית. אמןם היא בחורה מבית חלוני, אף היא חוזרת בתשובה, יש לה מדות טובות ויראת שמים, היא שמרה על עצמה והיא נראית טוב. הבטיחה היא לה לא כל כך חכמה, וצריך להסביר לה דברים, ואני מפחד שאם נתחתן היא לא תבין אותי ולא יהיה לי עם מי להתייעץ, לחשב ולשתף, וזה דבר שמאד חשוב לי - שנהיה באותה רמה שכלית ושהיא תבין אותי עד לסוף דעתי.

חשוב לי לצין שלפני כחדש הייתי אצלכם, ואמרתי לי: "אתה תזכה לשידוך טוב, רק תהיה בשמחה". מה הצדיק מיעץ?

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום שני לסדר אחרי, ז' ניסן ה'תשע"ד.

שלום וברכה אל יחזקאל נרו יאיר

לנכון קבלתי את מכתבך.

היה טוב מאד שגם אמא שלך תראה את הבחורה, כי מה שאמא רואה הבן או הבת לא רואים, ודבר זה יבורר כפי הבחנת גוף שלישי שצריך לראות אותה ולדבר עמה וכו'.

באמת עליך לדעת כי בחורה תמימה ואפלו אינה משכלת וכו', זה טוב מאד, כי מי שמחפש רק בחורה משכלת וחכמה ביותר וכו', אז יסבל ממנה הרבה, כי היא תמיד תחזיק את עצמה יותר ממנו, ואז תמיד יהיה ביניהם וכו'.

מה שאתה מחפש שתהיה באותה רמה שכלית כמוך, ושהיא תבין אותך עד סוף דעתך וכו', דבר כזה אין, ואדרבה אם יהיה אז תמיד יהיה ביניכם וכו', וזה דבר פשוט. ולכן אל תהיה בררן, תראה להתחתן לשם שמים, כדי להנצל מעוונות חמורים, ורבנו ז"ל הקפיד מאד מאד שאמר שבחור מכרח להתחתן מה שיותר מהה, ולא לחכות.

הקדוש ברוך הוא יעזר שתבשר לי בשורות משמחות.

המאחל לך חג כשר ושמח...

ד' קב.

התחתנתי לפני שלשה חדשים ואני מרגיש תקוע כי שום דבר לא מצליח לי. איך אני יכול להתחזק?

שאלה:

מאת בר נתן: לרב שלום.

התחתנתי לפני שלשה חדשים ואני מרגיש תקוע - אני לא מצליח למצא כולל ועבודה והאשה לוחצת עלי בפרט שהיא כבר בהריון. חוץ מזה יש עוד הרבה תקלות - עשיתי תאונה עם רכב ללא בטוח, וכמה דברים הלכו לי לאבוד. אנא, הרב, חזק אותי ותן לי עצה.

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום שני לסדר אחרי, ז' ניסן ה'תשע"ד.

שלום וברכה אל בר נתן נרו יאיר

לנכון קבלתי את מכתבך.

חכמינו הקדושים אמרו (אבות פ"ק ב') יפה תלמוד תורה עם דרך ארץ, שיגיעת שניהם משכחת עון. וכל תורה שאין עמה מלאכה, סופה בטלה וגוררת עון; ולכן מה טוב ומה נעים שתמצא איזה דבר שרק יציעו לך, כדי שתוכל לפרנס את אשתך, כי הרגע שמתחתנים מתחייבים בכתבה "ואנא אפלח ואוקיר ואיזון ואפרנס יתיכי כהלכות גוברין יהודאין פלחין ומוקרין וזנין ומפרנסין לנשיהון בקושטא" ולכן תעשה כל מה שביכולתך לקחת איזו עבודה שרק יציעו לך, ואמרו חכמינו הקדושים (פסחים ק"ג.) פשוט נבילתא בשוקא, ושקיל

אגרא, ולא תימא פהנא אגרא, וגברא רבא אגרא, וסניא בי מלתא; תוריד את העור של הנבלה בתוך השוק, ותקבל על זה שךרף ואל תאמר אני כהן, או אני אדם גדול, וזה לא מתאים לי, הינו אדם צריך לקחת כל מה שרק מציעים לו עבור פרנסה.

עליך לדעת כי הבעל צריך תמיד לחזק ולעודד ולשמח את האשה, ובפרט בשנה הראשונה יש מצות עשה מיחדת של (דברים כ"ד ה') "כי יקח איש אשה חדשה לא יצא בצבא ולא יעבר עליו לכל דבר נקי יהיה לביתו שנה אחת ושמח את אשתו אשר לקח". ויען שאתה עכשו סף הכל שלשה חדשים אחר החתונה, אתה צריך לשמח מאד מאד את אשתך, לחזקה ולאמצה ולעודדה ולשמחה, וזה מצות עשה, העקר תשתדל שתהיה ביניכם הבנה הודית, ותכבדו ותיקרו אחד את השני, שזה יסוד גדול בשלום בית.

ולכן העצה היעוצה שתמצא לעצמך איזה עבודה, ותקבע עתים לתורה, ואז טוב לך כל הימים.

המאחל לך חג פשוט ושמח...

ד' קג.

עד כמה חשובה מצות הכנסת אורחים?

שאלה:

מאת נחמן: שלום לכבוד הרב הצדיק.

מה המעלה של מצות הכנסת אורחים? והאם יש דבר מסוים שצריכים להקפיד עליו ביותר כשמכניסים אורחים?

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום שני לסדר אחרי, ז' ניסן ה'תשע"ד.

שְׁלוֹם וּבְרָכָה אֶל נַחֲמָן נְרוּ יָאִיר

לְנִכּוֹן קַבְלָתִי אֶת מַכְתְּבְּךָ.

הנה חכמינו הקדושים אמרו (שבת קכ"ז) אמר רב יהודה אמר רב גדולה הכנסת אורחין מהקבלת פני שכניה; ולכן אתה צריך לדעת שהכנסת אורחים היא מצוה גדולה מאד, ואמר רבנו ז"ל (ספר המדות אות צדקה סימן כ"ג) הכנסת אורחים מגן על חטא עבודה זרה; ולכן צריכים מאד מאד להקפיד על מצוה זו, וידוע מה שמוהרנ"ת ז"ל ספר שב"ספר הנשרף' היה כתוב שם גדל מעלת הכנסת אורחים, ובפרט להציע את המטה לאורח, ובאמת מובא באחרונים שיותר חיוב לתת לאורח מקום לינה מהחיוב לתת לו לאכל, וכן צריך לתת לו לישן במיטב מטותיו פפי הראוי לאורח, ומה טוב ומה נעים כשיש לאדם חדר מיוחד לאורחים בשביל לינה.

ומובא ב"ספר היראה" (לרבנו יונה גירונדי זכרונו לברכה) וזה לשונו: ואם יבואו אורחים לביתו יכניסם לביתו בסדר פנים יפות, ומיד בבואם ישים לפניהם לחם לאכל, כי פעמים בא העני ולא אכל והוא בוש לשאל. ויתן להם לחמו ומימיו את אשר יאכל בפנים מאירות, ואף אם יהיה לבבו עצב ודאגה ישחנה מלבבו בפניהם, וינחמם בדבריו ויהי להם למשיב נפש, ואפלו אם יהיו לו אלה עבדים יטרח הוא בעצמו, ויעמד עליהם, מי לנו גדול כאברהם ששמש למלאכים והיו לו כמה עבדים ושפחות וכו', ואף על פי שנראו כערביים כדברי חכמינו הקדושים, ובכל מה שעשה על ידי עצמו שלם לו הקדוש ברוך הוא אחר כך לעם ישראל בכבודו ובעצמו ולא על ידי שליח וכו', ואל יספר לפניהם כך וכך ארע לי קצה תלאותיו, כי דברים אלו שוברים את רוחם, כמדמה להם כי בשבילם אמר כן, וכמעט אין לו שָׂכָר בעמלו, ויכבדם כאדונים לו, וכן מצינו באברהם (בראשית י"ח ג') שקראם אדונים, וגדול הכנסתם יותר מקבלת פני שכניה, ובשעת

האכל יראה את עצמו כמצטער שאינו יכול להיטיב להם יותר, וכן הוא אומר (ישעיה ג"ח) "ותפק לרעב נפשך" תצא נפשי שאין לי מה לתן לה.

ואם ילינו אצלו ישכיבם במיטב מטותיו, כי גדולה מנוחת העיף בהיותו שוכב בטוב, ויותר עושה לו נחת רוח המשכיבו היטב יותר מן המאכילו ומשקהו וגלגל הוא החוזר בעולם. ובצאתם ילום ויתן להם פת צידה לדרך, כי על פת לחם יפשע גבור, כי על אשר לא נתן יהונתן לרוד פת לחם בהפרדו מאתו נתגלגל הדבר ונהרגו כהני נב שמונים וחמשה נושאי אפוד בדה והענק תעניק להם מסת נדבת ידה, ואם בא מצוה זו לידך, תמהר בה ואל תתגרשל בה, כי זהירות מביא לידי זריזות נקיות פרישות טהרה קדשה יראת חטא חסידות וענוה, עיין שם.

וידוע אצל אנשי שלומנו איך שהיו נוהרים בזה מאד מאד, וכמעט שלא היה אחד מאנשי שלומנו שלא מסר את נפשו עבור הכנסת אורחים, ובפרט בהצעת המטה, שכתב שמעון ממוהרנ"ת ז"ל, גדל הענין הזה, ונכדו רבי מיכל זכרונו לברכה בן בנו רבי יצחק זכרונו לברכה היה נוהר בזה מאד מאד, וכשבא אליו אורח הלביש את עצמו מלבושי שבת, והכין לפניו סעודה שלמה בהרחבה גדולה, ואחר כך הציע לו את המטה, והיה לו ארון עם סדינים וכרים וכסתות שזה היה מיעד רק לאורחים, וכשהציע את המטה היה שוכב קדם על המטה לראות אם זה נח, ואף לעת זקנותו טרח מאד מאד, להכין את המטה לאורח, וכשילדיו רצו לעזר לו, לא הניחם. ואמר להם בזה הלשון "אני מציע את המטה בשבילי" כאומר שהמצוה הזו היא בשבילו, כי על הכנסת אורחים אמרו חכמינו הקדושים (קידושין ל"ט) שהוא מהדברים שאדם אוכל פירותיהן בעולם הזה והקרן קיימת לו לעולם הבא.

אשרי מי שנוהר בשלמות במצות הכנסת אורחים, ואמר רבנו

ז"ל (ספר המדות אות הכנסת אורחים סימן ג') הכנסת אורחים מזכה את האשה לבנים.

הקדוש ברוך הוא יעזור שתבשר לי תמיד בשורות משמחות.
המאחל לך חג כשר ושמח...

ד' קד.

**מה היתה דעתו של רבי משה פינשטיין לגבי חסידות
בכלל וחסידות ברסלב בפרט?**

שאלה:

מאת שמעון: לכבוד קדשת מוהרא"ש שליט"א.
האם כבודו שמע ממרן הרב הגאון רבי משה פינשטיין זכר
צדיק לברכה את דעתו בענין חסידות בכלל וחסידות ברסלב
בפרט? תודה רבה.

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום שלישי לסדר אחרי, ח' ניסן ה'תשע"ד.
שלום וברכה אל שמעון נרו יאיר
לנכון קבלתי את מכתבך.

אני זכיתי ללמד אצלו חמש שנים, ואין לתאר ואין לשער את גדלתו בתורה, ובכל מה שנדפס עליו, אני יכול לספר פי כמה וכמה על זה וכו' וכו', כי ראיתי יום ביום במשך חמש שנים, ולמדתי שם בהתמדה גדולה מאד, והוא מאד מאד אהב אותי, וידע שאני מקרב אל רבנו ז"ל, ואדרבה הפליג מאד מאד במעלת אנשי שלומנו שלומדים תורה בהתמדה רבה, וכידוע שהעקר אצלו היה למוד תורה הקדושה, וכששמע שאני מעורר את הנער ללמד בהתמדה על פי סדר דרך

הלמוד של רבנו ז"ל, הוא מאד מאד שמח ושבח אותי על זה מאד, ואמר לי הרבה פעמים בזה הלשון "דער עקר איז תורה" (העקר הוא תורה), ויען שבמשך החמש שנים שלמדתי אצלו התמדתי בהתמדה יוצאת מהכלל, אזי מאד מאד חבב אותי, וכשנעשיתי חתן ובאתי להודיע לו על זה, על המקום אמר לי בזה הלשון "אני מבקש אותך שיום לפני החתונה תזכיר לי כי אני רוצה להיות בחתנתך", וכך היה שהודעתי לו והוא בא אפלו בלי להזמין אותי.

הוא בכלל לא היה נגד חסידות, וכן לא נגד חסידות ברסלב, אצלו היה העקר למוד תורה הקדושה.

ידוע שרבנו ז"ל אמר שלקח את הטוב מהחסידים שאצלם העקר תפלה בהתלהבות וכו', ואת הטוב של הליטאים שאצלם העקר הוא למוד תורה בהתמדה רבה וכו', ופעם הפליג רבנו ז"ל ביותר במעלת הליטאים שהם עקשנים גדולים מאד, (כידוע שהליטאים יכולים לשבת במקום אחד שעות על גבי שעות עם סטנדר וגמרא ולא לזוז משמה, אלא ללמד בהתמדה רבה מאד), וזה היה נראה מאד מאד לרבנו ז"ל, כי אמר (לקוטי מוהר"ן חלק ב' סימן מ"ח) שצריך להיות עקשן גדול בעבודת השם יתברך, ואי אפשר להתחזק בעבודת השם יתברך, אלא כשהוא עקשן גדול מאד, ולא מניח את הרצונות שלו, כי בעבודת השם יתברך צריכים להיות עקשן גדול מאד.

המאחל לך חג פשוט ושמח...

ד' קה.

אני מתלבט אם לקנות מ'מצות ברסלב' או לקנות מצות בכשרות אחרת. מה עדיף?

שאלה:

מאת ראובן: לכבוד קדשת מוהרא"ש שליט"א הצדיק מיבנאל.

ברוך השם אני גר ביבנאל, ובשנים האחרונות אני קונה מצות לפסח מהחנות 'ברסלב סנטר' ביבנאל. השנה יש שני אנשים שמוכרים מצות - אחד מוכר מצות בהשגחת הרב מחפוד והשני מוכר מצות בהשגחת בית ההוראה. אילו מצות יותר ממלצות? תודה רבה, אקוה לתשובה.

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום שלישי לסדר אחרי, ח' ניסן ה'תשע"ד.

שלום וברכה אל ראובן נרו יאיר

לנכון קבלתי את מכתבך.

המצות שאפו אנשי שלומנו תחת השם "מצות ברסלב", יש להם את ההשגחה מבית ההוראה שלנו שהיה בפקוח אישי כל יום ויום, ולכן אין יותר מעלה מלקנות "מצות ברסלב", וגם אני הלכתי לראות איך שאופים שם, והכל היה על פי הלכה ובזריזות גדולה מאד.

ראה לקחת את עצמך בידיך ותתפלל בכל יום את השלש תפלות שחרית מנחה ערבית במנין דיקא, וכן תעשה כל מיני מאמצים שבעולם ללמד בכל יום מקרא משנה גמרא שזו העשירות הכי גדולה של האדם, כמאמרם ז"ל (שבת ק"כ). "ובביתי אין לחם ואין שמלה" שאין בידי לא מקרא ולא משנה ולא תלמוד; נמצא מי שאין לו את שלושת הלימודים האלו הוא העני הכי גדול, ועל כלם ראה להרגיל

את עצמך לדבר אל הקדוש ברוך הוא, אשר אין למעלה מזה, כי כל דבור ודבור שמדברים עמו יתברך זה הצלחה נצחית הצלחה כזו שאין לתאר ואין לשער.

המאחל לך חג פשוט ושמח...

ד' קו.

האם אתם ממליצים ללמד בספרי הרב אשלג?

שאלה:

מאת ישראל: שלום וברכה.

האם אתם ממליצים ללמד בספרי הרב אשלג? תודה.

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום שלישי לסדר אהרי, ח' ניסן ה'תשע"ד.

שלום וברכה אל ישראל נרו יאיר

לנכון קבלתי את מכתבך.

רבנו ז"ל רצה מאוד מאוד שנעין בכל הספרים, ואמר (שיחות הר"ן סימן כ"ח) ראוי לאדם שיעבר וילך בזה העולם בכל הספרים הקדושים וללמד כלם כדי שיהיה בכל מקום, כמו שנמצאים השירים הגדולים שהולכים ועוברים במדינות, ומציאים הוצאות רבות על זה כדי שיוכל אחר כן להתפאר ולומר שהיה במדינות, כמו שדרך השירים להתפאר ולומר 'הייתי בורשא' וכיוצא בזה. כמו כן ראוי שיהיה האדם בעולם הזה בכל מקומות הקדושים של התורה, כדי שיוכל להתפאר בעולם הבא שהיה בכל מקום דהינו בכל הספרים הקדושים. ולעתיד בעולם הבא מזכירין אותו כל מה שלמד בעולם הזה.

ולכן יכולים ללמד את הספרים שלו, אף שיש לו דרך חדשה

בְּלִמּוּד קִבְלָהּ, עִם כָּל זֹאת מָה טוֹב וּמָה נְעִים כְּשֶׁאָדָם זוֹכֵה לְהִיּוֹת
בְּכָל מְקוֹמוֹת שֶׁל הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה.

הַמֵּאֲחֵל לָךְ חַג כְּשֶׁר וְשִׂמְחָה...

ד' קז.

**אָמָה שֶׁל בֵּת זוּגְתֵי שְׁלָלָה אוֹתִי עוֹד לִפְנֵי שְׂרָאָתָה אוֹתִי.
מָה אֲנִי יְכוֹל לַעֲשׂוֹת בְּנִדּוֹן?**

שְׂאֵלָה:

מֵאֵת אִיִּתִי: שְׁלוֹם כְּבוֹד הָרַב.

יֵשׁ לִי שְׂאֵלָה חֲשׂוּבָה בְּנוֹגַע לְזוּגִיּוֹת שֶׁאֲנִי נִמְצָא בָּהּ כְּרָגַע:
אֲנִי בֵּן עֶשְׂרִים וְשֵׁבַע, בְּעַל חֲנוּת וּמַעֲבָדֵת מַחֲשִׁיבִים וְסוֹלָה,
וּבְעַל הַכְּשָׁרָה מְקַצְוֵעִית. אֲנִי מִמוֹצֵא סְפָרְדִי וּמִתְחַזֵּק לְאֵט
וּבְטוֹחַ, וּבְרוּךְ הַשֵּׁם מְקִיָּם הַרְבֵּה מְצוּוֹת - אֲנִי מֵנִיחַ תְּפִלִּין,
שׁוֹמֵר כְּשֵׁרוֹת, שׁוֹמֵר אֶת מִנְהַגֵי הַחַגִּים, וְשׁוֹמֵר שֶׁבֶת חֲלָקִית
- לֹא נוֹסֵעַ וְלֹא מְדַלֵּק אֵשׁ. בֵּת הַזּוּג שְׁלִי בֵּת עֶשְׂרִים וְשִׁתִּים,
לוֹמְדֵת לְתֹאֵר, שׁוֹמֵרֶת שֶׁבֶת וּמִמוֹצֵא סְפָרְדִי. הִיא מְגַדִּירָה אֶת
עֲצָמָה כְּדַתְיָהּ, אָבֵל הִיא הוֹלֶכֶת עִם מַכְנָסִים וְכַדּוּמָה.

אֲנַחְנוּ בִּיחַד כְּבָר אַרְבָּעָה חֲדָשִׁים, וְאֲנַחְנוּ מְאֹד רוֹצִים
לְהִתְקַדֵּם בְּזוּגִיּוֹת וְלְהִתְחַתֵּן בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם, אֲךָ קִמַּת תְּקִלָּה
מִמֶּשׁ לֹא פְּטוּטָה - הָאָמָה שֶׁל בֵּת הַזּוּג עֲדִין לֹא מְכִירָה אוֹתִי
אִישִׁית, וְכָל הַמִּידַע שֶׁהִיא יוֹדַעַת עָלַי מִתְבַּסֵּס עַל סְפוּרִים
שֶׁשִּׁמְעָה. לְצַעֲרִי, הִיא שְׁלָלָה אוֹתִי וְלֹא מַעֲנִיבֵת שֶׁאֶפְלוּ אֶפְגַּשׁ
אֶת הַבֵּת שְׁלָה וְזֹאת בְּטַעֲנָה שֶׁאֲנִי לֹא בְּעַל מְרָאָה אֲשַׁכְנֶזִי וְלֹא
שׁוֹמֵר שֶׁבֶת.

חֲשׂוֹב לִי לְצַיֵּן שֶׁהַהוֹרִים שְׁלָה לֹא רָאוּ אוֹתִי וְאֲנִי לֹא אוֹתָם,
וְהַהוֹרִים שְׁלִי לֹא רָאוּ אוֹתָהּ, וְאֲךָ הוֹרָה לֹא שְׁלִי אוֹ שְׁלָה יוֹדְעִים
שֶׁאֲנַחְנוּ בְּזוּגִיּוֹת כְּרָגַע, מָה שֶׁנִּקְרָא אֲנַחְנוּ בְּסִתָּה. מָה אֶפְשָׁר
לַעֲשׂוֹת? תַּעֲזֹר לָנוּ בְּבִקְשָׁה וְתוֹדָה רַבָּה עַל הַעֲזָרָה וְהַהֲקָשָׁה.

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום שלישי לסדר אחרי, ח' ניסן ה'תשע"ד.

שלום וברכה אל איתי נרו ואיר

לנכון קבלתי את מכתבך.

אם יש משיכה ביניכם והבנה הדדית, אזי תמשיכו להיות בקשר (כמוכן שצריכים מאד מאד לשמר מנגיעות וכו'), עד החתונה וכו', כי זה עוון חמור לקיים יחסים לפני החתונה וכו').

בעניני שדוכים אם ההורים מתנגדים וכו', בפרוש פתוב בשלחן ערוך (יורה דעה הלכות כבוד אב ואם סימן ר"מ סעיף כ"ה) תלמיד שרוצה ללכת למקום אחר שהוא בטוח שיראה סימן ברכה בתלמודו לפני הרב ששם, ואביו מוחה בו, לפי שדואג שבאותה העיר העובדי כוכבים מעלילים, אינו צריך לשמע לאביו בזה, הגה: וכן אם האב מוחה בפני שישא איזו אשה שיחפץ בה הבן אין צריך לשמע אל האב; עין שם.

ולכן תעשו שניכם בחכמה גדולה מאד שיהיה הקשר יותר חזק ביניכם, ולאט לאט לגלות להורים, והכל בדרך אהבה, ולשמר מאד מאד לא לגרם למריבות ולשנאה במשפחה וכו', אדרבה צריכים להשתדל רק לקרב ולא לרחק, כי (דברים רבה פרשה ה' סימן י"ב) גדול השלום שאין הקדוש ברוך הוא מבשר את ישראל שיהיו נגאלין אלא בשלום; ואמרו (שם) אין הקדוש ברוך הוא מנחם את ירושלים אלא בשלום.

הקדוש ברוך הוא יחזק את שניכם לקיים את המצוות שצונו הבורא יתברך שמו, כי רק זה מה שישאר מאתנו, ימי חיינו הכל, כי הנה פאן והנה אנחנו יוצאים מפאן וכו' וכו', ומה נשאר מהאדם רק המצוות שזכה לקיים שהם רצונו יתברך.

הקדוש ברוך הוא יצליח את דרככם תמיד.

המאחל לך חג פשר ושמח...

ד' קח.

מדוע דוקא רבי מאיר בעל הנס ורבי שמעון בר יוחאי זכו להיות התנאים הכי מפורסמים?

שאלה:

מאת אלי: לכבוד הרב הצדיק שלום וברכה. רואים שמכל התנאים הקדושים אלו שהכי מכרים ומחזקים לגדולים היו רבי שמעון בר יוחאי ורבי מאיר בעל הנס, כמו שראים בחוש שכמעט בכל בית ספרדי יש אצור או תמונה של אחד מהם או שניהם, והמונים פוקדים את קברם במהלך כל השנה. ומענין אותי לדעת מדוע דוקא הם? ומדוע רבים פוקדים את קברם ביום ההולאה? האם גם הם הבטיחו הבטחות מפלגות כמו רבנו נחמן מברסלב? בנוסף, אבקש שהרב יסביר לי עד כמה חשוב לפקד את ציונו של רבי שמעון בר יוחאי בל"ג בעומר כי אני ממש סובל שם עם כל הלחץ וכמות האנשים. שיהיה חג שמח, ותודה רבה על ההתיחסות.

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום שלישי לסדר אהרי, ח' ניסן ה'תשע"ד.

שלום וברכה אל אלי נרו יאיר

לנכון קבלתי את מכתבך.

התנא האלקי רבי שמעון בן יוחאי היה מהתנאים שמסר נפשו עבור כלל ישראל, עד כדי כך שאמר (ספ"ה מ"ה): יכול אני לפטור את כל העולם כלו מן הדין מיום שנבראתי עד עתה, ואילמלי אליעזר בני עמי מיום שנברא העולם ועד עכשו, ואילמלי יותם בן עוזיהו עמנו מיום שנברא העולם עד סופו; רואים מזה שכל ענינו היה לפטור את כלל נשמות ישראל מן הדין, ולהמתיק את הדינים מהם, ולכן

לא בחנם שכלל נשמות ישראל נמשכים אל קברו יותר משאר קברי
 תנאים ואמוראים וכו', וכן אמר על ספריו ספרי הזהר והתקונים (נשא
 קכ"ד): בהאי חבורא דאיהו ספר הזהר יפקון ביה מן גלותא, וידוע
 איך שרבנו ז"ל הפליג במעלת התנא רבי שמעון בן יוחאי, ואמר
 עליו שהתנא הקדוש רבי שמעון הוא סוד (דניאל ד') עיר וקדיש מן
 שמיא נחת, ראשי תבות ש'מ'ע'ו'ן, וכן הוא אצל ציון רבי מאיר
 בעל הנס מסגל מאד להיות ולהתפלל הרבה מאד, ובזכותו יכולים
 לראות נסים נגלים שדוד הטבע ממש, ואני זכיתי בעצמי לראות שם
 נסים נגלים שעשה עמי הקדוש ברוך הוא.

בענין ציון רבנו ז"ל באומן וכו', זה ידוע ששום צדיק בעולם
 מאדם הראשון עד הבעל שם טוב הקדוש זכותו יגן עלינו והגן"א
 זכותו יגן עלינו לא הבטיחו הבטחה כזו שכל מי שיבוא על קברו
 ויתן פרוטה לצדקה ויאמר את העשרה מזמורי תהלים הנקראים
 "תקון הכללי", אפלו אם עצמו וגברו חטאיו ופשעיו יוציא אותו
 מהשואל תחתית, והעמיד על זה שני עדים צדיקים קדושים.

בכלל ידוע לנו שאסור בתכלית האסור למדד גדלת צדיקים,
 כי זה נעלם מעין כל, ואסור לומר צדיק זה נאה וצדיק זה לא נאה,
 כמו שאמר רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן חלק ב' סימן פ"ג) שהשואר והחמץ
 שבלב האדם הוא המסית את האדם שיהרהר אחר התלמידי חכמים
 שבדור ולומר זה נאה וזה לא נאה, הינו שזה יצר הרע גדול מאד
 לומר תלמיד חכם זה נאה, תלמיד חכם זה לא נאה, ועל כן זו חזפה
 גדולה אפלו לדבר מזה, כי אנחנו קטני ערך ומגשמים מאד ופגומים
 במעשינו המגנים וכו', ואיך אנו יכולים לומר מי יותר גדול ממי
 וכו' וכו'.

אלא המציאות שאף צדיק בעולם לא בקש שיבואו אליו, הינו
 אל ציונו הקדוש לאחר הסתלקותו, ומכל שכן שלא הבטיח שום
 הבטחה כמו רבנו ז"ל, שמאד רצה שנבוא אליו בכל פעם, וללמד
 ולהתפלל שם, ויהיה לו נחת רוח מזה, ובפרט ההבטחה שהבטיח

שכל מי שיבוא אל ציונו ויתן פרוטה לצדקה ויאמר את העשרה מזמורי תהלים הנקראים "תקון הכללי" אז הוא יתקן אותו בתקון נפלא, וביותר בקש שנבוא אליו בראש השנה כל ימי חיינו.

בענין להיות אצל ציון רבי שמעון בן יוחאי בל"ג בעמר, זה דבר גדול מאד, כי אז הוא נותן מתנות לכל אלו שבאים אל ציונו הקדוש, ואז התנא נמצא על כל ההר, ולכן לא צריכים לדחק את עצמו, כי רבי שמעון בן יוחאי מקבל את כל הבאים אליו, ומברך אותם ונותן להם מתנות, ולכן איפה שרק עומדים בל"ג בעמר סמוך ונראה אצל ציונו הקדוש נקרא שהוא אצלו ממש, וכבר אמר הצדיק הקדוש רבי אהרן מקרלין זכותו יגן עלינו מה הקדוש ברוך הוא לכל, אף רבי שמעון בן יוחאי לכל אף להפחותים, ועל כן הוא דבר גדול מאד להיות אצל התנא רבי שמעון בן יוחאי בל"ג בעמר.

המאחל לך חג כשר ושמח...

ד' קט.

אני זקוקה לעצה טובה בענין מציאת הזוג והפרנסה

שאלה:

מאת עדי: חתמתי על הוראת קבע למוסדות הרב עבור הקמת מועדון הנער ביבנאל, ונאמר לי שהרב הבטיח לכל מי שיתרם ישועה.

אני רוצה לבקש מכבוד הרב עצה בנוגע לשני דברים שממש מקשים עלי: הנושא ראשון זה הזוג - אני מרגישה שהכל תקוע וזה גורם לי צער גדול ודכאון. היה לי בן זוג שלש שנים ונפרדנו לפני שנה, אף במשך כל השנה הזו היינו ממשיכים להתראות ולא הצלחנו להתנתק אחד מהשני. זה עושה לי רע ותוקע אותי ואני לא מצליחה להשתחרר ממנו ולהמשיך

הלאה. האם הוא הזוג שלי ואני צריכה להשאיר אתו? ואם הוא אינו הזוג שלי, מתי אצכה להכיר את זוגי האמתי ולעמוד תחת החפה?

הנושא שני זה הפרנסה - יש לי בבית עסק בתחום הקוסמטיקה, אבל חוג הלקוחות שלי לא מספיק גדול בשביל שאוכל לעסוק רק בזה, אז אני עובדת בנוסף בבקרים בעבודה נוספת בחנות בגדים, אף אני רוצה מאד לעזב את החנות ולעבד רק בבית בעסק של הקוסמטיקה. רציתי לדעת: האם העסק בבית יצליח לי כך שאוכל לעזב את העבודה בחנות הבגדים ולהשתכר רק מהעסק?
אשמח לקבל ברכה מהרב הצדיק לזוג, שפע של פרנסה ובריאות איתנה.

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום שלישי לסדר אחרי, ח' ניסן ה'תשע"ד.

שלום רב אל עדי תחייה

לנכון קבלתי את מכתבך.

אם את מסתובבת עם בחור שלש שנים, מה הסבה שנפרדתם? אין זה אלא עצת היצר, כי אנחנו יודעים שרבנו ז"ל הקפיד מאד מאד לא להסתובב בחור ובחורה הרבה זמן, רק תכף ומיד כשיש משיכה ביניהם ומבינים אחד את השני, יעשו ארוסין ותכף ומיד יעשו חתונה, כי זה ידוע שאם נפגשים יותר מדאי, אזי לא ימלט שלא יכשלו בנגיעות וכו', ואחר כך ביותר גרוע וכו', שזה עוון חמור מאד וכו', ולכן הזהירו רבנו ז"ל תכף ומיד כשנפגשים ויש משיכה ביניהם, אזי לעשות ארוסין ואחר כך תכף ומיד חתונה.

הקדוש ברוך הוא מזמין לבן או לבת את בן זוגם וכו', והם בידיים דוחים את הזוג וכו', על ידי שהם בררנים, ולכן אם הסתובבתם שלש שנים אני חושב שזה די מספיק וכו', יעזר הקדוש

ברוך הוא שיתן לכם שכל ותגמרו את השדוך בכי טוב, ונשמע ונתבשר בשורות משמחות.

אם תקפירי מאד על שמירת שבת, אז יהיה לך פרנסה בשפע גדול מאד, כמו שאמרו חכמינו הקדושים (בראשית רבה פרשה י"א סימן א') על הפסוק (משלי י') "ברכת הוי"ה היא תעשיר ולא יוסף עצב עמה" ברכת הוי"ה היא תעשיר זו השבת, שנאמר (בראשית ב' ג') "ויברך אלקים את יום השביעי"; כי מי ששומר שבת הקדוש ברוך הוא משפיע לו בששת ימי החל פרנסה בשפע.

המאחל לך חג פשר ושמח...

ד' קי.

אומרים שהצדיקים האמתיים מכבסים את הנשמות של תלמידיהם. מה הכוונה?

שאלה:

מאת ישראל: שלום וברכה לכבוד מורי ורבי מוהרא"ש שליט"א.

אני בא ממשפחה של חסידי סאטמר, ושמעתי פעמים רבות שהרב הקדוש מסאטמר ממש כבס את נשמות ישראל כשאמר תורה בשבת ובפרט בימי השוכבי"ם, אך לא הבנתי מה הכוונה בזה עד שהשם עזר לי ובאתי לשעור שלכם בליל ששי (אחר מניעות גדולות), ואחר כך הרגשתי שנגשתי ממש כבסה, והרגשתי שמחה ואור ותשוקה להשם יתברך עד היום בכל שבוע אחר השעור אני מרגיש ככה, ואולי זה מה שרבונו ז"ל אומר בתורה ו"ג שהחכם מעלה נפשות בעת שאומר תורה.

ועכשו אנשאל שאלה: איך אזכה שההרגשה הזו תמשוך כל השבוע עד השעור הבא?

הקדוש ברוך הוא יתן לכם בריאות שלמה והרחבת הדעת,
ונזכה לראות פני משיח צדקנו במהרה.

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום שלישי לסדר אחרי, ח' ניסן ה'תשע"ד.

שלום וברכה אל ישראל נרו יאיר

לנכון קבלתי את מכתבך.

מי שרק זכה לשמע את הצדיק הקדוש מסאטמאר זכותו יגן עלינו בעל "דברי יואל" איך שדבר בסעודה שלישית עם בכיות עצומות, ובפרט בשבתות השוכבי"ם, וכן בשבתות אלול וימים נוראים וכו', ה'ה מרח לבכות מרב התעוררות שהכניס בשומעים דבריו, וידוע שהוא הוא הציל את כל הדור שלא נסחף במינות ואפיקורסות, ומביא בפרוש בספרו "ויואל משה" שרק רבנו ז"ל ראה מה יהיה קדם התגלות מלך המשיח שתתרכה המינות והאפיקורסות בעולם, ויהיו נסיונות מאד מאד קשים בעניני אמונה פשוטה בו יתברך וכו' וכו', וידוע איך שהיה מדבר מזה תמיד איך שצריכים להתחזק באמונה פשוטה, והיה מכבס את לבבות השומעים דבריו הקדושים, וזה אחד מהפלאות איך שאדם יחיד היה יכול ללחם נגד רוח כל העולם, ותהלה לאל הוא הציל את היהדות הנאמנה, שלא יסחפו ברוח הזמן במינות ואפיקורסות הנושבות בחוץ.

ולכן כל צדיק וירא אלקים שמדבר מאמונה פשוטה בו יתברך, ומרבה לחזק ולעודד ולשמח את נפשות שומעי לקחו וכו', גם אצלו יכולים לכבס את הנשמה מכל מיני מחשבות זרות של כפירות ואפיקורסות ושל נאוף וכו' וכו', כי על ידי תקף האמונה שמגלים, על ידי זה נרחצת הנשמה לגמרי, וצריכים לבקש את הקדוש ברוך הוא שההתחזקות וההתעוררות יעשו אצלו רשם וכו', ושלא יהיה שמיעה מהשפה ולחוץ וכו' וכו'.

המאחל לך חג פשוט ושמח...

ד' קיא.

איך משתמשים במדת התמימות בצורה הנכונה?

שאלה:

מאת משה: לכבוד הרב שליט"א, שלום וברכה!
ברצוני לשאל שתי שאלות שהן בעצם שאלה אחת:
א. התורה אומרת על יעקב אבינו שהיה "איש תם", ומפרש
רש"י: "כל מי שאינו חריף לרמות קרוי תם". הגדרה זו
מגדירה לכאורה "איש תם" כאדם בעל מוח נמוך וחלש, ונכון
שמצד אחד בזכות זה שיעקב היה איש תם וישר הוא זכה
להשראת השכינה בנגוד לעשו אחיו שהיה איש ציד שיודע
לרמות את הבריות, אבל מצד שני יש פה משהו מאד מעליב
כלפי יעקב. מה ההסבר לכך?

ב. רואים אנו לנגד עינינו שהאנשים שזוכים ללכת בדרכו של
יעקב אבינו והם מתנהגים בתמימות ובישר, הם משלמים
על כך מחיר כבד מאד, ולפעמים אנו רואים איך שאנשים
כמו עשו מנצלים את התמימות שלהם ומפילים אותם
בפח יוקשים. וגם במונח הכלכלי יש אנשים תמימים וישרים
שבסופו של דבר בלית ברירה מגיעים לחובות שלא תמיד
יכולים להחזיר ואז בעצם מה הועילה להם דרכם הישרה?

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום שלישי לסדר אחרי, ח' ניסן ה'תשע"ד.

שלום וברכה אל משה נרו יאיר

לנכון קבלתי את מכתבך.

רבנו ז"ל הפליג מאד במעלת התמימות והפשטות, ואיך שאי
אפשר להיות איש כשר אלא על ידי מדת התמימות, וספר לנו ספור
נורא ונפלא מאד (עין ספורי מעשיות מעשה ט' מהחכם והתם) ששם מגלה

לנו רבנו ז"ל דרך איך לעבר את זה העולם עם מדת התמימות, ולכן כל מקום שמוכא מצדיקים שהיו איש תם וירא אלקים, סובב על התמימות בעבודת השם יתברך, שזה דבר גדול מאד מאד, כי אי אפשר להיות יהודי מבלי מדת התמימות והפשיטות כלל, וככל שאדם מסלק את חכמתו המדמה וכו', ומכניס את עצמו במדת התמימות, כמו כן הוא זוכה להשיג את אמתת מציאותו יתברך, וזה מה שאמר התנא הקדוש (אבות פרק ג') רבי חנינא בן דוסא אומר, כל שיראת חטאו קודמת לחכמתו, חכמתו מתקיימת. וכל שחכמתו קודמת ליראת חטאו, אין חכמתו מתקיימת. הוא היה אומר, כל שמעשיו מרבין מחכמתו, חכמתו מתקיימת. וכל שחכמתו מרבה ממעשיו, אין חכמתו מתקיימת; כי העקר בעבודת השם יתברך הוא תמימות ופשיטות בלי שום חכמות והשכלות כלל, ולהרבות במעשים טובים בלי שום חכמות של הבל וכו' וכו', וככל שאדם מסלק את חכמתו המדמית, כן זוכה יותר להשיג רוחניות חיות אלקותו.

מה שאין כן כשאדם מתחיל להתחכם וחושב שהוא חכם בעיניו, על ידי זה הוא בא לטעיות גדולות, כמו שאמר רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן חלק ב' סימן י"ב) כשאדם הולך אחר שכלו וחכמתו, יוכל לפל בטעיות ומכשולות רבות, ולבוא לידי רעות גדולות, חס ושלום. ויש שקלקלו הרבה, כגון הרשעים הגדולים מאד המפרסמים, שהטעו את העולם, והפל היה על ידי חכמתם ושכלם. ועקר היהדות היא רק לילך בתמימות ובפשיטות, בלי שום חכמות, ולהסתפל בכל דבר שעושה, שיהיה שם השם יתברך, ולכלי להשיגת כלל על כבוד עצמו. רק אם יש בזה כבוד השם יתברך יעשה, ואם לאו, לאו וְאִי בּוֹדָאִי לֹא יִכְשַׁל לְעוֹלָם, ואמר (שיחות הר"ן סימן ט"ו) שהוא חכמה ומלאכה גדולה להיות כמו בהמה. וזה בחינת (שמות ל"א) "כל אשר נתן הוי"ה חכמה ותבונה בהמה", הינו שהיא חכמה לעשות עצמו כבהמה, וכמו שאמרו חכמינו הקדושים (חולין ה:) על פסוק (תהלים ל"ו ז): "אדם ובהמה תושיע הוי"ה" - אלו בני אדם שערומים בדיעת ומשימין עצמן כבהמה. וכמו שאמר אסף (תהלים ע"ג כ"ב) "ואני בער

ולא אדע בהמות הייתי עמך"; אשרי מי שזוכה להגיע אל מדת התמימות.

והראשון שנאמר בו שהיה איש תם זה היה יעקב אבינו, כמו שכתוב (בראשית כ"ה כ"ז) "ויַעֲקֹב אִישׁ תָּם יֹשֵׁב אֵהָלִים", ואת הדרך של התמימות הוא החדיר ב"ב שבטי י"ה שממם יצאו כלל ישראל, וכל התמימות שיש בנשמות ישראל ירשו את זה מיעקב אבינו, וזה נקרא תמימות כשמסלק את דעתו וחקמתו המדמה, ונכנס בתוך האמונה הקדושה שאין בלעדיו יתברך כלל, ודבר גדול דבר קטן נעשה רק בהשגחתו הפרטי פרטית וכו' וכו', אל ידיעה זו אי אפשר להגיע אלא על ידי מדת התמימות והפשיטות.

המאחל לך חג פשוט ושמח...

ד' קיב.

לאחרונה הוספתי לשמי 'נעמי' את האות ו', וכעת אני נקראת 'נעומי'. האם נהגתי כשורה?

שאלה:

מאת נעומי: לכבוד הרב שליט"א, שבוע טוב.
שמי נעומי, ולאחרונה אני מרגישה מאד לא טוב, ומפחדת שיש לי משהו בכליות. אני רוצה שתגיד לי האם הכל אצלי בסדר ושתברך אותי לרפואה שלמה.
לפני שנה בערך הוספתי את האות ו' לשם שלי, ובמקום 'נעמי' קוראים לי 'נעומי'. האם להשאיר את זה ככה או להוריד את האות ו' ולהחזיר את השם להיות כפי שהיה תמיד?

תודה לך כבוד הרב, ומצפה להתבשר בבשורות טובות.

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום רביעי לסדר אחרי, ט' ניסן ה'תשע"ד.

שלום רב אל נעמי תחיה

לנכון קבלתי את מכתבך.

לדעתי את לא צריכה להוסיף שום אותיות לשם שלך וכו', והקדוש ברוך הוא ישלח לך רפואה שלמה, רפואת הנפש ורפואת הגוף גם יחד, ואת לא צריכה לפחד משום דבר, כי אין לך כלום, רק תמסרי את נפשך לשמר שבת כהלכתה, ואז השבת תשמר עליך, ותהיי בריאה לחלוטין, וכן תבדקי את מזוזות ביתך אם הן כשרות, כי תכף ומיד כשאדם מרגיש איזו חלשה עליו לבדק את המזוזות אם הם כשרות.

הקדוש ברוך הוא השומע תפלות ישראל ישמע בתפילתי שאני מבקש ומתפלל בעדך שיהיה לך הצלחה מרבה ובכל אשר תפני תשכילי ותצליחי.

המאחל לך חג כשר ושמח...

ד' קיג.

**מאז שאמרתם שקצכם קרוב אני מרגיש מרסק לחלוטין
ויש לי חלישות הדעת גדולה**

שאלה:

מאת יניב יוסף: לכבוד קדשת הצדיק מוהרא"ש שליט"א.
הקשר שלי אתכם התחיל לפני שנתיים וחצי דרך מכתבים, ובכל פעם כבוד הצדיק נענה בזריזות ובמלים מחזקות, אוהבות ומשיבות נפש, ובאמת אי אפשר שלא לראות את האהבת ישראל ומסירות הנפש שלכם לכל אחד ואחת.

ברוך השם בראש השנה האחרון באומן זכיתי לעשות אצלכם פדיון נפש ולהתברך בשנה טובה, אף לצערי זאת הפעם האחרונה והיחידה שהייתי אצלכם. אני מודה לצדיק מעמקי נשמתי על כל מה שעשיתם ושאתם עושים בשבילי, ואין מלים בעולם שיתארו את גדל האהבה והכרת הטוב שלי כלפיכם.

אתמול נערך פנס חרום בבינאל ובשיחה העלו נושאים דחופים וביניהם הצדיק אמר שהוא חש שקצו מתקרב חס ושלום. הדבור הזה רסק אותי, ומאז אני בחלישות הדעת גדולה. כבוד הצדיק הוא יותר מאבא בשבילי, ואני לא מסגל לחשב על מציאות כזאת שתעזבו אותי.

כבוד קדשתו מה יהיה אתי? אף אני יכול לדבק בכם ולהיות הכי קרוב אליכם שאפשר? אנא מרף כבוד הצדיק חזק אותי, תבטיח לי שלא תעזב אותי לא בעולם הזה ולא בעולם הבא.

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום רביעי לסדר אחרי, ט' ניסן ה'תשע"ד.

שלום וברכה אל יניב נרו יאיר

לנכון קבלתי את מכתבך.

אל תכנס בלחץ כי גדול אדונינו ורב להושיע, וצריכים להתחזק ביתר שאת ויתר עז, ולדעת שאין לנו בזה העולם רק את הקדוש ברוך הוא, וככל שאדם מחדיר בעצמו שאין לאדם אף אחד בעולם רק לברוח אליו יתברך, על ידי זה כבר לא צריך את אף אחד.

תאמין לי שאני משאיר אחרי ירשה גדולה, ספרי שו"ת "אשר בנחל" שכל מכתב ומכתב שנכתב זה בשבילה, וכבר אמר רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן חלק א' סימן קצ"ב) אשר פניו שכלו ונשמתו נמצאים בתוך הספר, וכל המכתבים שפכתתי לבני אדם פרטיים וכו', זה שיך לכל אחד ואחד, ויש בזה כדי להתחזק ולעבר את העולם העובר הזה,

ותהלה לאל עד עכשו הדפיסו כבר מאה ועשרים וחמשה כרכים ספרי שו"ת "אשר בנחל" אשר זה קבץ למעלה משלשים אלף מכתבים רק עד שנת תש"ס, ויש עוד שלשים אלף מכתבים לכל הפחות עד שנת תשע"ד, והמכתבים האלו נכתבו לכם, ושם יכולים לראות מה עברתי בחיי הבלי וכו', ובפרט את הסבל שסבלתי מאינשי דלא מעלי וכו', ובפרטי פרטיות מה שעברתי ועדין עובר ביבנאל, שהקמתי שם קהלה קדושה, חממה של אמונה, שמונה כבר למעלה מארבע מאות משפחות כן ירבו, ואיזה רשע ארור טמא וכו' וכו', מפריע ומעכב בכל מיני תחבולות שבעולם, וכו', וכו' ותהלה לאל אני מחזיק מעמד, ומרחיב את הקהלה יותר ויותר, בלי שום עזרה מבחוץ כלל, כי הרשע מרשע הזה לא מפסיק להתנכל לנו וכו', כאשר תקרא במכתבים שכתבתי בחצי יובל שנים האחרונות, ואף על פי כן אני מתחזק ומחזק אחרים.

והעולה על הכל, שעד עכשו נדפסו שלשים כרכים "אוצר הקנטרסים" המכיל קרוב לאלף חמש מאות קנטרסים שנתפשטו בעולם במיליוני עתקים, וכן שאר ספרים שנשארו ממני, ולכן אין לה מה לדאג, כי אני נמצא בתוך הספרים, ועוד יום יבוא שכלם יחיו את עצמם עם הספרים האלו, ומי יתן שהקדוש ברוך הוא יעזר לי להדפיס את כל הפרוש "שפת הנחל" על הספר הקדוש "לקוטי מוהר"ן", וכן את הפרוש "באורי המדות" על הספר הקדוש "ספר המדות", תהלה לאל הפרוש "נהרי אפרסמון" על ספר הקדוש "ספורי מעשיות" כבר נדפס, ויש עוד כמה מהדורות מזה להדפיס, ועוד הרבה ספרים שנדפסו כבר, ועוד המון כתבי יד שצריכים להדפיס, יעזר הקדוש ברוך הוא שנוזקה לזכות את הרבים, ואז אין מה לדאג כלל, כי כל מי שמזכה את הרבים הקדוש ברוך הוא שומר עליו בזה ובכא לנצח נצחים.

המאחל לה חג כשר ושמח...

תם ונשלם, שבח לאל בורא עולם!

הַסֵּפֶר הַזֶּה נִדְפָס

לְכָבוֹד נְשֻׁמַּת

חֲסִידָא וּפְרִישָׁא, מְנוֹרָה הַטְּהוֹרָה,

אֲסִפְקֻלְרִיא הַמְּאִירָה

מֵאוֹר עֵינֵינוּ חַיִּית נַפְשֵׁנוּ, מְקָרֵב לְבָבוֹת

יִשְׂרָאֵל לְאֲבֵיהֶם שְׁבַשְׁמִים

מוֹרְנוּ וְרַבְּנוּ

הַרְבֵּה הַגְּאוֹן הַצְּדִיק

מוֹהַר"ר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר שְׁלֹמֹה זִלְה"ה

בֶּן

הַגַּה"צ רַבִּי מְנַחֵם זִיב זִצ"ל

עָלָה בְּסֶעֱרָה הַשְּׁמִימָה

י"ז שְׁבַט תשע"ה

תִּהְיֶה נְשֻׁמַּתוֹ צְרוּרָה בְּצִרוּר הַחַיִּים תַּחַת

כַּנְפֵי הַצְּדִיקִים בְּגֵן עֵדֶן, זְכוּתוֹ וְצַדִּיקְתּוֹ תִּגֵּן

עָלֵינוּ וְעַל כָּל הָעוֹלָם שְׁנֹזֶפֶה לְהַנּוֹת מֵאוֹרוֹ

הַבְּהִיר וְהַתְּגַלּוֹת כְּבוֹד שְׁמִים

שְׁפַעַל וְעָשָׂה בְּעוֹלָם

הספר הקדוש הזה הודפס
לזכותם והצלחתם של התורמים היקרים
שיזכו לשפע ברכה והצלחה בכל מעשי ידיהם

חנה אניטה בת שרה
ניסים רועי בן טובה
חיה מושקא בת רוחמה רחמנא
שלום בן יעל
יעל בת ציביה
מרים בת רבקה
רחמים בן יאסי
יעקב בן רחל
שלומית בת אורה
עוז אפרים בן בלומה
רבקה בת לאה
אדל בת אסתר מלכה
עמוס בן יהודית
אופיר רפאל בן גאולה
גאולה בת סיסה
אתי אסתר בת דליה
יצחק בן לאה
אסתר בת דונה דבורה
אורית בת חנה
ישראל בן ורדה
שילת בת אורית
לירן אליהו בן משה דוד
אורה בת אסנת
אלון אהרון בן גילה
נורית בת נעמי
יונה בן שולמית
ספיר הודיה בת גלית
מאיר בן זיווה
אלינור בת שמחה

גל נחשון בן לאה
מורן נחשון בת מזל
לרפ' ליאת שרה בת צילה
עמית נועה בת ציפורה
אביאל בן סגולה
מלכה בת גילה
בנימין בן אהרון
הדסה בת תמר (נאנאג"אן)
עמוס בן גילה
דבורה בת רבקה
ישראל בן אראלה
כרמית בת שרה
יוסף חי בן אורלית
בת אל שמחה בת אסנת
נחמן ישראל בן אורלית
סימא בת ברכה
שרגא בן חנה
ציפורה פייגא בת שרה וב"ב
שפיקה בת מרים
תקוה בת שפיקה
יעל בת שרה
אברהם בן דוי
אריה בן רות
רונית שפרה בת מינה
מרים בת שרה
מיכאל דוד בן חנה
דרור יצחק בן דליה
דליה בת רוברט
טל כהן בן רות מסעודה

לרפואת הרבנית
יחנא שפרה בת סאסיא
לרפ' לירן בן סוזאן
אברהם בן פרידה
סוזאן בת רבקה
חנה בת יפה וב"ב
שמעון מאיר בן חנה
בת שבע בת רוחמה
אסתר בת רוחמה
דן בן אסתר
יעל טובה בת עירית
רחלי בת דורית
יוסף בן יפה
אסף בן כרמלה
רז בן יעל
משפחת אריאל
מיכל בת לאה
נאורה בת מיכל
יעקב בן לאה
מעייזן אדל בת גילה
דוד בן רחל
כרמלה בת שרה
רינה בת זיזל
חובב בן מרים
אליעזר שלמה שמעון בן מרים
מאיר אליהו בן דליה
גולן בן אסתר
כרמית בת מרים לוש"ק
ישראל בן פרידא פיגא
שרה בת שרה

הספר הקדוש הזה הודפס
 לזכותם והצלחתם של התורמים היקרים
 שיזכו לשפע ברכה והצלחה בכל מעשי ידיהם

מלכה בת שמחה	שמואל ג'פרי בן נוגה	פרחיה בת רינה
עידו בן מיכל ליאור	לרפו' מלכה בת זהבה	לרפו' תמר בת שמחה
שושנה בת אורלי	מנחם זאב בן מלכה	ויונה בת רחל
נחמן בן אדל	מלכה בת דבורה דיל-ברא	אברהם בן חדה
שרה בת יפה	יואב בן שושנה	יסכה בת רויטל
מרים בת שירה יהודית	שמעון בן תרצה	אליעזר שלמה בן יסכה
תהילה בת שירה יהודית	יצחק ישראל בן מרים	רחל בת יסכה
שלמה בן שרה	מורן בת בריז'ט	אסתר מלכה בת יסכה
אברהם בן מזל	מאיר בן רחל וב"ב	פייגא בת יסכה
אסתר בת רינה	נחמן נתן בן שמחה	רפאל נועם מאיר בן חנה
יעקב בן סילביה	שרה בת מרים	גליה בת יעל
יפית בת אילנה	יעקב בן שרה קלוטילד	ניב בן תקוה
דורית בת שושנה	יפה בת חנה	אליעזר שלמה בן ניב
עומר רחמים בן סלימה	נפתלי בן רחל	מלכה בת ניב
ליאור יצחק בן רות	רבקה בת מרים	רמי חיים בן תקוה
סמדר בת ריז'ין	נתן בן רחל	הרצל טוביה בן לאה
מלכה בת סמדר	פנינה חנה בת יהודית	דינה בת גרסיה
אליעזר שלמה בן סמדר	אדי בן רונית לזיווג	ישי בן שרה סוטה
נתן בן רחל	שאול בן עליזה	חנה ברכה בת נחמה
לודמילה בת סופיה	אסף בן רונית	אופיר בן אילנה
דוד בן לודמילה	ליאור בן עליזה	אבישג בת דינה שמחה
משפחת תפוחי	אליעזר שלמה בן רינה	משה בן ברוריה
ודים בן גינדה	סהר שני שושנה בת ענת	מיכל רונית בת שרה
גליה בת קולט	צבי בן חנה טובה	אברהם בן ורד
דוד רועי בן שרה אורית	רבקה בת חנה טובה	הודיה רחל בת ורד
שלמה בן קלודין שרה	מרדכי אליהו בן גילה	יהודה בן שרה
אביעד בן קלודין שרה	אסתר בת יפה	רבקה בת לאה
מיכל בת קלודין שרה	אליעזר שלמה בן אסתר	יוסף בן סומבול
אסתר מלכה בת ליהי	יאיר בן עדינה	מנשה בן חנה

הספר הקדוש הזה הודפס
לזכותם והצלחתם של התורמים היקרים
שיזכו לשפע ברכה והצלחה בכל מעשי ידיהם

מרים טבנסקי בת יודקה
איליה בן גינדה
פרץ בן יחזקאל
חנה בת רגינה
אורלי בת עליזה
ישעיהו ישראל בן לאה איטה
ר' אליהו בן עיישה
רחמים בן אהובה
שרה בת יקוט
יקוט בת חנה
פליקס מסעוד אשר בן
עליזה גזליה
ליאור בת שרה
שרה זהרה בת סעידה
לואזה בת חסן
משה בן לאה
ליוט בת פרחא
יעקב בן שלום
אליהו בן כמוס
יעקב בן ברוך וחביבה
יצחק בן עזרא מאיר
חיים לייב בן מיכל
הינדה בת פראדה
דניאל בן פולינה
משה בן ציביה ואברהם
ברששת משה בן אסתר ודוד
אשר בן סוליקה

אברהם בן אירון
עפרה בת גזלי
זמירה בת חגית
סימה בת מסעודה
אסתר בת שושנה רוזה
יואב בן אסתר
אהרן, משה חיים, ושמעון
בני יעל
שירי בת פנינה
שמואל יעקב בן יעל
שירה שירון בת פנינה
אוריאל בן יעל
אסתר זקלין בת פורטונה ומש'
יוסף בן מאירה ברכה
מיטל לאה בת אסתר זקלין
וכל בניה ובנותיה

***

לעילוי נשמת

רבי אליעזר שלמה
בן מלכה
חיים בן מרים
מרים בת מסעודה
רחל בת שרה
תומר עמוס בן רבקה
הלן בת דוד ואסתר
יורי בן סופיה
סופיה בת יודקה
שרה ריבה בת אטה

אדל בת ליהי
גולן בן מרגלית
רחל בת דונה דבורה
רויטל בת רות
משפחת שמחי
אברהם בן ישי וב"ב
אנדריי בן בלה
משפחת טויטו
משפחת טרייסמן
שיראל בת אורית
אביאל משה בן אורית
יעל בת אורית
אדל בת אורית
סמדר בת ורדה לזש"ק
משפחת עובד
להצלחת משפ' מלכה
אמנון ורוחמה בסל
משה וגיליה בשארי
לרפ' שושנה זהרה בת צביה
שלמה חי בן דיאנה לזיווג הגון
צדוק ושרית מלמד ומשפ'
משפ' גרמה בועז
מנחם מנדל בן מיכל רינה
ליאור מאיר יחזקאל בן שמחה
לאה פאני יחזקאל בת מלכה
יעקב בן וידה ויקטוריה
זהבה גולדה בת טובה
מנחם בן וידה ויקטוריה
מרים שיינא בת טובה

סוד ה' לִירָאוּ וּבְרִיתוֹ לְהוֹדִיעֵם
זֶה שְׁמוֹ נֶאֱמָה לוֹ

תִּקּוּן הַכֹּלֵל

תִּקּוּן נוֹרָא וְנִפְלָא מְאֹד מְאֹד לְכֻלְלִית
הַחֻטָּאִים וְהוּא פָּגַם הַבְּרִית, רַחֲמֵנָא לִיעֲלֵן

*

וּמִסְגָּל מְאֹד גַּם לְפִרְנֶסָה וּלְהַצְלָחָה
בְּכֹל הָעֲנִינִים בְּגִשְׁמִיּוֹת וּבְרוּחָנִיּוֹת
אֲשֶׁרֵי מִי שְׂיֵאמְרֵם בְּכֹל יוֹם

*

יְסֹדוֹ, תִּקְנוּ, גְּלוּ וְצִוְהָ לְפִרְסְמוֹ לְכֹל
יִשְׂרָאֵל, רַבְּנוּ הַקְּדוֹשׁ וְהַנּוֹרָא,
אוֹר הַגְּנוּז וְהַצֶּפוּן, בּוֹצִינָא קְדִישָׁא עֲלָאָה,
אֲדוֹנֵנוּ, מוֹרְנוּ וְרַבְּנוּ
רַבֵּי נַחֲמָן מִבְּרֶסְלַב, זְכוּתוֹ יִגַן עָלֵינוּ

*

הוֹבָא לְדָפוּס עַל-יְדֵי
חֲסִידֵי בְּרֶסְלַב
עִיה"ק יְרוּשָׁלַיִם תּוֹכֵב"א

טוב לומר לפני אמירת העשרה מזמורים:

הַרְיֵנִי מִקְשֶׁר עֲצָמִי בְּאֲמִירַת הָעֶשְׂרָה מְזַמְּרִים אֵלָיו לְכֹל הַצְּדִיקִים
הָאֲמִתִּיִּים שְׁבֻדוֹרְנוּ, וּלְכֹל הַצְּדִיקִים הָאֲמִתִּיִּים שׁוֹכְנֵי עֶפְרָיִם, קְדוֹשִׁים
אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ הַמָּהָ, וּבַפֶּרֶט לְרַבְּנוּ הַקְּדוֹשׁ, צְדִיק יְסוּד עוֹלָם, נַחַל
נוֹבֵעַ מְקוֹר חֲכָמָה, רַבְּנוּ נַחֲמֵן בֶּן פִּיגָא, זְכוּתוֹ יִגַּן עֲלֵינוּ, שְׁגִלָּה
תְּקוּן זֶה.

לְכוּ נִרְנְנָה לִּי נְרִיעָה לְצוֹר יִשְׁעֵנוּ: נִקְדְּמָה פָּנָיו בַּתּוֹדָה, בְּזִמְרוֹת
נְרִיעַ לוֹ: כִּי אֵל גָּדוֹל יִי, וּמִלְךָ גָּדוֹל עַל כָּל אֱלֹהִים:

קודם שיתחיל תהלים יאמר:

הַרְיֵנִי מְזַמֵּן אֶת פִּי לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל וּלְשַׁבַּח אֶת בּוֹרְאֵי, לְשֵׁם יְחוּד
קוֹדֶשׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתָּה בְּדַחִילוֹ וּרְחִימוּ עַל יְדֵי הַהוּא טְמִיר
וְנַעֲלֵם בְּשֵׁם כָּל יִשְׂרָאֵל:

טז * מִכְּתָם לְדוֹד, שְׁמֵרְנֵי אֵל כִּי חֲסִיתִי בְךָ: ב אֲמַרְתָּ
לִּי אֲדֹנָי אַתָּה, טוֹבָתִי בַל עָלִיךָ: ג לְקְדוֹשִׁים אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ
הַמָּהָ, וְאֲדִירִי כָּל חֲפָצֵי-בָם: ד יָרְבוּ עֲצָבוֹתֶם אַחַר מְהָרוּ
בַל אֲסִיף נִסְפִיהֶם מִדָּם, וּבַל אֲשָׂא אֶת שְׁמוֹתֶם עַל שְׁפָתַי: ה
יִי מִנֵּת חֲלָקִי וְכוֹסִי, אַתָּה תוֹמִיךָ גּוֹרְלִי: ו חֲבָלִים נִפְלוּ-לִי
בְּנַעֲמִים, אֶף נַחֲלַת שְׁפָרָה עָלַי: ז אֲבָרְךָ אֶת יִי אֲשֶׁר יַעֲצֵנִי,
אֶף לִילוֹת יִסְרוּנִי כְלִיּוֹתַי: ח שׁוֹיֵתִי יִי לְנִגְדֵי תְמִיד, כִּי
מִימִינִי בַל אֲמוֹט: ט לֶכֶן שְׁמַח לְבִי וַיִּגַּל כְּבוֹדִי, אֶף בְּשָׂרִי
יִשְׁכַּן לְבַטַּח: י כִּי לֹא תַעֲזֹב נַפְשִׁי לְשָׂאוֹל, לֹא תַתֵּן חֲסִידְךָ
לְרֹאוֹת שְׁחַת: יא תוֹדִיעֵנִי אֲרַח חַיִּים שְׁבַע שְׁמַחוֹת אֶת פָּנֶיךָ,
נַעֲמוֹת בִּימִינְךָ נִצַּח:

לב * לְדוֹד מִשְׁפִּיל אֲשֶׁרִי נִשְׁוִי פֶשַׁע כְּסוּי חֲטָאָה : ב אֲשֶׁרִי אָדָם לֹא יַחֲשֵׁב יִי לֹו עוֹן, וְאִין בְּרוּחוֹ רְמִיָּה : ג כִּי הִחַרְשֵׁתִי בְּלוֹ עֲצָמִי, בְּשִׂאֲגָתִי כָּל הַיּוֹם : ד כִּי יוֹמָם וּלְיָלָה תִּכְבַּד עָלַי יָדְךָ נְהַפֵּךְ לִשְׂדֵי, בְּחִרְבְּנֵי קִיץ סֵלָה : ה חֲטָאתִי אֹדִיעֶךָ וְעוֹנִי לֹא כִסִּיתִי, אֲמַרְתִּי אֹדָה עָלַי פֶּשַׁעִי לִי, וְאַתָּה נִשְׂאתָ עוֹן חֲטָאתִי סֵלָה : ו עַל זֹאת יִתְפַּלֵּל כָּל חֹסֵד אֵלֶיךָ לְעַתְּ מִצּוּא רַק לְשֹׁטֵף מִיָּם רַבִּים, אֲלִיו לֹא יִגְיעוּ : ז אַתָּה סֹתֵר לִי* מִצַּר תִּצְרֵנִי רְנִי פֶלֶט תִּסּוּבְּנֵי סֵלָה : ח אֲשִׁכִּילֶךָ וְאוֹרֶךָ בְּדֶרֶךְ זֹו תִלְךָ, אִיעֲצָה עָלֶיךָ עֵינַי : ט אֵל תִּהְיוּ כְּסוּס כְּפָרָד אִין הָבִין בְּמַתַּג וְרִסֵּן עֲדִיו לְבָלוֹם, בַּל קָרַב אֵלֶיךָ : י רַבִּים מִכְּאוֹבִים לְרַשָּׁע וְהַבּוֹטֵחַ בִּי, חֹסֵד יִסּוּבְּכֵנוּ : יא שְׂמַחוּ בִּי וְגִילוּ צְדִיקִים וְהִרְנִינוּ כָּל יִשְׂרָאֵל לֵב :

מא * לְמַנְצַח מִזְמוֹר לְדוֹד : ב אֲשֶׁרִי מִשְׁפִּיל אֵל דֵּל, בְּיוֹם רָעָה יִמְלֹטְהוּ יִי : ג יִי יִשְׁמְרֵהוּ וַיַּחֲיֵהוּ וְאֲשֶׁר בְּאֶרֶץ, וְאֵל תִּתְּנֵהוּ בְּנַפְשׁ אִיבִיו : ד יִי יִסְעֲדֵנוּ עַל עֶרֶשׁ דְּוִי, כָּל מִשְׁכָּבוֹ הִפְכֵת בְּחֵלּוֹ : ה אֲנִי אֲמַרְתִּי יִי חֲנִנִי, רַפָּאָה נַפְשִׁי כִּי חֲטָאתִי לָךְ : ו אוֹיְבֵי יֵאמְרוּ רַע לִי, מְתֵי יָמוֹת וְאָבַד שְׁמוֹ : ז וְאִם בָּא לְרֵאוֹת שְׂוֹא יְדַבֵּר, לְבוֹ יִקְבֹּץ-אֶוֹן לוֹ יֵצֵא לַחוּץ יְדַבֵּר : ח יַחַד עָלַי יִתְלַחֲשׁוּ כָּל שֹׁנְאֵי, עָלַי יַחֲשִׁבוּ רָעָה לִי : ט דַּבֵּר בְּלִיעַל יִצּוֹק בּוֹ, וְאֲשֶׁר שָׁכַב לֹא יוֹסִיף לְקוֹם : י גַּם אִישׁ שְׁלוֹמִי אֲשֶׁר בְּטַחְתִּי בּוֹ אוֹכַל לַחֲמִי, הַגְּדִיל עָלַי עֵקֶב : יא וְאַתָּה יִי חֲנִנִי וְהַקִּימֵנִי, וְאֲשַׁלְּמָה לָּהֶם : יב בְּזֹאת יִדְעֵתִי כִּי חֲפֵצֶת בִּי, כִּי לֹא יִרְיעַ אִיבֵי עָלַי : יג וְאֲנִי בְּתַמִּי תִמְכֵת בִּי, וְתַצִּיבֵנִי לְפָנֶיךָ לְעוֹלָם : יד בְּרוּךְ יִי אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מִהָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן :

* אחר אתה סתר לי - צריך להפסיק מעט (עיין בלקו"מ ח"א סי' ריג)

מב * למנצח משכיל לבני קרח: ב כאיל תערג על אפיקי
 מים, כן נפשי תערג אליך אלהים: ג צמאה נפשי לאלהים
 לאל חי מתי אבוא, ואראה פני אלהים: ד היתה לי דמעתי
 לחם יומם ולילה, באמר אלי כל היום איה אליך: ה
 אלה אזכרה ואשפכה עלי נפשי פי אעבר בסף אדם עד
 בית אלהים בקול רנה ותודה המון חוגג: ו מה תשתוחחי
 נפשי ותהמי עלי הוחילי לאלהים פי עוד אודנו ישועות
 פניו: ז אלהי עלי נפשי תשתוחח על כן אזכרך מארץ
 ירדן, וחרמונים מהר מצער: ח תהום אל תהום קורא
 לקול צנוריה כל משבריה וגליה עלי עברו: ט יומם יצוה יי
 חסדו ובלילה שירה עמי, תפלה לאל חי: י אומרה לאל
 סלעי למה שכחתי למה קדר אלך בלחץ אויב: יא ברצח
 בעצמותי חרפוני צוררי, באמרם אלי כל היום איה אליך:
 יב מה תשתוחחי נפשי ומה תהמי עלי הוחילי לאלהים פי
 עוד אודנו ישועת פני ואלהי:

נט * למנצח אל תשחת לדוד מכתם בשלח שאול וישמרו
 את הבית להמיתו: ב הצילני מאיבי אלהי ממתקוממי
 תשגבני: ג הצילני מפעלי און, ומאנשי דמים הושיעני: ד
 פי הנה ארבו לנפשי יגורו עלי עזים, לא פשעי ולא חטאתי
 יי: ה בלי עון ירצון ויכוננו עורה לקראתי וראה: ו ואתה
 יי אלהים צבאות אלהי ישראל הקיצה לפקד כל הגוים אל
 תחן כל בגדי און סלה: ז ישובו לערב יהמו ככלב ויסוכבו
 עיר: ח הנה יביעון בפיהם חרבות בשפתותיהם, פי מי
 שמע: ט ואתה יי תשחק למו תלעג לכל גוים: י עזו אליך
 אשמרה פי אלהים משגבי: יא אלהי חסדי יקדמני, אלהים
 יראני בשררי: יב אל תהרגם פן ישפחו עמי הניעמו בחילך

והורידמו, מגננו אדני: יג חטאת פִּימוֹ דְּבַר שְׁפָתֵימוֹ וְיִלְכְּדוּ
 בְּגֹאוֹנָם וּמֵאֲלֵה וּמִכַּחַשׁ יִסְפְּרוּ: יד כִּלְה בַּחֲמָה כִּלְה וַאֲיִנְמוֹ
 וַיִּדְעוּ כִּי אֱלֹהִים מִשְׁלַ בְּיַעֲקֹב לְאַפְסֵי הָאָרֶץ סֵלָה: טו וַיִּשְׁבוּ
 לְעָרֵב יִהְמוּ כִּכְלָב וַיִּסּוּבְכוּ עִיר: טז הִמָּה יִנְיַעוֹן לְאַכְל, אִם
 לֹא יִשְׁבְּעוּ וַיִּלְיִנוּ: יז וַאֲנִי אֲשִׁיר עֲזָךְ וְאַרְנָן לְבַקֵּר חֲסֵדְךָ כִּי
 הִיִּית מִשְׁגָּב לִי וּמְנוּס בְּיוֹם צָר לִי: יח עֲזִי אֱלִיָּה אֲזַמְרָה, כִּי
 אֱלֹהִים מִשְׁגָּבֵי אֱלֹהֵי חֲסָדֵי:

עז א לְמִנְצַח עַל יְדוּתוֹן לְאַסְף מִזְמוֹר: ב קוֹלִי **אֵל אֱלֹהִים
 וְאַצְעָקָה, קוֹלִי אֵל אֱלֹהִים וְהֶאֱזִין אֵלַי: ג בְּיוֹם צָרְתִי אֲדַנִּי
 דְרָשְׁתִּי יָדִי לִילָה נִגְרָה וְלֹא תִפּוּג, מֵאַנְה הַנְּחָם נַפְשִׁי: ד
 אֲזַכְּרָה אֱלֹהִים וְאַהֲמִיָּה, אֲשִׁיחָה וְתַתְעַטֵּף רוּחִי סֵלָה: ה
 אֲחֻזַּת שְׁמֵרוֹת עֵינַי, נִפְעַמְתִּי וְלֹא אֲדַבֵּר: ו חֲשַׁבְתִּי יָמִים
 מִקֶּדֶם, שָׁנוֹת עוֹלָמִים: ז אֲזַכְּרָה נְגִינְתִי בְּלִילָה עִם לִבִּי
 אֲשִׁיחָה, וַיִּחַפֵּשׁ רוּחִי: ח הִלְעוֹלָמִים יִזְנַח אֲדַנִּי, וְלֹא יִסְיָף
 לְרִצּוֹת עוֹד: ט הָאָפֶס לְנִצַּח חֲסֵדוֹ, גָּמַר אֲמַר לְדָר וְדָר: י
 הַשְּׁכַח חֲנוֹת אֵל אִם קִפְץ בְּאֵף רַחֲמֵי סֵלָה: יא וְאֲמַר חֲלוֹתִי
 הִיא שָׁנוֹת יָמִין עֲלִיוֹן: יב אֲזַכְּוֹר מַעֲלָלֵי יְהוָה כִּי אֲזַכְּרָה
 מִקֶּדֶם פְּלֶאֶף: יג וְהִגִּיתִי בְּכָל פְּעֻלָּךְ, וּבַעֲלִילוֹתֶיךָ אֲשִׁיחָה:
 יד אֱלֹהִים בְּקִדְשׁ דְּרָכְךָ מִי אֵל גְּדוֹל בְּאֱלֹהִים: טו אַתָּה הָאֵל
 עֹשֶׂה פֶלֶא, הוֹדַעְתָּ בְּעַמִּים עֲזָךְ: טז גֹּאֲלֵת בְּזֵרוּעַ עַמְךָ בְּנֵי
 יַעֲקֹב וַיּוֹסֶף סֵלָה: יז רְאוּךָ מִיָּם אֱלֹהִים רְאוּךָ מִיָּם יַחֲלוּ,
 אֵף יִרְגְּזוּ תַהֲמוֹת: יח זָרְמוּ מִיָּם עֲבוֹת קוֹל נִתְנוּ שְׁחָקִים, אֵף
 חֲצִצִּיף יִתְהַלְכוּ: יט קוֹל רַעֲמָךְ בְּגִלְגָּל הָאִירוּ בְּרִקִּים תִּבְל, וְ
 רְגִזָּה וְתַרְעֵשׁ הָאָרֶץ: כ בֵּינֵם דְּרָכְךָ וּשְׁבִילְךָ בְּמִים רַבִּים
 וְעַקְבוֹתֶיךָ לֹא נִדְּעוּ: כא נְחִית כְּצֹאן עַמְךָ בְּיַד מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן:

** באמרוך אל אלהים תכוון המילוי כזה: אלי"ף למ"ד אל"ף למ"ד ה"י יו"ד מ"ם

צ * תפלה למשה איש האלהים אדני מעון אתה היית לנו בדר ודר: ב בטרם הרים ילדו ותחולל ארץ ותבל, ומעולם עד עולם אתה אל: ג תשב אנוש עד דפא, ותאמר שובו בני אדם: ד פי אלף שנים בעיניך פיום אתמול פי יעבר ואשמורה בלילה: ה זרמתם שנה יהיו, בבקר כחציר יחלף: ו בבקר יציץ וחלף, לערב ימולל ויבש: ז פי כלינו באפה, ובחמתך נבהלנו: ח שתה עונתינו לנגדה, עלמנו למאור פניך: ט פי כל ימינו פנו בעברתך, פלינו שנינו כמו הגה: י ימי שנותינו בהם שבעים שנה ואם בגבורת שמונים שנה ורהבם עמל ואון, פי גז חיש ונעפה: יא מי יודע עז אפה, וכיראתך עברתך: יב למנות ימינו פן הודע, ונבא לבב חכמה: יג שובה יי עד מתי, והנחם על עבדיך: יד שבענו בבקר חסדה, ונרננה ונשמחה בכל ימינו: טו שמתנו פימות עניתנו, שנות ראינו רעה: טז יראה אל עבדיך פעלה, והדרך על בניהם: יז ויהי נעם אדני אלהינו עלינו, ומעשה ידינו כוננה עלינו ומעשה ידינו כוננהו:

קה * הודו ליי קראו בשמו, הודיעו בעמים עלילותיו: ב שירו לו זמרו לו, שיחו בכל נפלאותיו: ג התהללו בשם קדשו, ישמח לב מבקשי יי: ד דרשו יי ועזו, בקשו פניו תמיד: ה זכרו נפלאותיו אשר עשה, מפתיו ומשפטי פיו: ו זרע אברהם עבדו, בני יעקב בחיריו: ז הוא יי אלהינו בכל הארץ משפטי: ח זכר לעולם בריתו, דבר צוה לאלף דור: ט אשר פרת את אברהם, ושכועתו לישחק: י ויעמידה ליעקב לחק, לישראל ברית עולם: יא לאמר לה אתן את ארץ כנען, חבל נחלתכם: יב בהיותם מתי מספר, כמעט וגרים בה: יג ויתהלכו מגוי אל גוי, מממלכה אל

עם אחר: יד לא הניח אדם לעשקם, ויוכח עליהם מלכים: טו אל תגעו במשיחי, ולנביאי אל תרעו: טז ויקרא רעב על הארץ, כל מטה-לחם שבר: יז שלח לפניהם איש, לעבד נמפר יוסף: יח ענו בכבל רגלו, ברזל באה נפשו: יט עד עת בא דברו, אמרת יי צרפתהו: כ שלח מלך ויתירהו, משל עמים ויפתחהו: כא שמו אדון לביתו, ומשל בכל קנינו: כב לאסר שריו בנפשו, וזקניו יחכם: כג ויבא ישראל מצרים, ויעקב גר בארץ חם: כד ויפר את עמו מאד ויעצמהו מצריו: כה הפך לבם לשנא עמו, להתנכל בעבדיו: כו שלח משה עבדו, אהרן אשר בחר בו: כז שמו כם דברי אתותיו, ומפתים בארץ חם: כח שלח חשך ויחשך, ולא מרו את דברו: כט הפך את מימיהם לדם, וימת את דגתם: ל שרץ ארצם צפרדעים, בחדרי מלכיהם: לא אמר ויבא ערב, כנים בכל גבולם: לב נתן גשמיהם ברד, אש להכות בארצם: לג ויך גפנם ותאנתם, וישבר עץ גבולם: לד אמר ויבא ארבה, וילק ואין מספר: לה ויאכל כל עשב בארצם, ויאכל פרי אדמתם: לו ויך כל בכור בארצם, ראשית לכל אונם: לז ויוציאם בכסף וזהב, ואין בשבטיו כושל: לח שמח מצרים בצאתם, כי נפל פחדם עליהם: לט פרוש ענן למסך, ואש להאיר לילה: מ שאל ויבא שלו, ולחם שמים ושבועם: מא פתח צור ויזובו מים, הלכו בציות נהר: מב כי זכר את דבר קדשו, את אברהם עבדו: מג ויוצא עמו בששון ברנה את בחיריו: מד ויתן להם ארצות גוים, ועמל לאמים יירשו: מה בעבור ישמרו חקיו, ותורתיו ינצרו הללויה:

קלז א על נהרות בכל שם ישבנו גם בכינו, בזכרנו את ציון: ב על ערבים בתוכה תלינו כנרותינו: ג כי שם שאלונו שובינו דברי שיר ותוללינו שמחה, שירו לנו משיר ציון: ד

אִיךָ נָשִׁיר אֶת שִׁיר יְיָ עַל אֲדַמַּת נֹכַח : ה אִם אֲשַׁכַּחךָ יְרוּשָׁלַם
 תִּשְׁכַּח יְמִינִי : ו תִּדְבַּק לְשׁוֹנֵי לֶחְכֵי אִם לֹא אֲזַכְּרֶכִי אִם לֹא
 אֲעֲלֶה אֶת יְרוּשָׁלַם עַל רֹאשׁ שְׂמֹחָתִי : ז זָכֹר יְיָ לְבְנֵי אָדוּם
 אֶת יוֹם יְרוּשָׁלַם הָאֲמָרִים עָרוּ עָרוּ, עַד הַיְסוּד בָּה : ח בַּת
 בְּכַל הַשְּׂדוּדָה אֲשָׁרֵי שִׁישָׁלַם לָךְ, אֶת גְּמוּלָךְ שְׂגַמְלַת לָנוּ : ט
 אֲשָׁרֵי שִׁיאַחֲזוּ וְנַפֵּץ אֶת עַלְלִיךָ אֶל הַסֶּלַע :

קב * הַלְלוּיָהּ הַלְלוּ אֶל בְּקֹדְשׁוֹ, הַלְלוּהוּ בְּרִקִיעַ עֲזוֹ : ב
 הַלְלוּהוּ בַּגְּבוּרָתָיו, הַלְלוּהוּ כְּרַב גְּדָלוֹ : ג הַלְלוּהוּ בַּתְּקַע
 שׁוֹפָר, הַלְלוּהוּ בַּנִּבָּל וּכְנוֹר : ד הַלְלוּהוּ בַּתֶּף וּמְחוּל,
 הַלְלוּהוּ בַּמְנִים וְעַגְב : ה הַלְלוּהוּ בַּצִּלְצְלֵי שְׁמַע, הַלְלוּהוּ
 בַּצִּלְצְלֵי תְרוּעָה : ו כָּל הַנְּשָׂמָה תִהְלֵל יְהִי הַלְלוּיָהּ :

אחר שסיים תהלים יאמר זה :

מִי יִתֵּן מִצִּיּוֹן יִשׁוּעַת יִשְׂרָאֵל בְּשׁוּב יְיָ שָׁבוֹת עִמּוֹ יִגַּל יַעֲקֹב יִשְׁמַח
 יִשְׂרָאֵל : וּתְשׁוּעַת צְדִיקִים מִיּוֹם מַעֲוֹזָם בְּעַת צָרָה : וַיַּעְזְרֵם יְיָ וַיַּפְּלֵטֵם
 יַפְּלֵטֵם מִרְשָׁעִים וַיּוֹשִׁיעֵם כִּי חָסוּ בוֹ :